Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ extant, nempe

ANTIQITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina editio Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscript. Codicum collatione castigatior facta est.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

TH

SOCIETATIS IESV

GENEVÆ,
Excudebat Petrus de la Rouiere.
CIↃ IↃC XI.

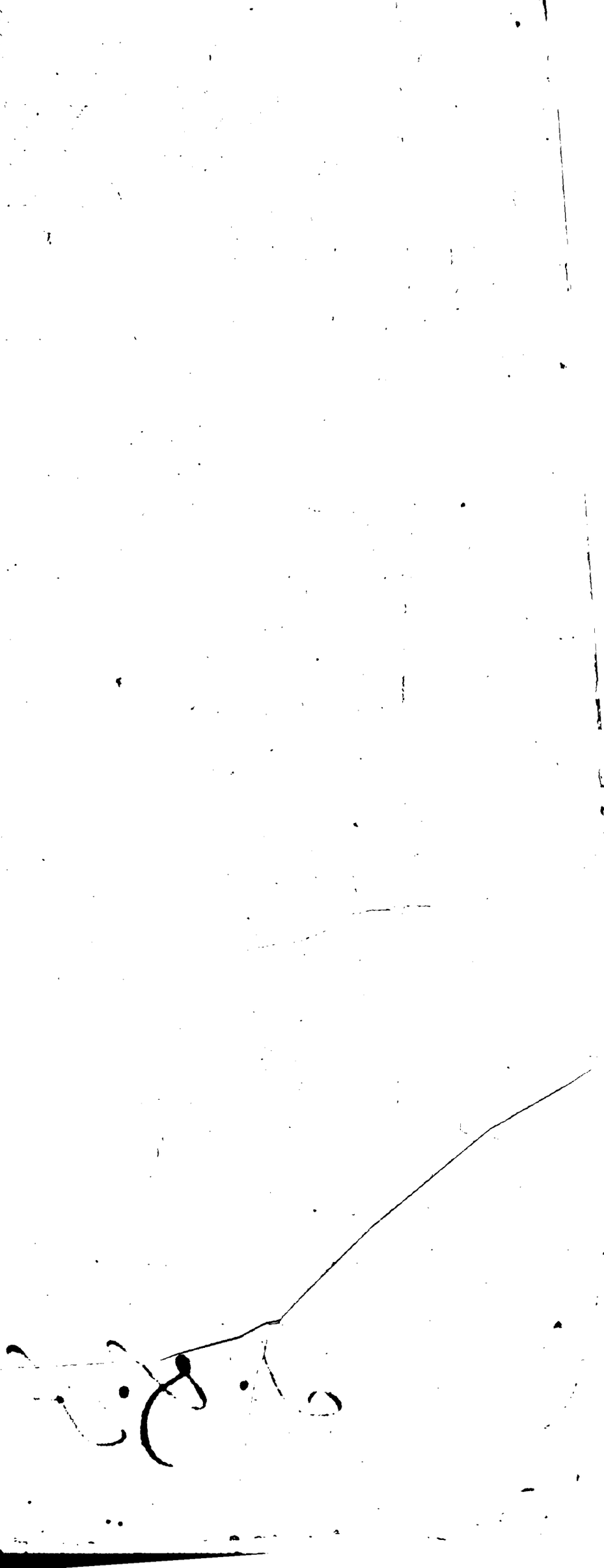

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATVS HEREDI, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

LAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: namque primùm tota operis materia de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe Iudani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatne, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchium, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, qui non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filii, ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æquè promptus; ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis malauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus I.C.tus Marquardus Freherus tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt

quàm primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facere flagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vmquodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorumdam vorm doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excſitſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cùm itaqueT. C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C. T. patrocinio Ioſephum iſtricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè roganvt uemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως ferntem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; itaoſehum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni blicheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendaor podiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à queſt mnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T. C. vitam prolixam, ricipatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſs

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΕΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον συγκάντα μέγιστον, καὶ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀκοὴ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συμβεβληκότων, οἱ μὲν ἐκ παραγενόμενοι τοῖς πραγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσυμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, διαφέρει δὲ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαν, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας ἀδηλον. προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συνταξας αὐτὸς πρότερον, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε Ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀναγκαίως ἐξ ἀνάγκης. ὑπεμνήθην γὰρ ὡς ἔφην μετ' ὀλίγον τοῦδε τοῦ πολέμου, ὁ μὲν ὅσος τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τοὺς παραγενομένους ἐπανῆκεν τοῖς καιροῖς, ἀναμίζον καπὶ τὸ χεῖρον καὶ χρήμασιν, ὡς δὲ ἀναβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γενέσθαι τὰ πρὸς τὸν ἀπόλεμον. ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ ἀνω διφέρτον ὁμόφυλον ἡμῶν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, Ῥωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες Γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν ἀπ' ἠρίμει, μετὰ δὲ ἐν πάντα θορύβων μὴ νέφος, ἡ πολλὰς μὲν βασιλέων ὁ καιρὸς ἀνέπαυσε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἦρε μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην προϊδὼν μὲν πλείους ὅτι πλησίους τοὺς πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάρθους μὲν, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ τὸ ἀνω διφέρτον ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβηνούς τε γοῦν ἐκ τῆς ἐμῆς ὑπομνήσεως ἀκριβῶς, ὅθεν τὴν ἀρχὴν ἔσχε, καὶ ὅσον ἐχρόνισε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἑλλήνας τοῦτα καὶ Ῥωμαίων τοὺς μὴ ὑπερφυσιμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείας, ἢ πλάσμασι. καὶ τοίνυν ἀκριβείας αὐτὰς ὑπηρέφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudæi, omnium maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidam, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusquam verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus hábebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigêtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucrí autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaq; indignum esse duxi, errantem in tãtis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidẽ, ac Babylonios, Arabúmq; remotissimos & vltra Euphratẽ gentis nostrę incolas, itémq; Adiabenos, mea diligẽtia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus constituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deliciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumque sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consultò differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dummodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorúmque latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solam nostram ciuitatem cótigit ad summum felicitatis fastigium euidere, eandémque in extremum miseriæ deiici. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à quæstibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua reddúntur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in scribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuissent rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, suique temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad historiam verò, in qua verum dicendum est, summáq; ope negotia colligenda sunt, obmutescũt:

A τῶν καθ' ὑμᾶς ἀλλοτρίων, καὶ τοῦτο τὸ δικοῦσιν ἡμῖν ἀβασάνιστον. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, κατασβάλλουσι δὲ αὐτοῖς τὰ ἰουδαίων, καὶ τοῦτο φρονοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δὲ πῶς ἂν οἱ μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. καὶ οὔτε τὰ μῆκος ἀμύνονται τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἷς πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐδραμάσαντες, οὐκ ἀπαφρουμένου τὸ κατορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ ῥωμαίων αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῆς ὁμοφύλων διήγων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἃ κατέσχον διέξειμι, τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγοις αὐτοπάθειαν τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δίδοὺς ἐπωφύρεσθαι τὰς τῶν πατρίδων συμφορᾶς. ἐπὶ δὲ αὐτῶν στάσεις οἰκεῖαι καθῦλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὑπὲρ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας Τῖτος Καῖσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν στασιαστῶν φθειρόμενον, πολλάκις δὲ ἐπιὼν τοῖν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἐφυλάξατο, καὶ διδοὺς τῇ μεταμελείᾳ χρόνον, εἰς αἰτίαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσον ἐπὶ τοῖς τυράννοις, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορεῖσθαι λέγοιτο, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὀλοφυρόμενα συκοφαντεῖν, δίδοτω καὶ τὸν τῆς ἱστορίας νόμον συγγνώσεσθαι τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τὴν ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τοῦ ἀμείνονος, ὅτι πλεῖστον τὸ δυστυχεῖν ἐπιδέξασθαι, καὶ πρὸς ἕκατον συμφορῶν εἴδησι κατακτησῆ. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἡττᾶσθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων αἴτιος, οὐδεὶς ἄλλος φυλὴ, ὃς τὸ ἀμήχανον ἰδὼν, ὀδυρμοῖς ὕβρισε φύσιν. εἰ δέ τις οἴκτου σπλεγέστερος ἐπὶ κρίσεσι, τὰ μὲν πρόσφορα τῇ ἱστορίᾳ προσκείσεται, τοὺς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καὶ τοίγε δικαίως μέμψασθαι μ' ἂν αὐτοὺς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ πλείστου τοῦ κατ' αὐτοὺς προσγράφουσι γεγονόσιν, ἐν κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις δοκοῦσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθυπερτεροι κεῖται τῆς φιλοπονουμένοις ἐπιβάλλοντας, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ ἀσυγγράφων, ἢ τὰ μάλιστα συγγράφουσιν, ἅπαντα ἦττον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα, καὶ τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἡττᾶται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης. τὰ δὲ καθ' αὐτοὺς ἐσπούδαζον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ συμπράττειν τοῖς πράγμασιν, ἐποίει τὴν ἀπαγγελίαν ἀκριβῆ, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρῃδόσιν, αἰσχρὸν ἦν. τόγε μὲν μνήμην τὰ πρόσφορα δόξαι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς πατ' αὐτὸν συνιστάναι, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονον δὲ, οὐχ ὁ μεταθεῖναι οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν εἰ καλάμοσι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν, ἕλλησί τε καὶ Καίσαρος τοῦ μεθ' ἡμᾶς κατορθώμασιν ἀνατίθημι. τοῖς δὲ γενέθλοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κἀχλύει δ' ὄψις τὸ σῶμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν εἶδα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, πειρᾶσθαι παρὰ

παρούτις τοῖς ἀδεσιτέροις, & μὴ γινόσκουσι τὰς συγ-
ξεις τῆ ἡγεμόνων χάριν. παιδεῦσθαι δὴ παρ' ἡμῖν τὸ
τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖται.
ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅ-
πως ἀπανέστησαν αὐγυπτίων, χώρας τε ὅσην ἐπῆλθον
ἀλώμενοι, & πόσα ἐξῆς κατέλαβον, καὶ πῶς μετανέ-
στησαν, νυνὶ ἄκαιρον φαίνεται εἶναι), καὶ ἄλλως βέλτιον,
ἐπειδὴ καὶ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῆδε πρεπόν-
των συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καὶ τινες ἑλλήνων
ἐκεῖνα τῆ παρ' ἑαυτοῖς φωνῆ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου δὲ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς
ἐπαίσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὰν
ἀρχὴν ποήσομαι τῆ συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν τῆ
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μάλ' ὅσης
αὐ ἐξεργασίας δυνάμεως, δίειμι. τὰ δὲ προγεγενη-
μένα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπερβαλὼν συντόμως. ὡς αὐτό-
χρος ὁ κλεηθεὶς ὑπάτης ἑλὼν τὴν ἱεροσόλυ-
μα, καὶ καταχὼν ἔτεσι ξὶ, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῆ ἀσσυ-
ρικαίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' οἱ
οἱ τούτων ἔγγονοι φθεὶς τὰς βασιλείας διαστασιάσαν-
τες, εἴλκυσαν εἰς τὰ πράγματα ῥωμαίους, καὶ πομ-
πήϊον. καὶ ὡς ἡρῴδης ὁ ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυ
ναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σόσιον. Οπως τε ὁ λαὸς,
μετὰ τὸν ἡρῴδου τελευτὴν κατεσκάσασαν, πρὸς οὖσου
μὲν ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δὲ οὐάρου,
καὶ τὴν χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέ-
ρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀπέρρηγη, τά τε συμβάντα καὶ
πάσιν, καὶ ὅσα φθὰς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ
ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Οπως τε τὰς φθειρόκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς νέρων
ὑπὸ τοῖς κειρίου πετίνου ἀσκαλωνίτου δείσας φθὲ τῆ ὅλων, ου-
σπασιανὸν ἐφίησι τῆ πολέμου. καὶ ὡς ἔδει μὴ πρεσ-
βυτέρου τῆ παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐμβα-
λεῖν, ὅση τε χρώμενος ῥωμαίων στρατιᾶ, καὶ ὅσοι σύμ-
μαχοι ἐπόρπησαν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν. & ὡς τῆ
πόλεων αὐτοῖς, αἳ μὲν ὁλοχειρεῖ καὶ κατὰ κράτος, αἳ δὲ
δι' ὁμολογίας ἔλαβεν, εἴθε δὲ καὶ τὰ φθὲ τῆς ῥω-
μαίων διατάξεως ἐν πολέμοις, καὶ ἅσσιπον τῆ ταριχέ-
των, τῆς τε γαλιλαίας ἐκπόρας τὰ διαστήματα, καὶ
τὴν φύσιν, καὶ τοὺς τῆς ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τῆς χώ-
ρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῆ,
καὶ τὰ φθὲ ἑκάστην πόλιν τῆ ἁλισκομένων πάθη, μετ'
ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. οὐδὲ γὸ τῆ ἐ-
μαυτῆ τι συμφορῶν ὑποκρύψομαι, μᾶλλον γε φεὶς
εἰδότας ἐρῶν.

Επειθ' ὡς νέρων καὶ μόνῳ τῶν ἰουδαίοις τῆ φυγα-
κάτων, θύσιον μὲν νέρωνα, οὐεσπασιανὸς δὲ τὸν
ἱεροσολύμων ὡρμηκότος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας αὐ-
θάλετεν. τά τε χθόμενα φθὲ ταύτης αὐτῆ σημεῖα, καὶ τὰς τὸν ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῆ στρατιᾶ ἄκων αὐτοκράτωρ ἀνεδείκνυτο.
καὶ ὡς τούτου ἀναχωρήσαντος τὸν οἰκείων τῆ ὅ-
λων εἰς τὴν αἴγυπτον, ἐστασιάσθη τὰ ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τού-
των πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς. καὶ ὡς ἅρας ἀπὸ τῆς αἰ-
γύπτου τίτος, δὶς τὸν ἐς τὴν χώραν ἐμβαλὼν, ὅ-
πως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συμπήξας, καὶ ποσάκις καὶ ὅπως ἐκ τῆς ἑάσεως ἡ πόλις ἁλίσκετο παντε-
λοῦς αὐτῆ, προσβολάς τε ἔσας ἐποίσατο, καὶ πόσα χώματα, προσβόλους τε τῆ τειχῶν, καὶ τὰ

A conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quę à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt:
B & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta
C penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamoniæ filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente.
D Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaſerint: quéque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fue-
E rit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam curámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem tetrę qualitatem, lacúſque & fontes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obie-
F rit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque
G modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſitus

menſuram, & munitionem ciuitatis: & ſani templique diſpoſitionem: ad hæc aræ ſpacium, menſuramque vetiſſimè dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptémque luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itémque pontificis veſtes, ſanctáque templi cuiuſmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiéſque Titus, ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit. Diſſeram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec vērò, aut perfugarum clades, aut captiuorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit. quámque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidiùm: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui ſeruitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quiſque fortunæ ſit diſtributus: & quòd Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta reſtituit. eiuſdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem à rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quàm voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula ſunt digeſta.

μέζα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τῶ ἱερῶ, καὶ τῶ ναοῦ τήν δόξαν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἔθη τε ἑορτῆς εἶπα, καὶ τὰς ἐπὶ τὰ ἁγνείας, καὶ τὰς τῆς ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῆς ἱερέων, καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενος, οὔτε προστιθεὶς τοῖς προφερομένοις. ἔπειτα δίξειμι τήν τε τῆς τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τήν Ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις ὑπὸς σῶσαι τήν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ὁπόσῳ μάλιστα, ὅπ διξιὰς τοὺς σωσάζοντας προσκαλέσατο διαχειρίσαι τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰς συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἁλῶσαν. παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῆς αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῆς αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῆς ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπάγη, τήν τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τήν αἰχμαλωσίαν τῆς τυράννων, τῆς τε αἰσθραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ οἷς ἕκασοι τύχαι διενεμήθησαν. καὶ ὡς Ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τοὺς λοιμοὺς τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῆς χωρίων καθεῖλον. πάντος δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τήν χώραν κατεσήσατο, τήν τε ὑποσρεφὴν αὖτε τήν εἰς Ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα προειλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, ἢ μηδεμίαν τοῖς ὑπεναντίοις τὰ πρόσγματα, καὶ ἀφαρτυχοῦσι τῆς πολέμου καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, αἰσχρολογία. ποιήσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχήν, ἥν μοι τῆς κεφαλαίων ὑποτιθέμην.

CAP. I. De vaſtatione Hieroſolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CVm potentes Iudæorum inter ſe diſſiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus eſt, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quiſque grauiter ferret ſimilibus ſubiugari) Onias quidam è pontificibus poſtquàm præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem ſupplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipſis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi perſuaſum eſt, iampridem ſic animato. Quare cum magnis militum copiis egreſſus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataque paſſim militibus prędandi licentia, ipſe & templum ſpoliauit, & quotidianæ religionis aſſiduitatē per annos tres, ſéxq; menſes inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura ſolo, ibi oppidum condidit Hieroſolymis ſimile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter ſpem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes ſatis fuêre: ſed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obſidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes ſuos circumciderent, porcóſque

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Στάσεως τοῖς δυνατοῖς Ἰουδαίων ἐμπεσούσης, Κεφ. καθ' ὃν καιρὸν Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, διεφέρετο πρὸς ὅλης συείας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν ἕκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυνασείας, ἑκάσου τῆς ἐν ἀξιώματι μὴ φέρειν τοῖς ὁμοίοις ὑποτεταγμένου, ὀνίας μὲν ἐκ τῆς ἀρχιερέων ὑπεκσατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τοβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς Ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόσι χρῆσθαι, εἰς τήν Ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθονται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένῳ τάλαι, καὶ μετὰ πλείσης δυνάμεως αὖτε ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ κατακράτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῆς Πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀπέκτεινε. τάς τε ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐπαφεὶς τοῖς στρατιώτας, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῆς καθ' ἡμέραν ἐναγισμοῦ ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη ἕξ, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς Πτολεμαῖον ἀφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, πρὸς οὗ αὖθις κατὰ

χώραν δηλώσομεν. αἰτίαν μὲν, οὔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, οὔτ' ἀφαρπαγὴν, ἢ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μικρὸν ὧν πρὸς τὸν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν Ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρίφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ τοῖς

ἐπιθύειν τῷ βωμῷ. τοὺς δὲ πάντας μὲν ἠπείθουν, ἐσφάττοντο δ' οἱ δοκιμώτατοι. ὁ δὲ Βακχίδης ὁ τεταγμένος ὑπ' αὐτόχου φρούαρχος τῇ φυσικῇ προσλαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ αὐθαιρετήματα αὐθαιρεσίας οὐδεμίας παρέλιπεν ὑβρολιμόν, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους ἀνιζόμενος, καὶ κρινῶν καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει μέχρι τῆς ὑβριβολαῖς τῶν ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς ἀμυναν παρώξυνε. Ματθίας γοῦν υἱὸς Ἀσαμωναίου τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης Μωδεΐν ὄνομα, συναθροίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν αἴρει τὸν Βακχίδην. καὶ αὐθαίρεμα μὲν λύσας τὸ πλῆθος τῶν φρουρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσγενομένων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κρατεῖ, καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς αὐτόχου στρατηγούς, καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῶν ὀρεινῶν εἰς δυνατείαν, καὶ ὄντων τῶν ἀπαλλαγέντων τῶν ἀλλοφύλων ἀρχῆς τῶν σφετέρων ἐκόντων, τελευτᾷ Ἰούδᾳ τῷ ἀρισβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ ἐμέμφοντο αὐτόχου ὑπερλάμβανε, τάς τ' ἐπιχωρίους συνεπέρρωσε δυνάμεις, καὶ πρὸς ῥωμαίους φιλίαν ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν ἔπιφανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀπέκλεισεν. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κατορθώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει φυγεῖν, οὔπω γὰρ ἐκκέκοπτο, καὶ ἐμβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν κάτω. τὸ δὲ τῆ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κάλλιστα. κατεσκέψατο δὲ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον εὐάθροι πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καταπλάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῷ θεοτέρῳ μεμιασμένῳ, βωμόν τε ἀφοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῷ ἐναγισμῷ ἤρξατο. καινιζούσης δὲ αὖτε τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὲν αὐτόχου. κληρονόμου δὲ τῆς βασιλείας αὐτῷ, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς αὐτόχου γίνεται. συναγαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσουρὸν μὲν οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃς καλεῖται βηθζαχαρίας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπεξίστατο μετὰ τῆς δυνάμεως. φρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, θεωρεῖ τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ ἀρειχάλκοις περιτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τὸν αὐτόχου εἶναι, τῷ τε ἰδίων ἐξέχει πολὺ, καὶ δοκόφας τὸ σῶμα τῶν πολεμίων, ὅπη τὸν ἐλέφαντα δλιύσειν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας, διαπαύσασθαι ἑαυτὸν, καὶ συντρεβὲς ἐπιπεσεῖν, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγάλοις διαβαλεῖν, θείῳ δ' οἰκείας ἐν δυτέρῳ τὸ

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. B Denique Matthatias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, C quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, mi- D lites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, mutóque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus E hæres existit. quare coactis peditum millibus 2. equitum autem propè v. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aurei ornato, illic Antiochum esse F ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminereret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset G audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

γενόμενον κυβερνᾶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνῆδεν ἑαυτῷ τοῦ αὐτόχου, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ἢ ὁ τολμήσας, τῷ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπροῦ κατορθώματος, ἑλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ κλονὼν τοῖς ἀδελφοῖς ἡ ὅλης αὐθαταξίας. καρτερῶς μὲν γὰρ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

ſed à regiis ſocunda fortuna vſis, numeróque præſtantibus ſuperati ſunt: multíſque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam topartchiam refugit. Antiochus autem ad Hieroſolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtenſilium abſtitit: relicto quidem ibi præſidio, quantum ſatis eſſe arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat, ſed acceſſione multorum ſuæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adaſa cum Antiochi ducibus congreditur: factíſque fortibus in prælio cognitus, multis hoſtibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, inſidiis eorum captus, qui cum Antiocho ſentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

πλήθει δὲ ὑπερίχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλοὺς ἀναιρεθέντας τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. αὐτίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ ἀπάνισταται τῆς ἐπιτηδείων ἀπανίσεται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ὑποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύουσαν εἰς τὴν συνεία. ἐπὶ δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. ἐπισυλλεγομένων δ' ἐπ τοῦ ἔθνους πολλῶν, καὶ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ὑπουργεῖσας, κατὰ κώμην Ἀδάσαν συμβάλλει τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος ἐν τῇ μάχῃ, πολλοὺς τε τῶν πολεμίων ἀποκτείνας, ἀναιρεῖ. καὶ μθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ὑπεκρύβη ὑπὸ τῶν ἀντιόχου φρουρούντων.

CAP. II. De ſucceſſione b. principum à Ionatha vſq; ad Ariſtobulum.

CVm autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs ſe ageret, ſuámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, ſed inſidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. cóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidiis: aduerſúſque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet. Non multo enim pòſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendúmque ſeruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem, quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multíſque per multa loca inſidiis etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat, clariſſimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidiis Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge, duobúſque filiis in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui maturiùs Hyrcanú ſuſceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 14.

Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης, Κεφ. β. τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ δεξιᾶ φυλακῆς ἦγεν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκραταίνατο. πρός τε τὸν αὐτοκράτορα παῖδα διήλλαξας ἐποιήσατο. οὐ μὴν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ξύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ αὐτοκράτορος παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόθυμον ἐποιεῖτο δόλῳ ἁρπάσαι τοὺς φίλους αὐτοῦ συνεσόμενος, ἥκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαΐδα πρὸς αὐτοκρ, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει. ἐπὶ ἀπαλαθεὶς ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἥττων ἀγωνισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην. σίμων δ' ἡνιαίως ἀφηγούμενος τῆς πραγμάτων, ἀφῃρεῖ μὲν Ζάρα τε καὶ Ἰόππην, καὶ Ἰάμνιαν τῆς πρὸς εἴκων, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν Ἄκχων τῆς Ῥωμαίων κρατήσας. αὖθις δ' ἦλθε καὶ αὐτόχῳ σύμμαχος κατὰ ξύφωνος, ὃν ἐν δύσεσι πρὸ τῆς Δώρου πρὸς τοῖς ἐπαῖς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' οὐκ ἐδυσώπησε τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν σωφρονεῖν ξύφωνα. μετ' οὐ πολὺ γὰρ αὐτόχος ἐπεβάλετο τὸν αὐτῷ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως ἀπώσασθαι τὴν Ἰουδαίαν αὐτόματος, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τὰ γηραιὸς ὢν, παντοίως ἀφηγήσατο τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοῦ υἱοῦς ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῆς ἐρρωμενεστάτων στρατιᾶς πέμπει, αὐτὸς δὲ μοίραν τῆς δυνάμεως ἀπολαβὼν, ἐφῆκε κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ κἀν τοῖς ὄρεσι στρατοχόσας, πάσαις κρατεῖ ταῖς ἐπιβουλαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῆς μακεδόνων ἐπικρατείας, μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ἰουδαίους ἀπαλλάττει. θύσειε δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλεύθεις ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τέταρτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἐπεμψε. φθάσαντος δὲ τὸν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ἐπιβαλέσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλῆθος τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μνήμην τῆς πατρῴων κατορθωμάτων, καὶ μίσος τῆς πτολεμαίου ἀδικίας. ἄρτι δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθὼν εἰς ἱερὸν πόλιν, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως διωχθεὶς ἤδη τὸν ὑρκανόν.

καὶ ὁ μὲν, ὥσπερ εἰκὸς, ἀνεχώρησεν, ὅτι τὴν ὑπὲρ Ἱερειχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὸν παρ' αὐτοῦ ἀρχιερωσύνης ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μὴ τάχιον ὅπλα πολεμαῖον ὥρμησε πυρώσων τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς. προσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τἄλλα μὲν κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πτολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τοῖς τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προτεινόντων ὅπως τὸ τεῖχος εἰς δυσωπον ἠνίζετο, καὶ δακρυμιεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἀπανασταίη διηπείλει. πρὸς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἴκτος εἰσῄει, καὶ δέος. ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οὔτε πρὸς τὰς αἰτίας, οὔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καταπτύσει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τοῦ αὐτῆς ὕβρει ὀλωλαθείη, φείσασθαι τῶν δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πτολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἕξει, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρηνόμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ ὠμὸν τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὴ δὲ κατίδοι τυπτομένῃ τε καὶ ἀπαρατρωμένῃ, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ πάθους ὅλος ἦν. τελευτώσης δὲ δὴ ταύτης τῆς πολιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατ' ἐπετείαν ἀργεῖται παρὰ ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κἂν τούτῳ πτολεμαῖος αὖθις τῆς πολιορκίας ἀπαρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζήνωνα τὸν κιλικηνὸν τοτυλᾶν, φιλαδελφίας δ' ἕνεκα τύραννον. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν τοῦ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπὸ τούτου ἔτη τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανίστησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις, καὶ δὴ καὶ ξένων τροφὴν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς οὐσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅτι μήθους στρατεύσας, κρείσσων ἀμυνῶν αὐτῷ παρῆλθε, δι' ὅπως ὥρμησεν ὅτι τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων διρήσειν τῷ μαχιμωτέρῳ. μεδάβων μὲν οὖν καὶ σαμάρειαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χουθαῖον ἔθνος οἱ ἀρχαῖοι κώμην τὸ εἰκαθὲ τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ δωρεὸν καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, εἶδε νεὼ ὃν ἔφασκε πόλις ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὸν ἀποτειχίσας, τοὺς ἐνεῖς ἐπέσχε τῇ πολιορκίᾳ, ἀξεσόβουλον καὶ αὐτόγονον. ὧν οὐδὲν ἀνιέντων, λιμῷ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἀναδαῖ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην. ἐπεκαλοῦντο δὲ βονδὸν, ἀντίοχον τὸν κιλικηνὸν ἀσπάσιον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ἀξεσόβουλον ἠτᾶτο. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἔφυγε. οἱ δ' ὅτι τῆς σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἐλόντες, αὐτὴν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδρα-

A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis affecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggraſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos,
B niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum
C impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyran-
D num. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorum priuatis opibus alere perenna cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus
E ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt
F Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerétur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium
G cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterũ intra murũ concludũt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi,& ipsam pernaserunt,& agros intra Carmelum omnes,inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiã quereretur.Deniq; tria vel maximè præcipua solus habebat.nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea prophetaicum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quammaximè petiuit, plúsq. in honorem fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes,& armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódq; maxima caterua stipatus,vt illum interficeret cò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

ποδίσαντα. θεχθεμένων δὲ τῷ κατορθώματι, τὴν ὁρμὴν οὐ κατέλυεν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ ἕω ἄμει μέχρι Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου τῆς ὄρεσι χώρας ἅπασαν κατενέμαντο.

ΠΡὸς δὲ τὰς δυσχερείας αὐτῷ τε Ἰωάννου, καὶ Κεφ. γ'.
τῷ ἀδελφῷ, φθόνος ἐγείρει σῶσον τῷ ὄθνειῶν, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττῶντο. τὸ λοιπὸν δὲ βίβλιους ἐν δυσδαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐν τρισὶν ὅλοις καὶ τεσσαράκοντα ἔτεσιν, ἔτη πέντε μέσα τελευτᾷ, μακαριώτατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τέσσαρσι γοῦν τὰ κεφαλαιώδη μόνος εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῷ μελλόντων ἀγνοεῖν. ὃς γε καὶ τοῖν δυοῖν τῷ πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῷ πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν κατασφαλῆ ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυσδαιμονίας ἀπέκλινεν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διεπράξατο μὲν διάδημα φορᾶν, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν φορᾶτον ἔτος, φορᾶς δὲ μιᾶς ἔξεις, ἐξ οὗ κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας. τῷ δὲ ἀδελφᾷ, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν πρεσβύτερον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦλθε ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἴργνυσι δήσας, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῷ ὅλων ὁ Ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδιέναι. προέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ τύσις εἰς τὸν ἀδελφὸν πρεσβύτερον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ κ' τοῦτον ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῷ κατὰ τὸ βασίλειον ἐπεισεδύσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δυπίσει τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ δεδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῷ λεγομενουμένων. ὡς δ' ὁ πρεσβύτερος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δ' αὐτόκρατον ὄντα τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνειν μετὰ τῷ σὺν αὐτὸν ὁπλιτῷ, ὡς ἐκεῖ μάλιστα κοσμιωτέρων προσκυνῆσαι τὸ πλέον ἢ παρὰ τἀδελφοῦ. καὶ τούτῳ προσέπεμψαι οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τὴν τε πομπὴν τῷ ὁπλιτῷ ἐλάλουν, καὶ τὸ διάδημα τὸ αὐτοκράτορος μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρείη μετὰ μείζονα σωτάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι τιμὴν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὴν κατασχεῖν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ὑπέκυψεν ἀριστόβουλος, καὶ προνοεῖν τὸ μήθ' ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι, καὶ προσφαλίζεσθαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν, κατέπεμψε δὲ ἐν τῇ βάρει προτεταγμένη καλουμένῃ,

πρὸ τοὺς σωματοφύλακας ἐν τινι τῷ ὑπογαίων ἀλλαις ἐν. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει προτεταγμένη καλουμένῃ,

αὐτὸς

αὖθις δ' Ἀντωνία μετονομασθεῖσα, θεσπεσίας αὐτῷ πλοῦ μὴ ἀπέχεσθαι, κτενεῖ δὲ τὸν ἀντίγονον, εἰ μὴ ὅπλων θεσποίοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς θεσπεσοῦντας ἄοπλον ἰλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συντάσσεται μετὰ τῆς βουλῆς. τοὺς γὰρ παρόντας πείθουσι τὰ μὲν πρὸς τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τὰ αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, ἔχει πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἔχει μὲν τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ὑπιδεῖν ἅπαξα κωλυθείς. νυνὶ δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θαάσσαι ἂν ἥδιστα σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐπῆρε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ ἔχθρησις μηδὲν ὑποπτεῦσαι πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ὑπόψιν ἐξιών. γηρόμενος δὲ κατὰ τὸν σκοτεινὸν παρόδιον, ἣ στράτων ἐκαλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, δίκαιον ἀποδείξας, ὅτι πᾶσαν δύναιαν καὶ φύσιν, πόθεν ἔχαβολὴ, καὶ οὐδὲν οὕτω τῆς ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τὰ φθόνῳ μέχρι παντὸς αἰτύχει. θαυμάσειε δ' ἄν τις ἐν τούτῳ καὶ ἰούδαν; ἐσαῖος ἦν γὰρ, οὐκ ἔστιν ὅτε πλάσας ἢ ψευσθεὶς ἐν θεσπεσμοῖς. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παριόντα διὰ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους αἰτιᾶτο, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ μαντευόμενοι, παπαῖ, νυνί μοι καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καὶ τὰ τῆς ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντα διέφυγεν. ζῇ δὲ ἀντίγονος οὗτος σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς σφαγεῖον, στράτων πύργος ἐμῦρε. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθέν ἐστιν, ὧραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὁ δὲ δὴ χρόνος ἐπεκρύψε τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, συνθεσπὸς ὑπὸ συμφοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, ἀπρομήθως ἀντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ παλαίᾳ κωνσαρεία. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν. ἀβουλήτως μὲν οὖν οὗτος ἀπέκτεινε, τὰ μύσους μεταμέλεια, νόσον ἐνεπέπλει. καὶ πρὸς ἐνοίας τὸ φόνου τῷ ψυχῷ ἔχων ἀεὶ τεταραγμένῳ, συνεπίνετο, μέχρι τῆς παλάγχνων ὑπ' ἀκρήτου τῆς λύπης ἀναστομώσεως, ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τις τῆς πρὸς τὴν θεραπείαν παίδων ἐκφέρων, δαιμονίᾳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσφαπτο, καὶ φυρομένοις ἔτι τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου σταλοῖς τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπεξέχει. ἤρθη δ' ὀλίγῳ ὑπερθεν ὁμοίως τῆς θανασμένου, ὥσπερ ὑπόπλεως τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑπακατασεισαντος τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπεπυσμένος, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐκέκειτο μανθάνειν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντι καὶ βιαζομένῳ, τἀληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας ὅσον ἐπ' αὐτῷ δυνάμις, εἶπεν, οὐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγόνοις. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναίσχυντον τὸν ἀδελφὸν καὶ μηδὲ κατάκειτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαπείσω κατὰ μέρος τοὐμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθέμιτον τοῦτο,

A post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent missi, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi
B eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discussurus sit libenter eũ videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque
C documentum præbuit, omnem benevolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludæum quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ; nunc mihi pulchrum est mori, quando ante
D me veritas interiit, meárúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus
E nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingrauescit: semperque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia
F numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescíendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille
G cùm lacrymis oppleuisset oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbum fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguiné meũ? simul totũ accipiant:

neque iam meorum viſcerum inferias fortuna
Ant.lib.13. cap.19. derideat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus anno regnaſſet. Vxor verò fratre eius vinculis diſſolutis regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cũ Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorũ. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributóque his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmque Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem cõgreſſus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidiis totum amittit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accẽdit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebríſque prælijs non minùs quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit, nequaquam tamen victoriis lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónam pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiuerũt. qui cùm his maiorũ præmiorũ ſpe facilè paruiſſet, veniſſétque cum exercitu, miſcentur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam.
Ant.lib.13. cap.20. Vtroſq; tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cũ haberet rex Iudæis quoq; propè ad decem millia bene ſibi cupientium, aduerſæ autẽ partis eſſent equitum tria millia, peditũq;

καὶ μικρὸν πρὸ τῆς ἐμῆς ἀπολύσεως χρῆς ἐπιεσοφυλίδω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, διθάνει τελευτᾷ, βασιλεύσας οὐ πλέον ἐνιαυτοῦ. λείπεται δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα φέρειν δοκοῦντα. ὁ δὲ παριδὼν εἰς τὴν οἰκουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δι' ὀλιγαρχίαν εἶχε. γίνεται δ' αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν λαὸν ὅπλων πόλεμος συμβολὴν, πόλιν ἀσωχὴν ἡρηκότα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν πολεμίων, ἡττήθη δὲ νίκην φέρειν πολεμαίων ἐρρέμεν. ἐπεὶ δ' ἔδεε τὴν μητρὸς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος γαδάροις τὸ πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθουσίους, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῆς πρὸς Ἰορδάνῃ, τὰ τιμιώτατα δὲ τῆς Θεοδώρου τοῦ ζηνωνος κτημάτων ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος. τά τε σφέτερα, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῆς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος, καὶ ζαπόλεμος εἰς τὴν Γαδαλίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγριππιάδα ὀνομασθῆναι. ἐξαναστρατοδισαμένῳ δὲ ταύτας, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς διωχέαις αὐτῶν στάσις ἅπτεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γένεσθαι τῶν ὅπλων βουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ἦσαν, οὓς γὰρ οὐκ ἐδίδοτο μισθοφόρους, δι' τὸ ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἔπεμπτο. καὶ ταύτῃ ἐλὼν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὅπιτάξας, αἰσθρεψεν ὅπι ἀμαθουσία. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς διωχέαις αὐτῷ καταπλαγέντος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὁβόδᾳ τῷ ἀράβων βασιλεῖ προθεμένῳ κατὰ τὴν γαυλανίτιν, εἷλε πᾶσαν ὑποβαλλει τὴν στρατιὰ συνωθοῦσαν κατὰ βαθρίας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντεθειῶν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦντι τὸ ἔθνος ἡρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχας ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους ἰουδαίων ἀπέκτεινεν ἐξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ἠυφραίνετό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτῆ βασιλείαν ἀπαλύσειν, ὡς τε παυσάμενος τῆς ὅπλων λόγοις ἐπιχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποστασιάζοντας. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ ἀπόμαλον. στασιαζόντων τε τῶν ἄρτον, τὶ ἂν πείσας καταπαύσειεν αὐτούς, ὑποθανεῖν ἔλεγον, εὐκρεῶς γὰρ ἀπαλλαγῆναι μόλις τῆς τοσαύτα δράσαντος. ἅμα δὲ καὶ τὸν δικαίου ὅπλισθῆναι δημόσιον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ὡς οἰκείοις. ἦγε δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος, ἱππεῖς μὲν, χιλίους, μισθοφόρους δὲ πεζοὺς ὀκτακισχιλίους. παρῆν δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ δίτροπον ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῆς δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζοὶ δ', μείους

μύριοι τὸ ξ ἀκι χίλιοι. καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐσπουδακότες οἱ βασιλεῖς ἐπεκηρύττοντο τὴν παρ' ἀλλήλους ἀποστάσεων. Δημητρίῳ μὲν, τοῖς ἀλεξάνδρου μισθοφόροις. ἀλέξανδρῳ δ', τοῖς Δημητρίου Ἰουδαίοις μεταπίστιν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι θαμῶς, οὔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπιόντο πίστεως, διαφθείροντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατοῦσι δὲ τῇ μάχῃ Δημητρίου, πρόπαν πολλὰ τοῖς ἀλεξάνδρου μισθοφόροις καὶ ψυχῆς ἔρρωτο καὶ χειρὸς ὑπὲρ ἐξαρθέντων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς διαταξέως, οὐδὲ δόξαν ἀμφοτέροις. οὔτε γὰρ Δημητρίου παρόντα νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχάρησαν οἱ τὰ ὄρη καταφυγόντες Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοι ῥοπὴ οὐκ ἔσχε Δημητρίου, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη ἰσχὺν ἀξιώμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥᾴδιον δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῷ συμμάχων, κατέδυντο τὰς διαφοράς. συνιὼν δὲ πρὸς ἀλέξανδρον ἰὼν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους διαπτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπέλασεν εἰς Βεμεσέλην πόλιν. κἀ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρόκοψε δ' αὐτῷ δι' ὑποβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὸ τ' ὠμότατος. ἓξ γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε τοῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος τοῖς παλλακίσιν ἐθεᾶτο. τοσαύτη δὲ κατέπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τε τῆς ἀποστάσεως κατὰ τὴν ὁποῦσαν νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ἅπας, εἰς ὅσος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ἀφικνεῖται μάλις ἰσχυρὸς τῇ βασιλείᾳ πορίσας, ἀνέπαυσε τὴν ἅπαν.

A millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios; Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & B fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde C digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemesselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in D conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

Κεφ. ιγ'. Κίνησις δὲ αὖθις πάλιν ἀρχὴ θορύβων, Ἀντίοχος ὁ καὶ Διονύσου ἐπικλησθείς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ἦν, τελευταῖος δὲ τῆς τοῦ σπέρματος. τοῦτον γὰρ δείσας, σφαδάζοντα ἔτι τοῖς ἄραβας ὁρμισαμένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς αὐτοῦ παροικίδος παρῆκε, καὶ τῆς ἰόππης αἰγιαλοῦ ἀχυρωμάτου φάραγγα βαθεῖαν. πρὸ δὲ τοῦ τείχους, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐστησατώσατο, τοὺς διμέτρους ἐμβολῆς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἴρξαί γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν τάφρου χώσας, διήλασε μετὰ τῆς δυνάμεως. δεύτερος δ' ἐν δευτέρῳ τῷ πρὸς τὸν καλύσαντα ἀμυνεῖν δ' ἐξ ἐναντίας ἐπὶ τοὺς ἄραβας ἦει. τῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖν εἰς τὰ χαρακώματα τῆς χώρας πρὸς τὸν μάχιμον, ἵππεσι τὸν ὕπαυον ἐξαίφνης ἐπιφέρων, μυρίοι δ' ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἀπίστους ἐπιπίπτει τοῖς περὶ τὸν ἀντίοχον. κατηφὴς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν εὐθὺ ἀντίοχος αὐτὸς εἶχεν ἡ δύναμις ἅπασ'. καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἄραβας φανδόμενοι, πεσόντος δὲ, καὶ γὰρ προσπεπτώκειν ἀεὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἀβασάνιστοι, ἐπελάνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν, ἐπὶ τε τῆς ἀβατείας, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κώμην τινὰ

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Aretaque Alexandra & Hyrcano.

E R Vrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter loppes littoris spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis F enim turribus fossisque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quàuis eũ passim Arabes trucidarẽt. Vbi verò procubuit (succurrẽdo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos,

alimentorum penuria perite contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cædes regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obediētes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque parua mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltro parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq; his nimia superstitione nihil abnuēdum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀναίρει τὴν ὀλιγαρχίαν· αἰσθομένη γὰρ πολὺ ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου διαφανεῖνοι δὴ τὸ πρὸς πόλεμον τὸν μητρόθεν μῖσος, ἀρίστην ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ἐκεῖνος τὴν τοῦ ἰουδαίων, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, καὶ συνθήκας ἀναχώρησεν. ἀλέξανδρος δὲ, πάλιν ἐλθὼν, ἐπὶ γέρασα ἦει πόλιν, τὴν Θεοδώρου κτήματα γλιχόμενος. καὶ ξιστὸς πανταχόθεν ἐκβολὴς δόντες ἐκύκλωσαν, δὴ μάχης τὸ χωρίον ἐξαλαμβάνει. καταφρίπτει δὲ καὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὸν αὐτόχθονα φάραγγα καλουμένην, ἐφ' οἷς γαμαλα φρούριον καρτερὸν ἐλὼν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ ἐξελάσας ἐν πολλοῖς ἐγκλήμασιν, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ζῆλα πλησάσας ἐπὶ τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἐφοσιδίχθη δὴ τὴν διαφοράν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶν πολέμων, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίους δὲ ἐξιόδους πυρετὸς ἐνοχλούμενος, φθίνει δ' ἀκμὴ σύσθαι τὸν νόσον, πάλιν ἀναλάμβανον στρατόπεδον, δὲ δὴ στρατείας ἀκμὴ ἐκ τὸν ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμενος ἐξάγει δ' ὡς ἀμαν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνοχλείας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς δορυφόροις στρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς ἑπτὰ ἔτη. καταλείπει δὲ τὴν βασιλέαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πιστευσμένος ταύτῃ μάλιστα νεὸν ὑπάρχουσαν τοῖς ἰουδαίοις, ἐπίδη τ' ὠμότητος αὐτὴ μακρὰν δοκοῦσα, καὶ τὰς ἐξαιρομένας αὐθεντιμένην, τὸν δῆμον εἰς δύσιαν προσηγάγετο. καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκέκτητο γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γνώριμον, καὶ δόξαν δ' εὐσεβείας. ἐκείνου γὰρ δὴ τὰ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παῖδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, δὴ τὸ τ' ἦλικίαν ἀποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα ναθέστερον. ἐς τὸ ἐνοχλεῖν ἀεὶ τὴν ἄλλην, τὸν δὲ νεώτερον ἀριστόβουλον, δὴ θυμότητα κατεῖχεν ἰδιότης. ἐφανέντα δ' αὐτῇ ἐς τὴν ἐξουσίαν φανεραίους, συνέπεμπε τὸ ἰουδαίων, δοκοῦσι δ' σεβέστεροι εἶ τὴν ἄλλην, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρως ἀφηγεῖσθαι. τούτους πρεσβύτερον δὲ τὸ προσῆκεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη ἀεὶ τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὴν αἱρέσεως τῆς αὐθεντίπου κατὰ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη καὶ διοικηταὶ τὴν ὅλων ἐγένοντο, διάκειν τε, καὶ κατάγειν εἰς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν δαπανώσης τῆς βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δ' ἐστὶ δ' ἐν τὰ μείζω δύνασθαι, δ' ὠμὰν τε ἀεὶ συγκεχυμένη, δπλασίονα κατέσπα, καὶ ξυμπλὴν συμπήγνυ οὐκ ὀλίγων, ὡς μὴ μόνον κρατυνεῖσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶ δ' ὠμᾶσας. ἐκέκτητο δὲ τῆ μὲν ἄλλων αὐτὰ, φαρισαῖοι δ' αὐτὰς. διοχλοῦσι γοῦν τὰ τὴν ὀπτασίαν, φίλον ἀλεξάνδρᾳ γεγνημένον, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον εἰκαλοῦντες γενόμενον ἀεὶ τὴν ἀναστρεφθέντων ὑπὸ τὸ βασιλέως ἐκπληξιάν. ἐσῆγον δὲ τὸν ἀλεξάνδραν ὡς τὸ κῆ τοὺς ἄλλους δύνασθαι, τὴν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐσθλοὺς δ' ὑπὸ δ' ἀπὸ ἀμοιρίας, αἰτίαν οὐ ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσφθόνησε ἢ ἀριστοβούλῳ τὴν κτῆσιν δώσειν οἱ πρὸς ἐκ δυνάμεως, αἰτίαν

ἐστίθει

πείθῃ τὴν μητέρα, διὰ τοῦτο μᾶλλον διὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀδελφῆς, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ κακοῦργοι ὑπείληφεν, ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν κατὰ τὴν χώραν. ἀλεξάνδρα δὲ ἐκπέμψασα τὸν δυναμικὸν στρατὸν, περιῆσας δ' οὐδὲν ὁ πολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον εἰργασμένην. πυνθανόμενος δὲ τὸν ἀρμενίων βασιλέα περιπαθοῦντα πολεμαΐδι, Κλεοπατρᾶν ἔχειν πλεοπάσαν, συνθήκας καὶ δώρεις ὑπῆγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν ἀρμενίαν Λουκόλλου. καὶ τούτῳ νοσούσης ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τὸν καιρὸν ἁρπάσας μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ πάντας ἄνους διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἐπῆλθε βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὸν ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτίσασα, τῷ τε γαμβρῷ καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβούλου καθείργνυσιν εἰς ἀντωνίαν. φρούριον δ' ἦν τῷ βορείῳ κλίματι τοῦ ἱεροῦ προσκείμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν τῆς προσηγορίας, ὑπὸ κατάσαντος ἀντωνίου, καθάπερ ἄλλα τε τοῦ σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππεια, σεβαστὴ, καὶ ἀγρίππειας, πόλεις ἔτεραι μετονομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπελθεῖν ἀλεξάνδραν τὸν ἀριστόβουλον, τῆς ταδελφοῦ καταλύσεως, τελοῦντα δὲ νικήσαντα τῷ ἀρχιερατείᾳ ἔτεσιν ἑπτά. καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῆς ὅλων ὑρκανὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐπεχείρισε. δ' ἀνδρείᾳ καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. ἡνιόμενος δ' αὐτοῖς περὶ τῆς ὅλων συμβολῆς περὶ ἱεριχοῦντα καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμειναντων φθάνει συμφυγὼν ὅπου τὴν ἀντωνίαν, καὶ κυριεύσας τῆς πρὸς σωτηρίαν ἐπιτηδείου, ταῦτα δ' ἦν ἡ ἀριστοβούλου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων, ἀμέλει πρὶν ἀπηκίσου πάθους, διελύθησαν, ὡς τὸ βασιλεύειν μὲν ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δ' ἐκστάντα τῆς ἄλλης ὑπολαμβάνειν τιμῆς, ὡσανεὶ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅπου ἥδιστα διαλλαγέντες ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τοῦ λαοῦ περιεστῶτος φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀσπασαμένοι, διημείψαντο τὰς οἰκείας. ἀριστοβούλου μὲν δή, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀριστοβούλου οἰκείαν.

Κεφ. ε.

ΔΕος δ' ἦν τοῖς τε ἄλλοις τῆς ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπιπτόντων παρ' ὑπόνοιαν ἐπιβουλεύσαντος, μάλιστα ἀντιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. ἦν δ' οὗτος ἰδουμαῖος πρόγονόν τε σύνεγγυς καὶ πλούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰσχύος πρωτεύοντων τῆς ἔθνους. ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρέσκοντα τῆς βασιλεῖ τῶν ἀράβων, αἰτήσασθαι τὴν βασιλείαν ἐπῆρε, καὶ τὴν ἀρίστην δέξασθαι τὸν ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν δὴ τὴν ἀρχήν. πολλὰ μὲν τὴν ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν ὑρκανὸν, παρῃνεῖ δέξασθαι. καὶ ὡς τάχιστα εἶπον τὸν ἔτους λαμπρὰς θεωρίας τῶν βασιλείων, ὑφήλατο χρέος τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι δὲ ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς κατὰ τὸ πρεσβεῖον εὐθὺς προσηκούσης ἀρχῆς. παρασκευάσας δ' ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀπάγει ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ὀπὸ διδράσκει, καὶ συντόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην πέτραν διανύει. βασιλείων δ' ἐστὶ τῶν ἀραβίας ὄντων. ἔνθα τὸν ἀρέτα τὸν ὑρκανὸν ἰσχύσας,

A matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat.

B Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hęc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos hab ebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cõiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à

C Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam

D viua commiserat. Verùm Aristobolus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nact° (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquã grauius aliquid accideret, ea lege in

Ant. li. 14. cap. 1.

E concordiã rediit, vt regnũ quidẽ Aristobulus haberet, ipsẽ verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

MEtus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum,

F Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, ciúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multrum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlq; admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem

G iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóq; cursu in oppidũ quod Petra dicitur salu° cualit: ea est Arabię regio. Ibi postquã Hyrcanum in manũ regis Aretę tradidit,

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recèns à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtrisque vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm patére. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

A κὴ πολλὰ μὲν καὶ δωμιλήσας, πολλοῖς δ' ὑπελθὼν. δοῦναι δ' ὡμολόγουν αὐτῷ πειθοῖ τῷ καταξουσαν αὐτόν. ὧν δ' αὖτη, πιζόν τε καὶ ἱππικὸν, πέντε μυριάδας, πρὸς ὧν οὐκ αὐτάρκει ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ φυγῇ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη κτ' κέλευσος ληφθείς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς ἐπαρασκὰς αὐτὸν τοῖς κρείττοσιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν ὑπὸ πομπηίου μάγνου, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. ὡδηγούμενος δ' εἰς δαμασκὸν, ἐλαφυρίαν προσφάτως ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, καὶ τούτους μεταπέμψας, ἐπεὶ δὲ τὰ κτ' τῶν ἰουδαίων ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπῆλθεν. παρῆν δ' ὁ τοῦ ἀριστοβούλου τε καὶ ἀλέξανδρος ἱκετεύων, ἐκ δὲ τοῦ ἀντιπάτρου ἐκατέρων, ἐκ δὲ τοῦ ἀραβίων βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν δικαίων, τὰ μὲν ὑπὲρ ἀριστοβούλου τεσσαράκοντα τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκηρυκεύετο πρὸς τὸν ἀρέταν, κὴ τοὺς ἄραβας, ἀπέφαινε ῥωμαίους κὴ πομπήιον, εἰ μὴ λύσαι τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ ἁλῶναι, πᾶσαν δ' τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνάμεων συλλέξας, ἐπῆλθε τοῖς πολεμίοις, καὶ περὶ τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς δὲ ἀντίπατρος τῶν ἀράβων ἀφαρεθέντες, μετέφερον ὅλην τοὺς ἐναντίους τὴν ἐλπίδα. κὴ ἐπειδὴ πομπήιῳ ὅλην τῶν ὑπαίθρων τῶν ἐν δαμασκῷ ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφθάνουσι, καὶ δίχα δώρων, αἷς κὴ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι καταπτοῦσι. μισῶν μὲν τὸν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅλην τὴν βασιλείαν τὸν καὶ πρεσβύτερον, καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. οὐ μὴν οὐδ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, παντοδαῖς τῆς σκαύρου δωροδοκίαις, παρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἰσχυρὸς, βασιλικώτατα κεκοσμημένος ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τοῦ κήματος, ὑπὸ δειλοπόλεως χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπήιος, πολλὰ κὴ τῶν περὶ ὑρκανὸν ἱκετευόντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, καὶ λαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν ἐν ἰουδαίᾳ ξυμμάχους. ἐπεὶ δὲ παρέλαυνεν πέλλαν, κὴ σκυθόπολιν, ἦκεν ἐς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἀρχὴ χώρα, κτ' τῶν μεσόγαιον αἰόντων, ἀκούσας συμπεφυγμένον τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλέξανδρειον, τοῦτο δ' ὄρος φερώνειον τῷ πάνυ φιλοτίμως ὀχυρωκημένον ὑπὲρ ὅρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τοῦ δὲ, ὡς μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ διαστρέφειν, ὀχυρὸν δ' ὡυδέν μᾶλλον, ἢ ὑπακοῦσαι. καθώπερ δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρῄνουν οἱ φίλοι σπένδεσθαι τῷ ῥωμαίων ἰσχύι, οὖσαν αὐτόπειστον. οἷς πεφευγὼς πάθοι πρὸς πομπήιον, καὶ πολλὰ περὶ τῶν δικαίων ἄρχειν ἀπολογησάμενος, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τε τὸν ἀδελφοῦ προκαλουμένου κατιέναι, καὶ ὀχληθεὶς περὶ τῶν δικαίων, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος τοῦ πομπήιου. μόνος δ' ὧν ἐλπίδος καὶ δίους. καὶ κατιὼν μὲν, ὡς δυσπειθοῦς πομπήιον πάντ' ἐπιζητοῦντα αὐτοῦ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸν ἄκρον, ὡς μὴ περιφανῶς δόξειεν ἑαυτὸν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τοι πομπήϊος ὀξίσαθαί ἑ τὴν φερυρίων ἐκέ- A
λδυσεν αὐτὴν, ἡ δὲ δαίγαλμα τ̃ φρυκτάρχων ἐχόντων
μόνας τ̃ δαρχεῖν τ̃ αὐτοχράφοις δπισολαῖς, ἀνάγκα-
ζεν αὐτ̃ ἐκείσοις χράφειν ἐκχορεῖ, ποιεῖν μὴν τὰ φερσα
χθεὶ, ἀγανακτήσας ἦ, ἀνεχώρησεν εἰς ἱερσόλυμα,
καὶ παρεσκδάζετο πολεμεῖν φερὸς πομπήϊον. ὁ δ', οὐ-
δὲ ἐδίδου χρόνοι τᾶς δαρασκδᾶς, δ' θέως εἵπετο,
καὶ φερσεπέρρωσε τὸν ὁρμὸν ὁ μθριδάτου θάνα-
τος, ἀγγελθεὶς αὐτ̃ φερὶ ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τ̃ ἰου- B
δαίας πότατον, φοίνικά τε παμπολλον, καὶ βάλσα-
μον ἔφε. τ̃το λίθοις ὀξίσιν δπιτίμοντες τὰ φρίμνα
συλλέγουσι κ τὰς τομὰς ἐκ δακρύων. καὶ γρατοπε-
δδυσάμενος ἐν τ̃ χωρίῳ μίαν ἐπέσαν, ἐνθεν ἐπείγε-
το φερὸς τὰ ἱερσόλυμα. καταπλαγὶς ἦ τ̃ ἔφοδον
ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπήντα, χρημάτων τὸ ὑπαχόμ,
καὶ τ̃ μ τ̃ πόλεως δπιβ ἑαυτὸν, χαλεπαί-
νοντα κατασέλλ τὸν πομπήϊον. οὐ μὴν τ̃ ὡμολο-
γημένων ἔφερε. τὸν δὲ δπὶ τ̃ κομιδ̃ τ̃ χρημάτων C
πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀριστοβούλου φερνοῦντες,
οὐδ' ἐν τ̃ πόλει δέχονται. φερὸς ταῦτα ἀγανακτή-
σας πομπήϊ, ἀριστόβουλον μὴν ἐφερύρει, φερὸς ἦ τ̃
πόλιν ἐλθών, φδεισκόπει ποῖ φερσβάλλη, τήν τε ὀ-
χυρότητα τ̃ τχῶν δυσμετακίνητον ὁρῶν, καὶ τὴν
φερὶ τὴν φαράγγα φοβερὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τ̃ φά-
ραγγος, ὀχυρωτάτῳ τετειχισμένον. ὃς τε τ̃ ἄστεος
ἀλισκομένου, δ' δτέραν εἶναι καταφυγὴν τ̃το τοῖς D
πολεμίοις, ἐλαφροῦντ δ' δπὶ πολὺ χρόνον,
στάσις τὴν σφδρὰν ἐμπίπτει, τὴν μὴν φερὶ ἀριστόβουλον
πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τὴν
δὲ τὰ ὑρκανοῦ φερνούντων, ἀνοίγειν πομπήϊῳ ταὶ
πόλας. πολὺ δὲ τούτους εἰσήει δ, ἀφορῶντας εἰς
τὸν τ̃ ῥωμαίων δύταξίαν. ἀτίμωμον δὲ τὸ ἀριστο-
βούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρει, καὶ τὸν συνά-
πτουσαν ἐπ' αὐτ τ̃ πόλει γέφυραν δποκόψαντες
αὐτοχεῖν εἰς ἕκατον παρεσκδάζοντο. τ̃ δὲ ἑτέρου E
δ χυδαίων ῥωμαίους τ̃ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια πα-
ραδιδόντων, δπὶ μὴν ταῦτα πομπήϊ σὺν τ̃ ὑφ'
ἑαυτὸν στρατιᾶν φείσοντα, εἰσπέμπει μετὰ στρα-
τιᾶς. ὃς δ χαλεπὸν φερυρᾷ τὸν πόλιν, ἐπειδὴ τ̃ εἰς
τὸ ἱερὸν καταπφευγότων ὐδένα λόγοις ἐφ̃ θε συμ-
βλῦσαι, τὰ πέριξ εἰς φερσβολὰς δ̃ξίπιζεν, ἔχων
τοὺς φερὶ τὸν ὑρκανὸν, εἷς τε τὰς δπαινοίας, τε τὰς ὑπη-
ρισίας φερθύμους. αὐτὸς δὲ κ τὸ φερσάρκτιον κλί- F
μα τὸν τε ταῖφρον ἔχου καὶ τὸν φάραγγα πᾶσαν ὑ-
λὸν συνφορύσης τᾶς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' λὸ τὸ
αἰαπλησμῦ, δ χὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τ̃ ἰουδαίων
πάντα τρόπον εἰργόντων αὐῶθεν. κἂν ἀτέλεστος ἔμει-
νε τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόν, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας δπι-
τηρῶν ὁ πομπήϊ ἐν αἷς πάντως ἔργου δ̃χ τὸν θρη-
σκείαν χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου,
τᾶς κατὰ χεῖρα συμβολᾶς εἴργων τοὺς στρατιώτας.
ἐν̃ μόνου γὰρ τὸ σώματ, ἀμυνόνται καὶ τοῖς G
σάββασιν. ἤδη δ' ἀναπεπλησφυμένης τᾶς φαράγγος,
πύργους ὑψηλοὺς δπισήσας τ̃ χώματι, καὶ φερσα-
γαγὼν τὰς ἐν τύρῳ κομιδείσας μηχανᾶς, ἐπειρᾶτο
τὸ τείχους. ἀπέσκλλον δὲ οἱ πυροβόλοι τοὺς καθύπερ-
θε κωλύοντας. αὐτεῖχον δ' δπὶ πλεῖστον οἱ κ τὸ τὸ
μέρος πύργοι, μεγέθει τὸ καὶ κάλλει δ̃φιέσοντες.

quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpoſitos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat: Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus: ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabiniũ enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, nec in oppidum quidem Ariſtobuli ſocij receperunt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſſima munitione circumdatum, vt etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Denique victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abſciſſo, vt ad vltimum vſque reſiſteret, inſtruebatur. Cùm autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domum regiam tradidiſſent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. Hísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacé perſuadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad conſilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptẽtrionales foſſámq; vallẽq; replebat omni genere materię per milites cóportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immẽſã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterẽt, mãſiſſẽtq; labor imperfect⁹, niſi Põpeius obſeruatis dieb⁹ ſeptimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abſtinere compellit, per eos aggerẽ cumulare præcepiſſet inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotíſque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent:

Ant. lib. 14. cap. 7.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligétissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcédere ausus est Sylle filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atq; adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiũ purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmijs donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quã Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotũ, & Iamniam, & Aretusã:

A cεἶθα δὴ τ῀ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ τοιπῆιος τάϊ ἄλλα δ῀ καρτερίας τοὺς ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τὰ μηδὲν ἧσσον τῶν θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνελαμβάνοντας. ἔαρ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ αἱ ἐναγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κῆ τιμηθεὶς ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ἀφῆκαν τῷ βωμῷ φονεύόμενοι, τῆς καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τ῀ θρησκείαν ἀπέχησαν. ζήλῳ γὰρ μανῆ τῆς πολιορκίας, μόλις εἷς τὴν πύργον καταῤῥήξαντες εἰσέπεσον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γ῀ φαῦστος ὑφ' ἑβδομάδων τολμήσας τὸ τεῖχος, σύλλα παῖς λῦ φαύστου κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φούριος καὶ φάβιος. εἶτα δὲ ἐκείνῳ, τὸ ἴδιον τῶν, καὶ ἀφειχότας παντοίως τοὺς ἰουδαίους, ἔκτεινον, οὐδὲ μὴν τὸν ναὸν προσορῶντας, οὐδὲ δὲ ἀμυνομένους ἐπὶ ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις πρὸς πολεμίους ὁπλίτας βλέποντες, ἀθορύβως ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἔμενον. ἀποσφαττόμενοι δὲ, καὶ θυμαίνοντες ἀπαράτητοι ἦσαν, καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δ' ὑστέρῳ τὰ σωτήρια ποθοῦντες. πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων αὐτοσφαγῶν ἀνῃρέθησαν, καὶ κῆ τῶν κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἄφρονες, καὶ τὰ ἐπὶ τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι μανέντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέφρησαν, καὶ συγκαθαφλέγοντο. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ. ζαυμασία δ' ἐγένοντο πλείους. ἴδιον δ' οὗτος ἐν τ῀ τότε συμφορᾶς καθήψατο τὸ ἔθνος, ὡς τὸ τῶν ἀόρατον ἄγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων. παρελθὼν γὰρ αὐτὸν ὁ πομπήιος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρεῖναι τῷ ἀρχιερεῖ, τά τ' ἄδυτα ἐθεάσατο, λυχνίαν τε ἑπτάλυχνον, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρώματα συνεφορημένον, καὶ χρήματα ἱερὰ χιλίων ταλάντων δισχίλια. οὔτε δ' τούτων, οὔτ' ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καθ' μίαν τὰ ἀλώσεως ἡμέραν, καθάρας τὸ τὸ ἱερὸν τῶν νεκρῶν ἐκέλευσε, καὶ τὰς ὀφθείσας ὑπὸ τελεῖν θυσίας, αὖθις ἀποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ὅτι ἄλλα φροντιστὴν ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρέσχετο, καὶ διότι τὸ καθ' τὸν χεῖρα πλῆθος ἀπίστων ἀριστοβούλου συμπολεμεῖν ἀφυμνίων. ἐκ δ' τούτου ἔπρα λῶ φροσῆκον ἀγαθὰ στρατηγὰ ἅλων ὁμοίως πλέον ἢ δὶς προσηγάγετο. ἐν δ' τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' αὐτὸς καὶ θεῖος ἀντῆ. ἦγε δὲ αὐτοὺς πομπήιος ἐν πολέμου πομπῇ κολάζεσθαι δ' τοὺς μὲν ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστίοις ἐθεράπευσε, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκόλασε φόβῳ. ἀφειλόμενος δὲ τ῀ ἔθνους, καὶ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῇ κατ' αὐτὸν ἡγεμονεύουσῃ ῥωμαίων στρατηγίᾳ, αὐτὸ οἰκεῖν ἠναγκάζουσαν τῇ κ῀ τὴν κοίλην συρίαν ἐπαναστήσαν πόλιν, καὶ τὰς ἰδιοκτήτους ἀφελόμενος ἐπαναστάσεις ἐζημίωσε. πλὴν ἀλλὰ τοῦτο δ' ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, ἔπαυσεν, συνοδόπολίν τε, καὶ πέλλαν ἐπαμύρταν, καὶ μάρισσαν, καὶ ἄζωτον, καὶ ἰάμνιαν, ἐπ' ἀρέθουσαν,

ἀμφίους

ὁμοίως ἢ κὴ τὰς Ἰδουμαίας, γάζαν, ἰόππαν, δῶρα, κὴ τὴν πάλαι μὲν, Στράτωνος πύργον καλούμενον, ὕστερον δὲ μετακτισθεῖσαν ὑπὸ Ἡρῴδου βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. ἃς πάσας τοῖς γηγενέσι δοὺς πολίταις, κατέζευξεν εἰς τὴν συγγενικὴν ἐπαρχίαν. ἔδωκε δὲ καὶ τὴν Ἰουδαίαν κὴ τὰ μέχρις αὐτῆς καὶ Εὐφράτου σκηπτοῦχα διέπειν, κὴ δύο τὰ τάγματα, αὐτὸς δὲ χιλιάσας εἰς ῥώμην ἐπανῆλθε, τὸν ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ ἔφυγε. σὺν ᾗ τὰ ἀδελφὰς ὁ νεώτερος αὐτῶν ἐκομίζετο εἰς ῥώμην.

Κεφ. 5. Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, μέχρι μὲν πέτρας ἐφέρετο τῆς δυσχωρείας. ἐπόρθει δὲ κὴ τὰ πρὸ πάλαι, κἀν τούτῳ δὴ κὴ κοπτῶν. ἐλίμωττε δὲ καὶ στρατιὰ, ὑφ' οἷς τὸν ἱρκανὸν ἐπεβούλευε διὰ αὐτὸν πάντα πάσχειν, ὃν καὶ καθίσας σκαῦρος ὅπως συνήθη πρὸς ἀρέτας, ὅπως δὴ χρήματα ἀφελοῖτο τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ ἀράψ, ζ' μυρίοις δ' ἕναι τάλαντα, καὶ παύεται σκαῦρος ἐξάγων τὰ ἀραβίας τὴν δύναμιν. ὁ δὲ ἀποστρατὴν τὸν ἀριστοβούλου παῖδων πομπήϊον ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρεῖαν ἦν ὑρκανῷ, κὴ τὴν ἰουδαίαν κατέτρεχεν. ἐδῄου δ' αὐ ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥιφὲν ὑπὸ πομπηΐου τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει πρόσθεν, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συρίαν πομφθεὶς σκαύρου διάδοχος, τά τε ἄλλα γυναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὃ ᾗ δείσας πρὸς τὸν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς γοῦν ἑπτακισμύριους μὲν ὁπλίτας, χιλίους ᾗ κὴ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ δὴ πάντα τὸν χωρίον ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δὲ μέρος μὲν τῆς στρατιᾶς μέρκον αντώνιον προπέμψας, αὐτὸς εἵπετο τὸν ὅλον ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ πάντες ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν ἰουδαίων, ὧν μάλιχος ἦρχε καὶ πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς πρὸ μέρκον αντωνίου ἡγεμόσιν, ὑπὲρ λύκων ἀλέξανδρον, καὶ μετ' οὐ πολὺ σφίσιν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. σὺν μὲν τῷ τῶν πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπομείνας ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων γενόμενος, ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν ξιφίλιοι μὲν ἔπεσον, ξιφίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλεξάνδρειον. γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς ἔρρειν ἐστρατοπεδευμένους ὁρᾷ, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποχίσεσθαι τοῖς ἡμέρα πεμφθεῖσιν, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον φρονοῦντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα. κατὰ ταὐτὰ ἀρίστιππος τῷ μάχῃ, ὁ ἡγεμὼν μέρκος αντώνιος, παντάχοῦ μὲν γνησίως φανεὶς, οὐδαμοῦ δ' οὕτως. γαβίνιος ᾗ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φεύγειον καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῆλθε, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις, καθιστὰς ἰδίους, τὰς δὲ κατὰ σφυρὰς ἀνακτίζων. συνῳκίσθησαν γοῦν τούτου κελεύσαντος, σκυθόπολίς τε, καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνεια, καὶ ῥαφία, καὶ μάρισσα τε, καὶ δῶριος, καὶ γάμαλα,

A necnon & maritimas: Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum du-
B cens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. *Ant. lib. 14. cap. 9.*

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessa-
C ria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad cumlegauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyr- *Ant. lib. 14. cap. 10.*
cano grauis imminebat, Iudæámq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pó-
D peio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáquè opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Ara-
E biæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerũt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexãder autem, quòd tum in vnum conferta hostiũ multitudinem sustinere nõ poterat, abscessit. Cúm-
F que Hierosolymis appropinquasset, coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cũ reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorũ venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliquos in castellum concludit. In
G hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarẽt, ipse ciuitates adire, & intactas qui dem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedó, & Apollonia, & Iãnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara;

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs
Ant. lib. 14. cap. 11. vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscí delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæteríque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis quarto Hiericó, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab
Ant. lib. 14. cap. 12. optimatibus regebantur. Veruntamen nó multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu cónflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: ídque recingere muro tẽtabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruiliũ duces contra se cũ exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depósito, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v M. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cũ Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum cõiungi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

καὶ ἄλλους, ἄλλα τε πολλὰ τῆς οἰκειότητος ἀσυμφορα ἐφ' ἑκάστων συνιδόντων. μὴ ἂν τὸν τούτων θυμὸν ἐπαρθῆναι πρὸς τὸ ἀλιξάνδρῳ, ἐπάρρησε τὴν πολιορκίαν, ὡς τοῦ ἀλιξάνδρου ἐκκλησιάζειν τε ἄλλον, ἐπιπαρεῖναι πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῆς ἁμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμφέροντα παρεῖναι βουλεύεσθαι δοκοῦσι, ὑπισχνεῖται, καὶ μαχεσοῦνται. αὖθις δὲ ἂν τὸ ἀλιξάνδρειον ἐπιχείρησον. ἃ πάντα γαβίνιος αὐαδύσης τὸν ἀλιξάνδρου μηχὰς, κατέσπευδεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ὑστέρου πολέμου. παρὼν ἡμιλιατοσιάρχην τὸν γαβίνιον, καὶ δίκην τῆς ἐπὶ τοῖς ῥωμαίοις αἰχμαλώτου, τὸ τε αὐδρὸς, καὶ τῆς ἄλλων τίνων, μὴ δι' ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑπηκόοι καταγαγὼν, καὶ τῷ ἱερῷ ὡδαδαίοις κηδημονίαν αὐτῶν, καθίστησι τῷ ἀλλίῳ πολιτείαν, ὅτι φορτικὸς τῆς ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις φορτάξας, τὸ δὲ γαδάροις. οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς ἀμαθουσίτα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱεριχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ τῷ πέμπτῳ σέπφωρις ἀπαδείχθη πόλις τῆς γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τὸν ἐξ οἴκου ὑπηκοΐαις ἐλαυθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατίαις διῳκοῦντο. μετ' οὐ πολύ γε μὲν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων, ἀριστόβουλος ἐκπεφρᾶς ἀπὸ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἐπ' αἴραι ὑπεσημήνατο, τοὺς μὲν, ὑπὸ δημοσίων μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλιξάνδρειον, αὖθις ἐπιεκάζετο. ὡς δὲ γαβίνιος ἐπὶ στρατιᾶς καὶ αὐτοκράτορος ἐπὶ στρατιᾶς ἐπεμφθεὶς ὑπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ὑπὸ μαχεσοῦντος. καὶ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μεθ' ἑαυτοῦ. ῥωμαῖοι δ' ἐππολέθην, καὶ ὁμοιωθεὶς συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ σὺν τῷ ἀριστόβουλον ἀνακρατέσαν ἡμιταίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, σὺν δὲ δισχιλίους αὐτῶν φυγον εἰς πυαλόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ ὀχυρώσαντες τὴν φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχεσοῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ τῶν πρώτων ἐπιόντα ὁ βασιλεὺς τοῖς ἱππεῖοις ἐναυλισόμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἐὼ ἄλλην συναθροίσειν δύναμιν, αὐοχὴν δὲ πολέμου ἐλθόντος, καὶ τὸ φρούριον καιρὸς ἀχύρα. προσαπισώτατον δὲ ῥωμαίων, ὅτι δύο ἡμέρας αὐτοχὼ ἐκδὸ δύναμιν, ἀλίσιν δὲ, καὶ μετ' αὐτῶν τὸ παιδὸς, ὃς ὑπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, διαμῶντος ὅτι γαβίνιον αὐήχθη, καὶ ὑπὸ γαβινίῳ πάλιν εἰς ῥώμην. τέτον μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ ὑπῆλθ εἰς ἰουδαίαν, γαβινίῳ δ' ὑπισχνεῖται ἀλλόσαντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τέτο ὑπὸ τῶν ὡδαδαίων τῷ ἐρυμάτων ἀμολογηκότων. γαβινίῳ δ' ὑπὸ πάρθους ἀρμηδίῳ στρατιᾶν γίνεται πολεμίῳ ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέφας ἀπ' ἀφράτε, κατῆλθ εἰς αὐγυπτον. ὑπὸ δισχιλίους εἰς ἅπαντα χρόμους καὶ τὸ στράτευμα, ὑρκανῷ καὶ αὐτιπάτρῳ. καὶ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ὑπουργίαν, ὁ αὐτιπάτρος παρεσκεύασε. καὶ δὴ ταύτῃ ἰουδαίους φερομένους τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρέσχε γαβίνιον ἐπιφέρεσθαι τῆς δ' ἄλλης συρίας πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπίστησεν ἀλίξανδρος ὁ ἀριστοβούλου

μεγίστην

μεγίστην δὲ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς ὑπ' τῶν Ῥωμαίους ἀπολέσαι. φοβηθεὶς ὁ Γαβίνιος δύσας, ἤδη γὰρ παρῆν αὐτῷ ἀφ' Αἰγύπτου τοῖς τῆδε θορύβοις ἐπανιών, ὅτι πολὺς μὲν τῷ ἀριστοβούλου καὶ πάντα ξὺν πεπίμψας μετέπεμψεν, συνεῖλεν ὃ ἀλέξανδρος ἐκ μυριάδος, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ἔτος ἐξῆν φοβὸς μάχην, ὑπῆντων δ' οἱ Ἰουδαῖοι. καὶ συμβαλόντων περὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν αὐτῶν ἔπεσον. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἰσοπαθὲν φυγῇ. καὶ Γαβίνιος ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, φοβὸς τὸ αὐτοπάτορι βούλημα κατεσκάσατο τὴν πολιτείαν. ἐν δὲ ὥρμησας, καταστήσων τὸ μάχῃ κρατῶν, καὶ μυθεδάτην καὶ ὀρτάλην φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα μὲν ἀπέπεμψε, φῶδα δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ὑποφεύγειν. καὶ τούτῳ πρῶτος αὐτῷ ἄγγελος ἐλθὼν, φῶδα λαμβάνει συρίαν, ὅθεν εἰς τὴν ὑπὸ πάρθους στρατείαν, τόν τε ἄλλον χρυσὸν ἐκ ἱεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα φορέλλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἤρεν, ὧν ἀπόχρη τὸ πομπήϊος. ἔβαρὰς δὲ τὸν εὐφράτην, αὐτός τε ἀπόλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ φορέων, οὐ νῦν καιρὸς λέγειν. πάρθους μὲν τὸν πρῶτον ὑπερέβαινεν εἰς συρίαν ὡρμημένους, αἰσχυνθεὶς κράσιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἔφευγεν. φοβοποιούμενος δὲ αὐτῷ ὑπὸ ἰουδαίων ἠπείγετο. καὶ ταριχαίας μὲν ἑλὼν, εἰς δισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. πτείνει δὲ καὶ πειθόλαον, τοὺς ἀριστοβούλου στασιαστὰς ὑπεμπιπράντα. τὸ φόνε δὲ ἦν σύμβουλος αὐτοπάτωρ. τούτῳ γάμετο γυναῖκα τῶν ὑπομόνων ἐξ ἀραβίας εὔφρην τοὔνομα, τέσσαρες μὲν υἱὸς γίγνονται. φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς ἡρῴδης, φοβὸς οἷς ἰώσηπος καὶ φερώρας, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος δὲ τοὺς παντοχοῦ δυνατοὺς φιλίαις τε καὶ ξενίαις, μάλιστα φοσαμήγδο τ' ἀράβων βασιλέα, ὅθεν τ' ὑπεγαμίαν. καὶ πρὸ τούτου φοβὸς ἀριστόβουλον ἀφίλετο πόλεμον, ἐπ' ᾧ φῶδα κατεδήκην ἔπεμψε τὰ τέκνα. καὶ σος ὃ κρ συνθήκας ἡσυχάζειν ἀλέξανδρον ἀλαχρόσυνος ὑπὸ τοῦ δυφράτην ὑπέστρεψε, πάρθους ἔβαινεν ἀπόρξων, φοβὸ ὧν ὑπ' ἐτέροις ἐροῦμεν.

Κεφ. ζ. Καῖσαρ δὲ πομπήϊος καὶ τῆς συγκλήτου φυγόντων ἐπὶ τὸ ἰόνιον, ῥώμης καὶ τῶν ὅλων κρατήσας, αἴσιος μὲν τὰ δισμύρια τὸν ἀριστόβουλον. φῶδα δοὺς δὲ αὐτῷ δύο τάγματα, καὶ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ φοβὸ τὴν ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ φοσαύξεσθαι. φθάνει δὲ ὁ φθόνος, καὶ τοῦ ἀριστοβούλου φοσθυμίαν, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν ἀφαιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ πομπήϊα φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι μετεῖχεν. ἐκεῖτο δ' ἐν μέλιτι σωτηρούμενος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖ δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πολέμιον ὑπὸ σκιπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, πομπηίου τοῦτ' ἐπιτάξαντος, καὶ ψηφισθέντος κατηγορίας φοβὸ τῶν ὅλων, ὧν ῥωμαίους ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιννάου φῶδα λαβὼν, ὃς ἐκρατήθη ὑπὸ τοῦ λιβάνου χαλκίδος, φιλιππίωνα τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἀσφάλειαν πέμψαντα. κἀκεῖνος ἐπανάγεται τὰς ἀριστοβούλου γυναῖκας αὐτίγονον, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ φοβὸς τὸν πατέρα ἀπήγαγεν. ἀλλὰ δ' ἔφην γαμεῖ τοὺς νεωτέραν, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῶ

A & maxima multitudine conflata; Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia

B sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is *Ant. lib. 14. cap. 13.*

in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat,

C abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitum. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Ari-

D stobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiúsque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum

E cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē cōpulso ad otium per cōditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quo- *Ant. lib. 14. cap. 15.*

que filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem

G Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vltrerius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissiméque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Ioseph. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cęsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratre accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cū fratribus iniquissimè pellerent, multísque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

παῖδες δ' αὐτῷ γένοιντο. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηστὴν τὴν ἀλεξάνδρας, ἀπολωλότος τοῦ υἱοῦ, καὶ ὅλως τὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν πρὸς τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὴν Πομπηίου τελευτὴν μεταβαίνει, ἐθεράπευε καίσαρα. κἀκεῖθεν μὲν Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μὴ δεχθεὶς εἰς Πηλούσιον δυνάμεως εἰργόμενος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων διενοεῖτο, ἐν Ἀσκάλωνι κατέσχετο, τούς τε Ἄραβας ξένους ὄντας ἔπεισεν ὅπλα συνελέσθαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας. παρεσκευάσατο δὲ καὶ τοὺς ἐν Συρίᾳ δυνατοὺς, ὅλην τὴν βοήθειαν, τόν τ' ἔπαρχον τῆς Λιβάνου Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, δι' οὓς αἱ παύτῃ πόλεις ἑτοίμως συνεφρόνησαν. καὶ θαῤῥῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσχωρήσει δι' Ἀντίπατρον ἰσχύι, πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόντων δὲ εἰσελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μὴ τῆς συνεσῶν ἀπῆ. γίνεται δὲ καὶ τῇ προσβολῇ διάσημότατος Ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος τοῦ τείχους διαῤῥήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μὴ τῆς ἄλλης ἀπῆ. καὶ πλούσιον μὲν ἑάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, ἔφρον αὖθις οἱ τὴν ὄνιον προσαγορευομένην χώραν κατέχοντες. ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους Ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπηρέσια τῇ δυνάμει παρέχειν. ὅθεν οὐδ' αἱ κατὰ Μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκούσιοι δ' προσέδοντο Μιθριδάτῃ. κἀκεῖθεν ἤδη τὸ Δέλτα διελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χώραν, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κυκλωθέντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ τάξει συνῆλθε τῆς δεξιᾶς κέρατι, ῥεῖ δ' ἀπελθὼν Ἀντίπατρος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. τῆς γὰρ καθ' ἑαυτὸν, ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προπαιόντων τοῖς διώκουσι Μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὀκτακόσιοι δ' μόνοις τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ Μιθριδάτης ἐν τῇ φυγῇ πρὸς ὀκτακοσίοις. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδάπανος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῆς Ἀντιπάτρου κατορθωμάτων. ὁ δὲ, τὸν μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τοὺς καθ' ἑαυτὸν κινδύνους ἐπήρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι θαῤῥαλεώτατος ἀγωνιστὴς ὀφθείς, καὶ πολλὰ τραύματα κομιζόμενος τῷ σώματι, ἐν οἷς τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. ἀθεὶς δὲ κατασπασάμενος τὰ κατὰ τὴν αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς δ' ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως οὐδὲν ἧττον ἐποίησε, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δι' ὃ δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

Κατὰ ταυτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου παῖς πρὸς καίσαρα παρῆν, γίνεται θαῤῥαλεώτερος αὐτοπάτρου μείζονος προσδοκίας αἴτιος. δίκην γοῦν ἐνδύρειν ἔδει τὰ παῖδε πεφαρμάχθαι δοκεῖν ἐν τῇ πρὸς πομπήιον διαφορᾷ, καὶ αὖθι τὸν ἀδελφὸν τὸν σπασίνου ἀμύητα μεμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον ἀθυμεῖν φθονεῖσθαι πάθος, ὃ δὴ διὰ τούτους ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς θαυμάσαι μὲν αὐτὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς πάσης ἀπολωλότα

συμμαχίαν, οὐκ ἐφ' ὑγιείᾳ αὐτοῦ πέμψαι, ἀλλὰ κατὰ δίκην τῆς πάλαι διαφορᾶς. καὶ τὸν φόβον τὸν πομπήϊον φιλίαν ὑποκρινάμενοι. φόβος γοῦν ὁ αὐτὸς παρῆν ὑπερβολὴν τῶν ἐκόντων, τὸ πλῆθος ἐπιδείκνυσι τῷ βαρύματι, καὶ ἄδηλα μὲν τὰς εἰς ἡμᾶς ἐξ ὑγιείας, οὐκ ἔφη δεῖν λόγου δῆλα αὐτοῦ κεκραγότος γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. αὐτὸν δὲ θαυμάζειν τὸν τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὤν, καὶ ῥωμαίων φυγάδος, καὶ τὸ γένος ἐπιτήδειος ἦν, καὶ στασιώδης, αὐτὸς παρόν ἴσχειν, ἀφ' ὧν ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορῶν δύναιτο χάριτας ἐνέγκασθαι, καὶ ἀπολαύσεται τυχὸν ἀγαθοῦ τινος, δίον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων οὐ τοσούτων δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίους στασιάσῃ παραλθών, καὶ χρήσηται καὶ τῇ δόντων ταῖς ἀφορμαῖς. τούτων κἀμοῦ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, αὐτίπατρον δὲ δυνάστειας μέρισιν ἔδωκεν. ὁ δὲ δεῖ τῇ τιμήσαντι τὸ μέζον τῆς τιμῆς δίκαιον, πάσης δεῖξαι ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ περιπατεῖν χάριν τὸ τεῖχος τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καθάπερ ἀπίσκλλιν ἐστῆ καπιτωλίῳ χαρακτῆρα, τό τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἰσόμοιρον. αὐτίπατρος ὁ καίσαρα φοβηθεὶς ἐκ τῆς συρίας, εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ φρούριον μὲν τὸ τεῖχος ἀνέδειματο τῆς πατρίδος ὑπὸ πομπηίῳ καταγραμμένον, καὶ τοὺς αὐτὰ τὰ χώρια θορύβους ὅπως κατέστελλεν, ἀπρόληπτος ἄμα καὶ σύμβουλος ἐν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανοῦ φροντίζοντες, ἐν ὀλίγῳ, ἐκ παντὸς εὐσήμου, τὰ τε ἴδια κτήματα καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοιντες. εἰ δὲ πείθοιντο ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσι τῷ νεωτερίζειν δεῖ κέρδος οἰκεῖος ἑκάστοις, αὐτὸν τε φυλάσσων αὐτὴ κεδρῶνος διατόπον, ἐκ ὑρκανοῦ αὐτὴ βασιλείας, τύραννον ῥωμαίοις μὲν καὶ καίσαρι πολεμίους ἐξ' ἡγεμόνα, ἐκ φίλων, οὐ δὲ ἀνέξεσθαι μεταπιπτόντων ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ καθίστατο τὴν χάριν, ὡς τὸν ὑρκανὸν, νωθῆ, καὶ βασιλείας ἀνενέργητον. φασήλου μὲν δὴ τῷ πρεσβυτάτῳ, ἱεροσολύμων καὶ τῆς πεδιάδος, φρούραρχον καθίστη. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, δεῖ τῆς ἵππου ἐς γαλιλαίαν κομιδῆ νέον. ὁ δὲ φύσει δραστήριος σὺν τῷ δίκῃ δι' ἐπιεικῆ τῆς φρονήματα καταλαβὼν οὐκ ἐζήμιον τὸν ἀρχλῃστὴν, τὸν φρουρᾷ τῇ συρίᾳ καταζέοντα μετὰ μεγάλου ὅρμας, πολλοὺς τε συλλαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ πολλοὺς τῆς λῃστῶν. ὁ δὲ μάλιστα τῆς ἐνέργειας κατόρθωμα κελεσυρίαν. ὑμοῦ γοῦν αἰεί τε τὰς κώμας, καὶ ἐν τῇς πόλεσιν ἡσυχῆς, ὡς εἰς εἰρήνην πάντας παρεῖχε, καὶ τὰς κτήσεις ἀσφαλεστάτας. ἐπετέλει δ' ἐκ τούτου καὶ τῆς τῶν ἐργων ἡγεμονίας, ὅτι συγχωρεῖ τῷ μεγάλου καίσαρος, καὶ δικαιοσύνῃ τὴν συρίαν. φόβος δὲ τὸν ἀλλοῖον δι' ἀκριβείαν τε, καὶ φασήλου μὲν ἐκπεπληγέναι τὴν ἀρχλῃστὴν ἔφη, αὐτὸν δὲ ἐν τῇς ἱεροσολύμοις δι' ἐπιεικείας κατάσταθῆναι, καὶ δι' αὐτῶν μὴ ἔχειν τὴν πόλιν, πολὺν δ' ἀνταγωνίζεσθαι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζειν. καθὸν δυσκολία τε

auxilia ipsi Cæsari non benevolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mitari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio diruptos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunisque suis & communi pace pollituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præposuit, Hierosolymæ ciúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curarum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida canerentur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam Hierosolymis habitantium: atque illatis quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. Hinc &

A

B

C

D

E

F

G

ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri eiúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationẽ, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturũ Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex verò eſſe exiſtimãs, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, cõflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſolàque indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem parta referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto

A λῶ ἐν τῷ ἔθνους βασιλικῷ, ἢ τιμαὶ ὡδῷ πάντων ὡς
διανότη τῷ ὅλων. οὐ μὴν αὐτὸς τῆς περὶς ὑρκανὸν
διοίας, ἢ πίστεως τι μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν δ'-
φεαγίας φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῶν ἤδη ὡρ ἢ
καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῆ περὶς τὸ κλέος τῷ νεανίσκων ἐδά-
κνετο, μάλιστα δ' ἰλύπει τὰ φασκόλου κατορθώ-
ματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δόξ-
ίας περξέχοντες. πολλοὶ δὲ τῷ ἐν τοῖς βασιλείοις
B βασκανῶν ἠρέθιζον, οἷς ἦ τὸ τῷ παιδὸν, ἢ τὸ αἰπατέ-
ρου συμφερόντως περσίστατο, λέγοντες ὡς αἰπατέρῳ
καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτὸ ὡδῷ χαρίσας τῷ φεαγμάτων
καθίζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον
ἐξουσίας. καὶ μέχρι πού πλανηθήσεται καθ' ἑαυτῷ
βασιλεὺς ὑπερξέφων; οὐδὲ γὸ εἰρωνδύεδαι τὶν ὑπε-
ξοπλὶν αὐτοὺς ἔτι, φανερὸς δ' ἤδη διαστότας πεφ-
σαμένους σιδῆρον. εἶτα μήτε σεπολὰς δόντες, μήτε ὑπο-
σείλαντος αὐτῷ, τοσούτοις ὡδῷ τὸν ἰουδαίων νόμον
C αἰρήκειν ἡγεμόνος. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ὄξιν, ἀλλ' ἔτι ἰ-
διώτης, δεῖν ὅμ δίκην ἔχειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ
σὺ καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ
ἀφιᾶσι. τούτοις κῆ μικρὸν ὑρκανὸς ὀξυκοίτερ. καὶ τὸν
ὀργὸν ταλδυτάτον σαρίξας, σκάλει κειθησόμενον
τὸν ἡγεμόνα. ὁ δὲ καὶ τὸ πατρὸς ὡδῷ νοῶν τες, καὶ
τῷ φεαγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, αἰῆει, φρυαγὰς
διαλαβὼν περτέρων τὶν γαλιλαίαν. ἦσι δὲ, μὴ κατ-
D τερῶ σίφους, ὡς μήτε καταλύειν δόξειν ὑρκανὸν ἀ-
δρὰ ἄγων δυσαμεν, μήτε γυμνὸς ἐμπίσοι τῷ φθό-
νῳ. σέξτος δὲ καῖσαρ λίσας ὡδὲ τῷ νεανία, μήτ
ὡδῷ τοῖς ἐγθεγῖς ἀπολωφθὲς πάθη, πέμπῃ περὶς
τὸν ὑρκανὸν τοὺς ὡδαγγελοῦντας διαῤῥήδην, ἀπο-
λύειν ἡγεμόνα τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ, καὶ ἄλλως ὁρ-
μημένῳ, ἠγάπα γὸ ἡγεμόνα, ἀποψηφίζεται. καὶ ὡς
ὑπολαμβάνων ἄκοντος Ϝ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς δα-
μασκὸν ἀνεχώρησε περὶς σέξτον, ὡδασκυλαζόμενος
E οὐδ' αὖδις ὑπακούσας καλοῦντι. καὶ πάλιν οἱ πορ-
εῖ παρῳξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργὴν τε οἴχεδαι τὸν
ἡγεμόνα λέγοντες, καὶ ὡδασκυλασμένον κατ' αὐτό.
πιστεύων δὲ ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶχεν ὅπ χρὴ δρᾶν, ὡς ἰσ-
χυρὰ μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ δὲ ὑστὸ σέξτου κλ-
σαντος κ) στρατηγὸς ἀπεδείχθη κοίλης συρίας κ) σαμ-
ρείας, οὐ μόνον τε κατ' δύνοιαν τὴν ἐν τῷ ἔθνους, ἀλ-
λὰ κ) δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἔχατον δίους κατέπ-
εσεν, δσον οὔπω περσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὴ στρ-
τιᾶς. ἐ οὐ διήμαρτε τῆς αἰσσης. ὁ γὸ ἡγεμὼν κατ' ὀρ-
γὴν τῆς περὶ τὴν δίκην ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθροίσας,
ὡδὶ ἱεροσολύμων ἦγε καταλύσων τὸν ὑρκανόν. κ)
ἔφθη τᾶτο ποιήσας, εἰ μὴ περξῆλθόντες ὅτ πατὴρ κ)
ἀδελφὸς, ἐλλαβον αὐτὸ τ ὁρμὴν, ὡδακαλοῦντες αὐτ
ἀπῳλῆ κ) ἀναίτιον μέν μεξοῦσαν τ ἄμυναν, φείσασδ
δ τ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως περ-
ῆλθε. δεῖν τε εἰ κληθεὶς δίκην παρέξειν κ) δεῖ
ἀφίστασδαι δίκαιον, ἐ μὴ περὶς μὲν τὸ συμβεβηκὸς
ἀπιστίαν, περὶ δ τ σωτηρίας ἀχάριστον εἶ. εἰ δὲ λογι-
στέον ἐν κ) πολέμου ῥοπὰς ἑκάδ' ἐδ τῷ φ, πλείονες
στρατιᾶς τὰ δίκαια. διὸ δὴ κ) περὶ τ νίκης τ χρῆναι κ)
πᾶν δίκαιον εἶ, μᾶλλον τὰ συμβάλλειν βασιλῆ, τῷ
συνέφορα, κ) πολλάκις μὲν ἀνῃρῆτ. χαλεπῶ δ' ἀν-

& de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

ποτε, πλὴν ὅσον πονηρῶς συμβούλοις χρώμενος, ὑπεσύρθη αὐτῷ σκιὰ ἀδικήματος. πείθεται γὰρ τούτοις ἡρῴδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτάρκεις εἶναι, καὶ τὸ τῇ ἰσχυῇ διαδιέξασθαι τῷ ἔθνει. κἂν τούτῳ γένηται δεῖ ἀπαμείναντα τὴν ἀρχὴν ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος· καὶ λίαν μὲν βάσανος ἦν εἰς πυκτικὸν δύσοιαν, δολοφονήσαντος σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῷ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὑπὲρ μισθοφορᾶς τοῦ φόνου βάσαν συμβαλόντων μὴ πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς καὶ δοκεῖ τὸ αὐτοκρατορικὸν, καὶ δοκεῖ τὸ θεῖόντα καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους ὁ ἀντίπατρος δοκεῖ τῶν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, μᾶρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτον διαδέχεται δόλιος.

Κεφ. θ. Συνίστα δὲ ῥωμαίοις καὶ τὸν τοῦ καίσαρος φόνου πόλεμος, καθ' ὃν καὶ βροῦτος ἄφνω κτείναντων δόλῳ καίσαρα καταλύοντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ζ καὶ μῆνας ἐπτὰ μᾶλλον ἢ δύο τῷ φόνῳ χρησάμενοι κινήμασι, καὶ δοκησισοφήσαντων τῷ δυνατῷ, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει, ὡς ὁ συμφέρων ὑπολάμβανε. καὶ δὴ καὶ κασσιος εἰς συρίαν, καταλειφθέντας τοὺς περὶ ἀπάμειαν δυνάμεις. εἶτα βάσσῳ τὸ μάρκου, καὶ τὰ διεσπασμένα τάγματα συναλλάξας, ἤδη θεσσαλίαν μὲν ἀπάμειαν τῆς πολιορκίας, ἡγεμὼν δ' αὐτὸς τῆς στρατιᾶς ὑπῆρχε φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ δυνάμει τοσαύτῃ ἐξ ἧς ποιήσατο. κελεύσαντος καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἐπ' ἀκόσια τάλαντα, δείσας αὐτίπατρος τὴν ἀπέχθειαν τοῖς κασσίου, τοῖς δ' ἰδίοις διεῖλεν εἰς φερετλὴν τὰ χρήματα, καὶ ποσὶν ἄλλοις τῶν διαπρεπόντων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ πρὸ τῆς ἀφεδρῶν. οὗτος ἦν ψυχὴ ἀνάλκης. φράτος δ' ἀπεμνήμονεύετο κάσσιον ἡρῴδης, τὴν ἑαυτοῦ σωτῆρα ἐκ τῆς γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ δὴ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βραδυπορίαν καθίσας, αὐταῖς ἐθυμοῦτο τὴν πόλιν. γόφναν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑτέρας τῶν παφλαγονικῶν ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν ὡς ἐπὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχὺ δύσας εἰσέπραξεν. ἐπῆλθε δὲ καὶ τοῦτον, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλεσε αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντα διαπράσας κάσσιον. οὐ μὴν μάλιχος ἀναχωρήσαντος κασσίου, τὸ χρεὼν ἐπεμνημόνευεν αὐτιπάτρου, καὶ δὴ τῷ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβουλεύειν ἀπεπειράζετο, ταῦτα δόλῳ ἀνελεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν τε ἰσχυὸν καὶ τὸ παρεῦρον τοῦ ἤθους ὑποδύσας, ἐξαναγκάζει τὸν ἰορδάνην στρατὸν ἀθροίσαντα εἰς τὸν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυνα. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῷ αὐτιπάτρου παίδων ἀφανίζεται. τὸν τε ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρῴδου πεπισωμένου τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀναλογίαις καὶ ὅρκοις ἐπιορκήσας, ἐξαλλάκτας αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σώζεται πείσαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐπανέστησε. συστὰς δὲ τῷ πρὸς κάσσιον καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νίῳ καὶ ἀντωνίῳ, κασσίῳ καὶ μάρκῳ στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας, ἐπῆλθε μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρῴδῃ ἔδοξε συμβαλλέσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπάσης ἐπιμελητὴν καταστῆσαι, δύναμιν πολλὴν τῷ καὶ ἱππικὴν δόντες.

A nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniã Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cũ autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

B

C

CAP. IX. De Romanorum dissidiis post mortẽ Cæsaris & infidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium & septémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat: Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilęa parte sua, talenta centum attulit, propterèaque inter eximios amicos numerabatur. At verò cęteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóq; Gophnam & Ammauntẽ, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidẽ quasi Malichũ interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarũ ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnũ momẽtũ, vbi vlº popposcit, Herodes fuisset, ipsũ quidẽ totius Syrię procuratorẽ perficiũt, equitũ illi manu peditũq; attributa:

D

E

F

G

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & aliàs strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor aduenire. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Itei úmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ὁ τοῦ πολέμου καταλύσων ὑποδείξῃ καιρὸς ὑπάρχειν καὶ ἰουδαίας βασιλεία. συνέβη δὲ αὐτιπάτρῳ, τὴν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δηλητήριον φάρμακον αὐτιπάτρῳ κεράσαι. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τοῦ μαλίχου θεοσεβείας γενόμενος, καὶ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τἆλλα δραστήριος ἀνὴρ καὶ ἀφηνιάσαι θεραπεύσας, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐξῆσαι πρόθυμος τῷ ὑρκανῷ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρτιμέλειος ἐπῆλθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συλλέγων. οὐ γὰρ ἠρεμήσειν ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ καὶ παρεῖναι αὐτίκα στρατὸν ἄγων ἔδει τιμωρίαν τοῦ παιδός. φασὶ γάρ τινες ἀδελφοῦ συμβαλόντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διαταράττειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογούμενόν τε θεραπεῦσαι τὸν μάλιχον, καὶ τὴν ὑποψίαν ἀπολῦσαι ὡμολόγει. λαμπρῶς δὲ πομπεῦσαι τὸν παῖδα κηδείας ἐπέλεσεν. ξαπεὶς δ' ὅπλα σαμάρεια, στάσιν τεταραγμένην, κατέστησατο τὴν πόλιν. ἐπῆλθε καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς ὁ, ἐνῆγε δὲ δεδοικὼς τὴν ἔφοδον μάλιχος, ἐκέλευε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἀγωνίαν τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ θεοφάντης καταφρονήσας, καὶ τὸ θεοσέβιον τοῦτο, εἰσέρχεται δὴ γυμνός. καὶ πάλιν μάλιχος θεοσεβῶν, ἔκλαιεν αὐτὸν παῖδα. αὐθυπεκρίνετο δὲ μόλις ἠρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ καιρῷ δ' ἐπισολὴν τῷ τοῦ παιδὸς αἰρήσει ἀπωδύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δὲ αὐτῷ μετέπεμψε τὴν φονέα τοῦ παιδὸς αὐτοπιστέλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα θεσπέσαι τάξιν ἠρώδη ἐν καιρῷ εἰς θεάξιν δικαίαν. καὶ ἐπειδὴ λαοδίκειαν ἐλθόντος αὐτοῦ συνήεσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρίας τε, καὶ στεφάνους φέροντες, ἠρώδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν καιρὸν ἀφώρισε. μάλιχος δὲ ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένηται, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φυλᾷ τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν ὑποδραὰς παρεσκευάζετο. παρῆξαν δὲ αὐτὸν ἡ τῆς σωτηρίας ὑπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἅπαν ἀσήσῃ ῥωμαίοις ἤλπισε, καισίου τοῦ πρὸς αὐτώνιον πολέμῳ θεραπωμένου, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸν, ὑρκανὸν καταλύσας ἀμύρας. ἐπηγάλλε δὲ μᾶλλον τὸ χρεὼν αὐτῷ τὴν ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἠρώδης θεοσεβόμενος αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, καίπερ ὄντα δεινὸν καλεῖ. παρεσκεύαστο δὲ ἑστιᾶσθαι τὸν οἰκεῖον πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ὡς ἐπέμφθη ὡς δὴ τὴν τοῦ δείπνου θεασόμενον, τοῖς δὲ ὅπερ θεοσεβεῖν τοῖς χιλιάρχοις ἐξῆν δεῖν τὸν ἐνίδρυσαν. καὶ κεῖνοι τῷ καισίου θεοσεβήματον ἀναμνησθέντες δὴ τὸν θεὸν τῆς πόλεως αἰσχιστὸν ἐξήσουσι ξιφήρεις. εὐθὺ θεσιάντες τὸν μάλιχον, πολλοῖς ξαύμασιν αἰσχρῶς. ὑρκανὸς ὁ θεοσεβῆμα μὲν ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δὲ αὐτοσχεδὸν, ἠρώδην διηρώτα τὸν ὀκτείνας τὸν μάλιχον. ἀποκεκαυμένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων τὸ καισίου θέσπισμα, καίσιος ἄρα ἔφη, καὶ μὲ καὶ τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων δεινὸν ἀνελών. εἴτ' ὁ φρονῶν ὑρκανὸς οὕτως, εἴθ' ὑπὸ δέους ὁμόσε τῇ γε θεσπίσῃ χειρὶ εἶπεν, οὐδὲν δῆλον. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν οὕτως ἠρώδης μετῆλθεν.

Καισίου

Κεφ. ι. Καισίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν, A στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλικος μὲν τοὺς σπασὰς ἐπαναστάντος φασαήλῳ, καὶ κτείνειν μᾶλλον τιμωρίαν ἀδικούμενος ἠξιοῦντος εἰς τὸν ἀδελφόν. ἡρῴδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν σὺν φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκόν, ὡρμημένῳ δὲ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατέσχετο, καὶ οὕτω φασαήλος καθ' ἑαυτὸν ἕλικος περιῆν, ὑρκανὸν ὑπεριδόντα εἰς ἀχρείαν, ἐπὶ τὸ ἕλκει συμφέρειν, καὶ ὅτι προφάσει τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατέλιπεν, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐπεὶ μέντοι αὐτῷ τι πρὸς τὴν ἡρῴδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς καὶ ἀρρωστίας, πάντα ἄλλα προκαταλαμβάνει, πλὴν ἐκείνου ἐκ τῆς μασάδας ἐπιτρέπει ἀφεῖναι· ἐξέπλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μυρίωνα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη ξία κατειληφότα τῆς ἐρυμάτων. τοῖς δὲ ληφθέντας τυρίους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, δίοσιν ἑαυτῷ προσποιούμενος τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος προσπεριεργάζόμενος. ὁ δὲ μυρίων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ καισαρος, τυραννίσαι πᾶσαν ἐξελαύνοντος τὴν συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἡρῴδου ἔχθος, σωτέλειαν αἰτιωμένῳ τῷ ἀρίσταβούλου, καὶ τὸ πλέον ὀφλὲ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χρημάτων δ' ἐν ἁπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἀντιπορίζω, πρὸς τούτοις ἡρῴδης ἀντιταξάμενος ὅπλῃ τῷ ἐμβολὴν τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὲν προσήκοντες πάλαι, τοσαῦτ' εἰώθει ὀφλὲ τὸν πρὸς ὑρκανὸν ὑπεναμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τὴν ὑπερόριον, ἐκ ἄσημον, δωρὶς καλουμένην, ἐξ ἧς ἐγένοντο αντίπατρον. τότε δὲ γάμος τὸν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατρὸς δὲ τὸν ὑρκανοῦ μυριάμμην, οἰκείως τῷ βασιλεῖ χαίρειν. ἐπεὶ δὲ κάσσιον μὲν φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅτι δὲ τὸν ἀσίαν ἀντώνιος, προσδεομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοί, κατηγορεῖοντες φασαήλου τε καὶ ἡρῴδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον ἀφεῖναι ὑρκανῷ τιμῶν. πρὸς ἃ πρεσβεύσας ἡρῴδης, καὶ τοσαῦτα πλείω ἐκ ὀλίγου ἀντώνιον χρήμασιν ἔπεισε διδόναι, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐλθόντων ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διῳκήθησαν. αὖθις δ' ὁρῶν ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρας ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντώχλαν διάφορον ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τῆς κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένου. οἱ πρεσβεύσαντες τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπολύτας δ' μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεστὼς ὑρκανῷ δίκῃ τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ μὲν ἐπιτρέπειν ἔφασκε τὰς ὑπερδεξιοτέρους ἅπασι ἀρχάς. τοῖς δὲ, τοὺς περὶ τὸν ἡρῴδην προκρίνας, ἠξίου, καὶ γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παῖς ὢν δεδεμένος ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτι εἰς τ' ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τὰς ἀρχὰς ἀποδίδοσι τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν δεικνὺς τ' ἰουδαίαν ὑπ' ἐκείνων. προσαγανακτούντων δ' τῇ προκρίσεων, πεντεκαίδεκα μὲν

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iā enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, vt ne verbum quidē inimicorū eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabāt, aduersus fratres accusationē proponūt. Respōdebat autē Messala, causę defensor, astante etiā propter affinitatē Hyrcano. Auditis deinde vtrisq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodem, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimēque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi cõmorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad litrus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἵργνυσιν, οὓς κ᾽ αὖθις ἔμελλεν ὥρμησε. τοὺς δ᾽ λοιποὺς μὲν ὕβρεως ἀπήλασε. θορυβὸς δ᾽ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνεται παραχρῆμα. χιλίους γοῦν πάλιν ἔπεμψαν ὁρίσβης εἰς τύρον, οἵτινες δίξοιεν αὐτῶνιος ὅπῃ ἱεροσολύμων ὁρμηθήσε. ὅπῃ τ᾽ τοὺς κελεύσοιτας, ἐκπέμπῃ τ᾽ ἀρχοντα τῆ τυρίων, κολάζειν προστάξας οὓς αἱρεθῇ, συγκαταστάζειν τε τ᾽ ἀρχὴν τοῖς ὑπ᾽ αὐτῦ καταστᾶσι τῆς ἀρχῆς. θορυβ᾽ δ᾽ τούτου, πολλὰ παρήνει παρῆσθαι ὅπῃ τ᾽ αἰμαλὲν ἡρώδης σὺν ὑρκανῷ, μηδ᾽ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἴτιος, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γίνεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῆ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτοῦντων, αὐτώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δ᾽ ἔζωσεν. ὧν οἵτινες πεσόντες παφῆς, καὶ οἱ ξαυμασίαι θεραπείαις ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μὴ τ᾽ πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυνον τὸν αὐτώνιον, ὥς τε καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

A

B

C

Cap. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. li. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidēses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurũ Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locũ qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibíque hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ędes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, oēs autē in fugā vertit, & hos in ciuitatē, alios in fanū, alios in extremū vallū ĩcludit. Interea pacis arbitrū Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaēlus & ciuitate & hospitio cū quingētis equitib⁹ Parthū recepit,

Κεφ. ια.

Μετὰ δ᾽ ἔτη δύο, βαρζαφάρνε τῶ παρθων σατράπου σὺν παιδὶ πακόρῳ τῆ βασιλίως ὑφ᾽ συρίαν καταχόντος, λυσανίας ἀναδεδιδμένος ἤδη τ᾽ ἀρχὴν, τ᾽ παρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαῖος δ᾽ λεῦ ὢν ὁ μινναίυ, πείθῃ τ᾽ σατράπην ἐπιφέρειν χιλίων τάλαντων, καὶ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ὅπῃ βασιλέα τὸν ἀντίγονον, καταλῦσαι δ᾽ τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦει κατὰ τὸν φοίνικα, βαρζαφάρνην δ᾽ διὰ τῆς μεσογείου προστάξει ἐμβαλεῖν. τῆ δ᾽ ὅπῃ θαλαττίων τύριοι, πάκορον μὲν ἐδέξαντο, καὶ τὸν πτολεμαίου τε σιδωνίων διδόμενον. ὁ δ᾽ οἰνοχόῳ τινὶ τῆ βασιλικῆ ὁμωνύμῳ μοῖραν δ᾽ ἵππου φόβου, ἐμβαλεῖν ἐπέλευσεν εἰς τὸν ἰουδαίαν, κατασκοπόν τε τὰ τ᾽ πολεμίων, καὶ πρὸς ἃ δόξοι βουλεύσονται αὐτηγόνῳ. τ᾽ δ᾽ λιζομένων τ᾽ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι συνῳρμένοι πρὸς αὐτήγονον, προθύμως ἅπαντες ὅπῃ τ᾽ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ᾽ αὐτοὺς ὅπῃ τ᾽ καλούμενον δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ γλυκυθύμης συμβολῆς, ὠσάμενοι τοὺς πολεμίους, καὶ διώξαντες ὅπῃ ἱεροσολύμων ἔθνον. γλυκύμενοι δ᾽ πλείους, μέχρι τῆ βασιλείων προῆλθον. ὑρκανοῦ δ᾽ καὶ φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς κατὰ κράτος τ᾽ φ, μάχη κρ᾽ τὸν ἀγορᾶ συμβάντων. καθ᾽ ὃν ξιφήμενοι τοὺς πολεμίους οἱ φοῖ ἡρώδου, κατεκλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φεύγουσιν αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα τῆς πλησίον οἰκείας ἵστασιν. τούτους μὲν οὖν ὁ στασιάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. ἡρώδης δ᾽ τῆ δήμου πολλοὺς κατ᾽ ὀργὴν τῆ ἀπολωλότων, αἱρεῖ συμβαλὼν, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐπικαθέστων ἀλλήλοις κρ᾽ λόχοις, φόνος ἦν ἀδιάλειπτος. ἐρχομένης δ᾽ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, πάντα φοῖ τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῆ ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπιμπλαται τὸ πλέον ὁπλιτῆ. καὶ φασάηλος μὲν, τὸ τεῖχος, ἡρώδης δ᾽ μετ᾽ οὐ πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασίλεια, καὶ τοῖς πολεμίοις ὅπῃ δραμὼν ἀπροσδόκητος κρ᾽ τὸ προσάρκτιον, πλείστους μὲν ἀνῄρει, ζῶντας δ᾽ ἦγε πάντας. καὶ τοὺς μὲν, εἰς τ᾽ πόλιν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συνέλεγε. καὶ τούτῳ διαλλακτὴν μὲν αὐτήγονος ἐκάλει, πάκορον εἰσαφῆκεν. φασάηλος δ᾽ πειθεῖς τῆ πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν παρθον εἰσδέχεται, μετὰ πεντακοσίων ἱππέων,

προσ-

προφάσει μὲν ἥκοντα τῇ παύσειν τὴν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, αὐτῷ νίκῃ βοηθόν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐπεῖρε
μὲν αὐτίκα πρὸς Βαρζαφαρνὴν πρεσβεύσασθαι περὶ κα-
τάλυσεως, καίτοιγε πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώ-
δου, καὶ φθονοῦντος αὐτοὺς ἐλεῖν τὸν βλησθοῦλον, ἀλλὰ
μὴ ταῖς βλησθλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους
εἶ τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσαν δ' ὑρκανὸν φθάλαβόν τε καὶ
πάκορος, ὡς ἦν τοῖς ἱππεῦσι δύοιτο, καταλιπὼν παρ' Ἡρώ-
δῃ πανὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοι- B
ποῖς ἕπεμπε Φασάηλον. ὡς δ' ἐγένοντο καὶ τὴν Γα-
λιλαίαν, τοὺς μὲν βλησχωρίους ἀφιεῖσαν τὰς, καὶ σὺν τοῖς
ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τὴν σατράπην δ' ἐκτύ-
χανον πανούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὸν
βλησθοῦλλιὼν καλύπτοντα. δόντες γοῦν δωρεὰς οἷς
αὖ τοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν τὰς ἐκέλευον. τοῖς δ' αὖθις
γίνεται τῆς βλησθοῦλλης, καταχθεῖσιν εἰς τι τῆς Δά-
φνης ἀλσίων χωρίον, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ
τὴν ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς C
αὐτίκα τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἐκ
τῶν πεντακοσίων καθωσίωσε πάρθοις. ἔτι δ' ἐβουλεύοντο μὴ αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεί, πάλαι δ' αὖ καὶ συνεληφθησαν, εἰ μὴ δεινὸν
ἐν ἱεροσολύμοις πρώτην ἐφέτος λαβεῖν, ὡς μὴ ἐφε-
πυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἐπ
λόγοις ἦν μόνοις, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἔβλεπον. ἐ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ Σαμαλ- D
λῆς ὀφειλὼν φίλτατα, πάντων γὰρ ἐκεῖνος ἐπλουτεῖτο μάλλα
τῶν πλουσιωτάτων τότε σύροις τὰ συνταχθέντα τῆς βλη-
σθοῦλλης ὅλα, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τῇ
σατράπῃ ἐφίστατο ἀτρεκῶς ἐπιτιμῶν τὸν βλησθοῦ-
λλιὸν, καὶ μάλιστ' ὅτι ἡδύοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν.
πλείω καὶ μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχεῖτο,
ὧν αὐτίκα ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα
παῦρος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε ἕνεκα τοῦ ὅρκου ἀπωμο- E
σάμενος τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δι-
ὰ δὲ τὴν καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέτακτο φασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνεληφθέντε, τά τε
ἄλλα πρὸς τὴν ἀπορίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς κατε-
φρονοῦντες. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς
οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω τε τείχους ἀπα-
τήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρ-
χῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πανοπλι-
σθεὶς εἰς τοὺς πολεμίους ἐκπεπληγμένους τὰ μελλόντα F
τῇ βλησθοῦλλιὼ αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐ-
βούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τε πάκορου φάσκον-
τος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς βλησθολὰς κομί-
ζουσιν. οὔτε γὰρ ἰσχὺν εἶναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ
προσέχειν οὐκ βλησθοῦλλιῷ, ἀλλ' ὁπόσα διαφέροι
φασάηλος. ἔτυχε δὲ παρ' ἄλλων προαγγελθὸς τὸν ἀ-
δελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσῆν ὑρκανοῦ θυγά-
τηρ μιᾶς ἁπασῶν συνετωτάτη γυναικῶν καταπεπολεῦ-
σα, μὴ προσιέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανε- G
ροῖς βλησχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἔτι γὰρ τῷ πάκο-
ρῳ σκηπτομένων πῶς ἂν κρύφα τὴν βλησθλὴν ἀπαρτί-
σαι, οὐ γὰρ ἂν τὸ φανερὸν οἷον τ' ἦν ἀνδρὸς οὕτω δυ-
νατοῦ φεύγοντα, προλαβὼν ἡρώδης μὴ τῷ οἰκειο-
τάτων προσώπων, νύκτωρ βλησιόδυμαίας ἐχούσῃ λά-
θρᾳ τῷ πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεσίωπων. καὶ κατ' ὀλίγον μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς

pretextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente :; natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamuis eum sæpius moneret Offilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mãdatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitãs in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaëlus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaëlum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quónam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeã ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidẽ fratrésque suos,

desponsatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiũgebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrã illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne solutus quidem mutatis rebus vnquã pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum antea acta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, cóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus catuerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

A καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τῷ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν φεύγειν ὁδὸν εἶναι, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων αἰεὶ κοπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς κτείνας πᾶσαν φεύγοντας ἐπὶ τὸ φρούριον ἀφῖκτο. καὶ βαρυτέρους τῶν φυγῶν παρθνων Ἰουδαίους ἐπείρασεν, ἐκχλήσαντας ἐπὶ διωγμὸν, ἀπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀμφοτέρους ἐπὶ πολὺν χρόνον.

B εἶτα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι τοῖς ἐκόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην αὐτῷ εἰμάτο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τῶν μὲν φυγόντων καθ' ὁδὸν, αὐτοῦ φονευόντο πολλοί. καὶ θῆσαν ἡμιόνων τῆς ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοῖς πολλοῖς τῶν ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ οἷόν τε τοσοῦτον ὄχλον δίξασθαι τῷ μεσάδᾳ. ἦσαν δὲ ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους. πρᾶξις οὖν ἡρώδης, τοῖς μὲν βαρυτέροις τῶν χρείας ὑφαιρεῖται αὐτῷ ἰδουμαίας, ὅσοις ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν αἰχμαλωτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταλαβὼν, εἰς τὸ φρούριον διασώζεται. καταλιπὼν δὲ ἐκεῖθεν τοὺς γυναῖκας ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο, παρθνοι δὲ ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐκπεσόντες, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπροίδμοι μόνων τῶν χρημάτων, λίαν δὲ ἐπὶ πολὺ πλείω διακοσίων ταλάντων. ἐπέτυχαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὸν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κτημάτων φερανεπεδίασε, καὶ τῶν αὐτῷ φερόντων ἀμοίρους ἕκαστος. παρθνοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅτι τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. αἰσχιστον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, καὶ μόνον τὸ κατασκῆψαι βασιλέα αὐτῆγενον, ἀλλὰ καὶ δεδεμένην αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν διαμώτας ἀχίσασθαι. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν φεραπεύσειν αὐτὸς τὸ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδ' αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δυνάμενον τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. διὸ δὲ ὁλοκλήρως ἀρχιερᾶσθαι. τὸ φασάηλου δ' ἀρτῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρᾳ φεῦσαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρου καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γένοιτο ἑαυτὸν δικαιοδότας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγλωττίστατον, αἰδρότατα θανάτῳ, ποιησάμενος τὴν καταφρονῶν τοῖς κτὰν βίον ἔργοις ὀφείλουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς αἰσθόμενος μὲν ὁ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεῦσαι δόλῳ αὐτὸν, ἐπιβάλοιτο τὸ τραῦμα φλεγμαίνων φαρμάκων, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρόν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ φρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον ὡς γυναικῶν τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νῦν εἶπε δεῖν μὲ ἀπιέναι, τὸν μισελθυσόμενον τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπόντα. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. παρθνοι δὲ καὶ τοι δυσμαχότατοι ὢν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθίστασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ φεύγοντα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίαν. ἡρώδης δὲ συντονώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπὶ χρήματα σπεύδοντα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν ὑπὲρ φασαήλου τὸν τῶν βαρβάρων ἅλιστα πλουτεῖν ἐλπίσαντα. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄρραβ ἦν, καὶ τοῦ δοῦναι ῥᾴστα μικρολογώτερος, δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴδιον ἔσεσθαι τῷ λυτρουμένῳ παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἑπτὰ ἐτῶν πρεσβύτερον ἢ ὡς ἕτοιμος ἑξακόσια τάλαντα ἂν ἐκεῖνος δοῦναι, παρεσκευάσμενος τυραίοις σπανιολογοῦσι. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ ἀπαιτῆσαι ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς νεὼν ἱκέτης Ἡρῴδης φιλάδελφος ἦν. οὐ μὴν ὁδὸν σπουδῇ πρὸς ἄρραβα ἤνυσεν φιλίαν μᾶλλον. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτὸν μᾶλλον, παρεπέμψας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, παρεσκεύασεν ἀπαρρήξαι, παρῴδησε μᾶλλον παρθένοις, διακηρυκευσάμενος δὲ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν Ἡρῴδην τὸν ἄραβα. τοῦ γὰρ ἔτι παρανομοῦντος κατασχεῖν τὰ αὐτοπαθοῦς χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς αὐτοῦ δαπανᾶν χρῄζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τῷ ἀναιδείας τοῖς ὁμοίους ἀποστερεῖν τοὺς αὐτοπαθοῦς παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν γὰρ δὴ αὐτοῦ οἱ δυνατώτατοι. Ἡρῴδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας δρῶν, δι' ἃ φιλτάτους ἤλπιζε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκεκριμένῳ, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ' αἴγυπτον. καὶ τῇ μὲν ὑστεραίᾳ ἑσπέρᾳ, κατὰ τὸ ἀποχωρίον ἱερὸν αὐλίζεται τοὺς ἀπολειφθέντας αἰσθόμενος. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκούρουρα παραγενόμενος, τὰ περὶ τὸν ἀδελφοῦ πάθος ἀπαγγέλλεται. παραλαβὼν δὲ πάνυ ὀξέως, ὡς ἀπεθήκατο φερνίδων, ἦκε παρασπεύδων. καὶ δὴ βεβαίως ὁ ἄραβ μεταπεσὼν, ἔπεμψε δὲ τάχους τοὺς αἰσθησομένους τὸν ὑβρισμένον. ἔφθανε δὲ καὶ τούτους Ἡρῴδης εἰς πλούσιον ἀφικόμενος, εἶθα τῆς παρόδου μὲν τυγχάνων ὑπὸ τῶν φορμοφόρων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τιμῶντες φίλως, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, παρέπεμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσα ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύαζετο. διακρουσάμενος δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδύσας, μήτε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅθεν ῥώμης ἔπλει, κινδυνεύσας δὲ καὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν, μόλις εἰς ῥόδον διεσώθη, σφόδρα τοῦ πρὸς κράτιον πολέμῳ τεταραγμένου. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων, καὶ περὶ ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖ τριήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθεὶς, φρότῳ μὲν τὴν πατρῴαν φιλίαν ἐντυγχάνει αὐτονίῳ, καὶ τὰς τε αὐτοῦ, καὶ τοῦ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι τε τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένους, δεῖ χειμῶνος πλεῦσαι ἐπ' αὐτὸν ἠνάγκασε. αὐτωνίου δὲ ἥπτετο φεὶς τοῦ μεταβολοῦ ὀλέκτος, καὶ τῆς μνήμης μὲν τῆς αὐτοπάτρου ξενίας. τὸ δὲ ὅλον, καὶ δεῖ τοῦ αὐτοῦ τοῦ παρόντος ἀρετοῦ, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθίσας ἂν ἰουδαίων, ὃν φεύγειν αὐτὸς ἐποίησε τὴν ἀρχήν. ἐσῆγε δ' οὐκ ἔλαττον τὴν εἰς ἡρῴδην φιλοτιμίας, ἢ φεὰς αὐτῷ γόνον διαφοράν. τοῦτον γὰρ δὴ σατορνῖλος καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανεν.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minùs memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo ſumere, quòd redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyriis. Sed profectò ſtudium fortuna præuenerat: & Phaſaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus ſuis iubet, ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò cauſa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, conſolationis egentibus, Impudentiæ verò ſuaſores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit, vnde amiciſſimos exiſtimabat, eáque reſpondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quodam agreſte fanum, dum poſt ſe relictos reciperet, diuertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram peruenisſet, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æſtum depoſuit, ibat vlterius. Itaque Arabem ſerò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velocitet miſit. Herodes autem in Peluſium peruenerat: ibíque tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum proſequuntur. Ingreſſus autem autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè ſuſceptus eſt, decem ſibi militum fore eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis aſperitatem, neque marina diſcrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſij vexatam, ſaluus euadit. Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brunduſium, atq; inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antoniumeique tam ſuas quàm totius generis clades exponit: quòdque affinibus ſuis in caſtello relictis, atque obſidione cinctis ad eum hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſu miſeratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum verò ipſius qui aderat contẽplatione virtutis, etiam tunc eum regem cõſtituere propoſuit Iudæorũ, quem ipſe tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditiosũ, & Romanis inimicũ eſſe arbitrabatur.

Ant. lib. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiuntu. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cũ aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio repositurі. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

Cap. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. *Ant. li. 14. cap. 23.*

EOdem verò tẽpore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis extendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Ant. lib. 14. cap. 24.

A κήσασθαι μὲν δυνάμενον μᾶλλον ἢ πρότερον αὐτὸν τὰς Ἀντιπάτρου στρατείας ἀναιρούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτὸς τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὴν καὶ τὸ ἡρῴδου δραστήριον. σωφρονοῦντος δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐς ἣν μεγαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἅπαντος ἐθαρσηκότος τὸν ἡρῴδην, τάς τε παρῳχημένας δυσεργασίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξιόντος, ὅπου φεύγοντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν Ἀντίγονον, ἐξ οὗ καὶ μόνοι διωκήθησαν τάχιστα, ἀλλ' ὅπως μὴ δόξαιεν ἀρθῶν λάβοι τὴν ἀρχήν, ῥωμαίοις ἐπαρισθήσεται. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινηθείσης, εἰς παρελθὼν αὐτοὺς ἀντώνιος, καὶ πρὸς τὸν κατὰ πάρθους πόλεμον βασιλέως ἡρῴδου συμφέρειν ἔλεγεν, ὅπερ ἐψηφίζοντο πάντες. λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς, αὐτοκράτωρ μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρόσθεν δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύσοντες τε, καὶ τὸ δόγμα καθιδρύσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. ἀντώνιος εἱστία αὐτόν.

B

C

ΠΑρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκουμένους, ἀπαιτίζοντας δ' ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν ἑξακοσίοις τῷ οἰκείῳ, δρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀνήκοος τῷ εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μάλχῳ μεταμέλειν. καὶ ἤφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, οἱ μὲν περὶ τὸν νύκτα τῆς ἐξόδου σωτήριον πλεῖστον ὕσαι. τῇ γὰρ ἐκδοχείων ὑδάτων ἀναπληθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξῆσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν ἐν ἅπασι δύσκολον, ἦν δ' ὅτε καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀπέστρεφον. καὶ τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας πάρθους ἀφῆγμεν ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρούμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀπῆρε μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμαχίαν καταλείποντα, ὡς μὴ καταφρονηθὲν τὸ λῆμμα ποιήσῃ πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπιμενοῦντας αὖθις, καὶ σίλωνα τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοῖεν πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης κατὰ πτολεμαΐδα καὶ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ στρατηγοὺς δυνάμεων οὐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, πλείους ἤγε τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δι' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδην συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς ἤδη πάρθους τεταχὼς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντιγόνου διαφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρῴδης ἰσχύων ἠπόρει, θεοῖσιν δ' αὐτός, καθ' ἡμέραν πυκνὸς τοῖς τῆς δυνάμεως, καὶ πάλιν ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προσῆκτο μὲν οὖν τὸ πεδινώτατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. πρότερον γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν

D

E

F

G

πρό-

πρὸς τὸ ὄρος, ὡς μὴ χωρὶς τοῦ ὀχυροῦ τι τῶν ἐχθρῶν ἔρυμα καταλίποιτο. συνῆπτε δὲ καὶ σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν διδούς· ὡς δὲ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες, ὀλίγους ἡρώδης ἐκ παρασκευῆς μετ' ὀλίγου σίφους, ἔπειτα τάχους, καὶ σίλωνα ἐξαπίνης ἐκπλήττει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπεσται ἱππέων ἐλάσσων, πρὸς τὸ μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. καὶ τὴν ὀχυρίων, οὓς αὐτὸς, παρὰ φιλίαν προσῆγε, οὓς δὲ, τὸ αὐτῷ κλέος, οὓς δὲ ἐξ ἀμφοῖν διαφορᾶς ἀμοιβῇ. πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐν βασιλέως εὐεργέταις. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. προϊόντα δ' αὐτὸν ὄρος ἐπέδρα, τὸ πρόσθεν παρόδων προλοχίζων. ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. ἡρώδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀσφαλῶς ῥᾳδίως, καὶ θρῆσαι τὸ φρούριον, ἦλθε πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὐτῷ τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸν ἰσχυὸν καταπλαγέντες. στρατοπεδεύσαμενος δὲ κατὰ τὸ πρὸς ἄρκτον κλίμα τὸ ἄστεος, οἱ ταύτῃ φύλακες, ἐπ' ἄκρου τὸ καθ' ὑπόπτιον αὐτῶν. ἄλλοι δὲ κατὰ σίφος ἐπιόντες, ἀπεπειρῶντο τῆς πρώτης μάχης. ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύξαι ὅτι τὸ τεῖχος ἐκλιπόν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τὸ παρὸν τῇ δήμου, καὶ ὅτι σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς ἀφορεστάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀπιστοῦντες οἱ ἐπὶ τὸν ἀντίχορον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων ἔων τινὰς, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμυνόμενος τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς στρατιώταις. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ὑπὸ τὸν πύργον ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δυσσέβειαν. ὑπισχνούμενος γὰρ πολλοὺς στρατιώτας, ἀπαίτει ὑπὲρ τῶν δεόντων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαρτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς ὑπερδεῖους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐν ἔρημα, πάντα τὸν περὶ αὐτὸν στρατὸν ἀσμένων, εἰπόντος τε τοῦ στρατεύματος, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπεκέλευε. ἡρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ τὸν πλῆθος τοὺς στρατιώτας, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπὸ τε καίσαρος καὶ αὐτωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν δὲ αὐτίκα μάλα τὰς δαπάνας. καὶ μὴν τὴν δίκην, ἣν θεὸς ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν ἀφθονίαν ἐνόμισεν, ὡς πάσας ὑπερβάλλειν τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν χορηγίαν προσῄδετο, ἐπέστελλε τοῖς κατὰ σαμάρειαν, ἐφίετο δὲ ἡ πόλις αὐτῷ, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα καταγεῖν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας αὐτίκα, διέπεμψε κατὰ τὴν χώραν, ἐρήμην καὶ λοχᾶν τοὺς στησομένους κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη. διῃρεθίζοντο δ' ὑπὸ τῶν ὀρέων ἐκφυλάσσοντες τοὺς κατὰ πόδα ἐπικομίζοντας. οὐ μὴν ἡρώδης ἠρέμει. δίκας δὲ αὐτοῖς ἀναλαβὼν, ὧν πάντες μὲν ῥωμαῖοι, πάντες δ' ἰουδαῖοι ἦσαν, ἔχουσι καὶ μισθοφόροις μιγάσι, πρὸς οἷς ὀλίγοις τῶν ἱππέων, ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα ἐκαθέζετο. καὶ τὴν μὲν πόλιν

A videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios B amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis C milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum oblitionem daturum. D Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniamE que alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniédo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductũ in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes F accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentaru hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erãt etiã mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quę sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur.

Ant. lib. 14. cap. 24. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quá belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, vlociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanē cædendo persequebatur: & magna fugiētium parte perempta, cæteri trans fluuium dissecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quāobrem primū laboris fructum militib' repēdebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sūt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autē ad bellum contra Parthos Silonē atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statū antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, trāsuersósque tantùm ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab eā fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. li. 14. cap. 24.

καταλελειμμένω δι' εἴσοδον. πεντακοσίους μὲν τοὺς ἄνδρας καθ' ἁρπαγὴν συὺ γυναιξὶ καὶ γένεσι. καὶ τοὺς μὲν οὐκ ἀπολύσας λαβών. ῥωμαίους δ' εἰσιοῦσι, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κτημάτων. ἐπεχώρησε μὲν ἐν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπόσπονδα, καὶ χειμερίσουσιν τὰ ῥωμαίων στρατιὰ εἰς τὰς μεσογειοτάτας πόλεις διέβαινεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ αὐτίγονος ἤδη τῆς σίλωνος διαφθορᾶς, ὑποδέξασθαι τὴν στρατιὰν μόλις ἐν λύδδοις δεκαπέντε αὐτῶν. καὶ ῥωμαίοις μὲν ἐν ἀφθονίοις διῆγον αἰεὶ μένοντες τὴν ὥραν. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τριακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς αὐτῶνος. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασησάμενος ἀσφαλῶς, ἦλθε τὰ λοιπὰ δ' γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτῶν φρουρὰς ἐξελάσων. θεὸς γὰρ τὴν σεσωφρονισμένον τὸ νικητὴν σφοδρότατόν ἡγούμενος, ἀκμὴν ἐφύλαττε τὴν πόλιν, θεὸς τῆς ἐφόδου τῷ φόβῳ κωφοὺς ἐμποιῶν. εὐθὺς τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τῷ χειμῶνος κακωθέντας ἀπαλαβών, πολλὴν δ' ἐν ἀφθονίᾳ τῆς βλητικῆς, δὴ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἳ πολλῶν τὴν χώραν καταῤῥίπτοντες, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. θεσπίσας δὲ πεζοὺς ἱππεῖς τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων θεὸς ἀρβήλα κώμην, αὐτὸς μὲν παραράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν θεὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῆς ὅπλων ἀπιστίαν, τῷ μὲν ἀμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δ' θρασὺ λῃστρικὸν. συμβαλόντες γοῦν τῷ στρατῷ δεξιῷ τὸ δ' ἀντικρὺ κέρας τῆς ἡγεμόνος ἔκλινεν, φθείλθησαν δὲ ταχέως ἡρώδης ἐπὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν δεξιόν, θεσπεσίως θεν. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὰς φυγὰς. τοὺς δὲ διώκουσιν ἐμπίπλων, αὐτὸς τὸν ὄρμον, μέχρι τὰς χεῖρας θεσπεσίοις μὴ φέροντες, ἐκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνων ἔπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὸ τὸν ποταμὸν ἐσπεδάσθησαν, ὧν τε τὴν γαλιλαίαν καθαρθῆναι φόβου, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς σπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ δὴ τούτοις ἔδει διατριβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων δικαρπίας ἀπέδιδου, διχθείσαν ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον καθ' μοῖρ. φερώρᾳ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῷ ἀδελφῷ ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιῆσθαι θεώνιαν, καὶ τὸ χῆζον ἀλεξάνδρειον. κἀκείνῳ ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν δ' τούτῳ, θεὶ μὲν ἀθήνας διῆγε αὐτώνιος. βεντίδιος δ' δὴ τὸν θεὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμπετο, καταστήσασθαι θεότερον δικτέλλιον, τὰ θεὶ ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα θεὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς δὴ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ σπήλαια ταῦτα θεὸς ἀπορρήνοις ὄρεσιν ἐν οὐδαμόθεν θεσπετὰ, πλαγίας ἢ αὐτοὺς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὅθεν

ὄρθιος ὑπερέπεσεν ἡ χαράδρας. ὡς δὲ ἡ βασιλεὺς μέ- A rectum vallibus imminens, vt aliquandiu
χρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, τε- quidem rex pro loci difficultate quid ageret,
λευταῖον δ' ὑπονοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ incertus esset. Postremò autem placuit, vt
ἀλκιμους καθειμένους ἐν λάρναξιν ἐνίοις τῶν σωμάτων. οἱ δὲ molimine vteretur satis incauto. Etenim
ἀπόσφατόν τε αὐτοῖς σὺν ὁρμαῖς, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς valentissimus quisque demissus arculis, ex-
ἀμυνομένοις. ἐκ δὲ τούτων καὶ φονεύσαντάς τινας ponebatur in ostia speluncarum. Hique cum
ἡρώδης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. ὁ δ' ἐθελου- familiis eos mactabant, ignémque repugnan-
σίας μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν διαζομένων δὲ πολλοὶ tibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his con-
τὰ αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τῶν γε- B seruare vellet Herodes, vt ad se accederent,
ραιῶν τὶς ἐπὶ παίδων πατὴρ μετὰ μητρὸς, δεομένους voce præconis edixit. Sed illorum neque vo-
τοὺς παῖδας ὑπεξέφαγε σφίσιν ἐξιέναι δοὺς δεξιᾷ, κλέι- luntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos
σας ξόπωθεν τοιάδε. καθ' ἕνα προῆσαν κελεύσας, αὐτὸς vis coëgerat, multi mortem captiuitati præ-
ἕστατο πρὸ τοῦ στόμιου, καὶ τὰ ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπό- tulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem
σφαττεν. ὡς δ' ἀπέπεμψε καὶ ἡρώδης ἀποβλέπων, τρωθεὶς πάθῃ filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt
συνεχέετο, καὶ τῇ φρεσὶ σύτῃ δεξιὰ ὤρεγε, φείσασθαι τῶν egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc
τέκνων ἀξιῶν. ὁ δ', ὡς μὲν οὐδὲν ἐνδοιάζει τὰ λεγόμε- modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium
νων, ἀλλὰ καὶ προσυφίστας τὴν ἡρώδην εἰς ταπεινότητα, stabat, & prodeuntem quemque filiorum
ὅτι τοῖς παισὶν αἰκάρει καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν καὶ C trucidabat. Herodes autem è specula hæc pro-
τὰ κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον ἑαυτὸν ἐρρίψεν. spiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis
χαρᾶς δ' οὕτω τὰ αὐτόλυμα, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡρώ- parceret, seni dexteram cum precibus porri-
δης. καταλιπὼν δὲ τῶν στρατιωτῶν ὅσον ὑποχείριον gebat. Ille autem dictis eius nequaquam mi-
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολεμαῖον tior factus, insuper humilem animum Hero-
ἐπ' αὐτὸν, ὃν συμμάρδαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν ἑξακι- di exprobrauit. & post filios occidit vxorem:
λίους, ἱππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτῆγονον. εἶτα deiectísque desuper mortuis, postremò se-
πρὸς τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ λαβόντες ἀδεᾶ, οἷς ἔθος ἦν metipsum præcipitem misit. Speluncis igi-
δορυβεῖν τὴν γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πολεμαῖον tur & qui in his erant ita subactis, Herodes
τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ relicta exercitus parte, quantum ne quis re-
τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ bellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique
τὰ δυσπρόσιτα τῆς χωρίων. πυθόμενος δὲ ἡρώδης parti Ptolemæo præposito, in Samariam re-
τὴν ἐπανάστασιν, ἀγὰ τάχους ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μὲν diit: scutatorum quidem tria millia, sexcen-
αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν, τὰ φεύγεια δὲ πάντα πο- D tos verò equites in Antigonum ducens. Túnc-
λιορκίαις ἑξελών, ὀλιγίμου δὲ μεταβολῆς εἰσπραξάμε- que propter eius abscessum nacti licentiam,
νος τῶν πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δὲ παρῆν quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ
μὲν ἐξελπιζομένων, αἰτηρημένου δὲ παρόντων, βεντίδιος quidem ducem aggressi, nec opinantem in-
ὑπεξάγοντες αὐτωνίου συμμάχους πέμπει ἡρώδῃ terficiunt. Agros autem vastabant, in palu-
τῷ αἰτηγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων des atque in abditissima loca refugientes. Qui-
τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν αἰτήσαντος ἱκέτιδι δ' ὑπο- bus cognitis Herodes maturè succurrit: &
λαβὼν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ δὲ τε τῆς ἡρώ- magnam quidem eorum multitudinem morte
δου βίας, καὶ ἀπιστίας τῆς βασιλέως ὑποδυόμενος, consumit. Omnibus autem castellis obsidio-
καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δ' οὐδὲν κατέφρο- ne liberatis, huius mutationis causa mulctam
νει τῶν πέμψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρώδου διδόν- E exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talen-
τος, εἰς μὲν τὴν στρατείαν οὐχ ὑπήκουσεν. ὑποκει- ta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam
νόμενος δ' φιλίαν, κατάσκοπος μὴ τῆς αἰτηγόνου στρα- Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus,
γημάτων, ἡρώδῃ μὴ πιστεύοις ὑποξέπεμπε. στρατιὰ δὲ equitum mille auxilia duarúmque legionum,
ἄμφω τὴν ἀντιγόνου φιλίαν ἐπειρᾶτο, τὴν τε πόλιν aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum
ἀπέκλεισε, καὶ ἄνω τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο autem ducem Machæram, vt se adiutum ve-
μέχρις οὗ δεύτερον μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα niret, per epistolas rogauit Antigonus, & de
πρὸς ἡρώδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν ἀμαθοῦντα τρα- iniuria Herodis multa conquestus, & pecu-
πόμενος, ὅσους ἐπαντιλάβοιτο ἰουδαίους αἱρεῖ, μι- niam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad
σθαμοῦ τῷ ἡρώδειον φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐ- quos missus fuerat, negligendum putabat,
τῷ ἀντιόχειος χρώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς ἀλγεπὴς ἡρώ- F cùm præsertim plura daret Herodes. in pro-
δης, ὥρμησε μὲν ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, ditione quidem ei non paruit, simulata ve-
μεταπεσὼν δ' τὴν ὀργὴν ἔλαυνε πρὸς αὐτώνιον κατηγο- rò amicitia res Antigoni exploratum perrexit,
ρήσων τὴν μαχαιρᾶ ἀδικημάτων. ὁ δ' ἐν ἀλαλαγμῷ τὴν ἐ- non admisso Herodis consilio, dissuadentis id
μέρᾳ πυθόμενος χλιαίνεσθαι τὴν ὀργὴν, ταχέως μεταδιώκει τὰ fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid
βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῷ ἀγαλλάττεται. ὁ μὲν ἡρώ- cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam
hostem arcebat à mœnibus, donec Machæ-
ram incepti puduit, & in Amathuntem ad
Herodem recessit. Iratus autem quòd res a-
liter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset
G interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret:
sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc
cùm ægrè ferret Herodes in Machæram qui-
dem vindicare voluit, tanquam in hostem:
iracundiam verò repressit, & ad Antonium
properabat, apud cum accusaturus Machæræ
iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans
velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Ant. li. 14. cap. 25.

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cũ mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis Talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cętera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortẽ fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nũcij cladis intrabãt: quare prædolore paululùm questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanũ venit, octingentos montis accólas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerãt locum mittit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

ἧς ἐπαύσατο τὸ πρὸς αὐτόνιον ὁρμῆς. ἀκμικοὺς γὰρ αὐτὸν μὴ πολλῆς δυνάμεως προσαπολιμοῦσα Σαμοσατεῦσι, πόλις δέ ἐστιν ἐυφράτῃ πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγετο, τό τε καιρὸν ὅτι πάνυ φανὸν ὁρῶν πρὸς τὸ δηλῶσαι ἀνδρίας, καὶ μᾶλλον ἀρέσαι τῷ αὐτονίῳ. γένεσθαι δὲ ἐπιλαθὼν τέλος αὐτοῖς τὴν πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δὲ ἁρπαγὴν λείας, ὡς τε τὸν μὲν αὐτόνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πολὺ προσθεῖναι ταῖς τε ἄλλαις αὐτοῦ, καὶ ταῖς εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν. αὐτίοχον δὲ τὸν βασιλέα ἀναλαβεῖν τὰ σαμόσατα ἀξιοῦσθαι.

Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ τῆς ἰουδαίας ἡρῴδῃ πρεσβεύματα καταλελοίπει μὲν, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν, ὅτι τῶν ὅλων, ἀπαγγέλλας ὑπὲρ μέρους τὸν ἀποστροφῆς αὐτοῦ ἀπαντᾶν πρὸς αὐτόνιον. οὐ γὰρ ἐβέβαιον ἔτι μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῶν ἀπαγγελμάτων ὅτι ἱεριχοῦτα ἐχώρει μετὰ πέντε σπειρῶν, ἃς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦει δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τῶν θερισμῶν. ὅτι θημένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυσχωρίαις τῶν ἐναντίων, αὐτὸς τε θνήσκει, μάλα γενναίως ἐν τῇ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. τετάχατο γὰρ ἐκ τῆς συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν αὐταῖς ἀνεκέκραστο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. αὐτίοχος δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τῆς σωμάτων δεσποίνης τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτῆς φερούσης τὸν ἀδελφοῦ διδόντος. τὰ δὲ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὸν αὐτίοχον νίκην ἐπιστρέφεται πρὸς τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ ἡρῴδου φρονοῦντας τῆς δυνατῆς, προσπίπτοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες αὐτίοχῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τῆς ἰδουμαίας, ἔθνη μαχαιρᾶς αὐτεπίχειρίς τι τῆς ἐρυμάτων, γιθθᾶ καλεῖται. τούτων δὲ οὐδέπω πύστις ἡρῴδῃ. μετὰ γὰρ τὸν σαμοσάτων ἅλωσιν, αὐτόνιος μὲν καταστήσας ὅτι τῆς συρίας σατράπην, καὶ προσάξας ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτίοχον, αὐτὸν εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προπέμψειεν εἰς ἰουδαίαν ἡρῴδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει σχεδόν. ὅτε δὲ ἡρῴδῃ κατὰ τὸν πρὸς ἀντίοχειαν διαφυλὸν, ὄνειρος σαφὴς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοίτης, εἰσήεσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πένθους ἐπὶ θέμενος, ὅτι τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμενος δὲ τὴν πορείαν ἐπὶ δυνάμεως, καὶ διώκων ὅτι τὸν λίβανον, ἑκατοντάσιους μὲν τῷ σεῖ τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δὲ σπεῖραν ταύτῃ συνάψας. μεθ' ἣν οἱ προπεμφθέντες ἡμῖν, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ἔπιπτεν. καὶ προσβαλὼν μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἑλεῖν χει-

μῶνι βιαίῳ χαλεπωτάτῳ, τε πλησίον ἐστρατοπεδεύσατο κώμης. ἐπειδὴ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας, καὶ τὸ

καὶ τὸ δ' ἕτερον παρ' αὐτοῦ τάγμα συνέμιξε, δείσαν- A auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, δι' ἃ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἴρυ- Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit,
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη δι' ἰσχύος, καὶ δίωκον ἡ τάχιστα vt castellum nocte desererent. Iámque per Hie-
τοῖς ἀδελφοῦ φονεῦσι μετ' ἀλθῆν. εἶθα δὴ καὶ δαιμόνιον richunta properans ibat, vt quàm primùm in-
αὐτῷ συνεβαίνῃ τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, αἰ- terfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam
δρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπηνείκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ mirabilis ei monstríque similis casus euenit:
αὐτῷ τῆς ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνῳκίσθησαν ἡ ἀπέ- vnde præter spem liberatus, opinionem quòd
χειν. δειλυθέντος δὴ τοῦ συμποσίου, μὴ τὸ πάντας ἐξ- Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi
ελθεῖν, δι' ὅλου ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κινδύ- B honorati vesperi illa apud eum cœnauissent,
νων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν δεῖμα τῆς μέλλοντα πολέμῳ postquam dimisso conuiuio omnes egressi
κείνας εἶδε σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεῖναι τὴν στρα- sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem
ταιάν. καὶ τῇ ἑπαύριον εἰς ἑξακισχιλίους ὄντας τῆς ὀρῶν commune sibi tam periculorum quàm salutis
καταβέχοντες, ἀπεπειρῶντο τῆς προτεταγμένων, præsagium, quantum ad futurum bellum per-
καὶ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό- tineret, esse coniiciens mane primo castra mo-
δρα θαῤῥοῦντες, πόῤῥωθεν δὲ χερμάσι καὶ πελτοῖς uet: hostiúmque sex circiter millia de monti-
ἔβαλλον, ἅς τε συχνοὺς κατατρῶσειν, ἐν ᾧ μὴ αὐτὸς bus decurrentes, prima tentabant agmina: &
ῥᾳδίως παρελαύνων, πελτῇ καὶ τέλει πλάγιον ἀκοντί- manum quidem cum Romanis conferere non
ζεται. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῆς C satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos,
σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει φανῆναι δοκεῖν, πάπ- dummodo plurimos sauciarent, eminus appe-
πον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ στρατιᾶς ὅτι συμμάρξαι ὅτι- tebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens,
πέμπει. τούτων μὲν οὖν ἕνα καχεξίας ἀγώνισμα. latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se
ἡρώδης δ' ἐπὶ πολεμίαν καταδραμὼν, πόλεις μὲν πολί- non solum audacia suorum, sed etiam multi-
χνας καταστρέφεται. ἑκατὸν δὲ τῶν ἐν αὐταῖς ἀνα- tudine superiorem videri cupiens, Pappum
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ὅτι τὸ quendam ex contubernalibus suis cum manu
στρατόπεδον. πύλισσα δὲ ἦν τὴν καλουμένην κανᾶ militum in Samariam mittit, quibus quidem
κώμην. ἐφεστήκειν δ' αὐτῇ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆ- Machæra erat præmium victoriæ. Herodes ve-
θος ἰουδαίων, ἔκ τε πάσης ἰεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλ- rò terram peruagatus hostilem, quinque mu-
λης χώρας, οἱ μὲν ἀπὸ μίσους τοῦ ἐφεστῶτος, οἱ D nicipia capit, duóque habitatorum millia con-
δ' ὅτι τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκοσμημένοι. τοὺς γὰρ sumit. exustísque domibus, ad exercitum redit,
μέλλοντας πολλοὺς ἐνῆν ὁρᾶν μεταβολῆς ἄλογον circa vicum, qui appellatur Cana tendentem.
ἐπιθυμίᾳ μεταβολῆς ἄλογον. καὶ ὁ μὲν ἐπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ ἧττον πάντων, In dies autem singulos magna ei multitudo
οὔτε τοῖς τὸ πλῆθος, οὔτε τῷ ὁρμῇ ὑποδείσαντες Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis
αὐτοῦ προθύμως ἀντεπῆλθον. γενομένης δὲ τῆς συντάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη τοῖς ὁλί- regionibus accedebat: cùm hos odium moue-
γον αὐτέχον. ἡρώδης δὲ κατὰ μεῖον τὸ φονεῦσαι E ret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara fa-
τοὺς ἀδελφοῦ προβαλλόμενος, εἰς ἀπόνητο τοὺς cinora. Enimuerò multos ratione carétes, mu-
αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῆς καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, καὶ tationis cupiditas impellebat. hoc autem con-
μετ' ἐκείνους ὅτι τὸ συνεχὲς αἰεὶ ἐπόμενος ἅπαν- gredi festinante, Pappi milites neque multitu-
τας διώκει. φόνος τὲ ἦν πολὺς, τῆς μὲν εἰς τὴν κώ- dine hostium, neque impetu perterriti, acriter
μην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ἐφεύγοντο, τῶν δὲ προσ- ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi
κειμένου τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπειρίας. συνε- agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper
πιπτόντες δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲν ὁπλιτῶν reστiterunt. Herodes autem fraternæ cædis re-
οἰκία ἐνέπτω. τὰ τέγη δ' ἦν ὑπερθεν ἀμυνομένων κα- F cordatione periculosiùs dimicans, dummodo
τάπλεα. καὶ πεσὼν ἔνδοθεν, τοὺς οἰκείους eius vlciscerétur autores, aduersam aciem fa-
ἀναρπάζων εἶλκε τοῖς σώμασι. καὶ τοῖς μὲν πολλοὺς cillimè superat. deinde semper integros aggre-
ὑπὸ κατασείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόους ἀπῆρε, τοὺς ὑπο- diendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim
φυγόντας δ' ἐπιόντων, οἱ στρατῶται ξιφήρεις ἀνῄρουν. plurima occumbentium strages. cùm alij qui-
καὶ τοσοῦτον ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε dem in vicum vnde venerant compellerentur.
τὰς ὁδοὺς ὑποφεύγειν τοῖς περιοῦσι. ταύτην τὴν nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos
πληγὴν οὐκ ἐνεγκεῖν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ὑπισυλλι- oecideret. postremò ruens inter fugientes ho-
γόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐπάσατο τοῖς κατὰ τὴν κώ- stes in vicum irrupit: cùm omnes domus ar-
μην διαφθαρμένοις, εἰς φυγὴν διεσπάσθη. καὶ δι- G matis essent refertę, plenáque propugnatorum
ὠκεῖ τῇ νίκῃ τὸ θαῤῥεῖν ἡρώδης ὅτι ἐσοσολύμων ἤλασεν, desuper tecta: & quoniam foris deprehensos
εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφοδρότατος. τοῦτο τὸ facillimè superabat, disturbando ædes intus
ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τὸ παντελοῦς καθαιρεθῆναι, ἧττον abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos te-
τῆς αὐτοῦ γνώμης κατέσχε, βουλομένῳ καταλιπεῖν ἤδη ctis, multos simul necabat. si quis autē subter-
τὴν πόλιν. ἡρώδης δὲ ἐπεὶ ἐσπέρα ἦν ἤδη τοὺς fugisset ruinam eum gladiis armati milites ex-
φίλους κεκμηκότας ὅτι θεραπείᾳ τοῦ σώματος cipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias
multitudo coaceruata est, vt etiam victoribus
ipsis transitus obstrueretur. hanc plagā hostes
adeò nō tulerunt, vt cōfluentium turba, con-
spectis, qui in vico perissent, fuga discederent.
starímque successu fretus Herodes ad Hieroso-
lymā perrexisset, nisi eū hyemis aspetitas pro-
hibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit
impedimentum, & ne penitus opprimeretur
Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deser-
re cogitabat. Herodes autem ad vesperam,
cùm lassos amicos refouendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauarum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quàm in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cùm alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: muriſq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro téplo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouũ aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidé occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiã verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audacię supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte propsita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A δραφείς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἐπὶ θερμοῖς ἐκ τῆς ὁπλων λογισμοῦ ἦλθε στρατωτικαίτερον. εἷς γοῦν αὐτῷ παῖς ἑπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐκ αντίου αὐτῷ ἐκδέχεται τῶν πολεμίων ξιφήρης, ἔπεσα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφεύγεσαν ὡμὴ ἐκ τῆς ὀδατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τίνας δὲ ὑποπτήσσοντας, καὶ δεδιότας, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντας ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὴν παρίεσαν γυμνὸν ὄντα ξίφους τοὺς δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῶν μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρῆν κατ' τύχην ὁ συλλημψόμενος τοὺς ἄνδρας, ἐφοδᾶ δὲ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὃς τοὺς δεδραφεύγουσι πάντας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πάππον μὲν τὸν ἀντιγόνου στρατηγὸν καταπέμψας, ἀνῄρητο δὲ δι' ὃν τῆς ὀδατάξεως, πέμπει τῷ καφαλῇ φορὰ τοῦ ἀδελφοῦ, ποινὴν τῶν φονευθέντος αὐτῶν ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἦν, ὁ τὸν ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τοῦ χειμῶνος,

B ἤλαυνεν ὅτι ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τοῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, σωπήσατο δὲ αὐτῷ τρίτον ἔτος οὗ βασιλεὺς ὑπὸ ῥώμης ἀπεδέδεικτο, ὃς τοῦ ἱεροῦ στρατοπεδεύει. ταύτην γὰρ ἐπῆμαχον, καὶ καλῶ ὄρειν εἶλε πομπηίῳ τὴν πόλιν. δηλῶν δὲ εἰς ἔργα τὴν σεσαπὰ, καὶ τιμῶν τὰ θεράσια, τεῖα ὑφ' ἑαυτῷ χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐστηροτάτους τῇ ἐπαί-

C ρων ὅτι τῷ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ πάρεργον ποιῆται τὴν τῶν πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ἐπηφείκει τοὺς πολεμίους. γνοὺς δὲ ὑπόπτευεν ὅτι ἱεροσολύμων μὴ μείζονα δυνάμεως. σωσῆν δὲ αὐτῷ καὶ σόσιον, μετὰ πλείστης σεσαπὰς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, τὴν θεσσαλίαν διὰ τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐτὸς δὲ φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δ' τῆς

D ὅλης δυνάμεως, εἰς σάδικα μὲν τὴν πεζῶν, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους ἦγε τῷ ἀπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέσος οὐκ ὀλίγοι ἦσαν, καταστρατοπεδεύσαντες τὰ βορείᾳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν ἐποιοῦντο τοῖς τὸ συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σώσιος δ' αὐτονίῳ τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν ἡγεμὼν σύμμαχον. τῷ δὲ αἰὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ ὄχλος τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀσφαλέστερον, δ' δαίμονα καὶ

E πολλῷ θεωδέστερον τὸν τελουμένοντα θεὸς τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐλογοποίει, καὶ τῷ τολμηροτέρων δ' δ' ἦσαν ληστείας πολυτελοῖ, καὶ μάλιστα θεὸς τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο ζοφή. τῷ γε μὴν μαχίμου τὸ δυσκολώτερον ἐτέτακτο θεὸς ἀμύναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωννύοντας, ἔργον δεῖ τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις αἰτιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα χαλεπώτερον. ἐν οὐδὲν δὲ οὕτως, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις θεῖσαν τῇ πολεμίων. τῇ δ' βασιλεῖ, θεὸς μὲν τὰς ληστείας αἰτιανοήσασιν λόχοι, δι' ὧν αἰέστελλε τὰς ἐκδρομάς. θεὸς δὲ τὴν τῇ ἐλπιδείων δπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῇ δὲ μαχομένων θεῖλιν τῇ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καὶ τοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόν-

των ἀσφαλείᾳ. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνεῤῥήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅτι θεοῦπερ τῇ θυμάτῳ. δῇ δὲ τῇ

ὑπὸ

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καταφθαρῆναί τι τῦ τείχους, ἕτερον αὐτοχέρνον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὔτε χερσὶν, οὔτε ὀλιγοίαις ἐκαμνον, εἰς ἑκατον αὐτοχεῖν διηνωπότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης, πέντε μησὶ διέμειναν τῶ πολιορκίαν, ἕως τῦ ἡρῴδου τινὲς ὁπλίτων ὀλίγων τὰ τείχους θαρρήσαντες, εἰς πτῶσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατον πάρχει σοσίῃ. πρῶτα δὲ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἁλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὁλοχυθίσης παντα χοῦ φόνος ἦν μανερός, τῦ μὲν ῥωμαίων ὀλίγη τῇ ξένῃ τῆς πολιορκίας διαρκησάντων, τῦ δὲ περὶ ἡρῴδην ἰουδαϊκοῦ, μηδένα ὑπολιπέσθαι ἀποδύοντος αὐτόμολον. ἐσφάττοντο δὲ πανπληθεῖς, ἔν τε τοῖς στενωποῖς, καὶ κῦ τὰς οἰκίας σωωθούμενοι, καὶ τῶ ναῶ προσφθύροντες. ἦν δὲ οὔτε γήραος ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι γε προπέμποντος τὸ βασιλέως, καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, ὑδεὶς ἐπαύετο τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπῇσαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τ' πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ὑπὸ τ' ὄφεως, προσπίπτει δὲ τοῖς σοσίου ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτίρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, & αἰτιῶντα ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε κῆ φρονεῖς ἐλθόντα ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο. πρότερον δὲ ἦν ἡρῴδης κρατῶν τῦ πολεμίων τότε, κρατῆσαι κῆ τῦ ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ὅλη θέαν τε τ' ἱερῦ, κῆ τῦ κῦ τὸν ναὸν ἀγίων. ὁ δ' βασιλεὺς, τοὺς μὲν παρεκάλει, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔτι δὲ οἷς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τῦ ἀθεάτων παρ' αὐτῦ ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τοὺς κῦ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δεινανάμενος πρὸς σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὅλη τοσούτων πολιτῦ φόνῳ, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνοι. τῶ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὅπως ἔσεσθαι φαμένῳ, αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῷ μὲν ἐν τῦ ἰδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἐκάστοις. ὕστερον τὰ τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος παρῴδιαν, τὰς ὑποχρεώσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν δὴ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σόσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σόσιος δὲ χρυσοῦν ἀνατθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτανίκῳ. τοῦτον μὲν οὐκ φιλοψυχήσαντα μύριες ἐκάτὸ δὴ ψυχῶν ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγχιστείας πέλεκυς ἐκδέχεται. βασιλεὺς δὲ ἡρῴδης δεκαετίας τὸ κῦ τὴν πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν τὰ αὐτῦ φρονήσαντας, δυνατέρους τῶν τιμῶν κατέστησε, τοὺς δὲ αὐτιγονίους, ἀνῄρει, καὶ κῦ αὐτὰ ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταμερισάμενος, αὐτονίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. ἐμοὶ δὲ εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ αὐτώνιος τῦ κλεοπάτρας ἔρωτι διαφθαρμένος, ἅπαντων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ὑπηθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τ' ἡμετέραν τὴν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῦ ἀφ' αἵματος

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diruerētur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant: denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerūt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere & post eos Sosij centuriones.

B Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbi-

C que mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit,

D vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicissēt, vt externa quoque auxilia cōpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inue-

E ctus in Sosium, si vacuefacto vitis & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ aliquiis, promissa compleuit: Nam & militum quemque liberaliter, & pro

F merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Hero- *Ant. lib. 15. cap. 2.*
des discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benenolos, sibi faceret, honorificè tractabat: Anti-

G gonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamē omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sāguine

supereſſet, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando ſuadebat eos interfici, vt eo modo cuiuſque poſſeſſiones dominio ſuo faciliùs quæreret. Poſtea verò quàm in Iudæos atque Arabes vſque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuiſſet Antonius, occidere quidem bonos viros tantóſque reges iniuſtum eſſe dixit: verùm inter amicos vltrà non habuit: ſed multa terra ex eorum præciſa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balſamum giguitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherum ipſi dedit Quorum potita dominio, ad Euphratem vſque Parthis bellum inferentem proſecuta Antonium, per Apamiam & Damaſcum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet, tamen ducentis talentis annuis abſciſſas regno ſuo poſſeſſiones impetrat ſibi locari: ipſámque omnibus obſequiis placans, Peluſium vſque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omniq; præda, Parthus illi ſtatim condonatus eſt.

ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν φόβῳ τοὺς ἔξωθεν ἐφόρα, καὶ τοὺς ἐν τέλει σύνεργον διαβαλοῦσα πρὸς τὸν ἀντώνιον, αἱρεῖν ἔπειθεν, ὡς αὐτῷ κτήσεων ἑκάστου ῥᾳδίως γινομένη δεσπότις. ἔτι δὲ ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν καὶ ἰουδαίους καὶ ἄραβας, ὑπῳργάζετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρῴδην καὶ μάλχον ἀναιρεθῆναι. μέχρι γοῦν τῆς φρεσὶ μάτων διπλώσας ἀντώνιος, τὸ κλεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀδόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλους εἶναι, διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῷ δωρεμένου, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γενομένων κυρία, καὶ πρεσβεύσασα μέχρις Εὐφράτου τὸν αὐτώνιον διϊσταμένοντα πάρθοις, ἦκεν εἰς ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀντεῦθα μεγάλαις μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς ἡρῴδης ἐκμειλίσσεται. μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἐπιῤῥαχότα χωρία διακοσίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐνιαυτόν. πρεσβεύει δὲ αὐτὴν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' οὐ πολὺ, παρὼν ἐκ πάρθων αὐτώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρτεβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴν δὲ τῇ χρημάτων, καὶ τῆς λείας ἀπάσης, ὁ πάρθος δῶρος ἐχωρίσθη.

A

B

C

D

Cap. XIIII. De inſidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio contra Arabas, & ingenti terræmotu. *Ant. lib. 15. cap. 5.*

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficiſci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni ſoror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus eſt. Regibus enim, vt diximus, inſidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, perſuadet Antonio. quos ſi viciſſet, Arabiæ: ſin autem victus eſſet, Iudææ domina conſtitueretur, alterúmque potentium per alterum peſſundaret. Sed hoc eius conſilium Herodi feliciter ceſſit. nam primùm in Syros hoſtes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quamuis fortiter reſiſtentes, ſuperauit. qui cùm iam victi eſſent, magno motu Arabes ſuſcitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus, bellum conſultius adminiſtrare tentabat, caſtráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, ſed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam verſos vrgebant: in perſecutione verò inſidiis periclitatur Herodes, Canathenſibus ab Athenione immiſſis, qui ex Cleopatræ ducibus ſēper ei fuerat inimicus. Namque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctíſque agminibus circa ſaxoſa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde proſtratis. Qui verò ex prælio ſeruati ſunt, in vicū Ormizam cōfugiunt. vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, ſicut erant plena ceperunt: Neque multo pòſt accepta clade, Herodes aderat cū auxiliis, ſeriùs quā vſus popoſcit. Huius ei vulneris cauſa fuit: præpoſi-

Κεφ. ιδ'.

Τοῦ δ' ἀκτιακοῦ πολέμου συνερρωγότος, παρεσκεύασο μὲν ἡρῴδης αὐτοκράτορι συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε τὰ ἄλλων τῆς κατ' ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ αὐτιγόνου καθεῖρξεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τῷ κινδύνων αὐτωνίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ἐπιβουλεύουσα, πείθει τὸν αὐτώνιον, ἡρῴδην ἐμπισεῦσαι τὸν πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ὁ μὲν κρατήσαντος, ἀραβίας, ὁ δὲ κρατηθέντος, ἰουδαίας γένηται δεσπότης, καὶ θατέρου τῷ δυνάμεων καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἔρρωτο μὴν τοι καθ' ἡρῴδου τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τῶν πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς πρὶ διόσπολιν, ἐκράτησέ τε καὶ τοὺς καρτεροὺς αὐτῶν διαταξαμένων. πρὸς δὲ τὸν ἥττονα, γίνεται μέγα κίνημα τῶν ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἄφθονον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως ἡρῴδης ἐπῆλθεν, ἐπειρᾶτο πρωϊαίτερον ἀφηγεῖσθαι τὸ πολέμου, καὶ στρατόπεδον ἐκάλεσε τάφρῳ εἱλεῖν. οὐ μὴν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρώτῃ νίκῃ θαῤῥήκοτες, ὥρμησαν δὴ τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν πρῶτον ἐμβολὴν ἁρπάντας, ἐδίωκον. ἐπιβουλεύεται δὲ ἡρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῆς κανάθων ἐπιχωρίους αἰσχύντος ἀθλωτὸν, ὃς μὲν αὐτὸ τῆς κλεοπάτρας στρατηγῶν αἰεὶ δεφόρος. πρὸς γὰρ τὸν τούτων ἐπίθεσιν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ ἄραβες, ἐπιστρέφονται, καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος πρὸς πρώτην καὶ δύσβατα χωρία, ἔκτεινον τοὺς ἡρῴδου, πλείστον τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ ἐκσωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὄρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν προεσχόντες, αὐτανδρον εἷλον οἱ ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρῴδης, παρὼν τῆς χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τὴν τάξιν

ἀρχὴν

ἀρχῶν ἀπέθηκε κατίσχυσιν. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τῆς συμβολῆς γενομένης, μὴ αὖ Ἀθηνίων δόλῳ τινὶ καιρὸν ἐνεδρεύσεως ἐπιμωρήσασθαι τοῖς Ἄραψι δόξειεν. ἐπεμώρησε τοίνυν τοῖς Ἄραψι πάλιν ἐπιόντα τὴν χώραν καταλαβεῖν, ὡς ἀναπαύσασθαι μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις ἀμυνομένοις τοὺς ἐπιόντας, ὅτι περ καὶ συμφορᾷ δαιμόνιος ἄλλῃ, κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἑβδόμῳ, ἀκμάζοντος ἤδη περὶ ἄκτιον πολέμου. κατὰ γὰρ χρόνους ἔαρος ἤδη θάλλοντος, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπειρον, ἀνθρώπων δὲ ξὺν διαφθορᾷ μυριάδας, τὸ δὴ στρατιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ηὐλίζετο. καὶ τούτῳ τοὺς Ἄραβας, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, θεσπεσιολογοποιοῦσα τοῖς συνθεσπίοις ἀεί τι χαλεπώτερον, εἰς πάσης Ἰουδαίας καταρρίπτουσα. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τῆς χώρας κεκρατῆσθαι, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν θεσπισάμενοι τοῖς πρέσβεσι, οἳ δὴ πρὸς Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορᾶς ἑκάστου ἐπαλλήλων ἐκλυτον συναγαγὸν ἀνοδίας, ἐπειρᾶτο παραθαρρύνειν ὧδε ἄμεινον, λέγων τοιάδε. Θαυμαζοίατό μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῖν καθ' ἡδονὴν εἶναι δεῖν, πρὸς μὲν γὰρ τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν· τὸ δὲ καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἔφοδον πάσχειν, ἀνάξιον. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω καταπλήττεσθαι τοὺς πολεμίους μὴ τὸν σφετερισμὸν, ἀλλ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀφ' οὗ λέληθε τοῦτο καθεῖναι τῇ δεινῇ δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῖν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ δὲ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἐρημίης κακοπραγίας. οὔτε δὲ τὸ δυσυχεῖν, οὔτε τὸ εὐπετὲς ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἑκάτερον τοῖς τύχαις. ἔστι δὲ τὸ μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ἐπιδείγματων. τῇ γοῦν πρεσβυτέρᾳ μάχῃ κεκρατήκατε, ἐνεδώκασιν ὑμῖν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς ἡμῖν ἀλλάξαντες κρατήσαντες δοκοῦσιν. τὸ νῦν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν. ἃς τε ἔμοιγε καὶ τῇ δεδοικότος ὑμῶν θρασείας θαρρεῖν. ὅτε γὰρ ἐθεασάμεθα πρέσβεις τοὺς δίοντας κατὰ τὴν ἐλθεῖν, καὶ δῆλα τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχειν τὴν ἀθλιότητα ἐνόμισα. νυνὶ δὲ ὄκνος ὑμᾶς, καὶ τὸ δοκεῖν ἄδυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης εἰργασάτην. χρὴ μὲν τοι μέχρι τοῦ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐγχειρεῖν τε τὰ θρασύμματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὴν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἀφόβους τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ φθονεῖται τις Ἄραξ τὴν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δυναστείαν ἡδόμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς παραστήτω τὰ τῆς ψυχῆς πάθημα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σφετερισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆς ψυχῆς παθήματα, καὶ οὐδὲν ἀνθρώπους πλέον, ἢ τὴν ἑαυτοῖς βλάβην διαφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς χθονίων βεσμῆς ἀνεμόφατος αἴ τι σημεῖον βεβαιότερον. αὐτὰ δὲ ταῦτα, ἀδιαφόρως ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί δυνάται τοῦ σφετερισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρατήσας ὁ πόλεμος; πόρος μὲν τοι μέγιστον ἀλώσεως

torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. nàque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quàm assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non minor. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem pes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt, sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantumæstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenio insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerati sque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portētum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talésque Deo pro belli euentu hostias cecideruntNon enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autē Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quam primùm cupiens congredi. nam & hostes præmiserant. qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quædā enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtique cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, eósque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmq; rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vtero se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

Cap XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo supersesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

A γεγονότας τοὺς ἐχθροῦς, οὐκ αὐτομάτους οὐδὲ ὑπ' ἀλλοφύλων, οἳ πρίσβεις ἡμετέρους παρὰ τὸ πάντων ἀνθρώπων νόμιμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα περὶ τοῦ πολέμου καθιέρωσαν. ἀλλ' ὁ ἀφθαλμὸς ὁ μέγας τοῦ θεοῦ καὶ ἀήττητος δεξιὰ. δώσουσι γὰρ ἡμῖν αὐτίκα δίκας αὐτῶν τῆς παρ' ἡμῖν ἀσεβείας, εἰ δὲ καὶ ἀποθνήσκοντες πλείονες τῶν πρώτων ἀναιρεθείημεν. ἅπαντες οὐχ ὑπὲρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδύνου δούλης παιδός, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἀρίστων B ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. θαρσοῦντες οὖν καὶ τὸν χειμάῤῥουν ὑμῶν θεὸν ἔχοντες. αὐτὸς δὲ ἔγωγε σὺν ὑμῖν ἐν ἀφανεῖ αὐτόσομαι, ἐὰν μή τι θαρραλεώτερον πρὸ βλαβῶν. τούτους παρακελευσάμενος τοὺς στρατιώτας, ὡς ἑώρα θαρσοῦντας ἤδη τῷ θεῷ, καὶ μετὰ τὰς θυσίας, διέβαινε τὸν ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ δευτέρους. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἐφιλονείκει φιλονεικίαν, εἴ τις τῷ πολεμίῳ, πρὸ τῆς μεταξὺ φυγείας, θᾶσσον αὐτοὺς ἐπεχειρολόγει, βουλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἦν γὰρ καὶ κεῖνοι τινὰς θρασυτέρους, τοὺς καταλημφθέντας τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἐν ἀπερισκέψῳ C ταχέως οἱ περιφθέντες ὑπὸ τῆς βασιλείας, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν ἐφείπετο τῇ δυνάμει εἰς μάχην, παρίστασθαι, καὶ θαρρεῖν τοὺς ἄνδρας. εἰς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῆει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατέπληξις εἶχε, καὶ πρὸ τοῦ πλήθους ὁ στρατηγὸς ἤλθεν ὧδε ἐν τῇ δίκῃ, παρασταθεὶς ἐπαράσασθαι αὐτῷ D τὸ χαρακωτικὸν κατὰ τούτῳ σωθεῖσαν αἰκαδέντας, ὀξίασιν ὅτι τῷ μάχῃ ἄπαυστοι, καὶ περιρυμῶμοι τοῖς ἵπποις οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὖν τῷ ἰουδαίων ἀφεῖσαν, ἐλείποντο δὲ ταῖς παρθυμίαις, καὶ τοι ὀλίγα τὰ δεσπόζοντα νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ φιλόκολοι. δύο μάχαι μὲν αὐτῶν ἦσαν, οὐ πολὺ ἐν ἴσῳ φῶτος. ὡς δὲ ὑπεδείξατο αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῷ ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ ῥοπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἔφθη συνωθισθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους περιεχον ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, παρεκάλει ἑαυτῷ καὶ δόλῳ, τῷ ὑδάτων ὀλιγωσόντων. ὑπεφαίνετο γὰρ ἐπιβοώμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ λόγχα δηλόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον εἰκέναι. τῶν δὲ δήμους ἐκκαίοντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐπεχείρουν σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐπόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διῶναι, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λειπόμενον πλῆθος, ὑπὸ ὀπωρινοῦ ἐξελθεῖν ὅπλων μάχῃ, οἷς συνεβαλὼν ἡρώδης, πολλοὺς εἰς E ἐπ' ἀκισχιλίους κτείνει. πλειστὴν δὲ πληγὴν τῶν ἀραβίων ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῷ αἰσθήσει τὸ φρόνημα, φεύγουσιν εἰς τὰ καὶ φρουρίας ὑπὸ τῷ ἔθνους ἀρεθῆναι.

Μετελαμβάνει δὲ αὐτὸν δίψος ἡ ἐπὶ τῷ Κεφ. ιε.
πόλεως φρουρίαν φρουτὸς, ὅθ' τῶν φρὸς αὐτοκράτορα φιλίας, καίσαρ ἤδη ἐπὶ ἄκρον τιμηκότος. παρεῖχε μὲν τι δόξης πλέον, ἢ ἔπαρχεν. οὔπω γὰρ ἐαλωκότα καίσαρ αὐτοκράτορα ἔφευγε, ἡρώδου συμμάχοντος. ὅγε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῷ κινδύνῳ δέδοκται, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, εὗρε δικάζοντα καίσαρα, φρόσωπον αὐτῷ δίχα δηλήματος, τῶν

μὲν ἐθνῶν καὶ τὸ χῦμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλικόν. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, αὐτοκρὰς

εἶπεν, ἐγὼ μὲν, Καῖσαρ, ὑπ' Ἀντωνίου τῆς Ἰουδαίων βασιλείας ἠξιώμην, καὶ πᾶσιν ὁμολογῶ μεγίστης βασιλείας χρήσιμος Ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἂν ὑπεξειλάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντας ἂν με μετὰ τῆς ὅπλων ἐπῆρας, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν ἐν Ἀκτίῳ πληγῶν, κατέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐγὼ μὲν δὴ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦν, σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῆς παιδοκτόνου διόρθωσιν, τὸν Κλεοπάτρας θάνατον, ᾧ ἀπειλοῦντι, καὶ χρήματα, καὶ τεῖχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατὸν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σε πολέμου. τῇ δὲ ἀρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἵμερον, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνῆπτημαι δὲ Ἀντωνίῳ, καὶ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ ἀξίωμα. πρὸς σὲ δ' ἦλθον, ἔχων τοῦ ἀρίστου τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προὔλαβον ἐξεπαθήσειν ποτὲ πρός φίλος, οὐ πρὸς ἐχθρόν. πρὸς ταῦτα Καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος δὲ εἰ πολλῆς ἀρχειν, οὕτω φιλίας προῒσάμενος. πρεσβῦ γὰρ τοῖς δυστυχεστέροις ἐμμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε καὶ προθυμότατος ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μὲν τοι γε ἐποίησεν Ἀντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθὼς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς αὐτοῦ. κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν ὑποπτας, διὸ μοι γράφει βεντίδιος συμμαχίαν σε παρομόσαι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτῷ. νῦν μὲν οὖν δώσομαι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλων. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιῶν, ὡς μὴ ζητοίης Ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ προθυμὸς αὐτῷ τὸ ἀξίωμα, δώροις διεσήμανε τιμῶν δωρεαῖς, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώροις δὲ μειλιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτει τινὰ τῶν Ἀντωνίου φίλων ἀλέξασθαι, ἱκέτην ἡγούμενον. ἐπὶ πολὺ δὲ ἡ Καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ μὲν χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μετὰ δὲ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' αἰγύπτου διὰ συρίας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡγεμόνι, τότε φραστὸν καὶ σωτηριάσαι ποιούμενος τοῖς πολεμίοις τὰς δυνάμεως ἐξίτασιν, εἰσίασί τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς δώρεαν πάντα διέδωκε. πορευόντος δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις μέγιστον πλοῦτον ὕδατος ἐκεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπαινοῦσι τὸ ὁμοίως, οὐδὲ ἔστιν ὅπῃ τῷ ὑπαρχόντι ἐνδίδοσαν τῇ δυνάμει. δέξα γοῦν αὐτῷ τὸ καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέστη, πολλῷ βεβαιοτέραν ἡγεμονίαν βασιλείας, πρὸς ἃ παρέχει. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτοιν, οὐ μόνον αὐτῇ τὰς ἄλλας τιμὰς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τοῦ ὑπὸ κλεοπάτρας δασμοῦ δοῦναι χώραν, καὶ ἔξω τῶν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τῆς ἀζώτου, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οὓς πρότερον

A hæc dixit; Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fatcor vtilem me fuisse regem Antonio: Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus essés, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamē & auxilia ei pro viribus meis misi; & multa frumēti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarē, optimum ei cōsilium dedi, vnā esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quam si occidisset, & B pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumēs: & vt in examen adduceretur properās, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: C Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tueari. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersùs eorum gla- D diatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis, humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexan- B drum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epu- F lis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset: Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruū esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, G quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringētos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, eúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

CAP. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate.

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cóferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

ἐδορυφόρει πλειστα ζων. οὐδὲν γὰρ οὕτως αὐτὸν ἐπῆρε πρὸς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῶν λαμβανόντων. μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἀκτιάδα θεοειδῆ χώραν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τόν τε Τράχωνα καλούμενον, καὶ τὴν συνεχῆ Βαταναίαν τε καὶ Αὐρανίτην χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ζηνόδωρος ὁ τὰ Λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, καὶ διέλῃ παντὶ παφεὶς τοὺς ἐκ τοῦ Τράχωνος λῃστὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ὅπερ ἐώθεσαν τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδέηθησαν δηλῶσαι τῷ συμφορὰν αὐτῶν καίσαρι. καῖσαρ δὲ γνοὺς, αὐτοπίστελλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ λῃστήριον. ἐξελάσας οὖν οὐάρος, καθῃρέ τε τῷ ἐδάφει τὸν χῶρον, καὶ ἀφῃρεῖτο Ζηνόδωρον, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπῃ τε δαμασκὸν, ἠρόδη δ' ἔδωσι. κατέσησε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὅπερ ἔσπον, ἔτῳ δεκάτῳ πάλιν ἥθων εἰς τὸν ἐπαρχίαν, εἰς μὲν δὴν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὅπερ ἔσποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ Ζηνόδωρος, θεοσέβειμον αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τράχωνος καὶ τῆς γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων ἠρόδη μεῖζον ἔδωκε, τιμὴ μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγρίππαν, ὑπὲρ ἀγρίππαν δὲ, μετὰ καίσαρα. σάφεστον ὅπι πλεῖστον μὲν δ' δαιμονίας θεοῦ κολῆν. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

ΠΕπτεκαιδεκάτῳ δὲ ἔτῳ τῆς βασιλείας, αὐτὸν ἐπὶ ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὸν περὶ αὐτὸ περιβολὸν διπλάσιον ἐποίησε χώραν, τὸ ὅσος ἦν πλάσιος, ἀμέλει μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, αὐτοπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τεμένεα δ' ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἱ μὲν γὰρ ἀνῳκοδόμησαν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλούτῳ θαυμαλέῃ, κατ' οὐδὲν τοῦ βασιλείου ἔλαττον. ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τιμὴν ἀντωνίου πύλην. τὸ γε μὲν ἑαυτῷ βασίλειον κατὰ τιμὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν, δύο τοὺς μεγίστους καὶ θεοειδεστάτους οἴκους, οἷς οὐδὲ ναὸς πῃ συνεκρίνετο, θεοσηγόρευσεν ὑπὸ τῶν φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸν δ' ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνον ἢ μνήμῃ ἀυτῶν, καὶ τὰς κλήσεις θεοείκελε, δίδωσι δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ θεοειδόλῳ τειχισάμενος δηὶ σταδίους εἴκοσι, καὶ κατοικῶν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις θεοσεβεστάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε ἐπισημότατον τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ θεοῦ αὐτὸν τέμενος δισταδίας ξυὸν ἡμισταδίων, τὸ ἄσυ σεβασμὸν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν δύναμιν. δηὶ τούτοις δωρησαμένου τῷ καίσαρος αὐτὸν ἑτέραν θεοειδεστέραν χώραν. ὁ δὲ, κεῖν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμαρυγῆς καθιδρύσατο θεοῦ τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ παῖνιον ὁ τόπος. ἐνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄντρον ὕψος ἀπότεινεται. ὑπὸ δὲ τὸν ὑπαῖον λαγόνα, συμπεφυκὼς αὐτῷ ὑπανοίγει, δι' οὗ βαθεῖα θεοειδὴς κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρᾶγα βεβυθίσται, πλήθει τὸ ὕδατος ἀσταλάτου, καὶ τοῖς καθιμῶσι πρὸς ἔρευναν γῆς, οὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τῷ δὲ αὖ ζόφῳ καὶ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀπαστέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γίνεσις μὲν οἷς σάφοι δοκοῦσι σῆθεν ἰορδάνου, τὸ δ' ἀκριβὲς

Kap. 15.

longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ

ἐντοῖς

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἡ ἐν Ἱερίχοῖ μεταξὺ κώμης τῆς Φερουείου, καὶ τῆς προτέρων βασιλείων, ἀλλὰ κατασκευασάμενος ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπώνυμα φίλων. καὶ δόλον τὸ εἰπεῖν, ἐκ ἔστιν ὅν τινα τῆς βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον ἢ πρὸς καίσαρα πως γυμνὸν ἐάσαι, ἀπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχείαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ἐκχεῖ, καὶ πολλαχῆς πόλεσιν ἐνιδρύσατο καίσαρα. καταδὼν δὲ κἀν τοῖς Ἑλληνίοις πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν, στενωπὸν δὲ καὶ λιμένα τοῦ Στρατωνος πύργος, ἔχει δὲ διφυΐαν τὴν χώραν δεξάμενος ἀνεμιμήσω τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν αὐτὴν λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν ἡ συμβέβηκε τὴν Ἑλλάδα ἀλίμενον, ὡς πάντας τοὺς τὴν φοινίκην ἐκ' αἰγύπτου Ἑλληπλέοντας, σαλεύειν ἐν πελάγει ἔξω τῶν ἐκλιβὸς ἀπειλῶν, ᾧ καὶ μᾶλλον ἐπανιέζοντι τὴν ἐκ τοῦ ἐμπροσθίου τὸ κύματος, ὅτι πλεῖστον ἐξαίρουσι τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τὸ περιαιρέσιος λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, καθ' ὃν ὅρμος ἐστέγεις. καθάπαν δὲ ἔχων ἀντιφιλονεικοῦντα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέρειαν. ὡς τὸν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον ἔσῃ τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κακοσμήσῃ. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τοῦ λιμένος μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐνίοις, ὧν ἔσης δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ὑπερέχον τοῦ πελάγους τεῖχος ὅτι ἑξακοσίους πόδας ἐπλάτυνε. ὧν οἱ ἑκατὸν, πρόσκλυδα τοῦ πρὸς αἰσκοπιὰν τοῦ κύματος, προκυμία γοῦν ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπέκειτο τοῦ προειρημένου λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ πρὸς ὕλην κὰ ἀρετὴν κλεινότατος ἐστὶ τοῦ καίσαρος πρώτου, δρουσίαν κέκληται. φαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐνορμιζομένων, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ πᾶν κύκλῳ τάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βορειότατος, ἀφειστὼς γὰρ ἀπὸ μέσου τοῦ τόπου βορέας, καὶ ὅτι τῶν στόματος κολοσσοὶ ἕξεις, ἐκατέρωθεν ὑπεστεγμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐν λαιᾷ χεῖρὸς εἰσπλέοντι πύργος νασὸς ἀείρει, τοὺς δὲ ἐν δεξιοῦ, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, ἧ κὰ θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. προσηρεῖς δὲ οἰκίαι τοῦ λιμένι λευκοῦ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ καταστέγουσι ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῶν ἄστεος, πρὸς ὃ δίσπυρον μεμεζημένοι, καὶ ἧ στόματος αὖπερ ναὸς καίσαρος τοῦ γλύφου, κάλλει καὶ μεγέθει διάφορος, ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, οὐκ ἐλάττων ἧ ὁλυμπίασι Διός, ᾧ καὶ προσώκασαι, ῥώμης δὲ ἴσος ἥρᾳ τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, τοῖς ταύτῃ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ, τὴν τιμὴν τῶν κτίσματος. καίσαρειαν γοῦν ἀπόμασε αὐτὴν, πάντα τὴν λοιπὰ τῆς ἔργων ἀμφιθέατρον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. libro 15. cap. 10. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouauit, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen àmici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentiùs accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A κὴ θέατρον, κὴ ἀμφιθέατρον ἄξια τ' ὀνόματος ἐνιδρύσατο, κὴ πεντατηρικοὺς ἀγῶνας καθεστήκμους, ὁμοίως καλέσειν ἀπὸ τῆ καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μίσια προθεὶς, ὅτι τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς κὴ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ' αὐτοὺς, κὴ οἱ ἔτι τὸ βασιλικοῦ πλούτου μεταλάμβανον. ἀνακτίσας ἢ κὴ ἀνθηδόνα τὴν ὑπ' Ἀγρίππου κατειλημμένην ἐν πολέμοις, ἀγχίπολιν προσηγόρευσε. τῆ δ' αὐτῆ φίλου δι' ὑπερβολὴν διάνοιας, κὴ ὅτι τῆς πύλης ἐκάλεσε τὸ ὄνομα, λιὼ αὐτὸς ἐν τῆ ναῆ κατασκάσας. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. κὴ γὰρ τῆ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, κὴ πόλιν, λιὼ ἐν τῆ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλουσίαν, εὐώνυμον αὐτὴν πατρίδα. κὴ τὸ ὑπὲρ ἐειχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει διάφορον τείχισας, αὐξήσας τῆ μητρὶ προσηγόρευσε. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. οὗ τὸ, τε ὕψος, κὴ τὸν ἐν τῆ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῆς ἐξῆς δηλώσομεν. κὴ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ὑπὸ ἱεριχοῦς ἵστων αὐλῶνα προσηγόρευσε, φασαηλίδα ὀνόμασεν. οὐδεμίαν ἢ αἰδῶ, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτῷ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπερτειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδειον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἀπέχοντα ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε ἢ φιλοτιμώτερον. προσγύλοις μὲν γὰρ τοῦ ἄκρου πύργοις περιέχων, ἐπλήρωσε τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τοῦ ἔνδον τῆ οἰκημάτων ὄψιν εἶ λαμπρὰν, ἀλλὰ κὴ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, κὴ θεσπεσίοις κὴ στέγαις, πρέπειν χύδην τὴ πλοῦτον διαφαίνη. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, κὴ βαθμοῖς ἑξηκοσίοις λιθοκοπτόντοις μαρμάρου, τοῦ ἄνοδον διάβασιν. λιὼ γὰρ δὴ τὸ χωρίον ὑπερκεῖσθαι ὑψηλόν. κὴ πᾶν χειροποίητον. καταστήσασθαι δὲ κὴ πρὸς τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῦ τε ὑποδυσομένου κὴ τοὺς φίλους δέξασθαι δυνάμενα. ὡς τε τῆ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶ δοκεῖν τὸ ὄρυμα. τῆ προσηγορίᾳ δὲ, βασίλειον. τοσοῦτος δ' οὖν κτίσας, πλείστας κὴ τῆ ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ἐν πόλει μὲν γὰρ καὶ δαμασκῷ κὴ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τεῖχος, ἐξέδρας τε κὴ στοὰς, κὴ ναοὺς, κὴ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκευάσας κὴ τύρῳ, σιδῶνί γε μὴν κὴ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι ἢ τοῖς θαλασσίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, κὴ κρηνὰς πολυτελεῖς. πρὸς ἢ, θέσεις ὕλα, θαύματα τοῦ τε ἐργασίαν κὴ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δ' οἷς ἄλση & λειμῶνας ἀφίδρυσε πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, & χώρων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ συμμαχερήσας. ἄλλας δ' ἐπετησίους τε κὴ διηνεκῆ ἐδωρήσατο προσόδους, καταστάσας ὥσπερ κώας, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γένος. σῖτον γε μὴν ταῖς ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. & τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυπηγῶν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ & πολλάκις. ἐμπρησθὲν ἢ τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀπέδειξε. τὸ δὲ λίγειν, τοὺς εἰς λυκίους

ἢ συ-

ἢ σαμίους δωρειὰς, ἢ τὴν δι' ὅλης τῆς ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεή-
θησαν ἕκασται δαψιλείας. ἀλλὰ ἀθληταὶ, καὶ λακεδαι-
μόνιοι, καὶ νικοπολῖται τὸ, καὶ τὸ κατὰ μυσίαν πέργαμον, οὐ
τῆς ἡρῴδου γέμουσιν ἀναθημάτων; τίνι δὲ ἀποχέων
τὴν ἐν ευρίᾳ πλατείαν, οὐ φοινικίνην οὖσαν ὑπὸ βορ-
βόρου, κατίρρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν
ξυστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐπέσ-
μηνεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν αὐτῆς εἴποι, ἴδια τῆς
ἰδίων παθόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δὲ ἠλείοις χαρίσα-
σθαι, οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμέ-
νης δῶρον, εἰς ἴσον ἡ δόξα τῆς ἐν ὀλυμπίᾳ ἀγώνων
διήνεγκεν. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορίᾳ χρη-
μάτων ὀφῶν, ἐ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλά-
δος ἐπανόρθωσιν, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πανται-
νείδος εἰς ῥώμην ἐδραιοτέρων ἐχώρησε. ἀλλὰ καὶ
πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρος χρημάτων ὑπόδοξον, ὡς μη-
δέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτῆς ἐκλιπεῖν.
αἰνιγμῶν δ' αὖ ἐν χερσὶν ἄλυσις, ἢ φόρων ἐπεξίσωσις,
καθάπερ φασηλίτας καὶ βαλανεώτας, καὶ τοῖς ἐπὶ τὴ
κιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκού-
φισε. πλεῖστον γε μὴν αὐτῆς τῆς μεγαλονοίας ἐθέρμανεν
ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ἐκλιφθῆναι, ἢ τι θηρᾶσθαι
μεῖζον, διεργασίᾳ τοὺς πόλας πλέον τῆς ἐχόντων. ἐχρή-
σατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτάλλῃ, κυ-
νηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γοῦν μόμος, ἐν ᾧ μάλιστα δὲ ἐμ-
πειρίᾳ ἱππικῆς ἐπιτυχὼν μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ
πεντηκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἔτι γὰρ καὶ συνοχόφορος
μὲν ἡ χώρα, τὸ πλέον δὲ ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δή-
πουθεν. πολεμιστὴς αὐτοπρεπὴς. πολλοὶ γοῦν καὶ ταῖς
γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἐ-
πιβολώτατον, καὶ τοξότην δίστοχόν τε ἰδόντες.
πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερή-
μασιν, ἐχρήσατο δόξῃ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀταιρίως ἐ-
πέπαυτο τοῦ πολέμου, καὶ τῷ πᾶσι μισήτων οὐκ αὐτὸς
αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινὰ, ἢ προπετείᾳ στρατιω-
τῶν ἐγένετο.

Κεφ. ιζ. ΤΑῖς γε μὴν ὑπαίθροις δι' ἀφανείας, ἢ τύχῃ τοῖς
κατ' οἶκον αἰσχροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονίᾳ
ἐκ γυναικὸς ἤρξατο, ἧς ἦν μάλιστα ἐπιθυμῶν. ἐπεὶ
γὰρ εἰς τὰρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμφάμενος ἦν ἰδιώτης
ᾧ ἔκτο γαμετὴν, ἢ γένος ἦν ἱερατικὸν, δωρεὰς ἔσο-
μαι, γαμεῖ μυριάμνην τὴ ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου
θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ στασιασθῆναι συνέβη τὸ οἶκον,
καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ῥώμης ἄφιξιν. πρῶ-
τον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρείδος ὑὸν αὐτιπάτρον ἔσχε τοὺς δὲ
μυριάμνης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορ-
ταῖς ἀφεῖς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναι-
κὸς ὑρκανὸν, ἐκ παρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι'
ὑπόνοιαν βουλῆς αἰσχίλιον, ὃν ἀχμαλωτίσατο μὲν
βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐξηνάγκασε δὲ
κατ' οἶκον οἰκεῖν ἐν δ' φεάτῳ ὠμοσύνης. ἐ εἴγε τούτοις
ἐπείθη φθάνουσι μὴ ἀφελέσθαι πρὸς ἡρῴδου, οὐκ
ἂν ἔφθαπόλετο. δίλεαρ δ' αὐτῷ θανάτου τ' ἰωνᾶς ὁ
γάμος κατέσχε. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐ θρασὺν τὴ
παῖδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρέξειν δ' ἡρῴδην, οὐκ αὐ
τὸν ἀπροσιοῦ μόμου βασιλείας, ἀλλ' ἐπὶ δὲ τὸ βασιλεύειν

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illo-
B rum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solùm Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius
C memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam patereturinuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conuenire-
D tur. cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset, itaque multos etiam in exercitatione terrebat, quibus & torquendo iaculo ditectissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortu-
E na quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII. De dissidio Herodis cũ filiis Alexandro & Aristobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. & 8. & lib. 16. cap. 13.*

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur,
F Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filiũ, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata
G Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant peremptι. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupuisset; præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῇ. τ ὃ δὲ μϱιάμμης ἐ τέκνων αὐτῇ γενομένων δύο μὲν θυγατέϱας, ζῆς ἦσαν ἡβῆς. ἐ τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ϱώμῃ παϱὰ δυσὶν ἔτεσι τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πϱεσβυτέϱους βασιλικῶς ἦγε, διὰ τ τὴ μητέϱα ἀνθϱώπων ἀϱίστην, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγένηντο αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυϱότεϱον, ὁ μϱιάμμης ἔϱως σωτήϱιος, καθ' ἡμέϱαν ἐπιϱϱέων ἡϱῴδῃ λαβϱότεϱος, ὡς μανικὸς τὴν διὰ τὴν σϕοδϱὸν λυπηϱὸν αἰδῶ ἀπέϱϱιπτε. τοσοῦτον δ' ἦν μῖσος εἰς αὐτὴν τ μϱιάμμης, ὅσος ἐκείνου πϱὸς αὐτ ἔϱως. ἔχουσα δ' τ μὲν ἀπόϱϱητα ἐκ τ πϱαγμάτων δῆλον, τ δὲ παῤῥησίαν ἐκ τ φιλείδης, φαιϱᾶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, τὰ κ' τ πάππων ὑϕηγητόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀϱιστόβουλον. ὑϕ' ᾧ δὲ τούτου καὶ πϱὸ ὄντος παιδὸς ἐϕείσατο. δυεῖν μὲν αὐτῷ τ ἀϱχιεϱωσύνῃ ἐπ' ἀμϕοτέϱαις τ, μὴ δ' τὸν τιμιώτατον κλέινας διδόως. ἐπ' ᾧ δὲ ἱεϱὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ πϱοσελθόντι, καθ' ἑοϱτὴν, ἄθϱοον ἐπιδακϱῦσαι τὸ πλῆθος. πέμπει μὲν οὖν ὁ παῖς δεῖ νυκτὸς, εἰς ἱεϱιχοῦντα. ἐκεῖ δ' κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ τ γαλατῶν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθϱᾳ τελεῖται. δεῖ ταῦτα ἡϱῴδην τὸ ὠνείδιζεν ἡ μϱιάμμη, καὶ τ ἀδελφὸν αὐτῆ καὶ τ μητέϱα, δ' εἰναῖς ἐξυβϱίζει λοιδοϱίαις. ἀλλ' ὁ μὲν, πϱοσίμωτο τοῖς ἐμέϱοις. δ' ἡ δὲ γυναῖκας ἀναπάπτοις εἰσῆγε, καὶ πϱὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τ ἡϱῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὸν, ἀλλὰ τὰ πολλὰ πϱὸς τὸ παθανὸν ἐσκοπάζόμενοι, καὶ κατηγοϱοῦσαι διότι τὸν εἰκόνα τὸν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς αἴγυπτον ἀντωνίῳ, καὶ δι' ὑπϱβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν διέϕθειϱεν ἑαυτὴν ἀνθϱώπῳ γυναικομανοῦντι, καὶ διαϕθάϱαι δυναμένῳ. τὸ τοίνυν σπουδὸς ἐμπεσὸν, ἐπτόησεν ἡϱῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔϱωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ τ κλεοπάτϱας δεινότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀπήϱτο, καὶ μάλχος ὁ ἄϱαψ. οὐ γὰϱ ἀϕαιϱέσῃ γαμετῆς ἐμέλϱει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὐδὲ δηλοῦν, ἰωσήπῳ τῷ ἀνδϱὶ σαλώμης τῆς ἀδελϕῆς αὐτοῦ, πιστὸς δι' ἣν καὶ διὰ τὸ κῆδος δ' νους, ϖϱοτίθη τὴν γυναῖκα κϱύϕα δυεῖν ἐντολαῖν αὐτὴν εἰ κἀκείνου αὐτόνομον. ὁ δ' ἰώσηπος ὅτι κακοήθης, ἀλλὰ τὸν ἔϱωτα τ βασιλέως ϖϱοθυμούμενος, εἰς ὑπόνοιαν αὐτ ὑπομιμνήσκει διὰ ζυχθῆναι, τὸ δυσϖάϱητον ἐμϕέϱει. καὶ καινὰ ϖϱὸς ἐπανήκοντα τ ἡϱῴδην, πολλὰ τὰ ϖϱὲ τὰ ϖϱὸς αὐτὴν ϖόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐϱασθέντα ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, ϖάνυ χϱῆναι εἰπεῖν ταῖς ϖϱὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιδίδωσι τὸν εἰς ἡμᾶς ἔϱωτα, κλέναι με ϖϱοστάξας. ἐκϕϱὼν δ' ὅσος ἀκούσας τὸ δυσϖάϱητον αὐτῷ, καὶ οὐκ εἴ ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγέλλαι τὴν ἐντολὴν ϕάμενος, εἰ μὴ διαϕθείϱειν αὐτὴν, ἐνθυσιᾷ τῷ ϖάθει, καὶ δ' κοίτης ἐξαλλόμενος, αὐλίζηται ϖϱὸς τοῖς βασιλείοις αὐλείτο. καὶ τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελϕὴ τὸν κϱυϕῇ εἰς τὰς διαβολὰς ἀϕικνεῖται, τ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐνεβαίωσεν ὑϖοψίαν. ὁ δὲ ὑϖ' ἀκϱάτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ϖαϱαχϱῆμα κλείνῃ ϖϱοστάξει ἀμϕοτέϱοις. μετάνοια δ' ὀλίγως ἐπιβᾶσα τῷ ϖάθει, καὶ τ δυμῷ ϖεσοῦσα, ὁ ἔϱως ϖάλιν ἀνεζωϖυϱεῖτο. τοσαύτη δὲ ἰσχὺς ϕλεγμονὴ τ ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνεῶσαν δοκεῖν αὐτῷ, ἀϖὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ ϖϱοσλαλεῖν, μέχϱι τῷ χϱόνῳ διδαχθεὶς τὸ ϖάντος ἀάλογον τῷ λύϖῃ ἔχε,

τῇ ϖϱὸς

τῇ πρὸς πατρυιὰν διαθέσει. κληρονομοῦσι δ' τὴν μητρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τὸ μύσος σύνοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὑπώμνυσαν παιδομόμνοι, πλέον ἢ ὡς εἰς ἰκδικίαν ὑπέστρεφον. συνήρρωτο δ' αὐτοῖς ἡ ἡλικία ἡ διάθεσις. ὅτι δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν τηθίδος σταλώμης, ἣ δὲ μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δὲ, ἔγημε μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδόκων βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει καὶ παῤῥησίαν. ἐκ τῶν θεάτρων αὐτοῦ, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερὸν ἤδη τῷ βασιλεῖ διελέγοντό τινες, ὡς ὑπεβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱῶν. ὁ δὲ ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φόβῳ ἔδεισιδαίζοιτο, τῷ πενθερῷ πεποιθὼς, ἵνα ὑπὸ καίσαρος αὐτὸ κατηγορήσῃ. αἰσθανόμενος ὁ τοῦ διαβολῶν ἐρρόθους ὥσπερ ὑπὸ πλείσμασι τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς δωρίδος αὐτοπάτορα, καὶ πάντα ἔδοξεν πρεσπιᾶν ἀρχῇ. τοῖς δ' ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, μὴ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὁρῶντες πρεσκόπτοντα, διὰ τὸ αὐτῶν δυσχέρασι μὴ ἐκπάτειν τὸν ἀγανακτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τοῦ αἰσθανομένου, τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δ' οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσταντο μᾶλλον. ὁ δὲ αὐτίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπαιδαίζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐκ τοῦ πρὸς τὸν πατέρα κολακείας, διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκιαζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δ', τοῖς ὑπηνδείοις φημίζειν κατιὼν, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξέχυσεν εἰσαγαγεῖν ἐπὶ τὴν μυριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δ' ὅπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ πρὸς θανάτου τῷ υἱῷ ὑπήργασατο. τὸν γοῦν ἀλέξανδρον σύεας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὰ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἔκτεινεν ὑπὸ καίσαρος. ὁ δ' ὑρὼν μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαστὴν ἐμπεφεύτεργε αὐτοπάτορα, καὶ ἥρῴδου φρενιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ παιδὸς αἰδημόνως ὑποστίλας. τὰς δὲ αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τῆς κινδύνων, ὅτους ἤδη τότε αὐτοπάτορ πανοῦργον, καὶ τὸν αὐτοῦ ἀτιμίαν ἀπαδύρετο. σωφρονεῖ δὲ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσαι τὸ συνειδὸς, ἀπολόγους ἰσχύει. ἰῶ γὰρ δὴ δεινότατος εἶναι δοκῶν. καὶ τὸ τελευταῖον φάμενος, ὡς τῷ παιδὶ κτείνειν αὐτοὺς ὄζιν, εἰ δὲ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ἀποχαλάσαι μὲν αὐτῷ τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ ῥᾳδίως. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὑπὸ τούτοις ἦσαν, ὡς τε ἐκείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ, τῶν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφον ὁ βασιλεὺς, τῷ μὲν ἐγκλημάτων ἀφῆκέναι τοὺς υἱοὺς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας οὐκ ἀπηλλαγμένος παρηκολούθει ὁ αὐτίπατρος ἡ τὰ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' οὔς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν δ' ἀλλαχοῦ αἰδούμενος.

quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitę suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Cilicíam præternauigans Eleu- A
ſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſimè
Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ ſcripſerat, vt
in cauſa dicenda ſuffragarẽtur Alexãdro: & vſ-
que ad Zephyrium deduxit talentis xxx. dona-
tum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribúſque fi-
liis propè aſtantibus cauſam reddit profectio-
nis: multáſque Deo gratias agit, multas etiam B
Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſedaſ-
ſet: & quod regno maius eſſet, concordiam fi-
liis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, tréſque filios meos reges deſigno, huiuſ-
que ſententiæ meæ ſocium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas ſucceſſionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam pluribus ſuffi-
cit. Quos autem Cæſar iunxit, & pater inſti-
tuit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſ-
paribus, ſed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præ-
ter ætatem obſequitur, quantum ei, quem de-
ſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis
coniunctos eſſe oporteat propinquos atque
amicos, ego diſtribuam, & concordiæ ſpon-
ſores illos conſtituam: pro certo ſciens, ſedi- D
tionum contentionúmque cauſas ex contu-
bernalium naſci malitia: hóſque ſi boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non ſo-
lùm iſti, ſed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia.
Non enim regnum, ſed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quaſi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tametſi
nolim, meum eſt. Conſideret autem quiſque
veſtrum ætatem meam, vitæque inſtitutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque ſenex ad-
eò ſum, vt de me citò deſperetur: neque volu-
ptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque
vitam ſpacio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita coluimus, vt in longum nos æ-
uum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi ſupplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: ſed quia noui hæc F
ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimenta ſug-
gerere. Itaque ſi cogitent qui ad eos ſe appli-
cant: bonis quidem apud me paratum eſſe præ-
mium, ſeditioſis verò apud ipſos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuoſam fore mali-
gnitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt,
cum filiis meis ſentient. Nanque ipſis expe-
dit me regnantem, méque his eſſe concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones G
inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & veſtimen-
ta, & obſequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis.
Hæc locutus, ſingulos benignè conſalutauit,

ὡς ὑπὲρ τὰ χιλικίων ἀφιγμένον κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, εἰ-
σία μὲν αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπὲρ τε ἧ γαμ-
βεῦ σωτηρίας διαλεγόμενος, καὶ τῆς διαλλαγῆς ἐφη-
δόμενος, ὡς αὐ καὶ ταχέον γεγραφὼς τοῖς ἐν ῥώμῃ
φίλοις, συλλαμβάνεσθαι τῷ υἱεῖ ἀλεξάνδρῳ.
προπέμπει δὲ μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι
ταλάντων ἑξήκοντα. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα παρῆλθε
ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς ἐξ
ἀφ' ἑστίας παρεστῶτας, ἀπολογεῖται πρὸς τὴν ἀποδημίαν. καὶ
πολλὰ μὲν τύχαις τῇ θεᾷ, πολλὰ δὲ καίσαρι κατα-
σκευάσαντι τὸν οἶκον αὐτῷ τεταραγμένον, καὶ μεί-
ζόν τι τοῖς υἱοῖς ἀφ' ἑαυτῆς τὴς βασιλείας τιμῶν ὁμό-
νοιαν, ἢ αὐτὸς ἔφη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ
κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν τοῦ διαδόχου κατέ-
στησεν, ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀ-
κεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας ἀποδί-
δυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν
σύμψηφον, ἔπεσται καὶ ὑμᾶς ἀφ' ἁλὸς ἡγεῖσθαι.
τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς δ', ἀγωγὴ τὸν διαδοχὴν προ-
ξενεῖ. τὸ γὰρ μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλέο-
σιν. οἷς δ' ἔστω σαφὲς μὲν ἅπασι, καὶ διάπυρον δὲ πατρὶ, ὑμεῖς
τηρήσατε, μήτε ἀδίκοις, μήτε ἀνωμάλοις τὰς τι-
μὰς διδόντες. ἐκάστῳ δὲ κῦρ ἀπονεῖμαι. οὐ γὰρ τοσοῦ-
τον ἀφεστᾶσι τὸν παρ' ἡλικίαν διεστηκότα χρόνον, ὅ-
σον ὀδ' ὑμῶν τὸν ἀπεμφύμονα. οἷς γε μὴν ἐκάστῳ συμ-
εῖναι δίκαιον συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ δέχεσθαι, καὶ τὰ
ὁμονοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ἐπι-
στάμενος, ὅτι τὰς στάσεις, καὶ τὰς φιλονεικίας, γίνεσθαι
αἱ τῶν συνδιατεθέντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν οὗτοι
χρηστοὶ, πεφύκασι τὰς συμμαχίας. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον τούτους,
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ
μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅλῃ τῇ παρόντος. οὐ γὰρ βα-
σιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς ἀποδίδωμι. καὶ τῷ μὲν ἡδίων, ὡς ἄρχοντι ἀπολαύσοντι·
τὸ βάρος δὲ τῷ πραγμάτων, ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ θέλω.
σκεπτέσθω δὲ ἕκαστος τὴν τε ἡλικίαν, καὶ τὴν ἀγωγὴν
τοῦ βίου, καὶ τὴν διάνοιαν. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων,
ὡς τὰ αὐτάρκη θέλειν ταχέως, οὔτε εἰς ἡμέραν ἐκ-
διαιτῶμαι, ἢ καὶ υἱοῖς ἀποτίμησιν. τό, τε θεῖον οὕ-
τω τεθεραπεύκαμεν, ὡς τε αὐ δεῖν μήκιστον βίου προ-
ελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων δεῖν τῇ ἐ-
μῇ καταλύσει, δῶρά μοι κῦρ ἀποδιδόναι δίκας. οὐ γὰρ
ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσιν ἀπαπόπτω τὴν
εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, δεινὰ δὲ τοῖς νέοις γίνεσθαι
τὰς αὐτομάτους θεράσεις ἐφόδιον. εἶτα μὲν ἕκαστος ἐνθυ-
μείσθω τῇ προσόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ
λήψεται τιμὴν ἀμοιβὴν, στασιάζων δ' οὐ κῦρ ἀφ' ἧς θερα-
πεύομεν τὸ κακόηθες ἀόνητον ἕξει, πάντας οἶμαι
τὰ ἐμὰ φρονήσοντ', τουτέστι τὰ τῇ ἐμῇ ψυχῇ κῦρ γὰρ τού-
τοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑ-
μεῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν
ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ ἀφ' ἡμείοις αἱ στοργαὶ μέρουσι,
ἔπεσται τὸν ποιησάμενον ἡμῖν τὰς διαλλαγὰς κρίσεα,
ξίτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὑπατεύοντα ἀφ' ἁλὸς
καλοῦντα, μένατε ἀδελφοί. δίδωμι δ' ὑμῖν ἐσθῆτα τὴν
ἁδὴ κῦρ θεραπείας βασιλικήν. ἐπόμνυμαι δ' κῦρ τῷ θεῷ
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἳ ὀμνοῦντα. ταῦτα εἰπὼν,
καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος ἁλὸς ὑδάτι,

διέλυσε

διέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, σωφρονοῦντας τοῖς εἰ- A
ρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοέναι προσποιουμένους. συναισθάνεται δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἡ στάσις, καὶ χαίρουσι τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχον-
τες ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρῳ μὲν καὶ ἀριστοβούλῳ
ὀδυνωμένοις κεκυρωμένον αὐτιπάτρῳ τὸ φρονεῖν. B
αὐτίπατρος δὲ καὶ τῷ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀ-
δελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, παιδικώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐγκε-
κρυφθαι τὴν ἡδονὴν, καὶ πολλὰ τῷ πανούργῳ χρώμενος,
τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐκάλυπτε μῖσος. τοῖς δὲ, δι' εὐφυΐαν
πάντα τὸν νοηθῆναι λῷον ὅλῃ γλώσσῃ, καὶ παροξύνοντες
μὲν, ἐπῆγοντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῷ φίλων παρεισδύνον-
το κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν,
δόλιος λῷ παρ' αὐτιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης με-
τέσχεν ὑπὸ αὐτιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλοῦς C
φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπεύθυνος λῷ, ἀλλ'
εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐτρέφετο, καὶ μᾶλλον παῤῥη-
σιασταμένῳ μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο.
καθίει δὲ αὐτίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ
τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημι-
ζομένων ἐν τῇ διαλεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῷ
αὐτοῦ μὲν φίλων ἡ φύσει σιγαλεώτατος λῷ ἕκαστος, ἢ
κατασκάζειν δωρεᾶς, ὡς μηδὲν ἐκφέρειν τῷ δοτῆρι
πιστὸν, καὶ τὸν αὐτιπάτρου βίον, ἐκ δὲ ἀμφοτέρων τὰς ἐκεῖ- D
νου κακίας ὑποκρίνειν. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, οἷς πάντα κα-
τεμηχανᾶτο, πανοπλίαν προδοσίας, καὶ τῷ φερομέ-
νων ἢ λαλουμένων φάσεις. πάντα δὲ ὠφελιμωμέ-
νως δραματεργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς
διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελ-
φῷ πρόσωπον ὑπεικάζων, καθιεὶς δὲ ἰλιγγιὰς
ἑτέρους. κἀπειδάν ἀπαγγελθείη τι κῷ ἀλεξάνδρῳ, E
παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρ-
ξάμενος, ἔπειτα κατασκάζειν ἢ συχῇ, καὶ πρὸς ἀγα-
νάκτησιν διέγειν τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑπόνοι-
αν ἐτίθει αὐτῷ, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τὸ παῖδος
ἐφεδρεύειν ἀλέξανδρον. ὡδὶ γὰρ ὅτε πίστιν ἐχορή-
γει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος αὐτιπάτρῳ
ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης διαχριόμενος, ὅσον ὑφή-
ρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια ὀργῆς το-
σοῦτον ἀντιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλινον δὲ
καὶ τῷ κῷ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπο-
τάγματος, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῷ φί- F
λων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γλυκά.
πάντα γὰρ αὐτιπατρος λῷ. καὶ τὸ πικρότατον ἀλε-
ξάνδρῳ, πάντα λῷ ἡ αὐτιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος
κατ' αὐτῷ, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι φρο-
νοῦσα τὰς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν
ὅλῃ ταῖς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον αὐτιπατρον ἤδη. συνα-
φίστα ὃ ἕκαστον, τὰ βασιλέως προσάλματα, ὡς δαγλεί-
λαντος τοῖς πικρωτάτοις, μήτε προσίεναι, μήτε προσ-
χεῖν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς ἦν ὁ μόνον τοῖς ἐκ G
τοῖς βασιλείοις, ἀλλὰ κῇ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὡδὶ γὰρ
βασιλέων τοσαύτην καῖσαρ ἴδωκε τιμὴν, ὥστε τὸ ἀπ'
αὐτοῦ φόβητρα, κῇ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ δ' μειράκια, τοὺς μὲν διαβολῆς ἠγνοῦ ὠφελῆ

populúmq; dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi; ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres habeti. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fatrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Aduleſcentes autem delata in se facinora nesciebant; hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationísque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. li. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐτῷ. ἐδόκει γὰρ ὁ πατὴρ φανερὰς ἀπωμόσασθαι. συνίεσαν δ' οἱ μικρὸν ἐκ τῶν ἤθεσι μάτος, καὶ πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐξανέκυπτον. διέβαλλε δ' αὐτοὺς καὶ πρὸς αὐτὰ, καὶ τὸν θεῖον Φερόραν ἀπάντων ἐχθρὸν ὄντα, καὶ τὴν θείαν σαλώμην, ὡς αὐτῷ μαθητὰς ὄντας, καὶ διομιλοῦντα ἀεὶ καὶ παροξύνοντα. συνῆργε δὲ καὶ πρὸς τούτοις ἀπέχθεια, ἣν ἀλεξάνδρα γυνὴ Γλαφύρα γεγαλευκυῖα τὸν αὐτὸν ἀγόμενα, καὶ ὡς πασῶν τῷ καὶ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, καὶ πατέρα μὲν ἀπὸ τηλικούτου, καὶ μητέρα δ', ἀπὸ Δαρείου τὸ ἱστάσπεως ὄντα. πολλὰ δ' ὠνείδιζεν εἰς ὑπερήφανον, τῷ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἡρῴδου, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δ' ἀμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γένους ἠρέθη. πολλαὶ δ' ἦσαν, ὡς εἰφιλοῦ τὸ πατρίους ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, καὶ τῷ βασιλέως ἡδονῶν πλείοσιν, αἱ πᾶσαι δι' τὸ μεγαλαυχον τῆς γλαφύρας, καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τῷ δὲ δὴ σαλώμῃ, καί τοι παρθενὰν οὖσαν, αὐτὸς ἀριστόβουλος ἑαυτῷ δικαίσασαν, ὠργισμένῳ, καὶ φερόντων ὅτι ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. ταῦτα κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ ὅτι καὶ τῷ ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλεῖν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν βασιλεύσωσι τὸν βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοῖς δὲ κωμῳδεῖ γραμματεῖς, ὑπισχνούμενοι, ὡς παιδὸς δυσμόρους ὑπαιτίους. πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελεν ἡρῴδῃ. σφόδρα δὲ αὐτῷ ἀξιόπιστος κατὰ γαμβρεῖ λέγουσα. καί τις ἑτέρα ἀχθολὴ συνέβραμε, τὸν θυμὸν ὑπεκκαύσασα τοῦ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς αἰσχρολογοῦντας μὲν τὸν μητέρα, καὶ κωμῳδεῖν δὲ ἐπαρῳδοῦντας αὐτῷ. πολλάκις δὲ αὐτὸ ἀγαδιδόντος τῷ μυριάμμης ἐσθῆτας τινὰ ταῖς μεταλλυεσέραις γυναιξὶν ἀπολέσι, ὡς αὐτὴ τῷ βασιλικῶν ἐν τάχει φορεῖσθουσι ἑαυτὰς, ἐν τειχῶν πεποιημένας. ἀγὰ ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τῷ νεωτέρων ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τὸν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, καὶ γὰρ εἰς ῥώμην ἐκπλεῖν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνουθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκέλευε, δίδους τῷ προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ προὺς τὸ μέλλον ἀμείνους ἤμελλον. οἱ δὲ, τὰς μὲν ἀγαβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς ἔφ' λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ τὸν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἀποφαίνειν τὰς λογοποιίας, τῷ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τοὺς καταψευσμένους αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθὼ μὲν ᾖ. τούτοις ὁ πατὴρ πεισθεὶς ταχέως, τὸν μὲν ἐν χρεὼ φόβον διεκρούσατο, τὸν δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύσιν προσέλαβον. ἐγνωσαν γὰρ τὸν τε σαλώμην ἐχθρὰν, καὶ τὸν θεῖον Φερόραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι καὶ χαλεποὶ, Φερόρας δ' μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐπιτροπῆς τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσόδου δὲ ἰδίας ἑκατὸν ἐχε τάλαντα. τὸν δὲ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρπούτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετραρχην, αἰτησάμενος
παρὰ Καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι-
κήσας ἀδελφῇ τῇ ἰδίας γυναικὸς, μνᾶς τε ἑκατὸν τῆς
παλαιτίνης, καθωσίωσε τε θυγατρὸς αὐτῷ πρεσβυτάτην τὴν αὐτῆ θυγα-
τέρων, ὅτι περὶ τριακοσίοις τάλαντοις. ἀλλ' ἀπέδρα
φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον περὶς ἕρωτα δούλης. ἐφ'
ᾧ χαλεπήνας ἡρῴδης, τὸν μὲν θυγατέρα τὴν περὶς πάρ-
θων ὕστερον ἀναιρεθέντα συνέζευξεν ἀδελφιδῇ. φε-
ρώρα δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν ὀργὴν ἀφῆκε, δηλονότι συγγνώμην
τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ὅτι ζώσης τῆς βα-
σιλίδος, δόξαι συλλύσαι αὐτῇ φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι
μάρτυρες παρεσήκεσαν. ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄν-
τα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῇ λεγομένῳ καὶ δόξαι.
πολλοῖς δὲ τῇ ἐπινοίᾳ βασανίσας, τελευταῖον
ἦλθε καὶ τοὺς φερώρα φίλους, ὧν δόξαν μὲν, αὐ-
τοκρατῶς ὁμολογήσαντος οὐδενὸς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένην ἁρπα-
σθεῖσαν εἰς πάθος δεσποτείας περιστρέφεσθαι. συνε-
μάρτυρος δὲ καὶ σκιμμαζὸς αὐτῷ καὶ φυγὴς, κοσσόβαρος
ὁ σαλαμίνιος ἀνὴρ, ᾧ συνῄδεσαν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ὅτι
μοιχείᾳ τὸν πρεσβυτέρου ἀνῃρηκότος. ἣν δὲ ἁλοῦσα
ἀγχόνῃ, ἀφῆκε σαλαμῖνι. καὶ δὴ αὐτὸν φερώρας ὁ ἀδελφὸς
κατηγόρει, συνθήκας περὶ γάμου ποιουμένης περὶς συλ-
λαῖον, τὸν ἐπίτροπον τῆς ἀράβων βασιλίσσης ὄντα, ὃς ἦν
ἐχθρὸς τοῖς ἡρῴδου. διελεχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα
ὅσα φερώρας ἐνεκάλει, συνῳκείωσε, καὶ αὐτὸν δὲ φερώ-
ραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε
δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ περὶ τοῦ
ἐκείνου κεφαλοῦ ὅλος ἀπηρείσατο. ξεῖς ἦσαν δὲ νοῦν-
χοι τοῦ βασιλέως τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλει-
τούργουν, τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν περιστέτακτο, τῷ δὲ
δεῖπνον παρατίθειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοιμίζει τε καὶ
συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δώρεις με-
γάλοις ὑπῆγε ὁ ἀλέξανδρος. μεμνῆσθαι δὲ τοῦ βα-
σιλέως, δηλέγχουσι βασανισταί. καὶ τοῦ μὲν συνουσίαν δίκαιος ὠμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐ-
τὸν ὑποχίσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλεξάνδρου, λέγοντες ὡς οὐκ ἐν ἡρῴδῃ δοκοῖ τὰς ἐλπίδας ἔ-
χειν, ἀλλ' ἤδη γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ καὶ
δοκεῖ τοῦτο αὐτὸν οἰονεῖ καὶ νέον, αὐτῷ δὲ πρόσεστιν, ὡς ἐν
ὀλίγοις δέξεται τοῦ βασιλείαν, οὐκ εἰς μα-
κρὰν τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμυνεῖν, τοὺς φίλους δὲ δι-
δαίμονας ποιήσειν καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐ-
τοὺς. εἰ δὲ καὶ θεραπείαν τῷ δυνατῷ, πρὸς τὰ ἀλέξαν-
δρου λαβεῖαν, τοὺς τὰ ὑπομνήματα τῷ γραμματικοῦ, καὶ
τοὺς ταξιάρχους, κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα
τὸν ἡρῴδην οὕτως ἐξεφόβησαν, ὡς μηδὲ φθέγμα
τολμῆσαι τοὺς μὲν ὑποφεύγειν, ἀλλὰ κατασκόπους
ὑποπέμπειν νύκτωρ, καὶ μὴ ἡμέρᾳ, ἕκαστα τῶν πρατ-
τομένων ἢ λεγομένων ἐπιβούλια, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑπο-
ψίαις, διὰ τάχους ἀναιρεῖ. δεινὸς δὲ ἀνομίαις ἐπλήσθη τὸ
βασίλειον. καὶ δὴ ἔρημος ἦν μῖσος ἕκαστος ἔπλασε
τοῖς ἐχθροῖς, καὶ πολλοὶ περὶς τοὺς ἐχθροὺς, φό-
νου τε τῆς βασιλικῆς θυμῷ κατέχεσθαι. ἐκ τοῦ μὲν ψεύ-
δους εἶχε τὸ ἔγκλημα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν ἐχθρῶν
ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τινος, ἀφ' οὗ κατηγο-
ρήσας, καὶ τῷ περὶ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συναπήχθη.

dono datæ. Quinetiam tetrarchem eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalíque coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui pòst à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat: Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit; totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere; tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre; multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam;

De vita namque periculum regis quæſtiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem ſæuitiæ proceſſerat, vt nec eorum quenquam humanis aſpiceret, qui accuſati non eſſent: verumetiam amicis immitiſſimum ſeſe præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos poteſtatem non habebat, in eos dictis aſperis ſæuiebat. Acceſſit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omiſit. Tantus autem ineptia ſua regem commentiſque delatorum timor inuaſit vt ſtricto inſtare ſibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique ſubitò & ipſum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce ſupra conſcientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorſit, de patris eum inſidiis cum fratre Ariſtobulo cogitaſſe dixerunt: tempúſque obſeruare, vt illo dum venaretur occiſo, Romam profugerent. His tametſi veriſimilia non erant, ſed neceſſitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro conſolatione accipiens vincti filij, ne id feciſſe videretur iniuſtè. Verum Alexander quoniam ſuſpicionem patris nullo modo aboleri poſſe arbitrabatur, vltro malis aſſentiendum putauit: ac digeſtis aduerſus inimicos quatuor libris, fatetur inſidias, earúmque ſe plurimos ſocios habere perſcribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam ſtupro ſibi quondam eſſe mixtam, cùm vim noctu adhibuiſſet inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero ſimul ac filiæ, quibus etiam prouidentiſſimo conſilio ſuccurrit, regísque minas arte diſſoluit. Mox enim cum eo congreſſus, vbinam eſt, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aſpiciam, quod meis manibus ipſe lacerabo: addámque filiam meam bono merito nouo? nam etſi conſilij particeps non eſt, quia tamen eiuſmodi viri coniunx fuit, inquinata eſt. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dediſſe ſupplicium, & de filia quæſtionem tecum haberem, quã tui tuæq; dignitatis contemplatione illi deſponderam. At nunc de vtroque nobis conſulendum eſt: licèt nimium pater ſis, & ad puniendum inſidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij ſuccedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexãder præſcripſerat libros, legendos ei præber, ſingulisque capitulis inſiſtens, cum eo deliberabat. Vnde occaſionem ſui conſilij nactus Archelaus, paulatim cauſam in eos, qui ſcriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cùm autem ſibi credere regé videret, conſiderãdum eſt, inquit ne fortè adoleſcẽtulus tot nequiſſimorum inſidiis circumueniatur, non tu ab aduleſcentulo. nec enim apparere cauſam, cur in tantum ruerit ſcelus, qui & nunc regno potiretur, & ſucceſſionem regni ſperaret, niſi aliquos haberet huius perſuaſionis aia-

Ant. li. 16. cap. 8. 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις τῶν βασιλέως, ὁπόθεν ἡ ψυχὴς κινδυνος ὑπετύμνετο. φρύξη ὃ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδ' ἀκαταπάστων τινὶ προσβλέπειν ἡμέρως, εἰ δὲ καὶ τοῖς φίλοις ἀπλωίστως. πολλοῖς γοῦν αὐτὸν ἀπέκτεινε τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς οὓς οὐκ εἶχε χρείας ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ὢν. ἐπανέδη ὃ αὐτίπατρος ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀλιξάνδρῳ, καὶ σῖφος ποιήσας τῷ συλλόγῳ οὐκ ἔστιν ὧν παρέλιπε προσκαθολὴν παρέλιπε. προσήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς τερατείας αὐτοῦ, καὶ τῷ συνταλμάτων, ὥστε φυσᾶσθαι δοκεῖν αὐτῷ τὸ ἀλιξάνδρου ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ. στρωτῆρες δὲ ἀπέθνησκον οἱ πολλοί. καὶ μηδὲν ὑπὸ τῶν συνειδὸς ἐπάντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιαζόμενοι ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τι αὐτῷ μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ φυλάττοι κυνηγοῦντα κτείνας εἰς ῥώμην ἀποδρᾶναι. τούτοις καίπερ ἀπίθανοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐχρέζουσιν, ὁ βασιλεὺς ὅπως δύσηται ῥᾳδίως, ἐπῃνύετο λαμβάνων τὴν δόσιν τοῦ υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δὲ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μετατρέπειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν λέγει. καὶ πάραγε καὶ τῷ ἐγθρῶν βίβλους συντάξαμενος, προσωμολόγει μὲν τὸν βουλευτὴν, κοινωνοὺς δὲ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῷ, προ ὃ πάντων φερόραν, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ γυναῖκα ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντα, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἱ τε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἠναγνώσθη, πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ τῷ δυνατῷ βοώσας, ἐξ ὧν τάχιστα εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται προς τὸν γαμβρὸν ἐν τῇ θυγατρὶ λύσας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα σφοδρὸς, καὶ τύχη τινὶ τῷ τῆς βασιλέως ἀπολλωνίδι διακρουσάσθαι. συμβαλὼν γὰρ ὁ ἰώσης αὐτῷ, ποῦ ποτ' ὄζην ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς ἐδόα. ποῦ δὲ τὸν παροξυνον ὄλεθρον κεφαλὴν, ἵνα τὰς ἐμαυτῆς χερσὶ δρασαμένη ἐλάσω. προσθήσω δὲ καὶ τὸν θυγατέρα μου τῷ καλῷ συμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κακοήθημα τῆς σπέρματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνὴ, μεμίαται. θαυμάζω ὃ ἔγωγε τὸν βουλευθέντα τὴν αἰσχρὰν, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλιξάνδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ὑπὸ καταπαθείας, ὡς τὸν ἐμὸν διῤῥήσων πάλαι δεδικότα δίκας. μὴ δὲ σοὶ δεῖ τὴν θυγατρὸς ἐξετάσεων, ἵνα καὶ κείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐσωζύπτα. νῦν δὲ δεῖ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλεύσιον. κἂν ἡς λίαν πατὴρ τῷ κολάζειν υἱὸν βουλόμενος, ἀμείψομεν τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς ὀλκάδοχοι τοῖς δεικομπήσας, καὶ πρὸ ᾧ δεδατταλμένον ἠφάνισται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συντεθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἐφιστὰς κεφάλαιον, συνεκίνει. λαμβάνει ὃ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν πραγμάτος, καὶ πρὸς μικρὸν ἐς τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ φερόραν μετῆγε τὴν αἰτίαν. ὡς ὃ ἑώρα πιστεύοντα τὸν βασιλέα, σπεῦδον ἔφη μὴ ποτε τὸ ἀφεκτικὸν ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν βουλευμάτων, οὐχ ὑπὸ τῶ μειρακίω σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾷς αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς πλικοῦτον μίσος προσέπεσεν, ἀπολλύον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον δὲ καὶ ὀλκάδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

αὐαπείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας δύσκολον, δι' ἣν κακοῦ μεταχειρίζόμενοι. διαβάλλοντες τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὴ, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας ἀναστρέπεσθαι. συνῆγε τοῖς λεγομένοις ἡ ὀργή. καὶ τὸ μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπανίστατο κατ' ὀλίγον. πρὸς δὲ φερόραν παροξύνετο. τῷ γὰρ παραὼν βιβλίων, ἐξῆν ὑπόθεσις, ὃς κατεῖδε τότε τὰ βασιλέως ἐξιόντα, καὶ τὰ ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κεκτῆσθαι, ὡς οὐκ ἂν ἄνευ δολήμων σωτηρίαν. τὴν δι' ἀναισθησίας ἐπορίζετο. καταλείπας γὰρ ἀλέξανδρον, προσέρρυμεν ἀρχελάῳ. καὶ κεῖνος, καὶ χόρᾶν ἔφη πρὸς αὐτὸν ἐξαιτήσασθαι, τοσούτοις ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ τὰ βασιλέως δύβουλος, καὶ τὰ παρόντων τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονώς, εἰ μὴ βούλει τὸ πανοῦργον καὶ ἴδιαι ἀρνήσῃ ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δ' αἰτήσασθαι τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ καὶ φιλοῦντος. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα τρόπον αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει φερόρας, καὶ καταστείλας αὐτὸν, ὡς αὐτοῖς ἐπιτήδειος φανεῖν, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, διαβεβλῆσθαι γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. τοῦδε κοπὴν δ' φρενῶν καὶ μανίαν ἀδυσώπητος, ἧς αἴτιον εἶ τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. τοῦδε σώσας δ' κατήγορον καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερόραν ἀρχέλαος, ὅπως ἤδη παρηγόρητο, καὶ τὸ ἡρῴδου κατέστελλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφοῦ τῆς ἀμωμήτου διαφθορᾶς τὴν θᾶττον τὸν φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τῇ βασιλείᾳ, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τοῦ βάρους, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν οὐ χρεών, θεραπεύειν δὲ ῥᾴστου. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν διέθηκε φερόραν μελίστη. διέλυσε δ' αὐτὸς ἀγανακτοῦντα πρὸς ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα δεξάμενος, ἀπάξειν ἔφασκεν. ἕως πρεσβεύσηται ἡρῴδην αὐτὸν καλεῖν ὑπὲρ τοῦ μειρακίου, καὶ πάλιν αὐτῷ μνησθῆναι τὴν θυγατέρα, σφόδρα δ' ἄξιος πίστεως ἀρχέλαος ᾧ βούλει συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπε, πλὴν ἀλέξανδρου. πρεσβεύσαντος γὰρ ποιεῖσθαι πρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ἐπιγαμίας δίκαια. φανερὸν δὲ τοῦ βασιλέως δοῦναι ἔξειν παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσαι τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ' οὕτως ὑπὸ τοῦ μειρακίου τοῦ γυναικὸς, ὡς θανεῖν μὲν ἑτοίμως ὑπὲρ αὐτῆς, λυσάμενον δὲ τὴν ἡμέτερον. δὸς ῥᾳδίως ἔσεσθαι δι' αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως. μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι ταῖς τόλμας πάθεσιν οἰκείοις ἐπιτιθεμένας. καταδύει μὲν ἀρχέλαον, ἀγαλλάσεται τε, καὶ ἀγαλλάσεται τῇ νεανίσκου πατέρα. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, κἀκεῖσε ἀγαλεξόμενον. γνῶναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ θεὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας εἶχε. μὴν δ' τὰς ἀγαλλαγὰς, ἐν ἀνοχαῖς καὶ φιλοφρονήσεσι διῆγον. ἀπόντα δ' αὐτὸν ἡρῴδης ἀπορεῖται τάλαντων ἑβδομήκοντα δώρεις, θεὸν τὸ χρυσοῦ ἀγαλίθω, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυχὶς, τῷ τε φίλων ἑπάστου ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solúm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, itámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai
B prævalere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuinceretur regem insidiis voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere. namque adhoc ei modis omnibus
C se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse
D accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositum vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tandiu manebat
E iratus, filiámque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisF set, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubiò tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafrum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Abeũtem autẽ muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gẽmis ornato, &
G eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pãnychis vocabatur: itẽq; amicorũ eius quẽq; pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum frattum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quę quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affícto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & cófirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnũ obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

Ant. li. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πρεσβεύσαντος τοῦ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προεπέμφθη ἢ ὑπὸ τοῦ Ἡρῴδου καὶ τῆς δυνάστων, μέχρις αὐτοχείας. μετ' οὐ πολὺ ἦ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν παρεγένετο ἀνὴρ, πολὺ τῆς ἀρχελάου στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς οὐ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτοφυλάκους ἀλεξάνδρῳ διαλλαγὰς αἰτίᾳ ἔφυ, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αὐτὸς αὐτῷ κατέστη. ὃς ἦν λάκων, Εὐρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφυγών. οὐ γὰρ αὐτοῦ ἐν ἔτι ἡ

B ἑλλὰς αὐτὸν τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρᾷ ἦ Ἡρῴδῃ δῶρα προσενεγκὼν, δίλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ θαῦμα χρῆμα πολλαπλασίῳ λαβών, οὐδὲν ἡγεῖτο τῆς δαπάνης δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. ἐπιέρχεται οὖν τῇ βασιλέα κολακείᾳ καὶ δριμύτητι λόγων, καὶ πρὸς αὐτὰ ψυχρίσιν εὐκαιρίοις. τοχέως ἦ συνιδὼν τὸ Ἡρῴδου πρόπον, καὶ πάντα λέγων τὰ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ τὸ παῤῥησίαστον, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ῥᾳδίως προσιέμενον

C τὸ σπουδαστήν. ὁ δ' ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας ματαμάθε, τὰς τοῦ ἀδελφοῦ διαφορὰς, καὶ ὅπως ἑκάστῳ ὁ πατὴρ, αὐτοπαθῶς μὲν ξενίᾳ προκατείληπτο, φιλίᾳ δ' ἀλεξάνδρου ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταίρων αὐτὸν εἶ. καὶ ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ τάχιστα ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. συνίστα δ' ἑαυτὸν δ' ὑθίως, καὶ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δὲ ἀποπειραθεὶς τὰ

D προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνεται δ' προσηνουμένως, μισθωτὸς αὐτοπαθῶς, καὶ προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ φρονιμώτατος ὢν προΐδοιτο τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτῷ τὸ ὕπνον. ἀλεξάνδρῳ δ', εἰ γεγυμνασμένος ἐν βασιλίδος, καὶ βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσοι δραδίως τὴν ἀρχὴν τοῦ ἰδιώτου, καὶ ταῦτα μεγίστην ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ἦν δ' πιστὸς τῷ μᾶλλον σύμβουλος, τὰ ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μὴν ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, τάχ' κ' αὐτὸν ἀπεδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς Ἡρῴδης αὐτῶν τὴν μητέρα κλείνας,

E ἐφοβήθη εἰ μὴ αὐτοὺς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς Εὐρυκλῆς, οἰκτείρων τὸ δ' συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ δ' αὐτὰ καὶ τὸν ἀριστόβουλον εἰπὼν διαλύσας, καὶ τὸν κ' τῶν παῖδος μέμψεσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέροις, ὤχετο φέρων αὐτοπαθῶς τὰ ῥηθέντα. προσεφύδρίζε δ' ὀπιθυλλεὺ ὡς ἐπιβουλεύσαντων αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν, καὶ μόνον οὐκ ὀπισθοφόρητον ἤδη τὸ ξίφος λαβὼν ὑπὸ τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπαινέτης ἦν αὐτοπαθῶς πρὸς τὸν πατέρα. τὸ δ' πλεῖστον ἐργολαβήσας

F τὸν ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου θάνατον, κατήγορος αὐτῶν ὑπὸ τοῦ παῖδος γίνεται. καὶ προσελθὼν, αὐτοδιδύαι τὸ ζῆν ἔφασκεν Ἡρῴδῃ, τῷ εἰς αὐτὸν ἀγρυπνοῦντι, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν δ' ξενίας αὐτοπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἡκονῆσθαι ξίφος, καὶ τὸν ἀλεξάνδρου τετανῦσθαι δεξιάν, ἐμποδὼν δ' αὐτὸς γεγονέναι τῇ τάχει, σωτηρίαν ὑποκρινόμενος. φαίη γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρώην ἐν ἀλλοτρίοις, καὶ μὴ τὸν τοῦ πατρὸς αὐτῷ φόνον τῶν ἐκείνης ἀρχὴν ἀναθέσας, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν εἰσάγειν δράδοχον, αὐτοπαθῶς τῷ φθόρῳ τὸν παππάαν αὐτῷ βασιλείαν προτείνων. πιστοῦσθαι γε μὴν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης δαίμοσιν. οὐδὲ γὰρ

πρέπειν

φρίπφν αὐτὸν ἀγαδέξασθαι φόβῳ τοιούτου παῖδος τὴν ἀρχήν, δίκα φόνῳ πολλὰ δὲ εἰ τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ ἔξοπον ἀτυχοφαίτητον καταλειφθαι. φοβεῖ μὲν γὰρ ἀγχυείας ἕτερον μέας γεγαμηκώς, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι παῖδες λέγοντος, ὁ μόνος ἀγχυὴς ἀλέξανδρος, καὶ πατέρα ἀγαθὸν ἀγένειαν ἀδοξῶν. καὶ ἢ τὰς θήρας, προσεφύειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας ἦ, προσακούσῃ εἶεν. παντα χοῦ ἢ ἀμείλικτον δυείσκειν τὸ πατέρα & μόνῳ φιλόστοργον αὐτὸν παίζω. δι' ὃν ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κερασάσης τῆς ὑπερβαλῆς. κτείναντι ἢ εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν ἀγαφεύξεσθαι ῥᾳδίως. ἔπειτα καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρῴδου ζῆτον. ὑβρίζε ὡς πρότερον αὐτῷ ἀδικήσεσθαι πρεπικῶς τὸ ἰφεσῶτα πατέρα, οὐδὲ φθήξεσθαι τὸ αὐτὸ μόνον εἰκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρίξειν τὰς τ' ἔθνους συμφορὰς, & τὰς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἵας ἔροφὰς καὶ πρόξεις, τὰ δ' αἵματος ποιεῖσθαι ῥήματα ἀναλωθεῖν. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας, οἵοι. καὶ τὰς θεσσαρακοντάετίσας πόλεις, ὅθι πίνειν. ζητήσειν ἢ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ & τὴν μητέρα, καὶ τὰ τ' βασιλείας μύσπ πάντα κηρίξειν, ἐφ' οἷς οὐ κατθήσεσθαι παροχετόνος. τοιαῦτα καὶ ἀλεξάνδρῳ τραγῳδούμενος ὁ δίρυκλῆς ἐπήνει πολλὰ ταῦτα παροξύνων, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη φιλοπάτωρ, & ἀγαθὸς τὸ μέχρι νῦν τ' ὑπερβαλῆς ἐμπόδιον. μάτην δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῖς φρώτοις κατεσκαλμένος, εἰς αἰτίκεσον ὀργὴν ἐξαγριῶται, καὶ πάλιν λαβὼν καιρὸν αὐτὸν παίζω, ἑτέρους καὶ τῷ ἀδελφῷ ὑπέπεμπε κατηγόρους, λέγων ὅτι ἰουκούνδῳ & τυραννίῳ λάθρα ἀγαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μὲν ποτε τῷ βασιλέως γνωμένοις, τότε δ' ἐκ τινων προσκρουμάτων ὑποπεπωκόσι τ' τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρῴδης ὑφαραγανακτήσας, δίθησε βασάνοις τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῷ ἀγαθυμένων ὁμολόγουν. προσκομίσθη δέ τις, πρὸς τὸν ἡρῴδου φρούαρχον ὑπτολὺ φόβῳ ἀλεξάνδρου, φθαλουῶτος ἵνα αὐτὸν δίξηται τῷ φρουρίῳ μὴ ἀριστοβούλου τὸ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ φθάχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτῳ ἀλέξανδρῳ μὲν ἔλεγε τέχασμα εἶναι διοφάντου, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τὸ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν φθαχαράξας, τελευταῖον ὑπὸ τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούαρχον ἡρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῷ ἀγαθυμένων, ἀλλὰ καί τοι ταῖς ἐλέγχοις δείσκων ἀθυμεῖς, τοῖς υἱοῖς ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπὶ μὲν τοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους δίρυκλέα, σωτῆρα καὶ διεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τῷ ἀκειβῆ φήμῳ φθάσας εἰς καπαδοκίαν, ἀργυρίζεται καὶ φθᾷ ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ ἀγαλλάξειν ἡρῴδῃ ἀλεξάνδρῳ. διαφὰς δὲ εἰς τῷ ἑλλάδα, πῖς ἐκ κακῶν κτησῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ὑπὸ καίσαρος κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῷ στάσεως ἐμπλῆσαι τῷ ἀχαΐας, καὶ φθεύδειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ φθιῆλθεν. ἄξιον δὲ

decere ſucceſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin cum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus locuturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexándrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolérabilis iracundię feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Eurycles verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc cum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferte. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámq; victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronũciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, cósq;

Ant. li. 16. cap. 13.

A αὐτὸν θεῖναι τὸ καῦσον εὐάρεστον τῷ πατρί. ἐν δὲ τοῖς ὧν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν εὑρυκλεῖ καιρὸν ὄντι δημήσας, πιωθαυομένῳ τῷ βασιλεῖ, ὡς ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀκηκοέναι ὧνδρὶ τῷ μειραχίων ὑπεξώσατο. οὐ μὴν ὤνησε γέ τι τοὺς ἀθλίους μόνων δὲ ἐν τῷ κακῶν ἀκεραιὸς ἑτοιμότατος ἡρῴδης, καὶ πεκαεισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπαιγνίων, καὶ συναγανακτῶν. παρῴξυνε δὲ αὐτὸν καὶ σαλώμη τὸν ὅλον τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτῃ γὰρ συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐκυρὰν καὶ θηδίδα, ἐξαπέμπεται, σώζειν αὐτὴν ὡς δυνατόν. παρεσκευάσθαι γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν ἐξαίφνης βληθεῖσαι ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, συλλαίῳ τῷ ἄραβι γήμασθαι σπευδάζουσαν, λάθρα τὰ τῆς βασιλέως ἀπόῤῥητα ἀγγέλλειν πρὸς αὐτόν, ἐχθρὸν ὄντα. τῆθ' ὥσπερ τελευταῖα θύελλα χειμάζουσιν τοὺς νεανίσκους ἐπέβη. ἡ γὰρ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν ὑφαίνουσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατορθῶν, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ ἐξαγορεύει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς καίσαρα ἐξ τάχους, οὐολυμνίου τε τὸν στρατηγὸν ἄρχιλλον, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠθύμησε καῖσαρ ὅτι τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὴν τοῦ υἱοῦ ἐξουσίαν. αὐτογράφῳ γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστᾷ, εὖ μέντοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῶν τε ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῶν ἐπαρχείας ἡγουμένων, ἐξετάσειε τὸν ὅλον λόγον. κἂν μὲν ἐνέχωνται κτείνειν. εἰ δὲ μόνον φεύγειν δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάσειν μετριώτερον. τούτοις ἡρῴδης πείθεται, καὶ δεδογμένῳ εἰς βηρυτὸν εἶναι πρόσταξιν καίσαρι, συνάγει τὸ δικαστήριον. προκαθέζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γράφειν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, στρατηγῶν τε, καὶ οἱ θεῖοι πεδάνιον φρίσβεις. συνεῖς καὶ οὐολύμνιος ὁ ἔπιτροπος, ἔτι τε οἱ τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συνείας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρῴδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς οὐ προήγαγεν εἰς τὸν δίκην μᾶλλον προμηθούμενος. ἤδει γὰρ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντως. οἱ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλίξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουρουντο. κατασὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετείνετο. κατηγόρει τε τὸν μὲν ὅλον βουλὴν ἀθρόαν, ὡς αὐτοκρατόρων εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς σωφρόσιν ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀπολέγοντος ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἁλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν τέκνων, ἐπερώτα τὸν γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτος στατορῖος ἀπεφήνατο, κατακρίνων μὲν τῶν νεανίσκων, ἀλλ' ἐ θάνατον. οὐδὲ εἷς θεμιτὸν αὐτῷ, ζῶν παρεστῶτων τέκνων, ἑτέρου τέκνου ἀπώλειαν δικαιοῦσθαι. συμφοροὶ δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο φρισβεῖται γίνονται, καὶ τούτοις

ἕτεροι

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Βολύμνιος δὴ τῆς συνθεσπῆς ἀποφάσεως ἦρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, παῖς θάνατον κατακρίνουσι τῷ μὲν φθόνῳ κολακεύοντες, οἱ δ' μισοῦντες οὐδὲ ὀργῇ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. εἶθα δὲ μετέωρος ἦτε συρία πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τῆς δράμασος, οὐδεὶς μὴν τοιοῦτον ἐλάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τυραννοφονίας ὠμὸν Ἡρῴδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν ἐκπλεύσας εἰς καισάρειαν, τρόπον ἀκριβέστατον τῆς μιαιφονίας ἐσκέπτετο. παλαιός δέ τις τῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τύρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑποβολὴν ἀγανακτήσεως, ἔφραζεν ἐγκόπτο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖς, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ὑποπαλαίειν τῇ ἀληθείᾳ, συγκεχύσθαι τῇ φύσει, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντ' ὅσα μὴ φρενοβλαβῶ τῷ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος εἶ δοκεῖς, ὅς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἰ γὰρ φερώρα καὶ σαλώμης κατηγοροῦσι πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἵ σε τῶν γενεσίων ἀφικόμενον ἐκδόξων, ἵνα αὐτοκράτορα καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς διμεταχείριστον ἀφανίσωσι βασιλέα. σκέψαι μὴ ποτε κἀκείνῳ δόξητε μίσους ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος. οὐ γάρ ἐστιν ὅς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς δι' ὀργῆς, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῷ ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, Τύφων ὄνομα, παροξυνθεὶς ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν μιμούμενος γίνεται. κἀμὲ γὰρ ἔφη τέρων ἔδοξε πείθειν, ὅταν θεραπεύω τῷ ξυρῷ σε δεξιώσασθαι, μεγάλας τε μοι δῶρα ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἡρῴδης, τόν τε τέρωνα σὺν τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις δέλεγχε. καὶ τῷ μὲν ἀρνουμένῳ, τῷ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, τριβλοτῷ σκέλει τὸν τέρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόντος ὅπως, ὡς ὁ πατὴρ αὐτὸ προτρέποι ἀλεξάνδρῳ, θελήσειν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἡρῴδης γὰρ μετὰ τῶν σκηπτούχων τῷ τυραννούντων καὶ τέρωνα κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστασίασεν. αὐτίκα γοῦν ἀναιρεθῆναι μετὰ τῶν κουρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὅταν ἡ πόρρω τῆς καισαρείας, προστάξειν ἀποπνίξαι. καὶ τελευτῶντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδριον ἐκόμισαν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, σὺν τοῖς προγόνοις ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

Κεφ. ιη. ΑΝτιπάτρῳ δὲ ἀδιάφορον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐπηγείρετο, πάντων ἐπισταμένων, ὅτι τοὺς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ἐπῆκεν τάξειν ἔδει. ὑποκύρει δὲ καὶ δέος οὐ μέτριον, αὐξανομένῳ ὁρᾶν τῷ τῶν ἀπηρημένων γένει.

A nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus B quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus C adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. D Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: E magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cūq; illi pernegarent, tonsor autem ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc au- F tem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cū tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: cáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexan- G dro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

CAP. XVIII. De constitutione Antipatri contra patrem. Ant. lib. 17. cap. 1.

ANtipatrum verò, cùm iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eum nō mediocris solicitabat, crescente sobole perēptorū

Ant. li. 16. cap. 13.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itémque Ariſtobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Ariſtobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote ſua in Cappadociam dimiſit, poſtquàm Alexandrum interfecit: Berenicem autem Ariſtobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infenſam habebat, ſibi reconciliaret Antipater, iſtas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliiſque obſequiis, atque amicos præterea Cæſaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuiſus erat cūctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, ſed metu conſumeret. Itaque euenicbat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibúſq; nihil dediſſet, acerbiores inimicos haberet. In diſtributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter ſpem videret orbos pueros ab Herode curari: quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miſeratione ſignificari. Conuocatis enim propinquis atque amicis ſuis, & pupillis aſtantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam triſtis eripuit, ipſos autem orbitatis miſericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etſi pater infortunatiſſimus fui, auus tamen ſim prouidentior, & à quibus poſt me regnantur, amiciſſimos mihi relinquam. Deſpondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator ſis neceſſarius: tuo verò Antipater filio, Ariſtobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc ſit iudicium meum, neque id quiſquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aſpicere. Poſtquàm hæc locutus eſt, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benigniſſiméque conſalutatis ſingulis dimiſit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus eſſet neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque ſibi derogatum exiſtimabat: iterúmque de rebus cunctis periculum fore, ſi Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuiſſet. Ad hæc reputabat odium ſuum, & orbitatis miſerationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorū ſtudio, & quāta memoria mortuorum ipſius ſcelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere ſponſalia ſtatuit. & callidè quidem patri ſurrepere timuit, ſæuienti acritérque vigilanti ad ſuſpicandum, palàm verò eum ſupplex adire auſus eſt, corámque depoſcere, ne ſe honore priuaret, quo dignum eſſe iudicaſſet, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem ſubſtantiam penes alios eſſe. Nec enim poſſe rerū obtinere dominatū, ſi præter auum Archelaū, etiam Pheroras Alexādri filiis ſocer

ἦσαν γὰρ ἀλέξ ἀνδρὶ μὲν ὑπὸ γλαφύρας υἱοὶ δύο, τιγράνης καὶ ἀλέξ ἀνδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ βερνίκης σαλάμης θυγατρὸς, ἡρῳδὴς μὲν καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ. θυγατέρες δ' ἡρῳδιὰς καὶ μαριάμμη. τὴν μὲν οὖν γλαφύραν ἡρῴδης μὲν τὸν γαμικὸν ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν, ὡς αὐτὸς ἀλέξανδρον. τὴν ἀριστοβούλου δὲ βερνίκην συνάπτει θείῳ ἑαυτοῦ πατρὶ φερώρᾳ. τὴν γὰρ σαλώμην ὄντως ὀχθηρὸν, ἐξοπλίζεται ὁ ἀντίπατρος, τὸν τοιοῦτον ἐπιτηδεύματα δ' ἐπόρισεν. ἐπείθετο δὲ καὶ φερώρᾳ, δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς καίσαρος φίλους, οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὸν ῥώμης χρήματα. οἷα τὸν ἐκεῖ σατορνῖνον ἐν συρίᾳ πάντες ἐπλήθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ δωρεᾶς. ἐμισεῖτο δὲ διὸ τοῦτο πλέον, ὡς αὐτὸς ἐν μεγαλοψύχῳ χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀναλίσκων κατὰ δίκην. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον φίλους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δὲ ἐχθροὺς, οἷς μὴ δι' ὀφλημάτων μεμφοτέρους δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα παρ' αὐτοὺς ἐλπίδας ἔχων, ὀλιγωρούμενον τῶν ὀρφανῶν, καὶ τοῖς ἀπορημένοις ἐπιτίμιον συναμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, θρασησάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, συνθεσπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίστησιν ἔλεον ὀρφανίας. πειρῶμαι δὲ ἐγὼ καὶ πατὴρ ἡγούμενος ἀτυχέστατος, πάππου γοῦν φανῆναι μετελεώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυῶ δὴ τὸν μὲν σὸν φερώραν, θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἀδελφῶν ἀλέξανδρου παίδων, ἵνα σῆς αὐτῷ κηδεμὼν αὐτὸς καῖ σφῷ δὲ παιδὶ αὐτίπατρε τὸν ἀριστοβούλου θυγατέρα, ἡδίονι γὰρ οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρῴδης λήψεται, θεοὺς μὲν ἐπ' ἀγαθῷ μὲν οὖν ἐμοὶ, ταύτην ἐχέτω τὸν γνώμην, ὡς δικαίως μηδεὶς ἐμοὶ φίλων. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσαι τοὺς γάμους δίκαι συμφέροντι τ' ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἰγγόνων, ταῦτ' παιδία ταυτὶ, γαληνοτέροις ὄμμασιν ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ ταῦτα εἶπεν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιὰς, ἔπειτα καταστασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχθῶς δ' ὑπῆρχε αὐτίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι καὶ τῷ πατρὶ, τὸν τῶν ὀρφανῶν τιμὼν, ἑαυτὸν ἀνταίρεσιν, αὖθις τε κινδυνεύσειν ἐν τῷ ὅλῳ, εἰ θεοὶ ἀρχελάῳ καὶ φερώρᾳ ὄντα τετράρχην εὐνοϊκὸν ἔχοιεν οἱ ἀλέξανδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸν μίσος, καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον, ὃν τε ἔθνος, ὅσον τε ἐπὶ τοῖς ζῶσιν, καὶ ὅσον μνήμην ἔχουσι τῶν ἰουδαίοις τῶν δ' αὐτὸν ὀλωλότων διὰ ἀδελφόν. ἐγὼ δὲ πάντα ζόφον ἐκπεφεύγειν τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι παυόμενος, εἰ δοκοῖ ὁ πατὴρ χαλεπὸν ὄντα, ἢ θεοὺς τὰς ἐναντίας κινεῖσθαι δίκαιος. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν αὐτὸν μὴ στερῆσαι αὐτὸν τῆς ἐξούσης τιμῆς, μὴ δ' αὐτῷ μὲν ἔνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ θεοὶ ἀρχελάῳ πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστὴν ὁ ἀλέξανδρος παῖς

προσ-

πρεσβύοι. καὶ τὴν πεῖραν ἔλαβε πολλῶν ὄντος γλυκέος τῷ βασιλεῖ, μεταθεῖναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν ἑπτά, τέκνα δὲ ἐκ τούτων ἐπτά. αὐτὸς μὲν Ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρῴδης δὲ ἐκ Μαριάμμης τῆς ἀρχιερέως θυγατρός, Ἀντίπας δὲ καὶ Ἀρχέλαος, ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ὧν ὁ ἀδελφιδοῦς Ἀντιγόνου πατὴρ εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος κλεινοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος, Φασάηλος. ἐκόρευε δὲ αὐτοῖς καὶ ἄλλας θυγατέρας, Ῥωξάνην καὶ Σαλώμην, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιὰς τοῦ καὶ ἀδελφιδοῦν, γεγεῖς δὲ τούτων δύο ἀδελφαὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, τοῦ ἐκ Μαριάμμης ὄντος δὲ πολὺ πρεσβύτου τῶν γνησίων, ὁ Ἀντίπατρος ἰδίῳ μετὰ ταῦτα τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠνασχέτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, σύνοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τῶν ἀπηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι ἡδύοιντο τῷ Ἀντιπάτρου ἐγκλοπῇ ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἐπόρευε μόλις, ἀπελαύνει τὸν Ἀντίπατρον. ὕστερον δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεθαρμόσατο. καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ Ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρα θυγατρί. καταμαθοῦσα δ' αὖ τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων Ἀντίπατρος, ἐπὶ τῇ σαλώμῃ ἐν ὁμοίοις οὖσαν ἀπετύγχανεν. ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ παροῦσαν ἀδελφῇ, καὶ πολλὰ δεηθείσης τῆς καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύουσαν γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διεμάσατο μὲν ἐλθεστάτην ἔχειν, εἰ μὴ παύσαιτο τοῦ αὐτοῦ δῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἀκούσασαν ἀλιξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, ἢ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν τοῦ ἀλιξᾷ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου θείῳ. τῷ δὲ ἐκ μιᾶς θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς ἦν Ἀντίπατρον εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ φασάηλον. ἐγκόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ Ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ἐπιγαμίας ποιησάμενος, ὡς ὅτι βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς τῶν ἐλπίδων πρεσβεύων δὲ τῇ καρδίᾳ τὸ πανοῦργον, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου μῖσος ὑποσκάπτων ἀδεῶς μὴ δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβερὸς εἶναι τοῖς ἀσφαλὲς ἐπορίζετο. συνήργει δὲ καὶ Φερώρα ὡς αὐτῷ ἐν βασιλεῖ εὐθαρσῆ γένοιτο καὶ τῆς γυναικῶν συνωστισμὸν καὶ τοῦ παλατίου, ὀνειδίζουσα ἐκείνοις ἐπίπονον ὑποβολὴν. ἡ γὰρ Φερώρα μετὰ μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς πρεσβεύουσα τοῦ Ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ὑπερηγάνει καὶ τοῦ βασιλέως. ὑπελάμβανον δὲ καὶ βασιλέως ὑβρίσειαν δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴ ἐκείνου προσέβαλλετο. μισεῖσθαι γὰρ μὲν ὑπ' αὐτοῦ, τῷ ἄλλων ἐπικρατεῖν. μόνη δ' ὁμοιότιμος αὐτῶν Ἀντίπατρος ἦν Σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διαλλαττομένου, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ πρασσόντων εἴη. γνοῦσαι δ' ἐκεῖναι τὸ διαβολικὸν καὶ ὡς ἀγανακτήσειν Ἡρῴδης, τὸ μὲν φανερὰς συνόδους, καὶ τῷ φιλοφρονεῖσθαι ἐπαύσαντο, τοὐναντίον δὲ ὑπεκείνοντο καὶ διαφιλοτιμεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντες βασιλέως, ὡς συνυπεκείνετο καὶ Ἀντίπατρος, ἐν ταῖς περὶ πρὸς πρεσβείαις φερώρᾳ. συνουσίαι δ' ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοί, ἴσον δ' ὁμοίαν ἡ διατήρησις ἐπέτεινεν. ἠγόρευε δὲ αὐτῇ σαλώμη τῷ πρωτοτοκίου, καὶ πάντ' Ἡρῴδῃ ἡ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δ' ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δ' ὅτι τὸν φερώρα γυναῖκα.

A esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex
B Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans,
C verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pherorae. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe in-
D tercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic inter-
E rupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pherorae vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in re-
F gia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tuliffet aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se
G rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: eatúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pherorae coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. li. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritурum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Nó leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, nõ quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirẽt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solùm corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse cõfessi sũt: atq; etiã à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

CAP. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehemẽtius imminebat, vt repudiaret vxorẽ, neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat, cũ multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cũ ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autẽ æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eũ quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Phe-

ταύτην γὰρ πλέον ἢ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθεμίτας γὰρ συνέδριον τῇ τ φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ ἀ ἀθεμίτως κατηγόρει, καὶ τέως εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβρεις, ὅτι τε φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθοὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατασκευάσειε πολέμιον, ἐνδυσαμένη φαρμάκοις. τελευταῖον ἦ, εἰς φερώραν ἀπίστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον εἶδέναι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. τ δὲ θάτερον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, εἰ τ γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχειν ὅτι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' αὐτίπατρον. ᾧ παρήγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖν ἀδεῶς. ὁ δὲ φαρισαῖος μὲν, οὐ μετέβαινε τὸ προσταγμα. λάθρᾳ δὲ, διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ διὰ δικῶν ὑπηρετοῦσαν τέως σαλώμῃ, θεραπεύεται ὑπ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἰταλίας φίλων, τέως εἰς ῥώμην ὑποδημίαι αὐτοῦ. γράφάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτίπατρον πομφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ χρόνου προς καιρὸν, ὁ δὲ οὔπω μέλλησας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τήν τε ὑπαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν αὐτίπατρος ἐγέγραπτο. αὐτίπατρου δὲ ἡρῴδης ὑπάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλευσε δ' ἡ συλλαῖος ὁ ἀραψ εἰς ῥώμην, ἠμιλληκὼς μὲν τῇ καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιοῦμενος δ' ἐπ' αὐτίπατρον, περὶ ὧν διὰ νικολάου, τάχιον. οὐ μικρᾶς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν ἦν ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. νοῦτον γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῄρηκε, καὶ σόαιμον, τῇ ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ καὶ καθ' ἡρῴδου. πλείονα δ' δοὺς ἡρῴδης, ἀφίσησι τ δοτὸ συλλαίου φαβᾶτον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβάτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τῆς ἐκείνου, τῆς δ' ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὃν δὲ ἐν παρ' ἡρῴδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται προδότης συλλαίου τῷ δεσπότῃ. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόϊντον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεύς. γὰρ τεθεράπευτο μὲν ὁ κόϊντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἦν δὲ ἀραψ. συλλαμβάνει δ' δύο, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, διὸ παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλων συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόϊντον ὁμολόγησαν δεῖ πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀπολεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν, ἐ δὲ σατορνίνου τῆς δι' ἐποπτείας συρίας, ἀπέπεμψαν εἰς ῥώμην.

ΗΡῴδης δ' οὐκ αἰδὼς φερώραν, βιαζόμενος ἀπαλλαγὴν τῆς γυναικός, οὐδ' ἐπὶ μεγαλαυχῶν, δι' ἃς αὐ τιμωρήσατο τέως αὐθέντην, πολλὰς τὸ μῖσος ἔχων αἰτίας, ἕως ἀφαλήσας, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δ' ἀγαπήσας τέως ὕβρεις, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τέως ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν σῶα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιταρᾶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ πνας ἐντολὰς καταλεῖψαι, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγ

ρου

νοσεῖ φερώρας ὑείσκετο δὲ ἡρῴδης μετριώτερος, καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μὴν ἐκράτησε τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καὶ περ ἀγαπήτας ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀπελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ἅπασι τοῖς ἔθνεσι κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῶν ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, τοιοῦτον ἔσχε τέλος. μετέβαινε δ' ὅπη τὸν αὐθέντην αὐτοπάτορα ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τοῖς βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τι τῶν γυναικῶν, ἧς οὐ συνήθως ἐσκευασμένον. φανέντα δὲ, οὐδὲν εἰς τὸν νόσον καταπεσεῖν. ἀγομένης τε προὐξῆν ἡμερῶν, τῷ μητέρα ταύτης, καὶ τῷ ἀδελφῷ, γυναῖον ἐκ τῆς ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκεύασῃ τοῖς φερώρᾳ, διδοκεναι δὲ αὐτὸ τοῦτο, θανάσιμον συλλαίου πραγματευσαμένου, τοῦτο γὰρ ἦν γνώριμον πολλοῖς οὖσι ὁ βασιλεὺς ὑποπτεύων πλείοσι, θεραπαίνας τε καὶ τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασανίζειν. ἐνθα δή τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τῷ τούτων ἡμῶν τῶν κακῶν αἰτίαν, τῷ αὐτοπάτορι μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπιζητεῖ πρόσω τῶν ἀληθείαν ὀδυνηρῶς. ἡ δὲ γυνὴ, τῷ τε φιλίαν τῆς αὐτοπάτορος μητρὸς πρὸς φερώραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε φερώρας καὶ αὐτοπάτωρ σὺν ἐκείναις πίνοιεν ὑποσπένδοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἐκάστην ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ πᾶσαις τὰ πεπραγμένα συμφώνως, καὶ διότι καὶ συνεθήκην, αὐτοπάτωρ μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δὲ ὑποχωρήσειν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον καὶ ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοῖς ἡρῴδης ἀγαθύνοι, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἃ γὰρ φείσασθαι μὴ μεριάμμην, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρᾳ τινὸς, ὥστε ἄμφω εἶναι, ὡς πορρωτάτω φυγεῖν τὴν θηρίου. πολλάκις δ' ἀποδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν αὐτοπάτορα εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν ἤδη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε, πότε δ' ἂν ἐλπίσαι τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἀγαθοχῆς ἐλπίσασθαι συμβαίνειν. ἐπιβλασάνειν δ' τοὺς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφηρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ὅλην τέκνοις ἐλπίδα. ἀγαθοχον δὲ καὶ τῷ αὐτῷ τινα παίδων μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν μριάμμης ἡρῴδην γεγραφέναι. καὶ δὴ τοῦτό γε πανταπασιν ἀδιάφορον οἰόμενον αὐτῷ καὶ διαθήκας ἐμὰς κυρίας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα τῶν ἡμετέρων ὑπολιπεῖν. ὅτε γε μὴν τῷ πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον εἶναι μισάδελφον. ἕνεκα γὰρ αὐτοῦ προῖκα τάλαντα, ὅτι τῷ μὴ διαλέγεσθαι φερώρᾳ. τοῦ δὲ ἐπιόντος, τὸ γὰρ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Veniisse autem ante biduùm, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne eiúsque filijs minimè pepercisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, seq; fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasset;

Antiq. li. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depositá, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se precipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque videnti consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidé profert: rex verò in matrē fratrēq; Antiphili cōtulit quæstionē.

A αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀποκείνασθαι τὸν πατέρα, εἰ δὲ πάνθ' ἡμᾶς ἀφελόμενοι, γυμνοὺς ἐάσοι γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν οὕτω φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν παῖς ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συμίσωμεν, ἐξέσται δ' ἴσως φανερῶς, ἐὰν χάριν ποτε ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας. ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι φερόρας βουλεύσαιτο φυγὴν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. πίστευσε δὲ πᾶσιν ἡρῴδης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάντων. μάλιστα γὰρ ἀντιπάτρῳ διείλετο περὶ αὐτῶν. ὅπου σκήπτει ἡ εἰς τὸν πρῶτον ὁ θυμὸς δωρεῖσθαι τῷ ἀντιπάτρου μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς οὗ διέφερε κόσμου, πολλῶν δ' ὧν ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ φερόρα γυναῖκας ὑπὸ τῶν βασάνων, ἐπεμέλει διαλαγμῶν. ἐπῆντο δὲ τῷ φόβῳ κατὰ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερρίπιζετο, πολλούς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἵλκυεν εἰς βασάνους, διδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. κατὰ τοῦτο ἔπεμπε πρὸς τὸν σαμαρείτην ἀντίπατρον, ὃς ἦν ὀλίγῳ πρότερος ἀντιπάτρου. βασανίζων δ' αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν ἀντίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτόν, διά τινος τῶν ἑταίρων ἀντιφίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, θευδίων ὁ θεῖος ἀντιπάτρου, καὶ παραδοῖ φερόρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν ἀντίπατρον, ἡρῴδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ᾖ ἐν ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. φερόρᾳ δὲ παραδοῦναι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δέ, ἔξεισιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δὲ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰτίαν φθάνουσα. φερορίᾳ δὲ ὡς ἔοικε θεοῦ μεθίοντος ἀντίπατρον, οὐχ ὅπῃ κεφαλήν, ἀλλ' ὅπῃ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακρίνει, κειμένου γὰρ ἐν τῷ πτώματος, ἤρετο δι' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτήν, εἰ μὲν εἴποι τἀληθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δὲ ψεύσαιτο διαπανήσειν αὐτὴν ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφου καταλείψειν. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρόν. καὶ τί γὰρ εἶπεν ἔτι φείσομαι τῶν ὑπορρήτων, φερόρα τεθνεώτος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς ἀντίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεός, μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυναμένῳ. ὅτε ἀποθνήσκοντι φερόρᾳ παρεκαθίζου διδακρυόμενος, τότε με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἦ πολύ γε ἔφη γυναῖκα τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ διήμαρτον, τὸν οὕτω στέργοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν οὕτως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτι πεσυγχόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μέν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπάξιον, σὺ δὲ ὁ φυλάττειν κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' ἀντιπάτρου καταλειφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ ἐλέποντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖστον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντος αὐτοῦ, κατεκένωσα, βραχὺ δ' ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδηλα, κἀγὼ ἐκ σοὶ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, προσκομίζει τὴν πυξίδα βραχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅπῃ τὴν μητέρα τὴν ἀντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετέφερε.

κἀκεῖ-

καὶ καῖνοι τ' αὐτὸν φίλον, καὶ μίσαί τε ἀπ' αἰτύπα τ' τ' πυξίδα ὁμολόγουν, & λαβεῖν παρ' αὐτοῦ ἡφὶ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν ἀλεξανδρείᾳ. φοιτῶντες δ' οἱ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε & μηνυταὶ τῶν αὐθαλῶν ἐγίνοντο, τοῖς τε πορρωτάτω τ' ὑποψίας ὕλας, ἴσως εἰς τοὺς ἐλέγχους. διείσκεν δ' γοῦν καὶ ἡ τ' ἀρχιερέως θυγάτηρ μίαιμα, τ' ὑπαβουλῆς συνίστωρ. βασανιζόμενοι τὸ τοῦ ἀπιόντος ἐξαυτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' τ' μητρὸς τόλμης, τ' ὑὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς ἡρῴδην ὄντα δέδοκτον αὐτὸς ἀπάτορα, τῆς δραθήκης ἐξήλειψεν.

Κεφ. κ. ΕΠὶ τούτοις, καὶ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῶν αὐτιπάτρου βουλευμάτων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δὲ ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀθυμήσῃ φάρμακον, τούτῳ φθάσας μὴ τῆς γυναικὸς ὁπλίσαιτο κατ' & βασιλέως. παρῄνουν γὰρ δὴ τ' πατέρα τόλμης σώζειν τὰς κατὰ ἀδελφῶν ἐπιβουλὰς ὑπ' αὐτιπάτρου. ἦσαν γὰρ ἀρχέλαος καὶ φίλιππος βασιλέως παῖδες, δὴ ῥώμης παῖδαγωγοί, μειρακιά τε ὄντα καὶ φρονήματος μεστοί. τούτοις ἐπανακυκλοῦσιν αὐτοῦ τ' ἐλπίσιν, ὅποσα δύναιτ' ἂν ἀπ' ἄλλων αὐτιπάτρου, αἷς ἰδίᾳ πλάσσουσι κατ' αὐτῶν ὑπὲρ ὀλίγου τῆς δὴ ῥώμης φίλων, οἷς ὑπεθήγετο γράφειν ἀληθείας χρήματα, ὡς παλαὶ μὲν βλασφημοῦντα τὸν πατέρα, φανερῶς δ' ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον ὀδυρόμενον, θεούς τε & μετάκλησιν ἀγανακτοῦντα. ἤδη δὲ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τὸ μὲν λοιπὸν ἐφάσκον αὐτιπάτρου. ἔτι δὲ καὶ θεοῦ τῆς ἀποδημίας ἐν ἰουδαίᾳ μέρον, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ὑπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ὑπὲρ ὀλίγου, καὶ θεσπεσίων τόκος αὐτοπάτορ. μὲν τῷ πυξίῳ, θεοῦ τῆς ἀδελφῶν δ' ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶ τῆς γραφομένων, τὰ δὲ, νεότητος ἁμαρτήματα. τὰ γὰρ μὲν τοῖς γράφουσι καὶ τῆς ἀδελφῶν πλεῖστα δυοῖν χρήμασι, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐθνῆτας πολυτελεῖς, καὶ θρόμμας ποικίλας, σκεπάσματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σωμάτων μέρος, ἄλλα τε πολλὰ τῆς κεκμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς σκέπα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. ἑξακόσια γοῦν ἀπαλάμματος ἀπέγνω κατάλαντα, καὶ τούτων μείζη θεόφασις μὲν, ἡ θεὸς συλλαβὸν δίκη. πάντων δ' αὐτῷ τότε καὶ τῆς βεβαντίσθων ἐν τῷ μείζονι κακῷ ἑξακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν παῖδοκτονίαν, αἱ δὲ ὑπὸ ἐπιβουλαὶ δυοῖν ἀδελφοκτονίας κατέφηναν, ὅμως οὐδεὶς τῆς εἰς ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγελεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καὶ τοι μεταξὺ τῆς ἐλέγχων, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον θεὸς αὐτὸν ἐν πάντων μίσῳ μὲν, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν θεσπεσιωμένους οἱ αὐτιπάτρου δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμωσεν. χρῆσθαι γοῦν ὑπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτῷ ταχίαν διαγηλύζομένῳ, καὶ ὡς ὑπὸ καίσαρος μετὰ τιμῆς ὑποδεθῆναι. βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβὼν αὐτὸν δίδωσιν. τὸν ἐπιβουλὴν, καὶ δεδοικὼς μή ποτε θεσπεσιοῦς φυλάξηται, δ' ἐπιβουλὴν αὐθυπαρξίστατο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attuliſſe pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepiſſe dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à ſuſpicionibus remotiſſimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conſciam eſſe maleficiorum patuit. Hoc enim
B tortis eius fratribus demonſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.

CAP. XX. De Antipatri in Herodem malignis ſtudiis deprehenſis & vlt.

POſt hæc etiam Barbyllus notiſſima conſiliorum Antipatri fides documentis acceſſit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc eſt, aſpidum virus, aduenerat, aliorúmque ſerpentum ſucC cos: vt ſi prius fuiſſet inualidum, hoc ſe Pheroras cum ſua coniuge in regem armaret. Idem verò præter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam, velut operam ſucciſiuam, habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem Romæ in ſtudiis Archelaus & Philippus, iam adoleſcentuli, magníque animi, regis filij; quos Antipater velut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans quasdam in eos literas ipſe finxit, amicorum
D nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſtè quererentur, ſéque accitos eſſe grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, ídque maximè ſolicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quã proficiſcerentur, in Iudæa conſtitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ ſuſpicionis cauſa fratres purgare ſimulabat: quædam falsò ſcripta, quædam verò
E adoleſcentiæ peccata eſſe commemorans. Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulabat, plurimis pecuniis datis, ſumptuum confundere tentabat indicia, veſtem precioſam variáque ſtragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima inſtrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falſariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta
F retulit expenſa, & eorum maxima fuit occaſio cauſa Syllæi. Vniuerſis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epiſtolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus eſſent ei nunciauit, quamuis inter ſcelus probatum & ipſius reditum ſeptem menſium interualla fluxiſſent. Ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem etiam quibus
G indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas miſit, continuò ſe venturum eſſe, quódque honorificè dimiſſus eſſet à Cæſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timénſque ne ſi quid præſciſſet, fortè caueret, ipſe quoque literis benevolentiam ſimulans, & alia familiariſſimè ſcripſit,

& vt reuersionem suam maturaret orauit. Nã si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, eúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quãdo fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memoraui, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autẽ prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præbæret calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones in certas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissúsque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solúsque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quisquam deductus est, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cũ iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præsto est, Varũ. Abi, & quẽadmodũ

A κὴ ἀπόδ ἡν ἅδ᾽ ἁλῶν. ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ κὴ τὰς περὶ τ μητέρα μέμψεις ἐπιθήσεσθαι. ὁ δὲ ἠγνόει τ ἐκβολὴν τ μητρὸς αἰτίαν παρ᾽ ὃν ἐδίωκεν φίλον τ δεῖν τ φερούσας τελευτὴν ὑπεξολίσθειν· ἐν τούτοις, καὶ μάλιστα ἐποιήσατο πένθος, ὅ καί τινες ὡς ὑπὲρ θείου κατεμάνθανον, ὃν ὡς ἔοικεν, ὑπὲρ ἀμαθίας τ ὑπεβεβλῆσθαι κἀσθένειαν, κὴ οὐ φερούσας κλαίοντος, ἀλλὰ τ ὑπηρέτην ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τὸν αὐτὸν τῆς τοξικομιδίου, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐπὶ B τοῦ πρώτου κατὰ τὸν παῖδος ὑπισχνεῖτο, πολλὰ χθὲς μαθὼν ἐπανεδίδου. ὡς δ᾽ εἰς κελένδερεις κατέπλευσε, λαμβάνει τὸν αὐτὸν ἐνοία τ περὶ τ μητέρα καινῶν, περιμενούμενος ἤδη καθ᾽ ἑαυτὸν τ ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν περὶ μηδὲν ἐᾶν ἐπιδιδόναι. ὡς δ᾽ εἰς κελένδερεις κατέπλευσε, λαμβάνει τὸν αὐτὸν ἐνοία τ περὶ τ μητέρα καινῶν, περιμενούμενος ἤδη καθ᾽ ἑαυτὸν τ ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν περὶ μηδὲν ἐᾶν ἐπιδιδόναι τοῖς φίλων συμβούλοις, μὴ πρότερον ἐμπεσεῖν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι᾽ ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτῷ τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε προσθήκη γένοιτο τῆς κατ᾽ ἐκείνης διαβολῆς. οἱ δὲ C ἀσκεπτότεροι, καὶ τὸν παῖδα ἀπόδυσιν ἰδίων μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτῷ πρᾶγμα σκοποῦντες, ἐπεύχεσθαι πρᾶγμα, κὴ μὴ τῇ μελλήσει πρᾶγμα χεῖν τῷ παῖδι μὴ ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δ᾽ ἀφορμὴν. κὴ γὰρ νῦν εἴτι κεκίνηται κατ᾽ αὐτὸ πρᾶγμα τὴν ὑποψίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ αὖ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶ δι᾽ ἀδήλους ὑποψίας, περὶ δήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, & μὴ θᾶττον δοῦναι μὴν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, D νομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ᾽ αὐτῷ μόνῳ σαλεύσειν. πείθει τούτοις, ἐπὶ γὰρ τὸ δ᾽ αμένιον. καὶ διαπαράσας τ σάρκα, εἰς τ λιμένα τ καισαρείας κατάγει. παρυπήντησε δ᾽ αὐτῷ πρᾶγμα δόξα ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκφευγόντων, καὶ μηδενὸς προσκεῖσθαι τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὑπ᾽ ὀνων, καὶ τότε φανερὸν τὸ μῖσος ἔχε παῤῥησίαν, πολλοὶ δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τὰς κὴ αὐτοπάτορος φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει E τὰ καθ᾽ ἑαυτ αὐτοπάτορος. οὔτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλοίου ὑπὸ ῥώμης, οὔτε ἀνυμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπνώσεις τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἐπὶ δὲ παρουσίᾳ ὑπεκρύπτετο, καὶ τῷ δίκην τεθνηκὼς σῴζεσθαι, σωφρὼν ἦν τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ᾽ ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῆς προσηκόντων ἀπόδυσις. καὶ σαφῶς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τὴν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο δίκη τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπηλλαγμένον. ὑπολείπετο δ᾽ ἐλπὶς ἐλαφροτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πρόφασθαι, τάχα δ᾽ εἶπ καὶ πρόφασται, δίκασθαι δ᾽ ἀφ᾽ F αἱμάτων καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. προῆλθε θαρσῶν οὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῶν φίλων, οὗτοι γὰρ ὑβριζόντες ὅτι τοῦ πρώτου πυλῶν ἐπλήσθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ δ᾽ εἴσω πρὸς τὸν πατέρα, κὴ τῇ τόλμῃ θαρσήσας ἑαυτὸν, ἤλαυνεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, κὴ τ κεφαλὴν G κλίνας, ἔστιν ὅτε ἐβόησε κὴ τοῦτο παῤῥησιάσατο, τὸ σε πλεκόμενος μοι θέλῃς, ὃν πολλῶν αἰτίας ὄντα φθεῖρε δυσσεβεστάτη κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀπολογήσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, κὴ δικαστὴν δίκαιον παρόντα, ἄριστον. ἴθι, κὴ συί-

πῃ τὸν

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τοῖς
πανουργήμασι. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως
ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. βουλευ-
όμενος δὲ πρὸς αὐτὸν, εἰσήγαγον πάντας τοὺς ἐ-
λίγχους, ἥτε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀνα-
πήψας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ὑστέρᾳ
συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ
φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς αὐτοῦ φίλους, πρω-
καθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα οὐάρῳ, καὶ τοὺς οἰκέτας
ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆλθησαν
καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ πρὸ
πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ'
αὐτῆς πρὸς τὸν υἱόν· τοιάδε. ἐπείπερ πεφώραται πάν-
τα ἐκεῖνα πρὸς τοῦ πατρός σου, μὴ προσίου πρὸς
αὐτὸν, ἂν μή τινα πορίσῃ πρὸς Καίσαρα δυνάμιν.
ταῦτα συὸ τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντίπατρος εἰσ-
έρχεται, καὶ πολὺν ὁρμὴν πρὸς τοὺς πόδας τοῦ πα-
τρὸς, ἱκετεύων πάτερ ἔφη, μηδέν μου προκατεγνωκέ-
ναι. πρὸ γὰρ δὴ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν
ἀπολογίαν. ἀποδείξω δ' ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέ-
λῃς. ὁ δὲ αὐτῷ σιγὰν ἐγκελεύων, πρὸς τὸν οὐάρον
εἶπεν. ἀλλ' ὅπ μοι καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαιῶς
ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλειαν πέφευσμαι. δι-
δοὺς δὲ μὴ κατ' ἐμοῦ μισήσῃς τὸν τύχην, κἀμὲ κεί-
νῃς πάσης ἄξιον ἀμφοτέρας, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκό-
τα. χρὴ δὲ μὲ ἴσως τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἥ-
τοι μαφοῖς, καὶ φιλοσοφώτατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς
μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βασιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ
πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ ζοφείοις, φίλους καίσαρος, ζηλω-
τοὺς τε ποιήσας βασιλεύσειν ἑτέρους, εὗρον ὑπεβούλους,
οἳ τεθήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ ἀγα-
θόχῳ, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο μου. τὸ δ'
μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμοῦ ἀφροντιπληθῆ καὶ ἀνίκα-
κίαν, πτήνην κατ' ἐμοῦ τὴν κόρην. ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολιὸν
ζῶν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐφαρμόσῃ, βασιλεύς τ'
οὐχ ὑπάρξω, εἰ μὴ ἄρα παροξυντέας γλυφίδας, δίκαιός
τε βουλεύσασθαι, ὅπ καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώ-
ρας ἀπερρίμμενον, καὶ παρασκευάμενον τοὺς ἐκ βα-
σιλίδος μοι γεγεννημένους, ἀποδείξαι τῆς ἀρχῆς ἄξιον.
ὁμολογοῦμαί σοι οὐάρε τὸν ἐμαυτῷ φρε-
νοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτῷ παρώ-
ξυνα. δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπα-
τρον. καὶ τί μοι ἐκείνους ἀνεργάσατο τηλικοῦτον, ἢ λίκον
ἕτον; ὃν γε ζῶν μοι, ὀλίγου δεῖν παρεχώρησα τῆς ἐξ-
ουσίας, φανερὰς δὲ ταῖς ἐγκλήσεις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς
ἀγάθυχον, καὶ προσόδου μοι ἰδίᾳ πεντήκοντα τα-
λάντων ἔσῳμα, ἧς ὁ ἐμοὶ ἐχορήγησα χρημάτων ἀνέ-
δην, πλείονα δὲ τοῦ εἰς ῥώμην, ἐδωκα διακόσια τά-
λαντα, καίσαρι ὁ ἐξ ὅλης τῆς γῆς μόνος ὡς σωτῆρα
παῖδος παρεσκεύασεν. τί ὁ ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον
ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐπ' αὐτοῖς, ἢ λίκος
ἀποδείκνυσι τοῦτον θηβυλον; ἀλλὰ φθέγγεταί τι τε-
τόλμηκεν ὁ παροξυντέας, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν
ἐπικαλύψῃ ἐλπίζῃ; καῖσαρ, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶ-
δα τὸ θηρίον, καὶ προφασίσομαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπι-
σίαν, ἐν τῷ ἐπιπλάστῳ ὀλοφυρμῷ. ἔστι δ' οὗτος ὁ δαμνᾶς
ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλίξανδρον, καὶ μὴ
πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ἔστ' ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

A te purges in diem craſtinum meditate: nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpõdere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cũctas ei probationes expoſuerunt. Túmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorũ atque amicorũ concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit
B adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo
C enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum indicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhũc adoleſcentulis regnum detu-
D leram, cóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſq; conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamẽ interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur: at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit; eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi patri-
E cidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem re-
F gni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui; ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo;
G quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexãdrum cauerem, neq; meum corpus omnibus crederẽ: Hic eſt qui vſq; ad cubile meũ ſolebat ingredi;

& circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet
inſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecu-
ritatis dator, qui conſolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & ſa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum ſingula ſi-
mulaſſet, vix me credo viuere, támque grauem
inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amiciſſimi ſe-
per infenſi ſunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſi-
tierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos
indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidē in-
terrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iuſſit exponere. Inter hæc autē Antipater ſub-
lato capite, cùm proſtratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes
defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quē
tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemo-
rans? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi ho-
mines lateret tanti ſceleris cogitatio, cæleſtem
latere iudicem omnino non poſſet, qui vbique
præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl-
tus eſt, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, aliis ti-
mendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expenſarum ha-
buit poteſtatem? Si autem omnium hominum
perditiſſimus eſſem, immaniſque beſtiæ ani-
mum gererem, certè manſueti patris beneficiis
vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, tótq;
filiis antepoſueris, viuúsque regem declaraue-
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum, ô me miſerum acerbiſ-
ſimámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque inſidian-
tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuíſque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt
pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me
patris amatorem ſæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me criminatio-
nibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certiſſima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti
vt darem accuſandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adſum, terra mari-
que nihil vſquam parricida perpeſſus. Sed
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viſcera mea pergant inſtru-
menta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori.
Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem,

A κἀμὲ μή με τις ἐνεδρεύοι φοβερὸν εἶναι. ἆρ' ὁ τηρῶν τὸν
ὕπνον, καὶ χορηγὸς τῆς ἀσφαλείας, ὁ παραμυθούμενος
τὸν ὑπὲρ τῶν ἀπηρημωμένων λύπην, καὶ ἀγωνιστὴς
τῶν ζώντων ἀδελφῶν, ὁ ὑπέρμαχος ἀσπιστὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σω-
ματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὗτος ὁ πανοῦργος ἐν
ἑκάστῳ καὶ τὸ ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τῆς ζωῆς ἀπέρχει, καὶ
θαυμάζω πῶς οὕτω ῥᾳδίως διέφυγον. ἀλλ'
ἐπιδὴ δαίμων τις ἐξηρημοῖ τὴν ἐμὴν οἶκον, καὶ μοι τοὺς
φιλτάτους ἐπανίστησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὰ ἄδικον
B ἀμπλακήματα, καὶ κατ' ἐμαυτὴν στενάξω τὴν ἐρημίαν. ἀφοβό-
ξει δ' ἐδεῖς διώσας τοὺμὸν αἷμα, καὶ ἐξ' ἑαυτοῦ
μου τὴν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔθη. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν
ὑπὸ συγχύσεως ἐσιώπησεν. νικολάῳ δ' εἶπεν τὴν φίλων, λέ-
γειν τὰς ἐνδείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δ' ὁ ἀντίπατρος
ἐπέσας τὴν κεφαλὴν, ἔμενε δὲ βεβλημένος πρὸ τῶν
ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ μὲν ἐμοῦ πεποίησαι
τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ παρricτόνος, ὃν ὁμολογεῖς
C αὐτὸς φύλακα σῆς παντὸς ἐγκλήματος. πρεσβεύειν δέ με
τὸ ὑπὲκεινα λέγεις, τὴν δ' ἀσέβειαν. πῶς οὖν ὁ πατρ-
γὸς, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνθυμοῦμαι, ὡς μὴ
νοῆσαι, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν ἀνθρώποις ῥᾴδιον, πλὴν οὗτο-
τον μόνῳ ἐπιόντι ἀζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δι-
καστὴν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ παντα χοῦ πα-
ρεστιν. ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς οὕτω με-
τῆλθε διὰ σὲ κακοβουλίας; ἢ δί με μὴ παρεῖχες κτ
σοῦ βασιλείας ἔμπις; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους;
D οὐ γὰρ ἐστεργόμην; φόβος ἐκ σοῦ τοῖς ἄλλοις; ἀλλὰ μὴν
σὲ πρὸ, ἐτέρους φοβεῖσθαι ἔμελλον. εἶδέναι χρημάτων; καὶ
τίνι μᾶλλον ἐξεῖν ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάν-
των ἀνθρώπων ἐνθυμοῦμαι, καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον
ἀπημόνου πατρ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς δυσεργασίαις ἐπιπλ-
σην; ὃν κατήγαγες μὲν ὡς ἔφης αὐτὸς, πρεσβείαις
δὲ τοσούτων τέκνων, ἀπὸ δεήσεως δὲ ζῶν βασιλεία, δι'
ὑπερβολὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ἐπίφθο-
E νον. ὦ πάλαι ἐγὼ τῆς πικρᾶς δεσποινίας, ὡς πολὺν
ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μακρὰν ταῖς ἐπιβουλίαι-
σι δωρεὰν. σοὶ δ' πάτερ, ᾧ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδόμην,
ἵνα μὴ συλλαῖας τὸν σὸν γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι
μάρτυς τῆς δυσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης σωτὴ-
της καῖσαρ, ὁ φιλοπάτωρ μὲ πολλάκις εἰπών. λά-
βε πάτερ τὰ παρ' ἐμοῦ γράμματα, ταῦτα τοῖς ἐνθά-
δε ἐγκλήμασι πιστότερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας
τεκμηρίοις χρῆσαι. μέμνησο δ' ὡς ἐγχείρων ἔπλουν, ἐπι-
F στόμενος τὰ ἐμφωλεύουσαν τῇ βασιλείᾳ κατ' ἐμοῦ
ἀσεβήματα. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγ-
κάσας καιρὸν ἐγκλήσεως δοῦναι τῇ φθόνῳ. παρεῖμι
δὲ γῆς καὶ θαλάττης, ἐδὲν οὐδαμοῦ πεπόνθως ὁ πατρ-
κτόνος, ἀλλὰ μόνον τοῦτο ἀφῄρημαι τῆς τεκμηρίου.
κατέγνωσται γὰρ καὶ θεῷ θεῷ σοὶ πάτερ, κα-
τεγνωσμένος δὲ λέομαι, μὴ τοῖς ἄλλων βασάνοις πι-
στεύσῃς. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὅσ' ἔστω ἐγὼ
G μέρη σαλεύοντα τὰ ὄργανα, μὴ φείσῃ ὁλοφυρμοῦ
μιαροῦ στόματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, οὐκ ὀφείλω
θνήσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μὲν ὀλοφυρμοῦ, καὶ δα-
κρύων ἐκβοᾶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, καὶ τὸν οὐάρον
εἰς οἶκτον προὐκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρέθιζε

to miſericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem,

ἐδάκρυον

ἀδελφὴν διεκρούετο, τῶν ἐλέγχων ἀληθῶν ὄντων. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος Νικολάου, πολλὰ μὲν εἰς τὸν πανοῦργον τὸν Ἀντίπατρον προφέρων, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ δυσχέρειαν ἔλεον, ἔτι δὲ πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ καθ' ὅλην βασιλείαν κακουργήματα, μάλιστα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἀναιρεθέντας ὑπ' αὐτοῦ δεικνύς, καὶ τοῖς ἐκείνου δολοφόνοις ἐπιβουλεύοντας. ὑπεβάλλετο δὲ καὶ τοῖς Φερώρου, ὡς ἐφέδροις τῆς δολοφονίας. τὸν γὰρ φαρμακοποιήσαντα πατρὶ φάρμακον, πρὶν αὐτὸν ἀδελφοὶ δοῦναι, προσελθὼν δὲ ὅτι τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μίξεις ἐξῆς ἀποδείκνυσι, καὶ ὡς Φερώρα κατηγορεῖ λέγων, ὅτι καὶ κεῖνον αὐτὸν Ἀντίπατρος ποιήσειε ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῷ βασιλεῖ δολοφθείρας, ὅλον τὸν οἶκον ἀπολλύοι. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ὅπως δίκας, καταπαύει τὸν λόγον. οὐάρος δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν Ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἴποιεν, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῆς μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκλαυσε σιγῇ. ὁ δὲ πρόδηλος αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ὅτι θανατῶ καταγείτων δεσμώτῃ πιεῖν. τοῦ δὲ ἀδηλήματα τολμήσαντος, ὁμοῦ οὐαρῷ, ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς Ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ πρὸς τὸ συνέδριον καίσαρι γράψας, μὴ μίαν ἡμέραν χρονίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς Ἀντίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὰ συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ὑπεβουλεύθη Ἀντίπατρος διὰ τοιῆδε. τῆς γὰρ Ἀντιφίλου τῆς οἰκετῶν ἦκεν, ὑπηρόλας νομίζων ὑπὸ ῥώμης ἀδελφὰς Ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκριβῶς τοῦνομα. ἐς ἀδελφὰς μὲν ταύτης ἐπέστελλε βασιλεῖ, τὰς ἀδελφὰς σαλώμης ὑπηρόλας ἐν τοῖς Ἰουλίας ὑπομνήμασι. πεπομφέναι τὰ αὐτῷ λάθρα δ' ἔνοιαν. εἰ δὲ τὰ σαλώμης λοιδορίας τε τῆς βασιλέως ἔδει ἔχον πικρατάτας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας Ἀντίπατρος, καὶ τῷ ἀκμεῖ δολοφθείρας, ἔπεισεν Ἡρώδῃ πέμψαι. διελέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπηρόλης. καὶ γὰρ ἐκείνῃ τὸ γνήσιον ἔγραψεν, ὡς βουληθείς, ἔγραψά σου τῷ πατρί, καὶ τὰς ὑπηρόλας ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὴν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσχρὰ καλὰς δὲ ποιήσῃς, ἐπειδὴν ἅπαρπαθῇ πάντα, μνημονεύσας ἂν ὑπέσχου. ταύτης φωραθείσης τὸ ὑπηρόλης, καὶ τῆς καὶ σαλώμης ἐρασθείσης, σύνοια ἐμπίπλῃ τῷ βασιλεῖ, τάχα δὲ καὶ ἀλλοῖα ἀνδρὸς πλασθῆναι γράμματα. θεραλγὴς δὲ ἦν τὸν πατέρα, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπολέσαι. ἀντεῖπε δὲ Ἀντίπατρον. οὐκέτι οὐδ' ἀνεβάλλετο λαβεῖν πιστεῖα ἀφ' ἁπάντων. ὠρμημένος δὲ ὅτι τὸν Ἀντίπατρον, ἐπεχείρει νόσῳ χαλεπῇ. θεὶ μὲν τοι τὸ ἀκμῆς, καὶ τῆς καὶ σαλώμης ἐρασθεντῶν, ἐπέστειλε καίσαρι, τὸν τε δολοφόνον αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀποδείκνυσι Ἀντίπατρον, ἀμείλων τῆς πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. δολοφονῆσαι γὰρ καὶ τούτους Ἀντίπατρος. καίσαρι δὲ σὺν τοῖς δολοχρημάτων δώρεις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, θεὶ πεντακόσια. ἀπέπεμψε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χάριτος οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων. λαμπροτάτας τε δωρεὰς ἐτίμα σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν ταῖς δολοφονίαις, ταῦτα διωρθώσατο.

A quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, mul-
B to minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptísque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, ídque cuipiam
C damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode fermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam
D Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Juliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti
E patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hæc epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Ita-
F que non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa suppliciũ: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæteríque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis ho-
G norauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis. Ant. lib. 17. cap. 8.

MOrbus autẽ ingraueſcebat, quòd eũ ſene ctus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Κεφ. κα'. ΠΡοήκη δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τ' ἀῤῥωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὄντι πολλῇ.

iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cùm ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ci calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſummè ſcire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cùm leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus eſſe, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd ſupra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant ſophiſtæ vt tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recuſare: ſic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuò: minus autem fortes, & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magiſque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi diſſererent, rumor ſubitò peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentiùs adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſóque meridie, quum plurima multitudo verſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus, Aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcidebant. Qua re ſtatim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadragenta iuuenes comprehenſos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquiliam ipſi auream concidere auſi eſſent, feciſſe confeſſi ſunt: deinde quo iubente, lege patria reſponderunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia poſt mortem bonis plurimis frui ſperarent, aſſeruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum ſuperat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, & quòd occaſione legis patriæ quædam maiora tentaſſent, velut impios ſupplicio dignos eſſe iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæſtio iret, precabatur, vt primùm facinoris ſuaſoribus, deinde in eo deprehenſis pœnæ ſubditis, cæteris indignationé remitteret. Tádem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus dimiſſi erát cũ ſophiſtis viuos incendi, & reliquos qui vnà cõprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

ſubl-

σκώληκα γενηθέντα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὡς δὲ τοὺς ὑπερβάλλοντας ποινὴν ὀφείλειν τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν αἰτέχετο, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν Ἰορδάνην, τοῖς μὲν καλλιρρόῃ θερμοῖς ἐχρήσατο. ταῦτα μὲν ἐξέρχεται εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δὲ ὅτι καὶ πόσιμα. δόξαν δὲ ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ἡμῶν θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλκοῦν εἰς ἡμᾶς πλήρη πύελον ἐκλύσαι τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ὡς παθόντος αὐτοῦ ἐπιστρέψαι. θορύβου δὲ τοῦ θεραπευόντων γενομένου, πρὸς ὃν αὐτῶν φωνὴν ἀνήνεγκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐπέλαβε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς Ἱεριχοῦντα ἐβαρύνθη, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτῷ τὸν τοῦ θανάτου ἀπειλῶν, προέκυψεν εἰς βουλὴν ἀθεμίτου πράξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ὑπισχνουμένους αὐτῷ ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον ἱπποδρόμον, ἐκέλευσε συγκλεισαι. προσκαλεσάμενος δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Ἀλεξᾶν, οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὴν ἐμὴν ἑορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ πενθεῖσθαι δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ὑπὲρ ταφίου σχεῖν, αἰ ὑμεῖς θελήσητε τὰς ἐμὰς ἐντολὰς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπὰν ἀπνεύσω, τάχιστα κτείνατε, πρὶν εἰδέναι τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐπετέλλετο, ὡς καὶ τὴν ἐν ῥώμῃ φρόνησιν ἔχοι ὑπὲρ ὧν ἀκμὴν ἐμοὶ ἀπηρνημένη κολάσαντος καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δὲ αὐτὸν παραδοὺς κατάρειος. ἔγραφόν γε μὲν ὡς εἰ καὶ φυλάξειεν αὐτὸν ἐθελήσειν ὁ πατὴρ, ὑποζύγιον καίσαρ. ὁ δὲ, βεβαρυμένῳ μὲν πρὸς τὴν ὑπεροψίαν αὐτοῦ, δι' ὧν ἀκμὴ μὲν

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deíque beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis autóque distinctus, torus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Mat. 8. 17. cap. 12.

εἰ καί τις ἕτερος. ὃς τις γε καὶ ἐκτήσατο βασιλείαν, ἰδιώτης ὤν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ τελευτῆσαι αὐτὸ τὸ στρατιωτικὸν, συνειλημμένους μετ' ἀνδρὸς τὴν σαλώμην, ἀφῆκε τοὺς δεσμώτας, οὐκ ἐτείνετο ὁ βασιλεὺς ἐντείλασθαι, μεταπεμψάμενον αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδίδου ἤδη τοῖς στρατιώταις, ὃ συνῆλθον αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐν τῷ καθ' ἱερεμιοῦτα ἀμφιθεάτρῳ. εἰσελθὼν δὲ ὁ πολέμαρχος, ὁ τὴν σημαντικὴν δακτύλιον ἔχων τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος, τόν τε βασιλέα κατεδυμνίζει, καὶ τὸ πλῆθος ἐθεράπευεν, ὅτι τὴν ὑπολελειμμένην τοῖς στρατιώταις εὐημερίαν ἐπεσημήνατο. ἐπεὶ πολλὰ μὲν ἦν ἐκ τῶν ἐπιτηδείων εἰς εὐδαιμονίαν, μὴ ὢν τὴν ὑπεροψίαν λύσας τὰς διαθήκας ἐπεμήνυσεν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν ὁ ζεύξιος, καὶ τῆς γειτνιώντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης ὢν ὑπὸ πομπηίου αὐτίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξεται, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι καίσαρα, τὰ μὲν ἄλλα λοιπὰ κατὰ τὰς πρώτας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δ' ἦν ἐκ τούτου τῶν ἀρχελάῳ συνηδομένων, καὶ τῶν ὄχλος οἱ στρατιῶται μὲν τὸ πλῆθος θεραπεύοντες, ὑπισχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐκόμπευτο τὸ βασιλέως σῶμα. οὐδὲν δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προὐνέγκατο, συμπομπεύοντα τῇ νεκρᾷ. κλίνη μὲν, ὁ λόχρυσος ἦν διάλιθος, πορφύρᾳ ποικίλῃ κεκαλυμμένη, καὶ στρῶμα ὑπ' αὐτῇ πορφυροῦν. καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανος μὲν ἦν ἐπ' αὐτῷ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τῆς κλίνης, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον ἔθνος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πᾶσι εἰς εἰς πόλεμον. πρόσω δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. τριάκοντα δὲ σταδίους ἐκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρῴδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρῴδην, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

ΦΑΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Κεφ. α. ΑΡΧΕΛΑΟ δ' υἱὸν ἦρξε θορύβων, ἡ δ' ὅτι ῥᾳδίως ὑποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τῷ ὑπὲρ τάφου ἱσταῖσι πολυτελῆ τροφὴ πλήθει παρασχών (ἔθος δ' τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πλῆθος ἑστιᾶν οὐκ αἰδῶ ἀνάγκης. εἰ γὰρ παραλίποι τις οὐχ ὅσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκήν, προέρχεται δ' εἰς τὸ ἱερὸν, εὖ θαι ποικίλαις αὐτὸν δωρεαῖς ὁ λαὸς ἀποδέχεται. καὶ πεῖνῳ τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου διεξιὼν ἅμιλλῳ, τῆς τ' ἀπουσίας ἐν ἐπιδείξασθαι τὴν κηδεῖαν τῷ πατρὶ διαφερεῖ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας, ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φείδεσθαί γε μὲν ὅτι τῷ παρόντος, οὐ μόνον ἐφ' τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνόματος, ἕως ἂν αὐτῷ καῖσαρ ὑπερθῆται τὴν διαδοχὴν, ὁ κύριος τὰς διαθήκας τῶν ὅλων διαστήσας. οὐδὲ γὰρ ἐν ἱεριχοῦντι τὸ στρατιᾶς τὸ διάδημα προσαπτούσης αὐτῷ, δέχεσθαι. τὸ μὲν τοι προθύμου, καὶ τῆς διανοίας ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πλήρης ὑποδύσθαι τὰς ἀμοιβὰς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ τῶν κρατούντων βασιλεὺς ὑποδειχθῇ βέβαιος. παρεσκάφη γὰρ ἐν πᾶσι προσ αὐτοὺς φανῆναι τ' παῖδος ἀμείνων. ὅτι τούτοις ἡδόμενον τὸ πλῆθος, διὰ θεὸς ἀπεπροσέβατο δ' διανοίας αὐτὸ, μείζοσι αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ὑπερφίζειν τὰς εἰσφοράς. οἱ δὲ, αἴρειν τὰ τέλη, τινὲς δ' ὑπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δ' ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν διωχέα λαῷ.

Κεφ. β. ΕΝθα δὲ προὶ διάλυσιν ἀθροισθέντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν προαιρουμένων, ἦρξαντο τ' ἰδίᾳ πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως πέπαυτο, καταφερόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, θρηνεῖν τ' ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπεσταλμένον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαφρύσιοι, καὶ θρῆνος ἐπίκλυστος, κοπετοί τε φθεγγόμενοι ἔλεον τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οὐ φασκον γὰρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τ' ναοῦ φανερόν.

A ΤΟΥRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibíque variis B fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait non potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta vo- C luntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tri- D buta leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. E Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúq; iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione directæ aureæ aquilæ. *Ant. li. 17. cap. 12.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas lugebãt in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitésq; per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos dissiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymã, regiam tenet: custodũq; principibus, itẽq; dispẽsatorib. euocatis, rationes pecuniarũ discutere conabatur, & arces occupare tẽtabat. Nõ tamẽ immemores Archelai mãdatorũ custodes erant,

Ant. lib. 17. cap. 13.

πιωρεῖν δ' αὐτοῖς αὐθόων ἐκ τῶ ὑφ' ἡρῴδου τεθνηκότων χρήματα. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου καταστάντα, παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς διαφέρειν αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. πρὸς ἃ παροξύνετο μὲν ἀρχέλαος, ἀπείχετο δὲ τιμωρίας ὑπὸ τῆς πρὸ τῆς ἐξόδου ἐπιθυμίας, δεδοικὼς μή ποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καὶ χεῖρον τῷ κινήματι. διὸ πείθει μᾶλλον ἢ βίᾳ καταστέλλει. ἐπεὶ δὲ τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τῶν εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν δὴ σωφρονισμοῦ προσιοῦσιν, ἐνίοις δὲ πολλοὺς ἀρχέλαος, πάντας ὃ πρὸς ὀργὴν ἀπεκείραντο. ἦλθον τὰ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες εἰ πλήθους δὴ πλάθοιντο. καὶ δὴ τῇ ἀζύμων ἑορτῇ, φάσκα ὠνομασμένῃ τοῖς Ἰουδαίοις καλεῖ), πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐπεληλύθει, κἀτ' ἴδιον μὲν ἄπρεπες ἐπὶ τῆς χώρας λεὼς ὅτι τὰ θρησκεία. οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεστήκεισαν. ἔφοπλα τῇ στάσῃ ποριζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν δ' ὅλου τὸ πλῆθος δραμεῖν τὰ νόσῳ, ὑποπέμπει μὲν αὐτοῖς χιλίαρχον, στρατάξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παροξύνει), καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τὰ αὐτοῖς βάλλοντας λίθοις, διέφθειρεν. ὁ δὲ χιλίαρχος σὺν φόβῳ θαυμαστῷ μόνος. ἔπειθ' οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δέον γεγονότος, ἐξάπιοντο πρὸς τὰ θυσίαν. ὁ μὲν ἀρχέλαος δίκα φόβου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὰ δὲ στρατιὰ ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀθρόους. τοὺς δὲ ἱππεῖς, κατὰ τὸ πεδίον. οἱ δὲ θύουσιν ἑκάστοις ἐξαίφνης προστεσόντες, ἀπέφθειρον μὲν, ὡσεὶ χιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἱπόμενοι δὲ κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὡρμῶντο τὰ ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν φίλων πολλῶν καὶ Πτολεμαίου καὶ Νικολάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπον τε τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, Φίλιππον. συνεξῆει δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιούμενοι πρὸς τὰ ἀδοξοῦντος ἀρχελάου. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες πρὸς τῶν καίσαρα τὸ ἱερὸν ἀδικουμένων.

Σαβῖνος δ' αὐτοῖς καὶ καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τῆς συρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν αὐτῶν, ἐπὶ φυλακῇ τῶν ἡρῴδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσω τοῦ χωρεῖν ἄφνω ἐπιγενόμενον, ὃν δὲ καὶ πτολεμαῖος πολλὰ δεηθείς, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἄφνω χαιρίζομενος, οὔτ' ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευσεν, οὔτε τὰ ταμεῖα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάου μέχρι ὃ τῆς καίσαρος διαγνώσεως, ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διεξιὼν δὲ ἐπὶ τὴν καισάρειαν. ὡς δὲ τῷ ἐμποδιζόντων ὁ μὲν εἰς αὐτοκράτορα ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δὲ εἰς ῥώμην αὐτῆλθεν, ἅμα τάχιστα ἐπὶ ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ἐπελαμβάνετο τὰ βασιλέως. καὶ μεταπεμπόμενος τοὺς τῶν φρουρέαρχους καὶ διοικητὰς, ἐπεῖχετο διερωτᾶν τοὺς τῶν χρημάτων ἀπολογισμούς, τάς τ' ἄκρας ἐπελαμβάνετο. καὶ μὲν οἱ φρουρέαρχοι τῶν ἀρχελάου κατημέλουν ἐντολάς,

ἕκαστον

ἔμβυον δὲ φερομένων ἕκαστα, καὶ τὴν φερομένην αὐτὴν θέντες καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφ. δ'. Καὶ δὴ τούτῳ πάλιν αὐτίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξεισιν, ἀξιῶν τὴν διαθήκην τὴν ὑστάτην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ περιῄει σαλώμην, καὶ πολλοὶ τῶν συγγενῶν πλείστων συγχωρῶν. ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἶναι δοκοῦντα, διὰ τὴν παρ' ἡσυχίᾳ πίστιν. ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν τοι πεποίθει διὰ δύνοτητα λόγων εἰρηναίου τοῦ ῥήτορος, δι' ὃν καὶ τοὺς νεωτέρους τοὺς, εἰκεῖναρχελάῳ καὶ τὸ ὁρισθὲν καὶ τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μεθίστατο δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ διὰ τὴν συγχωροῦσαν, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος. καὶ περιηγουμένως μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγοῦ ῥωμαίων διοικουμένης, εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτίπαν ἤθελον. σωτηρίᾳ δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὑπηρεσίαν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸς καίσαρα, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτίπαν. συντάξαντος δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐνεχείρησαν καίσαρι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, τὰ κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ παιδὸς καὶ τοὺς λόγους, οἷσπερ ἔμπροσθεν διὰ πτολεμαίου. περιῆν δὲ ὁ καῖσαρ τὰ μὲν ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς περιοδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς προσόδου ἠγνόει. περισυναγωγὰς δὲ καὶ τὰ παρὰ μέρος καὶ σαβῖνος, περὶ τούτων ἐπεστάλμενα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τάλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ὑὸν ἀγρίππαν καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θατὸν παῖδα γαΐου, προῆγε σπάδισιν, ὑποδίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθεζομένους ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, ἰὼν ἐπὶ τὸν ἀναπεπμένον ἀρχελάῳ δυνάτατος εἶπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν αὐτὸ περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατειρωνεύεσθαι τὴν νεότητα τοῦ καίσαρος ἀκοαῖς. οὐ δικαίαν τῆς διαδοχῆς ὑπομένειν, εἰ μὴ τοῦ πρόσθου τελευτὴν ἐγκαθέτους μὲν ὑποπεμφθείσας τοὺς περιθήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, περικαθίσας ὁ δεσπότης καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας. καὶ περιπατῶν χαλεπαίνοντος, ἔπι τῷ δήμῳ πάντα καταλύσας, ὅσων ὡς περὶ βασιλείου τυχεῖν ἠξίου, καὶ τοὺς δι' μεγίστας αἰτίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς δεδεμένους λύσας, νεῶν ἧκε παρὰ τὸν διατότε σπειρὰν αἰτησόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν ἐν τοῖς πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσεπαιδίζε δ', ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρωνεύσατο τοῦ πατρὸς, μὲν ἡμέραν μὲν διαχρηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τὸν παραχρῆμα τε πλῆθος ἐκ τῆς διὰ τούτους ἀναναπτίσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς μᾶλλον ἐναπηρίσατο τοῦ πλήθους τοῦ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ὡς ἐλευθέραν μὲν ἐν ἑορτῇ, παρὰ δὲ τὰς ἰδίας, θυσίαις, ὠμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ στεφανοῦ δὲ νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐπόρθησε πόλεμος ἐπῆλθεν ἀκήρυκτος. ταύτην μέντοι τὴν

A sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro

B fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse nõ censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes suique

C iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipã regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaũ per epistolas accusauerat apud Cæsarẽ, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderũt, & post eos Archelaus gestorũ suorũ perscripta capitula, patrísque anulũ per Prolemæũ, rationésque administrationis intromisit ad Cæsarẽ.

D Ille autem secũ præmeditans ea, quæ ab vtraq; parte dicerẽtur, vbi & regni magnitudinẽ, multitudinémq; redituũ animaduertit, atq; insuper Herodis familiã numerosam, perlectis etiã Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad cõciliũ vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natũ Caiũ sedere iussit, filiũ adoptiuũ: atq; ita partibus prosequẽdi copiã dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorũ, qui aduersabantur Archelao)

E accusationẽ proposuit, insimulãs Archelaum, quasi verbis quidẽ de regno videretur cõtẽdere, re autẽ vera iamdudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quẽ iudicẽ successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortẽ, quibusdã, vt diadema sibi imponerẽt subornatis, regis eũ more in solio aureo residẽtẽ, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege

F impetrãda petiisset: maximorúmq; reos criminũ, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cũ ista fecisset, modo regni vmbrã à Domino postulaturus veniisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt nõ rerum, sed vocabulorum dominũ esse Cæsarẽ demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctũ patris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ personã cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comessationes vsq; potaret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignatione conflatam esse dicebat. Totius enim orationis suæ vi-

G res, eorum multitudine, qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantúmque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congessisset. Itaque huius

crudelitatis Herode præſcio, ne ſpe quidem regni vnquam eum dignum eſſe viſum, niſi cùm ſanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet, ignorabat: præſertim, qui priore teſtamento ſucceſſorem ſcriptum incuſare nihil poſſet, quod incolumi corpore, omnique vitio purgata mente feciſſet. Vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium, ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate, multis in eam contra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet à Cæſare principatū, qui antequam acciperet, tātum populū peremiſſet? Multa in hunc modum proſecutus Antipater, multis ex numero circumſtantium propinquorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defenſor Archelai, & ante omnia cædem in templo neceſſariò factam eſſe perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni ſolùm, ſed etiam ipſius iudicis, id eſt, Cæſaris hoſtes fuiſſe: aliorum autem criminum ſuaſores aduerſarios ipſos demonſtrauit. Secundum verò teſtamentum idcirco ratum manere poſtulabat, quòd Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. nam qui tantum ſaperet, vt rerum Domino poteſtate ſua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, ſed ſano corde quem conſtitueret elegiſſe, qui per quem conſtitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expoſitis, etiam Nicolaus peroraſſet, in mediū progreſſus Archelaus, ad genua Cæſaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cęſar erecto, quòd paterna quidem ſucceſſione dignus eſſet, oſtendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimiſſo concilio, ſecum ipſe de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui teſtamento continerentur, aliquem regni oporteret conſtitui ſucceſſorem, an toti familiæ diſtribui principatum. Multitudo enim perſonarum egere ſubſidio videbatur.

CAP. II. De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. li. 17. cap. 4.*

SEd antequam de his quicquam ſtatueretur à Cæſare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ ſunt, Iudæos defeciſſe nunciantes: quod Varus fore proſpiciens in Hieroſolymam poſtquam Archelaus nauigarat, aſcendit, vt incentores ſeditionis prohiberet. Et quia multitudo ceſſatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat ſecū legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipſe remeauit. At Sabinus cùm poſtea in Hieroſolymam veniſſet, cauſas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim cuſtodibus, vt ſibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem ſolis relictis à Varo militibus fretus erat, ſed etiam ſeruorum ſuorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ miniſtros habebat. Feſto autem quinquageſimo die, quæ Pentecoſte à Iudæis vocatur, ſeptiès ſeptem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis ſolennitas populum, ſed indignatio congregauit. Denique concurſus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tranſque Iordanem poſitis regionibus, factus eſt: cùm indigena ex ipſa ciuitate populus Iudæorum, & numero ſimul & alacritate præſtaret:

ὠμότητα προσκεφάλαιον αὐτῇ καὶ τὴν πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιώσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτι χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκριβεστὴς ἦν ὑγιαίνοντα λοιπόν, καὶ οὓς ὁ γράψει ἐν τῇ διαθήκῃ οὐκ ἤδει διδάσκαλον, & ταῦτα μηδὲν τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ μέμψασθαι δυνάμενον, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὸν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάσης πανὸς. ἀναβάντι δὲ συνιόντων τῶν τοῦ κάμνοντος κρίσιν ποιήσασθαι τοσούτων ἀνδρῶν βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἀδικήμασιν. ἢ ποτὲ μὲν ἀφ' ἡμῶν λαβόντα τὴν ἀρχὴν ἀδικήσαντος, τὸν φόνον λαβεῖν τοσούτων ἀνηρημένων; πολλὰ τοιαῦτα διεξιὼν αὐτὸς παῖς, καὶ τοὺς πλείστους τῶν συλλόγων ἀναστάσεως ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μαρτύρων, καὶ παύσας τὸν λόγον. αὐξήσας δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ φόνον, ἀναλαβὼν ἀπέφηνε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀνηρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν δικαζόντος αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων εἰς κλημάτων συμβόλους ἀποδείκνυεν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν δὲ μὴν ὑπὲρ διαθήκην ἀξίωσιν, ὅτι τὸ μάλιστα εἰς εὐσέβειαν, ὅτι βεβαιοῖ ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς δόξης. ὁ γὰρ σωφρονεῖν, ὥστε τὸν δικαιότατον τῶν ἁπάντων χωρεῖν τῆς οὐσίας, οὐδένα ποτὲ κληρονόμον κύριον ἐσφάλλετο. σωφρονεῖν δὲ ἤρκειτο καὶ τὸν καθιστάμενον, ὁ γινώσκων τὸν καθίσαντα. διεξιόντος δὲ πάντα καὶ νικολάου, παρῆλθεν ὁ ἀρχέλαος, ὡς πρὸς πατέρα τῆς καίσαρος γονάτων συχνῶν καὶ κάτω κλαίων φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐφ' ᾧτε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς παρ' ἐκείνου δόξης, ἐπὶ πλεῖον δὲ ἀποφήνατο. δεηθεὶς δὲ τοῦ συνέδρου ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν ἐκεῖ ὧν ἀκούσων ἐπέπλετο, εἴτε χρὴ τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ κατασῆσαι τινὰ διάδοχον, εἴτε & πάσῃ τῇ γλυκεῖ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δὲ διακουσίας χρῄζειν τὸ πλῆθος τῶν σεσωπων. πρὶν δ' ἐξεῖναί τι περὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. διὰ δὲ ἀέρου δ' ἐκομίσθησαν ἐκ συρίας ἔθος ἐστὶ, καὶ τὰς ἰουδαίων ἑορτὰς πανηγύρεως. διὸ προσδόκιμος ἀέρος, αἴτιον δὲ δὴ μὴ τὸν ἀρχελάου πλοῦν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς παρακινοῦντας καθέξων, ἐπιδημεῖ προσδηλον. διὸ τὸ ἔθος οὐκ ἠρκέσθησαν, ἐν τῇ τοῦ τελευτὴ δεῖ συρίας πανηγύρεως, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. τὴ καινὰς μὲν ὑποτρέψων εἰς αὐτὰς χειρας.

ΕΠιλθὼν δὲ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει Κεφ. ι.
ταραχῶν ἐπὶ ταῖς. τοὺς τε γὰρ φρουροὺς ἐδίδου ταῖς ἄκραις ἐκείνοις, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διῄρει, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ ταῦρῳ καὶ λοφθῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οἳ ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐορτὴν δὲ πεντηκοστὴν, οὕτω καλοῦσι τινὰ ἑορτὴν ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ ἑβδομάδας ἑβδομάδων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμερῶν ἀφορμὴν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν ὄχλον, ἀλλὰ ἀναγκαίως συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἀπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντος τε, καὶ τῆς πέραν ἰορδάνου περαίας. ἐπῆρεν δὲ πλήθει τὴν ἀφορμὴν αὐτῶν, ὁ γηθεὶς ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

διαγει-

διχῇ σφᾶς αὐτοὺς εἰς ξία μέρη, ξιχῇ στρατοπεδεύουσι), τοὺς τε τῆς βορείας τοῦ ἱεροῦ κλίμακα, καὶ τοὺς τοῦ μεσημβρινοῦ κατὰ τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ ξίτη μοῖρα, τοὺς τοῖς βασιλείοις κατὰ δύσιν ἐφεδρεύοντας. οἱ δὲ πάντοθεν, τοῖς ῥωμαίοις ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος τοὺς τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, σὺν ἧσσῃ μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε πρὸς οὐᾶρον, ἐπαμύνειν σὺν τάχει δεόμενος, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένου τοῦ στρατοῦ. αὐτὸς δὲ ὅτι τῆς ὑψηλοτάτης φρουρείου πύργον ἀναβὰς ὃς σκαλῆτο φασάηλος ἐπώνυμον εἶχεν ἀφ' ὑψηροῦ τὴν ὁδὸν ἀφορᾶν τὰ παρόντα, ἐντεῦθεν κατέσφαξε τοὺς ἐν τοῖς ταράγμασι στρατιώτας, ὅτι χρεὼν τοὺς πολεμίους ἀφ' ἑκάστης οὐδὲ εἰς τὰς ὀφρύας καταβαίνειν ἐθαῤῥεῖ. ὧδε παρόντες δὲ οἱ στρατιῶται, ἐσπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μάχῃ μὲν ἀδύνατον ἦν ἐπὶ πλεῖον, ὡς ἑκάτεροι ἐμπειρίᾳ πολεμικῶν ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβάντες ὅτι τὰς στοὰς, καὶ κεφαλῆς ἄνωθεν ἀφίεσαν τὰ ξύλα, συνεῤῥίπτοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τοῖς ἄνωθεν βάλλουσιν ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοῖς συστάδην μαχομένοις ὑπομένειν κατατοξεύοντες δὲ ἀμφοτέρωθεν ὑπεμπρήσασι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας εἶναι. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐξαίφνης ἀφειρεθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πῶς ἔνιοι εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ τείχους καταπηδῶντες, οἷον εἰ ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθασεν. ὅσοι γὰρ καθαρπάσαντες ὑπὸ τῆς τειχῶν ἄκρας εἰς τοὺς ῥωμαίους, ἐμετεχείρισαν ὡς τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τοῦ μὲν ὀλιγωλότατον, τοῦ δ' ὑπὸ τῶν ἰδίων σιδηρᾶ πάντων, ἐρήμου τοῦ θεοῦ θησαυρὸς φερομένους οἱ στρατιῶται, ἐξακόσια τάλαντα διήρπασαν, ἐν ὅσα μὴ διελάπη, σαβῖνος ἔθεσαν. ἰουδαίοις δὲ ἦν τοῦ ἔργου, καὶ ἡ τῶν αἰσθητῶν φθορὰ, πολὺ πλείοις καὶ μακρωτέρους ὀδυνᾶσι ῥωμαίους, ἐς ἀφορίᾳ τὰ βασίλεια, ἀπιστίας ἐπύλεν ὀλιγωρεῖσθαι, οἱ μὴ ἐκ τῶν ἀπίστων. ὑπῆρχον οὖν τὰ δὲ ἀδεᾶ τοῦ σαβίνου βουλομένου μὴ τῶν ταράγματος ἐξίστασθαι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τοῦ βασιλικοῦ ἀποστηλήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ ξιχίλιοι, ῥοῦφος τε καὶ γρᾶτος ὑπὸ τούτοις. ἀφ' ὧν τὰς τάξεις τοῦ βασιλικοῦ ἦρχον ὑφ' ἑαυτῶν, ῥοῦφος μὲν τοῖς ἵπποις, ὢν ἱππάρχης, καὶ χωρὶς ὑπηκόων δυνάμεως, δι' ἀλκὴν καὶ σύνεσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν ἀφορᾶν τῶν ῥωμαίων. ἰουδαίοις μὲν ὧν ἐς ἀνοχὴν τῆς πολιορκίας, καὶ τοῦ χάρακος, ἅμα πλησίοντες καὶ φεύγειν. καὶ τοῖς ἐκ τῶν σαβίνου ἀναβοῶντες ἀπιέναι, καὶ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ἀπαθεῖς ἀπελθεῖν τῆς πολλοῦ κομιζομένους τοῦ παρόντος αὐτοκαιρίου. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπὸ τῶν ἀπιέναι δὲ τοῖς ὑποχύσεσι, καὶ τὸν ἀρχὸν αὐτῶν, δόλου ἐς ἐκείνους ὑποπτεύων. ἅμα δὲ καὶ τοῦ ὀξυδέρκου βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τοῦ πολιορκεῖν.

Κεφ. 5. ΕΝ ᾧτῳ, καὶ τοῦ τόπου, πολλαχόθεν ἐπαναστάσεις, καὶ συχνοὶ βασιλῆς ὁ καιρὸς αὐτῶν ἐφῆκε, καὶ ἰδίᾳ τὰ ἡμαῖα διχίλιοι τῶν ὑφ' ἡρῴδου ποτὲ στρατευσαμένων συνελθόντες σὺν ὅπλοις, ἐμαχοῦντο τοῖς βασιλικοῖς οἷς ἀχάβος ὁ αὐτάδελφος βασιλέως, ἀπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ἐπεφύγοντο τῶν ἐν τοῖς πεδίοις

A & tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus; terciáque in occiduo prope regiam tractu, circumsessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu pertérritus, crebris quidem Varum nunciis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interueniſſet. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi nocauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrísque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alii retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, niſi quàm primùm inde secederent: Sabinò, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hísque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque ví corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidiſſent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur; simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat; campestre præliuum

Ioseph. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam exincendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios persseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmẽ circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemęi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam imflammabant Iudæam.

συμπλοκήν. ἐν δὲ σεπφώρῃ τῇ γαλιλαίας ἰούδας υἱὸς ἐζεκίου τοῦ χειρόντος ποτὲ τὴν χώραν ἀρχιλῃστοῦ, καὶ χλεσθήνους ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, συσπάσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, αἰαρρήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς τὴν δυνασείαν ζηλοῦσιν ἐπιχείρει. κἀν ᾗ τῇ περαίᾳ, σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος τε μεγάθει πεποιθώς, ἀνέπειθεν μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. ἀνεῖλεν δ' ἐμβαλὼν πόθεσιν λῃστῶν, τά τε ἐν ἱεριχοῦ βασίλεια καὶ πύργους, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῆς πολυτελοῦς ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ἐποιήσατο. καὶ ἦν ἔσθ' ὅτε τῶν οἰκήσεων οὐδὲν ἀφειδῶς καταφλέξας, εἰ μὴ χρήσιμος ὁ τῆς βασιλικῆς πλούτου ἠγεμών, τοὺς τε ἐκ χαλκάσπιδος τοξότας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῆς σεβαστηνῶν ἀπολαβών, ὑπαντιάσας αὐτῷ. τὸ μὲν οὖν πεζὸν, συχνοὶ διαφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τὸν σίμωνα δ' αὐτὸν ἀναφυγόντα δι' ὀρθίας φάραγγος, ὁ χρήσιος ἐπιτίμιος, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέρραξε. καταφλέγη δ', καὶ τὰ πλησίον Ἰορδάνου βασίλεια καὶ διαφθαρέντων, συχνῶν ἑτέρων πολὺ ἐν τῇ περαίᾳ. τότε καὶ ποιμὴν τις ἀνὴρ ποιήσασθαι βασιλείαν ἐτόλμησεν. ἀθρόγλαος ἐκαλεῖτο. θρῄξεσί δ' αὐτοῦ τοὺς ἥβηδα σώματος ἰσχὺς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. θεὸς δ' τοῖς ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχοι τινὲς ἐζεύχθησαν ὁπλιτῶν, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ἐπὶ ταῖς κατὰ δρόμους, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεύς, τὰ συμπίπτοντα πάντα θρασύνετο. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ τοιοῦτον διάδημα, διήμενε δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν καταξέχειν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κίνημα αὐτοῖς θερμὸν μὲν ἦν, ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ὅτι καὶ ἀμαθῶν ὄντες εἰς χεῖρας ἦλθον φέρουσι πέρδικι. ἐτόλμησε δέ ποτ' ῥωμαίων λόχον ἄθρουν ἐπιχεῖν, κατ' ἀμμαοῦντα. σῖτα δ' ἔτυχε καὶ ὅπλα διακόμιζον τῇ στρατιᾷ. τὰ μὲν οὖν ἐκκατεστόρεσεν αὐτῶν ἄφοβον, καὶ παταγέκοντας τοὺς γλυκυπότους κατεκόπτησεν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνώδους τὸ αὐτὸ πεδίον, χράσου σὺν τοῖς σκευοφόροις ὀλιγωρήσαντος ὀξέως φυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ἕλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μικρὸν χρόνον οἱ μὲν ζῆς ἐχρεώθησαν, ὑπ' ἀρχελάου μὲν ὁ θρασύτατος, οἱ δὲ ἕξης δύο, χράσου καὶ πτολεμαίῳ ἀφικομένους, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ συνεχώρησε καὶ δίξιδι. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐξέλιπε. τότε δὴ λῃστρικοῦ πολέμου τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν ἐκίνησαν. Οὐ μὴν δὲ διέλαθόν γε τὸν σαβῖνον καὶ τὴν ἡγεμόνα χρέμμυτα, δύσας τὸ δεῖν τὸ πλῆθος ὅλον παρίστη, καὶ αὐδὶ δὴ τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ἦλθεν πτολεμαΐδος ἤει, θορυβεῖς ἀεὶ, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς βασιλέως καὶ δυνατῶν ἀπικουρεῖς συναλθών. θορυβεῖται δὲ καὶ ἀπὸ ἑπτυνίων διαχέμβρος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς πτολεμαΐδα, τότ' ἄλλο στρατιωτικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ ἀπὸ τοῦ θορυβεῖς πρὸ ἀσπίδος ἦλθος ἀφίτας ὁ ἄραψ ἀπολίσθων ἄλων δύναμιν πεζικὴν καὶ ἱππικήν, μέρος τὸ τῆς σατραπείας ἀπέπεμπεν εἰς τὴν γαλιλαίαν χρησίμευσον τῇ πτολεμαΐδι,

CAP. III. De Variis circa Iudæos crucifixos. *Ant. li. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigit

καὶ

καὶ γαῖαν ἡγεμόνα τῷ αὐτῷ φίλων. ἐς τοὺς τε ὑπατικοὺς ταῖς ῥάβδοις), καὶ σεπφώειν πόλιν ἑλών, αὐτίκα ἰδίᾳ ἐμπίπρησι, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας, ὡς δραποδίζει). μὴ δὲ τῆς ἄλλης δυνάμεως, αὐτὸς οὐ φορὸς εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῷ ἄλλων θορύβοις ἐφαπτόμενος. ἀφίκετο δέ τινα κώμην, ἄρουν καλουμένην, κτῆμα δὲ ἦν τῶν πολεμαίου, καὶ δῆλα τοῦτο ὑπὸ τῷ ἀράβων διηρπάσθη, μνησικάκων τῶν τοῖς ἡρῴδου φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ ἀφίκετο κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε ἀφορμὰς πάσας ὅσας ἐλπὶς ἦν. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπλήρωτο πάντα, καὶ ἀφῆς τὰς ἁρπαγὰς τῷ ἀράβων οὐδὲν αὐτεῖχε. κατεφλέγη δὲ, καὶ ἄμμαους φυγόντων τῶν οἰκητόρων, οὐ φόρου δ' ὀργὴν τῷ ἀφεῖ ἀρείου δποσφαγιάντων, κελαδούντας. ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα ἀφίκετο, ὀφθεὶς τε μόνον μὴ δ' δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῷ ἰουδαίων διασκέδασε. καὶ οἱ μὲν ἔφυγον φεύγοντας ἀπὸ τῶν χάρεαν, δεξάμενοι δ' αὐτῶν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπασυάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν ἐφαπτόμενοι λέγοντες, δι' ἑορτὴν ἀναλαμβάνοντες δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστάσι. προϋπηντήκεσαν δ' αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥάφῳ γράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς σεβαστηνούς, οἵτε ὑπὸ τῷ ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη κόσμον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδ' εἰς ὄψιν ὑπομεῖναι ἦθελεν οὐάρῳ, προεξῆλθε τῆς πόλεως ὅτι θαλασσαν. οὐάρος δ' ἡσθεὶς τῆς στρατιᾶς ὅτι τοὺς αἰτίους τὰ κινήματος ἔπεμπε δεῦ τὸν χάρεαν, καὶ πολλῶν ἀχθομένων, τοὺς μὲν ἥττον θορυβάδεις φανέντας ἀφῆκεν, τοὺς δ' αἰτιωτάτους, ἀνεσταύρωσε δεῦ δισχιλίους. ἠγάλη δ' αὐτῷ δεῦ τῶν ἰδουμαίαν ἐπὶ συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄραβας δῆρων οὐ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίᾳ παθῇ στρατδυομένους, καὶ πρὸς τῆς αὐτῷ ἀφαιρέσεως τὸν χάρεαν κακῶντας ἐχθρᾷ τῷ πρὸς ἡρῴδην ἀποπέμπει). μὴ δὲ τ ἰδίων ταγμάτων, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἐπείγετο. καίπερ οἱ ἀρὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀμελῶς συμβεβουλευκότες, στρᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. οὐάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἀφίει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταζομένους ἔπεμψεν ὅτι καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. πυρὰς δὲ τῷ τῷ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ συνὼ αὐτοῖς οἱ προσήκοντες ἡρῴδῃ κ) γένος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι κ) τῷ βασιλέως ἐστρατόσαντο. οὐάρος μὲν οὖν τῶν τρόπον καταστησάμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

Κεφ. ιι. ΑΡχελάῳ δ' ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο δίκη πρὸς ἰουδαίους, οἱ πρὸ τ ἀποστάσεως ὅτι πέμψαντες ἀφῆκαν, πρέσβεις ἐξεληλύθεσαν πρὸς τ ἴθνους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. συμπρεῖσαντο δ' αὐτοῖς τ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τῷ τε τάγματος ῥωμαίων, καὶ τ φίλων τε τῷ κ) τὸ παλάτιον ἀπόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτῷ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μὴ μόνῳ τῷ πρισβυτῷ τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἦσαν, συνὼ δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ πικρὰ ἀρχέλαος. τῷ δὲ τοῦτον συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' οὐδετέρους,

A amici sui Galli filio his rectore præpositō. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Prolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis

B Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cędis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra discessit: & alij quidem per a-

C gros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quā cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos

D milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nūciato, confestim Arabas domum abire iubet

E quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propin-

F quoi) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Cap. IIII. De ethnarcha Iudæorum institutione. Ant. li. 17. cap. 17.

ROmę autem Archelao alia rursùs cum Iudæis causa conflata est: qui antę seditionem permissū Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis

G plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cū legatis, cótráq; Archelaus cum amicis. Cognatorū autē amici ab vtraq; parte secreti erāt,

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, benеuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatū meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudęę reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partē ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſque aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trās flumē regio, & Galilæa: quarū ducēta talēta reditus erant. Batanęa verò & Trachō, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniā,

συμβάσαις μὲν ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομενούσαις, ὀφθῆναι ἢ μὴ τὰ κατηγορούμενα ὑπὸ κράτους αἰδοῦ μένοι. ἐπὶ τούτοις παρῆν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, φρονήματος ἕνεκα κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, κἂν ἁρπάσῃ τὴν ἡρῴδου καῖσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι. ὅπερ ἔπειθεν ἢ λέγων τοῖς κατηγορήσασι τὴν ἡρῴδου ὠμότητα δυσανομίας φρόνημα διεξήεσαν, οὐ βασιλείαν λέγοντες, ἀλλὰ τὴν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπινοῆσαι τύραννον. πλείστων γὰρ αἰτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τὰς καταλῳθείσας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ πόλεις. ταῖς μὲν γὰρ ἰδίας λῃσθῆναι, ταῖς ἢ τῶν ἀλλοφύλων κακοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν ἰουδαίων αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ ἢ φύσει παλαιᾶς δυσδαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ δυσνομίας ἐσχάτης πεπλησκέναι. καὶ ὅλου τὸ πλείοσι ὑπομεμφθῆναι τὰς ἐξ ἡρῴδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίοις, ὧν ἐν ἅπασι τῷ χρόνῳ μὴ τὸ ἐκ βαβυλῶνος αἰχμάλωτον ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ἐξ ἧς βασιλεύοντος ἐπανεστράφησαν. εἰς τοσοῦτο μέντοι ταπεινότητος, καὶ δυσκολίαν ἔθους προβῆναι, ὥστε ὑπομεῖναι μὲν πικρᾶς δουλείας καὶ ἀβδελύκτου αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γὰρ τὸν τηλικοῦτον τυράννου παῖδα, μὴ τὸ πρὸς πατρὸς τελοῦντ', βασιλέα τὸ πρόσπαν ἐπίμοιρος, καὶ συμπενθῆσαι τὸν ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνδέξασθαι πρὸς τὰ ἀβδελύκτα. τὸν ὑπὲρ ἀγωνιάσαντα, μιᾶ νόδῳ ὑὸς δόξαν ἡρῴδου, πρόσοιμάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὲν παρεσκεύαζε θύματα τῷ νεὼ τὰ τῶν ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ πρέπον αὐτοῖς δυσωρίᾳ τοῖς ὠμοῖς πρέσβευσι. σωσάμενοι δὲ τὴν συνεχῆ τιμὴν χάριν αὐτῶν, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἤθεσιν. ὅπερ δίκαιον ἦν δὲ οἷς οἱ νεῦροι στασιάδεις ἀβασάλλωτοι καὶ πολεμικοί, φέρειν οἴδασι μετρίως ἡγεμόνας. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας, κατέληξαν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν. αἰτιᾶται δὲ νικόλαος, ἀπεδύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει δὲ τὸ ἔθνους τὸ δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλείας. σωδιέβαλλε δὲ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεισαν.

Τότε μὲν οὖν καῖσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἔθνη ἀρχιερωσύνης εἰπών, ὑπερχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσων, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρῴδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ δὲ αὐτίπατρῳ τῷ πρὸς ἀρχέλαον ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐλάμβανε δὲ ὑπὸ τούτῳ μὲν, ἥ τε παραία, καὶ γαλλαία, προσόδους ἀργυρίου τάλαντον· βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τῆς ζηνωνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνειαν,

Καφ. I.

περὶ-

προσοδων ἔχοντα ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τέ-
ταχτο. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαία τε ⁊ Ἰου-
δαία πᾶσα, καὶ σαμάρ-ῖτις ἦν, κεκουφισμένη τετάρτῳ
μέρει τῆ φόρου εἰς τιμὴν τῆ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἀπο-
στῆναι. πόλεις γ' ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύρ-
γον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς γὰρ ἑλλη-
νίδας γάζαν καὶ γάδαρα, καὶ ἵππαν ἀποτεμόμενος
τῆς βασιλείας, προσέθηκε συρίᾳ. προσόδου γ' ἦν τῆς
ἀρχελάῳ δοθείσης χώρας, τ' ἑξακοσίων ταλάντων. σα-
λώμη γ' πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέ-
λιπεν, ἰαμνίας τὴν ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἀποδύ-
χου διατόπις. χαρίζεται γ' αὐτῇ καῖσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσ-
κάλωνι βασίλεια. συνῆγετο δὲ ἐκ πάντων, ἑξη-
κόντα προσόδου τάλαντα. τὸν δ' οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν
ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. τῆς δ' ἄλλης ἡρῴδου γε-
νεᾶς, ἕκαστος τὸ καταλῃφθὲν ἐν τ' διαθήκαις ἐκομίζε-
το. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσιν παρθένοις, καῖσαρ ἔξωθεν
χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, ⁊ συνῴ-
κισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μετὰ δ' τ οἶκον, ὃν διέ-
νειμεν αὐτοῖς τιμὴ αὐτῷ καταλῃφθεῖσαν ὑφ' ἡρῴδου
δωρεὰ οὖσαν χιλίων ταλάντων, δι' ὀλίγα πνὰ τῆ κει-
μηλίων εἰς τιμὴν τῆ κατοικουμένῃ τιμὴν ἐξελόμενος.

Κεφ. ι. Κατὰ τούτων καιρὸν τῆς Ἰουδαίων μὲν τὸ ἔθνος, ξα-
φεὶς δ' ἐν σιδῶνι ἄνδρά τινι τῆ ῥωμαίων ἀπε-
λεύθερον, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν
ἀλέξανδρον τ' ἀναιρεθέντα ὑφ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τ'
λήσειν, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τῆς ὁμοφύλου
αὐτῷ πάντα τὰ κ' τὴν βασιλείαν ὑπηκόου, ὑφ' ὧ
δίδακτος θεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τὴν αἵρεσιν
αὐτοῦ τε καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκλέλυσθαι αὐτοὺς
ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις δὴν τοὺς ἐν κρήτῃ
Ἰουδαίους ἐξαπατήσας, ⁊ λαμπρῶς ἐφοδιάσθεις, διέ-
πλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναλίσας πολλῷ πλείω δ'
ὑποβολὴν ἀξιοπιστίας, εἰσέπεμψε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς
ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεύσαι. καταχθεὶς γ' εἰς δικαιαρ-
χίαν, δῶρα τὰ παμπληθῆ παρὰ τ' ἐκεῖ Ἰουδαίων λαμ-
βάνει, ⁊ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τ' παρόντων θεραπεύ-
εται φίλων. προσηλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς
μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ
σαφῶς διεσκεμένους, δι' ὁμοιότητα τ' ἔτι. τόγε μὴν ἰου-
δαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τ' θέαν αὐτοῦ, καὶ
πλῆθος ἄπρακτον ἦν τοῖς στενωποῖς, δι' ὧν κομίζοιτο.
⁊ γὰρ δὴ προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ πο-
λλοὶ, ὥστε φορεῖν τε αὐτὸν κομίζειν, ⁊ θεραπείαις βασι-
λικαῖς ἰδίοις δαπανᾶν ἀναλώμασι. καῖσαρ δὲ γνώ-
σεων ἀκριβὴς τοὺς ἀλέξανδρον χαρακτῆρας, κατηγό-
ρητο γὰρ ὑφ' ἡρῴδου παρ' αὐτῷ, σωτῆρα μὲν καὶ φρον
ἰδίων τ' ἄνθρωπον τ' τ' ὁμοιότητος ἀπάτην. δίδους δέ τι
⁊ πίστεως τ' ἱλαροτέρας ὑπόνοι, κέλαδόν τινα πέμπῃ
τῆ σαφῶς διεσκεμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγα-
γεῖν αὐτὸν νεανίσκον. ὁ γ' ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχε-
ως καὶ τὰς διαφορὰς τ' προσώπου. τὸ γ' ὅλον σῶμα
σκληρότερόν τε ⁊ δουλοπρεπὲς κατεμάθων, ἐνόησε πᾶν
τὸ σωτήλεμα. πάνυ γ' αὐτὸ παρῆξυνεν ἡ τόλμα τ' ὑπ'
αὐτῷ λεγομένων. τοῖς δὲ πυνθανομένοις ὅθεν ἀριστοβού-
λου, στόμα μὲν καὶ κεῖνον ἔλεγεν, ὅπου λέγεσθαι δ' ὅπι-

A Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámq; apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Cap. V. De ſubditicio, falſóq. Alexandro, eóque deprehenſo. Ant. lu. 17. cap. 18.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optimè ſcientem: à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde tranſmiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romã ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multíſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstuliſſe docuit, quanta viuus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. VI. De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETHnarchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samarienſibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexãdrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

CAP. VII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos. *Ant. li. 18. cap. 1. & 2.*

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

Δουκαῖοι.

πολὺς ἐν κύπρῳ λαὸς ὑπὸ βιαίας φυλασσόμενον. ὑπὲρ γὰρ δυεῖν ἀδικουμένους· ἀπολαβόμενος γὰρ αὐτὸν ἰδίᾳ, μισθὸν ἔφη δώσειν καίσαρος ἕξειν τὸ ζῆν, εἰ μηνύσειεν αὐτὸν ἀπείσαντα σε πλάσαι τὴν εἰκόνα. καὶ κεῖνος αὐτῷ δηλώσειν εἶπεν, ἐπειδὰν θεὸς καίσαρα, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐνδείξηται, καθ' ὁμοιότητα θεὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας ὁ καίσαρ ὅτι τοιούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ὑπεξίαν σώματος ἐν καταστάσει τοῖς ἐρέταις, εἰ ἀπείσαντα δι', ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μυρίοις δ', ἤρκεσεν ὀλίγιστον τῆς οἰκείας τὰ ἀναλώματα.

Κεφ. α.

ΠΑρελαβὼν ὁ ἐθνάρχης ἀρχέλαος, καὶ κατὰ μὲν τὴν πάλαι διαφοράν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, ὥρισθέντα μὲν ἑκατέρων κατ' αὐτὸ θεὸς καίσαρα, ἔτει δ' ἀρχῆς ἐνάτῳ φυλαδόβιν μὲν εἰς βίεννα πόλιν γαλατίας αὐτὸν, ἣ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐκατέρων. ὥρᾳ κληθῆναι ὑπ' αὐτὸν ὕστερ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν στάχυς ἐννέα, πλήρεις καὶ μεγάλους, ἵππους βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τῶν χαλδαίων τινάς, ἐπυνθάνετο τὸ σημαίνειν δοκοῦν. ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, οἱμὲν τοὺς ἑκάστοις τὸν χρόνον ἔφη. τοὺς μὲν στάχυς, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς καρπῶν, ἀφ' ὧν τὴν χώραν ἀροῦσιν ἀλλάσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τὸν στάχυων ἀριθμὸν, ἐκ ποικίλας δὲ καρπῶν μεταβολῆς γνώμενον τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μὴ πάντ' ἡμέρας δηλοῦν τὴν δίκην μετεκλήθη. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγάτηρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τοῦ πρώτου, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, πρὸ αὐτοῦ δ' ἀδελφοῦ, υἱὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' ὃν καὶ ἀπῃρέθη, καθάπερ προεδηλώσαμεν. μὴ ὢν τὸ ἐκείνου θάνατον, συνῴκησεν ἰόβᾳ τῷ βασιλεύοντι λιβύης, ἐπελθούσης δ' ὑπ' αὐτὸν καὶ χηρεύσασαν ἤδη τὸν παῖδα θυγατέρα ὁ ἐθνάρχης ἀρχέλαος, δεῖν τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ἤδη γάμοις τὸ συνοικοῦσαν αὐτῷ μνᾶσθαι ἀποπεμψάμενος ἐκείνην ἀγάγεσθαι. ἤδη γνωσθεὶς τοίνυν εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τὸν ἀφίξεως χρόνον, ἰδόντα θυγατέρα τὸ ἀλέξανδρον αὐτῇ λίγλαν. ἀπέχειν μὲν ὁ καὶ λιβύην συνεγάμους, συνὼν ἀκαιρεθῆσα τούτῳ, πάλιν δεῖ τὴν ἰδίαν εἰς αὐτὸν ἀνακάμπτειν ἔφη τὸν ἐμὸν ἡρῳδῆν. πλὴν οὐ φείσομαί τοῦ θεῖν, ὑπολήψομαί δέ σε καὶ μὴ θέλουσαν. τὸ δὲ νικησαμένη τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τῆς δ' ἀρχελάου χάριτος εἰς ἐπαρχίαν φειδραφείσης δεῖξοπούς τις ἐπιτηδείως τῷ ῥωμαίοις τάξεως κοπώνιος πέμπει, μέχρι τε κτάνειν λαβὼν τῷ καίσαρος ἐξουσίαν.

Κεφ. β.

ΕΠὶ τούτου τὴς αὐτὴρ γαλιλαίας ἰούδας ὄνομα εἰς ἐπόστασιν ἐνῆγε τοὺς ὁπηχωρίους, καὶ ζῆλον, εἰ φόρον τὸ ῥωμαίοις τελεῖν ὑποθήσεται, μὴ τὸν θεὸν οἴεσθαι θνητὸς διαπόντας. ἦν δ' οὗτος, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ὁμοιοπαθής. εἶσι γὰρ τοῖς ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖν, καὶ τὸ μὲν, φαρισαῖοι, τὸ δὲ σαδ-

δουκαῖοι.

θουκαῖοι. ζῆτον δὲ ὃ δὴ κ᾽ ἀσκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐσ- A ducæi.tertium verò quod etiam probabilius
θητοὶ καλοῦν), ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλληλοι δὲ habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudęi,
κ᾽ τ᾽ ἄλλων πλέον. ἔτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀπο- verùm inter se mutuo amore coniunctissimi:
τρέφον), τ᾽ εἰγκράτειαν, κ᾽ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπί- & qui præter cęteros voluptates quidem qua-
πτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. ℭ γάμους μὲν ὑφορᾶται παρ᾽ si maleficia vitarent: continentiam verò ser-
αὐτοῖς, τοὺς δ᾽ ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνοντες ἁπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡγοῦν), ℭ τοῖς uare, neque cupiditati succumbere, virtu-
ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τ᾽ μὲν γάμον, κ᾽ τ᾽ ἐξ αὐτοῦ tem maximam ducerent. Itaque nuptias qui-
διαδοχὴν, οὐκ ἀναιροῦντες. ταῖς δ᾽ τῶν γυναικῶν ἀσυγίαις B dem fastidiunt, alienos verò filios, dum ad-
φυλακτόμυοι, κ᾽ μηδεμίαν πρὸς ἓν πεπεισμένοι τ᾽ φορὰς huc molles sunt, eruditioni traditos pro co-
σύα πίστιν. καταφρονοῦσι δ᾽ πλούτου, ℭ θαυμάσιον παρ᾽ gnatis habentes, suis moribus diligenter in-
αὐτοῖς τὸ κοινωνικὸν, οὐδ᾽ ἔστιν εὑρεῖν κτήσεις τινὰ παρ᾽ stituunt. non quia coniugia vel humani ge-
αὐτοῖς ἴδιον ἔχοντα. νόμος γὰρ τοὺς εἰς τ᾽ αἵρεσιν εἰσιόντας neris successionem censeant perimendam: sed
δημοῦσιν τῷ τάλαντι τ᾽ οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτ᾽ πενίας quia cauendam putent intemperantiam fœmi-
ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδ᾽ ὑφορᾶσθαι πλούτου. τ᾽ δὲ narum, nullam earum vni viro fidem seruare
ἑκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι credentes. Quin & diuitiarum contemptores
τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῇ τις ἄκων, σμήχεσθαι τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τίθενται, λαμπρύνεσθαι τὸ C sunt, rerumque apud eos communicatio ad-
ἁγνεύοντας. χρῶνται δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ, κ᾽ ἀλλοίρυτοι πρὸς ἅπαντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία mirationi habetur, neque inuenias alteri al-
δ᾽ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ᾽ ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι terum opulentia præstare: legémque sibi dixe-
πολλοί, κ᾽ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρέσεως, ἃ παρ᾽ runt, vt qui disciplinam suam sectari vel-
ἕτερα τὰ παρ᾽ αὐτοῖς ὁμοίως ἕκαστα ἴδια, κ᾽ πρὸς οὓς οὐ lent, bona contubernio publicarent. Ita e-
πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους. διὸ κ᾽ τοι- nim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel
οῦν τὰς ἀποδημίας, οὐδὲν ἧττον ὅλως ἐπικομιζόμενοι. D diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis
ἐξ᾽ ἧς λῃστὰς, σύοπλοι. κηδεμὼν δ᾽ ἐν ἑκάστῃ πόλει facultatibus, uelut inter fratres, vnum esset
τ᾽ ταμίαις ἐξαίρετος, τῷ ξένων ἀποδέξειν). ταμιεύων ἰδῆται, ℭ τὰ ἐπιτήδεια. καταστολὴ δ᾽ κ᾽ χρῆσις omnium patrimonium. Probro autem du-
σώμασι, ὅμοιον παῖς μὲν φόβῳ παιδαγωγουμένοις παρ- cunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fue-
σίν. οὔτε δ᾽ ἰδῆται, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν rit, munditiis corpus absterget: quoniam squa
ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ διαπεπηδῆναι τῷ χρόνῳ. αὐδὲν δ᾽ ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν, lorem decorem putant, dummodo semper in
οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδωσι ἕκαστος τὸ veste sint candida. Designatos autem com-
παρ᾽ αὑτοῦ, τὸ παρ᾽ ἐκείνου χρήσιμον ἀπολαμβάνεται, E munium rerum procuratores habent, & ad vsus
καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις παρ᾽ οὗ μὲν ἐθέλουσι. θεὸς γὰρ μέσος omnium singulos indiuisos. Non est autem il-
τὸν ἴδιον ἰδίως σέβειν. πρὶν γὰρ ἀναφῦναι τὸν ἥλιον, οὐδὲν lis vna ciuitas certa, sed in singulas multi do-
φθέγγονται τῆς βεβήλου. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν micilia transferunt, & aliunde aduenientibus
ὑμνοῖς ὥσπερ ἱκετεύοντες αἰτοῦνται. μετὰ ταῦτα sectæ suæ professoribus, quicquid habeant
θεὸς ἀφ᾽ ἑκάστοι τέχνας ἵστησιν, ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν promptum exhibent quasi proprium. Deni-
τῶν ἀφορίσθησαν, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι que tanquam consuetissimi ad eos ingrediun-
συμπίπτως, ἐκεῖσε πάλιν εἰς τὸ ἀθροίζονται χορεῖον. ζωσάμενοι τὰ σισύρας μέσοις λινοῖς, οὗτος ἀπο- tur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est
λούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μὴν ταύτῃ τινὶ ἁγνείᾳ, εἰς ἴδιόν τινα οἴκημα σιωπᾶσιν, εἴσω μηδενὶ quòd cum peregrinantur, propter latrocinia
τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτρέπειν παριέναι. αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, ἀφικνοῦνται tantum armantur, neque præterea quicquam
τὸ δειπνητήριον, καὶ καθίσαντες μετ᾽ ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει ἄρτους ἀπτίθησιν ἄρτους. ὁ δὲ ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eo-
μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑκάστῳ ἐνὸς μόνου ἑψήματος ἐπιτίθησι. θεοκατάρατον δ᾽ ἡγοῦνται τὸν τροφῆς, G dem collegio specialis curator hospitum con-
καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τῆς ἐδέσμων. ἀρίστοποιοὶ μὲν ἐπὶ δεῖπνον πάλιν, ἀρχόμενοί τε, καὶ stituitur: qui eorum vestimenta cæteraque vsui
παυόμενοι, γεγεύκασι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τροφῆς. necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque
corporis omnibus pueris, in metu & sub cu-
ra magistri agentibus par est. Nec verò ve-
stitum siue calceos mutant, nisi aut omnino
consciscis prioribus, aut longi temporis vsu
consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod
habet præbens, refert ab eo quod ipse non ha-
bet: quamuis etiam sine permutatione cūctis li-
F bera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi
quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi
sūt. Nāq; ante solis ortū nihil ꝓfani loquūtur,
sed ei patria quædā voto celebrāt, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerūt singuli
artes, à curatoribus dimittūtur. Cūq; ad horā
quintā studiosè fuerint operati, rursus in vnū
cōgregātur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lu-
strationē facta in eadē secreta coeūt, quò nemi-
G nē alterius sectæ hominē spirare concessū est,
ipsique purificati, velut in sanctum quoddam
tēplū in cœnaculū veniūt: quibus ibi cū silen-
tio residentibus, pistor quidē panes ordine v-
num autem vasculum ex vno pulmento singu-
lis coc' apponit. Deinde voce cibum sacerdos
anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij
vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, in opere vſque ad veſperam verſantur. Similitérque inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interueniſſe reperetint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: corúmque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódque apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obſecundãt: & omne quod dixerint, iureiurãdo fortius habẽt. Ipſum autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediãt eligentes. Hinc illis morbum remedia, ſtirpes medicæ, quámque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio. ſed per annum integrũ extrinſecus cõmoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictũ aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in cõſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maximè verò principibus. Neque enim abſq; voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitum cõuincere mẽtiẽtes. Manus verò à furto, & animam purã ſeruare ab iniuſtis cõpẽdiis: & neq; aliquid de myſteriis conſectaneos celare, neq; profanis cõtũ quippiam publicare, etiam ſi intentata quiſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & cõſeruatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorũ nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniũt accedentes. Deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur.

ἐπὶ τὰ ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἔρπουσι. δ' εἰσπνεῦσι ὑποσπένδοντες ὁμοίως συνηθροισμένων τῶν ξένων, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει διαχωροῦσιν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστηρίου τινὸς φρικτοῦ, ἡ τῆς σιωπῆς καταφαίνει. τὴν δ' αἰτίαν, ἡ δίψωσις νῆψις, καὶ τὸ μέχρις ἀρκεῖσθαι παρ' αὐτοῖς σιτίοις καὶ πότοις, μέχρι κόρου. τὴν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅπη μὴ τὴν ὑπομελοῦσαν παρέχειν αὐτῶν ἐνεργοῦσι. δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ὑπηρετεῖν καὶ ἐλεεῖν. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιέναι, καὶ τροφὰς δοῦναι τοῖς δεομένοις ἐρίζουσιν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῆς ὑπηρετούντων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καὶ θερμοὶ πίστεως φύλακες, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπὲρ αὐτῆς ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ κατεγνωσμένον φασὶ τὸν ἀπίστου μόνον. δίχα θεοῦ. ἀνευδάζουσι δὲ σπανίως φεύγοντες τὰ τῆς παλαιᾶς συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἐρευνῶνται. τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται διαίταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιρρυπὲν φέζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶσι, πρόσοσι μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐ θαλαμβάνει δὲ εἰς ταῖς συμβιώσεις οὐδέπω. μὴν δὲ τὴν ὑπ' ἀρτεμείας δόξιν δύσιν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζει. καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνει. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τά τε πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' γνώμην βλάψειν τινά, μήτε ἐξ ὑπαγμάτος. μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πειθὲς ἀεὶ φυλάξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν. οὐ γὰρ δίχα θεοῦ δύνασθαι τινὶ τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτέ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑπ' τεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. σωφρονεῖν χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν αὐτοῦ κέρδους καθαρεύειν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μυνοῦσθαι, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. θεοὺς τοῦτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὴν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δὲ λῃστείας, καὶ συνταμεῖσθαι ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τε τάγματος. ὁ δ' ἐκπεσὼν, οἰκτρῷ πολλάκις μόρῳ διαφθείρεται.

τῶν γὰρ

τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐναδεδεμένοι, οὐδὲ τῆς ἀπὸ τῆς ἄλλοις ζοφῆς δύνανται μεταλαμβάνειν. ποτὸν φαγεῖν ἢ καὶ λιπεῖν τὸ σῶμα τηκόμενοι, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὶ ἐλεύσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς αὐτὸ ἔλαβον, ἐπαινοῦντες ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγοῦνται. ἐν δὲ ταῖς κρίσεσι, ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὴ οὐκ ἐλάττοις τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ἐψηφισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καθ' ὃν βλασφημήσῃ τις εἰς αὐτὸν, κολάζεται θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσι, ἐν καλῷ τίθενται. δίκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσαί τις ἀνέχοιτο τῶν ἑνός. καὶ τὸ πύσμα δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφερόντως ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ ζοφαῖς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὶ πῦρ ἐναύσασθαι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος τὸ μεταχινῆσαι θαῤῥοῦσιν, οὐδὲ ὑποπατεῖν. τὰς δὲ ἄλλας ἡμέρας βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ὅτι τὸ δικέλλιον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον ἐπίκλην, καθελκύσαντες θοιμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, θάπτουσιν εἰς αὐτὸν, ἐκκενωθὲν τοῦ αὐορυχθέντος χοῦ, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ περ δὴ φυσικῆς οὔσης τῆς τοῦ σωματικοῦ λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὸν, καθάπερ μεμιαμμένοι ἔθιμον. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέτταρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μετάληψιν τοῦ σεμνοτέρου ἐλαττοῦντες, ὡς τὸ εἰς φύσιν αὐτῶν ἐκείνους ἀπολύεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφερέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν ἔτη γίνονται, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοὶ γε δοκεῖν, καὶ σὺν δικαιοσύνῃ. καταφρονηταὶ δὲ τοῦ δεινοῦ, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εὐμετ' εὐκλείας φερόμενοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δὲ αὐτοῖς ἐν ἅπασι τοῖς ψυχαῖς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ φρέατόν ἐμοι, καὶ λυμζόμενοι, καὶ σώμενοί τε, καὶ κλαίμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδὸν ἰόντες τοῦ βασανισηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φαγεῖν τι τῶν ἀσυνήθων, ἢ διὰ ἕτερόν τι ὑπόμενον παθεῖν, ἀλλ' ἐν κολακεύσαι ποιῆσαι ἀναζομένους, ἢ δακρύσαι μιδαμῶς δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταφρονούμενοι τοῦ τοὺς βασάνους πρόσωπον, ἐνθυμοι τὰς ψυχὰς ἡδέσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. ἡ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἡδὴ ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτῶν. ψυχαὶ δὲ ἀθάνατοι αἰεὶ διαμένειν, καὶ συνεπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φαντάσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἐνεργοῖς πρὸς φυσικὴν κατασκευωμένας. ἐπειδὰν δὲ αὐτοῖσι τοῦ κατὰ σάρκα δεσμοῦ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπολλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ ταῖς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorū quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, B immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorumque decreto, próbabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem alia quam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs C cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem foueā ab onere vē- D tris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solennē habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenę diluantur. Viuunt au- E tem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatā. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellū quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per F artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus im- G plicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorũ: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio cõſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel negligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique cõtingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

A ἀγαθαῖς, ἐμφοβοῦντες παρὸν ἑλλιμένων, ἀποφαίνονται τὸν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαιτᾶν ἀποκεῖσθαι, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβρος, οὔτε νιφετὸς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πρηῢς ἀεὶ ζέφυρος, ὑπαπτίων ἀναψύχει. τοῖς δὲ φαύλαις, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα πημονῆς ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὸν αὐτὸν σέβοιαν ἕλληνες, τοῖς τε αὐθρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπαθεπίναι. τοῖς δὲ B τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσυβᾶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένοις τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ ταντάλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἀρετῶν ἀρετῆς, καὶ κακίας ἀποτροπὴν. τοὺς τε ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν. τῆς τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, ἀποσβεννύντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ C ζῆν, μετὰ τὸν θάνατον ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. τάδε μὲν οὖν ἐκείνοις θεοπνεύστοις ψυχῆς ἀθανασίας, ἄφυκτον δόγμα τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῆς ἐγκαθιστῶντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαθουσιαζόμενοι. σπανίως δὲ ἐπί τισιν ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀποτυγχάνουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐκείνων τάγμα, ὁ διαιτᾶν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὸς δὲ τῇ περὶ γάμου δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τὸν βίου μέρος τὸν ἀνθρώπειον, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσαν, ἐκλιπὼν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα ἀπολοίμεθ' ἄν. δοκιμάζοντες μέντοι τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν ἓξ καθαρθῶσιν εἰς πρᾶξαι τὸ δι' ὕδατος πεπρωμένον, οὐκέτι ἀγόνται. τὰς δὲ ἐγκύμονας οὐχ ὁμολοῦσιν, ἐναντίωμα, τὸ μὲν δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείας γαμεῖν. λουτρὰ δὲ κατὰ γυναῖκα ἀμπεχόμενοι ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώμασι. τοιαῦτα μὲν E ἔθη τῆδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ τῆς πρώτης, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μὴ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὸν πρώτιστον ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ πρασσέσθαι πάντα. κἂν τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ ἑκάστοις, καὶ τὸν εἱμαρμένον. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μετα- F βαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὸν τῆς ἀγαθῶν μόνον. τὸν δὲ τῆς φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὸν μὲν εἱμαρμένον παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τόδε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρου προσεῖναι. ψυχῆς τε τὸν ὄλεθρον, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαῖοι δὲ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

ἀγ πε

ἥτε ἐπιμιξία πρὸς τοὺς ὁμορίους ἀπιστεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν Ἰουδαίοις φιλοσοφουμένων εἶχον εἰπεῖν. A & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφ. ιγ. Τῆς ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, φίλιππός τε καὶ ἡρῴδης ὁ κληθεὶς ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη δὲ τελευτήσασα, ἰουλίᾳ τῇ τοῦ σεβαστοῦ γυναικὶ τιβερίῳ τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς τιβέριαν τὸν ἰουλίας υἱὸν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὸν αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένου τῷ στρατῷ ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, πρὸς ἓξ μησὶν ἐξ ἡμέρας δυοῖν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίᾳ, ὅτε ἡρῴδης καὶ φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ ἰορδάνου πηγαῖς ἐν πανειάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, κἀν τῇ κάτω γαυλανιτικῇ, ἰουλιάδα. ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, τιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον ἰουλίας. B lium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφ. ιδ. Πεμφθεὶς δὲ εἰς ἰουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ τιβερίου πιλάτος, νυκτὸς κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίας καλοῦντες. τοῦτο μὲν ἡμέραν μεγίστην ταραχὴν ἤγειρεν ἰουδαίων. οἵτε γὰρ εἴσω πρὸς τοῦ ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἄξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκαιον πίπτειν. ἔτι πρὸς τοῦ ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τοῦ πόλιν ἀθρόοις ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου πρὸς τὴν ἱκεσίαν, ἑπτὰς ἀκίνητοι διενυκτέρευον. τῇ δὲ ἐξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινούμενός σφίσιν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. περιστάσης δὲ χύσις τῆς φάλαγγος, οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν ἐπῄει αὐτούς, εἰ μὴ πρὸ δίξαντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις σύνθεν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καθάπαξ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας προκλίναντες. ἑτοίμους εἰς αἵρεσιν σφᾶς ἐδίδουν μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παραβλαβῆναι. ἐκθαυμάσας δὲ ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄτρεπτον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ ταῦτα, ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶν, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, περιστάντες τὸ βῆμα κατιβόων. ὁ δὲ, προϊδὼν ἐκ αὐτοῦ τὸν ταραχὴν, καὶ τοῦ πλήθους τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐσθῆσιν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκατασπείρας ἐκ ξίφει μὲν χρήσασθαι κελεύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἱκελεύσατο, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δὲ οἱ ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο. C Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. D Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundataque triplici acie, E Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem F studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. G Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

CAP. VIII. De Pilati regimine. Ant. li. 18. cap. 5.

Ant. li. 18. cap. 7.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant. li. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quẽ vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. li. 15. cap. 15.

θεὸς ἢ τῷ συμφορᾷ τῶν ἀπηρημένων καταπλαγὴ τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφ. α. Κατὰ τούτῳ κατήγορος ἠφάνισε τὸν τετράρχου τοῦ Ἀγρίππας υἱὸς Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ Ἡρώδης ἀπέκτεινε, προσγίνεται θεὸς πιθέσιον. τὸ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μᾶλλον δὲ ῥώμης, τούς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἑστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ πολυλαίτατον τὰς χεῖρας ἀναβλέψας, ηὔξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ὅπερ θαυμάζοις πιθανῶς. τοῦτο τὶς τῶν οἰκετῶν αὐτῷ ἀγγέλλει πιθανῶς, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἵργνυσι τὸν Ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν ὅπη μέλλοι ἐξ ἐν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐβασίλευσεν ἐνιαυτοὺς ἔτη δύο θεὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ ξεῖς ἡμέρας ὅπη μησὶν ἕξ.

Κεφ. β. Ἀποδεχθεὶς ὁ Γάϊος Καῖσαρ, ἀπέστειλε τῷ δεσμῷ τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, τεθνηκὼς γὰρ ἔτυχε, καὶ δίδωσι βασιλέα. προσηγορεύθη δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τοῦ τετράρχου διήνεγκεν ὅπη θυμίας. ἐπῆρε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡ ἡρῳδιὰς ἡ γυνὴ, κατοιδοῦσα τὴν ἀρχίαν, καὶ φαμένη δεῖν τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν ὅπη Καίσαρα, τυραννεῖσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ Ἀγρίππας ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ἵνα γε αὐ ἐκεῖνον ἀγανακτήσειν ἐκ τετράρχου. τούτοις ἀπειθὴς ἡρῴδης, ἦκε πρὸς Γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς πλουτοξίας ὅπιτιμᾶται φυγὴ εἰς Ἰσπανίαν. ἠκολούθησε δὲ αὐτῷ κατήγορος Ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε Γάϊος. καὶ ἡρῴδης μὲν, ἐν Ἰσπανίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς πολυτᾶ.

Κεφ. γ. Γάϊος δὲ Καῖσαρ ὅπη τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὴ αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καλεῖσθαι, πρός τε δυγενεστάτων ἀνδρῶν ἀνεστομῶσαι τὴν παῤῥησίαν. ἐπετεῖναι δὲ τ' ἀσέβειαν, καὶ ὅπη Ἰουδαίοις πρόσωπον γοῶν μὴ γραπτὰς ὅπη ἱεροσολύμων ἐπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτῷ, προστάξας εἰ μὴ δέξοιντο Ἰουδαῖοι, τούς τε καλύοντας ἀνελεῖν, καὶ τῶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεῷ δὲ ἄρα τῷ προσταγμάτων ἔμελλε. καὶ πετρώνιος μὲν σὺν ἕξισι τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ Συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ Ἀντιοχείας. Ἰουδαίων δὲ, οἱ μὲν ὑπίσχνεν ἐπὶ ταῖς τῶν πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει διὰ πάντων ἡ δύη. ἤδη γὰρ οὔσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς, πρόκειται δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας πεδίου κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκτεταμένη, περίκειται δ' ὄρεσιν, ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ὄντα σταδίων ἑξήκοντα, τῆς τῆς γαλιλαίας. ὄπου δὲ τὸ μεσημβρινοῦ, τῷ καρμήλῳ δ' ἔχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῷ ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον ὃ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφίστησιν ἑκατόν. τῇ δ' ἄστεως ὄπου δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλου ποταμὸς παῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ὄζιν, ἔχον ἴσην αὐτῷ

τόπον

τόπον ἑκατονταπήχεως θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς A centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admi-
μὲν γάρ ὅστι, καὶ κοῖλος, αἰθαλώδεσι δὲ τοῦ ὑαλίνου ratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis
φάρμου, ὃν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα φερόμε- rotundæ, vitream emittens arenam: quam cùm
να, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, καταφερόντων exhauſerint multæ naues, pariter accedentes,
μὲν ὥσπερ ὑπηρέται τὰ τοῦ ἀέρος εἰς αὐτὸ, τοῦ locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem
ἔξωθεν ἀργοῦ φάρμου, τὰ δὲ μεταλλον πᾶσαν διὰ quaſi dedita opera, conuehunt illuc de cir-
θέσεως μεταβαλλόντων εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον cunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique
τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τοῦ ὑφ' ὑδατος ὕαλον ἐκ τοῦ communem. locus autem metalli, ſtatim in vi-
τόπου πάλιν γίνεσθαι φάρμον εἰκαίας. τὸ μὲν οὖν χω- trum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quo-
ρίον τοῦτο, τοιαύτην εἴληφε φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ με- B que mihi illud videtur, quod iam conuerſæ a-
τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον renæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margi-
τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, nes loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam
ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυ- denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius
τῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις εὐδυ- natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus
τέρων, τῶν μὲν στρατιὰν, καὶ τοὺς αἰδρείτας, ἐν Πτο- & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Pto-
λεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλι- lemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob
λαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνω- patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo
μίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε ῥωμαίων C ſtatu. Ille autem ob multitudinem pre-
δυνάμιν, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι cantium, & precum inflexus, exercitum
δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπόφασιν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit:
τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθει- procedens autem in Galilæam, & conuo-
στηκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκό- cans in Tiberiadem tam populum Iudæo-
νας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιστεῖσθαι θεὸς τοῦτο, rum quàm omnes eorum nobiles, & vim
δὲν ἀφιερωμένων ἦ καὶ μὴ ὕβρεως. τῶν δὲ τὸν νόμον, Romani exercitus cœpit exponere, & mi-
καὶ τὸ πάτριον ἔθος ἀντεπαιρόντων, καὶ ὡς οὐδὲ nas Cæſaris: his addens, quòd & contu-
θεοῦ τὸ δίκτυον, οὐχ ὅπως αὐθρὸς, οὐ κατὰ τὸν melioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm
ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκόνι τινὶ πάτριον τῆς omnes ſiquidem gentes quæ parerent impe-
χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, rio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos
ἀλλὰ μὴν καμοὶ φυλακτέος ὁ τοὐμοῦ δεσπότου νό- deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent,
μος ἔφη. βαβαὶ γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, D ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem qua-
ἀπολοῦμαι δικαίως. πολεμήσω δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐ- ſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniu-
μὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ἅπερ ὑμεῖς ὑπέστασο- ria præſidentis. Illis verò contra hæc legem
μαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νό- moréſque patrios allegantibus: & quia ne
μου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταστέλας δὲ ὁ πετρώ- Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis,
νιος αὐτῶν τὸν βοὸν, πολεμήσετε οὖν ἄρα Καίσα- E nec ſolùm in templo, ſed neque in profano
ρι; καὶ Ἰουδαῖοι, ἦ μὲν Καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τοῦ aliquo totius regionis loco, fas ſibi eſſet loca-
ῥωμαίων, ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βού- re: arripiens dictum Petronius, reſpondit:
λεται τὰς εἰκόνας εἰσκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν Sed & mihi mei domini lex ſeruãda eſt. ſi eam
ἅπαν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος θυσιάσαι. παρέχειν δὲ quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iu-
σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυ- ſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſa-
ναιξίν. ὑπὸ τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆει τὸν πε- nè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſ-
τρώνιον, τῆς τε αὐτοπροθύτου θρησκείας τοῦ αἰδρὸς, F ſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere
καὶ τοῦ θεοῖς θάνατον ἑτοίμου καταγέλαστος. καὶ quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnani-
τότε μὲν ἄσπακτοι διελύθησαν. τῇ δ' ἑξῆς, ἀθροί- miter ſuccłamauit, ante legis temerationem
σας τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato
κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συμ- autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare
βουλεύων. τὸ μέν τοι πλέον ἠπείλει, τοῦ τε ῥω- ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſpon-
μαίων ὑπερτεινόμενος ἰσχυῖ, καὶ τοὺς γαίου θυμοὺς, derunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo
τοῦ τε ἰδίου πρὸς τούτους ἀνάγκην. πρὸς δὲ μη- Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia:
δεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἰσχὺς καὶ τοῦ χώρου si autem in templo imagines æſtimet collocã-
κινδυνεύουσαν ἅπασαν μένειν, κατὰ γὰρ ὥραν ἀπόρου G das, debere eum totam Iudæorum gentem
πεντήκοντα ἡμέρας ἀρχὰς διετέλουν αὐτῶν τὰς πλή- prius immolare: præbere ſe quippe iugulos
θη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ ὠδε κινδυνεύ- cum mulieribus & paruulis ei, qui interfice-
σειν ἐμοὶ μᾶλλον εἶπεν; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συμπροθύτους re voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium
miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ cõuocatis omnib. ait ſibimet periculoſã rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperãte

placabo Cęsarem,ac vobiscum saluabor libenter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis,multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum:atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret,nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri:alij autem exitium C. Cæsaris nunciãtes,prosperè nauigauerunt:denique ante septẽ & viginti dies epistolas Petronius accepit,finẽ Cæsaris indicantes,quàm illi peruenirent, qũi comminantia scripta portabant.

Cap.X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. Ant.li.19. cap.3.

CAio per dolum interempto,qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sẽtio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit:& propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenirет: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset,vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse,si militum erga se studia tam religiosa desereret,imò tutam aliter suam non essefortunam:iam enim ad inuidiam satis fore,quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, vt aliquis tyrãnus,sed vt princeps benignus:sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communẽ omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respõdit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam,nunciantem eis,se non posse adduci,vt eos proderet,quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se inituruм esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum pernicaciam,patriam ciuili cęde fœdari.Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus,qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupim⁹, & cõcurrere aduer⁹ propinquos nostros

πείσας καῖσαρα,σωθήσομαι μὲν ὑμῖν ἡδέως,ἢ παροξυνθέντος,ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως δῶσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν,δέχεσθε τὸ πλῆθος, πολλὰ καταχόμενον αὐτῷ. κἠ ἀφ᾽ἁλιέων τὴν φρατὰ ἐκ τῆς πτολεμαΐδος ὑπέστρεφεν εἰς ἀντιόχειαν,ἔνθεν δ᾽ἰθὺς ἐπίστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅτι τὸ εἰ μὴ βούλοιτο θεὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χεῖρα ἐπολίσαι,δίον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον,καὶ παρῆναι τὸ θεῖον πρᾶγμα. ταύταις δ᾽ἐπιστολαῖς οὐ σφόδρα μεζίως γαΐῳ αὐτοκράτωρ,ἀπῆλθε πετρωνίῳ θάνατον,ὅτι τῷ θεσπρεπεστάτων αὐτοῦ βεβούλευτο ὑπηρέτης ἐγίνετο.ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους σωιδὼν χειμαδῶνας ἓξ μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ,τὸν δ᾽ γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες ὑπέλυσεν.ἔφθη γοῦν τοὺς περὶ τούτου λαβεῖν πετρώνιος ἐπιστολὰς,ἐπὶ ἃ ἡ εἴκοσι ἡμέρας,ἢ ἴσως καθ᾽ἑαυτό.

ΓΑΐου δ᾽ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ,ἡ δολοφονηθέντος, ἁρπάζει μὲν τὸν τότε ἐν ῥώμῃ στρατὸν εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος,ἐξηγουμένων τῷ ὑπάτων, σεπτίου σατορνίνου,καὶ πομπωνίου σεκουνδου,ξιφηφίας συμβουσας αὐτοῖς ἐπιβέβαιοσα φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἠθροίσθη, καὶ δῆλα τὴν ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασήσεσθαι γὰρ δ᾽ἀειστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διωκεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. σωιδὼν δὲ τὴν καὶ ταῦτα προσπεδημουῶτα τὸν ἀγρίππαν, τὸν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἄδοι, χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος σωιδὼν τὸν ἥδη τῇ διωνάμει κρίσασα, θεὸς κλαύδιον ἄνειπον. ὁ δὲ αὐτὸν προσβύτην θεὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιωτῶν ἁρπαγείη, καὶ οὔτε τὴν ἐκείνων αὐθαδίαν ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχην κρίνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ὀπτικίνδυνον εἶναι. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἁρκεῖσθαι γὰρ τῇ πιᾷ τῆς προσηγορίας, τὴν δ᾽ἐφ᾽ἑκάστῳ τῷ πραγμάτων βουλὴν, πᾶσι δοσθήσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτεχοι,ἱκανὸν τοῦτό γε σύνεσμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο,καὶ στρατῷ,ἢ γνώμας ἀγαθὰς ποιεῖσθαι,δουλείαν ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἀφ᾽ἁλιέων βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προσθοῦναί μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσειν δ᾽ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μὲν τοι προαποδειχθῆναι τοῦ πολέμου χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον δῆλα τὴν αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοὺς βουλευτὰς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τινες, ἀπασάμενοι τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβέβησε συσσεσωσμένοι, τί παθόντες ἀλλοφυλονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου

συγ-

συγχωρῆσαι ὁρμᾷν; ἔχοντες μὴν μεμφῶνται δικαίως, τοσαῦτα δι' ἡμᾶς πρὸς τοῖς πλέοσι χρήμασι μέλλοντος. ταῦτα εἰπὼν ἀλλ' μὲν ἐπὶ τὴν ὁρμὴν ἐξῆλθε τῆς βουλῆς πάντας τοὺς στρατιώτας ἐφελκόμενος. οἱ δὲ δυσχερῆ μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν ἐλπίδας εἶχον. εὐθὺς δὲ ὡς ἐπὶ σωτηρίᾳ συνέβη, οὐ κατέφαινετο, τίνι τῆς στρατιᾶς τῇ ὁδὸν ἐπείγοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολιπόντι δ' αὐτοῖς πρὸ τοῦ τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην καὶ σωθέν κινδυνεύσαι τοὺς προάγοντας, πρὶν γνῶναι τίνι ὁρμᾷ τῆς στρατιᾶς κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδυνεύσιμον τῆς πράξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὁρμὴν τῆς ὅλης τοὺς δυσχεροῦντας λελυσιτελήκοιεν, ἀπολέσας δ' οὓς τὸ κρατεῖν ὅσιον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τοῦ στρατιωτικοῦ, προσδέχεταί τε τὸν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἐξιοῦσι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δ' ὅσος ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προστιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῳδῇ, τραχωνίτιν καὶ αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, δηνάρια τὸν ἀστραβὰ ἑκάστῳ, τοῖς ἄρχουσι δὲ προστάξειν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὸν δῆσιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἀναθήσειν. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῳδῆν, ὃς αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκης ἀνεψιᾶς, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ιθ. Τηλίκος δὲ ὡς αὐξηθεὶς τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτῳ ἀγρίππας προστέρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ προβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον εἰ τις ἐθέλοι, ἀδιάλυτον τοῖς ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη φρὶν ὑφῆναι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, βασιλεύσας μὲν ἔτη ξία, πρότερον δὲ τῆς τετραρχίας ἔτεσιν ἑπτὰ ἀφηγησάμενος, καταλιπὼν δὲ ἐξ μὲν θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγαμημένας, βερνίκην, μριάμμην, δρουσίλλαν. υἱὸν δὲ ἕνα τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὔπω παντάπασιν ὄντος ἡπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὀπίζοπον πέμπει κούαδρον φάδον, ἅτε πρὸς ἕλληνας ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν τῶν πατρίων ἐθῶν μεθαρμοττόμενοι, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μεθ' ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς χαλκίδος ἡρῳδῆς τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ὅτοι μὲν δὴ ἦσαν ὡς προεῖπον, ἀριστοβούλου τε ἡρῳδου παῖδες. ἀριστόβουλος δὲ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μριάμμης ἡρῳδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἡ δὲ ἀλέξανδρε γυνὴ, τοῦ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε μετὰ τὸν ἡρῳδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίσησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τὸν ἀγρίππαν υἱὸν ἀγρίππα. ἡ δὲ ἄλλης ἐπαρχίας δηλαδὴ τὸ ὀπίζοπον δοὺς ἀλεξάνδρου κούαδρος, ἐφ' οὗ δορυφοροί τε ἦρξαντο, ἔφθειρε πάλιν ἰουδαίων τὴν γῆν.

A Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus cõsecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno meru esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris stri-
B ctis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, contini-
C nuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donatio- *Ant. li. 19.*
D nem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem mutum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionẽ Ro-
E manis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit *Ant. li. 19.*
aurem annis tribus. Antè quoque cùm tetrar- *cap 7.8.*
chiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post
F hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopara. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius.
G Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum antem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ susceptit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouēdas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoro quippe, per viam publicam, Stephanus quidem seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quicturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Græman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cōcurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cuman° verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solennitate, in Samariā vulgus impetū fecit sine vllo

Κεφ. ια.

τ ap-

τῷ ἀρχόντων κατέχοντι σφᾶς ὁμόφυλοι. ἦν λῃστρικοῦ
ἢ αὐτῷ καὶ στασιώδους, δικαίως τοῦ υἱὸς Ἐλεαζάρος
καὶ Ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἳ τοῖς ὁμόροις τῆς Ἀκραβατη-
νῆς τοπαρχίας ἐθνεσιν ἐπιτιθέντες, αὐτούς τε αἰῆρσιν μη-
δεμιᾶς ἡλικίας φειδῶ ποιούμενοι, καὶ τὰς κώμας ἀνε-
πίμπρασαν. κύμανος ἢ ἀκούσας ταῦτα & καταρείας
μίαν ἵλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει
τοῖς πορθουμένοις, καὶ τὸν μὲν Ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν
συνέλαβε, πλείονας δ' ἀπέκτεινε. πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν πλῆ-
θος τῶν πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρ-
χοντες τῶν ἱεροσολύμων ἐνδραμόντες σάκκοις ἀμπε-
χόμενοι, καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέτευον
ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ δι' ἓν ἢ εἰς σαμαρεῖς ἅπαντας, ὅτι ἱε-
ροσύλημα ῥωμαίοις παροξύνῃ. ᾔεσαν δὲ καὶ παῖδα,
καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα
κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδικίαν γαλιλαίου ἀπολέσθαι. τούτοις πειθόμενοι οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν.
ἐξάπινα δὲ πολλοὶ πρὸς λῃστείαν δι' ἄδειαν. καὶ
μὴ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῶν θρα-
συτέρων ἐπαναστάσεις. καὶ τῶν σαμαρέων οἱ δυνατοὶ,
πρὸς νουμίδιον κουαδράτον, ὃς ἦν ἡγεμὼν τῆς συ-
ρίας, εἰς τύρον ἀπαγθέντες, δίκην τινὰ ἀπὸ τῶν
πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες
δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῶν ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰω-
νάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς
σαμαρεῖς δι' φόνον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων κού-
μανον γενέσθαι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τὸ
σφαγέντος ἐκτεῖσαι. κουαδράτος δὲ τότε μὲν ἐκα-
τέροις ἐπιθέσθαι φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους
ἀφίκηται, διερευνήσεσθαι ἔφασκε. αὖθις δὲ πρεσβυ-
τῶν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέν-
τας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν παρ-
αγένετο μεγάλην πόλιν, δίκαιον τῶν σαμαρέων, καὶ με-
ταπεμψάμενος ἐκ τοῦ καὶ δέκα τῶν ἰουδαίων, οὓς ἐπί-
στευσε μετασχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο.
δύο δὲ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχι-
ερεῖς ἰωνάθην, καὶ φανίαν, τούτου παῖδα ἄνανον, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀνέπεμ-
ψεν ὅτι καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ σαμαρέων τοὺς ἐπι-
φανεστάτους. παρήγγελε δὲ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλερι
τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ
λόγον ὑπὲρ τῶν γεγονημένων. ταῦτα διαπραξάμενος
ἀπὸ λύδδης ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καταλα-
βὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθο-
ρύβως, εἰς ἀπόχειαν ἐπανῆκε. τῷ δὲ τὸν ῥώμης καί-
σαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρῆν δὲ
καὶ ἀγρίππας ἐνθύμως ὑπαγωνιζόμενος ἰουδαί-
ων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρέ-
σαντο, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦ, τρεῖς ἀνεῖλεν
προστάξας τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυ-
γαδεῦσαι, κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱε-
ροσόλυμα, παραδοθῆναι ἰουδαίοις πρὸς αἰτίαν ἐ-
κέλευσε, καὶ περιαγόντα τὴν πόλιν, οὕτω τὴν κε-
φαλὴν ἀποκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ἐπί-
τροπον, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἀπέμπει,

A duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrabatenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperâtes, vicos etiã inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet:
B ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ at-
C que templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilęi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadra-
D tum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc
E Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderãt) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorũ nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in
G exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſuppliciũ tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus texerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenámque peruenerit, quoniã scio esse narratione molestũ, silẽtio præterire melius puto.

A τὴν γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐκ δὲ τῆς χαλκίδος, ἀχρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γαυλανίτιν τὴν τραχῶνα. αὐτὴ δὲ λιὺ βατανάα τε τραχωνίτις τε γαυλανίτις. περσίδην δὲ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν οὐάρου γαυλανίτιν ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι ξισὶ καὶ δέκα, μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, παλδίᾳ, καταλιπὼν νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν ταῖς ἀχριππαίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ὅτι κληρονομίαν τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ ἰδίου ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τῆς πρώτης γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ ζυγὲν τεθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ πυθίης αὐτωνία.

B

C

Cap. XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. Ant. li. 20. cap. II.

CAp. XII. ΟΣα μὲν οὖν νέρων δι' ὑφροδύνην δ' δαιμονίας τὴν καὶ πλούτου ὑβρίσας ἐξύβισεν εἰς τὸ τύχην, ἢ τίνα τρόπον τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκλεν εἰς σκηνὴν, καὶ θέατρον, ἐπῆλθε δι' ὄχλου πᾶσιν ὅτι ὠφελείᾳ. βούλομαι δὲ ὅτι τοῖς ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμενα. τὰ μὲν οὖν μικρὰν ἀρεμίαν, δίδωσι μὲν βασιλεύειν ἀγρίππᾳ τῷ ἡρῴδου. τῇ δὲ ἀχρίππα βασιλείᾳ, πόλεις πόλις περσίδην σὺν ταῖς παρχίαις, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα τῇ περαίᾳ, ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τῆς γαλιλαίας. εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἰουδαίαν, φήλικα κατέστησεν ὅστις τὸν ἀρχιλῃστὴν ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν διαπεπαύμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀπέπεμψεν εἰς ῥώμην. τοὺς δὲ ἀνασταυρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τοὺς ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐπόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος λαῶν. Cap. XIII.

D

KAθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες αὐθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ἑορταῖς, μισθούμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῖς ἐνθύμησιν ὑποκρυπτόμενοι μικρὰ ξιφίδια, τούτοις εὔκοπτον τοὺς ἑταφόρους, ἔπεσσι πιέζοντες, μέσος ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ πρώτοι δικασταί, διὸ καὶ πανταχόθεν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀδέρετοι. πρῶτος μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀπηνέστατο πολλοί, καὶ τῶν συμφορὰν ὁ φόβος τοῦ μελλοπότερος, ἐκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸ θάνατον προσδεχομένου. προσκοποῦντο δὲ πόρρωθεν τοὺς ἑταφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσεῖχον ἐπὶ πίστει τοῦ, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις, καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀπηνέστατο. τοῦτον τῶν βουλόμενον τὸ τάχος τοῦ, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τύχη. συνέπη δὲ πρὸς τούτοις ἕτερον πονηρὸν, χρεῖαι μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τῶν σφαγέων, τοῦ δὲ δαιμονίαν τὴν πόλεως ὑγιαίνοντος. πλάνοι γὰρ αὐθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀπέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τὰ θεῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅστις τούτοις

Καφ. ιγ.

E

F

G

Conuertat autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum populariũ, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autẽ regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus sollennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædã latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis starúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nã in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Cõtra quos

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολή, πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ Ἰουδαίους ἔπαισεν, ὁ αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. ὡς γὰρ ἐμβόλιμος εἰς τὴν χώραν, αἴθεφος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπὲρ θεὸς αὐτῷ, ἐς τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῷ ἀπατεῶνι. ὡς ἐλαύνων δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χειρούμενος τοῖς συνειλεγμένοις δορυφόροις. φθάσει ἢ αὐτὸς τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντιάσας μὲν τῷ ῥωμαϊκῶν ὁπλίτῃ, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἕκαστον διαλαθεῖν. καταληφθέντων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐκίνουν, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκέλευον, θάνατον ὑπομένοντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μειζόμενοι γὰρ εἰς τοῦ χώραν καὶ λῃστὰς, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας. καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὥς τε ἡ ἀπορία αὐτῶν, πᾶσαν τοῦ ἰουδαίαν ἀναπιμπλάναι. καὶ ἔδοξε μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀεροβατίζειν. ἕτερα δ' ἐπὶ ταραχῇ συνίσταται πρὸς καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων ἰουδαίοις πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύρους στασιάσαντων. οἱ μὲν γὰρ ἐκείνου, φρυτέραν εἶναι τοῦ πόλιν, ἰουδαῖον γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτὴν λέγοντες, ἐπεὶ δὲ ἡρῴδης ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν ὁμολογοῦσιν ἰουδαῖον, αὐτοῦ μέντοι γε τοῦ πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτοῦ ἀναθήματα. ἅπερ ταῦτα μὲν ἡμφισβήτουν ἑκάτεροι. φερόμενοι δ' αὐτοῖς τὸ φιλότεκνον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν φερομένων δὴ μάχην. οὔτε γὰρ ἰουδαίων οἱ γεραιοὶ τοὺς νέους κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἔχθος ἐδόκει ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. φερόμενον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ θράσει τῆς τραπεζητικῆς ἀμυνῆς. τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίοις τὰ δεύτερα δυνάμεως ἐν συρίᾳ ἦν καταλελεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φερομένοις ἦν ἀναστέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους κατέχοντας ἀεὶ συλλαμβάνοντες σκόλοψι καὶ δεσμοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, μὴ ἀπειλῆς ἐκπλῆσαι ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ὑπεμπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνοὺς, ὧν διαρπαγῆς ἐμπίπτει καὶ τὰς οὐσίας. ἐμούσης δὲ τῆς στάσεως, ὁπλίζει ἐκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἐπεμψε πρέσβεις ὑπὲρ τούτων, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

A Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, magus cùm esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eósque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingraueſcebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Ant. li. 20. cap. 12.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ant. li. 20. cap. 15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille prætermiſerit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

A Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον τὴν ἐπαρχίαν Κεστ. κδ. φῆσος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆλθε. τῶν γοῦν λῃστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ Κ῍ φῆσον ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν ζόφον ἐξηνήσατο τῇ Θεοῦ μάτην. οὐκ ἔστι δὲ ὧ τινα κακουργίας ἰδίας παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς θεάμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστείᾳ διαβεβλημένους ὑπὸ ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῇ Θεοτέρων ὑπὸ ζόφων, ἀπελύτρου τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δεθεὶς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. τέλος καὶ τῇ νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρρησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ ἀλβῖνον Θεοσελάμβανον, ὡς τὰ τῇ ὑπαιτίζειν αὐτοὺς παρίσχῃ ἄδειαν. τῷ δημοτικῷ δὲ τὸ μὲν χαίρειν ἡσυχίᾳ Θεὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος B δὲ τῇ πονηρᾷ, ἴδιον ζόφον ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχληστὴς ἢ τύραννος Θεοραεῖτο ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφοροῦσι δὲ, Θεὸς ἁρπαγὰς τῇ μείζοσι κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφῃρημένους ὑπ' ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἅπληστας δ', δίκῃ τῷ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὴν ἀξίαν κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν παῤῥησία πάντων Θεοπένητο, τυραννὶς δὲ ὑπ' ὀλίγων πλειόνων, καὶ τὰ ἀπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐκ τότε τῇ πόλει C καταβάλλετο. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μὴ ὑποστολῇ ἐκάκουργησε. γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος Θεανομίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὑπὸ τιμωρίᾳ καταχεῖται πεμφθεὶς δήμῳ, οὔτε ἁρπαγῆς πρὸ τρόπου, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐν δὲ τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις, ἀναιδέστατος. D οὔτε δὲ πλέον τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχει, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν ὁλισθηρὰς ὁδοὺς ἐπενόησεν. εἴ τῷ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν μικρὰ ἐδόκει. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξῆναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῆς λαφύρου. ὅλῃ γοῦν τῇ ἐκείνου πλεονεξίᾳ, πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῇ πατρίδων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοδαπὰς E ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν Θεοδιέπων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ θρασύνασθαί τις Θεὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κ῍ Φ φλώρου. Θεαγωνιζόμενον δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῷ ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, Θεοστὰς ὁ δῆμος οὐκ ἐλάττους τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τῶ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκαθάραι. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ κεστίῳ παρισοῦς, διεχλεύαζε τὰς F φωνάς. ὅθεν μιᾷ κέστιος τῷ ὁμίλῳ τῷ πλήθους καταστάσας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς Θεὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον κατασκευάσοι μᾶλλον ἡμέρων, ὑπέστρεψεν

εἰς αὖ-

εἰς ἀντιόχειαν. προέπεμπε δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει συμφέρειν ἐπορίζετο, ᾧ μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ φαυλότητας ὑπελάμβανεν. εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης, κατηγόρους ἔξειν ὅτι καίσαρος ἰουδαίους προσεδόκα προσλαμβανόμενος δι' ὑπόστασιν αὐτῶν, τῷ μείζονι κακῷ φυγαδεύσειν τὸν ἔλαττον αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ μοχθηροτέρου. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀπορραγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

A Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò

Κεφ. κε'. B indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsariēses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

ΕΝ τούτῳ καὶ οἱ καισαρίων ἕλληνες, νικήσαντες τοὺς νέους τῆς πόλεως ἀρχῆς, τοὺς δ' πείσαντες κόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανεν ἡ ἀρχὴ ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει Νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δ' τοῦ Ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔχει φάσιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίου, οὐ δυνάμενοι μὲν τὴν ἑλλὴν καισαρεῖς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεθύμησαν, πιπρᾶν πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ὑπερορῶν τὰς δόσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἔτι καὶ προσῳκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργασίαν κατασκευάζόμενος, συνέβη δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπόλιπειν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τούτοις εἶργε τῆς βίας φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου τάλαντοις ὀκτώ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑπερχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβών, ἔξεισι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστήν, καὶ καταλείπει τὴν σπουδὴν αὐτοῦ πρόξουσιν, ὥσπερ ἄδειαν πεπρακὼς ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι. τῆς δ' ὑπαύσης ἡμέρας ἑβδομάδας οὔσης, τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σπασάμενός τις καισαρεὺς χάλκεα κατασκεύασας, καὶ θύσας τὴν εἴσοδον αὐτῶν θήλυος, ἐπέθυεν ὄρνεα. τοῦτο τοὺς ἰουδαίους ἀνήκεστος παρέξειν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου δ' τοῦ χωρίου. τὸ μὲν οὖν δυσθὲς καὶ φρικῶδες, ὅτι τοὺς ἡγεμονίας καταφεύγει πάλιν ᾠήθη χρῆναι. τὸ σπασθὲς δὲ καὶ ὁ νεώτερος φλεσκαῖος, ὀξυπαθήσαντος πρὸς μάχην. θαρσαλέως μέντοι δ' εἰστήκεσαν οἱ τῶν καισαρίων σπασταί. τὸ δὲ θυσθὲν τὰ προπεπομφόσιν ἐν συντάγμασι, καὶ ταχέως ἐβρύη τὸ συμβολή. προσελθὼν δ' ἰουνθος ὁ διακωλύσας τεταλμένος ἱππάρχης, τόν τε χάλκεα αἴρει καὶ καταπαύει τὴν σπουδήν. ὑπεφέρετο δ' αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρίων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναβατα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ διὰ τάχους πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπαλλάσσονται παρὰ τοῦ πεπραγμένων, καὶ συνδιαλύσοντα, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπαιτῶν ὑπὲρ τοῦ τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μόνοις, & τοῖς

Cap XIIII. De Floro fæuiente in Iudæos. Cæsarienses & Hierosolymitæ. Ant. lib. 20. cap. 25.

C multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ędificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habẽtes Iudæorum nobiles quid agerent,

D inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittẽs se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud

E iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui

F pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violẽtia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam corum hoc nomine appellatur, direpta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duo-

G decim, cum Iohanne in Sebastẽ ad Florũ venerũt, de his quę acciderãt cõquerentes, & vt auxilio esset rogabãt, quãuis reuerẽter, tamẽ eum & de octo talẽtis admonẽtes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanas grauissima indignatio nascebatur: verũtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta ieciſſent, falſo denuò honore deluderent. Opottere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animique conſtantis, etiam in præſentem effundere cótumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerãt, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderẽt. Diſcedẽtes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxêre noctem. Florus autẽ tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſq; ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ ſucclamaſſent, protinus dederẽt: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandũ. Ad hæc reſpõdent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferẽdam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temeratios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirũ pœniteat, & præ timore ad negandũ ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gẽtis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquẽtibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὡσαύτως ἐρχολαβικὰς ἐπεκαλεῖτο τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ὅτι τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαιδέκα τάλαντα ἐπιφαίνεται εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' ἀθρόως εἶχε τὸ δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἐλάφυσίοις, καὶ τὸ καίσαρος ἀνεκάλουν ὄνομα, καὶ τὸ φλώρου τυραννίδος ῥύσθαι σφᾶς ἱκέτευον. εἷς δέ τις τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστας εἰς τὸ φλῶρον ἐπεφέρετο, καὶ κανοῦν ὑποφέροντες ἐπῄτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις οὐκ ἐπέσχε τὸ φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωρμίσθη δίον ἦν εἰς εἰς καταῤῥᾷσαι ῥᾳθύμως τὸ τοῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ παρόντων αἰτίας ἀφεῖναι τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μὴ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅτι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐγκάλεσῃ, καὶ τῷ δίκῃ καὶ τοῦ ἀπόλλωτος ἀφειδήσῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος προσδυσωπήσας τὸ ὁρμὴν αὐτοῦ βελόμενος, ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸ φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεται παρεσκεύασο. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσι, καὶ μὴ προσεῖπον ὕστερον ἐλοιδόρησαν αἰσχρῶς, εἰρωνεύεσθαι τὰς παρ' αὐτοῦ φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ γενναῖοι εἰσὶ καὶ παῤῥησιαστικοὶ, σκώπτειν ἐν μέσῳ καὶ τὸν ἐπάγοντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελεύθερος. ὅτου καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῷ θεῖ καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀπάσασθαι τὸ φλῶρον, καὶ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραία βῆμα πρὸ αὐτοῦ θέμενος καθίζεται, καὶ προσῆσαν οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτῷ ἐκδοθῆναι, φάμενος αὐτοὺς ἐκπολεμώσειν τὴν ἀμυνῆς, οἱ μὲν προστάττοντες τοῖς αἰτίοις. οἱ δὲ τῆς δήμου ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεῖσιν ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θερμοτέρους, καὶ δι' ἐλπίδα ἀφέσεως. ἀμήχανον δὲ τὴν ἀμυρτηκότων τὸ ἀκριβὲς γνῶναι ἐκάστου μετανοοῦντος τὸ, δι' ἃ δέδρακεν ἀνημμένου. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βελόμενον ῥωμαίοις ἀσφαλίζειν τὴν πόλιν, μᾶλλον ἐλαττοῦς πολλοὺς ἀκληρήσαντας, συγγνώναι καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τὴν τε ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ ὀξυθυμίᾳ κάρδοις προστραμβαίοντες ἠγεμονικὴν ὠδακέλευσιν, οὐ μόνον ἐφ' οὓς ἐκπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες ταῖς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν κατὰ στενωπούς, καὶ φόνος κατὰ παραμβαθμίων, ἔρπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μέσων συλλαμβάνοντες, ὅτι τὸν

φλῶρον

φλωρον ἦγον, οὓς μάστιξι σεσηκισάμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (ἀδίκως γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο) ὡς ἑξακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen
B Romana dignitas erat.

Κεφ. κς. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ συνηθείᾳ πεπιεσμένῳ τὴν αἴγυπτον ὑπὸ νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῖναι ἐν ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τὴν ὠδῖνα τῆς στρατιωτῆς ἐποθουμένην, δεινὰ εἰσάπαντος πάθους, καὶ πολλάκις τὸν ἔπαρχον αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τὸ φόνου. καὶ ὁ μὲν ἔτι εἰς τὸ πλῆθος τῆς ἀνωφελουμένων, ἔτι εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ὠδῖνος καλούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐπὶ τῆς ἁρπαγῆς ἐποβλέπων, παρεκουσεν· ἡ δὲ ὁρμὴ τῆς στρατιωτῆς ἐλύσασα καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἡ μόνον γοῦν ἐν ἔμμασιν αὐτῆς κινδύνου τοῖς ἀλισκομένοις καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔτυχεν. κἀκεῖ διανυκτέρευσε μὴ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῆς ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ὄχλον ἐπιτελοῦσα τῷ θεῷ. τοῖς γὰρ ἢ τόσῳ καταπονουμένοις, ἢ ποσὶν ἄλλως ἀνάγκης, ἔθος ὄχλαθαι πρὸ ἑβδομήκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσῃ μέλλοιεν θυσίας, οἶνόν τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα βερνίκη, γυμνόπους τε πρὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, μὴ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὸν, τὸν πρὸ ζωῆς κίνδυνον ἐπιφέρουσαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δὲ ὑπούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐπορεύοντο, εἰς τὸν ἄνω συνέῤῥυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῆς ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλεῖστον δὲ ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὀλίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιῤῥήξαντο, καὶ πρόσπιπτοντες ἕκαστοι, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀπόνοιάν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῆς προκαλεσαμένου, καὶ ἐλπίδι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς ὠμήσειν.

C Er ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfeciissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique
D irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarẽt.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum do lo Flori.

Κεφ. κζ. Ὡς δὲ σβεσθείσης τῆς ταραχῆς ἦλθεν, καὶ πάλιν αὐτὸν ἀνάψαι στρατευόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, εἰ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσαι, οἱ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεῖχον δὲ δύο σπείρας. τῷ δὲ ἔτι συγκαλοῦντι τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῆς σπείρης ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀσπάσασθαί τινας Ἰουδαίους, κἂν πρὸ αὐτοῦ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθον συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν, καὶ πρὸ ἀνιόντων πάντων, τὰς σπείρας δεξιοῦσθαι.

G

His hortationibus seditiosi quiq; abnuebãt, & ob interfectorũ dolorẽ reliqua multitudo iũgebatur audacibus. Tũc verò omnes sacerdotes omnésq; leuitæ sacra vasa proferẽtes ornatũq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus; ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam

A τούτοις τὸ στασιάζδς ὑπειθῆ, καὶ δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε θρηνεῖν. εἶδες δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη φερόμενοντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος λῦ αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προπίπτοντες, κατελιπαβόλουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς λῦ ἰδίᾳ καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐθνῶν προερρηγμένων. ὀνομαστὶ ἕκαστον τῶν γονέων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μή τι ἐλαχίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὑπερθυμοῦσι παρθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώτας φέρειν ἀφέλειαν τὸν ἀπὸ ἰουδαίων ἀπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νεῶ προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλωρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δὲ αὐτοὺς τὴν παῖδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πειθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δίον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δ' ἀσεβείας εἶναι. τοιούτοις μειλιασόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλῆς, οὓς δὲ αἰδοῖ κατισχναν. ἑστῶτα ἐξηγούμενοι, μὴ ἡσυχίας τὸ καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπολιπόντων, καὶ πλησίον ἤδη ὁμιλοῦντες ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, οἱ στασιασταὶ φλωρου κατεβόων. τοῦτο δὲ λῦ συνθημα κατ' αὐτῶν διδομένου. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, προσιόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὴ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δῆλος δὲ προῆν τοῖς πύλαις ἀθυσμὸς ἦν. ἐφθάνειν γὰρ ἑκάστου ἀποδιδόντες, θεραπεία μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλλυε δῆλα. πνιγόμενοι γὰρ καὶ κλωμένοι πλήθει τῶν ὑπερκειμένων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις καταλείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται πίπτοντες ἀναδιδοῦσι τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ δῆλα ἦν βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ λοιμῶδες, ἀνάθεμα τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τῶν ἱερῶν καὶ τῆς ἀντωνίας. ἐν καὶ φλῶρος ἐφιλοτιμήσατο, ἐξηγαγὼν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ πρόσω ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. δὶς μέντοι γε μόνον τῆς ἐπιβολῆς. ὁ γὰρ δῆμος αὖθις ἐπισπασθεὶς, εἴρξε τὸν ὁρμὸν, καὶ βιασάμενοι ἐπὶ τὸ τεῖχος, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. κατάπονοι μὲν δὴ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ δυσχώλαι τὸ τοῖς στενωποῖς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθυμήσαντες, αὐτόχειρες ἐκ τῶν πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατοπέδων. οἱ δὲ στασιασταὶ δύσαντες μὲν πάλιν ἐπελθεῖν ὁ φλῶρος κατέσχε τὸ ἱερὸν δὴ τῆς ἀντωνίας, ἀναβαίνοντες δ' ἔθος τὰς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διήκουσαν. τοῦτ' ἔφυγε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ δὴ τοῦτο παρελθεῖν ὁρμῶντι εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπερράγησαν αἱ στοαὶ,

contiuentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi interciſas porticus vidit,

τὴν

τὴν ὁρμὴν ἀπέξαπτ. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλήν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην αὐτοὶ ἀξιώσωσιν. τῶν δὲ πάντα φασὶν ἀσφαλείας τε τῆς μηδὲν νεωτερεῖσθαι ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψοι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην. πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθὴς, διὰ ἃ πεποίηκεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν, καὶ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Κεφ. κη. ΕΤέραν δὲ ἐπιβολὴν τοῦ πολέμου ποιούμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ἅπασαν κατηφανδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. οὐ μὴν οἵ γε τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τοῦ κεστίου φθὰς ὧν φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρῳκώμησεν, ἔχραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἡμερώτερον ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ὑπόστασιν εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, καὶ συναμύνοντας. αὐτὸς δὲ φρονίμως τινὰ τῶν ἑταίρων τὰ κατασκεψόμενον τὰ φερόμενα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστὸς ἀγγελοῖτο. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ὑπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέφαντι φθέτυχεν ἀγρίππα τοῦ βασιλέως καὶ ἰαμνίας, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδιλώσων. εἰσὶ δὲ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιουμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπεδύοντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν φλώρου διεξῆσαν ὠμότητα. πρὸς ἓν ἠγανάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς οὓς ἦλθεν ἰουδαίους μετέφερε, ταπεινοῦν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τοῦ μὴ δουλεῖν ἀδίκως τὴ παθῶν, τῆς ἀμυνῆς ὑποζύπτων. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄντες ἔκκειτοι, καὶ δεῖ αὐτῶν κτήσεως ὑπεθυμοῦντες οἰρήνην, συνῆσαν δυνοϊκὴν τὴν ὑπόπλεξιν τῆ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ὑπὲξ ἑκοντα σταδίοις ἐλθὼν, ἐδεξιοῦτο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. ἐκέκευον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαλμένων γυναῖκες φθέγγεσθαι, καὶ φθεῖραι τὴν τοιῶνδε οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς ἔπεσεν, ὑπεκκουρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἱκέτευε. τῷ τε νεαπολιτανῷ κατεβόων, ὅσα πάσχοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑποδείκνυον, καὶ συνορυγμένας τὰς οἰκίας. ἔσχατα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολιτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι φθεῖλθεῖν μέχρι τοῦ σιλωᾶ τῆς πόλεως, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις οἰκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ. διὰ ἐπιβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς φρενότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τῆ πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην φθέγξαμενος, καὶ τὸ θεοῦ φθοσκυνήσας ὅσον ἐξῆν τὰ ἅγια, φθὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

C

D

E

F

G

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendū Romanis hortantis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videréntque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippã suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiã ad conseruationẽ pacis hortatus, adorauit Deũ eiúsque sanctã: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionẽ: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τῇ Ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ-
πόλεμον, πρόσθεις καὶ φλάουρον πέμπειν ἠξίου θεὸς
νέφος, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόνῳ, κα-
ταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐ-
τοὺς καταρξαι τῆς ὕβρεως, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαι-
το τὸ κατάρξαντα. φανεροὶ δ' ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες,
εἰ τιν' ἀρισβόλαν τὰς ἀποκωλύοι. ἀγρίπα δὲ τὸ μὲν
χειροτονεῖν φλάουρον κατηγόρους, ὀλίφθονον ἐδίκει.
τὸ δὲ εἰδέναι δ' Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκκεκινδυνότας,
οὐδὲ αὐτοῖς λυσιτελὲς κατεφαίνετο. θορυβαλεσάμε-
νος δ' εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ὑποστησάμε-
νος ἐν ἀριστερᾷ τὴν ἀδελφὴν βερνίκην, ὅτι τῆς ἀσα-
μωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ὑπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ
πέρας τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν
συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἰδὼν πάντας ὑμᾶς
πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δῆμον τὸ
καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν προ-
ῃρημένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμ-
βουλεύειν ἐθάρρησα. φθονερὸς γὰρ ἂν τῶν τὰ δέον-
τα ποιεῖν πρὸς λόγους, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων
πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δὲ τινας μὲν ἡλικία
τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, τινας δ' ἐλπὶς ἀ-
λόγιστος ἐλευθερίας, ἑτέρους δὲ πλουτοῦσα πρὸς παρ-
ρησίαν, καὶ τὸ κοινὸν τῶν ἰδίων ἀδυνατώτερον ἐπὶ τὰ θεάματα
συγχυθῆναι, κέρδος, ὅπως καὶ τοί τι σωφρονιζόντες με-
ταβάλωνται, καὶ μὴ τῶν ἑτέρων κακοβουλίαις οἱ ἀγα-
θοὶ συναπολώνται, φήθην δεῖν ὅτι τὸ αὐτὸ πᾶσιν
ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἀνομίζω συμφέρειν. θορυ-
βούσης δέ μοι μηδὲν, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούη-
τοῖς μὲν γὰρ αἰσχίστως ὅτι τοῖς δούλοις ὡρμημένοις,
ἔστι καὶ μὴ σὺν ἐμοὶ συναίνεσιν τὰ αὐτὰ φρονεῖν.
ἐμοὶ δὲ ὀλιγωρῆσαι οὐ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ
λόγος, ἐὰν μὴ σὺν πάντων ἡσυχίᾳ γένηται. οἶδα μὲν
οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐπὶ τῷ ὀλιγόπιστον ὀργὰς, καὶ τὰ τῆς
ἐλευθερίας ἱκέσιμα ξαγγελοῦσιν. ἐγὼ δὲ πρὸν ἐξε-
τάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ὑπεναντίοι πολεμεῖτε, φρά-
σειν ὀλίγα δέομαι τῶν συμπλοκῶν τῷ σφαλέντι. εἰ
μὲν ἀμυνάσθαι τοὺς ἀδικοῦντας, τὸ σωφρονεῖν τῶν ἐ-
λευθερίας. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πει-
σαντὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων
μετεωριζόντων, αἰσχρὸν ἐμοὶ τὸ δουλεύειν. σκο-
πεῖτε δὲ ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πο-
λεμεῖν ἡ ὑπάρθοις, καὶ πρᾶτέ γε τὸ τῷ ὀλιγόπιστον
ἐγκλήματα. διαπορεῖν δὲ οὐκ ἀρεσκόζει δεῖ τὰς
ἐξουσίας. ὅταν γὰρ τῷ μικρὸν ἀμαρτημάτων τοὺς ἐξου-
σιάσμοις ποιεῖσθε μείζους, καὶ ἑκατὸν τοὺς ὀνει-
διζομένους ἀπολέγχετε, καὶ παροίνους τὸ λοιδο-
ρεῖν καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, παρδοῦσι φανερὰς
οὐδὲν δεῖ οὔτε τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν ἀδυνάτους, ἔ-
τε τῷ ἀδικουμένῳ πρόχειρον τοῖς ἀδικοῦσι χεῖρ' ἦ ἀμ-
ῦνασθαι. φέρε δὲ ἐξ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπλῶ-
σας χαλεπούς, οὐκ ῥωμαίους πάντας ἀδικεῖσθαι ὑ-
μᾶς, οὐδὲ καῖσαρ, καὶ εἰς αἰρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ
γὰρ ἐξ ἑνὸς ἤκουσε πομπῆς ἐπ' ἐκείνους, οὐδ' ὑπ'
τοὺς ὑπὸ

τοὺς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπιβλέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τάντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ δι' ὀλίγα πολλοῖς, καὶ δι' μικρὰς αἰτίας, πλείστοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἅπασι, καὶ τοῖς διαδεξομένοις εἰκὸς ἐλάττονας μεταδιώκεσθαι κινδύνους· ἀπὸ δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορᾶς, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὲν τὸ γε τῆς ἐλευθερίας ὑπιδυμεῖν ἄωρον, δίον γὰρ τὸ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὸ ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπή, καὶ ὧδε τὸ μηδ' ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθείς, ἔστ' εἰς ἀφιστάμενος, αὐθάδης δοῦλος ὄζει, οὐ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐχρῆν πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ἔτι τὸ ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χείρος ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ ἐχρήσαντο, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ αὐτάρκων. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν σὺν ἡδονῇ παρειληφότες, τοῖς πρόγονοις δὲ τῶν πρώτων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλάττους ὄντες, πρὸς ὅλην αὐθιγενῆ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτατοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὠφανίζοντες ποτε καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ἀφρήφατον ξέρξην δι' ἠπείρου πλάσαντα, καὶ δι' θαλάσσης ὁδὸν δόσαντα, καὶ μὴ χωροῦν μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς δι' ἠπείρου τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ὅτι μιᾶς νεὼς ἀπέφυγον, πρὸς δὲ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικεῖ τὰ δόγματα τῆς ἰταλίας στρατεύματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοῖς δεσπόταις. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ ὠφανισμένοις αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁράσαντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μετέβησεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλεῖστον ἀγῶνα πρὸς ἐλευθερίαν παρρησίας, εἶκει. μόνοι δὲ ὑμεῖς ἀνδρεῖοι δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μοι ὁ στόλος ὑμῶν διαπλεόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δὲ οἱ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ περισκέψασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μοχθήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοίκων ἐθνῶν ἠττήθη πολλάκις, ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς ὅλης τῆς οἰκουμένης αἴτιος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. οὐ γὰρ ἐκόρεσεν αὐτοὺς ὅλος διφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τὴν προσαρκτίαν ἴστρος, ἡ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῆς ἀοικήτου ἐρευνηθεῖσα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνιστορήτου προτέρου βρεττανίας διώυγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

A possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. Sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel
B bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quâ ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani,
C cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam
D quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem gloriosissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas,
E & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexãdro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire de
F dignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expẽsis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellũ mouere. Non circumspicitis Romanorũ imperiũ? non metimini vestrã imbecillitatẽ? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorũ autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam
G hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq; enim sufficit eis ad Orientẽ, quidẽ totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanũ aliũ quæsierũt orbẽ, & vsq; ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitũ transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seuire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duobus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis torum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma ditemptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἐλλήνων συνετώτεροι; πλείους τῶν κ' τὴν οἰκουμένην ἐσὲ πάντων; τί τε παροξύνει ὑμᾶς κ' ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷ τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων δ' ὑγιείᾳ προέχειν δοκοῦντες, καὶ τοσαύτῃσι νεμόμενοι χώραις, ἐξ ῥωμαίων ὑπήκοοι ῥάβδοις. τοσούτοις δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότεροι μὲν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀπολαύειν. τί δ' αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς σφᾶ προσκυνοῦσιν ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν βιθύνους τε καὶ κάππας, καὶ τὸ παύροφυλον, βοσπορανούς τε καὶ τὰ θρᾴκια τῆς πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς οὐδὲ μὴν οὐδὲ οἰκεῖος ἐπιτάσσειν δεσπότης. νῦν δὲ, ἑπτακαίδεκα χιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ πανάρμοσι μακραῖς, τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀχείμαστον εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ἐφ' ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χρεὼν ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ θρᾷκες, οἱ πάντες μὲν εὐθὺς, ἐπτὰ δ' ἡμέρῃ πλεόνων χώραν διειληφότες, τεσσαρεσκαίδεκα τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθὺ κρυμῷ τοὺς ὅπλα σπεύδοντας ἀπακόπτουσαν, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουρᾷ. οἱ δὲ ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι δαλματίας ἔσω πεπτωκυῖαν, τὸ δ' ἴστρῳ κατοικοῦντες, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τοὺς δακῶν ἀπακόπτουσιν ὁρμάς; οἵ τοσαυτάκις ποὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλματᾶς, καὶ ποὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες πότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ἐπορθῆναι, νῦν αὐχυφ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλ' ἐμὲ μὲν εἴγέ τινας εἰς ἐπόρασιν ὠφέλων ἀφορμὴ μεγάλως παροξύνει, μάλιστα γαλάτας ἐχθρὸν τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ὄξ εἰναετοῦς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, ποὸς ἕω ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ἑσπέρᾳ δὲ, ποὸς ὠκεανῷ. ἀλλὰ καί τοι τηλικαῦτα μὲν ἔρυμα ποοβεβλημένοι, πάντες δὲ καὶ ἑξακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσι, τοὺς δὲ πηγὰς ὡς αὐτὸς εἶπον τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χθὲς ἄλλων ἐπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην, αὐέχονται ῥωμαίων ποοσοδος ὄντες, καὶ ταμιεύομενοι παρ' αὐτῷ τὴν τῶν οἰκείαν δαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δίχα ποοπομπῶν μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγλυσίαν, οὔτε διὰ ποίγκαν ὀκνοῦντα ἐπὶ πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως ῥωμαίων τῇ τύχῃ κατακλυζόντες, ἢ τις αὐτοῖς καταρθῶ πλείονα τῆς ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις ποοπώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ γεωργοῦ μόχθος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ὀκήρασεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ὑπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης δέσποτα, φῦλά τε λωσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀφειμένα, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις ἅμπωτιν ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ δι' ἠρεμούσης

δι-

ὀδυσάντας τὰ πυρήνωϊα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φερομένη δὲ ἤρκεσε τῇ ἴσῃ δυσμάχων καὶ τοσούτων ἀπηνισμένων, ἓν τάγμα. τίς ὑμῶν ἐκ ἀκοῆ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλ' ἐγὼ μὲν καὶ μεγέθη σωμάτων, οἷδτε δ' ὅπου πολλάκις, ἐπεὶ παντα χοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων ἀϛμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' οὗτοι γε μὲν ἄπειροι νεμόμενοι, μείζω δὲ τῇ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονοῦσιν, τοῖς δὲ θυμοῖς τῇ ἀγριωτάτων θηρίων σφοδρότερος, ῥᾴων τῆς ὁρμῆς ὄρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἁλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῇ ἔθνος φυγῇ ἁλίσκεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἷ παῖς ἱεροσολύμων τύχαις πεποιθότες. καὶ γὰρ ὠκεανὸς περιβεβλημένος ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης, οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκουμένης, πολιόσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τῶν τοσαύτην νῆσον ἀϛραφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅτε τῆς ἰταλίας ἐδῶν, ἐν εἰρήνης σφραγῖδι δουλεύουσαν τῷ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἀϛραφείᾳ. πάντων δὴ χεδὸν τῇ ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα σφενδονώντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοπεῖτε, οἳ τὸν μέγαν αὐχοῦντες ἀννίβαν, καὶ τῷ ἀπὸ φοινίκων δυνάμεως, ἀπὸ τῶν σκιπίωνος δεξιᾶ ἔπεσον. οὔτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακεδαιμόνιον γένος, ἔτε μέρμαρῖται, τὸ μέχρι τῆς ἡλιάδος ἐκτεταμένον φῦλον, ἐφ' οἷς φόβῃ καὶ θῆς ἀκούουσι σύρτεις, γαιτουλίους τε καὶ μαύρους, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τοὺς ῥωμαίων ἀπείρους ἀρετῆς. τῶν δὲ ξύτου τῆς οἰκουμένης μοίρων, ἧς οὐδὲ ἀριθμῆσαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὀρίζομένων ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ στήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῖς ἀπὸ ε. νέμουσαν ἀριθμοὺς, ἐχθρώσαντο μὲν ὀλίγοι. χωρὶς δὲ τῆς ἐτησίων καρπῶν, οἳ μυρίων ὀκτὼ τὸ κῦ τῶν ῥωμύλου πλῆθος ξέφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίους φορολογοῦντες, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμους τοὺς διαφορεῖς, οὐδὲν τῇ ὀλιγοστῶν ὥσπερ ὑμεῖς ὕδων ἡγούμενοι, καίπερ ἐνὸς τάγματος αὐτοῖς ἐφεδρεύοντος, καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῶν ἐπὶ δουλείαν τῶν ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αὐγύπτου τῆς γεννώσης, ἥτις ὀκτὼ μοίρης αὐξάνεται, τῆς διδαίμονος ἀραβίας, ὁμόρους τε ὄντα τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα μὲν τοῖς ἑπτακοσίας ἔχουσι μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῇ ἀλεξανδρέων κατοικούντων, οἷς ἔνεστι τῆς καθ' ἡμῶν κεφαλὴν εἰσφορᾶς τιμήσασθαι, τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐκ ἀνδέξει, καίτοι τηλίκον δυνάστου κύριον ἔχουσι τῶν ἀλεξάνδρων, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, ὃς ὁ καθ' ἡμᾶς, μήκος μὲν ἐστὶ αὐτῆς, ξ. σταδίων σταδίων, εὖρος δὲ ὀκ ἐλάττων δέκα. τῶν δὲ ἐνιαυσίων παρ' ὑμῶν φόρων καθ' ἕνα μόνον πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem B maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem C quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: éstque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen cepetunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potètiam explicare Romanam? cùm eam possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsq; ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A
miniſtrat. Munitur autem vndique aut in-
commeabili ſolitudine, aut importuoſo ma-
ri, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus,
quorum tamen omnium nihil Romana for-
tuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuita-
ti inſidentes, profundam Ægyptum cum illa
Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur
in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſu-
metis? Siquidem omnes qui in orbe habita-
bili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis ve- B
ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, &
Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet
adiutores. Porrò nec illi propter irrationabi-
lem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi
tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus
tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum
Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe
temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius
imperio, aduerſum Romanos in bello proce-
dat. Superest igitur ad diuinum confugiatur C
auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſi-
ne Deo quippe impoſſibile eſſet imperium ta-
le conſiſtere. Conſiderate autem quemadmo-
dũ hęc ipſa erga, ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellũ ge-
ratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficil-
lima, atque eadem tranſgrediendo offendatis
Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si e-
nim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & D
ad nullum actum moueamini, facilè profectò
capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri ex-
perti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ
deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugna-
bantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem
in bello legem patriam, neſcio propter quid in
reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis
intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſol-
uatur. Quemadmodum autem aduocabitis in
adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſpon-
te violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E
bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus
confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum
ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur,
in manifeſtam vtique captiuitatem volentes
pugnare proſiliũt. Quid autem prohibet pro-
priis manibus filios veſtros coniugéſq; lania-
re, & hanc pulcherrimam inflammare pa-
triam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lu-
crabimini vel ignominiã ſuperatorum. Bonũ
eſt, ô amici, bonũ eſt, dum adhuc ſtat nauis in F
portu, præcauere tempeſtatẽ futuram, & nõ co
tẽpore, quo in medias irruetis procellas trepi-
dare. His ſiquidem qui in improuiſa mala
inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione
videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen
iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecun-
dum pacta conflictum ire Romanos, aut poſt-
quam vicerint, moderatè vobiſcum acturos,
& non in exemplum aliarum gentium ſacram G
hanc vrbem inflammaturos, interfecturos au-
tem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim
qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ
habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

κακοδου-

τὴν ῥώμην σῶον πλουτεῖ τιτανάρων. τιτεί χεται δὲ παι-
δὸν ἡ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμήνοις,
ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότε-
ρον εὑρέθη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ
πόλει τάγματα, τὴν βαθεῖαν αἴγυπτον ἅμα τῇ μα-
κεδόνων δ' ἠρεία χαλινοῦ τινας οὐ δεῖ τὸν πόλεμον
ἐκ τῆς ἀοικήτου θεραπεύεσθαι συμμάχους. οἱ μὲν γὰρ
δὴ τῆς οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰσί τις
ἐλπὶς δ' ἐφέτους ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆ
ἀδιαβλωνῶν ὁμοφύλους οἴεται προσαμυνεῖν. οἱ δὲ,
οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέ-
ξουσιν ἑαυτούς, οὔτε βουλόμενοις κακῶς, ὁ πάρ-
θος ὑπερβάλλει. προνοεῖται γὰρ αὐτοῦ τῆς πρὸς ῥωμαίους
ἐμπειρείας, καὶ θαβαίνειν οἴσεται τὰς σπονδὰς,
κἂν τις τῷ υἱεῖ αὐτὸν ὅτι ῥωμαίοις ἴῃ. λοιπὸν οὐδὲ ὅτι
τῷ ἐκ τῆ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ μὴ
τοῦτο θαῤῥῆ ῥωμαίους τόπαντας. δίχα γὰρ θεοῦ συσῶναι
τηλικαύτῳ ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δὲ ὡς
ὑμῖν τὰ τῆς θρησκείας ἄπεκτον, εἰ καὶ πρὸς ἀγεν-
εστέρους πολεμοῖντε, δυσθεοίκητον, καὶ δι' ἃ μάλιστα
τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκάζομε-
νοι θαβαίνειν ἀπορρίπτε. τεσσεῦτες μὲν γὰρ τὰ
τῆδ' ἑβδομάδων ἴσθι, καὶ πρὸς ἡμέραν ἀπέχειν κι-
νούμενοι, ῥᾳθίως ἀλίσκεσθε; καθάπερ οἱ φρούροι
πομπεῖῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐπεργοὺς πεπο-
ημένῳ τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρχοντο οἱ πολιορκού-
μενοι. θαβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον
νόμον, οὐκ οἶδα ὅπου ποιεῖ ποιήσεσθε τὸν ἀγῶ-
να. ἀπουδὲν γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῷ πατρίων τι κα-
λῦσαι. πῶς δὲ ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν,
οἱ θαβαίνοντες ἑκουσίως τῷ εἰς αὐτὸ ἐπιτρέπει-
αι; ἐπαναγεσθε δὲ καιρὸν πόλεμον, ἢ θεία παιδεύ-
τες, ἢ αἰδέσεσθε βοηθεῖα. ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμ-
φοῖν τὸ νεκρῶν ἀποκόπῃ, φανερὰν ἅλωσιν εἰ πολε-
μοῦντες αἱρεθῆτε. τί δὲ κωλύει τὰς ἑαυτῶν χεῖρας
ἐγχειρίσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τῷ ἀνε-
καλλιτεχνήτῳ παῖδα ταύτῃ καταφλέξαι; μανεῖ-
τες γὰρ οὕτω, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος παρδήσετε. κα-
λὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σπάφος, προ-
κόπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας
τὰς θυίλλας ἀπὸ λιμένων ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ
ἐξ ἀνάγκης ὑπεισοῦσι δ' ἀνοίαις, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι
ἀφεῖται. ὁ δὲ εἰς προδήλου ἀπόλειαν ὁρμήσας, καὶ
προσυφδίζει. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαβοῖ κατ' συν-
θήκας πολεμήσειν, ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν με-
τριάσειν, ἀλλ' οὐκ ὡς ὑπόδειγμα τῷ ἄλλων ἐθνῶν,
καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν
ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ ἀφειδήσουσι φυγῆς δ' ἁπάσης
τόπον, ἀπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δι-
δοικότων χεῖν, ὁ δὲ κίνδυνῳ, οὐ τῷ ἐνθάδε μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῷ κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικοῦσιν.
καὶ γὰρ ἴσθι ὅτι τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμε-
τέραν ἔχων. οὐ γὰρ ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν σῴζε-
σθαι, καταφάξουσι οἱ διάφοροι, καὶ δ' ὀλίγων αἱρε-

κοδου-

ἐπλα κινεῖν αὐτοῦσιν. εἰσηλθόντο δὲ οἵκτος ὑμᾶς,
ὦ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τ μητροπόλεως
ταύτης, καὶ τοῦ ἱεροῦ φειδόμενοι. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ,
καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μὴ τοῦ ἀγίων τηρήσατε, ἀφέξον-
ται γὰρ οὐκ ἔτι ῥωμαῖοι τούτων κεκτέσιντες, ἂν φει-
σάμενοι θεόπεμπτον ἠκαείσητε. μάρτυρομαι δὲ ὑμᾶς B
μὲν ὑμοῦ τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ
πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ἐδίδουν τοῦ σωτηρίων ὑμῖν κα-
θυφηκάμην. ὑμεῖς δὲ βουλεύσαμενοι μὲν τὰ δέοντα,
κοινῇ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχετε. θορυβεόντες
δὲ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα
εἰπὼν, ἐπεδάκρυσε τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τ
ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. αἰσθόμενοι δὲ, ὅτι ῥω-
μαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δὲ ἃ πιπόθασι πολεμεῖν. πρὸς C
ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥω-
μαίοις ἤδη πολεμούντων ἐστίν. εἶτα γὰρ ταῖς αἰσαι τὸ
δεδιὼς κατὰ τὸν φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπενόφατε τ αἰτιο-
νίας. ἀποκαθάσεσθε δ' αὖ τὴν αἰτίαν τ ἀποστάσεως,
ἐὰν ταύτας τε σωσάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὴν εἰσ-
φορὰν. ἐγὼ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φρούριον ἐστίν, ἢ φλώ-
ρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφ. κθ. ΤΟυτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως
τε Βερνίκης ἀναβαίτες εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τὴν ἐξ- D
τοῦ τῆς στοᾶς οἰκοδομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας, οἵτε ἄρ-
χοντες, καὶ οἱ βελευταὶ μεμεθέστες, τοὺς φόρους συνε-
λέγοσι. ταχέως δὲ τὰ παραάκοντα τάλαντα, το-
σοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τοῦ μὲν πολέμου τό-
τε τὴν ἀπειλὴν, οὕτω κατέσειλεν ἀγρίππας. αὖ-
θις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώ-
ρῳ, ἄχρις αὖτ αὐτὸ πέμψῃ καὶ σαφῆ διάδοχον. θορυβου-
ἐξωσθέντες ἢ, ἐβλασφήμων εἰς τ βασιλέα, καὶ τ πό-
λεως αὐτ ὠνείκιζον. ἐτόλμων δὲ τινες τ στασιαστῶν, E
καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ ἢ βασιλεὺς τ ὁρμὴν τοῦ
πλήθους ἀκατάσχετον ὁρᾶν, καὶ χαλεπήνας
ἐφ' οἷς ἐθορυβολάκιζον, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς
δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε θεὸς φλῶρον εἰς ἐκκαίρεσιν,
ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ὑποδείξῃ, τοὺς τ χώραν φορολο-
γήσοντας αὐτοὺς ἢ ἀνεχωρησεν εἰς τ βασιλείαν. κἀν τού-
τῳ τοὺς τοῦ μάλιστα κινήσαντα τὸν πόλεμον συνεῤῥόν-
τες, ὥρμησαν δὴ φρούριόν τι καλούμενον μάσαδαν, F
καὶ κατακαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέ-
σφαξαν, ἑτέρους ἢ κατέσησαν ἰδίους.

ερ. λ. ΑΜα καὶ κτ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανία τοῦ
ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε,
τοὺς κτ τ λαβεῖαν λειτουργοῦντας ἀπειθῆ, μηδε-
νὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν θεοσδέχεσθαι. τοῦτο
δὲ ἰδὼν τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολὴ. τὴν γὰρ
ἀπὸ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπέῤῥιψαν, καὶ πολλὰ
τῆς τε ἀρχιερέων καὶ τῆς γνωρίμων ἔθνους καλούντων,
μὴ ὀλιγωρεῖν τὸ ἀπ' τῆς ἡγεμόνων ἔθος, οὐκ ἐπέ-
θοντο, πολὺ μὲν κ τοῦ σφετέρου πλήθει πεποιθότες,

fore vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersùm tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorũ seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ perpetrassent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constructis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

CAP. XVII. De corpore rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerũt custodes. In templo quoq; Hierosolymorũ Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audaciſſimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes,

robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent subiicere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem corũ ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, sempérque eorum, qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solùm non prohibuisse aliquorũ hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam eas, quæ viserentur permanerentq; ad præsens vsque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum sinantur accedere. Et si quidem circa vnius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeãtur offerre: fiátq; verè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, vt eorum non posset authoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebãt. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, volénsque inflammare bellum nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus, & iis aduersũ quos bellum mouebatur, volénsq; & Romanis cõseruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitum Dario, duce verò

A ἡ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζόντων παρώργα, μᾶλιστα δ' ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Συνῆσθιον δὲ οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίστα- Κεφ. λε.
το, καὶ τῶν φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' αἰτίοις
ἤδη συμφοραῖς ἐβαλλόντο τὴν ὅλων. καὶ δόξαν
ὑποπειρᾶσθαι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸς τ' χαλκῆς
πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥπερ ἦν τοῦ ἔσω ἱεροῦ πρὸ-
βαιμοῦν πρὸς ἀνατολὴν ἥλιον. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολ-
λὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ὑποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ
τὸ πλικοῦτον ὑπισχνούμενοι τῇ παρόδῳ πόλεμον, ἔπειτα τὴν
προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάσκοντες τοὺς μὲν
προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀνα-
θημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομέ-
νους τὰς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον τὰ
ζωηκεκείνων θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλ-
λὰ καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ θυσιαζόμενα τὸν τοσοῦτον
χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς
δὲ νῦν ἐκ τῶν ἱερῶν ἐξαιρεῖσθαι τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηνὸς δυομέ-
νου τὰς ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καὶ τοσοῦτον μὲν θρησκείαν ξέ-
νιον, καὶ μὴ τὸν κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως
ἀσέβειαν, εἰ μηδὲ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσαι τὰς ἀλ-
λοτρίας, οὔτε προσκυνῆσαι. κἂν μὲν ὑπὲρ ἰδιώτου τὰς
ψυχὰς τοῦτον ἐσφέρη τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀρεζο-
μένης ἀπανθρωπίας. ἱερουργὰς δ' ὅτι ῥωμαίους, καὶ ὁ
κῆρυξ ἐκάστοτε γίνονται. διαδικάζειν μὲν τοι μὴ τὰς
ὑπὲρ ἐκείνων ἀποῤῥιφείσας θυσίας, κωλυθῆσι θύειν
καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἡμῖναί τε ἑκάστοτε τὰς ἡγεμο-
νίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδώ-
σουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκα-
σι τὸν φίλον, διορθώσονται τὸν ὕβριν. ἅμα ταῦ-
τα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων
ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ὑπὸ
τῶν ἀλλογλώσσων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆλθε δ' οὐδεὶς
τῶν νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδ' προσήεσαν οἱ λει-
τουργοὶ, τὸν τῶν πολέμου μεταβολὴν ὑποπτεύοντες.
συνιδόντες οὖν οἱ δυνατοὶ, τὴν τε σπουδὴν ἤδη δυσ-
καθαίρετον ὑπὸ τῶν ὄχλου, καὶ τῶν ὑπὸ ῥωμαίων κίν-
δυνον ὑπὲρ πάντων αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσπεύδαζον
τὰς αἰτίας. καὶ πρεσβεῖς οἱ μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν,
ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίου σίμων, οἱ δὲ πρὸς ἀγρίππαν,
ἐν οἷς καὶ ἦσαν δημοσθένης σκῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ
κοστόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος.
ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβῶναι μετὰ δυνάμεως
εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὶν γνῶναι δυσκαθαίρετον, δια-
κόψαι τὸν στάσιν. φλώρῳ μὲν οὖν τοῦτο δ' ἐστὶν ἀλ-
γεινὸν ἦν, καὶ προπηλακίσας ἐξαπέστειλεν τὸν πλήμμυρα,
ὅδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς. ἀγρίππας δὲ κη-
δόμενος δήμου τῆς τε ἀφισταμένων, καὶ πρὸς οὐδ' ὁ
πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰου-
δαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μη-
τρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν
ὑπισχνούμενος, ἔπεμψε τοὺς ἐπαμυνοῦντας τῷ δήμῳ
χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ
τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ

τῷ ἴσα;

τὸ στασιάζον ἐκεάτει, καὶ τῶ ἱερῶ. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκηβόλοις ἀδιαλείπτως ἐπιχέοντο, καὶ σωεχῶς ἦσαν βιλῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρου τῆς κλιμάτων. ἔστι δ' ὅτε καὶ κ' λόχους ἐκ ἐναντίας ἐντες, συστάδ' ἐμάχοντο, τόλμας μὲν οἱ στασιασταὶ θερεῖ χοντες, ἐμπειρία δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἓν ἀγὰν τῶ ἱερῶ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δ' ἐπὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπὶ ἀ μὲν οὖν ἡμέραις συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγένετο. οὐδέτεροι δὲ τῶ καταληφθέντος μέρους εἶκον. τῆ δὲ ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῆ βωμῆ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τῆ πυρὶ λίποιτο, δρεμφεῖς δ' ἀσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν δρεμφέρεια τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῆ δὲ ἀδηνεῖ λαῆ συνεισρυέντας πολλοὺς τῆ σικαρίων, οὕτω γὰρ ἐπάλουν τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαῤῥαλεώτερον ἐπέκειντο τῆς βλησθέσεως. ἡττῶντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις ἔκειτο ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ βλητεσόντες, τῶ τε ἀνείου τῆ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφαίσας ἀπολύοντες τὰ συμβόλαια τῆ δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῆ χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος προσλάβωσι τῆ ὠφελησόντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς δυπέρεις ἐπανασήσωσι τοὺς δανέρους. φυγόντων δὲ τῆ φρὸς τῆ γραμματοφυλακίω, τὸ πῦρ ἐνέσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τ' πόλεως κατέφλεξαν, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. εἶτα δὲ τῆ δ' ἡνατῆ, καὶ τῆ ἀρχιερίων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ἀνομίους κατεδύοντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀντίπερ φεύγοντες αὐλὴν, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες φρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῆ νίκη καὶ τοῖς ἐμφρονεῖσιν ἀρκεσθέντες ἀπεπαύσαντο. τῆ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτη δὲ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ὅπὶ τὴν ἀντωνίαν, ἐ τοὺς ἐν αὐτῆ φρουροῦντας δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαπεμψάμενοι σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέτταρα μέρη, τῆ τειχῶν ἐπεφέροντο. τῆ δὲ οὔδει φρὸς ἐνδρομὴ μὲν, οὐδεὶς ἐθάῤῥει, διὰ τὸ πλῆθος τῆ ἐφεστώτων. διϊσταμένοις δὲ ὅπὶ τὰ θυρεάκια, καὶ τοῖς πύργοις, ἔβαλλον τοὺς φρεστῶτας, καὶ συχνοὶ τῆ λῃστῶν ὅπὶ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῆ μὲν στασιαστῶν ἀπαραλύτως τοῖς οὖσιν οἰκτρῶν ἐνδιὰ τροφῆς. τῆ δὲ οὔδει, καμάτῳ τοῖς πολιορκοῦντας. Κἂν τούτῳ μανάημός τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐν σοφισταῖς δεινότατος, καὶ ὅπὶ κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίοις ὠνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσοντ' μὴ τὸν θεὸν,

A rem occupant ciuitatem: inferiorem liquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autē audacia quidē seditiosi, B belli verò sciētia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoréſque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem li- C gnorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audaciſſimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus D irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerūt: post quòd ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciE uitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per F biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere molibantur. eorum verò qui intus erant, crumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequenG tes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi il-

lius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deū subiicerentur Romanis;

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. cóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agétes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam turum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatū diripientes, Stratopedū incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

CAP. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pōtificis Ananiæ mors, in crudelitatem crexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decēre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruēre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μασάδαν. κἄνθα τὼν ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, τοῖς μὲν τοῖς δημότας ἑτέρους λῃστὰς καθωπλίσας, τούτους δὲ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάγεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γηρύων ἡγεμὼν ἁπάσης, διέτασε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία μὲν ὤν ὀρύσσειν, καὶ φανερὰς ὑποβάλλειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ὢν ἄνωθεν βαλλομένους, ὑπονόμου δὲ πόῤῥωθεν ὑπὸ σκέπῃ τῶν πύργων διορύξαντες, ἀνακρεμάσαν αὐτόν. ἔπειτα τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμβαλόντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δὲ τῷ πυρὶ τὸν, ὁ μὲν πύργος ἐξάφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον κἄνθεν αὐτοκοδομημένον διέφανη. τὼν γὰρ βουλὰς αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τοῦ πύργου κινηθέντος ὡς ὑποπτεύσαντες, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. οἱ δὲ τῷ μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις μὲν. οἱ δὲ κἄνθεν τοὺς τε τὸν μανάημον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἐπιτιμᾶν ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν παρασκευάζουσι. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλοφορίοις, οἱ μὲν ἐξέπεσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλαφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὄνειδος ὑπελάμβανον, τοῦ μηδὲ πιστεύειν εἰ διδῶτο. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς ἀλαλοῦν, ὅτι τοὺς βασιλικοὺς αἰφυγον πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμην. οἱ δὲ τῷ μανάημον εἱστήκοντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας αὐτομολῆσαι διέφθειραν, καὶ τὰς ὑποσκιὰς διαπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἔκτῃ γορπιαίου μηνὸς ἐπεράνθη. τῇ δὲ τὼν ὑποῦσαν ἔτε ἀρχιερεῖ αἰσίας τῷ τὼν βασιλικῶν αὐλῶν δύεσθον ὀλαλαθαίων αἱλίσκεται, καὶ τοὺς λῃστῶν ἀναιρεῖται σὺν ἐζεκία τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ὑπεχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῷ στρατωτῷ ὀλαφύγῃ. τὸν δὲ μανάημον ἔτι τῷ ὀχυρῶν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τὲ ἀρχιερέως αἰσίου θάνατος, ἐπύρωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αὐτῷ παῤῥησίαν, ἀφόρητος μὲν τύραννος. ἐπαίσαντο δὲ οἱ τοῦ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων ὑποστάντας, διὰ ἐλευθερίας πόθον καταπεφεύσθαι ταύτῃ οἰκείῳ δήμῳ, καὶ διαστόλῳ φέρειν, εἰ μὴ μηδὲν πεπόνθοι βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δίοι πᾶ τῷ ἔλλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ πρεσβύτερον, συμπίπτοντες, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχείρουσιν αὐτῷ. σοφὴς γὰρ αἰαβεβίκει πρόσκωπος, ἐθνῆτις τε βασιλικὴν κεκοσμημένος, καὶ ταῖς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ τοῦ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ἐπὶ τὰς ὀργὰς λίθους ἁρπάσαντες, τῇ σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, διαῤῥήγνυσθαι ὅλον τὸν στάσιν. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ τοῦ τὸν μανάημον αἰσθόμενοι, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπῃ τὶς ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν τῷ καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῷ ἀποκρυπτομένων.

καὶ

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα διαδράντες εἰς μασσάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου ἀνεψιὸς τοῦ μαναΐμου κατ᾽ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασσάδας. αὐτόν τε τὸν μαναΐμον ἐς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ὑπολαμβάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε βλάσιν μάλιστα τῆς τυραννίδος ὑπαρξάντων ἀφῄρουν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνῄρχησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβανόμενον διόρθωσιν. οἱ δέ γε καταλύσαι τὸν πόλεμον οὐκ ἐθέλοντες, ἀλλὰ ἀδεέστερον πολεμεῖν, μαναΐμου ἀπῃρήκεσαν. ἀμέλει τῷ δήμου πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀντεῖναι τὴν πολιορκίαν ἀποκαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι ὑπὲρ αὐτῶν οἱ φίλοι τὸν μετίλιον, ὃς ἦν τῶν ῥωμαίων ἔπαρχος, ἱκετεύσαντα πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποστάσεως τὰ ὅπλα, καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν ἀποδιδόντα λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τὴν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, γωρίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκαῖ, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡμερωθέντων κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἔτε ἐπεκράτει τὴν πρὸς στασιαστὰς αὐτοῖς, ἔτε ἐνέφαινε δόλου τι. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέδοντο τοὺς θυρεοὺς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνηκόεστον, ὥρμησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ προσκόπτες, ἀνῃρέθησαν ἔτε ἀμυνομένους, ἔτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἔτως ὡμῶς ἀπώλοντο· ἀγησαν ἅπαντες, πλὴν μετίλιε τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι προτομῆς ἰουδαΐσαι ὑποχόμενον, ἐφείσαντο μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν ἐλαφρὸν. ἐν γὰρ ἁπλέτῳ δυνάμεως ἀπωλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόκει. καὶ καταδοῦντες ἀπεκτόνους μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι ἀλύσιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τὴν ἐκ ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπιόντων δημοσία. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῶν μείζονα ὡς αὐτὸς ἐφ᾽ ᾧ στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετρόμαστο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη περιχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ δι᾽ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργον ἔχουσιν ἐκεχειρίαν. τῆς δ᾽ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ἅπαντα ἐκ δαιμονίου προνοίας, ἀνῄρουν κρυπτοῖς τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἅπασαν ἀναστραγῆναι μὴ ἐφ᾽ ὑστμείας. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς ἀλαφρύνοντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ πεδία.

Πρὸς δὲ τὴν ἐν τῇ καισαρείας πληγὴν, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριῶται, καὶ ἀλαμενισθέντες, τοὺς τῶν κωμῶν τῶν σύρων, καὶ τοὺς περισκοῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρων καὶ ἵππων, καὶ τῆ γαυλανίτιδι περιπεσόντες, τὰς μὲν κατασκάπτοντες, τὰς δὲ ὑποφλέγοντες,

A paucique ex eis clàm in Maſſadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum cùm fugiſſet in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter deliteſceret, capientes extraxerunt in publicum, multiſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abſa-
B lomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixi, in his adiutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, ſed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs inſiſtebant, donec vlterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Elea-
C zarum, precantes, vt ſolam eorum paciſceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: ſed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. poſtea verò
D quàm ſecundùm pactiones omnes ſcuta gladióſque poſuerunt, neque quicquam vlterius ſuſpicantes diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Eleazari, comprehenſos trucidabant neque reſiſtentes, neque ſupplicantes, ſolas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſque ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum.
E Detrimentũ autem Romanis quidem erat leue: ex copiis ſiquidem ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum, vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam ſi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditioſis cauſas
F redditurí, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoque operibus agunt quietem.

EOdem autem die, eadémque hora, quaſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes quoque Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorũ vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt, id eſt, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt
9. λγ. G

Cap. XIII. De Iudæorum maxima ſtrage Cæſaream & in omni Sy.

& in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca; alia verò inflammates;

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascaló: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiã eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos dispersedebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præueniissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formidofacie bat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizãtes cogebãtur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cũ paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatũ. maiorum autem metus quàm quæ peracta erãt, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicionem facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtrũcabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis,

A ἐχέρωσεν ὅτι πέδασαν τὴν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. ἀντέχε δὲ οὐδὲ σεβαστὴ τῆς ἐρημίας αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων, ἀλλ' ὅτι ταύτας πυρπολήσαντες, ἀνθηδόνα καὶ γάζαν κατέσκαψαν. πολλαὶ δὲ περὶ ἑκάτερα τούτων τῶν πολέμων ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἀλισκομένων ἀνδρῶν φόνος οὐκ ἄπειρος. οὐ μὴν οἱ συροι τῶν ἰουδαίων ἐλάττονι πλήθει ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι

B λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐμοὶ κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δὲ ὅλην τὴν συρίαν ἐπέχει ταραχή, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρηται στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεκδυόμενοι γὰρ τοὺς ἰουδαίους ὁπλοποιοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον οὔτε ἀπολεῖν τοὺς προσχήματος ὑπῆρχε, κ[illegible]μενον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. [illegible]αλεῖτο

C δὲ ὅτι τὰς σφαγὰς τῶν ἀλλοφύλων, καὶ τοὺς πάλαι φρουρατάτους ἐν ὁπλοποιίᾳ, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἁδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ κατατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, εὐδοξότατος ἦν ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς κατορθώσας πλείονας. ἐν δὲ ἑ-

D κάστῃ τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ νεκροὺς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γυναῖκά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδοῦς σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀθλιοτήτων συμφορᾶν, μείζονα δὲ τὴν ἑκάστῳ τετολμωμένων ἢ ὅτι τοῖς ἀπαλουμένοις μετάσασιν.

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυ- Κεφ. λ'
λον ἦσαν συμβολαί, καταξέχοντες ἢ εἰς σκυθόπολιν, τοῖς παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίοις ἐπεφέροντο πολεμίᾳ.

E ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα δεύτερον θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύθη δὲ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν εὐθύμως. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἐπολογήσωνται τὴν ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς

F πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τοῖς ἡμετέροις εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν διαπειράζοντες. τῇ τρίτῃ δὲ νυκτὶ ἐπαναπήσαντες, οὓς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τετρακισχιλίους, τάς τε κτήσεις ἁρπάσαντες ἀπάντων. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν υἱὸς οὐκ

G ἀσήμου, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ ψυχῆς, ὅτι καιρὸν τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρόσεισι γοῦν ὀπτήμερον πολλοῖς μὲν ἀναιρεῖ τῶν πρὸς τὴν σκυθόπολιν ἰουδαίων, ἐπόμενον δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνον ἐν ῥοπῇ τῆς ἐπαγωγῆς. ἐπιέρχεται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τῆς συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ ἐπελθόντες οἱ σκυθοπολῖται

κατα-

ρα τὸ πλῆθος αὐτῶν τὸν. ἀλλ' ἐοίκασ' ἢ μάλα πάσχειν ἀξίᾳ γε ὧν ἔφην πάσχω σὺν δημοτῶν· καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συνῆλθον τοῖς ἐμοῖς πολίταις. ἐγὼ μὲν οὖν ὑμῖν ἀνοσίοις καὶ ἀλλοφύλοις, ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τὰ ἐμὰ ἔθνη καὶ τὸ ἐμὸν γένος ἐν ἐλαχίστῳ ἐποιησάμην, ἀποθνήσκω· ὑμῖν δὲ ἐκεῖνος ἐπιτίθεται τοῖς ἐμοῖς πολεμίοις. τὸ δὲ αὐτὸ ἐμοὶ μὲν καὶ ποινὴ τῶν μιάσματος ἀξία, καὶ θεοῖς ἐπιτήδειος ἐπαγωγός, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τῷ ἐμῷ αὐχένι σφαγῷ, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ θυμουμένοις ὄμμασι περιεσκέπτετο τῶν ἑαυτοῦ γένεσιν. ὧν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γεραιογονεῖς. ὁ δὲ φθάνει τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ὑπερασπασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μὴ ὃν οὐκ ἄκουσαν τῶν μητέρα, καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, μηδενὸς ὑπαντῶντος ἐκείνου τῷ ξίφει, καὶ ἀποδόντος, ἅπασι τοῖς πολεμίοις. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσιν τῶν ἑαυτοῦ, καὶ περιστὰς ὑπερασπίσας τοῖς σώμασι, τῶν τε δεξιῶν αἰατένας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὸν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος ὢν ἐλεεῖσθαι ἐ νεανίας δ' ἀλκὴν σώματος, ἢ ψυχῆς εὐδαίμων. τῇ θεοῖς ἀλλοφύλοις πίστεως εἵνεκεν, ἀκολούθοις παθοῦσι χρησάμενος. θεοῖς ᾗ τὴν ἐς συνδοπόλεις φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ὅσ' ἐχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς ᾗ δισχιλίους ἀπέκτειναν, ἐδήσαντό τε ἐκ ὀλίγους. οἱ τύριοι μὲν συχνοὺς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν διεμώπτας ἐφεύροντο. ἱππηνοὶ τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὲν θεσπεσίως ἀπεσπάσαντο, τοῖς δὲ φόβοις δεσμὰ φυλακῶν εἶχον. αἵ τε λοιπαὶ πόλεις τὰ συνήθη, ὅπως ἑκάστη θεοῖς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ φόβου εἶχον.

Κεφ. λε. Μόνοι ᾗ ἀπὸ χείλους καὶ σιδήρου, ἐ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μεσηνιτῶν, καὶ ὅτ' αὖ ἔφην τινὰ ἰουδαίων ὑπόμνησιν, ἢ τι δῆσαι, τάχα μὲν ἐ δι' τὸ σφέτερον πλῆθος, ὑπερεφρόντισαν αὐτῶν θεοῖς τὰ κτήματα, τὸ πλέον ᾗ ἔμοιγε δοκεῖ οἰκεῖῳ θεοῖς οὐδὲν ἑαυτῶν ἀπεργάζονται. γεραστινοί τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ὀχλοδιῶν ἐθελήσαντας θεοῖς πεῦκαν μέχρι τῶν ὅρων. συνίστη δὲ καὶ τῶν ἀγρίππα βασιλείαν ὑπεύνοια καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο θεοῖς κέστιον γάλλον εἰς αἰτόχειαν, καταλελοίπει δὲ διοικεῖν τὰ θεράποντα τινὰ τῶν ἑταίρων τοῦνομα νάεργον, συέμωνα τῶν βασιλεῖ θεραπεύοντα κατὰ χῆρον. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βατανείας ἐβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ χῆρον καὶ συέμωνα τῶν πολιτῶν δοκιμάματος, ἕνεκα παραυτοῦ τοῦτος, ἵνα εἴτι χῆροι τὸ κίνημα καὶ θεοῖς σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, καλύειν τοὺς ἐπανισταμένους· τούτους ὁ νάεργος ἐκπέμψας ἐὺ κατὰ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν πνὰς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίχα τῆς ἀγρίππα γνώμης, ὀργῇ δὲ φιλαργυρίας ἄμετρον εἰς τοὺς ἀμφοτέρους ἐλεύθερος ἀσεβεῖν, τ' βασιλείαν διέφθειρεν.

impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ensē penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit, super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Cap. XX. De Iudæorum alia gentium cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni; & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt; quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, postendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quodam arma-

tos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere nō recusans, regnum omne corrupit,

perseuerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus est propter iniquitatem Soheemi, procuranda tamen eum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij custodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occisi.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios vsus Iudæis, præmium societatis tradidit eis,& habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium sequestratam: præstiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem venissent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt,Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant, quasi viuos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferẽdam:& primum quidem in Græcos saxa iaciebant,postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent, & penè minas implessent rebus, nisi ingentes eorum compressisset Tiberius Alexander; magistratus ciuitatis.Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittens, hortabatur,vt desinerent,neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya venientes,præcepitq; vt non solùm interficerent,sed etiã bona eorum diriperent,domósq; inflammarent. Qui protinus cõcurrentes

A διετέλεσε τὸ ὡμὸς εἰς τὸ ἔθνος ἐπιδεικνύμενον, μέχρι τυ-
ράννους ἀναπείσας, ἀπῆγεν μὲν αὐτὸν ἠδίκησε δέ-
μενον, ἔπαυσε γοῦν ἐπιβουλῆς.

Οἱ δὲ στασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ κα- Κεφ. 5.
λεῖται μὲν κύπρος, καθύπερθε δὲ τῶν ἱεριχουν-
τίων, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα
κατέῤῥηξαν εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καθ' ἣν
ἐν μαχαιρωθῆναι ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπεισεν τοὺς
φρουροῦντας ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χαρίον, καὶ
παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τλιὸν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δι-
λαβηθέντες σωτηθῆναι) πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσαντες ἐπὶ
τοιούτοις, καὶ λαβόντες τὰ πίστα παραδιδόασι τὸ φρού-
ριον, ὅπερ φυλακὴν κατεῖχον οἱ μαχαι-
ται. κατὰ δὲ τλιὲ ἀλεξανδρείαν, ἀεὶ μὲν ἰουδαίοις στάσις
πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν τοῖς ἑλληνικοῖς, ἀφ' οὗ χρησά-
μενος πρωθυμοτάτοις καθ' ἡγεμονίαν ἰουδαίοις
ἀλέξανδρος, γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοι-
κεῖν καὶ τλιὲ πόλιν ἐξ ἰσονομίας πρὸς ἕλληνας. διέ-
μενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ
τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρεύοντες ἔ-
χοιεν τλιὸ δίαιταν, ἧττον ἐπιμισγομένων τοῖς ἀλλο-
φύλοις, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακαδόνας. ἐπεὶ
δὲ ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τλιὸ αἴγυπτον, οὔτε κα-
σαρ ὁ σεβαστὸς, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν τις ὑπέμεινε τὰς
ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμ-
βολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλλη-
νας, καὶ τῶν ἡμερῶν πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμ-
φοῖν κολαζόντων, ἡ τάσις μᾶλλον παρηξύνετο. τέ-
τε δ' ὡς καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐνεστάσαντο, μᾶλλον
ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὲ τῷ ἀλεξανδρέων συ-
κλυσιάζόντων εἰς ἓν ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσ-
βείας ὑπὲρ νέρωνα, συνερρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέα-
τρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. καταδύντες δὲ
αὐτοὺς οἱ ζηλῶσαι, πρόφασιν αἰσθόμενοι, πολεμί-
ους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἔπειτα ἀναπηδήσαν-
τες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ,
φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόν-
τες, ἔφερον ὡς ζωγρήσοντες. ἠρθη δὲ πᾶν
τὸ ἰουδαϊκὸν ὑπὲρ τλιὸ ἄμυναν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λί-
θοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας
ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπει-
λοῦντες καταφλέξειν σὺν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτανδρον.
κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐ-
τῶν ἀπέκοψεν βίᾳ ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγε-
μών. οὐ μὴν οὐδὲ γε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἤρξατο σωφρο-
νίζειν, ἀλλ' ἰσοστήμους τοὺς γεωρίμους αὐτοῖς, παύ-
σασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐριθίζειν τὸ
ῥωμαίων στράτευμα. καταχλιάζοντες δὲ τῆς πα-
ρακλήσεως οἱ στασιασταὶ εἰλασφήμουν τὸν τιβέριον
καίσαρα αὐτῷ, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς
οὐκ ἂν παύσασθαι ὑποτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς
τὰς τῶν τλιὼ πάλαι ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν
αὐτοῖς πανταχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην πα-
ρόντας εἰς τὴν ἰουδαίων ἀλιθέαν ἐκ λιβύης. ἐπέρχε-
ται δ' οὐ μόνον ἁρπαγὴν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπά-
ζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες

εἰς τὰ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆγετο γὰρ ὄχλος τῶν Ἰουδαϊκῶν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, μὲν αὐταμυντὶ συντεταγμένοι· οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ τοὺς ἄμεινον ὡπλισμένους αὐτῶν ἔμπροσθεν τάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, αἰδὴν οὐδεμίαν ἐποιοῦντο. ἦν παντελῶς ἰδεῖν ὁλέθρου, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπέμψατο δὲ καὶ τούτους οἱ Ῥωμαῖοι συνδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. καὶ οὔτε νηπίων ἔλεῳ αὐτοῖς, οὔτε αἰδοῦς εἴσω γενέσθαι, ἀλλὰ οὐδὲ πάσης ἡλικίας ἐχόμενοι τὸ τέλος· ὡς δὲ πεπλῆσθαι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πίπτειν δὲ μυριάδας συμβαίνειν νεκρῶν. ἐπελείφθη δ' αὐτοῦτο τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ θεοῦ παιδείαν ἐξ ἀπόνου τὸ παντάπασι δὲ αὐτοῖς ἀλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐχώρουν τοῖς Ῥωμαίοις ἐκλείπειν. καὶ οἱ μὲν ὀξέως ἔχοντες τὸ πεδίον, ἅμα ἕδιμπτο τὸ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῆς ἀλέξανδρείων δι' ἀσφάλειαν μίσους, δυσανάλυτον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάτο τῆς συμφορᾶς.

Κεφ. λζ. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλέξανδρείαν πάθος συνηνέχθη· Κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι πρόσω ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐπιπολεμούντων. ἀναλαβὼν δὲ δυσὶ τῆς ἀπορίας τὸ μὲν δυοδέκατον τάγμα πλῆρες, ἄνωθεν δὲ τῶν λοιπῶν ἀπὸ χιλίους ἑκατέρους, πεζοὺς δὲ ἐξ ἁπάσης, καὶ τέτρασιν ἴλαις ἱππέων, πρὸς αἷς τοῖς ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλέως συμμαχίαις, αὐτὸς μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, πλείους πάντας, ἀγρίππας δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἦσαν δὲ καὶ ὁ σύμπας μετὰ τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον πεζοί) προῆλθον εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖοι δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἐπικουροι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἢ τοῖς Ἰουδαίοις τῷ σφετέρῳ, τοῖς δὲ προθυμίᾳς, καὶ τῷ κατ' Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ἐπιτιμίαις ἀπεπληροῦντες. συνεπλεῖτο δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας Κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῷ συμφέροντα ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κέστιος, ὥρμησεν ὅπη πόλιν κρατίστην τῆς Γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἢ καλεῖται αὐτοῖς. διορίζει δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τὸ Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν αὐτοῖς, καταπεφευγὸς γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πόλιν ἦν πανκάλην κτήμασιν, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ τοὺς θαυμαστοὺς κάλλει ἔχοντας οἰκίας, ὁμοίους τῶν ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ διδομένους, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαντίπορον, κατακαλύψας δὲ πλείστῃ κώμας, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. ἐφ' ἧς τὰς ἀρπαγὰς ἔτι τῶν σὺν αὐτῷ ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, αἱ ἀμφοτέρωθεν οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθε χωρησάντων συνῆσαν κέστιον, τοὺς ἀπολιφθέντας ἀδυνάτους ἱππέων, καὶ ὡς δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς παραθαλασσίαν ἀφικνεῖτο, μοῖραν δὲ τινα στρατιᾶς ἐφ' ἱππασίαν ἐκπέμψας εἰς τὴν Ἰόππην, ἐπέστειλε τοῖς μὲν κατὰ θάλατταν ἐπιβᾶσι δυνηθῆναι τὴν πόλιν, φθάσαντας· οἱ δὲ παρῆσαν τὴν ἔφοδον, ἐπεμήνυε αὐτὸν τι, καὶ τὰν ἄλλην διάνοιαν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπεισπεσόντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel verò in fugam versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Ro-
B mani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cùm neque illos, aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorúmque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum
C obedire præcepris, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorum autore Cestio.

CEstio verò iam quiescendum esse non videbatur, infensis vbique Iudæis, sed
D duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperque regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus sequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat; pluréſque sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem scientiæ
E deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cúmque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas
F quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatíſque etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus,
G ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum prælen-

tassent, tã suum quã cæterorum militũ præstolarentur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabarteuen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CA. XXIII. De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat, cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêrunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem pertexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quique nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

A ἀμφοτέρωθεν αἰρεῖν τὴν Ἰόππην τὰς γὰρ καὶ μηδὲ φυγεῖν φθάσασιν τὴν οἰκητόρων, ἐχ ὅπως ἂν δυνηθεῖεν ἐπὶ μάχην, ἐκπεσούσης ἅπαντας αὐτοὺς σὺν τοῖς ἠγνειαις καὶ τῇ πόλει διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὧν ἀριθμὸς ἦν φονευθέντων τρισχίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμόρους τῆς Σαμαρείας ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τὴν τε χώραν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειρον τῶν ἐνοικούντων, καὶ τὰς μὲν κώμας κατέφλεξαν, B τὰς δὲ κτήσεις διήρπασαν, εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἔσεισε κέστιος. Γάλλον ἡγεμόνα ἔχοντα δωδεκάτου τάγματος, ἱκανὰς δυνάμεις, ὅσαι ἐφίκοιντο πρὸς τὸ ἔθνος ὑπολάβων. τῶν δὲ καρπεστῶν τῆς Γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' εὐφημίας δεξαμένη, καὶ πρὸς τὴν ταύτης βουλὴν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ στασιάδες καὶ λῃστρικὸν πᾶν ἔφυγον εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἀπικρὺς τῆς σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ Γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἦσαν ὑπερδέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἐκώλυον προσιόντας, καὶ πρὸς ὀλιγοστοὺς αὐτῶν αὐτῶν. ἀφειμένων δὲ C ἐν μυρίοις ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, πτλείους τριακοσίων, καὶ οὔτε συμπεσεῖν τοῖς ἐπάλξεσι συτάδην ἔφυγον, οὔτε ἐν τῇ ἔσοπῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν τραχείαις δυσχωρίαις ὀλωλέναι, ὑπὲρ δὲ τοὺς δισχιλίους. Γάλλος μὲν οὖν οὐδὲν ἔτι καὶ τὴν Γαλιλαίαν κατεσείετο, ἀπέστρεφε μὲν δὲ στρατὰς εἰς ἡτοιμασμένους. κέστιος δὲ μὴ πίστις τῆς δυνάμεως ἀπαξιώσας, ἐπέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα καὶ πυθόμενος ἐν τινι πύργῳ ἀφαικοῦ καλουμένῳ, συνηθροῖσθαι Ἰουδαίων δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ἐφεῦπεμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ ἐρημίαις χώραις ἐλθόντες, διέφυγον τοὺς Ἰουδαίους ἀνεπίδεκτους. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δὲ τῆς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδαν ἐπορεύετο, κενὴν αὐτὴν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους διαφθείρας, καὶ τὸ ἄστυ κατασκάψας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ βηθωρὼν ἀναβὰς, στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα τὰ ὅπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαρροῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκαυγῆς ἐξεπήδων ὅπλα τὰ μάχιμα, μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδος σέβοιεν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ σπουδὰς αὐτοὺς τῆς δυσφορίας θυμὸς, ἐπολέμησε πλεονεκτῆσαι καὶ τῷ θεῷ μάχιμα. μὴ τοσαύτης ἦν ὁρμῆς τοῖς ῥωμαίοις προσπεσοῦσι, εἰς διαρρῆξαι τοὺς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρῆσαι ἀναγούντας. οἱ δὲ δὴ τῷ μὲν ἰσχυρῷ τῆς φάλαγγος, οἵπερ ἱππεῖς διαπεφευγότες ἐπήκμαζον, ἐκ τοῦ πεζοῦ τὸ μὲν σφοδρὸν καμὸν, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλῃ τῇ δυνάμει πέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοί,

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ ᾗ ἰουδαίων, δύο σὺν τοῖς εἴκοσι γυμνάσιον ἢ αὐτὴν ἔδοξεν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ περαΐτης νίγηρ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, ὃν τοπαλήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀγρίππα ἐβασίλευε. ἱεροσόλυμα δὲ παρ' αὐτὰ. καὶ σφόδρα μὲν ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἰουδαῖοι, σφᾶς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν ᾗ τοῖς ῥωμαίοις ὅτι τὰ δυσχωρῆ αἰροῦσι, σφέστησιν ὁ τὴν ἱππέων σίμων πολὺ τῆς οὐσίας ἐπαράξε, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγε εἰς τὴν πόλιν. μόνοις δὲ τοῖς κεῖσε καὶ χθὲς ἔσιν ἡμέρας, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετόπωρα κατειληφότες, ἐπεμέμνηντο τὰς παρόδους, ὅπως τὸ ἔσαν οὐκ ἐρημώσοντες ἀρξαμένων τῶν ῥωμαίων ὁδεύειν. εἶθα δὲ καταδιώξαντες ἀγρίππας οὐδὲν τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τὰ ὀπίσω τοῦ πολεμίων τὰ ὄρη φειδόμενος, ἔνεστιν ὅπως ἐπιθησόμενον τῷ ἰουδαίων λόγῳ. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταδιδάσκειν τὸν πόλεμον, ἢ τῷ ἐναντίῳ ὑποσῆσαι τὸ μὴ συμφρονεῖν.

Κεφ. λγ. ΕΠεμψεν οὖν τῷ παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἑαυτῷ, βορκαῖον τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε ἅμα δώσοντας, καὶ συγχώσοντα ἅμα ῥωμαίων ἀσφαλῆ θεῖναι τῷ ἡμαρτημένων ὑπομνήσοντα, εἰ τὰ ὅπλα βίαιοντες σφᾶς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταὶ, μή τι καὶ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι σφᾶς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτῶν ὁρισθέντας ἅρπασαν ἀνελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθάσαι τὸν μὲν φοῖβον διαφθεῖραι, ὁ δὲ βορκαῖος ξωθεὶς, ἔφθη διαφυγεῖν. τῶν δὲ μου ἦν τοὺς ἐπαγανακτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνέλασαν.

Κεφ. λδ. ΚΕστιος δὲ τὸν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν παρασχεῖν ἔκκριτον ἰδὼν εἰς ἐπίθεσιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ξαπίνας μέχρι ἱεροσολύμων κατέδιωξεν. στρατοπεδεύσαντος δὲ τοῦ καλουμένου σκοποῦ, διέχει ᾗ οὐδὲν ἐπὶ σ' πόλεως σταδίους, ξυσὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, πύστει τὸ μὴ τοῖς ἔνδον ἐπιθέσθαι παρασκευῇ, εἰς δὲ τὰς πρὸ αὐτῆς κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς ἀφῆκε τῷ στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥπερ ἦν ξανθικὸς εἰκὰς δεύτερος μὴν, ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἐμφρουρεῖτο ἔνδον. οἱ στασιασταὶ ᾗ τὴν διάταξιν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τὸ μὲν ἔξω μοῖραν τῆς πόλεως εἶπον, εἰς ᾗ τὸ ἐνδότερον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. κίσιος δὲ παρελθὼν ὑπεμίμνησκε τὸν τε βεζηθὰν παρσαγορδομήνου, καὶ τὸν χαλκόπολιν, καὶ τὸ καλοῦμενον ξυστὸν ἀγορᾶς. ἔπειτα πρὸς ἡμᾶς πάλιν ἐλθὼν, αὐτικρὺ τὸ βασιλικῆς αὐλῆς στρατοπεδεύσαντος. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτι στρατοπεδάρχης τυγχάνει ὢν ἀριστος, καὶ τῷ ἱππάρχων οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου ἁλισκόμενος, ἀπέστησαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ διὰ τοῦτο αἰτίαν ταύτην ὅτε πόλεμος ὅπου τοσοῦτον μῆκος ἔρυθεν, καὶ ἰουδαίους αἰκίσεων συμφορᾶν ἀπλήστους συνέπεσεν. ἐν ᾗ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ὡς αὖθις τῷ ἀνανίου παῖδι πεφεύγεσαν, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ ᾗ καὶ πρὸς ὀργὴν ἐφέρετο, καὶ μὴ πάνυ πιστεύων,

A cæteri equites erant: Iudæi verò vigintiduo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege trãsfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspicere, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos C qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis scitebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate E discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis: & F in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfecti castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi populariũ nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

CA. XXIV. De obsidione Hierosolymæ à Gestio, & strage.

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseueraisset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iám tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit: iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisíque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

A διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν προδοσίαν ἀφόβως ἐποιοῦντο, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ἀστεως ἀπὸ τοῦ τείχους καταβάλλοντες, τῇ λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας· αὐτοὶ δὲ ἐπὶ τοὺς πύργους, τοὺς ἀπὸ προτειχισμοῦ τοῦ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέρας πάντα τὸν ἐπιβουλεύοντα τοῖς Ρωμαίοις, ἀμήχανος ἦν ἐπεισβολὴ τῆς βοηθείας· ἡ δὲ ἕκτη τὸν Κέστιον, τῷ τε ὅλῳ στρατεύματι καὶ τοῖς τοξόταις, καὶ τὸ πρόσταγμα ἐπιχειρεῖν κλίμακι τῷ ἱερῷ Ἰουδαῖοι δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐφύλαττον, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπεώσαντο τοῖς τῆς ἰσχύος ἐπερείδοντας· τέλος δὲ τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τότε δὴ Ρωμαίων οἱ ἀσπισταὶ τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξηρήσαντες, ἐκ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵτε ἐξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην χελώνην ἐφεξῆς ἐποίησαν. καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, ἀβλαβῆ διολισθαίνει ἄσφαλτα. ἔνθεν δὴ οἱ στασιασταὶ κακούμενοι, τὸ τεῖχος ἀπόρρυτον ὁρῶντες, καὶ τὸ ἱερὸν τὴν πόλιν ὑπαπτερύγιον παρεσκευασμένοι. δὴ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης ἤδη. τὸν δὲ δῆμον συνέβαινεν ἐπὶ τούτοις θαρρεῖν καὶ τὴν παρεῖκον οἱ πονηροὶ, προσῆσαν αὐτοῦ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ δεξιούμενοι τὸν Κέστιον ὡς διεργήτην. ὃς εἰ ἔσχε τὴν πολιορκίαν προσπαρῆσαι, δῆλος τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι ἤδη τοῖς πονηροῖς ἀπεσταλμένος ὁ θεὸς ἤδη τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφ. κ. Ὁ γοῦν Κέστιος, ὅτι τὴν τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνωσιν, καὶ ὅτι τὸ φρόνημα τοῦ δήμου συνεῖδεν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' ἐλπίδι πλείονι τῆς ἐλπίδος, ἀβουλοτάτως ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπέζευξεν. θεὸς γὰρ ἀφύκτου αὐτῷ ξυμφορᾶς ἀπαρῆσαντος τοὺς λῃστὰς, καὶ τὴν ὑστάτην ἐξέδρασιν, καὶ σωτηρίας τοῦ ἱεροῦ καὶ πόλεως διέφθειρεν, ὅτε μὲν οὖν ἐκ τῆς κατὰ Σκοπὸν στρατοπέδου ἀναλίζεται ὁ Κέστιος, τῇ ὑστεραίᾳ προϊὼν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους κατόπιν προσκειμένους διέφθειρεν, καθ' ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίους ἀνακόπτοντες καὶ πίπτοντες εἰς πλαγίους. οὔτε γὰρ ἐπιστρέφειν πρὸς τοὺς κατόπιν προσκειμένους ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἀπ' ἐσχάτου πολέμου ὀλόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ πλευρὰν προσκειμένους, ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες ἐφ' ἑκατέρου κινδυνεύοντες τὴν τάξιν διασῴζειν, τοὺς μὲν Ἰουδαίους ἐφόβουν κύφους, καὶ πρὸς ταῖς ὁπλοποιαῖς ἐπιβαίνειν αὐτοῖς πολλὰ κατεσκεύαζε κινδύνου ἀπροσδόκητον· οὐ τοὺς ἐχθροὺς παρ' ὅλην τὴν ὁδὸν παίοντες, καὶ τὸ φάλαγγος σωτήριον κατόπιν ὄν, μέχρι πολλοῦ διεφθάρησαν, ἐν οἷς καὶ Φρίσκος μὲν στρατάρχης τάγματος ἕκτου, καὶ Λόγγινος ὁ χιλίαρχος, ἔπαρχος τὴν ἵππου Αἰμίλιος Ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς Γαβαὼ κατέντησαν διὰ τὸ φρόνιμον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῷ σωφρονεῖν δεδοκηκότες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ Κέστιος ἀμηχανῶν ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δὲ πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ Ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸν τὸ βεβαιωτέον, καὶ εἰ ἀνθρώπων πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δὲ συντομώτερα χρήσηται τῇ φυγῇ, τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπέλιπε πάντα ἀθρόα τῇ στρατιᾷ ἐπιτάξας διαφθαρέντων τῷ ἀρέσαντι, καὶ τῷ ἐμπρησμῷ, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς.

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλα χρείαν παρειχόντο, καὶ μάλιστα δεδιότες μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἀλώσιμα παρῇ τὴν δύναμιν ὅπλα βαθυτέραν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ μᾶλλον τὰς ἀπορωτέρας ἔτρεπον ἐπέκειντο. συνειλημμένοις δὲ εἰς τὸν κοῖλον καταβᾶσιν, οἱ μὲν φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δ' τοὺς ὑστάτους καθεώθουν εἰς τὴν φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκτεθὲν ὑπὸ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τοῖς βέλεσιν. εἶθα καὶ τὴν πεζὴν ἀμηχανοῦντων παρέσται μυίαις ἑαυτοῖς, ὅπως φαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦ. οὔτε γὰρ ἐν τάξει τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδυνάμενοι βαλλόμενοι, καὶ τὸ παρόντας ὅπλα τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον οὐκ ἦ. τὸ δ' ὅπλα ἦν τραχεῖα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμύνης ἔχον ὅπλα. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμούς. αὐτήκει δ' αὐτοῖς, τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δ' ὅλων, πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν. ἐν ᾗ Ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν Βαθώρων κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ παρεχόντες, ἐφεώρουν αὐτῶν τὴν ἔξοδον. εἶθα δὴ κέντρῳ τὴν φαυλοτέραν ὁδὸν ἀπογνοὺς, δρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ ἑξακοσίους τοὺς ἀψυχοτάτους στρατώτας εἰς τεσσαράκοντα, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, παρεστάξας αὐλαύτας, σημαίας τῆς ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἴσας, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς αἰκαλαβὼν, ἡσυχῇ τεσσαράκοντα παρέσται σταδίους. ἕως δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅτι τοὺς ἑξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς οὐκ ὀλίγον παρειλήφει, καὶ σπουδαιότερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὡς τε τοὺς στρατώτας ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δίους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. παρῆλθον δὲ τοὺς Ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις αὐτὴν Ἀντιπατρίδα. ἐνταῦθα οὐ καταλαμβάνοντες ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τῶν τε ἀπολειφθείσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανήρχοντο. αὐτοὶ μὲν ὀλίγοις ἀποβεβληκότες παντάπασι, τῶν δὲ Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι. ἱππεῖς δὲ, ἑξακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη δίου μηνὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας. μετὰ δὲ τὸν Κέστιον συμφορὰν, πολλοὶ τῶν ὑπατικῶν Ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοσόβαρος οὖν καὶ Σαοῦλος ἀδελφοὶ, σὺν Φιλίππῳ τοῦ Ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν τοῦ τότε ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ἀναδραμόντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς Κέστιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ἀφιδὼν τὸν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. Κέστιος δὲ τοὺς περὶ Σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς Ἀχαΐαν πρὸς Νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subucnirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrassèt consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditùm ac c c c. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum fœtia in Iudæos, déque Ioseph. studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessima itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interemptus sit aliàs indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiã ad Neronẽ misit, & propriã necessitatẽ indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namq; id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Indæorum autem decem millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhùc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi credidas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolétiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: cóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſét animaduertit:

καὶ τὰς αἰτίας τῶ πολέμου ξέψοντας εἰς φλάρον. τῆ δὲ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῆ, κουφίσῃ καὶ τοὺς ἑαυτῶ κινδύνους ἤλπισεν.

Κατὰ τέτῳ δαμασκηνοὶ τὸ ῥωμαίων φθορεὺς πυ- Κεφ. μβ.
θόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίους αἰχεῖν ἐπεβάλλοσαν. καὶ καθ' ὃ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῆ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ἐφ' ᾧ τῶν οὐσιῶν τῶτο φοβηθέντες ἰουδαῖοι, ῥᾴστην τὴν ὅλην χείρωσιν ἐδόκουν. ἐπεβάλλοντο δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπημελῶς τῆ ἰουδαϊκῆ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ ἰουδαίους, ὡς αὐ ἐν στενῶ χωρείῳ τὸ ἀριθμῶ ὄντας μυρίους, καὶ πάντας αὐόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Οἱ δὲ διώξαντες τὸν κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ Κεφ. μγ.
ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῆ ἐπιῤῥωμαϊζόντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῶ πολέμου πλείονας. ἦρξε δὲ ἰώσηπος υἱὸς γορίωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνας, τῆ τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκεάτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως αἰνιλίρειν. τὴν δὲ τῶ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ πρὸ ἑαυτῆ πεποιημένον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἀπαγόντα κεσίου χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆ δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπέσησαν ταῖς χρείαις, αὐτήν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῆ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γὰρ μὴν, ἥτε χρεία τῆ χρημάτων, καὶ γοητεύων ἐλεάζαρος, ἐκ πρείλθε τὸν δῆμον, ὡς τε αὐτῆ πρέπειν ἀρχὴν πρὸς τῆ ὅλων. εἰς δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγοὺς, ἰησοῦν τὸν τὴν ἱερέα σαπφᾶ τῆ ἀρχιερέων σῶα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῆ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγρει, χώρα δὲ ἐκ τῆς πρὸς ἰορδάνην περαίας, διὸ καὶ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν μανασσῆς, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάνης ὁ ἰανᾶ στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκεκλήρωτο δὲ αὐτῆ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς δὲ γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατηνῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάνης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσῆν δὲ τῆ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῆ τούτης πόλεων ἐχυρωτάτη. τῆ μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ σωφροσύνης, διῴκει τὰ πεπραγμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀφίκετο, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῆ ὁπλιτικῶν, εἰδὼς ὅτι πλεῖστα ταύτῃ κατορθώσῃ, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ. συνῆδει δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ προστάσοι, τῆ μὲν χειρὶ ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐκλέξας ἐκ τῶ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἐπὶ ἃ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆ δυπλεστέρων ἐφρόντισε. τὰ γὰρ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, τοὺς ἑβδομήκοντα. κατεσκεύασε δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆ κατὰ πόλιν, ὅπως ἐν ἔξω θεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἔχωσι.

κῆ μ-

καὶ γενόμενον ῥωμαίους προβαλωῦτας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς χωρίας ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ πρεκχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σηγὼ, τόπα ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας, καὶ πβιελέαλα. πρὸς ᾗ τούτοις, τὰ πρὸς ἡλιωσὰρ τ λίμνην σπήλαια, κ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν ἀπετείχισατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τοῦ τε προσαρδομένου ἀχαβάρων πέτραν, καὶ σέφ, καὶ ἰαμνὶθ, καὶ μερώ. κ δι' ὅλου γαυλανιτικοῦ, σελεύκειά τε κ σογάνου, κ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις ᾗ σεπφωρείταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων τε δι' πόρους ὁρᾶν ὄντας, & προθύμους δεῖν τ πόλεμον δίχα προσταγμάτος. ὁμοίως γε καὶ χάλαλα ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δ' ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα κ προστάσσων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τ γαλιλαίας ὡσεὶ δισμυριάδας νέων ἀνδρῶν, οἷς πάντας, ἔχ τε τ συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων εἰς κατασκευὴν ζώμου & ὁπλίζειν. ἔπεμψε συμμάχων ἀπὸ ἴλης τ ῥωμαίων ἱππικὴν χιλίαρχον, & πειθαρχίαν μάλιστα καὶ μελέτην τῆς ὁπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπήγων τῇ χρείᾳ διακωλύοντα. τὸ δὲ πειθαρχεῖν ἀρᾶν ἐνόμιζον ἐκ τῶ πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτυχε τ στρατοῦ, κ πλείους καθίστατο ταξιάρχους. στρατηγὸν ᾗ, ἀνεδείκνυ ἑλληνα ἐξ ἱερέων, & τοὺς μὲν ὑπάτους δεκαδάρχας, κ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ μὴν τούτοις ἡγεμόνα τασσόμενον ἀφροντίστερον ἀφηνιαζόντων. ἐδίδασκε δ' ἐπὶ σημείων ἀνιστάναι τε, καὶ σάλπιγγος πρὸς κλῆσίν τε κ ἀναπλῆσιν, πρὸς βολάς τε παρόντων, καὶ ἀναχωρήσεις, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ὑπηρέτην ἐκ τ ἀρείονος, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συναιωρεῖν. ὅσα τε εἰς ἄσκημα ψυχῆς, ἢ καρτερίας σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τοῦ ῥωμαίων διαταξίαν διηγούμενος, κ οἷς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δι' ἀλκὴν σώματος & ψυχῆς ἄσκημα, πᾶσιν ὀλίγου δεῖν τ οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη ᾗ πρέπειν αὐτοῖς λαβεῖν τῆς κ τ πολέμου διαταξίας, καὶ πρὸ ἄσκησεως, οἷ τῆς συμπάσης ἀδικημάτων ἀπέχοντο, κλοπῆς κ λῃστείας, κ ἁρπαγῆς, τ' ἀζημιωτάτην τὸ ὁμόφυλον, κ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τοῦ ὅλου τῆς συμπάσης. διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολίτους, παρ' οἷς αἱ ἀγαθὸν τὸ συνοικεῖν ἔχουσιν οἱ στρατιώμενοι. τοὺς δὲ οἰκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἐναντίοις ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα ἄσκησιν διετέλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς ἄσκησιν αὐτῷ συγκεκροτῆσθ. πεζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οὓς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόρους δεῖ τριακιλίους, καὶ πεντακοσίους. ὁπλίτους ᾗ δεῖ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τῷ σώματος. ἕτερον δὲ πλῆθος τῆς μισθοφόρου τοῦ ἄλλου στρατιᾶ αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῆς γὰρ καταλεχθέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις δεῖ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς δεῖ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῆς ὁπλισίων κατέχειν, ὅς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ᾗ εἰς ἐργασίαν διηρῆσθ, κ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀπροφυλάκτως ἀσφάλειαν ἐπιτρέπ τοῦ ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Sogan n, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimet ipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, pluresque fecit ordinum principes. diuersisque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarũ, & principia cornuum, & circúductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporisq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referẽs disciplinam, & quòd cũ viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nũc periculũ se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonã conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suę impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, cáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Ilque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimáque argentea pocula, & DC. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Tarichęam ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Διοικοῦντι δ' ἔτι τὰ ἰωσήπτῳ τὰ κατὰ γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ὀνήβελος ἀνὴρ ἀπὸ μεγάλων μὲν λῃστῶν ἰωάννης ὄνομα, πανουργότατος μὲν καὶ πλεονεκτικώτατος τῶν ὁπηοῦν ἀνθρώπων, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν ἀπαίτων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πίστεις ποιεῖσθαι τοῖς εὐδυσωπήτοις, ἀριστος ὑποκρίνασθαι τὸν ἀπάτῃ, καὶ ταύτῃ κατὰ τῆς φιλτάτου χρώμενος, ὑποκριτὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ὀλίγους μεγάλων, ἔφερεν δὲ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὰ παράνομα καιρῶν. λῃστὴς γὰρ ἦν μονόζωπος, ἔπειτα καὶ συνωδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγων, θρασύτερον δὲ ἀεὶ πλείονα φρονῶν. δι' ὧν αὐτὸς μηδένα θεσμὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τοὺς ἐξ ἕξεως σώματος, καὶ ψυχῆς πλάσματα, καὶ πολέμων ἐμπειρίαν ἐκφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι γοῦν τριακοσίων ἀνδρῶν ἔπος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετάρσεως ὄντας ὑπὲρ τοῦ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐπαφεῖναι. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μείζονων ἐφιέμενον, σὐδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἰώσηπον ὁρᾷ αὐτῷ σφόδρα χαίροντα τῇ δραστηρίᾳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ μὲν ἀπὸ τῶν πλουσίων ἐκέρδησεν. ἔπειτα συνθήκαις σκληραῖς πανουργοτάτῳ, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι καὶ δι' ὁμορύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς δὴ τὴν μισθοφορὰν ἐξῃτήσατο. συνωνούμενος δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τὰς αὐτὰς δὴ πωλεῖσθαι τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὔσης δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε δὲ φορυκίας, εἰς ἀπανίζοντας πύμπλον, πολὺ καὶ μέγος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς οὐδένας ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἐργασίαν θαρσύντας. καὶ ὑποληφθεὶς εἰ καταλύσοι τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὑτὸν λῃστῆς θορυβῶδες ἐπιτάξειν δύνοιτο ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλὴν νεωτερίζοντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἐγκρύπτοιτό που τὸ στρατηγὸν ἐνδοιάζοντα λοχήσας, ἢ θεωρῶντα τοὺς λῃστὰς, ἐγκαλέσει θεὸς τοὺς ἐληλυθότας. ἔπειτα διαφθείρειν πόρρωθεν, ὡς ἄρα θεοδίδωτος ῥωμαίοις τὰ θεάγματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα θεὸς κατάλυσιν τοῦδρός ἐθεαγματίζετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ δαβαριτῶν κώμης νεανίσκοι τὰς τῆς ἐν τῇ μεγάλῳ πεδίῳ καθιζομένων φυλάκων, ἐσυλήσαντες πολεμαῖον τὸν ἀχίππαν ἐβερνίκης ὑπήκοον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευῶν ἀργυρῶν, χρυσοῦ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ ἀφανίσαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα θεοῖς ἰώσηπον εἰς ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτοῖς τὸ θεοῖς τοῖς βασιλικοῖς βίαιον, πέμπει τὰ κομισθέντα ἀπὸ τῆς δυνατωτάτης τῶν ταριχαιῶν αἰνέας, πέμψας κατὰ κεφαλὴν τοῖς δυνάταις θεραπεύμενος, ἐὰν μὴ μείζονα αὐτῷ κίνδυνον ἐπιφέρῃ. οἱ δὲ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθαποδοσίας τυχεῖν μερίδος ἐν τῷ

ὲν τῷ κεκομισμένων ἀγανακτήσαντες, ἅμα ἕῳ καὶ περικεφάλαιοι τὸ Ἰωσήπου τλῶ δήμοιαν, ὅτι μᾶλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαρίζεται, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸ Ἰώσηπον ὡς προδότλω. συνήλισαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὡς τε ἅμα τλῶ ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ καταχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργλὶ ἀνεβόα, καὶ καταλθίειν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότλω ἐκεκραγήσαν. παροξύνει δὲ τοὺς πολλοὺς Ἰωάννης, καὶ συὶ αὐτῷ Ἰησοῦς ὁ τῆς Σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τὸ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τλῶ ὁμιλῶ τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη περιφερομένου τὸ πυρὸς ἀναίστατο, καὶ παραινούντων φεύγειν τῶν παρόντων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τλῶ καθ' ἑαυτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγεὶς, περισπᾶται, διερρηγμένος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταπασσάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ὀπισθοφανῆς τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος δήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῷ μὲν αἰκίας ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταραχὰ τῷ οἴκτος λῶ. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῷ πλησίον ὄσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐβλασφήμουν, προφέρειν τὰ τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. ὑπῆρχε γὰρ ἐκ τῶν χρημάτων οὐδὲν κωτὸν ἀρνήσεσθαι τῷ ἐγνωκόσιν, ἀλλὰ δόξαι συγγνώμης ποιήσῳ, πάντα ποιοῦντα τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ δὲ λῶ ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος. καὶ τοχὺ δύο τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτὸ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσῃ ὑπάρχειν. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ τοῦτα ἔφη τὰ χρήματα, οὔτε ἀπαιτήσειν ἀρχήθεν προσηκούσας, οὔτε κερδαίνειν αὐτός. εἰ γὰρ ἠπιστάμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῶν ὄντα φορεῖν, ἢ κέρδος τὸ φέρειν τῇ κοινῇ βλάβλω. ὁρῶν δὲ ὡς τειχιζόμενα μάλιστα τλῶ ὑμετέρων πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τλῶ κατασκευλῶ τοίχους χρῄζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς δὲ τῷ τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφορμούσας τοῖς ἁρπασθεῖσιν, κατασχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμλω, ἵνα ὑμῖν προβάλωμαι τοῖχον. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω ὑμῖν χαριζόμενον. εἰ δὲ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμλω, κολάζετε τὸν εὐεργέτλω. ὅτι τούτους οἱ ταραχθέντες μὲν αὐτὸν ἐμέμψαντο. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς τιβεριάδ ος συὶ τοῖς ἄλλοις ἐπῄεσαν, καὶ ἐπετίθεντο. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. καὶ κῶς ἂν ἤδη τοῖς ἀκεφαλωμένοις, ἦσαν οἱ ταραχθέντες ὡς παρανισμένοι, παντὶ τῷ πλήθλ παρρησιαζόμενον ὁμίλει. καὶ πολλὰ τ' ἐπιτιμῶντα αὐτῶν κατονειδίσας, ὡς ὑπὸ τ' παρόντων ταραχὰς ἔφη θηρεύεσθαι, ἀσφαλεῖσθαι δὲ μᾶς ἄλλας πόλεις. ἃ γὰρ ἀποκρύφῳ χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῆσιν ἐφ' οἷς λῦ πείθεται, καὶ μὴ παρεξιώσιν τὸν τε ποιοῦντος. οὕτω δὲ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τ' ἀπατηθέντων ἀπανεχώρει, τὸ δὲ ἀνορμησθέν. διακόσιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ὁπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον παρῆλθον, ἀπαλλόντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι τούτοις πάλιν

A accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim con-
B cremari vociferans proditorem: pleroſque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis
C perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque cerulci gladio annexo. Hæc autè amicos ei, maximè Tarichcas ad misericordiam commouerant, rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebãt publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspi-
D cio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde iraſcerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam ô Taricheatæ, maximè ciuitatem vestrã munitionis egere, &
E ad extruẽda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreuit, vt vos muro circundaré. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, bene de vobis meritum coercetis. Hæc Tari-
F cheatę quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tariceam ait esse muniendam. curę autem sibi fore similiter, vt etiam cęterę turę sint
G ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandę sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaq; tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorũ millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autẽ

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otioſè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viſcera nudata ſunt. circunſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáſque nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſererent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat. properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mãdauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino cõcitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõſumetur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus tradituros: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

A ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' αὖτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείσας τὸ δεξιὸν ἀκουτὶ, σιγὴν ἄγειν ἐκέλευε· καὶ τί ποτε βούλονται παρ' αὐτοῦ τυχεῖν. οὐ γὰρ καθακούειν ὑπὸ τῆς βοῆς σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς ἀλαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὸν αὐλεῶνα ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνωθῆναι. φοβεισθεὶς δὲ τὸν πλῆθος, διηκρολογεῖτο μακρότερα τοῖς εἰσελθοῦσι, λέγων. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμιγυμνοὺς ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τὰ ῥίψαντας τὰ ὅπλα φυγεῖν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. συμφάρμακος γόσον, ἰκέτευε δὲ ἐπιστολῆς, τὸν ἰώσηπον ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὅπως μὴ ὑποπτεύσει τὸν ἐπιβουλὴν, γράφει τοῖς κατὰ πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ τἀπιτήδεια ἰωάννῃ παρασχεῖν, ὡς ἂν ἀπολαύσας κατὰ δύο ἡμέρας, ἀφ' οὗ παρῆν διωρᾶτο. ἐκ τοῦ μὲν ἀπάτης, τοῖς δὲ χρήμασι διαφθείρων, αὐτίκα πείθει ἀποστῆναι ἰωσήπου. ἐκ γοῦν τούτου σίλας ὁ φυλάσσων τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθιστάμενος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ καὶ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἀπιστολὴν, συντόνως νύκτος ὁδεύσας, ἑωθινὸς παρῆν εἰς τιβεριάδα. ἐκ τοῦ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπήντα· ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ἦν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἐλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι πρὸς τὸ ἐπισταλμένον, ἀπέπεμψε τοὺς ὁπλίτας, προστάξας αὐτὸν ἀνελεῖν. τοὺς τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἐβόησε. πρὸς δὲ τὸν κραυγὴν ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀνεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰστήκει δ' ὑπερορᾶν ἐπὶ βουνοῦ τινὸς ἐξαπήχους τὸ ὕψος, καὶ περιρρήγνυσι ἐπιπηδήσας σὺν ἅρμασι, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τιβεριάδος λίμνην· τοῖς φυγὴν οἱ σπαπὼν δ' αὐτοῦ τοῖχος ἀφικόμενον ὑπεδέξατο, καὶ τὸ ἐπιβούλων ἐχώρει. ἔνθα δύσπους ἰώσηπος μὲν πολέμιον κινδύνους ἐμφυλίου δ' ὀλίγων φόνον ἐφυλάξατο τὴν πόλιν, πόνους τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης σφῶν προνοεῖν δ' αὐτῷ ἀσφαλείας, μήτε δὲ πτοεῖσθαι πάνυ ἀπολίγων τὴν αἰτίαν. καὶ οἱ μὲν περὶ ἰώσηπον ἐγεγηθότες πειθόντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ αὖθ' ὑπὸ τῶν ἰδίων χώρας, πανδήμου πόλεως ἐπιβουλὴν, καὶ τὸν συσκευάσαντα, συμβοηθεῖν ἐζήτουν τῷ ἰωσήπου. φθάνει δ' ὀπίσω ἐκ χαμάλα φυγὼν τὸν πατρίδα. συνῆρτον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, πυρὸν σφῶν ἐπὶ ἰωσήπου τὸν κοινὸν ἐπιβουλὸν ἐβόων. συνηπειλοῦσαν γὰρ αὐτῷ καὶ πόλει τὸν ἐμπρήσειν πόλιν. ὁ δὲ ἔπος ἐδέχετο μὲν αὐτῶν ἔφασκε τιμᾶν, ὄργὴν δὲ τιμᾶν ἐφυλᾶν, χειροῦσθαι συνίστη τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτείνειν θεραπεύοντας. ἐκώλυεν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συνιφεστῶτας Ἰώσηπος κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ αἰδήκητο τοὺς στρατιώτας οἱ δημόται, καὶ δεῖ κηρύκων ἀπελθόντων ἐντὸς πέμπτης ἡμέρας μὴ καταλίποιεν τὴν Ἰωάνην, τὰς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν τῇ φλογὶ καταφλέξειν, ξιφιλίους μὲν ἀπέστησεν διὰ τάχους, οἱ δὲ Ἀγρίππου μόνον τὰ ὅπλα ἔριψαν αὐτοῦ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δὲ ὀλίγῳ ἐλάττους χιλίων, ἀνέστειλεν Ἰωάνης πάλιν εἰς τοὺς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῆς φανερωτέρας. κρύφα δὲ πέμψας ἀγγέλους εἰς Ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὴν Ἰώσηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὔπω τύραννον ἐλάσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἦν πρόσφορος, οὐ προσεῖχον δὲ οἱ δυνατοὶ ἢ κατὰ φθόνον, ἢ τῇ ἀρχόντων τοὺς λάθρα τῇ Ἰωάνῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμοῖ πρὸς Ἰώσηπον. ἐψηφίσαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς, ἢ μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας. εἰ μὴν ἤξιον ἀποχήσειν τὸ δίκαιον. δισχιλίους ἢ πεντακοσίους ὁπλίτας, ἢ τέτταρας τῶν δημοτῶν ἄνδρας ἐς ὕλαν, τὸν τῶν νομικῶν Ἰωσήρου, ἢ Ἀνανίαν σαδδουκαῖον, καὶ Σίμωνα, ἢ Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας ἐν τοῖς δυνατωτάτους, ἵνα οὗτοι τὴν πρὸς τὸν Ἰώσηπον δύνοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἑκὼν ἀφίῃ, λόγον ὑποσχεῖν ἐᾶν αὐτόν. εἰ δὲ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. Ἰώσηπῳ δὲ Ἀγρίππα μὲν στρατιὰ ἐπεστάλκεσαν οἱ φίλοι. τὸν δὲ αἰτίαν, οὐ προσδήλωσαν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνθένδε λάθρα βουλῆς μόνων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξάμενον, τέτταρες πόλεις διὰ τάχους πρὸς τοὺς διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, στεφρωείς τε καὶ Γάμαλα καὶ Γίσχαλα, καὶ Τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο διὰ τῆς ὅπλων, καὶ χειροσθέντας στρατηγήματι τοὺς τέτταρας ἡγεμόνας, τῇ τε ὁπλιτῇ τοὺς δυνατωτάτους, ἀπέπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς προπέμψαντας ἀπελθεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν. Ἰωάνης δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τοῦ χαλκοῦν τείχους, ὁ Ἀγρὶππα φόβῳ ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τῶν Ἑλλήνων ἀναπείσας τὸν σῖτον ἀγρίπνησαν τῆς Σεπφωρίτιδος βασιλέα. καὶ τῷ μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ὃν συνετέτακτο προθεσμίαν, ῥωμαϊκὸν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐπείγον τῶν ἡμέραν Ἀγρίππαν ἀφικομένων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῇ ἢ ἡγγέλη μὲν εἰς Ταριχαίας ἡ ἀπόστασις διὰ τάχους. ἐπεπόμφεις δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ἐπὶ σίτου συλλογὴν, οὔτε μόνον ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας, οὔτε μένειν ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βεβαδικότος αὐτοῦ, φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. οὐδὲ γὰρ τὴν πόλιν ἐπιοῦσαν ἐσπέρας ἔχειν ἔμελλον, ἐπόντος σαββάτου. δόλῳ δὲ βουλεύεται ἐπανόδου τοὺς ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν Ταριχαιῶν ἐπικλεῖσαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δὲ ἐν τῷ λίμνῃ σκάφη πάντα συναθροίσας, ἑξακόσια ἢ καὶ ἑβδομήκοντα ἀρίθμει, καὶ ναῦται τέτταρσιν οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, ἐξὸν τάχιον ἐλαύνειν πρὸς τὴν Τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀποχὼν τῆς πόλεως, ὅσον ἀσφαλῶς οὐ ῥᾴδιον ἦν, πέμπει τὰς ἁλιάδας, μετανάστας σαλεύειν ἐπέλευσεν. αὐτὸς ἢ μόνους ἐπὶ τὰ τῆς σωματοφυλακῆς ἀσπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, patererentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consiliis armatorúmq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

CA. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non veniisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaterníque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri nõ posset, inanib. scaphis in salo relictis, septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſecuritatis ſuæ curatorē de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quēdam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret; eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cũ Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædā cõquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiẽſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déque Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenũ operam dabat. Erántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbãtur. Belli autē incẽtorib⁹

A ἔγκλειον ὀφθῆναι προσήει. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ ἐχθροὶ, καὶ δεδιότες ἐκπλῆξαι πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταπίπτοντες ἱκετηρίας, ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ ὀνειδίσας αὐτοῖς, καὶ καταισχύνας, εἰ φοβοῖντο μὲν ἐμοὶ μὲν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, εἰς τάσδε ἐμφυλίους προαλίσκουσι τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δύσκτητα τοῖς ἐχθροῖς, ἔπεμπε τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, αἰχμαλώτους ἀποδίδουσι, καὶ κλείθρων οὐκ ἀξίους τὴν πόλιν αὐτῶν τῷ τείχισαντι, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. καταβαίνουσι δὲ δι' ὅλης ἡμέρας τὴν πρώτην οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων ἀπήγαγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους καλέσει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἐπέστειλε καὶ τοῖς ἐπιφανεστέροις σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς δὴ σπουδῆς προσκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τὴν πλεομένων, ὡς τάχιον εἰς ταριχαίας ἀπαγαγεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν ὄντας εἰς ἑξακοσίους, ἐκ δὲ δισχιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβὼν, ἀπήγαγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. βούλεται δὲ τῶν λοιπῶν, ἅπαν εἴ μάλιστα τὸ ἐπισπάσιος, κλεῖσαί τινα, καὶ προσκαλούμενον εἰς ἐκείνου ἀπροϊδήτως ὁρμὴν, ὁ Ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προσέτατε, λύσαι δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τῷ κλείτῳ. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθροῦ τέφος ἐπιβήσεσθαι μόνος, οὐκ ἔφη. χιλιάζοντα δ' ὁρᾷ τὸν Ἰώσηπον δὴ τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρᾷ, καὶ προθυμούμενον ἐπισπᾶσθαι αὐτὸν δὴ τὴν πιστοῦσθαι, ἐκτείνει δὲ τὰς ἀκτῖνας τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου κατανεύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειν ἐαυτῷ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς πανοῦργον δ' ἴσως ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου ἐσῆλθε. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ ἀφυλάκτοις ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλωσίμοις, πάλιν τὴν βεβιαιάδα ἐσεσήμαντο. μετὰ ἡμέρας ὀλίγας, λόχαλα σὺν φωσφωσίταις συναποστᾶσαν ἴδών, ἐπέστειλε μὲν διαπύσειν τοῖς στασιώταις. συναγαγὼν μὲν τοι πάντα, τοῖς δήμοις δίδωμι, τοῖς τε κατ' σέπφωσιν ὁμοίως καὶ βεβιαιάδα. καὶ δὴ κἀκείνους χειροτονήσας, νουθετήσας δ' ἀπὸ τῆς ἀρπαγῆς ἀπέλυσε, καὶ τὴν ἀποδοσὶν τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς δύσιν ἐσεσημάνατο.

Τὰ μὲν ἐπὶ τῆς Γαλιλαίας ἐπέπαυτο κινήματα, τῶν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ἀπὸ τοὺς πρὸς Ῥωμαίους ἐξάπαντα θαρσοῦσι. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, Ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὲν Ῥωμαίων ἐφρόνουν, πόλιν τε τεῖχος ἀνοικοδόμουν, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ ἐξ ἁπάσης μὲν τῆς πόλεως ἠχαλκεύετο βέλη, καὶ παιανόλια. πρὸς ἅπαντα δὲ γυμνασίας τε τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεστὰ ἦν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατέφυσα τῶν μελλόντων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προσεσόμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θάσμοις τε τοὺς εἰρήνην ἀγαπῶσι δυσφημεῖ. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασι,

ἐχθ-

ἐχειτλιάζοντες πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πόλεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίοις ἐν οἷον ἀπολυόμενος. ἀνάνῳ γε μὲν φροντὶς ἦν, καταμιχθὲν ἀφισταμένῳ τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς, καὶ γνῶναι πρὸς τὸ συμφέρον τοὺς τῆς στάσεως, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἀφροσύνην. ὅπῃ δ' ἂν βίας. κἂν τοῖς ἑξῆς οἷα τέλους ἔτυχε δηλώσομεν. ἡ δ' ἐν τῇ ἀκραβατηνῇ τοπαρχίᾳ ὁ γιώρα σίμων, πολλοὺς τῆς νεωτερίζοντας συνεσταμένος ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξάπιδος, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐπαφεῖτο τῆς πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθέντος δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνάνου καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς σὺν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε κατέφυγε, καὶ μέχρι τῆς ἀνάνου καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρέσεως μένων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὥς τε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἐθνῶν δεῖν τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρούρους τοῖς κώμαις ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν καθ' ἰουδαίαν ἐν τούτοις εἶ.

quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: ſtatúſque iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadę, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici peremptì ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudęorum.

NERONEM autem, vbi A res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis B omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturᵗ, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperé posset, virum ab adolescétia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pri- C dem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Sy- D ria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij E pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ Κεφ. α.
τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λε-
ληθυῖα μὲν ὡς οἰκεῖς ἐκπλῆξις
ἐμπίπτει καὶ δέος. φανερὰς δ'
ὑφῑεμένου καὶ θεσπεργίζετο,
στρατηγοῦ μᾶστόνη μάλλον, ἢ τὰ
τὰ πολεμίων ἀρεταῖς γεγονότα
τὰ συμβάντα λέγων. φρέσιν δὲ ἠρεμοῦντι αὐτῷ
δεῖ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταβαρδεῖσθαι τῆς
συνθεσπῶν, καὶ δοκεῖν δ' εἶναι παντὸς ἐπάνω τῷ
ψυχῷ ἔχειν, δι' ἐλέγχετό γε μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θό-
ρυβος ὑπὸ τῆς φροντίδων. σκεπτόμενος δὲ τίνι πι-
στεύσειε μουμένῳ τῷ αὐτοκράτορι, ὃς τιμωρήσοιτο
μὲν τῶν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, θεσκαταλήψεται
δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πρὸς ἔθνη σωτοσουῶντα, μόνον
δ' εἰσιεῖ οὐ στασιασιῶν τὰς χρείας αὐαλογιῶντα, καὶ
πλικούτου πολέμου μέγεθος αὐαδέξασθαι δυνά-
μενον, ἄνδρα τὰς ὑπὸ νεότητος στρατιὰς ἐγγεγεα-
κότα, καὶ θεσπρεσβεύσαντα μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὴν
ἐπὶ ἑσπέραν, ὑπὸ γερμανῶν ταραττομένῳ, θεσκτη-
σάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τῶν λαθόντων
σαν, ὅθεν αὐτὸ καὶ τῷ πατρὶ κλαυδίῳ παρέχειν χρεὶς
ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ
θεσκλησδυιζόμενον, ἢ σαθρὰν μετ' ἐμπειρίας τῆς
ἡλικίαν ὁρῶν, μᾶλλον δὲ πίστεως αὐτὸ τοὺς υἱοὺς ὁμεγον, καὶ
τὰς τούτων ἀκμὰς χρέα δ' παιδείας συνέσεως, τάχα
τι καὶ ὠφελεῖ τῷ ὅλων ἤδη θεοῦ θεσοικονομουμένου,
πέμπει τὸν αὐτὸν ἀλαληφόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῆς
δεῖ συρίας στρατεύματος, πολλὰ θεὸς τὸ ἐπεῖγον
οἷα καλδύσιν αἱ αὐάγκαι μειλιξάμενος τε, ὃ θεθε-
ραπδύσας. ὁ δ' ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εὐθὺς συμβὰν τῷ νέ-
ρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἐς ειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, πέμ-
πει τε οἱ καὶ τὸ δίκαιον ἐκεῖθεν αὐαστήσοντα τάγμα-
τα σας ὁ αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν
ἀφικνεῖται, πάρεστι τὰς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνά-
γει, καὶ συχνοὺς ὧν τῷ γετνιόντων βασιλέων συμ-
μάχους.

ΙΟυδαῖοι δ' μὲν τὴν κατὰ πλαγὰν ἐπηρμένοι τὴν αὐδοκήτοις δι' θεραγίας ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ἅπερ Κεφ. β.
ἐκείπ-

συνεπιζόμενοι τῇ τύχῃ, πρόσω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν διάστασις ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ὄχθῃ ἀρχαία, τριάκοντα καὶ διακοσίοις σταδίοις ἀπέχουσα Ἱεροσολύμων ἔκποσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, αἰεὶ δὴ μίσους Ἰουδαίοις γεγονυῖα, διὸ καὶ τότε προϊόντας ὁρμαῖς εἴλκειν ἔδοξεν. ἐκινοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς ἕξεις ἄνδρες, ἀλκιμώτατοι καρυφαῖοι καὶ συνέσιν, νίγερ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος σίλας, πρὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ ἀσκάλων ἐτυγχάνετο ἰσχυρὰ μὲν καρτερῶς, βουθείας δὲ ἐκείθεν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπὸ τῆς ἀσφαλείας τοῦ χάρακος, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὁρμαῖς σωφρονέστερον διανύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τινὰ ἔφοδον αὐτῷ, προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν ὕστερος τοῦ πλήθους, οὔτε τῷ τόλμᾳ ὑποδείσας τὸν πολεμίων, καρτερῶς τὰς προϊούσας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς θᾶττον τοῦ τείχους ὠθουμένους ἀπέκλεισεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπείροις γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοι τε πρὸς λελογισμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εὐκαιρότερον ἀτάκτως ὁπλισμένοι, θυμῷ τὸ πλέον ἢ βουλῇ φρονήσει χρώμενοι, πρὸς δὲ πειθοῖς καὶ νεύμασι πάντα πρὸς τέλος ἀποτασσόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεστραφέχθησαν αἱ φάλαγγες, ὑπὸ δ' ἵππου ξίφους, καὶ νοῦς καὶ πάππου αὐτῶν ὅτι τὸ τεῖχος βιαζομένους πρεσβύτους. ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες ταῖς τῶν ἱππέων εἰσβολαῖς ἐξέστησαν, ἐσπεδίωσαν εἰς πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ λεῖον πλατύ, καὶ τῶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργήσαν, πλεῖστον ἀρχάσατο τῶν Ἰουδαίων φόνου. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ ἀφόμου συνειλουμένων ἐκκαίροντες, ἀπείρους ἐφῆσαν. ἄλλοι δὲ ἄλλους ὅπη τρέποιντο κυκλούμενοι, καὶ ἐκπεπλαυόντες, κατεπόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς ἐξ Ἰουδαίων τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία τῶν χειρῶν ἀντιχαίας καρτεραίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν τοῖς δὲ ἐκείνοις κρείσσονες ὄντες ὀλίγοι τῷ πονέσαι, καὶ ἐκπεπλαυόντες ἐφᾶς αὐτοῖς ὑπολαβεῖν. καὶ τῷ μὲν ἐκ προπαροινοῦντι τοῖς πλησίον, ἐδόκει τὸ φυγῆς ταχέως, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῷ δὲ μὴ κατορθοῦντι ἐν οἷς δυστυχοῦσι, παρέτεινον ἐκ πλείονος μέχρι δείλης, ἕως ἀπρίσθησαν μὲν μύριοι τῶν Ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ ξαυματίαν τὸ πλέον συὺ τῷ ἐκλελοιπόμενῳ τῶν ἡγεμόνων νίγρου τῆς ἰδιοτελείας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δὲ τινες καὶ τῶν ῥωμαίων ὅτι τάσσεσθαι τῆς ἐκβατέσεως ἐτροδώσαν. οὐ μὴν οἱ Ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ καταπέλασαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δὲ καὶ τῷ πάθει ἠγρίωτες πόλεμον, ἐφορῶντες τὰ τοὺς ἐν ποσὶ πεκρούς, ἐνελαύνοντο τοῖς ἐκτὸς καταρθώμασιν ὅτι πλημμελῶς ἐλυπήσαν. ἐξαλιπόντες γοῦν οὐδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὸν δεσμὸν πᾶσαν ὁπωσοῦν ἐξαντες, ὀργιλώτερον καὶ πολλῷ πλείους ἐπανῆσαν ὅτι τὸν ἀσκάλωνα. παρεῖπτο δὲ καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἡ ἀπειρία, καὶ τῷ ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλαττωματίαν, ἡ ἐκ τύχης.

A fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſciſs. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt ciuitas antiqua, DCC. & xx. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & Iudæis ſemper inuiſa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Eſſenum. Aſcalon verò validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua penè præſidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum neſciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leuitérque armati cum inſtructis, plúſque indignationi quàm cõſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt ſemel eorum primæ ab equitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo vrgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus equitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totúſque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos proſterneret. nam & fugientes præuertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidé propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res aduerſas ſuperare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſperè agerent minimè delaſſati, ad maiorem vſque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem perempta ſunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique ſaucij, cum Nigro qui vnus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multóq; magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, priſtinis rebus feliciter geſtis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermiſſo, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctiſque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Aſcalonem recurrebant, eadem ſe præter imperitiam aliáq; belli vitia, comitáte fortuna. Etenim cùm Antonius quà trãſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

τὸ δὲ ἀντωνίου τὰς παρόδους προλοχίσαντος,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundari, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam rutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euáſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco rutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

A ἀδόκητοι τ̃ ἐπέρχεσθαι ἐμπεσόντες, κ̀ὐπὸ τ̃ ἱππέων φθὴν εἰς μάχην σπουδαίαν κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ̀ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς Ϲ νίγερ, πολλὰ κ̀ τ̃ φυγὴν δι' τολμίας ὑπερεξέλθοντος ἔργα. συνέλαυνον δ' αὐ̃ προσκειμένων τ̃ πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης ὑπερδ̀ καλουμένης. οἱ δ̀ περὶ τ̀ αὐτώνιον, ὡς μήτε ῥᾴδιον εἴη τὸν πύργον ὅλον ἁλῶναι, μήτε ζῶντα τ̀ ἡγεμόνα, κ̀ γενναιότατον τ̃ πολεμίων ἀφεῖναι δύο, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. φλεγομένου δ̀ τ̃ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀνεχωρουσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου κ̀ νίγερος. ὁ δ̀ ὡς τὸ μυχαίτατον τ̃ φρουρίου κατήλαιον κατακλιθεὶς ἐπὶ τ̃ πύργου ἀνασώζεται, κ̀ μετ' ἡμέραν ἕβδομον τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. προελθὼν δ̀, χαρᾶς ἀέλπιστον πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς θείᾳ τινὶ θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

B

C Ὅτι ἀπασιανὸς δ̀ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐν τ̃ Κεφ. γ. ἀντιοχείᾳ, ἡ μητρόπολις ὅση τ̃ συρίας, μεγέθει σύντονα, κ̀ τ̃ ἄλλης εὐδαιμονίας, ἧττον ἀδικεῖτος ὅτι τ̃ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, σύνθα μ̃ πάσης τ̃ ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτὸ τὴν ἀρχὴν κ̀ ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ὅπερ πτολεμαΐδος ἠπείγετο. κ̀ κ̃ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ̀ πόλιν, οἱ τ̃ γαλιλαίας σέπφωρεῖς πεμόμενοι, τ̃ τῆδε εἰρωνικὰ φρονοῦντες. οἱ κ̀ τ̃ ἑαυτῶν σωτηρίας, Ϲ τῆς ῥωμαίων ἰσχύος οὐκ ἀφρονέστατοι, πρὶν ἀφικέσθαι αὐτὸν ἀπασιανὸν, πίστεις τε ἔδοσαν, κ̀ δεξιὰς ἔλαβον, κ̀ παρεσκέυαστο φρουρεῖν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τ̀ ἡγεμόνα, προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κ̀ τ̀ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, τέως πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε κ̀ πεζοὺς ἐκδεδώκει, ὅσους αὐθέξῃ τ̀ καταδρομῆς, ἐπὶ ἰουδαίοις ἐκδικηθῆναι ὑπελάμβανεν. κ̀ γὰρ οὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ̀ σέπφωρεῖν, μεγίστην μὲν οὖσαν τ̃ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ̀ ἐπικειμένην χωρίῳ, κ̀ φρουρεῖν ὅλου τοῦ ἔθνους ἐπιτηδείαν.

D

E

Κεφ. δ. Τὸ δ' ὕσας τὰς γαλιλαίας, τὴν τε ἄνω, κ̀ τὴν κάτω προσαγορευομένην, περιέχει μὲν ἡ φοινίκη κ̀ συρία. διορίζει δὲ ὅπου μὲν δύσεως ἥλιον πτολεμαΐς, τοῖς δ' χώραις τέρμασι, κ̀ καρμήλος τὸ παλαι μὲν γαλιλαίων, νυνὶ δὲ τυρίων ὄρος. ᾧ προσέχει γαμάλα πόλις ἱππέων, οὕτως ἀποροδομηθεῖσα, διὰ τὸ τοὺς ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀπολυομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, σκυθόπολις μέχρι τ̀ ἰορδάνου ῥείθρου. πρὸς ἕω δ̀ ἱππηνή τε, κ̀ γαδαρὶς ἀποτέμνεται, κ̀ ἡ γαυλανῖτις αὐτὴ, κ̀ τῆς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ πρὸς ἄρκτα δὲ αὐτῆς πύρρα τε κ̀ τυρίων χώρα περατοῦ). κ̀ ἡ μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ τιβεριάδος μέχρι χαβουλῶνος, ἐν τοῖς ἀδηλίοις, πτολεμαΐς γίνεται τὸ μῆκος ἐκτείνει). πλατύνεται δ̀ ἀπὸ τῆς ἐν τ̃ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι βιρσαβέης, ἡ κ̀ τ̀ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δὲ τὸν τῶν τυρίων χῶν ὁρίζει. μηκυνόμεναι δὲ μέχρι μηρὼθ ἀπὸ θελλὰ κώμης ἰορδάνου γείτονος. τηλικαῦ) δ' οὖσαι τὸ μέγεθος κ̀ το-

F

G

CAP. II. Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, eáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, qui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno cãpo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiam ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſq; ad Meroth extéditur. Sed cũ tãta ſint vtræq; magnitudine,

καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμέναις, πρὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου περῖαν αὐτέσχον, μαχιμοί τ' γὰρ εἰσι παῖδων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρεία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπειδὴ πίων τὸ πᾶσα καὶ ὄλυτος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαθείας προσπαλίσαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. πρόσοικοί τε γοῦν ὑπὸ πάντων εἰσὶ πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ πᾶν κωμῶν πλῆθος, παντάχοῦ πολυανθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχίλιους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐλατοῦσθαι δ' περαίας ἡ γαλιλαία, πρόκειται δὲ αὐτῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐκείνη ὅλη, καὶ συκαμίνοις ὅση καρποφόρος. ἡ περαία δὲ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀχρειοτέρα. πλημμελῶς μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὰ πολλὰ δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ, εἰς ἐλαίας τὸ καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥκιστα, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῆς ὄρεως, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἅλις, εἴ ποτε σκεῖνοι σφέας φθάνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ πρόσθεν εἴρηκα μοι, τὰ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δὲ ἰορδάνη, μεσημβρινὸν γ' αὖ πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, καὶ σιμωνίπολις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίων, καὶ γεράσεις ἀποτέμνεται. ἡ δὲ σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ὄζει, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κωμῆς γιναίας ὄνομα κώμης, ἀπόλυγε τῆς ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας. φύσιν δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πεδιάδες, εὖ τε γεωργίμου μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, κατάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσταί. πρόσοικοῦσι γοῦν οὐδαμοῦ μᾶλλον φύσει διαφιλεῖς, ὕοντα δ' ἧττον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐτοῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μάλιστα γὰρ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πλουτεῖν ἀνδρῶν ἑκάτερα. καθάπερ δ' αὐτὴν ἡ ἰουδαία βορκίους προσαγορεύομεν κώμην, πρὸς ἧπερ ἡ ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορέαν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅση μῆκος μεσημβρινὸς ὁρίζει, πρόσχωρος τοῖς ἀράβων ὅροις, καίμιλα καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδᾶν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὴν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης διαπέπαται. μεσαιτάτη δὲ αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. πρὸ γὰρ τῆς οὐκ ἀσπόρτους ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῆπται δὲ οὐδὲ τῆδε ἐκ θαλάσσης τερπνὴ ἡ ἰουδαία, τοῖς φιλίοις κατοικοῦσα μέχρι πτολεμαΐδος. μερίζεται δ' εἰς ἑπτὰ κληρουχίας, ὧν ἀρχὴν μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, πρόκειται δὲ τῆς ἀλλοίκου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διῄρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δ' ἑξῆς, ἧ μετ' αὐτὴν ἀκραβατηνή, θαμνὰ πρὸς ταύταις, ἧ λυδδὰ, ἧ ἀμμοῦς, ἧ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδαί, ἧ ἡρῳδεῖον, καὶ ἱερειχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, ἧ ἰόππη τῆδε ἀλλοίκων ἀφηγοῦνται,

A tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum
B otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam præstulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit,
C pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et lõgitudo quidem eius est à Machærunte iu Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab
D Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samariensis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ:
E pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas suprà modum aquæ sunt, bonique graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iu-
F dææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sor-
G tes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierico: deinde Iánia & Ioppe finitimis præsũt,

& præter has Gamalitica,& Gaulanitis, & Batanæa,& Trachonitis:quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas,ad Iuliada oppidum longitudine tēdit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorū disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille,séxque millia peditum,Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degbat.vtrinque autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat,nec quisquam expers eius acerbitatis,aut cladis erat.vnam salutis spem fugientes habebāt in ciuitatibus,quas murorum ambitu Iosephus communierat.Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum,& alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites,& centeni vicehi equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerūt: cum Arabiæ quoq; est Malchus præter quinque millia peditum,equites mille misisset,quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant:quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent,belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia,neq; viribus à quoquā nisi à dominis vincerētur.

A κἀπὶ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις,βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις,αἳ & τῆ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη ὁ ὅπο λιβάνου ὄρους καὶ τῆ ἰορδάνου πηγῶν ἡ χῶρα,μέχρι τῆς τιβεριάδος λίμνης διρυήσεται. ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης ἀρφαὶ, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοι τε καὶ σύροι.τὰ μὲν δὴ πρὸς τῆς ἰουδαίων τε καὶ τῆ πρὸς ἕξ χώρας, ὡς ἐπὶ πολὺ μάλιστα σωτόμως ἀπηγγέλκαμεν. ὁ δὲ ὑπὸ νέρωνος σεπφωρίταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς,ἑξακισχίλιοι ὁ πεζοὶ, πλακίδου χιλιάρχουντος αὐτοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διῃρέθησαν. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῆ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ ὁ ἱππικὸν ὅλη τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. περιόντες ὁ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πρὸς ἕξ χώρας καταβαίνοντες, μεγάλα τοις περὶ τὸν ἰώσηπον ἐπῆγον ἀχθεμένοις,τάς τε πόλεις ἔξωθεν λῃζόμενοι, καὶ προσβολὰς ὁπότε ἐπιβάλοιντο ἀναπηδῶντες. ὥρμητο μὲν ὁ ἰώσηπος ὅλη τῆ πόλει,αἴροντα ἐλπίσας ἂν αὐτὸς πρὸν ὑποσπάσαι γαλιλαίων ἐτείχισεν,ὡς μὴ ῥωμαίοις δυσάλωτον ᾖ. διὸ καὶ τὰς ἐλπίδας ἀφήμβρτε,τῶν βιάζεσθαι, καὶ τὸ μεταπείθειν σεπφωρίτας, ἀδυνάτους ὁρῶντες. παρῆξαν δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅλη τῆ χώρᾳ,καὶ οὔτε νύκτωρ,οὔτε μθ' ἡμέραν ἀργὴ ἐπιβουλὰς οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον,ὁ ποιοῦντες αὐτῶν τὰ πλεῖστα,καὶ διαρπάζοντες τὰ ὅλη τῆ χώρᾳ κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον,αἰχμαλωτίζόμενοι δὲ τοὺς ἀδυνατωτέρους.πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία,καὶ αἵματι πλήρης πᾶσα,πάθους τὸ ἧ συμφορᾶς ἀδενὸς ἀπέκλυσε. μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τῆ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφ. ι.

Ο Δὲ τῖτος πραγωθεὶς ὑπὸ τῆ πατρὸς εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν,ὠκύτερον ἧ κατ' ἐλπίδα χειμῶνος ὄντα, λαμβάνῃ μὲν ἐφ' ἣν ἔσπευδε δύναμιν.συνετόνῳ ὁ χειμῶνος πορεία, ὅλῃ τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸ πατέρα δυσὶ τῆς ἅμα αὐτῷ ταλαιπωρήσασιν, ὧν ὁ τὰ ὁπισθοφυλακοῦντα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον,ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτῆ πεντεκαιδέκατον.τέτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπείραι. προσετηλύοντο ὁ καὶ ὅπο καισαρείας πέντε,καὶ ἱππέων ἴλαι μία.πέντε δὲ ἕτεραι τῆ ὅπο συρίας ἱππέων. τῆ δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον,αἱ δὲ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ ὁ ἕξ καὶ δέκα, αἱ δὲ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν ὀκτὼ συχνὸν ὁ καὶ ὧδε τῆ βασιλέων συνῆλθε συμμαχικὸν,αἰτιόχου μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου ὧδε ἀγομένων αἱ δισχιλίους πεζοὺς τοξότας,καὶ χιλίους ἱππεῖς. τῶ δὲ ἀράβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ὅλη τοῖς πεζοῖς πεντακισχιλίοις,ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται, ὡς τὸν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένῳ τῆ βασιλικῶν ἱππίας τὸ & πεζικὸ,εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δέχα θεσπόντων. οἱ παμπληθεῖς μὲν ἐποντο,ἀλλ' ὁ συνάσκησιν πολεμικὴν, οὐκ αἰδαποτάσσοντο τῶ μαχίμου, κἧ μὲν εἰρήνῃ ἐν ταῖς μελέταις τῆ διαποντῆ ἀεὶ τρεφόμενοι, συγχινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις,ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς,πλὴν τῆ διαποντῆ ἐλαττοῦσθαι.

Κεφ. ε.

Καὶ τοῦτο μὲν οὖν θαυμάσαιτό τις ἂν ῥωμαίων τὸ προνοητικὸν, καταδουλούμενον ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτοῖς καὶ εἰς τὰλλα τὰς τάξεις συντάξειν ἀπίδοι, γνώσεται καὶ τὴν τοσαύτην ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, οὐ δαίμονος τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῆς ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ δόξαν μόνας τὰς χεῖρας τοῦ χάρακος κινοῦσιν, ἐν εἰρήνης σκηνοῖς, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐνοχλήσεις, οὐδὲ αἱμάσσουσι τοὺς καιροὺς. αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς ἀληθείας διαπολεμίας διαφέρουσι, ἀλλ' ἕκαστος ἀσκημάτων στρατιώτης, πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κορυφούμενας τὰς μάχας ἀξιοῦσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία ἐκπλήττει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕδρᾳ συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε ἀπειρία πόνου. ἐπίπαν δὲ τὸ κρατεῖν αἰεὶ τῆς τύχης οὐχ ὁμοίως εἴθισται. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπών, τὰς μὲν μελέτας αἵματος ἄνευ χρείας αἵματος ἀπραξίας. τὰς δὲ πράξεις δι', ὧν αἵματος μελέτας. οὐδὲν γὰρ ἐξ ὑπαθρισμοῦ διάλυται πολεμίους. ὅταν δὲ ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἀπίστασι μάχης, ἢ τειχίσωσι στρατόπεδον. τὸ δὲ οὐκ εἰκῇ, οὐδὲ ἀσκόπως ἡγήσασθαι. οὐδὲ πάντες, ἢ ἀπάντων ἁπλῶς βάντες. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτομάτῳ τῇ τύχῃ χώρας, ἐξομαλίζουσι· ἁμιλλῶνται δὲ στρατιῶται τεχνίταις καὶ τοῖς. καὶ τειχίων πλήθει ἕπονται, τάφρος πρὸς δόμησιν ἐρυμάτων. καὶ τὸ μὲν κάθαρμα, εἰς σωρεὸν ἁθροίζουσιν, ἔξωθεν δὲ ἀνάλωμα, τείχους ὕψει ἐπίσης, πύργους ἐξ ἴσου ἀφεστῶτας κανόσιν ἐμβόλου. ἔνδοθεν δὲ τῷ μεσοπυργίῳ, παῖς τε ἐξωπλίσεως, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πεδάσαι, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἑτοιμα. πύλαι δὲ εἰσοικοδομηθεῖσαι πάσαρες, καθ' ἕκαστον τὸ εὐθύβολον κλίμα, πρὸς ἑωθινὰς τῆς ἐπιζυγίου δύσεως, καὶ πρὸς ἐσπερίους αὐτῇ εἰ καταπείσει, πλατεῖαι φυμεταμοῦσι δὲ διάβασιν εἶναι τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῆς ἡγεμόνος συλωμένας, μεσαιτάτην δὲ ταύτην, τὸ στρατήγιον καθ' ἁπλότητα. ἔστηκε δὲ ἐν μέσῃ πόλει καὶ ἀγορά τις ἀπολάμπουσα, καὶ χαλκοῦ πήχεως τετράγωνος, θυῶσι τὰ λογχεῖα, καὶ ταξιάρχαις, ὅπου διακρίνειν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζονται δὲ ἀφέδρους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα θάσσον θηρείας, πλίνθοι καὶ ὑπεστῶτα τῆς πατρικιότητος. οἱ δὲ ἱππεῖοι, καὶ τύφρος ἔξωθεν ἀφεδρεύεται, βάθος τεσσαρύχους, καὶ εὖρος ἴσον. φραγμὸς δὲ, αὐλίζονται καθ' ἕκαστον μέν νεωχμὸς τις καὶ κόσμου πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, μοῖρα δ' ἐκείνης ἀεύδην καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὑπεστῶσα οἱ δίοπτοι, καὶ ὑδρεία, καθ' ἑκάστους ἐκάστοις. οὔτε γὰρ δίοπτον ἢ ἄριστον ἑκάστῳ δυλόσαι αὐτοῦσιν ἑκάστῳ· πῶσι δὲ ὁμοῦ. τοῖς τε ὕπνοις αὐτοῖς, καὶ τοῖς φυλακαῖς, καὶ τοῖς ἐξεγέρσεσι, σάλπιγγες σημαίνουσιν, οὐδὲ ἔστι ὅτου γίνεται δίχα σαλπιγκτοῦ. ἐκεῖ δὲ τοῦ ἴσου, τὸ στρατοπεδεῦσαι ὑπὲρ, ὅτι τοῖς ἑκατοντάρχαις ἕκαστα, πρὸς δὲ τοῖς χιλιάρχοις οὐ τοῖς συνάσιν ἀσπασόμενοι, μόνον ἐπὶ πρὸς τὰ ἡγεμόνα τῆς ἄλλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τοῦτ' ἐξ ἔθους

qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam. ita seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora prestolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superet, quos nō itidē confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, nō nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describūt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & aliis machinis sæpe intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuūm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quędam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiam alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno æquáve opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusq; est, simul autē omnib. sōn' est, excubias & vigiliarū tēpora buccinę significāt, neq; est omnino quicquā quod sine edicto geratur. Mane autē milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos cōueniūt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinū principes. Ille autē his

signum aliáque dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vniuersi pariter incurrunt itémque sese recipiunt. Cùm autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba vt sint parati significat. Illi autem cùm mulos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in curuli certamine signum expectant. Castra verò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illíque toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogátemque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigũt. Deinde otiosè & cum omni decore progredientes ambulant, suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & vtróque latere gladiis accincti. Iæuus autem gladius multo est longior, cùm dexter mensuram palmæ non excedat. qui verò ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, serámque & corbem & sarculum & securim, necnõ & habenam & falcem & catenam, triduíque viaticum, vt parum interfit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersúsque ad equi latus clypeus, ternáque in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nullóque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itémque armorum varietas. Nihil verò nec in prælijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opúsque adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiam acciderint, saltem rectè consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modò corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non desertionis solùm, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducéſq; magis quã ipſę leges

A σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα σημήλματα δίδωσι διερμηνεύς τοῖς ὑποτεταγμένοις. ὁ δὲ καὶ ὅτι ἀδιατάκτως θεάτ ζοντας, διπερίφορον τ αχέως, ἵνα οἱ δίοι καὶ θεὸς τὰς ἐφόδους ποιῶνται, καὶ θεὸς τὰς ἀναπαύλας ὑποχωροῦσιν ἀθρόοι. ἐξεπὶν δὲ τὸ στρατοπέδου δίον ὑποσημαίνει ὡμὴ ἡ σάλπιγξ, ἠρεμεῖ δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ ἀμαξιδίμασι τὰς μὲν σκευὰς ἀναιρεῖται. πάντα δὲ ἐξαρτύονται θεὸς τὸν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. οἱ δὲ ἐν τάχει τοῖς τε ὀρεύσι, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ὑπηνδύντες τὸν ὑποσκελῶν, ἑστᾶσιν ὥσπερ ἐφ' ὕπαλλήλους ἐξορμᾶν ἕτοιμοι. ὑποπιμφάσι τὸ ἤδη τὸν παρεμβολεῖν, ὡς αὐτοῖς ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ ἧσσον ἢ ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ξίφει ἢ ὅμως αἱ σάλπιγγες θεσπιμαίνουσι τὸν ἔξοδον, διαπαίρουσι τοὺς δι' αἰτίαν πᾶσαν βεβαδικότας, ὡς μήτις ἀπολειφθείη τάξεως. ὅτε κῆρυξ δεξιὸς τοῦ πολεμάρχου ἀσπασάμενος, εἰ θεὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι τῇ παρόν γλεάσῃ, ξὺν αἰανποιήσαι, καὶ κεῖνοι τοσαυτάκις ἀντιβοῶσι, μέγα τι καὶ θεόθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπιφθέγματα, καὶ πνοῇ ἀρτίου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς. ἔπειτα θεῤῥώσαντες, ἐλεύσουσι κοσμῇ, καὶ μὴ κόσμου πάντες, ὅσπερ ἐν πολέμῳ τὸν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφαλμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορεῖαις ἀμφοτέρωθεν. μακρότερον ἢ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ γὰρ δεξιὸν, ἀσπίδαις οὐ πλέον ἴσχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ μὲν θεὸν τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ, λόγχαι καὶ ἀσπίδα. εἶτ' ἤδη λοιπὴ φάλαγξ, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἑκάστη, θεὸς οἷς ῥῆσις καὶ κόφινον, ἄμπυξ τε καὶ πέλεκυς, θεὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἱμασῶν τε ζεῦξιν ἐφόδιον, εἰς ὀλίγον ἐπαρκοῦν τῷ ἀληθοφορωτέρων ὁρίων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιοῦ μηροῦ, καὶ κοντὸς ἑπτάπηχυς ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ ἅμα πλευρῷ ἵππου πλάγιος, καὶ ἀκόντια περίπτυται ζεῦς ἢ πλείους ἅπαντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐκ ἐπιδέοντες δὲ δορέων μήκους. κεῖνται δὲ καὶ διφάσιαι ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασι. οὐδεὶς δὲ ἕπλῳ ἀλλάττουσιν, οἱ αὐτοὶ τὸν στρατηγὸν ἑπόμενοι, τῷ ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων. κλήρου δὲ τῷ ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαιὸν ἡγεῖται. τοιοῦτα μὲ Ῥωμαίων πορεύματα καὶ καταλύσεις, θεὸς δὲ ἕκαστα διαφορεῖ. οὐδὲν δὲ ἀπερισκόπητον ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πάντες ἔργου θεράπ, τοῖς δοκοῦσιν ἢ ἕπασθαι τὰ ἔργα. παρὰ καὶ σφάλλονται μὲν ἥκιστα, κἂν πλαίσωσι ἢ, ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τὸ τῷ δεῖ τύχης ἕπεσθαι μόνον, ἀμείνους τὰς δὲ τοῖς θεσβουλεύσασι διαμέρισις, ὡς τὸ μὲν αὐτομάτου καλοῦ διαιτάζοντες εἰς ἀσφάλειαν, τὸ σὺν λόγῳ δὲ κἂν ἀτυχήσαι ποτὲ, θεὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶς ἐχούσης μελέτης. καὶ τῷ μὲν αὐτομάτου ἀγαθοῦ, οὐ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τῷ δὲ ἕπλῳ γνώμῃ θεσπισάντων συνθεσπιῶν, ἀδαμυδὰν τοῦτο θεσπίσαντας βεβουλεῦσθαι. ἀσφαλιζόμενοι μὲν οὖν ἐν μελέτῃς τῷ ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλύπους. θεσπεσιώτεροι δὲ καὶ τῷ φόβῳ εἰσὶ τῷ νόμῳ παρ' αὐτοῖς, οὐ λιποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνης ζημίας ἐπιτιμοι. οὕτω στρατηγοὶ τῷ νόμων φοβε-

φοβερώτεροι. ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς, ῥώνται τὸ δοκεῖν ἀμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμον ᾖ, καὶ ὅπλ' ἐξαπάσης ἴσον σῶμα τῷ ὅλῳ στρατιᾷ. οὕτως αὐτῷ συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, δύσροφοι δὲ εἰσὶν αἱ παρεισαγωγαὶ, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν πρὸς παραγγέλματα, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν αἱ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσὶν, ὅδε ἔστιν ὅπου συστάντες ἢ πλήθους ἐπλήθυσαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυχωρίας, ἀλλ' ὑπὸ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. εἰς οὖν βουλὴν μὲν ἀρχὴ πραξέως, ἔπεται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς οὕτω δρασήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν ὑφράτης, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόταθον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρῳ τε καὶ ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὅροι; διόντας γὰρ αὖτις εἶπαι τὸ κτῆμα τῷ κτησαμένῳ ἔλασσον. ταῦτα μὲν ἂν διεξῆλθον ὑ ῥωμαίοις ἐπαινέσας πραγμένος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τε θαμυδίαν τῷ κεχρεωμένων, καὶ εἰς ἀποζωσιν τῷ νεωτερίζοντων. ἐπὶ δ' αὖ τοῖς ἀγνοοῦσι τῷ φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς ἐμπειρίαν ἡ ἀγωγὴ τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ, ὅθεν ὀλίγα τούτων ἐξέβαλον.

Κεφ. ζ. Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ ἡγεμόνευεν ἐν πτολεμαΐδι, συνίστασε τὰς δυνάμεις ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταλαβὼν πλάνῳ, ἐπὶ πολὺ μὲν πλῆθος αἰρήκει τῷ κατειλημμένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀθυμίσαν τῶν γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐκαποκάμνον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ σωφρόνως ἐς τὰς ὑπερισχυρὰς πόλεις καταφεύγον, ὥρμησεν ὅλῃ τὴν ὀργὴν ταύτῃ αὐτῷ ἐπιτάξαι, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ κτήσεις ὄφλης εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. ἐπεσχωρήκει δὲ ἐκ ἐπ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰκουμένης. πολύ γε μὲν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπονοήσαντες δὲ αὐτὸν οἱ ἰωτατιανοὶ προαισθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐπέσχον αὐτὸν, καὶ τοὺς ῥωμαίους συρραγῆναι ἀδοκήτους, πολλοὶ δ' ἐπὶ μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνώδους παρέδρου καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ξέπονται ταχέως. καὶ πολλοὺς μὲν πρώτους τῶν ῥωμαίων, ἐπὰ ἀναιροῦσι, δόξῃ τὸ μήτε ἄζηλον αὐτῷ τῷ ὑποχάρησιν ἡμέσθαι, δ τοὺς πλησίας ὑπὸ πολαίας πεφευγμένων πάντοθεν τῷ στομάτων, τοὺς τε ἰουδαίους πόρρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν γυμνήτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ ἐκ τῷ ἰουδαίων ἓξ εἰς ἄνδρες, δ ἑξῳώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάνης μὲν ἐν τῆς ὅλῃ τῷ πόλιν ὁρμῆς ἀπονώτερος διῤῥαθὶς φόβῳ.

Κεφ. η. Οὐεσπασιανὸς ὁ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν ἐς τὴν γαλιλαίαν, ἐξεμαύνῃ δ πτολεμαΐδος, ἐξετάξας τὴν στρατιὰν ὁδῷ, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γε ψίλους τῷ ὅπλ' ἐσον καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοπεῖν τοὺς ἐξαπιναίους τῷ πολεμίων ὁπλιτῶν, καὶ διερευνᾶν τὰς ὑποπτους καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς ἕπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τοὺς τοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκεύῳ,

A terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circúduct sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi prœliantes aut multitudinem hostium, aut con-
B silia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuêre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem re-
C ctè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortassē autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum,

CAP. IV. Impetus Placidi cōtra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat
D exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbelliorturba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam
E comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam
F eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus
G aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vesp. fuit inuadita.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuis armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Roma-
ni pedestris equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

menſuráſque caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aſpera complanarent, ſyluáſque obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itémque ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas, & tutelæ cauſa multos cum his equites ordinauit. poſt quos ipſe veniebat, lectos pedites equitéſque, necnon & lanceārios ſecum ducens, equitúmque præterea ſuorum agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, ſtipati lectis militibus. & poſt hos circum Aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quòd & vniuerſarum auium regnum habeat, & ſit validiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ, quoſcunque bello petierint. Sacras verò ſignorum effigies ſequebantur cornicines, & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. hiſque adhærebat ex more quidam centurio, diſciplinæ atque ordinis cuſtos. Serui autem ſingularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliiſque iumentis vehentes militum ſarcinas. Poſtremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Veſpaſianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque poſitis caſtris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & oſtendendo exercitum, quo hoſtes metu percelleret, ſpatiúmque indulgendo pœnitudinis, ſi quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum inſtruebat obſidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel ſolus fecit ducis aſpectus: metum verò vniuerſis incuſſit. Ioſephi enim ſocij, qui non longè à Sepphori caſtra poſuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio ſecum congreſſuros, non modò ante pugnam, ſed antequam hoſtes omnino conſpicerent, fuga diſiecti ſunt. cum paucis autem relictus Ioſephus, vbi animaduertit neque ſe ad excipiendos hoſtes ſufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidiſſe: ac, ſi fides his haberetur, pleroſque libenter ad hoſtes defectum ire: iam tum quidem bello omni abſtinebat: quàm longiſſimè autem periculis abeſſe decreuit: abductíſque qui ſecum remanſerant, in Tiberiada confugit.

Cap. VI. Gadara expugnatio.

VEſpaſianus autem Gadarenſium ciuitatem aggreſſus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperiſſet. Deinde hinc tranſgreſſus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Ceſtius, nullius ætatis miſericordia commoueret. Incendit autem non ſolùm ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus deſolata, nonnulla quorũ habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autẽ, quã tutionis cauſa optauerat ciuitatẽ, ipſe metu repleuit. Nã Tiberienſes nunquã eũ, niſi de omni bellũ deſperaſſet,

καὶ τὰ μέρη τῆς παρεμβολῆς φέροντες. ἐφ' οἷς αὐτὸς ἐ-
δορυφόρει, ταῖς σπολιὰς ἀλιωφόρῳ καθιδρύσῃ καὶ χα-
μηλῶν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας ἐκκαιρο-
κόπῳ φύσει, ὡς μὴ θαλάπωρος ἦ τὸ δυσπορῶν τὸ στράτευμα.
κατόπιν δ' τούτων, τὰς τε ἰδίας, καὶ ἅσ' ὑπ' αὐτῷ ἡγε-
μόνων ἐτάξεν ἑκατοντάδας, καὶ συχνοὺς ἐπὶ τούτοις ἐφ'
ἀσφάλειαν τῷ ἱππέων μέρει αὐτὸς ἐξήλαυνε, τοὺς τε
ἐπιλέκτους τῷ πεζῶν, ἐφ' ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους
ἔχων. εἶπετο δ' αὐτοῦ τὸ ἴδιον τῶν τάγματος ἱππικόν, ἴδιοι
δὲ ἑκάστου τάγματος εἴκοσιν ἐφ' ἑκατὸν ἱππεῖς. ἠκο-
λούθουν δ' οἱ ταῖς ἑλεπόλεσι φέροντες ὁρεῖς, καὶ τὰ
λοιπὰ μηχανήματα, μεθ' οὕτους, ἡγεμόνες τε ἐπαρ-
χιῶν ἐπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτοις ἅμα σφῶν
στρατιώταις ἑπόμενοι, ἐπ' ἀετῶν τὸν αὐτὸν, ὃς παντὸς ἄρχει ῥωμαίοις τάγματος, βασιλικὸν
τε οἰωνὸν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁδὸν καὶ τῶν
ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ πλοῦτον ἐφ' οὗ αἴρου-
σι τὸ κεφάλαιον δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δ' ἠκολούθουν σαλ-
πιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ εἶδος εἰς ἓξ
πλατύνασα. τούτους παρῄνητο τῆς ἑκατονταρχίας ἐξ
ἕδους τινὶ τάξιν ὑποπουμένου. τὸ δ' εἰκοστὸν ἑ-
κάστου τάγματος ἦσαν τοῖς πεζοῖς ἕπηνο, τὰς ἀπο-
σκευὰς τῷ στρατοπέδῳ ὑπὸ τοῖς ὁρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυ-
γίοις ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῷ ταγμάτων, ὁ
μίσθιος ὄχλος, οἷς οὐκ ὀλίγοι ἐφεῖς ἀσφάλειαν ἀκολού-
θουν πεζοί τε, καὶ ὁπλῖται καὶ τῷ ἱππέων πολλοί. οὕ-
τως ὁδεύσας οὐδαμόθεν μὴν τῆς ἐναντίας ἐφεῖς
τοὺς ὄψεις ἀφικνεῖται τ' γαλιλαίας, οὗ δὴ κατεστρα-
τοπέδευσεν, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώ-
τας καθέξων. ὑπεδεδικυῖα δὲ τὸ στρατιὰ εἰς κατά-
πληξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας ἐλπίδας καμεῖν, εἰ
ἐφεῖ μάχης μεταβάλλοιτο. ἅμα δ' καὶ ἐφεῖς πολιορ-
κίαν τῷ ἐρυμάτων ἐκπορεύσῃ.

ΜΕτάνοιαν μὲν δὴ τῆς ἐπουσίσεως ὀφθεὶς ὁ στρα- Κεφ. ε'
τιὸς πολλοῖς ἐνέφηνεν, καὶ κατάπληξιν δ' πᾶσιν. οἱ γὰρ ἐφεῖ τ' ἰωσήπου ἐστρατοπεδευκότες, ἐκ ἄπο-
θεν σύντροφάρσεως ἐφ' πόλιν ταφὴν καλυμβῶν, ἐπεὶ
πλησιάζοντα τ' πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τ' ὄπα τοὺς ῥω-
μαίους συμμίξοντας σφίσιν, ἐ μόνον ἐφεῖ μάχης, ἀλλὰ
δ' φρὴν ἰδίων τοὺς ἐχθροὺς, ὀλιγοστίδιον δ' φυγῆ. κατα-
λείπει δ' ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ καταδὺς εἰς οὐτι
δίχαδε τοὺς πολεμίους ἀφικτὸν ἔχει δύναμιν, καὶ πε-
πλωκότα τὰ φρονήματα τ' ἰουδαίων, ἄσμενοί τε αὐτὸν
πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πλείους ὑπὲ αὐτονδεῖς, ἐδοκεῖ μὲν
ὅδη ἐφεῖ πάντας τ' πολέμου. τότ' δ' ὡς προῤῥωτάτω χω-
ρεῖσθαι τῷ κινδύνων ἔκειντο. ἀπαλαιῶν δ' τοὺς συμ-
μείναντας εἰς πλειάδα καταφυγή. ἱστᾶσιν δ' τῇ
πόλῃ τῷ γαδαρέων ἐπ' ὄχθου, αἱρεῖ τὸ κ' φρούτιον
ἔφοδον αὐτοῦ, μαχόμου πλήθους ἔρημον καταλα-
βὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἥβησεν ἀναιρεῖ,
μνήμας τῷ ῥωμαίων πλαγίας ἕλκον ποιουμένων, μά-
λ' τε ἐφεῖς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμη τῆς κ' τὸν κίνδυν αὐ-
τῷ ὠδυνομίας. ἐμπιπράσι δ' οὐ μόνον αὐτοῦ τὰ
πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε πολί-
χνας, αἷς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι δ' αἷς αὐτοὶ
ἐξανδραποδίζόμενοι.

Ο δ' ἰώσηπος ἰῶν ἐφεῖς ἀσφάλειαν ἔλεῖ πόλιν, Κεφ.
ἀὐτὸς ἐπ' πλησιάδος καταφυγών. οἱ δ' ἔνδ' τ' πλειάδος, οὐκ ἐθ' εἰ μὴ ἐφεῖς ἅπαν ἀπιγκάμῃ τ' πόλεμον,

ξαπῆ-

ξαπῆναί τοῦ αὐτοῦ δοκοῦντος· καὶ γὰρ τοῦτο ἦν ἀμήχανον ἀνδρὶ γνώμης. ἐώρα μὲν γὰρ οἷ ῥέψει τὰ Ἰουδαίων πράγματα, καὶ μίαν αὐτῶν ἁπάντων ὁρῶν σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι μὲν παρὰ Ῥωμαίοις ἐφ' ὁποτέροις, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ κατὰ ἀφροσύνην παρεῖσθαι, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δι' ὀλιγωρίαν παρ' οἷς πολιτεύσειν ἐπέμφθη. γράφει δὲν τοῖς ἐν τῇ Ἱεροσολύμων βουλῇ μὴ ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτε θᾶττον ἐξαράς τὴν πολιορκίαν ἰσχύι, αὖθις εἰς ἐλπίδας καθίζοντο, μήτε ἐνδείσειεν ἀπαγγέλλας κρὶν μετανοήσαντας ἴσως θεασωμένη, ἵνα τε ἧσσον ἐνδὺς αἰσθόμενοι, ταχέως ἀπτήσωνται, καὶ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον πρὸς Ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν οὖν ταῦτα ἐπιστέλας· πέμπει δηλονότι τάχιος ἐπὶ Ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. οὐεσπασιανὸς δ' ἅρμενα ἐξαιρεῖν τὰ ἰωτάπατα, καὶ πυνθάνεται εἰς αὐτὴν πλείονος τῆς πολιορκίας συμπεφυγυῖαν, καὶ ἄλλως ὀρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῷ, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς προσξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δυσβατόν τε πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατείαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ Ἰώσηπος, αὐτὴ δὲ ἦν ἀρτημισία μηνὸς εἰκοστῇ πρώτῃ φθίνοντι παρῆν εἰς τὴν Ἰωτάπατα ἐκ τῆς Τιβεριάδος, καὶ πᾶσι κατὰ τοῖς Ἰουδαίοις φόβησι τὰ φρονήματα.

Κεφ. ιε. ΟΥεσπασιανῷ δέ τις ἀγγελίζει τὸν μεταβάσεσιν ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ κατεπείγει δὴ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν Ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν Ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ δὲ αἱρήσας ὥσπερ μέγιστον δύτυχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ θεοσεβείᾳ δηθὲν τὸν σωτῆρα τοῦτον ἑαυτῷ δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς ἀσφαλέστατον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δύο μὲν χιλίους ἱππεῖσι πέμπει πλάκιδον, καὶ δεκάδαρχον ἔβουτον, ἄνδρα τῶν ἐπιτηδείων κατὰ χεῖρα καὶ σύνεσιν, ἅμα κατασχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι ἀφεθεὶς ὁ Ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν ἦλθε, καὶ μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν Ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, περιερύμνῳ· ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δύσοπτος εἶ πρὸς ἔκπληξιν, ἢ κῆ φόβημα τοσοῦτο τοῖς Ἰουδαίοις κατίσχοι, ὡς μηδένα τῶν τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. ῥωμαῖοι δ' ὀλίγοις μὲν ἀπεκρίνοντο πρὸς βαλόν, δι' ὅλης αἰεὶ δυνάτοι ἡμέρας. ὅπλῃ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, καὶ ζέοντι ἔξωθεν προτείνασι τὸν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτό γε ἐν ὑπονοήσαι σωτηρίας, παρέξειν τοῖς Ἰουδαίοις πρὸς τόλμαν. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ἡμερῶν δὲ μετ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτεῖχον αὐτοκρὺ τῷ Ῥωμαίων ἐξστρατοπεδευκότες πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ ἀναστάσεως, τούτοις μὲν τοῖς τοξόταις καὶ σφενδονήταις, καὶ πᾶν τὸ τῆς ἐκβολῶν πλῆθος ὑπισπόσας, ἐπέλυσε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς πεζῆς

A in fugam versum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderet: vnámque illos viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse verò, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne vel minus extollendo vires hostium, timiditatis mox arguerentur: vel minus aliquid nunciando, fortasse cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque si fœdus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

C VEspasianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit peditès cum equitibus qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iussum est, latamque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui mensis Maij vigesimus & primus D erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectósque Iudæorum spiritus erigit. Cùm verò transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hostium prudentissimus videretur, vltro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum insignem, circumuallare ciuitatem iussit, ne clàm inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem vsque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadiis septem. Con- F sulto autem quàm maximè conspici ab hostibus affectabat, vt visu attoniti turbarentur. quod etiam factum est: eósque tantus continuò stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuêre, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit, quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. postea verò quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit vti: atq; ipse cum peditibus

Cap. VII. Iotapata obsidio.

in aduerſum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Ioſephus, & cùm eo cuncta Iudæorum proſiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu ſimul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuiſſet, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis ſauciatis, tredecim interfecti ſunt: Iudæorum autem cùm ſexcenti eſſent vulnerati, ſeptem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius reſtiterunt: ex eo ſcilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant. ſed eos quoque pugnaciores experti ſunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, niſi citò viciſſent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreſſione ceſſantibus, etiam Iotapatenorum excurſus agebantur, mutíque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hoſtium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi laſſabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes eſt, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immenſis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aſpectus ante déficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte adiri poteſt, vbi per tranſuerſum latus deſinentis montis ædificata eſt: quod quidem ipſum muro ciuitatis Ioſephus fuerat amplexus, quo inacceſſa eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam peruueniretur, à nullo poterat conſpici: Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obſidionem acriter ſtatuit: aduocatíſque rectoribus ſibi ſubditis, de aggreſſu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuiſſet, qua parte murus facilis erat acceſſui, totum ad comparandam materiam miſit exercitum: oppidóque propinquis montibus excíſis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúſque ad euitanda iacula deſuper miſſa per vallos diſpoſitis, his protecti aggerem conſtruebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij tetram ex propinquis tumulis eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cunctíſque trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circúpoſitis (erant autem omnes cétum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimulque ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & ſagittarum frequentiſſima multitudo, quæ non ſolũ murum, ſed etiam totum intra iactum earũ ſpatium Iudæis inacceſſũ fecêre:

εἰς τὸ ἀντικρὺς κείμενον, ὅθεν τὸ τεῖχος ἦν ἁλωτόν, ὁρμᾷ Ἰώσηπος σὺν τῷ πόλει πανστρατιᾷ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὰ μὲν τείχη αὐτοὺς ἔλαθεν αὐτοὺς, πολλὰ δὲ ἀπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, οὐκ ἐλάσσω γε μὴν ὧν ἔδρων αὐτὰ πάσχον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τῶν σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς Ῥωμαίους αἰδὼς παρεκέλευε. καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μὴ ἀλκῆς, τοὺς δὲ θεάσεως ὀπτεύειν τὰ θυμῷ στρατηγούμενους. ἦν δὲ τάξις ἀμφοτέροις ἐπὶ ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ δηλύσῃ. ἔφασαν μὲν πλείους Ῥωμαίων, ἑπτακαίδεκα δὲ αἰειλόντες ἄνδρας. αὐτῶν δὲ ἔπεσον μὲν δέκα καὶ ἑπτὰ, τραύματα δ' ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπροσδοκήτως, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ λόγου αἰτιᾶσθαι τὴν προτέραν ἡσυχίαν ὄντες, χειρώμενοι δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις μαχιμώτεροι. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἅτε ἡσσώμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν Ῥωμαίων ἀδελφαὶ δύο, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν Ἰωταπατηνῶν, τειχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε Ἰουδαῖοι τὴν πολεμίων ἰσχὺν κατερρᾴθυμουν, ἅτε Ῥωμαίοι περὶ τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπηκαμηκότες.

Ἔστι δὲ Ἰωταπάτη πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φαράγξιν ἀπείροις δεπότομος, ὡς τὸν καταδοῦν πειρωμένου τοὺς ὄψεις πρόσω καθιέναι βάθους. δεπὸ βορέου δὲ πρόσοπτος μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκειτο. ᾧ δὲ ὁ Ἰώσηπος ἐπεφράγμενον τῷ τείχει τῆς πόλεως, εἰς ἀκατάληπτον ἦν πολεμίοις τὰ ὑπὲρ αὐτὸ ἀπορώτερα. κυκλόθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελὴς ἀόρατος ἦν. οὕτω μὲν ὑπὸ ὀχυρότητος Ἰωταπάτη. ὑπαιθρίους δὲ τῇ φύσει τὰ χωρία καὶ τόλμας τῶν Ἰουδαίων ἀπροφυλακήτους, ἔγνω καρτερὰς ἀπειθεῖς τε πολιορκίας, καὶ προσπαλεστέρους τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο δὲ τῆς προσβολῆς. δόξαν δ' ἔχουσαν τὸ ἀπρόσιτον τοῦ τείχους, δεῖν συλλομένην ὕλης ἐκπέμπειν τὸν τὸ στράτευμα. τῶν κομιζόντων δὲ τὴν πόλιν ὁρᾶν, συναλισθείσης ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλαίαν τὴν ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέρρα δεχόμενοι ὑπὲρ κεφαλῆς ἐκτείναντες ἔχουν ὑπ' αὐτοῖς, οὐδὲν ἧττον βλάπτοντο τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους βολαῖς. οἱ δὲ τοῖς πλησίον ὄχθοις ἀναστάντες, γυμνοῖς αὐτοῖς ἀβλαβεῖς προσέφερον, ἐξιχνοῦντες διηρημένον, ἀρτίως ἐῶν οὐδένα. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πύργους τε μεγάλους ἐπὶ τοῦ τείχους τοῖς συμπάσμασιν αὐτῶν ἐπῆρσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν. ἐῶν δὲ καὶ μὴ διηνυσμένων, πολὺς ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐκ ἀσπαστοὺς δὲ ἐν κύκλῳ τοὺς ἀφεστηκότας μηχαναῖς ὑπερῆσαν, τὰ πάντα δὲ ἐῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευον τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους. ὁμοῦ δ' οὔτε κατὰ λόγχας ἀπῤῥοίζουν. καὶ ταλαντιαῖοι λίθοι μεγέθους ἐπὶ πλεῖστον ἐφάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν ἀπαμφοτερίζον τὸ τεῖχος ἀνέπιπτον τοῖς Ἰουδαίοις ἐποίουν. ἀλλὰ καὶ δ' ἐκεῖνος, ὅσης ἐφικνεῖτο χειρός,

καὶ γὰρ τῶν ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. οἳ μὲν οὖν εἰργόμενοι τὸ καθ' ὑπερβὰν ἀμυνῶν ἠρέμουν. ἐκδρέμοντες γὰρ λῃστρικώτερον καὶ λόχοις, ἐξεῖπον τὸ τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοῖς γυμνημένοις ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν ἐκέκενοι, διαῤῥίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν, μέχρι σωρὸς ἐκπαγέντος τὸ διάρσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶχε τῷ βλάβης, τὰ γὰρ ὀχυρώματα τοῖς Ἰουδαίοις ἐφεστὼς βολῆς παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ ταῖς σκέπας. καὶ συναφθέντος ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, αἰεὶ ἐκράτουν αἱ τῶν Ἰουδαίων εὐψυχίαι.

Κεφ. ιγ. ΕΓειρομένου δὲ τοῦ χώματος ἤδη, καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον ὕπω πλησιάζοντος, δ' ἡγεῖτο Ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν αὐτιμηχανήσαιτο τῇ πόλει συμφέρον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δ' ἀδυνάτων εἶναι φαυλῶν οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπτιοειδῆ. δορυφάκτους πήξαντας κελεύσας, ἐμπετάσαι τὰ βύρσεις νεοδρέπτοις βουσὶν, ὡς αἱ δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, ἀφελιδαίνοιεν δ' ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος ἐργοῖτο, ἀφαιρήσοι τῶν τεκτόνων, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τὸ μὲν νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειρον, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. ἐν συχνοῖς μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερά τε ἐπάλξεις ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ φόβος τὸ τῶν ὑπτιοειδῶν τοῦ Ἰωσήπου, καὶ τὸ θαῤῥῆσαι τῶν πόλεως, κατεπλάγησαν. οὐδὲ σταστὸς δ', ἐς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ φόβος τὰς τόλμας, παρῆξεν ἐπὶ τὸ ἰωτάπατηναι. πάλαι γὰρ ἀπαθαρσήσαντες ὅτι τῷ τεῖχει μόνῳ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπῆξεν, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ, καὶ κατὰ λόχους, ὑπτιοειά τε λῃστρικὴ πᾶσα, ἐς τῶν φόβου χόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως οὐδὲ σταστὸς ἀναπαύσας τὸ στρατιὰ μάχης, διέγνω φόβος καθεζόμενος ἀπαύστῳ τῶν ὑπτιοειδίων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἦν γὰρ ἀναγκαζομένοις ἀπορεῖα τῶν αἱμάτων ἐκτρέφειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυσαδισαμένους ἀφθαρήσεσθαι λιμῷ. πυλύ τε ῥᾴοσιν αὐτοῖς ἐξίου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, οἱ ἀλγαλιπεῖν αὖθις ἐκτεζυγωμένοις ὑπτιοῖσι. φόβος δὲ πάσας αὐτῶν ἐπέλυσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἦν πλῆθος εὖδον, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. εὐδοία δὲ ὕδατος, ὡς αἱ πηγὰς μὲν οὐκ οὔσης ἐν τῇ πόλει, τῷ ὀμβρίῳ διαρκουμένων τῷ ἐν αὐτῇ. σταθὲν γὰρ ἔτος τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δ' ἐνῆν φόβος τὴν τῷ ὑψοῦν ὑπτιοειδῆ ἰῶ. ἤρχαλλόν τε ὡς ἤδη ὑπολελοιπότος καθάπαξ ὕδατος. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ἐφορῶν τῶν ἄλλων ὑπτιοειδίων εὔπορον, καὶ τὰ φρονήματα ἐμμανῆ τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς ἐδίδου. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνόμιζον ὑπολάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὁρμὴν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους φερόντων ἀπέκαμνον. ἐζωπυρημένοι δ' οὕτως

A Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latoronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex di-
B stributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque paritet viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis mini-
C mè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. Hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque validissimis aptatis. Quæ quidem res
D Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

CAP. VIII. Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi: déque Iudæorum excursione in Romanos.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: ínque dies signulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales do-
E li, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, a liorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem
F aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim
G cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabat, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebãt. Hoc autẽ modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum cõsilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterèque minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persensérunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nã intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra perituru, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumẽto fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

A οὐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. ἀπὸ γὰρ τῆς κατάντους ἰώσηπος αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ὕδωρ συρρίοντας τόπον, καὶ μεζουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ἐξυβελίσμασι πολλοὺς αἰτήσειν. ἐπ' αὐτοσχεδίου μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν τῆς ἐνδοχείων κακωθήσεσθαι, πλατεῖα ὑπὸ δ' ἀνάγκης αὐτῇ προσδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῇ προσαγορεύσας, ἐμβρίξαι κελεύει πλείστους τὰ ἱμάτια, καὶ καταπερισσάσαι πρὸ τῆς ἐπάλξεως, ὡς ἂν ῥεῖν πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τῶν ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χαλάζιον τοσοῦτον ὕδατος ἀναλίσκοντας ὕδατος, οὗ οὐδὲ ποτὲ ἐχρῆν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπορεῖσθαι τὴν δι' εὐελπίδος ἄλωσιν, ξένως πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὃ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὀλιγωρίας ἦν. ἀπεγινώσκοντες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος πρὸς τὰ δὴ τὰ στρατηγήματα καὶ ἕτερον ἐπινόησεν εἰς εὐπορίαν αὐτῇ. δι' ἡμέρας γὰρ ὀλίγας, καὶ δι' ὀλίγου τοῦ χαράκος ἀπολυομένης τῶν πρὸς δύσιν μέρη τῶν φάραγγος ἐκπέμπειν τινὰς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντὸς τοῦ ὀπισθόπου τῶν ὁπλιτοφόρων ἀεὶ τὴν πόλιν διώρησεν, ἕρπουσι τὰ πολλὰ δι' ὀλίγου τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς ὀπισθοῦσι, καὶ τὰ ὅπλα καλύπτειν πάντας, ὡς ἂν μὴ καταίδοι τὰς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίας παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συναμφοτέρων τὸ ὄπιθεν οἱ φρουροὶ ἀπέσχουσι τοῦ χαράκος.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν κεφαλὴ καθεξειν ὁρῶν, εἰ ἀπορροῇ τὴν ἑαυτῆ σωτηρίαν ἀφθόμενος, ἅρασθαι ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναμφότερον δὲ τὸ πλῆθος καὶ ἀδιεξόδευτον αὐτῷ, κατατηκόμενον, μὴ σφᾶς ἀπολιπεῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κρεμάμενος. εἰ γὰρ τῇ πόλει τῆς σωτηρίας μένων ὑπὸς, ἅμα μένοντες αὐτῷ, πάντες ἀγωνιοῦνται δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσιν, ἀσφαλῶς. φρέπει δὲ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ὁποπερ ἂν αὐτὸν χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθεν. βαπτίσειν γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἔτι τολμῶντος τοῖς πολεμίοις ἀντίστασθαι, δι' ὃν ἀσφαλῶς ἐκπορεύοιτο ὁ λιμός. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἐσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μένων μὲν γὰρ οὔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σῶζομένους, κἂν ἁλίσκωνται, συναπολέσθαι φέρειν ἂς. ἐκδὺς δὲ τὴν πολιορκίαν ἐξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μάλιστα. τούς τε γὰρ ἐκ τῆς χώρας γαλιλαίους συναθροίσειν τάχος, καὶ ῥωμαίους ὑπὲρ τοῦ πολέμου τὸ πόλεως αὐτῷ ἀπροφασίστους. οὐκ ὀρθῶν δὲ καθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἶναι, πλεῖν ἢ ῥωμαίους πλείονα μᾶλλον δεῖν τὴν πολιορκίαν, ὡς ἀφειμένου τοῦ λαοῦ αὐτόν. εἰ δὲ ἐκφεύγοι τὸ δεσμωτήριον, πολὺ τὸ δεῖν τῇ πόλει ὁρμῆς αὐτόθεν. οὐκ ἀπιστεῖν τε αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξαιρεῖσθαι τὸ πλῆθος αὐτῷ ἀφείσθαι. παῖδας γοῦν καὶ γέροντας, καὶ γυναῖκα μὴ νηπίων ὀδυρόμενα προσπίπτειν αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενα τοῖς ἔχουσι, καὶ μὴ κοινωνῆσαι τῆς τύχης μὴ εἰκαίως, ἀλλὰ φθάνειν τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἕμοιγε

ὅμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῇ αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον
πείσεσθαι δεινὸν ἰωσήπου μέμνηται. ὁ δὲ πεποιθὼς
τῇ ἰκετηρίᾳ ταύτῃ νομίσας, βιαζομένῳ φρουρεῖν,
πολὺ δὲ αὖθις τῆς εἰς τὸ ἄστυ ἀποκλείσεως ὁρμῆς καὶ ὁ τῶν
ὀλοφυρμῶν ἔκλασεν οἶκτος, μᾶλλον τὸ ἔγνω, καὶ τὸν
κοινὸν τῆς πόλεως ἀπογνώσει ὁπλισάμενος, νεῦ καμ-
εῖν εἶπεν ἄρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς οὐκ ἔστι σωτη-
ρίας, καλῶς δ' ἔχειν αὐταλλαξάμενον τὸν βίον, ἔ
δρᾶσαντα τὶ γλυκαῖον εἰς μνήμην ὑστέρων παίδων,
ἐπ' ἔργα ξίφεσιν. καὶ προελθὼν μὴ πρὸ μαχιμωτά-
των, διεσπάσατο τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τῶν στρα-
τοπέδου πρὸ ῥωμαίων κατέδιωξε. καὶ τὰς μὲν δὴ πρὸ
χωμάτων λύρρεις, αἷς ὑπεσκίαζον, διέσπα. τοῖς δὲ
ὕλοις ἐνέβαλε πῦρ. τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ ἕκτῃ,
καὶ δὴ συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἐ-
καμνεν. οὐδὲ κατεπαύετο δὲ πρὸς τε ῥωμαίων κακουμέ-
νων ταῖς ἐκδρομαῖς, ἔπεσθαί τε τοῖς ἰουδαίοις
ἠδοῦντο, καὶ ζαπίνων ὑπεδύετο βαρεῖ πρὸς ὅπλων
ἦσαν βεβαδῖς, οἵ τε ἰουδαῖοι φρὶν τὸ παθεῖν ἀεὶ δρᾶν-
τες, ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς
ὁρμὰς αὐτῶν ἐπικλίνειν ἐπέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκε-
σθαι θανατῶσιν αὐθεφόποις. ἐδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἶ
τῆς ἀπογνώσεως. ἀφιστᾶν δὲ αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς,
σκοπῶν ἀποτρυμάς, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσή-
κειν γε μὴν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, καὶ τὸ νι-
κᾶν, ὡς μὴ ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλ' οὐ προσ-
χωμένοις. τοῖς δὲ τῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ
συρίας σφενδονηταῖς, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς
ἰουδαίους ἀπέστελλον. πρέμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ γὰρ τούτοις ἐνοχοι κακούμενοι,
τῷ πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γινόμενοι, προσή-
κοντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς ἢ σώματος
ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ ἀγχοῦ ἐκ πόρρω τὸ κα-
κεμπικὸς ἑαυτῶν ἀβλαβεῖς ἐκτεῖνοι.

Κεφ. ιβ. Ὅτε δὲ ἀσπασιανὸς ἠρώμενος τοῦ μήκους τοῦ χώ-
ματος καὶ τῆς ἐκδρομῆς αὐτοπολιορκεῖσθαι, τῷ
χωμάτων ἤδη τοῖς χείλεσι πελαζόντων, προσῆγε
ἔνω τὸν κριόν. ὁ δ' ἐστὶν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἰσο-
μὴς ὅλῳ πλοίῳ. ἐσώμαται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ'
ἄκρον εἰς κριοῦ πρόσωπον, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τε-
τυπωμένῳ. κατηώρηται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ
πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, στερεῖς ἑκατέρωθεν ἐρεί-
οις ἐστηριγμένης. ἀνωθοῦντο δὲ ὑπὸ πλήθους ἀν-
δρῶν εἰς τὸ καινὸν, τῷ αὐτῷ ἀθρόως πάλιν οἱ
τοῦ προσθεν ὑπεκστάντων, τύπτῃ τε τὸν τοῖχον τοῦ προ-
σέχοντος σιδήρου. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος
ἢ προβολὴ πλατὺς, ὃς καὶ τὰς πρώτας πληγὰς
ἔστη καὶ κατηχύσε τὴν ὁρμὴν. δὴ τούτῳ τῷ πεῖ-
σαν ὁ στρατηγὸς τῷ ῥωμαίων μεταβαίνει βίᾳ τοῦ πό-
λιν ἑλεῖν ἀπ' ἀδοῦ, ὡς τὸ προσπαθεῖσθαι βλαβερὸν
ἦν, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν ἐπὶ τοὺς τε κατασπάλτας,
καὶ τὰ λοιπὰ τῷ ἀτονεῖον, ὡς ἑκάστοις τῷ δὴ τῶν
τείχους κωλύειν προσιόντων, ἐγγὺς προσαγάγον-
τες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ
σφενδονηταί. ὀλίγοι δὲ τούτων μηδενὸς τῷ προβόλων
ὑπεκδῦναι τολμῶντος, προσῆσαν τῷ κριῷ, γέρ-
ροις διωκισμένοι, καὶ κατυπτιασθέντες ὑπερασπίσαντες ἑαυτοὺς
ἀσφάλειαν.

quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente loripho, exiſtimabant, eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem paruiſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam verò, ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelatum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communique deſperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cùm ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrúmque vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe conuertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, diſiectis cuſtodibus, vſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſtróque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus malè affectos aſpiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes inſequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi ſemper aliquid agentes, priuſquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conſererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam ſi materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes. Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque ſaxa tormentis emiſſa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus miſſa intra iactum ſubeuntes, ſæuiùs Romanis inſtabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem vtrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubuenientes.

CAP. 12. De oppugnatione Veſpaſiani contra Iotapatam, ariete & aliis tormentis bellicis.

IGitur Veſpaſianus vltro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiúmque incurſibus obſideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo nauis aſſimilis: cuius ſummum graui ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit, depẽdet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iiſdémque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec eſt vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obſidio, Iudæis minimè quieſcentibus. Itaque Romani quidem baliſtis cæteríſque miſſilium machinis, vt facilius ſentirentur qui de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis vtebantur: neque ſagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itémque pellibus ſeptum; tam pro ſui defenſione quàm machinæ

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Ioseph us autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis B
moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod re- C
liquum erat, Ioseph us ciúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediri: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione D
citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, ídque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hos- E
tibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum arietc decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ legionis prosiluissent, tanto impetu vique ir- F
ruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Ioseph us quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibùs quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, G
quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnè fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

καὶ κλῖμαξ τὴν πλησίον, ἀνεστάθη μὲν τὸ τεῖχος. κραυγὴ δ' ἦν μείζων ὥσπερ τῆς πόλεως ἤδη ληφθείσης. καὶ ὁ μὲν Ἰώσηπος ὁρᾷ πολλάκις δὴ εἰς τὸν αὐτὸν πίπτοντας τόπον, ὁ δ' Ἰώσηπος ὁρᾷ ὅσον ὕπω καταειρηκὸς μόνον τὸ τεῖχος; σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τοῦ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιέναι, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸ κριὸν ὁρᾶν, ὡς πλαίοιτο τὴν ἐμβολὴν, καὶ δεχομένη τοὺς πλῆγας, ἀκίνητοι τῇ χαυότητι. τοῦτο πλείστην σχολὴν παρέσχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' ὃ μὲν ἔφιστο τὸ μηχάνημα, αὐτὸ τοῦτο ἐργάζοντας τοὺς σάκκους ὑπέρθεν, ὑποβάλλοντας τὰς ἐμβολὰς εἰς μηδὲν κατ' ἀπτυπίαν βλάπτειν τὸ τεῖχος, ἕως αὐτὸ πονήσαντες κόνοις οἱ ῥωμαῖοι μαχεοῖς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμνον. ἐνεργοῦ δ' οὕτω τῆς ἐλεπόλεως γλιχομένης, καὶ τοῦ τείχους, ὑποπαγὲς γὰρ ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν δὴ τὴν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ Ἰώσηπον ὥρμησαν. ἁλάμενοι δ' ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, ξυλόθεν ἐπεσκέδασαν, καὶ ταῦτα μηχανήματα, καὶ τὰ γέφυρα, καὶ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ἐνεπύρισαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθουν, πρὸς τὸ τοῦ τόλμαν αὐτῶν καταπεπληγότες, καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθαινόμενοι. ξηρᾶς γὰρ ὕλης, πρὸς δ' ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δ' θείου, διὰπᾶν τὸ πῦρ ὀπτικοῖς τάχεσι, καὶ τὰ πολλὰ καμάτῳ πεπονημένα ῥωμαίοις, ὀλίγαις ὥραις ἐτέλεσε.

ΕΝθα καὶ αὐτὸς τῆς ἐξεφαίνετο Ἰουδαίων, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. σαμαίου υἱὸς παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο. σαὰβ δὲ πατρὶς αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας. ἁρμεγίδη πέτρα ἀράμυος, ἀφεὶς ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν ἑλίπολιν, μετὰ τοσαύτης βίας, ὡς τὸ ἀποῤῥάξαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηχανήματος, ἕως καταπηδήσας, ἐκ μέσων αἴρει τῶν πολεμίων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γυμνός, καὶ γυμνὰ τοῦ σώματος τὰς πληγὰς δέχόμενος, πρὶν τοῦ μὲν διαπεῖραι βέλεσι, πρὸς οὐδὲν δὲ τούτων διαφορᾶς, ὅτι τὸ τεῖχος ἀπέβη, καὶ θεῖος πᾶσι τὸ δ' τολμᾶν ἴσον, τότε ἐλεεινῶς ὑπὸ τῶν ῥωμαίων μετὰ τοῦ κεῖσθαι κατέπεσεν. ἄριστοι μετὰ τοῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖραι καὶ φίλιππος, ἀπὸ κώμης κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προσπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς δεκάτου ταγμάτος, ὥστε δοίζω τὴν βίαν τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαι τε τὰς τάξεις, καὶ τρέψασθαι καθ' οὓς αὐτοὶ ἐφορμήσειαν ἅπαντας. μετὰ τούτους, ἔτι Ἰώσηπος, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμυοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ἐφλεγον, τότε πέμπτης καὶ τῆς δεκάτου τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, τὰ ὄργανα τὰ πᾶσαν ὕλην κατέχεσαν. ἄλλοι δ' ἄλλην αἰασησάντες, πρόσω τὸν κεῖσε πάλιν, ἧ προπεπονήκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τῷ ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῷ, βάλλει τὸν εὐεπαφώτατον βέλει καὶ τὸν ταρσὸν τῆς ποδὸς, καὶ πρόσω μὲν ὁπλομάχος προσκλύσαντος τὸ βλητὸν, τῷ ἀγκίστρου, μόγις δ' ὀρθὸν ἐπεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα τα- χὺ θέοντων τῶν πλησίον, φόβῳ ἀγὰ πάντας ἐμπίπτει δὴ τὴν πληγὴν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὴν πολιορκίας εἰ πλείους ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους δὴ τὸν στρατηγὸν

συνί-

συνέθεον. ὁ δὲ πάντων Τῖτος δείσας τὴν τοῦ πατρὸς παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀδηλίαν τὸν ἡγούμενον δύσολα, καὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἀγωνίαν συνεχύθην. ῥᾷστα μὲν οὖν τὸν τε υἱὸν ὁ πατὴρ ἔλυσατο, καὶ τὸν τραῦμα ἐπαύσατο τοῦ θορύβου. τῷ γὰρ ἀληθῶς ἡγούμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπομένοις δι' αὐτὸν ὀφθῆναι σπουδάσας, χαλεπώτερον ἰουδαίοις ἐπῆγε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς πλησίον τοῦ στρατηγοῦ φανῆναι σπουδὴν ἐποιεῖτο, καὶ βοῇ ἀλλήλους ἐκέλευον. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰώσηπον, καθάπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελτικῆς καὶ τῆς πετροβόλου, ὅμως οὐκ ἀπεῖποντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὰ ῥάμματα τῶν κριῶν ὑπαγείοντας ἐβαλλον. καὶ ἦσυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπτως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις ἀσυσκόπτως, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῆς ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἦν τε οὖν τῆς ὀξυβελοῦς, καὶ καταπελτῆς βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῆς ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀνέθρυπτε πύργων. αἰδοῖα μὲν γὰρ οὐκ ἦν οὔτως ἰσχυρὰ σῖφος, ὃ μὴ μέχρις ἐχάτης στρώνυ φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. μάθοι δ' ἄν τις τὴν τοῦ μηχανήματος ἀλκὴν, ἐκ τῆς δι' ἐκείνης τοῖς δι' αὐτῆς νυκτὸς γενομένων.

Κεφ. ιζ. Πλησίος γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῆς περὶ τὸ ἰώσηπον ἑστῶτων αὐτὰ τὸ τεῖχος, ἀπαρράξαντος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὅλον ἔξω ἐσφενδονήθη σανίδων, γυναικός τε μετ' ἡμέραν ἐγκύμονος πλησίον τοῦ γαστέρα, σχισθεὶς δὲ νεὸς ἐκ οἰκίας, ἐξέσω ἐφ' ἡμιστάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη μὲν τοῦ λίθου βία. τῆς μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῆς δὲ βαλλομένων, μὲν ὁ φόβος. ἐπάλληλοι δ' ἐκατέρωθεν οἱ πεσόντες τῷ τείχους ῥιπὴ ὁμοῦ, καὶ δ' ἐπὶ μὲν σῶν ἔτι κρατῶν γυναικῶν ἠλίσκετο. συνέχυτο δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἵματι δ' ἐῤῥέετο πᾶς ὁ περὶ τῆς μάχης περίβολος, καὶ προσβατὸν ὑπὸ πλημμάτων τὸ τεῖχος ἐγένετο. φοβερώτερον δὲ ἦν ἐποίει τὸν βοὸν προσηχοῦντα τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ὅτε εἰς ἀκοὰς, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῶν ὅπλων ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πλεῖστοι δὲ ἐγλάγοντο ξαυμάτων, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐκλείποντος τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπτως τυπτόμενον. οἱ δὲ φεύξάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥῆξαι αἰσχυνόμενοι πρὶν βληθῆναι τὰς ὑπαπείους ὑπὸ τῆς ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφ. ιη. Ὑπὸ δὲ τοῦ ἕω σύστασιν ὅπλων ἡ κατάληψις τῆς πόλεως συμβῆναι τοῖς στρατιώταις, ὀλίγον ὕπνου λαβεῖν πᾶσι δεδωκόσιν. ἐκέλευον δὲ ὑπὸ τῆς καταῤῥηγνυμένου πρὸς ἑσπέραν τοῦ τείχους, ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἰέναι, καὶ τὰ ἄνω τῆς πόλεως σώζειν. ἐκλύσαντες δὲ τοὺς ἐφεστῶτας, οἷς μὲν ἡμαρτάνοντο τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων ἀποβήσας τῆς ἔπαυσεν, ἔνιοι δὲ τὰς πύλας τοῦ τείχους, πάντοθεν περιφερόμενοι τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς προέχοντες, ὡς ὑπὸ πλῆθος ὑπαπείους βάλλοιεν μηχανὰς, κατάρχουσι τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τοῦ πλοῦ τὸ ἀκμαιότατον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, αὐτὸς ἀριξίτυφι τῷ τείχει

A concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhor-
B tantes, murum petebant. Ioseph⁹ autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos apperebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, &
C certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus; missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, hu-
D ius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro quidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere; equitum quidem fortissimos equis depositos trifariá collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitũ multitudinem secũdũ muri spatiũ

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteríque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: cótra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumẽta resistere: vnumquemq; verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) stricte ísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebãtur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

καὶ πᾶσαν τὴν ὀρχήστραν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀφυλάκτων ἐκ τοῦ ἀλαλάσσειν ἀσφαγῆναι. καὶ τότε μὲν ἠμύνατο τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονήτας καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων ἑτέρους ἢ κλίμακας ἀραμένους, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀπροόπτοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύῃ προσβάλλοντας, καταλείποιεν δὲ τοὺς κατὰ πρόσωπον φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀσθενῶν βιαζόμενοι τὴν θέλαν, εἴξωσι τοῦ εἰσόδου. ἰώσηπος δὲ συνιὼν τὴν ἐπίνοιαν, ὅτι μὲν τοῦ μέλλοντος τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἴσησι τοῖς γηραιοῖς, ὡς μηδὲν παύσειν βλαπτομένους. καὶ δὴ τὰ παρερρωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρὸς, μετ' ὀλίγων καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἀνεληφώσατο, καὶ λίθους τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῆς ταγμάτων ὑπερφέρειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγῆναι. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῆς βολῆς συνασπίσαντας καλύπτεσθαι ὑπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως ταῖς φαρέτραις κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων δὲ τὰς ὑπερβατηρίους μηχανὰς αὐτοῖς προσπελᾶν, καὶ τῆς ἰδίων ὀργάνων ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ἤδη ὀλωλυίας ἤδη τε παιδὸς ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισθησομένας ὑπὸ τῆς ἐχθρᾶς ὄψεσιν οὐδέπω, καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ μελλούσης συμφορᾶς θυμὸν προσαλλίσαντας, ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς. ἔταξε μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον. τὸ δ' ἀρχὴν ἅπαν τοῦ πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, βροντῇ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδένα δὲ τοῦ μάχου μεταπεπτωκότα τῆς πάλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, τά τε βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῆς ἀράβων, ὑσματόν τινα κακοτυχῆ ἀλάσεως συνήχησαν, ὡς ἐκ ἀπροσδοκήτου ἐπὶ τῆς κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δ' ἰώσηπος τὰ μὲν γυναῖα ὡς μὴ θηλύνοιεν οἵᾳπερ τοῖς ὁρμαῖς τῆς σφετέρου, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δ' ἐπὶ τῆς ἐρριφθέντων ἦλθε παρήει. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα ἐπεσφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσῆκεν. ἀπεκαθήκει τὴν ὁρμὴν τῆς βελῶν. ὁμοῦ δ' οἵτε σαλπιγκταὶ τῆς ταγμάτων ἀπάντων συνήχησαν, καὶ δ' ὅσοι ἐπαλάλαξεν ἅπαντα, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ συνθήματος τῆς βελῶν, τὸ φῶς ὑπεστέγετο. μεμνημένοι γε μὴν τῆς τοῦ ἰωσήπου προστάγματων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφείλκυσαν, καὶ βαλλόντων ταῖς μηχαναῖς, ἐπεξέδραμον δ' αὐτῶν, πρὶν ἀγαβλῦσαι τοὺς ἀγαβαλόντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀδιοῦσι πάντα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, προσερρώμενοι δὲ ταῖς ἐχάταις συμφοραῖς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῆς ἐν ἀκμῇ νέων τῆς χεῖρας αἱρεῖσθαι. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῆς ῥωμαίων πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ ἀναφθῆναι. ὡς δ' οἱ μὲν ἔκαμνον ἀνιηκοῖς ἀμυνόμενοι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμείβειν οὐκ ἐχόντες, τὸ κεκμηκὸς δ' τῶν ῥωμαίων ἀκραιφνὲς διαδέχοντο, ἀναπαυόμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλουτοῦντες μὲν σώσαντες,

σπίδες, τοῖς ὑπὸ θυρεῶν καθύπερθεν φερομένοις, τεῖχος ἄῤῥηκτον ἠθροίζετο, καὶ καθάπερ σῶμα πᾶσιν τῆ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τῷ τείχει ἐπέβαινον.

Κεφ. ιθ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ συμβουλὴν λαβὼν τῇ ἀνάγκῃ, ἣ δὴ ὀξεῖ φύσει θερμοῖς δίνοις, ὅταν αὐτὴ ὑπογνῶσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνησπικότων. οἱ δὲ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μετὰ τάχους πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγῶνα δεχόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο κομιζόμενον τῶν ῥωμαίων, διασπᾷ μὲν τὴν τάξιν, καὶ μετὰ δεινῆς ἀλγηδόνος ἀπεκύλινδε τοῦ τείχους. ῥᾳστα μὲν γὰρ τὸ θερμὸν διὰ πόρων μέχρι πολλῶν ὑπὸ ταῖς πανοπλίαις διέῤῥει τὸ σῶμα τοῖς ὅλου, καὶ ἡ σὰρξ φλογὸς ὑδὲν ἧσσον ἐπεδόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πίοτητα. τοῖς δὲ θωρηξὶ τοῖς κεφαλικοῖς ἐνδεδυμένοις, ἀπαλλαγὴ τῶν καύσεως ἦν μὴ. πεδιῶται δὲ καὶ συνηλγηκότες τῇ ἀλγηδόνι, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἐπίπτον. οἱ δὲ ζαπέδαις εἰς τοὺς ὀπισθεν πεζομαχοῦντας ὄντες. ἐπέλιπε δὲ οὔτε ῥωμαίους τὸ τῆς κακοπραγίας ἰσχὺς, οὔτε τοὺς Ἰουδαίους συνέσεως. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ περ οἰκεῖα πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχοῦντας ἐφέροντο, τὸ δὲ αὐτὸ κακίζοντες ἕκαστος εἰς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δόλῳ δ' ἑτέρῳ τὰς γεφύρας ἀπάτην ἐπάσφαλλον, τῶν ἐφθὴν ὑποχόντες τὰ σανίσιν, ἃς ἐπολιθαίνουν, ὑπεσύροντο, καὶ οὔτε τῷ ἐπομένῳ, οὔτε τῷ προσβαίνοντι τὴν ὁρθὴν ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπολισθόντες τῷ ὀλισθηρείᾳ μηχανὴν συνεπατοῦντο. πολλοὶ δὲ καὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ' ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τῶν ῥωμαίων, ῥᾴδιοι τοῖς καὶ χεῖρα συμπλακεῖς ἐλεύθεροι ὄντες, πρὸς τὰς βολὰς ἀκόλυτοι. πολλοὶ δὲ καπουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας. ὁ στρατηγὸς αὐτὸς δείλην ἀνακαλεῖ. ἔπεσον δὲ τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δὲ ὑπὸ τῶν Ἰωταπατηνῶν, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, ξὺν μιᾷ καὶ ἑβδομήκοντα ἀνακομισθησαν. οὕτω δὲ μὲν οὐδ' ἀκόνου μᾶλλον, ἡ τάξις ἐῴ.

Κεφ. κ. Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ἐν τοῖς συμβεβηκόσι τῷ στρατεύματι ἀθυμηθέντος, ὡς δυσμενῶς ἐώσης, καὶ οὐ προσχωρούσης, ἀλλ' ἔργον δυσμενοῦς, προσυψώσας μὲν τὰ χώματα, πύργους δὲ ξύλων, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκευάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, οἷς ἐδρᾶσοι τὸ σῶμα ὑπὸ βελῶν, καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, τῷ χώματι ἐπέστησεν, ὀκτώσας αὐτοῖς ἀκοντιστὰς ἑκατέρωθεν, καὶ τοξότας, καὶ τὰ ἀφετήρια ὀργάνων τὰ μικρόφορα, πρὸς δὲ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονητὰς, εἰ μὴ κατορῴμενοι δι' τὸ ὕψος, καὶ τὰ θωρήκια τῶν πύργων, οἷς κατορωμένους τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους ἔβαλλον. οἱ δὲ μόλις κατὰ κόρυς φερόμενοι τῶν βελῶν ἐπιπλήξη ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοῖς ἀφανῶς ἀκοντίζουσι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσεφικτον ὁρῶσιν ἐκ χειρὸς ὄντι, πυρὶ δὲ ἀδιαπόνητος σίδηρος δυσαπάλωτον, ἐφύλαττον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπῆσαν. καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰωταπατηνῶν, αὐτόθεν ἄνευ, ἀναχωρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀνήκεστον τοῖς πολεμίοις, ὅτι μὴ μετὰ κινδύνων αὐτῶν ἐργάζεσθαι ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum anguſtiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundūt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, seróque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidé resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperā eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorū causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neq; tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenū pedū in excelsū iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & pōdere stabiles esset, neq; ignib⁹ expugnarētur eásq; super aggeres collocat, iaculatorib⁹ & sagittariis, itēq; leuioribus missiliū machinis plenas, fūditorū quoq; fortissimis. Qui cū nō cōspicerētur propter altitudinē turriū & loricas, ipsi eos qui super murū astarēt facilè cōspicuos telis feriebāt. at illi cū neq; à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos nō viderēt: altitudine quidē turriū librata manu iacula superārent: ferro autem, quo erāt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eósque paulisper reluctatos: in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid supereſſe ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades cõtigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, οὐεσπασιανὸς δὴ τινα τῶν ἰωταπάτης ἀγχιτόνων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τὴν ἰωταπατηνὴν ὑπὲρ δόξαν αὐτοῖς ἀντέχοντων ἐπαγόμενον, ξαίωνά τε δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, σὺν δισχιλίοις αὐτῷ πεζοῖς καὶ ἱππεῦσι, πεζοὶ δὲ δισχίλιοι. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβών, ἅτε καὶ τῇ φύσει καρτερᾷ τυγχάνουσα, καὶ διπλῷ περιβόλῳ τειχισθεῖσα, πεφραγμένους δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ὑπομείναντας, ἐδίωκε. συνεφυγόντων δὲ εἰς τὸ ἔσχατον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας προσπεσόντες συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἐκκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δὲ ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς οὐ πώποτε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χαρὰν οἰκείαις ἐκδιδόντα πρὸς ἀπόλεμον, ἐκδοτον φονεῦσιν ἐχθροῖς παρέσχεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τῷ δύειν κατειλούμενοι βελῶν βύζιον, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις βεβαπτίσθησαν ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρρῆσαι τοῖς. πρὸς γὰρ τῷ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῆς οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῇ ἰδίων καταφθόμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, ὠμείνοι καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δὲ μαχόμενον λαμβάνοντα ἔδει τὴν πόλιν ὁ ξαίωνας, εἰ δὲ καὶ τινες εἴσοδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δέους, ἀπίθει τῷ στρατηγῷ τὴν ἄλωσιν. καὶ στέλλας ἀγγέλους πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτῷ τὸν ἐπιθήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἀπέπεμψεν, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν δεξιὰ τάξει, τὴν μὲν στρατιὰν κατέστησε, δίχα μὲν τὸ λαμπρὸν μέρος, τὸ ξαίωνος ἔσχεν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῇ δὲ στρατιᾷ τὴν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν προβολον. ὑπεισδύσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν τίτον, τὴν μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔσω αὐτοῖς συνεφέστας, καρτερᾷ μάχῃ συνῆγον. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἄνω τῆς οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον παντὶ τῷ προσυχὸν αὐτάς. ἡ μέχρι μὲν ἕξ ὥρας αὐτοῖς μαχόμενοι. διαπονηθέντων δὲ τῇ μάχῃ, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν τοῖς ὑπαθείοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ἐδόκει γοῦν ἄρρην ἀπολείφθη δίχα παίδων, ἃ δὴ γυναικῶν ἐξεωράθησαν. τῆς μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αἷμά τε τὴν πόλιν, καὶ δὴ τῆς προτέρας διατάξεως, ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δ' αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δεκάτου μηνός.

Καὶ

Κεφ. ια.

Emen-

Κεφ. κβ. Ἐμειναν δὲ ἐδὲ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθρόοι δὲ ὄντες ἦδε ὅτι τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἅγιον ἐστιν, καὶ χώραν μὲν ἔμφυτον, πολέμου δὲ εἶχεν ἀπράλλωτ. ἤτε συνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ἐδὲ τοῖς γε τυχοῦσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς ἢ τὰς ῥωμαίων δυσπραγίας ἐν ἀλογίστῳ τινὶ καὶ σφᾶς ἀδύνειαν ὠρῤῥώδουν, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς παρασκευὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει ἢ ἐπιτιθεσθαι φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνειν. καὶ ἐδὲ ἀεὶ φρουραῖς ἡ σαμάρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις ἰδὼ φοβερά. κερεάλιον ὧν ἔπαρχον ὅλα τῷ πέμπτῳ τάγματος, μθ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν τετραχιλίων πέμπει. τούτῳ προσβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος ἢ τῇ δυνάμει πᾶσαν τινὰ ὑπέρβασιν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνέβη ἢ ὕδατος δεομένων τῶν σαμαρέων, ἐκλεγῆναι τότε καῦμα δεινὸν, ὥστε ἢ ἰδὼ θέρος, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀνωδύσκολον, ὡς τινας μὲν αὐθημερὸν διὰ τὸ δίψος ἀποθανεῖν. πολλοὺς ἢ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προτιμήσαντας, ῥωμαίοις, προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν καταπονήσας, ἐπαναβαίνει τοῦ ὄρους, καὶ τῷ δυνάμει ἐν κύκλῳ σχεδάσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον δὴ δεξιὰς προύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δεδιβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους δὴ μείους ὄντας. δισσοὶ μὲν οὖν οἱ κατὰ δὴ καὶ ἑβδόμῃ ἐπεφύκεσαν. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς σαμάρεῖται ἐχρήσαντο.

Κεφ. κγ. Τῶν ἢ αὖ κατὰ ἰωτάπατα δεδηωρτημένων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς αὐτηχθέντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑψώρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν θεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τινὰ τε ὀλιγότητα τῶν δὴ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τινὰ ἀδύνειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνίᾳ διαπεπονημένοι, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις διακεκαυμένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δ' αὖ ἁλῶναι, εἴπερ δηλαδὴ πρὸς τινὰ ἐλάττω φυλακὴν, καθ' ἣν αἴσιόν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπαξ μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνέβαλλέ τε καθ' αὐτὴν τινὰ ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἰὼ μὲν δὴ ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῶν ἰουδαίων, καὶ τινὰ πρὸς τὰς πολεμίους ὑπεροψίαν, ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεὶς τὸν τῶν ὑπὸ τῆς ἰωτατπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰτίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν δεδὰ πυρὸς ἐξαφθῆναι τοῖς πολεμίοις πρὸ τῶν ἔνδον εἰπὼν, ἀντεσταυρώθη τῷ θανάτου καταμισθίᾳ. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τὸν προδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ἐπίδρας πίστεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ὅπη δὲ τινὰ καταλήψειν τῆς πόλεως ἀσφάλειαν τινὰ φράσαι. καὶ δὲ τινὰ μεμυθεῖσαν ὥραν, ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ὑπεβαίνει πίτος συνεὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τ ἀπὸ τ πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος τινὰς ὀλίγους ἄγων. ὑποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τινὰ πόλιν ἡσυχῇ, μθ' οὓς σίκιμος τῶν καπερνάου χιλίαρχος,

A Sed ne Samariæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsultâ suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, B eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nõnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ac Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœD dera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mẽsis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Cap. XIII. Iotapatæ ex cidium.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. E quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorũ enunciãs: quódq; diuturnis vigiliis, & prælijs assiduis cõsumpti, minimè qui dẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiã caperentur, si quis instaret. circa extremã nãq; vigiliam, quãdo & malorum requiem habere viderẽtur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; horã inuadẽdos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorũ, quãtaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga F suspectus erat: nã & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirẽtibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortassẽ illũ vera dicere: ipse autẽ nihil ex eius falG lacia magnũ sibi existimans esse metuendũ, asseruari hominẽ iussit, & ad occupãdã ciuitatẽ parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autẽ vigilibus, in ciuitatẽ ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribun⁹,

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóq; pariter diſſoluti. Et ſi quis cuigilaſſet, nebula viſus eius hebetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque anguſtiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus opperterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hisque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellúque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

A καὶ πλάκισδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατεληλυθυίας δ' αὐτὰς, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει τρεφομένων, ἤδη μὲν ἦν ἡμέρας ὥρης, ὅμως ὅπως ἡ ἁλώσεως τοῖς κεκτημένοις ἄδηλος ἦ. καὶ μέχρι τοῦτο τοῦ χρόνου οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ λύγιοντο, καὶ τῶν ἐγκαθεσταμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπήμβλυνε πολλὴ, καὶ τύχη τότε τῇ πόλει ἐπιχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν ἄδηλον ἐξανέστησαν, καὶ τὴν

B ἅλωσιν ὀλίγοις δυοῖν ἀναλοῦμενοι. ῥωμαίους δὲ κατά τε μνήμην ὧν πρὸ τοῦ τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, οὔτε φειδὼ εἰσῆκε πρὸς οὐδένας, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατάντες ὑπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. εἶτα καὶ τοὺς ἐπὶ μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τὴν ἄμυναν ἀφείλατο. ὀλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τῶν πρανεστέρων ὑπολιθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐναλύπλοντο τῷ πολέμῳ. ἔτι τοῦ πολλοὺς, καὶ τῶν πρὸ τοῦ ἐπόντων ὑπολεκτους, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρῆξυνε. καταδύντες γὰρ

C ὡς ἐδύναντο τῶν ῥωμαίων αὐχεῖν δύνασθαι, τότε μετεῖπαν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων προέλαβον, καὶ συναθροισθέντες ὅπῃ τὰ καταλύοντα τῆς πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀπέκτειναν. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτου τῆς καταλήψεως ἄδηλοι τῶν φυλακῶν διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβαίτες εἴς τινα τῶν πρὸς ἄρκτον πύργων μέχρι μόνων τινὲς ἀπεμείναντο. πολιορκηθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων, ὀλίγοι σαρῶσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τοῦ σφαγίου δύσμοι

D παρέχον. αἱμάκτου δ' αὐ μὲν αὐχήσαι ῥωμαίους τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἅλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς μὲν αὐτῶν Φρόντων. θνήσκει δὲ ὑπ' ἐνέδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τῆς συμπεφευγότων (πολὺ δ' οὗτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτόνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν πρὸς ἀσφάλειαν. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεξε τοῦ χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτω ὑπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι, καὶ θανάσιμα διεμάζει. κατ' ἐκεῖνο μὲν οὖν τῆς ἡμέρας,

E τὸ φανερὸν πλῆθος ἀπέκτειναν ῥωμαῖοι. τοὺς δ' ὑπουσους ἀναζητοῦντες τοὺς κατὰ δύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξήεσαν, καὶ διὰ πάσης ἐχέφρων ἡλικίας, πλὴν ἱππέων & γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς ἑξακοσίοις συνήχθη. τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἅλωσιν, καὶ κατὰ τὰς πρότερον μάχας, συνηθροίσθησαν τεθαπτευκότες. οὐδεὶς δὲ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ θεμέλια πάντα προσεμπρῆσαι αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ἔτει ἑάλω, ξ ἰσταμένου κατὰ τὴν νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, πρὸ νώνων ἰουλίων.

F

Cap. xiiii. Quo modo Ioseph. captus vitam suam redemit facto & verbis.

ΡΩμαῖοι δ' τὸν ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν εἶχον σφοδρὰν, & σφόδρα τὴν στρατηγὸν φιλοτιμούμενοι, μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθεὶς, τοὺς τε νεκροὺς διηρώτων, & τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δ' αὖτε τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸ σκηλίπτει τὸν πολεμίων, καθάλλεται δ' εἰς τινὰ βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ μὲν ἀπόλαιον διέζωκτο καὶ πλάτει, τοῖς αὖθις δὲ ἄφατον. εἶτα τεσσαράκοντα μὲν τῶν ὁπλιτῶν ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, ἑξακοσίους δ' ὁπλιτῶν οὐκ ὀλίγους ἡμέρας διαρκεῖν δυναμένους. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διεληφότων, νυκτὸς δ' αὖ ἐζήτει διασμοῦ δεόμενον καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φευγομένων δὲ πανταχόθεν τῶν πύρ-

Cum Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hostes in medio oppido versarentur, iamque planè dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnóq; pariter dissoluti. Et si quis cuigilasset, nebula visus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: solóque malorum periculo exuscitati sunt, morientésque demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebat cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum namque angustiis pressi, ac per decliuia dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus opperterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem restiterunt. deinde circunfusi hostium multitudine, sero dextras dedêre: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. cúmque is manum porrexisset incautè, hasta ille præuentum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore & pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam exscindi iubet, castellúque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Romani verò Iosephũ requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itémq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: vbi xl. insignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cũq; omnia vndiq;

τὰς δ' αὖ νὺξ ἐζήτει διασμοῦ δεόμενον καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φευγομένων δὲ πανταχόθεν τῶν πύρ-

τῷ πύργων δ' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἰῶ, αὖθις εἰς τὸ A ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est: Túmque Vespasianus properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus; postquam ad eum venerunt. fidémque prosalute dantibus minimè paruit. Ex his autem B magis quæ pati meritus esset, qui plurima cómisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur; timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: C essétque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat: quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem D submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri feruentem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui oblitione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulẽtes & dexterã tibi & gladium cõmodabimus: Tu verò siquidem sponte

Κεφ. κε'.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐπεδίδου τῷ Νικάνορι. καὶ τῷ Ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν Ἰώσηπον σωθέντα εἴκοντα τοῖς δεδογμένοις, ἀθέσμοι φθεγγόντες, ἢ μεγάλα γε αὖ στενάξειεν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι, καὶ καταφρόνησας θεὸς, ὁ Ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλόζωός τις Ἰώσηπος, καὶ φὰς ἐπομόσεις ὁρᾶν δῦναι; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ, τόπους ὧν ἐλπίσεις ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψευδῆ μοι ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δὲ καὶ συνέσεως εἶχες, εἰ γε σωτηρίαν μοι ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δ' ὑπ' ἐκείνων, κἂν μὴ βέβαιον θέλῃς. ἀλλ' εἰ μή σοι λύσιν τινὰ σαυτῷ κατασχεῖν ἡ ῥωμαίων τύχη, προτρέπου νόμιμε. χρήσομαί σοι δεξιᾷ, καὶ ξίφει. σὺ δὲ μοι πίστευσον

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Ioſephus, & ſe Dei præceptorum proditorem eſſe ratus, ſi ea non renunciaſſet morte præuentus, argumentis eos philoſophiæ neceſſariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô ſocij propriæ cædis auidi ſumus? aut cur amiciſſimas inter ſe res, corpus & animam in diſſenſionem vocamus? mutatum me eſſe quiſpiam dicet? ſed Romani hoc ſciunt. Optimum in bello mori: ſed lege belli, hoc eſt à victoribus trucidari. Proinde ſiquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu ſim dignus: ſin illi hoſti ſuo parcendum putant, quanto iuſtius noſipſi nobis pepercerimus? Quippe ſtolidum eſt ea circa nos admittere, pro quibus ab illis diſſenſimus. Pulchrũ enim eſſe pro libertate mori, & ipſe fatcor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obſtant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus eſt habendus, qui mori non vult cùm opus eſt, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos aſcendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hoſtibus dubiè ſuſpecta formidini eſt, eam certam ipſi nobis irrogabimus? Verùm ſeruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi ſumus. At viri foris eſt ſemet occidere. Imò verò ignauiſſimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidiſſimum puto, qui tempeſtatem metuens, ante vim turbinis nauem ſpõte ſubmergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura diſcrepat, eóque modo in creatorem noſtrum Deum ſummum ſcelus admittitur. Nullum eſt animal, quod ex induſtria vel per ſe moriatur. Siquidem naturæ lex validiſſima, vt velint viuere, in omnibus ſita eſt: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hoſtes ducimus, & quos noſtros inſidiatores putamus, pœna perſequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo deſpiciat? Ab illo enim accepimus, vt eſſemus: rurſúmque, vt eſſe deſinamus, illi reddendum eſt. Corpora quidé cũctis mortalia ſunt, ex caduca materia fabricata, anima verò ſemper immortalis eſt: Deíq; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depoſitum hominis furripuerit, aut malè tractauerit, peſſimus ſtatim & perfidioſus habetur. Si Dei depoſitum ex proprio corpore quis eiecerit, eum ſe latuiſſe quem læſerit æſtimabit? Et ſeruos quidem fugientes vlciſci, iuſtum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipſi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum ſoluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúſque ac familia ſtabiles ſunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ ſanctiſſimum atque inde rurſum, voluentibus ſeculis, caſtra corpora iubentur incolere. Quorum verò nanus in ſeipſos inſanierunt, eorum animas tenebroſior Orcus ſuſcipit. pater autẽ illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciſcitur. Hinc &

A θνήσκειν, ἰουδαίων στρατηγὸς, ἐὰν δ' ἄκων, προδότης
πεθνήξῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανίσταντο τὰ ξίφη, &
ἠπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐνδιδοὺς
δίσας ἢ τὴν ἔφοδον ἐ ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν ᾤετο νίκης
μὲν τῷ θεοῦ θεσπισμάτων, εἰ προαποθάνοι τὴν
ἀγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν δεῖν τῆς
ἀνάγκης. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφᾶν αὐτῶν ἐταῖροι φονεύ-
σωμεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διαπασιάζομεν σῶμα & ψυχήν;
ἀλλ' ἄλλοι τισὶν ἐμὲ φήσουσιν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε.
καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιον νόμῳ, τυπτό-
μενον ὑπὸ τῶν κρατούντων. εἰ μὲν οὖν τὸν ῥωμαίων ἀπο-
τρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθὴς τοὐμοῦ ξίφους,
καὶ χεὶρ ἐμὴ. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεσθαι φεύδω πολέ-
μου, πόσῳ δικαιότερον αὐτοὺς ἡμῶν ἡμῖν αὐτῶν εἰσάλλεσθαι.
& γὰρ ἠλίθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, οἷς ὧν ἐκ
ἐκείνους διϊσάμεθα. καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποθνή-
σκειν φημὶ κἀγώ. μαχομένους μέν τοι, & ὑπὸ τῶν ἀφαι-
ρουμένων αὐτὸ. νυνὶ δ' οὔτε εἰς μάχην αἰτιάζε-
ται τις ἡμῶν, οὔτε ἀναιρεῖται ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε
μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὖ δεῖ, καὶ ὁ βουλόμενος
ὅτ' αὖ μὴ δεῖ. τί δὲ καὶ διδοικότες, ἐκ ῥωμαίους εἰς
αὖθις; ἆρα οὐχὶ θάνατον; εἶτα οἷον διδοίκαμεν ἐκ τῆς
ἐλευθερίας ὑποπεσόμενον, ἑαυτοῖς δίκαιον ἐπιπέμψομεν;
ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νυνὶ ἐστιν ἐλεύ-
θερος, γυναῖος γὰρ αἰσχύνην ἑαυτὸν φήσῃ τις; οὐμενοῦν,
ἀλλὰ ἀγχίστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι
δειλότατον, ὃς τὴν χειμῶνα διδοικὼς, πρὸ τῆς ἐπιλλού-
σης ἐκβάπτιον ἑαυτὸν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ
ἡ κοινὴς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ θεὸς τὸ
κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔσην ἀσέβημα. τὸ μὲν γὰρ ζώων ἐκεῖ
ζῆν, ἀθάνατοι μὴ θεσπίσας, ἡ δ' αὖτε φύσεως χὸ νόμος
ἰσχυὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φα-
νερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τοὺτου πολεμίους ἡγούμεθα,
καὶ τῷ ὄντι ἐξ ἐναίρας πιπωσκόμεθ. τὸ δὲ θεὸν αὖτε οἰκεῖ
ἀγαναχτεῖν ὅτ' αὖ αὖθις ἐσπος αὖτε τὸ δοῦναι ὑβρίζειν;
καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτι εἶναι,
πάλιν ἐκείνῳ δώσομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ πᾶσι,
καὶ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δ' ἀθάνατος ἀεὶ
καὶ θεῖα μοῖρα τοῦ σώματος ἐνοικίζεται. εἶτα αὖ μὲν ἀ-
φανίσῃ τις αὐθέντης & δικαταδίκητος, ἢ δίκῃ μὲν
κακῶς, πονηρὸς δ' ὢν καὶ ἄπιστος. εἰ δὲ τις τὸ φρουρὸν
σῶμα θρασυβάλλοι & δικαταδίκητον θεοῦ, λῃστὴς
δοκεῖ τὰ ἀδικούμενος κολάζειν μὲν, τοὺς δεσπότας
οἰκέτας δίκαιον κάμνειν, καὶ πονηρὸς κατάλιπεσθαι
δεσπότας. αὐτοὶ δ' κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδράσκοντες
τὸ θεὸν, ἀδικοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴσε, ἅπ τὸ μὲν
ἐξιόντων τὸ βίου καὶ τῆς φύσεως νόμου, καὶ τὸ λαβὸν
ἀποδιδόναι τὸ θεοῦ χρέος ἀπόντων, ὅτ' αὖ ἃ δεῖς κομίσασθαι
θέλῃ, πλέος μὲν αἰῶνα, οἶκοι δ' καὶ γένεαι βέβαιοι, κα-
θαραὶ δ' ἱκέσιοι μένουσαι ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ λα-
χοῦσαι τὸ ἁγιώτατον, εἶθεν ἐκ φθειροποιὰς αἰῶνος ἀ-
γνοῖς πάλιν ἀπανθιζοῦσι σώμασιν. ὅσους δὲ καὶ ἑ-
αυτοὺς ἐμίσησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἄδης δέχεται
τὰς ψυχὰς σκοτεινότερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς
ἐκγόνους τιμωρεῖται τὰς δεύτερον ὑβρίσεις. διὰ τοῦτο

μυρί-

μιάσει) ἀλλὰ τοῦ θεοῦ τοῦτο, ἢ ἀλλὰ τοῦ σοφωτάτου κολάζει) νομοθέτη. τοὺς γὰρ αὐχόντας ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς; μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκεῖναι, καί τοι καὶ πολεμίους θάπτειν ἐν δημοσίᾳ νομίμοι. παρ' ἑτέροις δὲ ταῖς δεξιαῖς ἔστιν ἃ νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ὡς ἐσφαλάσαντο καθ' ἑαυτῶν, πλὴν ἴδιοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, ἕτω καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἑκάστοις δίκαια φρονεῖν, καὶ μηδὲ τῆς ἀθεοφιλίας συμφοραῖς θεοδίωκτα τὰ εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκοῦ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδειξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. οὐ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὸν τῆς πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτὸν θεοδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῆς αὐτομολευτέον θεὸς τοὺς πολεμίους ἐλεύθερος, εἶτα ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίαν τοῦτο θεοῦσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τοὺς μὲν Ῥωμαίων ἐνέδρας ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰ αἰχμάλωτος ὑπ' αὐτῶν; δ' ὑμῶν τεθνήξομαι, τὴν τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων θεομάθιον.

Κεφ. κς'. ΟΜὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα θεὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγε. οἱ δὲ παρεσκευάσαντο ἀπαγωγὰς τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς αὖ πάλαι καὶ θορυβήσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξύνουν θεὸς αὐτόν. καὶ θεσπέσιος ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἐκάκιζόν τε εἰς ἀναισθησίαν, ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόμασι καλοῖς, τοῦ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ θρασυτέρου τὴν δεξιάν, ὃν δὲ δεήσει δυσκόλων, καὶ ποικίλοις διαφερόμενον πάθεσιν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης εἱρχθὲν ὑπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ καταπεπλεγμένα τῷ θηρίῳ, ἀεὶ θεὸς τὸν καθάπτεσθαι ὁρμῶντα ἀπιστρεφόμενος. τὴν δὲ κατὰ τὰς ἐχάτας συμφορὰς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαί, θεσπεσίως δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπεφέροντες, αὐτομάτως παρέθησαν. ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἠπόρησεν ὑπονοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ἐβεβάλλετο. καὶ ἐπειδὴ δόξαν τὸ θυμοῦσθαι ἔφη, φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ὑπόσχωμεν, ὁ λαχὼν ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πίπτέτω. καὶ διαδεύσῃ πάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ ὑπὸ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων πρὸς μετανοήσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνελεγῆτο πείσας. ἐτύγχανε δὲ ὁ λαχὼν τοῦ μετ' αὐτὸ παρέξειν τὸ σφαγήν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος τῷ στρατηγῷ. ζωῆς γὰρ ἤδιον, τὸ μὴ τὸ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπει δὲ ἐκεῖ (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀπελπίζων μήτε ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ παλιντάξας λίποιτο μιαθῆναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ κεῖνον ὅτι πίστει ζῆν ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν τε ῥωμαίων, καὶ τὸν οἰκείων ἐξέφυγεν πόλεμον, ὅτι οὐ κατασιασθεὶς ἦγετο δεῦρο τοῦ νικήσοντος. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θεῖαν αὐτὸ συνίεχον, καὶ τὸ πλῆθος συνθλιβόμενον περὶ τὸν στρατηγὸν, θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν γεγηθότων ὅτι τὸν ληφθέντα, τῶν δὲ, ἀπολωλώτων, τὴν δὲ ἰσχύουσαν ἰδίᾳ διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

A Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi ciusmodi mortuorum: quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium B impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quiC dem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi cũ mox D percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex F aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide G interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestiço bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset; aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes ſtupeſcebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè iraſceretur nomini eius, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titum verò præter alios & fortis Ioſephi animus in calamitatibus, & ætatis eius miſericordia capiebat: qualiſque pridem fuiſſet in præliis reminiſcenti, & qualis nunc ſit in hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quanta eſſet fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miſerationem Ioſephi pertraxit: plurimáque ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, quaſi miſſurus eum Cæſari, vt cautiſſimè cuſtodiretur præcepit. Quo audito, Ioſephus aliquid ei ſoli ſe dicere velle ait. Summotiſque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Veſpaſiane, tantùm hoc putas, Ioſephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmiſſus à Deo: alioquin Iudæorum legem ſciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quaſi qui Neroni vſque ad te ſucceſſuri ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidem non mei ſolius es tu Cæſar, verumetiam terræ marìſque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam cuſtodiri oportet, ſi ex tempore & ſubitò in dominum iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim quidem fidem non habere videbatur, eáque Ioſephum exiſtimabat ſalutis gratia comminiſci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridé illum excitante ad imperiũ Deo, ſceptráq; multis præmonſtrante aliis portẽtis. Sed & in aliis verũ eſſe Ioſephũ deprehenderat. Altero nanq; amicorũ qui ſecretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neque Iotapatenis de excidio, neq; ſibi de captiuitate quicquam diuinaſſet, vt à ſe iram depelleret: Ioſephus Iotapatenis ait ſe prædixiſſe, quòd poſt diem ſeptimum & quadrageſimum eos maneret exitium, quódque ipſum Romani viuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita, Veſpaſianus vbi vera eſſe comperit à captiuis, etiam quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neque cuſtodiam Ioſepho nec vincula remittebat: veſtimẽtis autem aliiſque muneribus eum donare benigniſſiméque fouere non deſinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die menſis Iulij Veſpaſianus in Ptolemaida reuerſus, inde in loca maritima Cæſaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu quidèm quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: vnde etiá multi ſimul, vt de Ioſepho ſupplicium ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidem petitione,

A κολάζῃ ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δ' πλεῖον αἰδημοσύνης αὐτῷ τῷ ἔργων εἰσῄει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος. τῷ τι ἡγεμόνων οὐδεὶς ἦν, ὃς εἰ καὶ σφόδρα ἀργίζετο, πότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐτράπετ' αὐτοῦ μᾶλλον δὲ τοῦ τε ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν τοῦ συμφορᾶς ἥρῳ τοῦ Ἰωσήπου, καὶ θεὸς τὸ ἡλικίας ἔλεος. αἰδεσθεὶς μιμνησκομένῳ τὸ τὰ πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸ χρεὼν ἐλθεῖν ἄρτι καὶ μάχεσθαι ὁρῶντα. παρῆν τὸ νοῦν ἔχειν δύνασθαι τύχῃ, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. πολὺ καὶ τὸ συνιδεῖν μὲν πλείστους ἑαυτῷ καὶ θεὸς οἷός τ' ἦν τῷ Ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ὧδε τῷ παρὲξ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

B Ὅμως τοι ἀσφαλείας φυλακὴν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας ἐποιεῖτο, ὡς ἀναπεύσων αὐτίκα τέρατα ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰώσηπος, μόνῳ τῷ ὀφθαλμοβλαβῆ θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταπεμψαμένου δ' ἑκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς τίτου καὶ δυοῖν φίλοιν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν εἶπεν οὐκ ἀναπύσῃ, νομίζεις δ' ἐγχείλωτον αὐτόμολον εἰληφέναι τὸν Ἰώσηπον. ἐγὼ δ' ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων. μὴ δὲ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος οὐκ ἤδειν τὸν Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοὺς δοκιμάσουσιν ἄριστοι; πέμπεις με πάντως; τί δὴ, οἱ μὲν νέωνα μέχρι σοῦ διάδοχοι ἐμοῦσιν, σὺ καίσαρ οὐκ ἀναπύσῃ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς ἔσῃ. δέσμιον δὲ μετὰ σοῦ ἀσφαλέστερον, καὶ τάρει σαυτῷ. δικαίους δὲ ἐμοῦ σὺ καίσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς C θαλάσσης, καὶ πάντας ἀνθρώπων ζῴους. ἐγὼ δὲ δίκῃ μείζονα δεσμὰ φυγεῖν μείζονος, εἰ καταψεύδομαί σου καὶ θεοῦ τινος εἰπόντος. ὦ δέσποτα μὲν οὐκ ἀναπύσῃς ἀπορῶν ἐδόκει, καὶ τὸν Ἰώσηπον ὑπλᾶ μέβαν ταῦτα πρὸς εὐσεβείας πανουργῆσαι. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπῆγετο, τοῦ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σπᾶσθαι ἐκ δ' ἑτέρου σημεῖον προδεικνύοντος. ἀρχεῖν δὲ τὸν Ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καλλίμβαν. τῷ γὰρ τῶν ὑπαρχόντων ὧδε τυχόντα φίλων τινὲς, θαυμάζειν ἔφη, πῶς οὔτε τοὺς ὑπὲρ ἰωταπατηνῶν οὔτε ἀλώσεως, οὔτε αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος ἐν ὀλίγῳ μοῦνος ἐκ πάντων ἐκείνων ὀργὰς Ἰώσηπος ἢ τῆς ἰωταπατηνῶν μὴ τεσσαρακοστὴ ἑβδόμη ἡμέρα ἀλώσεσθαι ἔφη, καὶ ἅπαντας ὑπὸ ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεσθαι. ταῦτα ὧδε τῷ αἰχμαλώτου κατ' ἰδίαν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπυνθάνετο, ἄλλοτε ἀλλοῖα, καὶ πιστεύειν ἤδη τῷ κατ' αὐτὸν ἦρτο. φυγεῖν μὲν οὖν καὶ διαμφύγειν αἰσχύνην Ἰώσηπος ἢ τοῖς ἰωταπατηνοῖς ἐδόκει; ἐδωρεῖτο δὲ ἐώντα, καὶ τοῖς ἄλλοις καινοπλίοις φιλοφρονούμενος καὶ δείσειν δοκῶν τὸ πολλὰ τῶν τῇ τύχῃ συναιρομένων.

Κεφ. ιε'.

Τετάρτῃ δὲ παιόμενος μηνὸς, ἀναζεύξας ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος, κατῄει ἐπὶ τὴν θαλάσσιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε τῶν Ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ αὐτὸν καὶ τὸ στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφρονήσεως οἱ ἔνοικοι, καὶ κατ' ἔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένοις δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον αἰθέριοι κατακόπτειν ἐθέλειν νομίζειν. σὺν ἀσιανοὺς δὲ, τιμὴ μὲν τοῦτον δίκην, ὡς ὑπ'

ὡς ὑπ' ἀκρίτου γενομένου πλήθους, ἀξίλυτον ἠσυχίαν. τῇ δὲ ταλαιπώρων τῶν ἀμφὶ Νέρωνα δύο, χειμερίσοντα σπάσιον ὅτι τὴν καισαρείας, ὅτι τὸ δέκατον ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δὲ πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ καὶ ἐκείνη χειμῶνος ὥρα, καθόσον καὶ πυριώδης θέρους ὑπὸ καύματος, πεδιὰς οὖσα καὶ θαλάττιος.

Κεφ. κθ. ΕΝ ᾗ τούτῳ σωμαθροισθέντες οἵτε κατὰ σπουδὴν τῶν πολεμίων, καὶ οἱ ἀμφὶ σύλλαν ἐκ τῶν κατὰ τὴν μεσόγειαν, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, αἰσχύνῃ τοῦ πάσης ὁρμητηρίου σφίσιν, ἐρημωθείσης ὑπὸ κεστίου τοσούτου, καὶ τὴν χώραν ἐκπεπολεμωμένην ἀφρόνως, μεταβαίνειν ἐγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πρῶτα μὲν οἱ τὰ πρόσφατα πλεῖστα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὴν ἐπ' αἰγύπτου πόρον ἐληστευον, ἁπλοῦν τε πᾶσιν ἐποίουν τὸν τῆδε πλοῦν. μεστὰς δὲ ἀσιατικοὺς ὄντας ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει τε ἵππους καὶ ἱππεῖς ὅπως τὸν ἰόππην, οἳ νύκτωρ ὡς ἀφύλακτον εἰσῆλθον τὴν πόλιν. οἱ δὲ αὐτῶν προήδοντο μὲν τὴν εἴσοδον, καὶ κατεδείσαντες, τὴν μὲν εἰρηνὴν τοὺς ῥωμαίους ἀπεδείποντο. συμφυγόντες δὲ εἰς ταῖς ναῦς, ἐξοτέρω εἶλον διευκτηρήσαντες. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἡ ἔσης φύσις τῆς ἰόππης, αἰγιαλοῦ γὰρ ὑπολήγει ξαχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο παῦ ὀρθίου, βραχὺ δὲ σινωδίου τι χῶρος κεραίας ἐκπέπρηται. αἱ δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ ἑαδεῖς, καὶ φρίκωσιν ἀπολήγουσι εἰς τὸ πέλαγος, οὗθα καὶ τὴν ἀνδρομέδας δεσμὸν ἔτι δεικνύμενοι τύποι, πιστοῦνται τὰ ἀρχαιόπλαστα τοῦ μύθου. τοῦπίων δὲ τὸ αἰγιαλὸν αὐτοῖς βορέας, καὶ θεὸς τὰ δεξαμενὰς πέτρας ἐφιεὶς ἀεικόπων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸ ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τὸν σκληρὸν τοῖς ἀπὸ τὴν ἰόππην, ὑπὸ τὸ ἔω πνεῦμα βίαιον ὄντα πρὸ τῆς μελαμβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτη πλοϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλας τὰ ναῦ ἀπώθει συνηρράξεις, τὰς δὲ πρὸς τὰ πέτρας. πολλὰς δὲ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς τὸ πέλαγος, τόν τε δὲ αἰγιαλὸν ἔστι πρὸ τῆς, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἐδέδοικεσαν, μετέωρος ὑπαρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἵνα δὲ ὕστε φυγῆς που πόρος, ἦν μὲν αὐτοῖς σωτηρία, βίᾳ μὲν αὐτοῖς τὰ θαλάσσης ἐξωθεμένοις, ῥωμαίων δὲ τὰ πάλαι φρουρίων τῇ βίᾳ ἐκώλυεν. ἐπολλοὶ μὲν οἰμωγὰ συῤῥηγνυμένων ἠγοντο τῇ σφαφῇ, πολλοὶ δὲ ἀγωνιώντων ὁ φόβος ἐς τὸ πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τὰ κυμάτων καλυπτὰ ἐμένοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐκπαλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κατοτέρω τὰ θαλάσσης ἔρρωντο τῇ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀναῤῥῆξαι. τὰγα μὲν πλεῖστον ὑπὸ τὰ κυμάτων ἐκφερόμενοι ἐδεήσαντο τὰ διαῤῥαγῆναι, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ὅτι πλεῖστον τὸ πέλαγος, πλησθῆναι δὲ νεκρῶν τὰ θαλάσσαν. καὶ δὲ τοὺς ὅτι τὸ αἰγιαλὸν ἀφιγμένους, ἐφιστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐκβεβαδισμένων σωμάτων, πεζῶν χίλιοι καὶ πρὸς τοῖς ἑξακοσίοις. ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἁμαχητὶ τὴν πόλιν κατεσκάπτουσι. ἰόππη μὲν οὖν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δὶς τοσοῦτον ὑπὸ ῥωμαίων ἑάλω. οὐκ ἀπεικότως δὲ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ὅτι τὸ ἀκρόπολιν ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῇ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οὗτοι μὲν καὶ χώραν μένοντες φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς φερόμενοι τὴν πόλιν, καὶ τὰς ἐρειπίους κώμας τὴ πολίχνας ἐξαίρουσι τὰ ἰόππης.

A] velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

CAP. XV. Ioppe denuo capitur.

B] DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen. itémq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituisset, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptione præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in aspetum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius. quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebãtur. nõnulli autẽ ferro se interficiẽtes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebanturt vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus impleretur: cũ etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani fundi-

G] tus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circũ territoriũ peragrãtes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémq; cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, eúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τῷ στρατῷ κατατρέχοντες, καθ' ἡμέραν ἔτι μᾶλλον, καὶ ἠρήμουν ἅπασαν.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὸν Ἰωτα- Κεφ. λ.
τῶν πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοί, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσώθει γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυττε φήμη τὰ λοιπὰ, ὠκεῖα φύσει τῶν συμβεβηκότων κατάλογον ἔχουσα τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἄδηλον τὸ ἀληθὲς, καὶ πᾶσιν ἀμφιβολίας ἦν ἧττον βεβαιότερον, προσηχεῖτό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα. πυθομένοις γὰρ δὴ τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἀπήγγελτο. τοῦτο μηνὸς τοῦ ἱεροσόλυμα πλήθους ἐπλήρωσε, κατ' οἶκον γε οἶκους, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσῆκεν ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ δὴ τῆς σεσηπυίας πάνδος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρηνοῦσαν. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς δὴ ζῶντος ἔτι τῆς ἡμέρας μὴ δηλοῦσθαι τοῖς ὀλοφύροις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρηνῴων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἰωτὰπατὸν ὡσαύτως εἶχεν, ἐχεθύμουν δὲ τὸ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος. ἐζήτουν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ τῷ ῥωμαίοις ὅτε πρὸς τὸν ἡγεμόνων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην ἐφίεσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς δὴ ζητοῦσιν, ὅσον δυνοίας δὴ τὸ ἀναίσθητον ἐφέρετο. αὐξηθὲν δὲ ἐπὶ μᾶλλον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς αἰσθησίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς ἐφθονίαν σκαλίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῆς κατ' ἀμφιβλήστρου φημίας ἡ πόλις. παρῳξύνοντο δὲ τὰς πληγὰς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γὰρ μὴ παύσασθαι τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῆς ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἑκάστοις κίνδυνον ἕτερον ἐγίνετο συμφορᾶς καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῆς κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον δὲ ἅρμοσεν δὴ τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνοῦσθαι. τοὺς μὲν οὖν δὴ τῆς ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibique per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Tarichcas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem penderet, poteratí eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφ. λα'.

Ὁ τετρασατράπης καθ' ἡσυχίαν δ' ἀγρίππα βασιλείας, ἐπῆγε γὰρ βασιλεῖ αὐτὸς, ἅμα καὶ διέξιωσαθαι τὴν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τοῦ καὶ τὸν οἶκον ὅλβῳ περιρεόμενον, καὶ καταστῆσαι δ' αὐτῷ τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἀφ' ἃς ὑπὸ τῷ ἀδέλφου καισαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένου μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατὸν ἐξηπάνων, καὶ αὐτὸς ἐν διωρίαις ἦν, ἀπολιθοῦς τοῦ θεοῦ χαλεπήνοντος τῷ καταστρώματι. ὡς δ' αὐτῷ πίθηκοι μὲν γεωτρεύειν, ἀφισταίνη δ' ἠγγέλλοντο τειχέων, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεροι, πανταχόθεν τοὺς ἰουδαίους καταρρίφασθαι διηνεκὲς, τὸν δὴ τούτοις στρατὸν δ' ἡγεῖτο ἡγεῖτο, καὶ δ' ἀγρίππαν ὡς ἐς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν πίτον ἐς καισάρειαν, μεταπαξόντα τὸν ἐκεῖθεν στρατὸν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ὄρος μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ἀφηγούμενος, ἐκαθίζετο τὸν υἱὸν. καὶ μὴ ξιὼν παγμάτων προελθὼν, σταδίους μὲν, ἀπὸ ξιάκοντα τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατὰ πυ

κατά τινα σταθμὸν δύσκλητον τοῖς νεωτερίζουσι συναγαγὼν ὀνομάζει. πέμπει δὲ δεκαδάρχην Οὐαλεριανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ θεραπεύοντα ὅτι πίστις. ἀκηκόει γὰρ ὡς ὅλη θυμοῦται ὁ δῆμος, καταστασιάζοιτο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν διαζομένων. θορυβήσας δὲ ὁ Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦλθε τοῦ τείχους, αὐτός τε καταβαίνει, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέβησαν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀφεδρολισθήσοντες παρῆναι. καὶ φωνὴν εἰς λόγους ἔχειν, ἐπαύσαντο αὐτῷ τῷ στασιαστῶν οἱ δυνατώτεροι μετ' ὅπλων. ἐξηγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς σαφάτου, ἀρχιλῃστικοῦ φρονήματος κορυφαιότατος. Οὐαλεριανὸς δὲ οὔτε ἄλλως τὰς ἐντολὰς τοῦ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ μὴ τὸ νικᾶν ἦν βέβαιον, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀλόγως δὲ καὶ ἀνάλκεις τὸ θρασὺ ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐκπλαγείς θορυβῆτον τῆς Ἰουδαίων τόλμας, φεύγει πεζός, ἔτι δὲ τὰ ὁμοίως πάντα τοὺς ἵππους ἀπέλιπον, οὐδὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, γεγηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας οὐκ ἐνίδρα.

Κεφ. λβ. Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γεραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ φρύγειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων στρατόπεδον, ἐπαγόμενοι δὲ τὸν βασιλέα θεραπεύσοντα ἱκέται οὐδὲ ἀσπασιτεφῆ. μὴ σφᾶς θεϊδίου δηώσοιμι, μὴ δὲ τὴν ὀλίγων δαπάνοιμι, ἠρήσαντο τὴν πόλεως ὅλης. φείσασθαι δὲ τοῦ δήμου ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντος ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους τιμωρήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φερωνθῆναι μέχρι νῦν ἔτι δικαίως ἐπιθόμενοι πάλαι. Ταύταις ἐνεδίδου τοῖς ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καί τοι δεδιὼς τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τῇ πόλιν. καὶ δὴ ἀγωνιάντων αὐτῶν τὴν ἀγρίππαν εὑρεῖν. λαμβανόντων δὲ τούτων τοῦ δήμου δίκαιοι, οἱ θεοὶ τὸν Ἰησοῦν, οὐκ ἐπασφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὅτι τὸ πιθανώτατος, εἰς ταριχαίας διαδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπασπασιανὸς σὺν ἵππευσι, θεσπέμπτῃ θεὸς τὴν ἀκροφάλαν ξαίανδρον, δοκοῦσαν θαρσαλεωτάτην τῷ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δὲ ἤγγελον τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τὸν δυνάμεων ἦει θεὸς τὸν πόλιν. οἱ δὲ τὰς τοῦ πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετ' εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τὸν δὲ στρατὸν ξυμμιγῆ θεὸς τὸν εἰσόδων σπουδὴν, θαρρήξαι τῷ καὶ τὸν μεσημβρίαν τείχους εὐεπασπασιανὸς κελεύσας, πλατύνει τὸν εἰσβολὴν αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μὲν καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγειλε τοῦ βασιλέως χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν δι' αὐτὸ ἐφείσατο, συμμένειν θεὸς τὸ λοιπὸν εὐγνωμονοῦντας τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ τἄλλα κακακωμένην τὸν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελάμβανεν. ἔπειτα θεριλθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ ταριχαίων σταθμὸν δίστυ. τειχίζει δὲ αὐτὸν περιβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐπὶ πολέμου ξυβλὸν αὐτῷ γενησόμενον. σωθέντα γὰρ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆς τε πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖται γεννησὰρ θεὸς τὸν ὁμωνύμων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ πτολεμαὶς ὑπόκοιλος ἐστι, καθάπερ μὴ τῇ λίμνῃ θεροκυλύεται, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ ἰωσήπου τειχίσθη καρτερῶς. ὑλώδεσι μὲν τοῦ τὸ πτολεμαίδος. ἦν δὲ ἐπὶ θεβόλων, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐπεφύκατο.

A in quadam manſione conſpicua nouarum rerum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim quòd pacem populus deſideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditionem patereretur. Itaque Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo deſiliit: & ſuos comites idem facere iuſſit: ne laceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbum faceret, armati excurrêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Ieſu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnámque periculoſam eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinque alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiúſque ſocij, veluti pugna non inſidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néve quæ paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret: magiſque vltum iret defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes, nunc vſque ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrippam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data, Ieſus eiúſque ſocij, tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteróque die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obuiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cùm verò militem anguſti aditus remorarentur, murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, cóque pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen & iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit: eiuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis habitatores eius poſthac cum reliquis fore cõcordes: aliiſque modis malis affectam ciuitatem ex diſſenſione recreauit.

Cap. XVIII. Tarichearũ obſidio.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Taricheas caſtra poſuit, muróque firmauit, belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quòd omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas confluerat, munitione confiſa ciuitatis, & lacu qui Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub monte poſitam, quà lacu non alluebatur vndique muro validiſſimo, ſed minore tamen quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itémque virium copia communierat:

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profe- A
cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam B
mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: cósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sex- C
centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi si- D
mus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur E
quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortemque contemnant, incompositi tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares F
cum rudibus congrediamur? Quin reputare, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subue- G
nire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguûtur, nos autē virtus regit, & morigera volûtas, itēq; fortitudo, quę & in

ταρειχαίας δὲ ἀπὸ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη γὰρ ἦν αὐτοῖς ὅπῃ τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλά, σφᾶς τε τὸ συμφυγεῖν ὅπῃ τῆς γῆς ἑτοιμότατοι, καὶ εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. προσβαλλομένων δὲ τῷ ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τὸν ἀριθμὸν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν τάξιν τῷ πολεμίων ὑποδείσαντες, φεύγουσι, καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῷ τειχοποιῶν συνδιαδύντων, ὀλίγα τῆς δυνάμεως ἀπαράξαντες ὡς ἑώρων τοὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένους, πρὶν τὶ παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπέφυγον. ὑπεκδύντες δ' οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῷ ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τὰς τεταγυίας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅπῃ τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. οὐκ ἀσινὴς δὲ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῇ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Ὁ δὲ ὑπέρογκον ἡγεῖτο τὸ τῷ πολεμίων πλῆθος, καὶ πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τοῖς μὲν πλείοσι τῷ ἱππέων ὡρμημένους ὁρᾶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔστι δ' οἷς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῷ ἰουδαίων καταπεπληγότας, ἐν ἐπικόφοις τοῖς, ἀνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῷ λόγων ὑπομνῆσαι τοὺς ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. τοῖς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς εἰς τοῦτο τῷ δὴ τῆς οἰκουμένης ἐξαπέφυγεν. ἰουδαῖοι δ' ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νεῦ οὐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν ἑστὼς ἐκείνων ἐν ταῖς κακοπραγίαις, ἡμᾶς τοῖς δυτυχήμασιν ἐγκάμειν. εὐθυμίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν δ' ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δέδοικα δ', μή τι τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, κατάπληξιν λεληθυῖα ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἷος πρὸς οἵους ἀθρόα τάξεται, καὶ δι' ὃ τι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα τολμηταί, καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτοί τε, καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος ἀλλως, καὶ οὐ στρατιὰ λόγου. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, τί καὶ λέγειν δεῖ ὅτι τούτῳ μόνῳ τοι γε μόνοι ἐκ τῶν ἐν εἰρήνῃ ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀπέφαλον ἀριθμοῦμεν ἑαυτούς. ἐπεὶ τί γὰρ ὄφελος ἀνίσχυροις σώμασι, καὶ ἴσοι πρὸς ἀσθενεστέρους κἀπιταυρώμεθα; λογίζεσθε δ', ὅτι καὶ πρὸς γυμνήτας ὁπλίται, καὶ ἱππεῖς πρὸς πεζούς, στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατήγητους ἀγωνίζεσθε. καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα πολὺ δὲ τὸν τῷ πολεμίων ἀριθμὸν ἀφαιρεῖ τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῖ γὰρ τοὺς πολεμίους, ἀ πλῆθος ἀθρόον καὶ ἡ μάχη, ἀνδρία γὰρ, κἂν ἐν ὀλίγοις ᾖ. οἱ μὲν γὰρ ἀφάδιοι, καὶ θρασυνόμενοι ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ὑπόλοιποι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῷ βλέπουσαι πλέον, ἢ τῷ πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θεοὺς ἡγοῦνται, ὀπτικοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς διαφορὰς δύτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῖν δὲ ἀρετὴ καὶ εὐσέβεια, καὶ τὸ ἡγεμονικόν, ᾧ κἂν τοῖς

ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς πάλαι μασιν οὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ γὰρ μειζόνων δ' ἡ Ἰουδαίοις ἀγωνιεῖσθε. καὶ γὰρ εἰ δεῖ ἐλευθερίας, καὶ παρ' ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν δύναται δόξης, καὶ τὸ μὴ δουλεῦσαι μηδὲ τῶν οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἂν ἀπ' ἐκείνων τὰ Ἰουδαίων φρονήσωμεν. σκεπτέον δὲ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν ἀνήκεστον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χεὶρ τοῖς ἄνω τῶν παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν' ἀκοινώνητον τὸ ἧττον τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον νομίζω ἐγὼ δὴ τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κεῖνα καὶ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῷ ὄντι θεοκατορθωμάτων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ θεοῖς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑποσείαιμι λειφθείς. ὑμεῖς δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοισθε θεοκινδυνοῦντος ἡγεμόνος ἀτολμότεροι; θεοκινδυνοῦσι γὰρ ὦν καὶ θρασύτατοι εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλεῖν. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τὸν ὁρμὴν ἐμὴν ὧδε κρατεῖσθαι θεῷ συμμάχῳ, καὶ θεοκινώσεται σαφῶς, ὅτι σ' ἔχω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφ. λδ. ΤΑῦτα εἰπόντος, θεοθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ θεοσχολιωμένον φρὴν συμβαλεῖν ζαίανου μὴ τριακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἤχαλλον ὡς ἀφαιρήσεσθαι τὴν νίκης αὐτοῖς δι' ἣν κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρυ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὄπιθεν τοῦ τείχους ἀνείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς θεοστέτακτο τοῖς ταύτῃ προσωμόσιοις ἐκβοηθεῖν θέλειχον. ὁ δὲ τῖτος θρασὺς τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ συνεκαυχᾶτο μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείνοντες ἑαυτούς, εἰς ὅσον ἐπείχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὰ καὶ πολὺ πλείους ἐδόξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καίτοι τὴν τε ὁρμὴν καὶ τὴν τάξιαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον ὧδε ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἵππων ἀναζεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλοὶ δὲ παντάχοῦ φονευόμενοι, σκεδασθέντες, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τείχους ἔφευγον. τῖτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν θεοσκιμένους αἴρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάνων καὶ σῶμα δήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαὶ θεοὶ ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπιδῶν. πάλιν δὲ τοὺς θεὸς ἀλλήλους φυγὰς ὑπετίμητο, καὶ θεὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τοῦ πλήθει βιασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. σκεδάσεται δ' αὐτοὺς στάσις εἴσω καλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις δι' ἃ τε τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἧτταν πλέον. ὁ δ' ἔπλης πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρυγμένοις ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς οὔσης οὔπω θεοημένων εἰς ὅπλα. κατακούσας δὲ τῆς ταραχῆς τῖτος, οὐ γὰρ ἦν ἀπόθεν τοῦ τείχους. ἔφη ἦν ὁ καιρὸς ἐκβοᾶν, καὶ τὸ συναπωλλυμένους ἡμῖν Ἰουδαίους θεῦ δίδοσθαι τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; ταράζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

proſpera fortuna viget, nec ad finem vſque inter aduerſa decipitur. Ad hoc maiores nobis ſunt, quàm Iudæis, cauſæ certaminis. nam ſi illi pro libertate ac patria belli pericula ſuſtinent, quid eſt nobis inclyta fama præſtantius? & ne poſt orbis terræ imperium videamur hoſtium aduerſariorum loco Iudæos habere? Præterea conſiderate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus eſt, multos enim eóſque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam poſſumus: & quos à patre mitti nobis ſperamus auxilio, conuenit antecapere; vt & maior ſit & ſocium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobíſque pariter iudicium fieri, ſi ille quidem rebus ante gloriosè geſtis dignus fuit, ego verò eius ſum filius, vóſque milites mei. nam illi vincere conſuetum eſt. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce veſtro periculis occurrente, non ſuperare? appetam enim pericula mihi credite, primúſque in hoſtes irrumpam. nemo autem veſtrûm à me diſceſſerit, perſuaſum habens, impetum meum ſuſtentari ope diuina, & manifeſtiſſimè præſumite, quòd multo plus mixti hoſtibus efficiemus, quàm ſi extrinſecus pugnaremus. Poſtquam Titus hæc proſecutus eſt, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum c c c c. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria ſocietate. Miſit autem Veſpaſianus & Antonium Silonem cum duobus millibus ſagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerſo erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti ſunt, ex ea parte ſubuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hoſtes, & poſt eum cæteri cum clamore, tanto ſpacio fuſi, quantum aduerſa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incurſu eorum & diſciplina conterriti, pauliſper quidem primos ſuſtinuêre congreſſus. Perculſi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis paſſim peremptis diſperduntur, & in ciuitatem, vt quiſque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens, ictu ora tranſuerberabat. multos autem, alium ſuper alium lapſos inuoluens, conficiebat: omnéſque ad mœnia confugiétes prœueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapſi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba diſſenſio. namque indigenis, & fortunarum ſuarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum geſtum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. ſed populus aduenarum qui plurimus eſſet vim adhibebat, & inter ſe diſcordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus eſt, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos ſuſcipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus noſtras euasêre, diſcordant: habemus ciuitatem, ſi modò properamus

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium cõcordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem, resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque cuaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tã materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

CAP. XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: x L. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquę dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuíque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad c x x. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ϑ πόνου σοὺς τῷ ταχεῖ, καὶ λήμασιν. οὐδὲν γὰρ τ μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθ. φθάνειν δ' οὐ μόνον χρὴ τ τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, οἷς ἀνάγκη διαλάσσῃ ταχέως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμετέραν βοήθειαν, ἵνα σοὺς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τῶν πολλῶν ἔλαττοι μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὅτι τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθῆγεν σοὺς τὸν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας σφοδρὸς εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεϑ, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δίος ϑ σοὺς τὴν τόλμαν αὐτῶν τοῖς ὅπλοις τῶν τειχῶν ἐπέπεσε, καὶ μάχαις ὑφ', ἣ διακωλύσῃ, ἑνὸς ὑπέμενε. λιπόντες ϑ τὴν φρουρὰν, οἱ μὲν σοὺς τὸν ἰησοῦν, διὰ τῆς χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅτι τῶν λίμνην καταδύοντες, ὑπανπάζουσι τοῖς πολεμίοις ἀδεέστατον. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ὑπενδύοντες τῷ σκαφῶν. οἱ δὲ, τῆς ἀναχθείσι σοερατεῖν εἰ σειρομένοι. πολὺ δὲ τῷ κ τὴν πόλιν ἰῶν φόνος, τῶν μὲν ἐπὶ πλείοσιν, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔφθασαν χειροτονούμενον, ἀμαχητὶ δὲ τῷ ὅπλων ἐχωρίων. κ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συμπαϑὲς, τῷ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπεῖχεν τοῦτο. μέχρι τοὺς τοὺς μὲν αἰτίους ἀπέκτειναν, οἰκτείρας δὲ τοὺς ὅπλων ἐχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἐαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῷ πολεμίων ἀπῆχθησαν. τῶν ϑ, ἐκπέμψας τινὰ τῷ ἵππων δι' αἰγιαλίζειν τὸν παῖδα ἔργον. ὁ δ' ὡς εἶδε ὑφηνιοῦς, τῆτε τῷ παιδὸς ἀρετῇ, καὶ τῷ κατορθώματι (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθῃρῆσθαι μοῖρα τῷ πολέμου) τότε μὲν ἐλθεῖν σοειχόντας τὴν πόλιν, φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτῶν, καὶ κτείνων ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ σοὺς τὸν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε ποιεῖν ὅτι τοὺς καταφευγόντας. αἱ δ' ἐγένοντο ταχέως, ἀφθονίᾳ τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

ΗΔὺ λίμνη γεννησὰρ μὲν τῆς σοσεχοῦς χώρας καλεῖϑ, σταδίων εὖρος οὖσα τεσσαράκοντα, καὶ σοὺς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὁμῶς ὄζι, & ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ τῆς ἐλώδους παχύτητος ἔχῃ τὸ νᾶμα λεπτότερον. καϑαρόν τε ὄζι πάντων αἰγιαλοῖς ὅπλήγουσα, καὶ ψάμμῳ, σοὺς ϑ οὖρος τῆς ἀρύσασϑαι. ποταμοῦ μὲν ἡ χειμὼν σοσπιεστέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ κ λίμνης διέχυσιν ἀεὶ ῥέουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἐπιδεῖ χρόνος ἐξαϑεριασϑὲν, ὅπερ ϑέσεις νυκτὸς ποιεῖν ἔϑος τοῖς ὅπλοις ἐχωρίοις. χθὺν δ' ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα σοὺς ἴας ἄλλαχοῦ, γεύσῃ τε κ ἰδίαν μέσῃ δι' ὅλου τῷ ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεϑ ϑ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ὢν τῆς καλουμένης φιάλης. ἡ δ' ὄζι αὐλῶνα εἰς τὸν ἰτουραίαν ἐπὶ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καμαρείας, τ δεξιὸν μέρος οὐκ ἄποϑεν. ὢν μὲν οὖν τ σοειφερείας, ἐστὶ μὲν φιάλη κύκλῳ ϑ, ξηροειδὴς οὖσα λίμνη. μένει δὲ ὅτι χείλους αὐτῇ δεῖ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσεῖν, μήτε ὑπερχόμενον. ἀγνοούμενόν δ' ποτε ὁ ἰορδάνης ἐστοϑὲν ἄρχεσϑαι, ὑφ' τετραρχήσαντος ἰτουραίων ἡλίππου φιλίππου. βαλὼν γὰρ ὄδεσι εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, καὶ τὸ πάνειον, εὗρεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γεννᾶσϑαι τὸν ποταμὸν, ὧν ἀνενεχθέντα. τῷ γε μὲν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς φερουσῆς πολυτελείας, τὸν ἀληθῆ πλοῦτον κακοσμοῦσιν. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥεύματος ὁ Ἰορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ αὐλῶνος, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τὸ καὶ τέλματα. διαμείψας δὲ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν Ἰουλιάδα, διατέμνει τὴν ὑγροτάτην μέσην. ἔστιν ἃ πολλὴν ἀναμένει μοῖραν ἡμέραν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ὡδατώνει δὲ τὴν ὑγροτάτην, ἀνύδρου χώρα, θαυμαστὴν φύσιν τὸ καὶ κάλλος. ἔστι γὰρ αὐτῆς τὸ φυτὸν ἀρνεῖται δίχα τῆς ποιότητα, μὴ τῶν πυρυτευόντων οἱ νεμόμενοι. τὸ δὲ αἴσιον τὸ ἄκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς ἀκροδρύοις. καρύαις μὲν γὰρ φυτῷ τὸ χιονοβόλον, ἄπιοι τε θηλάσιν, ἔνθα φοίνικες, οἳ καύματι ξηροῦται, συκῆ τε, καὶ ἐλαίαις πλησίον τύχαν, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεται. φιλονεμίαν αὖτις εἶπεν τῆς φύσεως, βιαζομένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῷ αἰῶνι ἀγαθὸν εἶναι, ἑκάστης ὥσπερ αὐτοπροαιρέτου τὸ χωρίον. καὶ γὰρ οὐ μόνον ξένοις φυτοῖς δόξαν τοῖς ἀκροδρύοις ὑπέσχε, ἀλλὰ καὶ διαφυλάττει. τὰ μὲν γὰρ βασιλικώτατα σταφυλῇ τε, καὶ σύκοις, δίκαιον αὐχαλέπτως χορηγεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς καρποῖς, δι' ἐτῶν ὅλου θεριμότητας αὐτοῖς. θεοῖς γὰρ τῇ τῆς αἰῶνος διαρκείᾳ, καὶ πηγῇ διαφόρου ποτιμωτάτῃ, καταναύμ αὐτῶν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτῃ φλέβα τοῦ νείλου τινὲς ἐδόξαν, ὑπὸ γλυκὺ τοῦ κῆ τοῦ ἀλεξανδρέων λίμνῃ κοινωνοῦν ὡδατόπλησιον. μῆκος δὲ τῆς χωρίου κατατείνει ὡδὸς τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπου σταδίους ἑξακοσίους, καὶ δέκα εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ἦσαν ἀσπαῖοι δὲ ἐπὶ παρασκευάσθησαν αἱ ἁλίαι, τῇ δυνάμεως ὑπερβάσας ὅσον, ὡς τοῖς κῆ τῇ λίμνῃ αὐταρκέσειν ἐπανήγετο. τοῖς δὲ συνελαυνομένοις, ἔστε ὅτι μὴ γὰρ διαρεῦσιν ὅλῃ, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, ἔστε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. πάντα δὲ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικά, θεοῖς τοὺς ἁλίας λεῖ ἀδυνῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι θεοῖς ἀθρόους ἐναντίους τοὺς ῥωμαίους, ἐγλίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' ἂν ἐκπεφευγότες τοὺς ἁλίας, ἵστε δὲ ὅπου καὶ πλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λίθοις, καὶ ὡδαξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. ἐπακουστὸν δ' αὐτοῖ πλέον καθ' ἀμφότερα. τοὺς γὰρ ὁρμαίοις ἐδ' ἀραῖτας ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλλοντο, εἰς δὲ πεφευγμένους ἔβαλλον, ἐφιστοῖ τοὺς ῥωμαίων ἐτόξευτο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, ἔστε δράσαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῷ δὲ διαπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς δίπειρον, οὓς δὲ ξιφήρεις ὑπερβαπτιδῶντες εἰς τὰ σκάφη, πινὰς δὲ συμπεχούσας ταῖς ἁλίαις ἐναπολειφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλίαις. τῷ δὲ βαπτιζόντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ ἁλία καταλάμβανε, καὶ προσβαίνειν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλαὶ τε ἦν αὐτῷ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντοῦ, μέχρι ἔπιπτον ὑπὸ τοῦ γλῶ ἀξιώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τ' ἁλιάσιν. ἐπλειόμενοι δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' ἐκπηδήσαντας

A gis opibus & Agrippę diuitiis magnificentius accurata eſt. Manifeſtum autem fluminem Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes ſecat cœnoſas: centum autem & viginti aliis præteritis ſtadiis, poſt oppidum Iuliada, Geneſar lacum medium tranſemenſus, deinde multam per ſolitudinem in Aſphaltiten lacum exit. Ad Geneſar verò lacum eiuſdem nominis terra prætenditur, natura ſimul & pulchritudine admirabi-
B lis. Nullum enim ipſa pro vbertate ſui negat arbuſtum, totámque plantis conſeuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuerſis aptiſima eſt. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æſtiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior deſtinata eſt: vt naturæ magnificentiam hanc eſſe quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter ſe repugnantia, anniſque tempo-
C rum contentionem bonam, veluti ſingula peculiari ſtudio terræ faueren t. non enim ſolùm nutrit præter opinionem poma varia, ſed etiam ſeruat, egregia quidē, & quodāmodo regalia. Vuas ſanè caricas intermiſſione decē menſibus ſuggerit, cæteros verò fructus, anni ſpatio ſeneſcentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vbertimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam eſſe Nili fluminis opinantur,
D quòd ſimiles coracino Alexandrino generat pi ſces. Lōgitudo autē regionis ſecundùm littora cognominis lacus xxx. ſtadiis extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiuſmodi eſt.

Cap. XIX. Tarichæarū excidium.

VEſpaſianus autem perfectis ratibus, im poſita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant ſatis eſſet, vnà prouehitur. Illi autem neque compulſi ad terram euadendi facultatem habebant, infeſtis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & ſcaphæ paruæ, atque piraticæ aduerſus rates infirmæ erant: & cùm pauci ſingulis veherentur, cunctis ſimul inſtantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipſis vtroque modo nocebatur. nec enim ſaxis quicquam præter crebros ſonitus agebant, quoniam con-
F tra ſeptos armis iacebantur, contiguíque ſagittis eorum efficiebantur, & ſi accedere propius auſi fuiſſent, priuſquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipſis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi poſſent, alios deſiliendo in ſcaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter ſe ratibus in medio deprehenſos, cum nauiculis capiebant. Submerſorum autem qui capita ſuſtuliſſent, aut ſagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & ſi deſperatione compulſi inimicis adnatare tentaſſent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque paſſim ac varius erat interitus eorū, donec in fugā verſi, cæteri terræ appulſi ſunt, circumcluſis nauiculis ſuis. Excluſi autē multi quidē in ipſo lacu telis cōfigebātur, multos verò in terrā egreſſos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis, calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidéque interposita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: cósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréſque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

A οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅτι γῆς. λιὼ δὲ ἰδὼν πεπλησμένην μὲν σωμάτων, πεπλησμένην δὲ πανταχοῦ πύου λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. ὀδμὴ δ' ἦν ἡ τέταρτος ἡμέρας ἐπελθοῦσα τὴν χώραν, οὐδὲ κατὰ τοὺς ἁλόντας. οἱ μὲν γὰρ αἰχμάλωτοι ναυαγίων καὶ ἅμα διοιδουμένων ἐγίνοντο σωμάτων. ἐλεεινὸν δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, καὶ οἷα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκεῖον ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ ἀλλοφύλοις τοῖς θεασαμένοις ἐλεεινόν. τὸ μὲν οὖν τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ἐν πόλεως ἑκκαίδεκα μυριάσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

B Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ μὲν τῇ μάχῃ, καθίζων μὲν ἐπὶ βήματος ἐν ταριχαίαις, ἐθεώρουν δὲ ἀπὸ τῆς προαστείου, τὸν ἐπηλυν λεών, κατάρξαι δὲ δόξαι ἐδίκει πολέμου, μὴ τοὺς ἡγεμόνας εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν διέκρινε. φαμένων δὲ πάντων ἐλευθεραῖ ἐπὶ δὲ τὴν ἄφεσιν αὐτοῖς, οὐ γὰρ ἡρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀθεσπίστους ἐστερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς οὓς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. οὐκ C ἐπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν οὔτε ἀξίους σωτηρίας εἶναι, καὶ διαφθόξονται καὶ τοὺς ἀφεστῶτας ἐγίνωσκε, τὸν δὲ ἔξοδον τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῖς διενοεῖτο. καὶ γὰρ αὐτόθι πτήσειν, ἐκπολεμώσας ὑφορᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. καὶ μὴ πίστεις δοθήσεσθαι προσηλθοῦσιν οὐκ ὑπέμενεν. ἐξαίφνης δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν κωλύειν ἰουδαίων ἀσπίδες εἰ) λήσοντες, καὶ ῥᾳθυμίαν τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸς τὸ φρίκωντος, ὅταν ἡ μὲν δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ἐν αὐτοῖς ἀδεῖαν ἀμφίβολον, ἐπέρχεσθαι ἐξεῖναι δὲ μόνης τῆς ὁδοῦ πορεύεσθαι ὁδοῦ. τῷ δὲ ταχέως πεισθεῖσιν, οἷς ἤθελον, καὶ μὴ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τῷ D ληφθέντων, ἢ παρ' ἐπέρχεσθαι χωρεῖν, ἐφαλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὰ μέχρι πόρρω πᾶσαν, οἷς μήπω ἐκκλίνειν, συγκλείουσι δ' αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὑπάρχασιανὸς ἐπὶ δὲ ἐν, ἰσπουδάζας ἐν τῷ σταδίῳ. Ε γηραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἐξακοσίους ὄντας, ἀνῄρουν ἐπὶ δύσει. τῶν δὲ νέων ἐπιλέξας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ἑξισμυρίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πωλήσας, χωρὶς τῶν ἀγρίππα χαρισθέντων. τοὺς γὰρ ἐκ τούτου βασιλείας, ἐπέτρεπεν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βούλοιτο. πωλήσας δὲ ἐ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, ξαχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρείτιδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον φρύξανες, ἐπήνουν τοῖς κακοῖς ὀγδόῃ.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER QVARTVS.

Κεφ. α. ΟΣΟΙ μὲν οὖν ἰωταπάτων ἄλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκασιν, οὗτοι τὴν ἐν ταριχαίαις ὑπηνδίνων θερσιχόρων, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γισχάλων καὶ τοῦ τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. συνέσχε δὲ τούτοις, καὶ γάμαλα πόλις ταριχαίας ἀπόκρως ἐπὶ τῶν λίμνων κειμένη. τῆς δὲ ἀγρίππα λήξεως αὕτη τὸ μέν, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐν γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. καὶ ἡ μὲν ἄνω καλουμένου γαυλανῖτις, μέρος δὲ ἡ σωγάνη, τὴν κάτω δὲ ἡ γάμαλα. σελεύκεια δὲ, πρὸς τῇ συμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτην διέχουσι μὲν ὅροι, ἑξήκοντα δὲ μῆκος στάδια. διατείνει δὲ αὐτῆς τὰ ἕλη, μέχρι διάφυσις χωρίου, τόσα ἄλλα ξυφεῶν, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ξίφουσαν τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ἀπὸ τῶν χρυσῶν βοῶν ναοῦ, πρὸς πέμπουσι τῇ μεγάλῃ. τοῖς μὲν οὖν ὅλῃ σωγάνῃ, καὶ σελεύκειαν, ὧδε τῇ ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως, δεξιᾶς ἀγρίππας προσαγάγετο.

Κεφ. β. ΓΆμαλα δὲ οὐ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρείᾳ, πλέον τῆς ἰωταπάτων. ἔχεις γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τόνον τα. μηκύνεται δὲ ἐκ τῆς ἀφορμῆς εἰς τοὔπισθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζειν καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ δ' ἐπὶ τῆς κλίσεως οὐκ ἐξαπεβύνων τὸ ὀπισθώριον. καὶ πλευρὰν μὲν ἑκατέραν, εἰς φάραγγας ἀβάτους προκρίζεται. τὸ κατ' οὐρὰν δὲ, ὀλίγον ἀναφθὰν τῆς δυσχωρείας, ὅθεν ἀπάρτηται τῷ ὄρει, καὶ τοῦτο ὀπισθαρσίᾳ ὧδαχύφαλες πάρρῳ, δύσβατον οἱ ὀπισθώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, διεδομημέναι πετρίναις δ' εἰναῖς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομέναι τὴν πόλις ἐοικυῖα, καταζέχει εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἕκλινεν. ὁ νότος δὲ αὐτῆς ὄγθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀναστάσεως, ἄκρα τ' πόλεως εἶν. ἀτείχιστος δὲ ἐκ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὴν βαθυτάτην καταλήξεων φάραγγα. πηγὴ δ' ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ᾗ τὸ ἄστυ κατέληγεν. οὕτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν,

A VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichææ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gischalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita B supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen C quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque aſperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, niD si quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paulum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésque superior ad profundam pertinēs vallē. Fons autē intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quāuis aūt natura inexpugnabilis esset ciuitas,

CAP. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Ioſephus cùm murorum eam ambitu cingeret, foſſis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: ſed multo pauciores, minúſque pugnaces: ſitúſque freti difficultate, plures ſe hoſtibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd eſſet tutiſſima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmiſſis ad obſidionem, per menſes ſeptem reſtitêre. Veſpaſianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade poſuerat caſtra (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiuſmodi fons eſt, ſanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus poſitam, cuſtodia circumuallere nequibat. quà verò fieri poſſet, excubias collocauit: montémque occupabat ſuperiorem: in quo milites caſtris, ita vt aſſolet, muro circundatis, opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. foſſas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm acceſſiſſet ad muros, eorúmque defenſoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíque metus ad obſidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hoſtes prætermiſſum ire credentes, qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis conducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſque conſuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (namque ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos licet metu perculſos ordinauêre: & quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis autem tormentíſque perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu, ipſi quoque inſuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obſtabant. Cæterùm vi & multitudine ſuperati, vndique ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incumbunt: illóſque impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos vrgentibus hoſtibus, in domos hoſtium plano contiguas refugiebant. ſed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte conſumpſit. incerti enim

A τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τὸ κῦ διώρυξιν. οἱ ἢ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῇ χωρίᾳ θαρραλεώτεροι τὸ κῦ τὸ ἰωταπάτην ἦσαν. πολὺ ἢ ἐλάττους μάχιμοι, κῆ τῷ τόπῳ πεποιθότες, οὐδὲ πλείονας ἐπολάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις ἀφ' ὧν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὰ κῆ τοῖς ὑπ' ἀγρίππα σταθεῖσιν ὅτι τὸ πολιορκίαν, αἰτιζόμενοι ὅτι μιᾶς ἡμέρας. ὑσπασιανὸς ἢ, ἅρας ἀπὸ τ' ἀμμαοῦς, εἰς τὰ πρὸς τὴν Β τιβεριάδος ἱστατο πεδίον (μεθερμηνευομένη δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄσκησιν ὑγιείας φύσει) πρὸς γάμαλα. κῆ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τ' πόλιν οὐκ οἷόν τε ἦν· ἔστω δ' ἀφικνεῖται

ἀμηχανίας καὶ τοι συνιζούσας ἐρᾴνιες, ἐπιπήδων ταῖς στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν καταχόντιοι τοῖς ἐφεδρίοις. πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τε σώματος καταλαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς αἴσχιον ἀπώλλυε συμπνιγείσης τῆς τοιαύτης ἁμαλθείας. ὑπολαμβάνοντες, καὶ τῆς κατ' ὄφρας ἀμαλωσύνης βλάβης, ἐπέκειντο φεύγουσι τὰ τείχη τοῖς πολεμίοις αὐθαδιζόμενοι, καίτοι καταλιθαίνοντας ἐν ἐξόδοις τοῖς στενωποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἕτερον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέων αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρῆν οἱ τῶν πολεμίων τε νεκροί. θῆλυς γὰρ τὰ τῶν ποσίτων ξίφη, καὶ τῶν δυσθανατούντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ὑποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων, ὄφρας αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. διὰ δὲ οὐδὲ ζαπέντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοια τῶν ὁδῶν καὶ ταχύτητα τὸ κονιορτῶ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀφειλοῦντο, καὶ κατ' ὄφρας ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις διεξιόντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως.

Κεφ. ιβ. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ φερσμένων τοῖς πονηρεύεσι, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸ εἰσῆλθε καθορᾶν πολεμίαν ὁρᾶν τὴν στρατιὰν τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τε κατ' αὐτὸν ἀσφαλοῦς ὑμούμενος, λανθάνῃ καὶ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως προήδων, ἔνθα μέσοις εἰκαταλείπῃ τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἤδη γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τῖτος τότε συμπαρῆν, πεμφθεὶς πρὸς Μουκιανὸν εἰς συρίαν ἀποστολήν. ζαπῆναι μὲν οὖν οὔτε ἀσφαλὲς, οὔτε φρόνιμον ἡγήσατο, μνησθεὶς δὲ τῆς ἔτι νεότητος αὐτοῦ πεπονημένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους ὑμούμενος, σωματίζῃ μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τά τε σώματα ταῖς παναπλίαις. ἐνυφίστατο δὲ καὶ κορυφαῖα ὑπερῤῥίοντα τὸν πόλεμον, ἕως ὅτι μὲν ἀνδρῶν πλήθους, οὔτε βιαίων ὑποστάσεως ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ θράσημα τῆς ψυχῆς συννοήσαντες οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐνίεσαν. ἀπωτέρω δὲ προσπεμπόντων, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, τάπη μὲν δ' ὀπισθίως ἔξω τοῦ τείχους ἐχώρει. πλεῖστοι μὲν οὖν Ῥωμαίων καὶ παύτῃ ἔπεσον τῷ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ἐβούπω, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε θρασύτατος, ἀλλὰ παντὸς καὶ προτέρου γενναιότατος φανείς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις γάλλῳ ἐνόμιστο, μετὰ στρατιώτου δίκα φθειρθεὶς ἐν τῇ παρόχῃ, κατέδυ μὲν εἰς τινῶν οἰκίαν. τῷ δὲ ἐν αὐτῇ διαλαλοῦντι φθόγγῳ δίπτοι ὅσα κακὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ φέρειν ὁ δεῖνα ἐβουλεύετο, κατασφασάμενος, διὰ δὲ αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύφοι, νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας ὑπνοφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἀφικνοῦνται.

Κεφ. ιγ. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀθρόαν πλῆσμόν τε, καὶ δίοπτον τοῖς ὑδαμοῦ πλημμύρᾳ συμφορᾷ κέχρηντο, τόγε μὴν πλέον αὐθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ τῶν στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, παρεμυθεῖτο. ἔδει μὲν τὸ καθ' αὑτὸν ὑποστέλλεσθαι, ὡς μηδὲ τῷ ἀρχῷ μέτρα δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λίαν αὐθρείως φέρειν, τῷ τῶν πολέμων φύσει ἐπομνύντας, ὡς οὐδαμοῦ τὸ νικᾶν αἵματι ἐξεμίσησε. καὶ γὰρ πολέμιος τύχη ἐξεκύλισε, πεσόντας αὖθί τοι μυριάδας Ἰουδαίων ἀναλόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολήν. εἰ δὲ ὅπερ ἀπειρηκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι τοῖς δ' ἐρρωμένοις, οὕτως

A quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò coniuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vrebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscétes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt.

C Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac

D propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condentat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dùm cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius lobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quib. perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt núc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quã integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem x x x. stadiis consurgens, Septẽtrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat. Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descẽdebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illíq; tanquam dictis obedientes, ad eũ veniebãt,

A αἰσθόμενοι, τὸ κατασπᾶσαν ἐν τοῖς πάθεσιν. ὀξὺ γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολὴ, κἀκεῖνος ἀρίστος, ὁ καὶ τοῖς δυστυχήμασι νήφων, ἵνα μόνῃ τῇ δι' ὀλιγωρίας ἁμαρτανομένῃ τὰ σφάλματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα νῦν, οὔτε μελαγχολῶντες ὑμᾶς, οὔτε θρασὺ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἀρετλιὼ γέγονεν. ἀλλὰ κἀκείνοις τε πλεονεκτῆσαι, καὶ τὸ δύσορθον ἡμῖν αἴτιον ἡ δυσχωρία, καθ' ἣν ἤγαγεν τὰς ὑμᾶς μέμψασθε τῆς ὁρμῆς τὸ ἀτεμέριστον. ἀναφυόντων γὰρ δεῖ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ἐπισταλλειν ἐχέλιω, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἱσταμένους τοῖς κινδυνεύουσι ἐπάγειν. κατασπᾶσας δ' κατὰ πόλεως, κατ' ὀλίγον προσκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. τοὺς δὲ ἀκρατῶς δεῖ τῷ πλήθει ἐπεισπεσόντας, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήκεναι. τὸ δὲ ἀσθενὲς πᾶν ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδης, ἡ παρὰ ῥωμαίοις, οὐ ταῖς ἐμπειρίαις καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν δεῖ τὴν ἑαυτῶν ἀρετλιὼ ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ παροξυνθῆναι τῷ παρ' ἀξίαν πάθεσιν. ἓν γὰρ ἀρίστην ἕκαστος ἐν ἑαυτοῦ χειρὸς δεῖ ζητεῖται παραμυθίαν. ὅταν γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρήσασθε, καὶ τοὺς αἰτίους ἀμύνεσθε. πρόεισιμι γὰρ ἐγὼ καθάπερ νῦν δεῖ πάσης μάχης, πρόσω τὸ ὑμᾶς ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀπαχωρῶν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων, τὴν παραινὲ αἰτιλέμβανε. τοῖς γαμαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρῆσαι τῷ κατορθώματι παρέστη, παραλόγως τὸ συμβαῖνει, καὶ μεγάλως. μεγάλοψυχοι δὲ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφαῖς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι ἀλυφθῆναι ἐνοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀπαυπῆκεσαν. οὐ μὲν οὖν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ κἀκεῖρρηθέντα τῷ τείχει οἱ ἡγεμόνευοι, καὶ τὰ μέσα τῶν ἐρειπίων ἐπισχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῷ δὲ ῥωμαίων βαλλομένων τὸ χώμασι, καὶ πάλιν ἀνισταμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἀκ ἔκειντο φυλακαὶ, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων, ὅσοι γε μὴν διέφθησαν, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθόνῳ. παντελῶς γὰρ ἔσφηκε τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνεπιθορύζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ παίρεργον ἐποιεῖτο τὰς πολιορκίας, ἓν τὸ ἰταβύριον καταληφθέντας ὄρος, ὃ δεῖ μεγάλου πεδίου καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι μὲν ὕψος δεῖ ἑκάστου σταδίους εἰκοσι, πόλις προσεστὼς χῶ προσπίπτων κλίμαξ. πεδίον δὲ ὄζει ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι τῶν τετραγώνων. ἄκρα δὲ τοιοῦτον ὑπὸ τῶν ἀβείβολον ὁ ἰαίσπος ἐν ἓξ καὶ τριακοντα ἡμέραις, τὰ τε ἄλλη χορηγούσθω ὕλη κἀκεῖθεν, καὶ ὕδατα. κἀ γὰρ τοῖς ἐπίπεδοις μόνοι ἦσαν ὄμβριοι. πολλοῦ δεῖ πλήθει δεῖ τούτῳ συνειλεγμένου, οὐδὲ ἐπαρκεῖν οἱ ἐκείνων ἑξακόσιοι ἵππεις. τούτῳ τὸ μὲν προσέχειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπὶς δὲ δεξιὰ, καὶ ἀβουλευσίας, πρὸς ὀφελείαν τοὺς πολλοὺς προσεκαλοῦντο. κατῆσαν δὲ αὐτανβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλάνης ἐμέλει προσόντων, ἀπωθεῖσθαι αὐτοὺς ἐκ τῆς πατρίδος λοιδοῦν, κἀκεῖνοι κατεῖσαν ὡς πρόδρομοι δῆθεν,

ἵνα ἀφυλάκτῳ τοῦ πλακίδου παντὸς ἐπιστῶσιν. ἐνίκα μὲν οὖν τὸ πλανικὸν τοῦ Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεσθαι, καὶ διώκοντας ἐλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου, τοὺς ἵππους ὅπισθεν ἐπιστρέφει. ξυνέβαινε δὲ, πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποστρέφοντας, ἄρχειν τῆς ἀποδρᾶσεως. καὶ οἱ μὲν τὸν Ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ὅλως ἐν πίστεις λαβόντες, ὅτι λελοίπασιν αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῷ πλακίδῳ παρέδοσαν.

Κεφ. ζ. Τῶν δὲ ἐν Γαμάλοις, οἱ θρασύτεροι μὲν φόβῳ ἔλαθον διαδρᾶναι. οἱ δὲ ἀδυνατοι, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς τῇ πολιορκίᾳ, μάχη δ' ἦν τέρα ἐπὶ μηνὸς Ἀρτεμισίου, ξοῦς ἐν δεκάτῃ πέμπτῃ καὶ εἰκοστοῦ τάγματος τρατιῶται φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν ἐπὶ τοῦ πύργον ὑπορύξαντες ἔσυχῇ. τοῖς δὲ ἐπὶ αὐτῇ φύλαξιν, ὅτε προσιόντων αἴθησις, νὺξ δ' ἦν, οὔτε προσελθόντων ἐγένετο. ἢ θόρυβος δὲ οἱ τρατιῶται φοβούμενοι μὴ ψόφου, καὶ πίνδι τινὲς κεφαλωτάτους ἐκκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑποπεσόντα. καταῤῥήξαντες δὲ ὁ πύργος ἐξάφνης μετὰ μεγάλου ψόφου. καὶ συγκεχυμένοι μὲν οἱ φύλακες αὐτοῦ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαντες πολεμίους οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὸ τὸ παρεῤῥηγμένον τοῦ τείχους ἐκδιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τὴν δ' αὐτὰ τὴν πόλιν ἁλισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ψόφου, ἁλισθρμοί τε ἦν, καὶ πλοία πολλὰ, καθάπερ εἰωθότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος ἐκλείπει, πολλοῦ δέους συμπεσόντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γὰρ μὲν, μεμνημένοι τὸ προτέρου πλήσματος οὐκ εἰσέβαλλον, ἕως ζῆτης καὶ εἰκάδος τῷ προφρημένου μηνός. τῖτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τῆς πληγῆς ἐφ' αὐτῶν ἐπληγησαν δύντος ῥωμαῖοι, τῷ ἱππέων ὅπλίξας ἑξακοσίους πρὸς οἷς πρέπει, εἰσήρχετο εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντες οἱ μὲν φύλακες αἰθόμενοι μὴ βοῆς ἐχώρουν ὅτι πολέμια. ἅλλος δ' ἐπ' εἰσβολῆς ταχέως καὶ πᾶς εἴσω γλωμένης, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὑποτρέμοντες, πρὸς τὴν ἄκρον αἰέφυγον, μὴ κατυπῆ καὶ βοᾶς. οἱ δὲ τὸν τῖτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δ' ἀπεκωλύθησαν ὅτι τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν ῥωμαίων φονεῖς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχοῦ φονευόμενον ὁ τόνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν τοῖς προσιοῦσι χόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεκόνει ὀνάσιος, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δ' ἥπερ κορυφὴ πάντοθεν πρὸς ὠδῖνας καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπῃρμένη, καὶ πανταχόθεν τῶν βάθους κατείχεται, ὥστε μηδεμίᾳ κρημνοῖς, κατόπιν τε ἐπαυθα τοὺς προβαίνοντας οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτρας κατακυλινδοῦντες ἐπάνω. αὐτοὶ δ' ὑψοῦ, ἄσπερ ἀσφαλεῖς βέλεσι χῶν) ἦ πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν αὐτὰρ θύελλα δ' ἀμφίνιος, ἢ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δ' αὐτῶν αὐέστρεφε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. οὔτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίστασθαι δυνατὸν βίαν ἐδυνάμενα τῷ πνεύματος μηδὲν ἑδρεῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν, ἐπανακάμπτον ἦ

A vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

B

Apud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ęgrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores; vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. cóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserũt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõstituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationib. in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcẽ recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupiũ multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis denolutis arcebant Iudęi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quædam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiã stare possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

C

D

E

F

G

Cap. III. Excidiũ Gamalæ.

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. VIII. Giscala à Tito capitur.

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptius, miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quæ ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatẽ volebat. Itaq; plenis hominũ muris, quorum pleriq; perditæ factionis erãt, mirari se ait, quónã freti cõsilio,

A ρωμαῖοι, καὶ ϖροϊόντες, οὓς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας ϖροτείνοντας. ἐπῆν δὲ τὸ θυμοειδὲς αὐτοῖς ὅτι ϖάντας ἐμίμνησκον τῆς ϖρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν ϖανταχόθεν οἱ ϖολλοὶ, ϖροϊέμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατερρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη κεῖται τὴν ἄκραν ὑπόρυκτο. συνέβη δὲ τὴν ῥωμαίων ὀργὴν ἐπ' αὐτοὺς δαπανοίας τῶν ἀλόντων ϖροτέραν φανῆναι. τεσσαρακίλιοι μὲν γὰρ ὑπὸ τούτων ἐφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ ϖεντακισχιλίους ἀνῄρέθησαν. διεσώθη δὲ ϖόλις δύο γυναικῶν ὑλὶς, τῆς φιλίππου ἦν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δ' ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς δυσημοῦ στρατηγήσαντος ἀρίστου τῷ βασιλεῖ φίλου τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τῶν ϖολεμίων ὀργαῖς ῥωμαίων λαθοῦσαι. ϖότε γὰρ οὐδὲ ἱππέων ἐφείσατο. ϖολλαὶ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ὑπὸ τῆς B ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν οὕτως ἁλῶναι ξύτῃ καὶ εἰκάδι μιᾶς ἐπανέστησαν, τῆς δυσεβείας ἀρξαμένης γορπιαίου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Μόνη δὲ γίσχαλα ϖολίχνη τῆς γαλιλαίας ἀνίκητος κατελείϕθη, τὸ μὲν ϖλῆθος εἰρηνικὰ ϕρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ ϖλέον γεωργοὶ, καὶ ταῖς ὑπὲρ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ ϖροσανέχοντες ϖαρεσκευάρμηνταί τινες αὐτοῖς οὐκ ὀλίγου ληστρικοῦ τάλματος, ὥσϖερ καὶ τῶν ϖολιτικοῦ συνεισόντων. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν C ἀποστασίαν, καὶ συνεφέστηκε λῃστὴς ϖοτὲ υἱὸς ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ϖανουργότατος τὸ ἦθος, ϖροχεῖρος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων ϖροκινδυνεύσαι, ϖαντί τε ὢν ὅλως ἀγαϖητὰ τὸν ϖόλεμον εἰς δυναστείαν ἐπιθυμῶν. ὑϖὸ τούτου τε στασιάδες ἐν τοῖς γιγάλοις ἐτάχθησαν, οἷς οὐ τυχὸν ἦν ϖροσβουλεύσασθαι ϖερὶ ϖόλεως, τὸ δημοτικὸν ἐν ϖολέμου μοίρᾳ τῇ ῥωμαίων ἔϕοβον ἐξεδέχετο. οὐ ϖαντάπασιν δὲ ὅτι μὲν τούτοις, ἦτον ἐκϖέμψειν συὼ χιλίους ἱππεῖς. τὸ δὲ λοιπὸν D ἄλμα ἀναμῖξαι εἰς συνοδόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐϖὰν ἔλθῃ εἰς καισάρειαν, τῆς συνοχοῖς καμάτου δίδοσθαι ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' ὀδηνίαν τῆς ϖόλεως τὰ τε σώματα καὶ τὸ ϖροθύμιον ὑϖοθρύπτου οἰόμενος ὅτι τοῖς ϖαλαιοῖς ἀγῶσι. ϖολὺ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῆς ϖόνον ἑώρα, ϖρὸς τοῖς ἱεροσολύμοις λῃσόμενον, ἃ δὲ βασιλεῖς μὲν οὔϖω τῶν ϖόλεως, καὶ ϖροαιρούσης E ἅλου τὸ ἔθνους, συῤῥιόντων δὲ εἰς αὐτὸν τῆς ἐν τῷ ϖολέμου ἀγαθοδρασιόϖονον. τόγε μὲν ϕύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ δὴ καταϖάλαι τειχῶν, ἀγωνίαν οὐ ϖάνυ τυχοῦσαν ϖαρεῖχε. τὰ δὲ ϕερόμενα τῆς αἰδρὰν, καὶ τὰς ϖάλμας, δυσμεταχείριστους καὶ δίχα τειχῶν ὑϖαλείϕεσθαι. διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας καθάϖερ ἀθλητὰς ϖροῆσθαι τῆς ἀγώνων.

Τίτῳ δὲ ϖροσϖεσόντι μὲν τοῖς γιγάλοις, δι' ἵππου μόνου δὲ ἂν ἐς ἐϕόδου τὴν ϖόλιν ἦεν. εἰδὼς δὲ οἷς εἰ ἕλοι F ληϕθεῖσι ἀλϕαδιασόμενον ὑϖὸ τῆς στρατιᾶς αἰδέλιον τὸ ϖλῆθος, καὶ δὴ αὐτῆς νόσος ἤδη ϕέρουσα, καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ϖλέον ἀκμάζοντος συναϖολούμενον τοῖς ἀνίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίᾳ ϖροσχωρῆσαι τῇ ϖόλει. καὶ δὴ τῇ τείχους αἰδρᾳ καταβήσας, οἳ τὸ ϖλέον ἦσαν ἐν τῷ διεϕθαρμένου τάγματος, διαμιμνήσκει ἅϖερ ϖρὸς αὐτοὺς, ϖεϖοιθότας ϖάσης G

πάσης

πάσης ἁλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μένουσιν. ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ μίαν ῥοπὴν καταρραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ δ' τ ἰδίων κτημάτων ὑπολαμβάνοντας, ὅσοι τ ῥωμαίων δεξιᾶς ἐπίστευσαν, αἷς ἐ νῦν προστίθεσαν αὐτοῖς, μηδὲν μνησικακῶν ἀ αὐθαδέως. εἰ γὰ συγγνωστὸν, ἐλπίδος εἰλπίδα, μηκέτι μὲν τοι τ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ὄντι μενεῖν. εἰ δὲ καὶ πεισθήσονται λόγοις φιλανθρώποις, καὶ δεξιᾶς πίστεως, πρὸς ἀὐτοὺς ἀφεδεῖν τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πιεζόμενον τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες δηλοῖεν. μόνοι γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθαδέστατοι πολεμίων. πρὸς ταῦτα τῷ μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβαίνειν. προδιείληπτο γὰ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς σπονδὰς, ἢ δέξαιντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τ πόλιν. ὁ δ' ἰωάννης αὐτὸς τε ἀμαπαύειν ἔφη τὰς προσκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πρόσω, ἢ συναναγκάσειν. δῆλον μὲν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ἄσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ συνίστασθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δ' οὔτε ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ἔζη ἡ τῆς ἑβδομάδος ἑορτὴ, οὔ τι τῷ ἐνδιδόναι αὐτοῖς, οὐχ ἥττον ἀσεβεῖν τῷ διαπρίασθαι τὸν βιασάμενον. φέρειν δ' ἐκείνῳ μὲν, οὐδεμίαν βλάβην τὰ ὑπερθέσεως. τὸν δὲ αὖ πᾶς ἂν νυκτὶ βουλεύσαντα ἄσπερ μὴ πάλαι, ἐξὸν περιστρατοπεδεύσαντα φυλάξαι. μίαν δ' ἡμέρας αὐτοῖς, τὸ μηδὲν ἐνδιαβάλλειν τῷ πατρίων νόμων. πρόφασιν δὲ τῷ ἐνδιδόναι εἰρήνην χαριζομένῳ, τοῖς συζομένους τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. ἕνα τοίνυν ἐσφίζεσθαι τὸν τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σεβαζόμενον, ὅσον τῆς ἑαυτῶ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δ' εἰσπεπλησθῆναι ἐνδημούσης ἐ πόλεως ἀλούσης, ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων ἐ βίᾳ. θεοῦ γὰ ἦν τὸ ἔργον ἅπαν τῷ σώσαντος τὸν ἰωσήπου δῆλα τὸν τῷ ἱεροσολύμων ὀλεθρον, τὸ μὲν μόνον πεποιῆσθαι τίτον τῆς σπορᾶς τῆς ἐνθένδε, ἀλλὰ ἐ τῆς πόλεως παρρωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς πολεμίοις. μεσούσης δὲ ὄντι τροχιᾶς, καὶ μικρὰ καρτερᾷ, δῆλ μίσος αὐτοῖς τὴν πολέμου γαλιλαίους, ἔχοντα πλῆθος τὸ οἰκητόρων, καὶ τῶν ὀχυρότητα, τῆς ἐφ' τὸ ἔθνος ἀλλοφυλῆς ἐφόδιον. νυκτὸς δ' ὁ ἰωσήπος, ὡς οὐδεμίαν ἐφεῖτο τῇ πόλει ῥωμαίων ἐφ' ἑαυτὸν φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς ἐφ' αὑτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα ἑ γλιτῆς ἀναλαβὼν, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφευγε. μέχρι μὲν ἑβδόμου σταδίων ὡς οἷόν τε λαθὼν συνεχῶς ἀπαλλὰν γυναικῶν καὶ παίδων ὄχλον, ἀθεσπεσίῳ κατασφαλείᾳ τοῖς ὑπὸ μηχαλωσίας καὶ τῶ ζῆν φόβοις. περαιτέρω δὲ προϊόντες ἐ πολέμιον το, καὶ ὑπαὶ τῷ ἐκφόβων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅσον γὰ ἔκαστ' τῷ οἰκείων ἐγγίζε πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγυτέ ὑπολαμβάνειν εἶναι τῷ πολεμίων, παρεῖναί τε ἤδη τοὺς μηχαλωπουμένους ὑποπτεύοντες ἐπ' ὀλέθρῳ, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ὦν τῷ ἐρήμου φόβον ἐπιστρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων ὅτε ἔφευγον, κἀνθέλαις τὸ ἐπίπλοον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸς τίτου λεωφόρου, ἢ τῷ φθάνοντι ἕως συνέβαινε τοὺς πολλοὺς. οὗτος ἡ γυναι-

A cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno imperiu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma
B crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad mutum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in
C ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamẽ diem Iudæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos: quàm qui cogerent: piaculum commissuros, ipsúmque Titum: nul-
D lum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, vere-
E batur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas
F Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cũ familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium
G fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitũ, quem ipsorum cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instãtibus quos fugissent: multíque simul ruebant, & circa viam plurimos certamẽ præcedentium cõterebat. Miserabile autẽ fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: cóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Tit⁹ ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrētes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed cum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducūt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingrediturr: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initiū.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, quivnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnūque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorū quidem, quos fugiētes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circuiēs spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, ἢ παιδίων ἄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς αὐανλίους ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγενῶν, ἐθάρσησαν μετὰ κωκυτῶν ἱκετεύσαι φείσασθαι. ἀλλ' ἐκεῖνα τὸ Ἰωάννου παρακέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, εἴθα καὶ μετὰ τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦντα τοῖς ῥωμαίοις. οἱ μὲν οὖν τῶν ἀθροιζομένων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύων ἢ τάχους, ἐκέδρασον. τῶν δὲ μὴ ἡμέραν ὅτι τοὺς σωθέντας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. αὐτίκα δὲ αὐτῶν τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μὴ γυναικῶν προσελθόντες, ἀσμένως τε, ὡς δι-ωρύττειν, καὶ φεύγειν ἐλθυθερούσαντα τὴν πόλιν. ἐδέχοντο γὰρ ἅμα τοῦ τῶ Ἰωάννου φυγῆ, καὶ παρακάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ἐπολεμοῦντας τ' νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς θύρας τῶ δήμου ἐκ δευτέρου θέμενος, μόλις ἐπεισε τῆ ἱππέων, ἰσαίνειν διώξουσιν. οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τ' ἄ συναπεσάντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, ζωγρία δὲ καὶ παιδία ξισχιλίων ὀλίγον ἐπιδέοντα, ἀνδραποδισμῶς ἐπανῆγον. ἐ δὲ τῖτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τοῦ μὴ φθάσαι τιμωρήσασθαι τὸν Ἰωάννην τῶν ἀπόντων. ἱκανὸν δὲ ἀποχήσαντι τῆ θυμῶ, φθάσαν ὅτι ἔχοντο πλῆθος τῆ αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διαφθαρμένους, εἰσῆκε τὸ αὐθαιμοῦν μέρος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῶν στρατώτας ὀλίγον τ' τείχους φθάσαι κελεύσας τόμῳ καταλήψως, ἀπειλῶν μᾶλλον, ἢ κολάσοντος τοὺς ταρασσόντας τὴν πόλιν αἰτιασάμενος. πολλοὺς δ' αὖ καὶ τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ διαφορᾶς ἰδίας, ἐσδιέβαλλον τοὺς αἰτίους εἰ διακείνοιτο τοὺς τιμωρίας ἀξίους. ἄμφιον δὲ ἐν μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ πρὸς τῆ οὐκ ἀξίων αὐτῆ συναπολλυῖν. τὸν μὲν ἴσως καὶ σωφρονῆσαι δέῃ κολάσεως, τὴν ὅτι τοῖς παρελθοῦσι συγγνώμῳ αἰδούμενον. ἀδιόρθωτον δὲ τὴν ὅτι τοῖς φθαναλωθεῖσι τιμωρίαν ἐν. φεύγειν μὲν τὴν πόλιν ἀσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφίξειν, καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλήψῃ ἔμελλε. γαλιλαῖα μὲν οὕτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι φέρυμάσασα ῥωμαίους.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον Ἰωάννου, ὁ δῆμος ὑπεξέχυτο, καὶ ἐφεῖ ἐφεῖ ἕκαστον τῆ συμπροφυγόντων, μυρίῳ ὅμιλος συνηθροισμένῳ τὰς ἔξωθεν συμφορὰς αἰσθησόμενος. τῆ δὲ τὸ μὲν ἄθυμα θερμὸν ἐπικοπτόμενον, ἐδήλου τὸν αἰάγκην. ἠλαζονεύοντο δὲ καὶ κακοῖς, οὐ προφυγόντας τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων δὲ ἐν ἀκαιρίστων, φθαβόλως φερόντων ἐφεῖ γέλαλα καὶ πολίτας ἀθρόους, δίον τὰ ὅπλα καὶ τὰς αἰχμὰς ταμιεύσασθαι τῆ μητροπόλῃ, ἐ συμφυλάσσειν. εἴθα δὲ παρεσκέλλον τὸν ἄλλοσιν τῆ μαχέλλων, καὶ τὸν λεγομένων δ' ἀκμόνος ὑποχόρησιν αἰτεῖν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνόουν. ὡς μέντοι τὰ φεῖ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούθη, σύγχυσις μεγίστη κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῶς ἑαυτῆ ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἤτ[ε]ν ἀνυθρία. φεῖσεν δὲ ἐκείνους ὅτι τὸν πόλεμον ἐσῆγε τοῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀδικῶ κατασκάζων, τὴν δὲ οἰκείαν δύ-
ναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνεύόμενος τῆς τῶν ἀπει-
ρων ἀγνοίας, ὡς οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ τὰ
γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ ἐπὶ τοῖς
ἑαυτῶν τείχεσι καταῤῥίψαντες τὰς μηχανάς· τοιοῦτος τὸ
πολὺ τῆς νέων ἐφορμὴ διέφθειρεν, καὶ ἐπὶ μὴν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῆς δὲ σωφρονούντων καὶ γεραιῶν, οὐδὲ εἷς
ὃς τὰ οὐ τὰ μέλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πό-
λεως εἰς χεῖρας ἐλήλυθε. ὁ μὲν οὖν δῆμος οὕτω τότε
τοιαύτη συγχύσει. ἐφέστη δὲ τὰ κατὰ τὴν χώραν πλῆ-
θος, τῆς τε ἱεροσολύμων στάσεως. ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὸν
μεγάλων εἰς καταστάσεως, οὐκ ἀπαυδὼς δὲ ἐπὶ καινο-
στάσεως εἰς ἐλπίδας καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρ-
ῆσε τὰ αὐτῆς, καὶ φρουρεῖς ἐγκατέστησας, ὑπέστρε-
ψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῆς δὴ δεξιᾶ ἐφεστη-
κότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ καὶ
πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τὸ ἐπὶ ῥωμαίων ἀνίετο,
εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐν δὲ τῆς ἱερο-
σόλυμα τῆ πολέμου, φεύγοντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας εἰρήνης,
ἕως χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἦπτετο τῆς μὴ
ὁμογνωμόνων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφειδιά-
ζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοί, καὶ συνιὼν ἕκα-
στος φεύγοντας τοὺς τὰ αὐτὰ φρονοῦντας, ἤδη καὶ πλῆ-
θος ἀστασίαστον τὸ. καὶ στάσις μὲν ἐν ἅπασι πανταχοῦ. τὸ δὲ
νεώτερον δὲ καὶ τῆς ἔπαλξιν ἐπιθύμουν, ἐπικράτει τὸ
νεάζειν καὶ τόλμη γεραίων καὶ σωφρόνων. ἐξάπαντος
δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῆς ὑπαρχόντων,
ἔπειτα συνταγόμενοι καὶ λόχους ὑπὸ ληστείαν τῆς καὶ
τὴν χώραν, ὡς ἀνομότητος καὶ ἀδικομανίας οὐδὲν μᾶλ-
λον τῆς ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ
τοῖς πορθουμένοις κουφότερον δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥω-
μαίοις ἅλωσιν.

Οἱ φεύγοντες δὲ τῆς πόλεων, τὸ μὲν ὄνῳ τῆ κακο-
παθῶν, τῇ δὲ μίσει τῆ ἐθνους, καὶ ἐπὶ μικρὰ φορτί-
μενον τοῖς κακουμένοις, μέχρι πόρρω τῆς καὶ τῆ χώραν ἁρ-
παγῶν ἀθρόοι διῆλθον οἱ τῆ παντοχοῦ συνταγμάτων ἀρ-
χεληστοί, καὶ ὑβριόμενοι πανοικίας σῖτος, εἰς τὰ ἱεροσόλυ-
μα συμπαρεισφθείροντο τυμ, πόλιν ἀσρατήγητον, καὶ πα-
ρεῖχεν ἑαυτὸν ἔθει πᾶν ἀνομημάτων διχομένου τὸ ὁμό-
φυλον. τότε δὲ οἰομένων ἁπάντων τοὺς ἐπειχουσίους
πάντας, ἀπ' ἀνοίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὲ καὶ δίκα
τῆς στάσεως, ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ
ἀλλήλων, καὶ ἀργῷ φορτίζαπλοῦν τὰ τοῖς μαχίμοις
διαρκεῖν δυναμένοις, καὶ πρὸς τὸν πολέμου, στάσιν τὸ
αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπεκατασπάσαν. ἄλλοι τε ὑπὸ τῆς
χώρας ληστὰ παρειλθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς
οἴκοθεν φορτλαβόντες χαλεπτέρους, οὐδέν τι τῆ δι-
κῶν παρέλασαν. οἵ γε μόνον ἁρπαγὰς, καὶ λεηλασίας
τὴν τόλμην ἐμόζιν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώ-
ρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὑπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ
φανερὰς, καὶ μὲθ' ἡμέραν, καὶ τῆ ὑπερημοστάτων καταρ-
χόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀντίπαν οἶκον τὸ βασιλείου
γένους, καὶ τῆ καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημο-
σίους θησαυροὺς πεπιστευθαι, συλλαβόντες εἶρξαν.
ὑπὸ τούτῳ λέγεται πρὸ τῆ ὑπατείων, καὶ σωφρονῆν
ῥαγουήλου, βασιλικὸν ὄντα καὶ τούτων τὸ γένος, φεύ-
γει δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν φεύγειν δοκοῦντας. ἐπὶ

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & impetitorum ea cauillatione insitiam decipiés, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus: prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gischala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducés eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitábat: quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi diffiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autē atmorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atq; audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædati cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesset: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigati pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suę permissos haberet, comptehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis similiter vtrũq; familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbãtur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licêtiam comparatent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demóstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, nõ solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eũ rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabãtur. cæteri verò sacerdotes, procul spectãtes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésq; sacrorũ solui grauiter ingemebant.

ἡ κατάπληξις εἶχε τὴν δῆμον, καὶ καθάπερ καλλημένης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστος σωτηρίαν ἐμήτα. τοῖς δ' ἐκ ἀπόχρη τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων, ἀδὲ ἀσφαλὲς ἔφορτο μένειν πολλοὺς δυνατοὺς ἄνδρας ἔτι φυλάττειν. ἱκανοὺς μὲν γὰρ εἶ καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν πολλοῖς ἄνδρασι παρεῖναι ἐκ ὀλιγανδρίας ἔλαττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινδύνου πρὸς τὴν ἀδικίαν. δόξαν οὖν οὐδὲ αὐτοὺς ἀναιρεῖν αὐτούς, ἐκπέμπουσι τῶν ἱερέων εἰς φόνους πρόχειρόν τινα, δορκάδος υἱὸν ἐπαλεῖτο παῖς καὶ τὴν δεκάνεον γλῶσσαν. ᾧ δίκην συνήθονται εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐφιέντες, δεσφάττουσι τοὺς συνειλημένους. ἀδικημάτων δ' ὅτι τηλικούτων μεγάλων ἀπηλλάγοντο πρόφασιν, ἐλευθερίαν δὲ αὐτοὺς ῥαιμαίους πρὸ τῆς ἀδουλίας τῆς ἱεροσολύμων, καὶ προδότας αὐτομολήσαντας τῆς κοινῆς ὑδοθείας ἔφασαν, καὶ δὴ καὶ ἐπλάζοντο δ' ὅσοι τοῖς τολμήμασιν, ὡς δυνηθῆ καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγονημένοι. συνέβη δ' οὕτως τοσοῦτον ὠμὸν τὸν δῆμον ταπεινότητος καὶ δίους, εἶναι ὑπονοίας προσῆκεν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶ καὶ τὰς χειροτονίας τῆς ἀρχιερέων. ἄνευ γὰρ τῶν τὴν ποιήσαντες, ἐξ ὧν καὶ δικαιοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδίκνυντο, καὶ δίκασαν ἀσήμους καὶ ἀγενεῖς, ἵν' ἔχωσι συνεργοὺς τῆς ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν δὴ τυχοῦσι τῆς αὐτῆς τιμῆς, ὑπακούειν ἦν αὐάγκη τῆς φθαρῆναι. συνήμων ἦ καὶ τοὺς ἐν τέλει ποικίλας δόλους καὶ λογοποιίας, καθὼν ἑαυτοῖς ἐν τῆς πρὸς ἀλλήλους τῆς καλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχρι τῆς οἷς αὐθρώπους ἐφεμπλησθέντας ἀδικημάτων, δεῖ τὸ θεῖον μετανίψαι τὴν ὄψιν, καὶ μιαιφονήσαντας τοῖς ποσὶ, παρέσχον οἷς τὸ ἅγιον, ἐπανισταμένου τὸ αὐτοῖς ἤδη τὸ πλῆθος. ἐπῆν γὰρ ὁ γενεώτατος τῆς ἀρχιερέων ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν σῶσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῆς βουλῶν θεὰς ἐξέφυγε.

Οἱ δὲ τὸν ναὸν τὸ θεοῦ φρούριον αὐτοῖς, καὶ τῆς κατὰ τὸ δῆμου ταραχὴν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἐν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεῖχον δὲ τοῖς δεινοῖς ἱερωσύνη τὸ τῆς συνεργουμένων ἀληθότερον. δεισιδαιμονοῦντες γὰρ τὰς τὸ δῆμου καταπλήξεως, καὶ τὸν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, κληροῦσι ἐπιχείρησαν ποιῆν τοὺς ἀρχιερεῖς, οὔσης οὐς ἔφαμεν καὶ γένος αὐτῶν τῆς ἀδοξίας. ἐν δὲ προφάσεως μὴ τῆς ἐνοχλοῖς ἔθος ἀρχαῖον, ἐπῆν δὲ καὶ πάλαι κληροῦν ἔφασαν εἶ τὸν ἀρχιερωσύνην. τὸ δὲ ἀληθὲς, τὸ βεβαιοτέρου νόμου καταλύσεις, καὶ τάχα προς δυνασείαν, τὰς ἀρχὰς δ' αὐτῶν καθιερωμένους. καὶ δὲ μεταπεμψάμενοι μίαν τῆς ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιαχὶμ καλεῖται, διεκλήρωσαν ἀρχιερέα. λαγχάνει δὲ ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα δεδοξάς αὐτῶν τὸν θεὸν μέαν, φανίας τὸς ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἀφθας, ἀνὴρ οὐ μόνον ἀναξίῳ ἀρχιερωσύνης, ἀλλ' οὐδὲ βεβαιωμένῳ σαφῶς, τί ποτε ἐν ἀρχιερωσύνη δ' ἀγνοίαν. ἀπὸ γοῦν τῆς χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοδίῳ κατακόσμουν περιστολῇ, τήν τε ἐσθῆτα περιτιθέντες ἱερὰν, καὶ τὰ τελεῖν ποιῆν ὑπὸ κάμερῶν διδάσκοντες. χλεύην δ' ἐν τοῖς ἐκείνοις, καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀστύθμα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπενδεδυμένοις πέρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆν, καὶ κατῆσχυνον τὸ τῆς ἱερῶν τιμῆς καταλύσει.

ταυτὶ λέγω

ταύτην τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἠνέσχετο ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ὅλῃ τυραννίδος κατάλυσιν, ὥρμων πάντες· καὶ γὰρ οἱ θεοῦ χάριν δοκοῦντες αὐτῶν, ζωμὸν τὸ ἡδύοσμον πυ, καὶ ὁ γαμαλιήλου συμεὼν, παρεκέλευον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόους, καὶ κατ' ἰδίαν ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πιέσθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάραι τῶν μιαφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δημοσιώτατοι τῶν ἀρχιερέων, γαμαλιὴλ μὲν ἰησοῦς, ἀνάνου δ' ἄνανος, πολλὰ δῆμον εἰς νουθέτησιν καθιστάντες ἐν τῷ συνόδῳ, ἐπήγειραν τοὺς ζηλωτάς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ὁρμῶσιν, ἀλλ' ἐ ζηλώσαντες τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων, καὶ ἐπιβαλλόμενοι. ἐ δὴ συνηθροίσθη πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς φονεύμασι.

Κεφ. ιγ. Ὅτι ὁ θεὸς τὴν ἄμυναν ὑρμημένων, τῶν δυσεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, καταστὰς ἐν μέσοις ἄνανος, ἐ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀπιδὼν, ἐμπλήσας τὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων ἠ καλόν γε εἶπεν ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὅπιδεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγαν καταγέμοντα, καὶ τὰς ἁβάτους ἐ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαφόνων συνοχλουμένας. ἀλλὰ θρεκόμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, ἐ τὸ τιμιώτατον καλούμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, ὑπὲρ τοσοῦτον γήρως ὑπομένων διπλεᾶ θάνατον· εἰ δ' ὧν μόνος εἰμὶ καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τίνι ἐμαυτοῦ ψυχὴν ὅπιδώσω μᾶλλον ἢ θεῷ; τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναιθιοῦντι, καὶ παρ' οἷς ὀφέλουσιν ἡ τῶν ἐν χροὶ παθῶν ἀντίληψις; ἁρπαζόμενοι γοῦν ἀνέχεσθε, ἐ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ ὅπισθεν τὶς ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τὶ μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐξ ἀφύσεως ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς προεῖδεσθε τοὺς πρώτους σωισταμένους, ἔτι δ' ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεστρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς πρώτας αὐτῶν ὁρμὰς ἐπικόπτειν ὁρμῆς, ὅτε λῃστείας καθάπτοιτο τῆς συγγενείας. ὑμεῖς δ' ἀμελήσαντες ὑφ' ἁρπαγὰς παρεξεώσατε τὰς ἀλιτηρίας, καὶ πορθουμένων οἴκων, λόγος μὲν οὐδείς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἤρπαζον τοὺς διαπότας, καὶ συρομένοις δι' μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐπήμυνεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἡσίαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας. ἐαλήκεσαν πόσοις καὶ πόσοις, ἀλλὰ ἀκατηπάτους ἀφ' ἑτοίμου οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλουθον μὲν ὅπιδεῖν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπέσθομεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ὀΐς ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκομένοις τῷ κρείττονι ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὶς ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως ἐκίνησε τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποδύντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τοῖς τῶν τολμημάτων βαθμοῖς μὴ βαρύνεσθε τὴν ὑποροχλιόν. καὶ γὰρ νῦν πάντες αἰ ὅλῃ μείζον φρονοῦσαν, εἴτε τὴν ἁγίων κατάλυσιν μείζον εἶχον. κεκράτηϗ μὲν ἦν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄπορα τὶς ἢ φρούριον. ἦσθε δ' ὅλῃ πεπυκασμένοι τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τὶ βλέπετε, καὶ τίσι τὰς

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Ioſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quàm ſimul vniuerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, ſanctúmque locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi,
B Gamala quidem filius Ieſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius ſegnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim ſe ipſi vocabant, vti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaque in concionem populo congregato; cunctíſque indignantibus occupationes ſanctorũ; itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciſcendum, propterea quòd in-
C expugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro ſenectu-
D te quidem mea mortem ſuſtinens gloriolam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt viuere in populo, clades ſuas minimè ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliati patimini, ac verberati tacetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis veſtra potentia nu-
E triti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cùm adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armatis quieſcentes, in voſmetipſos arma vertiſtis? cùm primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipſi rapiebantur, eíſque cùm per mediam ciuitatem traherentur,
F nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, ſed quòd non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. reſtabat eoſdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini etiã ſancta cõculcari videres? Cúmq; omnes audaciæ gradus nefariis
G hominibus ſubieceritis, eorum præſtantiã reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, ſi quid maius quod exterrerent inueniretur. Tenetur quidem munitiſſimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſiue caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper vertices poſitis, vt videtis, quid cogitatis, aut quib.

veſtras ſententias applicatis ? An Romanos expectatis, vt ſanctis veſtris opitulentur? Ita quidem ſe noſtræ ciuitatis habent res: eóque iam calamitatis ventum eſt, vt miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectísq; vulneribus veſtris,quod etiam feras beſtias facere videmus, non vltum ibitis in hos , qui vos percuſsêre ? Non ſuas quiſque recordabitur clades , & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima,& maximè naturalis,cupiditas libertatis. ſeruitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus,tanquam ſubiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent , dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus eſt dè maioribus loqui ? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus , verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet cauſæ , niſi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis ſeruire non patimur,gentiles noſtros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes , ad fortunam ſemel id referunt , cuius iniuria victi ſunt. At verò peſſimis ſuorum cedere , ignauorum eſt , & cupientium ſeruiendi. Ad hæc autem , quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo , quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam ſi ab his capti fuerimus(abſit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur,quàm iſti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit,illorum quidem in templo donaria cernere,gentilium verò ſpolia,qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : eósque viros trucidatos videri , quibus etiam illi poſt victoriam obtemperaſſent ? Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos eſſe limitem profanorum , aut ſacratæ quicquam conſuetudinis præterire , ſanctorum autem ambitum , quamuis procul aſpectum perhorreſcere : quoſdam verò in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici ? Multò nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi propriè rebus ſunt aptanda vocabula , fortaſſe reperietur , legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos , hoſtes verò *intus* haberi. Verùm hos inſidiatores libertatis exitio deberi , neque facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium , certum eſt: idémque omnibus vobis , & ante orationem meam eſſe perſuaſum , atque ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. plerique autem fortaſſe multitudinem eorum , atque audaciam reformidant : & præterea quòd in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc vt veſtra negligentia conflata ſunt , ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur , eo quòd nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat : & audaciam plus accendit , quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit : locóque ſuperiore vtentur , & quidem cum apparatu,ſi iis tempus demus.

A γνώμας ποθ' ἁλῶντα; ῥωμαίους ἆρα φεισόμενοι, ὑμῶν βοηθήσουσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν ὕπερ τὰ ἐσχάτα τῆ πόλει, καὶ ἐς τοσοῦτον ἦκομεν συμφορᾶς, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξαναστήσεσθε ὦ τλημονέστατοι, καὶ ἐς τὰς πλησίας ὀπισθαφέντες, ὃ καὶ τῶν θηρίων ὄζον ἰδίων, τοὺς τύπους ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, οὐδὲ ἃ πρὸ ὀφθαλμῶν θήσεσθε ἐς τὴν ἄμυναν, ὑπολοίπου ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ ἡμιῶπτον τῆς παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ὀπιθυμία. φιλόδουλοι γὰρ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ ἐκ προγόνων τὸ ὑποτάσσεσθαι ἀδιαλείπτως. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ οὔτε τῆς αἰγυπτίων, οὔτε τῆς μήδων δυνάστείας ἠτίμησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῆς προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐφ' ὁπλίσχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τοὐναντίον, ἵνα δ' οὐδὲν ἔχει πρόφασιν; οὐ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τοὺς τῆς οἰκειοτέρης δεσπότας μὴ φέρομεν τοὺς, τῆς ἀσφαλοῦς τυράννου ἀνεξόμεθα; καὶ τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἐπάναγκες τοῖς αἰεὶς τὸν ἅπαξ ἠττηθεῖσαν τύχαν. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἶκειν πονηρὸς, ἀλγινὸν ὄζει καὶ θεομιμήτων. ἐπεισὶ δὲ ἅπας ἐμπέδλιν ῥωμαίων, οὐκ ἀναπρύψομαι πρὸς ὑμᾶς ἐπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμποδὼν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅπ κἂν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπίη δ' ἡ πεῖρα τῶν λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς ἠδικήκασιν οὗτοι. πῶς δ' ὦ ἀνδρῶν ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ αἰδήματα ἐλέπθαι. τὴν δ' ὁμοφύλων τὸν σῶλα συνυλκηπόπων καὶ αἰνόπατον τὴν τῆς μητροπόλεως δ' ὄψιν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντο αἱ καὶ κεῖνοι κρατήσαντες ῥωμαίους μὲν μηδέ ποτε ἐπαρθένιαν τοῦ θεοῦ τῆς βεβήλων, μηδὲ ἀνδραποδίσαί τι τῶν ἱερῶν ἐτῶν, πεφεικέναι δὲ πάντων ὁρᾶτε τοὺς τῆς ἁγίων ἀσεβόλους, ἀμηχάνους δὲ πινας ἐν τῆδε τῆ χώρα, καὶ ξιφοκτάς ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμφερεπατῶν μέσους τοῖς ἁγίοις, θερμοὺς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἐχόντας φόνου; εἶτα τὶς δίδοικε τὴν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοὺς ἐν συγκλείσῳ πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μιξομένους; καὶ γὰρ ἂν εἰ ἐτοίμους δεῖ τοῖς ἀσφαλέσι πλείστης ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν εὕροι τις ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιοτάτους τῆς νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ἔστι μὲν ἐξώλεις οἱ ὀπίθυλοι τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἀεὶς ἀ διεπράξασιν οὐκ ἄξιαν ὀπινοῆσ δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἶναι πεπεισμένους οἰκοθεν, καὶ ἀεὶ τῆς ἐμῆς λόγων παρορμήσθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἀπονεύειν. καταπλήσσει δ' ἴσως οἱ πολλοί, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ τόλμαν, ἔστι δ' καὶ τὸ ἐκ τοῦ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δ' ὥσπερ συνέστη δεῖ τὸ ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ νῦν αὐξηθέντ) πλέον ἐμπορεύεται. ἐκ γὰρ τοσούτου θεοῦ αὐτοῖς ὀπιζέφυ) καθ' ἡμέραν, πάντες πορρωθεν εἰς τὰς ὁμοίους αὐτομολοῦντες, καὶ τὸ τόλμαν ἐξάπτει μᾶλλον, μηδὲν ἐμπόδιον, τοῦτ τόπῳ καθύπερθεν ὄντες, χρήσαιντο καὶ μὴ φθάσωσιν, αὐ ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

B

C

D

E

F

G

πισεύσαι ἢ ὡς ἐαὐ θεοβαίνωμεν ἐπ' αὐτοὺς, ἧσσον ἢ τὴ
συνειδήσει ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τὲ ὕψους, ἀ
λεῖσι μὸς δόξαν λεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβριζόμενον αἰασρέψῃ
κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀχαφθαρ
τότερον βέλεσιν οἱ ἀνοσιβεῖς. μόνον ὀφθαλμῶν αὐτοῖς
καὶ καταλείπετε. καλὸν δὲ καὶ θεοσπῆσαι τὸν κίνδυνον,
ἀποθνήσκειν θεὸς τοὺς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καὶ
μὴ θεὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ἀφ' ἢ θεοῦ, καὶ τῆ
ἁγίων θεοφίλῳ. θεοπήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμη τὲ καὶ χει-
ρὶ, καὶ οὔτε βέλτιά τις ὑμῖν λείψει θεὸς ἀσφάλειαν
ἐξ ἡμῶν, οὔτε τὸ σώματος ἔλεον φείσεσθε ὑμῶν. τούτοις
ὁ ἄναξ ὠδήγει τὸ πλῆθος βέλτιον τοὺς ζηλωτάς,
οὐκ ἀγνοῶν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τὲ
καὶ τόλμῃ καὶ ὠδαστήμασι ψυχῆς, τὸ πλέον δ' σωφ-
ρονοῦντι τῆ εἰργασμένων. ἐς ὃ δὲ σεισόμενον αὐτοὺς εἰς ἐχά-
στην συγχώρησεν, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ
πᾶν ὅπως οὐ παθῶν θεοηρεῖτο μᾶλλον, ἢ θεοιδῶν ἐν
τοιαύτῃ τὰ θεράγματα συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν
αὐτοὺς ἐδόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ θεοκινδυνεύειν
ἕκαστος ἑαὐ ἑτοιμότατος.

Κεφ. ιεʹ. ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ ἄναξ κατέλεγέ τε, καὶ συνίστατο τοὺς
ἐπιτηδείους θεὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι
τὰ ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγελλοῦντες αὐτοῖς πάν-
τα τὰ ὠδαφ' ἡμῶν) παρεξύνοντο, καὶ ἐκ τῆ ἱερῆ θεοπη-
δήσεις ἀθεῖς τε καὶ λαχοις. ἀθυμότερος ἐφείδοντο τῆ
θεοσυλαιόντων. ἀθεσίζετο δ' ὑπ' αὐτῶν ταχέως τὸ
δημοτικὸν, πλῆθος μὴ ἐαφέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συλ-
λεγέντι τῶν, λῃστὴ μόνον τὲ ζηλωτῶν. τὸ θεόθυμον ἢ παρ'
ἑκατέροις, ἀσπλήρη τὰ λειπόντα. τὲ μὴν ἀπὸ πόλεως
ἀθλιότατον ὀργὴν ἰσχυροτέραν τῆ ὅπλων, τῆ δ' ἀπὸ
τῆ ἱερῆ τόλμαν παντὸς πλήθους ἐαφίσχυσαν. καὶ οἱ μὴν,
ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς
λῃστὰς ἐκνόψαιεν αὐτῶν. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῦεν,
οὐκ ἔσιν ὅς τιν' ὑστερήσειν πίστεως. συνερρήγνυντο
δὲ σφαττηδούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν ἔρυθρον καὶ τὸν
πόλιν καὶ θεὸ τὸ ἱερὸν λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους,
καὶ πόρρωθεν ἐκκαντιζόμενοι. κατὰ δὲ τὰς ὁρμὰς οἱ
κρατοῦντες ἐχώρουν τοῖς ἔξωθεν· καὶ πολὺς μὲν ἐκπί-
πτων φόνος, ῥαυματίαι δὲ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοὺς μὲν
ἀπὸ ἢ δήμου, διακόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ θεράποντες.
ὁ ἢ ὄλεθρος τῆ ζηλωτῆ, εἰς τὸ ἱερὸν αἰεὶ καθαι-
μάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος, ἐ μόνον αἱ τις εἴη τὸ ἐαυ-
τοῦ αἷμα, μεῖξαι τὰ ἄγια. καὶ μὴν οὐδ' τοὺς συμβολὰς
ἐαφέχοντες, ἀεὶ θεσπεσιοι οἱ ληστρικοί. τὸν θυμωθέντα
δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλέους ἀεὶ γενόμενοι, καθίζον-
τες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοὺς ἕπομένους
ἀναχάρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, τῶν μὲν ὄπισθεν
ἀνέφυσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ ἐκείνων μηκέτι
ὑπεχόντων τὴν βίαν καὶ μικρὸν ἢ ἀναχωρησάντων εἰς τὸ
ἱερὸν, συνεφαπίπτουσιν οἱ φεύγοντες. τοῖς δὲ κατα-
πλήξεις ἐμπίπτει στρεφομένοις ἐ φρόνιμον φεύδολον,
καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀποκλεί-
ουσι τὰς πύλας, τοῦ δὲ αἰσίου, θεοσβαλεῖν μὲν
οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ ἐκείνων
βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἠγεῖτο καὶ κρατοῦν

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio sceleꝝm perdet. Fortassè autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suísque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescíens iam expugnari vix posse propter multiudinem ac iuuentutem animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetra-
C uerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum.
E Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vtebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis diserit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt.
G illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non luſtratum priùs populum introducere. Ex omni autem ſuorum multitudine ſex ferè armatorum millia ſortitus, cuſtodes eos in porticibus collocat. his autem qui ſuccederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honeſtorum ab optimatibus ad id electi, mercede cõductos pauperes vice ſua præſidiis deſtinabant. Fit autem his omnibus exitij cauſa Ioannes, quem ex Giſcalis effugiſſe prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur inſidias. Itaque tunc eadem quæ populus ſentire ſe ſimulãs, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti conſiliũ, quàm noctibus peragranti cuſtodias: omniáque ſecreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi conſilium non prius quàm caperetur, inimici ſciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obſequiis, ne in aliquam ſuſpicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate ſuſpectior: eóque ipſo quòd etiam non accitus aſſiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perſpiciebat Ananus, omnia ſua conſilia hoſtes intelligere. & quæ Ioannes faceret, ſuſpicionem proditionis habebant. ſubmouere autem illum non erat facile, neque poſſibile, quòd malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui ſummis rebus adhibebantur, patrocinio ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentum benevolentiæ cauſa peti: nihilque dubitans, & fidem populo ſe ſeruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque conſilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúſque ſocij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam ſuſpicione ſuis eum conſiliis adhibebant: móxque ab iiſdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa ſua polluereturne quiſquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contrà pro benevolentia iurauiſſet, ingreſſus ad eos, medius conſtitit: & ſæpe quidem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum ſociis cogitaſſet. nũnc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſe diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſtò fuerit auxilium. nihil enim iam morati Ananum: ſed perſuaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixiſſe autem luſtrationem poſtero die, vt religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent. Se autem non videre, quàm diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipſe Dei prouidentia tranſactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quo nihil ſuſpicantes eos ſubitò aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare, aut foris aliquod

A μὴ φρονηματικὸς εἰσάγῃ τὸ πλῆθος, ἐμπλησάμενος δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, κελεύσας ὅπλα τ' ἔχειν φέρουσι, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. καὶ πάντα μὲν ἦν αὐλίζεσθαι παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ φυλακὴν, ἐν ἐξόδου. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀφειδῶς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δοκούντων, μισθαλφοῦσι πενιχροτέροις αὐτὸ τοῦτο, δόντες τὴν φρουρὰν ἀντιπέμπον.

Κεφ. ι. B Γίνεται δ' ἐν τούτοις πᾶσιν ἐλπίδος ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἐκ μεγάλων ἐλπίδων, δολιώτατός τ' ἀνὴρ, καὶ δίψαν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενος, ὃς πόρρωθεν ἐπιβούλαις ἐχρῆτο πρὸς πάντας. καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποπτεύοντος, συνεσκευάζετο μὲν τῷ ἀνάκτῳ, βουλόμενός μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέρας, καὶ νύκτωρ δ' ἐπιόντας τὰς φυλακάς. διήγγελλε δ' ἃ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωτῆς, καὶ τῶν σπειρομένων τῷ δήμου φρονημάτων καλαῖς βουλαῖς, ἐξῃρεῖτο τοῖς ἐχθροῖς ἐμνώσκετο δ' αὐτά. μηχανώμενος δ' τὸ μὲν δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμύητος ἐγένετο τῆς θεραπείας, εἰς τε τὸν ἄνακτα, καὶ τοὺς τῷ δήμου φρονοῦντας. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐπὶ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπῆγε δύστο, καὶ τὸ παντοῖον παρεῖναι καὶ καλούμενον, ἔμφασιν εὐσεβείας τῷ δοκεῖν παρεῖχε. πιστεύεσθαι μὲν γὰρ, ἀθανατιοῦσιν ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τῷ παρ' αὐτοῖς βουλόμενον, πιθανώτερος δ' οὐδεὶς ἦν ἰωάννου πρὸς ὑποψίας τῷ δόλῳ. C ἐπισκιάσαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν σὺν πονηρίᾳ, καὶ ἄλλως οὐ τῷ ἀνοήτῳ, ὑπιζωσμένῳ τὸ πολλοὺς τῷ συνεθρύπτων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς δύνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωάννης ἑτοίμως, δυνησόμενον τὸ τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βουλῇ τινα, μήτε πράξει προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκατελθεῖν δὲ τοῖς ἐπιθυμοῦσι, καὶ χρεὶ, καὶ γενέσθαι. οἱ δ' ὡς τὸν ἄνακτον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποπτίας, εἰς τὰς συνεδρίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ φρουρίῳ εἰσέπεμπον πρὸς τοὺς ζηλωτάς, ὡς ἐξαλούσοντα. ἐν γὰρ αὐτοῖς ἀπόρρητα, τὰ παρ' αὐτοῖς μὴ πᾶσιν ἦσαν, μὴ δ' τινα τῷ ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πιστῶν. ὁ δὲ διαφερ τοῖς ζηλωταῖς ὑφ' ἑτοίμως ὁμόσας, καὶ οὐ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἶπεν, καὶ κατασχὼν εἰς μέσους, πολλάκις αὐτὸ ἔφη κινδυνεύσαι δι' αὐτοὺς, ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσιν τῷ ἀπορρήτων, ὅπως κατ' αὐτῶν οἱ ὡς τὸν ἄνακτον ἐβουλεύσαντο. νυνὶ δὲ τὸν μέγιστον ἀπαρρήσιν ἐκ κινδύνων σὺν τοῖς αὐτοῖς, εἰ μή τις φρονήσοις βοήθεια δαιμόνιος. οὐ γὰρ ἐπιμέλλειν ἄνακτον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πατροφόνους προίεσθαι εἰς εὐσεβοῦντας, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος ὡς ἁλώσιμον τὴν πόλιν. ἀγωνίαν δὲ παρηγόρουν κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐξὸς ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν ἐπιλαθόντες, ἢ καὶ βιαιοπαθήσωσι, συμπλέξωσι σὺν τοῖς. οὐκ ἔφη δὲ μεγίστου ἢ τὴν φρουρὰν εἶναι τοῦτον, ἢ ἐξαιτήσοντας πρὸς τοσούτους. φρουρεῖσθαι δὲ εἰς κύκλῳ εἰσαυριόν κατὰ θεοῦ φρόνησιν εἰς φρουρὰν τοῖς ἐξὸς ἁλώσιμος. τὸν γὰρ ἄνακτον ταύτας αὐτοῖς φρονεῖσθαι, ὅπως αἰσθόμενος ἐπίλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τῷ ζηλωτῶν φρουρεῖν τοὺς ἐπιτειχίσιν, ἢ προάζεσθαι τινα

πρὸς τὴν ἔξωθεν βλάβην. τοὺς δὲ θαλποῦσιν ἐλπίδι συγγνώμης οἱ κεκτημένοι, βλάπτεσθαι τὴν ἰδίων τολμημάτων, ἡνομίζετο ἅμα τῷ μετανοεῖν τοὺς δεδρακότας, δικαίως ὀφείλειν διαλλάττεσθαι τοῖς πάσχουσι. ἀλλὰ τῷ μὲν ἀδικησάντων ὀργὴ μίσους πολλαχοῦ γίνεται, καὶ τῷ μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεωρᾶτο δὲ αἰεὶ ἐκείνους, φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑφ' ἑνὶ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων πανδημοῦρον, ὅπου καὶ ἡ τι μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ τοῦ διαγανακτοῦντος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως διαστόμως. καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν ἀσαφῆ μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἀνίστατο δὲ τοὺς Ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῷ ζηλοτῇ ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν Ἄνανον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαρέτους ἐλεγεν. ἦσαν δὲ Ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῷ ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ γοηθέντα φράξαι. Ζαχαρίας τε υἱὸς Ἀμφαλέκου, γένους ὢν τῷ ἱερέων ἑκάτεροι. οὗτοι πρὸς τὰς κοινὰς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῷ ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν Ἄνανον δυναστείαν ἑαυτοῖς περιποιούμενοι ῥωμαίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ δὴ τοῦτο ἰωάννης προσηνέσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ πρᾶττειν εἰς ὀξὺ οὕτω κρεῖττον συνεστῶτες. παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, οὐκ εἰς μάχην, αὐτὸν δὲ τὸ συνέτονον τῆς ἐπιβουλῆς ὑποπτεύεσθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας. πάντα γὰρ ἂν φθάσαι παθεῖν, πρὶν ἢ πυθέσθαι τινὰ τῷ συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς Ἰδουμαίους. ἐπιγράψαντες ἐπιστολὴν συντονον, ὡς ἂν αὐτοῖ προδιδοῖεν ῥωμαίους τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσαντες τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουροῦντο, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς βεβαίᾳ τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' αὐτῷ τῷ καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσῃ γενομένη. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἰδουμαίων ἀγαλίγεσθαι. προεβλήθησαν δ' ὑπὸ τῶν ἀγγελίαν, δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν, οἵπερ τὸ ἱκανοὶ, καὶ πεῖσαι προὶ προσημάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν ἀγαφέροντες. τοὺς μὲν δὴ Ἰδουμαίους αὐτίκα δὴν ἡδέως ἀναστῆσαι παθησομένους, ἅτε θορυβώδεις καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγῳ ὑπὸ κολακείαν τῷ δρωμένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπτερωμένον. ἔδρᾳ δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείπουσις προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκάλουν δ' αὐτῷ αἰτίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῷ Ἰδουμαίων παρῆσαν.

Κεφ. ιε'. Οἱ δὲ πρὸς τὴν βοήτειαν, καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸς τῷ ἀφισμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς πρεσβεύσαί τε τὸ ἔθνος, καὶ διακήρυκτον τῷ στρατιᾷ. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τὸ πρᾶγμάτος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συνταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χρώμενοι τάχει μὴ ἡμέρου, ἰωάννῃ τε, καὶ ἰακόβῳ παισὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ἰῶ, σίμωνι υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέᾳ

A præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis aut interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam
B si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtrq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

Cap. VI. Idumæorũ aduẽtꝰ pro Hierosolymitanis & acta.

C Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluissent effi cere, itémque Zacharias filius Amphica li, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluli. populum enim haud mul-
D tò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitte-
E ret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sempérque ad motus facilis atque suspensa, & re-
F rum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumęorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque de-
G nunciare cœperunt. Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésq; pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniũt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlę & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus,hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam.Stans ergo in aduerſa turri Ieſus,poſt Ananum æuo pōtificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem,in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo,quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus cōtra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraueriſ, mille mortibus digni repientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis,poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerūt ſcelerum, eóſque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate ventris peremptorū ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam : cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid ? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrūm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos,aliter contra nos efferare nó poterant, quàm vaſtatæ libertatis proditione mérita.Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus,non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam , priuſquam circa nos omnia vaſtarentur ? namque iam, ne volentibus quidem nobis,tranſactio facilis eſt : cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugū miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem , appropinquantes placate.Equidé quod in me eſt, pacē morti antepono. ſemel autem bello appetitus,poſtquā pugna cōmiſſa eſt,gloriosā mortē vita captiui exiſtimo potiorē.Sed vtrū nos populi principes aiūt clā miſiſſe aliquē ad Romanos,an etiá totum populum cōmuni ſuffragio? Siquidé nobis dicant,quos amicos miſerimus,

A κλεισθῆναι. ἡ δ' ἄφιξις, ἡ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων, ἀπορος ἦν τοῖς φύλαξιν ἔλαθεν. ἡ δὲ τῶν ἐφόδων τῆς ἰδουμαίας, οὐκ ἦν. προσῆσαν γὰρ ἀπεκλεισμένοις τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθ' ὅπαν γοῦν αὐτοὺς ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν περὶ τῆς ὁμονοίας. στὰς οὖν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ ἀκροτάτου τοῦ ἀρχείου ἐπύργου, ὁ μὲν Ἄνανος γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων ἐπῆν, πολλαὶ δ' ἦσαν καὶ ποικίλαι τοῦ πόλου κατηχήσεων θορύβων, ἐν οὐδενὶ θαυμάσαι τοῦ τύχου οὔσης, ὡς τοῖς συμπεφθαρμένοις τοῖς πονηροῖς καὶ τὰ ἀβέλτερα. παρῆσαν γοῦν ὑμῖν, αὐθορμήτοις ἐξωλεστάτοις μὴ πεισθῆναι προθυμίας ἐπαινοῦντας καθ' ὑμῶν, μᾶλλον ὅσης εἰκὸς ἐπὶ τὴν ἰδίαν, ἐπὶ τὴν μητρόπολιν καλούσης ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. Εἰ μὲν ἐθεώρουν τοῦ συμπαθεῖν ὑμῖν ὀξὺ τοῖς καλέσασιν ἀδελφοῖς, οὐκ ἂν ἄλογον τοῦ ὁμαίμου ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίστησι τὰς διανοίας, ὡς τρόπων συγγένεια. νυνὶ δὲ εἴ μέν τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος διαθήκαις θανάτου ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τῆς χώρας ὄντας κατασυντυφλώσαντα τοῦ ὑποπίνειν εἰς τὸ πλεῖν κύμασι τὸ καὶ πόλεσι, πολλὰ ταῖς λελυθότες παρεισῤῥύησαν εἰς τοῦ ἱερὰν πόλιν. ληστὰὶ δ' ἐπιβαλλοῦ ἀσεβησάντων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οὐδ' ὁρᾶν ὄξη τοῦ ἀδελφὸς ἐμισοθυσιομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῆς πατροκτονίας καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῆς ὅπλων ὁρᾶν ὄξη, οἷος ἐφάνη, καλοῦσης τῆς μητροπόλεως κοινῇ βουλευτηρίου συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί οὖν οὐκ ἔπρεπε τοῦτο τις, ἢ τύχης ἐπάρεσαι; ὅταν γὰρ ἀλλοφύλοι πονηροῖς αὐτοῦ σφῶν ἔθνος ὁρῶ συναγαγίζοντας αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τὸ δὲ πότε καὶ τὸ κινῆσαι ὑμᾶς οὕτω ταχέως ἐφίστο. μὴ γὰρ οὐ δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς παυσαμένας ἂν λήσειν, καὶ κατὰ δῆμου συγχυσεῖς. ἐπεὶ δὲ πεισθέντες ῥωμαίους, καὶ προδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμεῖς ἐπορεύσατο τοῖς ἀρχαῖς, καὶ τῆς ὑπερορίους ἐπ' ἀλλοδαποῦ παρεῖναι) πλέον τῆ ἄλλων πολυπραγμόνων ἐθύμασί τις τοὺς ἀλιτηρίους, τῆς δὲ τὸ ψεῦδος βουλίας. ἀνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ δίχα τῶν μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις καὶ χεῖρα παρεσκευασμένους, οὐκ ἂν ὡς ἄλλως ἐξαχρεῶσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιησαντας προδοσίαν τῆς πολυουσίας ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς χαλεπὸν σωθῆναι τοὺς τὰ δίκαια λέγοντας, καὶ καθ' ὧν, σωφρόνων τὸ τῶν ἀληθῶν, οὐκ ἐπὶ δίκαιον λόγων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πατρὸς προσηκόντων. τί δὲ καὶ πάντας ἂν ἡσσᾶς, ῥωμαίους προσπολεμοῦ ῥόμ ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἀρίστου, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ὑπομένειν, ἀπωτέρω τῆς πόλις ὑπορθῆναι; νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ βουλομένοις ἔξαλείσασθαι ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίους μὲν ὑπὸ πίστεως πονηροῦ ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμαλώτου ἡμῶν θανάτου χαλεπωτέρου, τὸ δουλεύειν αὐτοῖς ὄλας ἤδη πλησίον. ἢ ἔγωγε μᾶλλον ἐμαυτὸν μὲν ὑπὲρ ἀρίστου προπέμψαμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἄκλαυς ἢ συμβαλεῖν, θάνατον δουλείᾳ τῇ ζῆν αἰχμαλώτῳ. πάντων ἢ φασὶν ἡμᾶς, τοὺς δ' ἄλλου προτιμῶντας πίστιν

χρῶμαι προὺς ῥωμαίους, ἢ κῆ ἢ δῆμον κοινῇ ψηφισαμένους; ἐνὸ ἡμᾶς, ἐπιπέμψαι τοὺς πεφευγότας φίλους,

τοὺς

τοὺς ὑπηκοήσαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τὶς ἀπιὼν; ἀπακουζόμενος ἁλῷ; γράμματα λαβόντα εἶχε παρ' ἡμῶν; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς καθ' ὥραν συνανατρεφόμεθα τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φευγομένοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ καθ' ἡμᾶς λαθραίως ἐπεξιόντα; νῦν δ' ἴσασιν ὅτι δίκας δώσουσι τοσούτων; ἕως δ' ἦσαν ἀδήλοις τοῖς προδόταις ἡμῖν οὐδεὶς ὑπῆρχε φόβος. εἰ δὲ δεῖ τὸ δεινὸν αὐτοῖς ἀφελέσθαι τὴν πατρίδα, ἐκείνους χρὴ δεδοικέναι τὴν πόλιν ἀμύνεσθαι, μόνους οἷς τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς βαλλομένους, ὧν τοῖς τολμήμασιν μόνον κακὸν λείπεται προδοσία. καὶ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ πᾶν ἅπαξ παρέστι κατὰ τὸν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους ὑπὸ τοῖς αὐτῶν ξιφεσι πεπαίκασι κρίσεις. ἄνδρας ἐπιφανεῖς ἀκαταπάστους τῷ ὑπηφανεῖν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἐμπαῖσαι δεσμοῖς τε προσηνίσαντο, καὶ μηδὲ φωνῇ, μηδὲ ἱκεσίαις αἰδεσθέντες, διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν πρῆξαι οὐκ ἐν πολέμου νόμῳ θεάσασθαι τὰ πλημμέλεια τῆς λεγομένης, οἴκους ἠρημωμένους τ' ἐκείνων ἀφ' ἁπαγαῖς, καὶ γυναῖκα, καὶ θύρας τῆς ἀπαφαγμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν δὲ ἐν θρήνοις αἰᾶ τὴν πόλιν ὅλην· οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς οὐ μέτοχος τῆς τῶν ἀσεβῶν καταστροφῆς. εἶτα δεῖ τοσοῦτον ἐξοικεῖσαι δόντας, ὡς τὸ μὴ μόνον ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τῇ ἔξω τῆς πόλεως, δεῖ τὸ πρόσωπον, ἐν τῇ κεφαλῇ ἄλλον τὸν ἔθνους μεταβολικὸν τὴν λατρικὴν πόλιν, ἀλλὰ ἐν δεῖ τῇ πόλεως δεῖ τὸ ἱερόν. ἁρμοττέτω γοῦν αὐτοῖς τοῦτο, ἐν καταμανθάνειν τὸ τῆς ἐφ' ἡμᾶς φιλανθρωπίας γένος. ὁ δὲ τῶν ὑπὸ σ' οἰκουμένης πανσυνήμερος χῶρος, καὶ τοῖς ἐπὶ πλείστων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοὴ τετιμημένος, ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίαν ἐν δὲ δημοσίων κατατρίτων γεγενῆσθαι. δ' ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἤδη, δήμοις τε δήμους, καὶ πόλεσι πόλεις συγχεούσῃ, καὶ τῇ ἰδίων ἀπολέσασαν τὸ ἔθνος τραῦλοφωνῶν. αὐτὸ οὖν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ἐκ ἔφη ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἱερὸν αὐτοῖς δ' ἀπόντας ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐπόλμησαν καλεῖν οὐ δεῖ τιμωρεῖν δικαίως. εἰ δ' ἀμελεῖτε τοὺς τοιούτους δικαιολογεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ πάρεστι θρήνους πενθήματα, καὶ φαιὰ λαβεῖν εἰς τὴν πόλιν χήμασι συμβῆναι, ἀναλαβεῖν τὸ μέλαν συμμέχον τε καὶ πολεμίου ὄντος ἀλκαστὰς ἡγωνίσθαι. πρὸς τοῦτο δεῖ, πρὸς μεγάλοις ἐφ' ἡμοδρομημένοις, καὶ τελικαῦτα πεπιάδημαι πρὸ ὑμῶν, οἷς πᾶς ἀκαλῶν πάντας μηδὲ λόγου μεταδόναι. λαμβάνεσθαι δ' αὖ πρὸ τῆς ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ οὔτε συναγανακτεῖν ὑμῖν, αὐτοκτείνειν δεῖ, ξένοι ἔτι καταλιπεῖν ἀκατέρους, καὶ μήτε τοῖς ἐναντίοις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβουλεύουσι τῇ μητροπόλει

qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem latueremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifestior ad vos nuncias fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè periturorũ, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autẽ oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcaris legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri, ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupêre, vt latrocinalem audaciam non solũ ex agris atq; alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quę in nos comparãtur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltrum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere iudices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putaritis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cũ insidiatoribus metropolcos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocte videtur, ne portarum clauſtra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ductum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. deniq; vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nonénque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerũ repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectore proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & prò communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

συμμιγνύειν. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, ὧδε παρεῖναι ἔξεστι τὰς ἐφόδους. κἂν τι τῆς ἀγαβιβλημένων ἔργων ἀγακαλύπτηται, πᾶσι φανερὸν τοῖς μητροπόλιν ἐλθόντας, κολάζειν τοὺς αἰτίους παρασκευάσομεν. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμιοι, τὴν πόλιν παρασκευάσαντες. εἰ δ' οὐδὲν ὑμῖν τούτων ἄγνωστον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεισθῆναι τὰς πύλας, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν Ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δ' Ἰδουμαίων οὐ τὸ πλῆθος παρεσίχετο, ἀλλὰ παθύμως μὲν τὸν τυχὸν ἐπόλμησε τῆς εἰσόδου, καὶ διηγανάκτουν οἱ στρατηγοί, παρὰ τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων ἀχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὰ κελεύοντες τισὶν αὐτοὶ ῥίψαι. σίμων δὲ ὁ καθ' ὑπερβολὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπιμένων ἔτι, μόλις τὸν τῶν οἰκείων κατασείλας θόρυβον, καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, παρευρυμένων τὸν ἱερὸν τῶν παρόντων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῶν ἔθνεσι κλείουσι πύλας ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν καὶ ῥωμαίους ὑπὸ εἰσδέχεσθαι παρασκευάζονται, τάχα δὲ καὶ σφαγάσαντες τὰς πύλας· Ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων ἀγαλίσκονται, καὶ τὰ ὅπλα τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγχύσει τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦμαι τῶν διαφόρων· καὶ κατηγορουμένους τινῶν, ὡς ἀποκτείναι ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζειν ὅλου τοῦ ἔθνους ἀπειλοῦσι. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀκαπέλαμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις μόνοις ἀποκλῄσθαι. πάνυ γὰρ ὀκνῶ σφαγὰς ἐπιδείκνυμι, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο ταχύνατε, ἵνα ἀσυγχύτους ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοῖς καὶ πρὸς τὴν φερομένην ἀνάγκην, καὶ παθητὰς οὔσης ἰσχύος οἴμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελίξατε. ἔπειτα τὴν εἴσοδον φερομένοις κατοικοῦσι, ὅσοι κάθηνται τῆς κοινῆς παρασκευῆς, καὶ τοῖς συγχυσταῖς ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρισικὰ δὲ οὕτω παρασκεύασμα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς ἀνάγκης ὄνομα, τοῖς ὑπ' ὑμῶν τυραννουμένοις παρείπετε. τὴς αὖ ἐπιγραφὴν τῶν εἰρηνείας τῆς λόγων, ἀφορῶν ἐς τὸν ἐναντιότητα τῆς παρασκευάσματος, εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσι Ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οὓς αὐτοῖς τῆς πλείονα ἰσχὺν εἴργετε. μέμψαιτο δ' εἰκότως τὴς τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς παρόντας πολεμίζειν, οὐς ὑμεῖς ἄνδρας ὀνησίμους; καὶ ἀκαταπόνητους λέγετε διὰ τὸν καιρὸν, ἐκ ἀφ' ὑμῶν ἤρξατο, καὶ τῆς κρατίστης παρασκευῆς μέρη παρασπάσαι. ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐγκρατῶς μαλακώτεροι, πρήσομεν Ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τ' κοινῆς πατρίδος παρασκευήσομεν, ἅμα τοῖς ἐξωθεν ὀνίνται, καὶ τοῖς σῶσαι παρασκευάσαντες ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν ῥωμαῖοι κάμωσι παρασκευῆς ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλθόντες φρονήσαντες, μεταβάλησθε. τούτοις μὲν τῶν Ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος, ὁ δ' Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μὲν Ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὁρᾶν μέζον, ἀγρὸν δὲ τῶν πόλιν πολεμουμένων. ὧν δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις ἐν πρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθυμῶσθαι πρὸς τὸν ὕβριν εἰρηκότες τὴν πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν

CAP. VII. De clade Iudeorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliã, quòd esset ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

ignea

ἐρρωμένα δυνατοῦντας, ὡς ἤδη ἐπαισθόμενοι ἐώρων, ἠπόρουν, καὶ μετανοίᾳ πολλοὶ τὴν ἄφοδον ἔσχον. ἡ δὲ αἰσχύνη τέλεον ἀναισχύντους ἀπεργάζεται, ἐνίκησε τὸν μεταμέλοντα οὔτε μὴν αὐτόθι πρὸς τύχης κρατοῦς αὐλιζόμενοι.

Κεφ. ιζ. Ἅμα δὲ τῇ νυκτὶ, ἀμήχανος ἐπήγετο χειμών, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβρωτάτοις, καὶ στεναγμοῖς ἀστραπαῖς, βρονταῖς τε φρικώδεσι, καὶ σεισμοῖς τῆς γῆς ἐξαίσιοι. προσῆλθον δ' ἐπ' ἀνθρώπων ἀλήθρῳ τὸ κατάσημον, τῆς ἄλλων συνεχυμένου. καὶ οὐκ μακρῷ τις ἂν εἰκάσειε συμπίπτειν τὰ τέρατα. μία γὰρ τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παιδεία δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ εἰ ἄν ἀλεξεῖν ἐπιτηδεύσας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ σφᾶς τὸν ἄνανον, ἐπικηρύκευσαι χωρὶς ἀδικαταξίας, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καὶ οἱ ἦσαν ἅμα τῇ μελλόντων σοφισταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῇ ἐκβάσει, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἑκάστοις παιδεύει. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συστραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντιβάλλουσι, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφερόμενοι, ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον ἢ καθ' αὑτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ οἰκείων ἐβασανίζοντο, καὶ συμβουλὰς ἐποιοῦντο εἴ πινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνοῦς ἐπινοήσαν. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῆς ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς φυλάσσοντας. ὕστερον δὲ εἰσιέναι εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἀναφανδὸν ἀναίδην τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιοῦτο γὰρ φύλακας εἶχεν ἐκεῖς τὸ ἀδύνατον αὐτῆς ταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τοὺς πλείονας αὐτῆς ὄντας ἀόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῆς κατὰ τὴν πόλιν δυσπυστάκτου ἔσεσθαι τὸ πλῆθος καταλειπομένου ἐπὶ τῷ χειμῶνι εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, φρίττειν αὐτοῖς τῶν ὅπλων ἐκεῖ παθεῖν, ἢ πρεσβεῦσαι τοσοῦτον πλῆθος. οἱ δὲ αὐτοὺς αἰχμὰς ὑποκλινόμενοι. οἱ δὲ σιωπῇ τάχιστα βιάζεσθαι μὴ ἀπαγγέλλοντος ὁρῶντες ἢ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν πλήθουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ἀφ' ὧν τοὺς ἰδουμαίους ὑπερμαλλοῦ φυλασσόμενον, ἐφ' ὃ τὸ παντελοῦν τὸν κίνδυνον παρεῖναι, καὶ κατὰ πάσαν ὥραν ὑποκινεῖσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ ταῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν, ὕπνος ἐπῆγε, αὐτὸν δὲ καὶ ἐκείνῳ ὑπὸ κῦμα τὸν ἀνάγκη ῥαθυμίαν, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸς ἑαυτῷ ὑπολογίζ, καὶ τὸ πλῆθος τῆς φυλακῆς πᾶν, στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης πάλαι. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς παρεκοπτούσης, καὶ τῶ χειμῶνος ἐπιτεμνόντος, κοιμᾶται μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆ τοῦ θεοῦ θεραπείᾳ. οἱ δὲ ζηλωταὶ ἧς ἐπίστευσαν ἐμβάλλειν τῆς ἱερῶν ἀφεῖναι τὰς ἀρίστους, ἐπιτεμεῖν τὰς μοχλὰς τῆς πυλῶν. συνήργησε δὲ αὐτοῖς θεὸς τὸ μὴ προαισθέσθαι τὸν φόρον, ὅτε τῆς ἀνέμου ἦχος, καὶ τὸ τῆς βροντῆς ἐπάλληλον. ἐφαλλόμενοι δ' οὖν τὸ ἱερὸν ἐβιάζοντο τὸ τεῖχος, καὶ οἷς ἐφίσει ἐχρῶντο, τὰς κλίμακας τοὺς ἐπιβάτας. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει τὸ φρουρὸν τοῦ ἔξω τοῦ ἄνανον ὑπηρέτην οἰκέτην, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆ ἔξωθεν ἔρμα τῶν δεξιᾶν, οἷς ἀμυνόμενος. πολέμου δὲ γενομένου ἐπὶ πολὺ, διαμάχων πολλὰ καὶ τῆς εἰσόδου ἀπεκρούσαντο. τοῖς δὲ οὐ ἦλθον εἰς μέσους τοῖς ἔνδοθεν, μηδ' αὐτοῖς ἐπιτήδειον ὑπολείπειν τὸν κίνδυνον. τῆς μὲν οὖν θεραπείας ἀπῆσαν, φόβου δὲ ὑπὲρ τῶν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliati posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeūdi, pœnitudinē superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cōcussæque terræ vasti mugitus: cerúmque erat apud omnes,
B hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumeis & oppidanis erat opinio: illis quidem itasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio victis, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebāt, scutisque
C cōtextis protecti capita, minus pluuia lædebātur: Zelotę autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardētioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatē impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficultet colligi posse: quoniam domi quisque ptoptet hyemem cōtineretur. quin etsi periculum aliquod interueneriet, quiduis subire satius quàm
D negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erāt, vim adhiberi dissuadebant. nō enim sui tantùm causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū videbāt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibúsq; hotis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, nō sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscēte hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zeloris cōsilium subit, vt ferris tēplo sacratis portarū vectes secarēt. affuit autē illis, ne exauditetur crepitus, ventorū sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murū clam-
F culo veniunt: ferratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primū Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiū, quasi repugnaturi applicāt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tūc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui
G eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum for-

ſed ſi ſemel eos concitaſſent, iam illos contineri non poſſe, quin ſi ſenſerint congregentur, & per aſcenſus nitentibus ſe opponant. Idem igitur Idumæis viſum eſt: iámque in templum per ciuitatem ſubibant, cùm ſuſpenſi Zelotæ aduentum eorum præſtolarentur. Denique his ingreſſis, etiam ipſi confidenter ex interiori fano progreſſi ſunt, mixtíque Idumæis in cuſtodes irruerunt. Cæſis autem nonnullis, quos ſomnus oppreſſerat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium ſuſcitata eſt, raptíſque armis ad repugnandum non ſine ſtupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas ſolos conati aliquid ſuſpicantes, quaſi eos ſuperaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupiſſe ſenſêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animíſque depoſitis in queſtibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vociferantes, cum fletibus reſpondebant: plurimúſque mulierum vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum aliquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magíſque horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea que his qui ſe excluſerant, vt inimicis vtebantur, tàm ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cùm recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redũdauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, ſtatimque comprehenſos obtruncabant: ſtantéſque ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cùm præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, rémq; publicam Iudæorum periiſſe, quo pontificem rectorémque ſalutis ſuæ iugulatum in mediis ciuitate viderunt. Erat autem & alias

εἰ ἓν ἅπαξ ταύτῃ προσπίπτοιεν, οὔτε αὐτὸν ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τὴν ἀθροισιν συντάξασθαι αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτόθεν ἀποφράξειν. συνιδόντες ταῦτα τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ ὅλῃ τ' πόλιτος αἰθαιρον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τ' οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπεκδέκοιν. καὶ παρεῖντων εἶσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τῆ ἐνδοτέρου ἱεροῦ. ἐμιγνύντες δὲ τοῖς ἰδουμαίοις προσέβαλλον τ' φυλακῆς. καὶ πναὶ μὲν τῶν προϊσταμένων ἀποσφαξαι κοιμωμένους. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐγκοιμωμένων βοὴν, ἔκπληξις πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπέλαμβανον ἐπιχειρεῖν ὑπολάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει θρασυνόμενοι. καταδύντες δὲ ἔξωθεν ἐπιχωρίους ἄλλους, ἤθροντο τὴν εἰσβολὴν τῶν ἰδουμαίων. ἐν τῷ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἐλύ. φραξάμενοι δὲ ὀλίγοι τὴν νέων, ἡμιναῶς ἐδέχοντο τοὺς ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τ' ἀμυνόμενον πλῆθος ἔσωσαν. οἱ δὲ κραυγῇ διαπέμποντο τοῖς κτ' τὴν πόλιν τὰς συμφοράς. καὶ κείνων ἀμυνῆ μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἐμάθον εἰσπεπλακότας τοὺς ἰδουμαίους. ἄχαρι δὲ αἰτιβόων καὶ αὐτολοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, σκινδυλεύων τοῖς τύχαις τῶν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοὺς ἰδουμαίους συνεπλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντο τε οὐδενὸς ἰδουμαῖοι, φύσῃ τὸ ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κακωθέντες, κτ' τῶν ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς ἐκπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν αἱμαμανίσκοντας, καὶ δορυφόρους τῶν κοινοῦ ἱεροῦ λαβῶν αἴρω, διήλασυνον τοῖς ξίφεσιν. ἐπὶ δὲ φυγὰς μὴ οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωιζόμενοι δὲ ὑπ' ἀλλήλοις, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐμβαλόμενοι, ὡς οὐκ ἐν ἐπιχωρήσεως τόπος, ἐπήσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας καταμένιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, αἰκτότερον ἔμοιγε δοκεῖ οὐ διέφυγον ὀλέθρου, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπαλύθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν τῶν, αἱμάτων, καὶ νεκρῶν ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Οὐκ ἐπορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τὴν ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅλῃ τ' πόλιν ζαπόμενοι, πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἕκτεινον δὲ τὸν φερευρισκόμενον, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει θανάλωμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν. ἐπ' ἐκείνων ἦν τῶν πλείστοις ἡ φορὰ, ταχέως δὲ ἁλόντες διεφθείροντο, τῶν τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑπερβαίνοντες, τὸν μὲν αἴσιον ἐπὶ τὸν δῆμον ἐνοίας, τὸν δ' ἰησοῦν τὴν ἀπὸ τῶν τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. ἐφῆλθον δὲ ἐς τοσοῦτο ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσούτων ἰουδαίων φόβῳ ταῖς ταφαῖς φερόντων ποιουμένων, ὡς καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης αἰκισαμένους ἐφ' ἑσπέρας κλίνου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δ' ἐγὼ αἰτίαν ἀλώσεως πρῶτον τῇ πόλῃ τ' αὐτῶν θάνατον, τὴν ἀπ' ἐκείνης τ' ἡμέρας ἀνάζαπτον τὸ τεῖχος, καὶ διεφθαρῆναι τὰ πρᾶγματα ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῆς ἱδίας σωτηρίας αὐτὸν δὴ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀποσφαγμένον. διὰ γὰρ δὴ τάδε ἄλλα,

σωμὸς

σεμνὸς ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ ἀδοξότατον τῆς τε A vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobi-
εὐγλωσσίας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε πίστεως, ἠγαπηκὼς litatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui
τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς πατρικωτάτους, φιλελευ- populi affectaret imperium. Commodis autem
θερος δὲ ἐκ πόρρω καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim
τῶν ἰδίων λυσιτελοῦν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ πράτ- Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscì vtiliter nequissent Iudæi, omni-
τοντος, καὶ πρὸς πάντας ποιούμενος τὸν εἰρηνικόν. ἀμήχα- no eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum
νον γὰρ ἦν εἰ τὰ Ῥωμαίων. προσκοπούμενος ὑπ' αἰδοῦς B Anano viuo ad transactionem veniissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat
καὶ τὸ πάλαιον, ὅπως εἰ μὴ δηλώσαιτο τοὺς Ἰουδαίους, δεξιᾶς Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed
ἀφθείρετο καὶ ὅλους ἢ εἰ πᾶν, ζῶντας αἰδοίου, πάν- præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam
τας ἀπολυθῆναι. ὁ γὰρ λύειν, εἰπεῖν τὸ μὴ πεῖσαι τὸν violatam ciuitatem perire flammis, purgatíque sancta vellet, consultò defensores eorum,
δῆμον ἤδη ἢ χαλεπὸν, καὶ τοὺς ὑποδιδόντας, ἢ πολε- & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque
μοῦντας, πλεῖστον αὖ βίβλοις Ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ C paulò antè sacris indumentis amictos, & toto
τοιούτῳ στρατηγῷ. παρίζανον ἄμφω καὶ ὁ Ἰησοῦς, orbe celeberrimæ religionis autores, quíque
ἀμφὶ μὲν λῃπούμενος καὶ σύγκεισιν, θεσπέσιον δὲ τῷ vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundum Rufini distinctionem.

ἄλλον δὲ τὸν μὲν ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἐπ. 18. D ἀπέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵτι ζηλωταὶ, καὶ τῶν ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, ἥ λαὸν ἅπαντα ἀθρόως ζέοντα εἰς πόλεμον ὁπλίτας ἐσφαζον. ᾧ τὸ μὲν εὐκαιρον, ἐφ' οὗ καταληφθεὶν τόπου διεφθείρετο· τοὺς δὲ δεσμοὺς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἰρκτὴν κατέκλεισον διὰ μιᾶς, κατ' ἐλπίδα τοῦ προσεθίσασθαι αὐτοὺς τὴν αἵρεσιν ὑφορπιθέμενοι. προσέχρῃ δὲ οὐδὲν, ἀλλὰ πάντες τὴν παρ' αὐτῶν μᾶλλον τὸν πονηρὸν καὶ τὸν παρ' ἐλπίδα, προεῖλοντο τὸν θάνατον. ἔνιοι δὲ τὸν ἀρνήσασθαι αἰτίας ὑπόμενον μαστιγούμενοι E καὶ στρεβλούμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῖς βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο τὸ ξίφος. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνῃροῦντο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς ἐκφορουμένους ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέρους ἐκ δεσμώτας τόπῳ. ἐπὶ δὲ τοσαύτῃ τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐτοῖς κατακλύσμενα τὰ δάκρυα, καὶ μὴ προεισόψιος, F μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔσιον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις, ὁ πενθήσας διὰ δύο ἔπαθε. νύκτωρ δὲ κόπτειν ἀρξάντες χρεῖαι ὀλίγαι, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἷς πᾶς βόλος. μόλις δὲ καὶ διαχίλιοι τῶν δώδεκα νέων, οὕτω διεφθάρησαν. οἱ δὲ ἤδη ἀγνωμοσύνης τὸ φονεύειν αἰδῶ, ἐπεισῆλθον δίκαιοι καὶ κείνοις. καὶ δή τινα τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνελεῖν προθύμοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρύχου. παρῆλθον δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' ἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ G φιλοδίκαιον. ᾧ γὰρ καὶ πλούσιος, ὡς τὸ μὴ μόνον ὑπάρχειν τὰ πατρικὰ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποκτάσθαι δυνατὸν ἀδεῶς εἰς τὸν αὐτῶν κατάλυσιν.

CAP. I. De altera strage, & rediru Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescẽtes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nõnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdã Zachariã Baruch filiũ interficere decreuissent, (irritabãtur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itéq; locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionẽ sperarent, sed etiam remotum iri virũ ad se deiiciendos potentem,

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa misisset. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi asscribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: cúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt dilecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam veniisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniã fuisse patuisset, nullúsq; Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potẽtia corroborata) illos

συγκαλοῦσιν ἐν ὄχθαις ματος, ἑβδομήκοντα τῶν ἐπιτελεῖ δημοτῶν εἰς τὸ χῶμα δικαστῶν, ἔρημον αἰτίας, καὶ τῆς ζηλωτείας κατηγόρων, ὡς ἐνδιδόντα τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ τῶν θείων ἀφισταμένων ἐπὶ ἀσεβείαν. ὧν δὲ οὔτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε πεῖσμα εἶχον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι φασιν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἠξίουν. ὁ δὲ μὲν ζαχαρίας συνιδὼν ἀνδρὶ μὲν αὐτῷ καταλῦσαι τὴν πολιτείαν ἐλπίδα, κεκλεῖσθαι δὲ κατ' ἐκείνης εἰς ἅπαν, οὐκ ἔδει δικαστήριον, ἐπιτίθεται τοῖς τῷ ζῆν ἀπογνοῦσιν οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πλῆθος τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ δὴ βραχέων ἀπολύσας τὰς ὀφειλομένας αἰτίας. ἔπειτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἐπιστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διῆλθε τὰς ἀνομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρετο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα καὶ τὸ εὐσεβεῖν τῆς δικαστείας, μέχρι τέλους παῖξαι θεραπεύοντες, καὶ ἄλλως πρὸς αὐτῶν δεδιότες τοὺς δικαστὰς, ἐν ᾧ καὶ αὐτῶν κίνδυνον μηνοειδῆ τῷ δικάσαι φθῆναι δι' ἑβδομήκοντα τῶν κεκομμένων ψήφους ἀπολύσαντας, καὶ σὺν αὐτοῖς πρεσβεύσαντα τιθραύσαι μᾶλλον, ἢ τὰς αἱρέσεως αὐτοῖς λάβεῖν τὴν ὑπογραφήν. ἤρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μᾶλλον ἐν ἀγανακτήσει δεῖν τοὺς δικαστὰς, ὡς μὴ συνιέναι τὴν εἰρωνείαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν τολμηροτάτων, παρελθόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, ἐλοιδόρουν τὸν ζαχαρίαν, καὶ πᾶσιν ὑπεχλεύαζοντες ἔφασαν, καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν ψήφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τῶν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν ἀθρόως κάτω τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπικείμενοι φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπτεραμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τοῦ θόλου, δι' οὗ τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα συναθροίσαντες αὐτοὶ τὴν πόλιν, ἄλλοι πᾶσι τοῖς δουλεῖαι γένωνται.

Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τῆς παρουσίας μετεμέλετο, καὶ προσίσατο τὰ πραχθέντα. συναγαγὼν δ' αὐτοὺς ὁ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐπεδείκνυτο τὴν συμφοράν, ἐνθυμουμένοις τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ μητρόπολιν διεξιών. ἀφαταστάτους μὲν γὰρ εἶναι τοὺς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας προδιδόντας ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν, δύναμιν δὲ πρὸς ἀπόστασιν ἱκανὸν οὐδεμίαν. τοὺς δὲ ἐπὶ τοῖς ὑποκειμένοις φυλάττεσθαι καὶ πολέμου καὶ πανωνίδος ἔργα τολμῶντας. προσήκειν μὲν οὖν αὐτοῖς ἀκωλύτως ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέστησαν, δεῖν γοῦν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μὴ ἀφαμάρτειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύουσι τὰ πάτρια. εἰ δὲ εἴποιεν χαλεπαίνειν τὰς κλεισθείσας πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς ὁπλίτας τιμωρεῖσθαι καὶ τιθραῦσαι μᾶλλον αἴσιον, διαφθαρῆναι ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τὴν μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰδεσθέντας μετανοοῦντας, τὴν δὲ παρακαλεσαμένων ὁρᾶν ἄμεμπτον τὸν αὐτόπτην, μὴ δι' οὓς ἐσώθησαν ἰδουμαίων. ἐνδόμασι γοῦν τὴν συμμαχίαν τὰ αἴτια τολμᾶν, καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἀνομίας ἰδουμαίοις προσάπτεσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῆς ἀφοσιώσεως. δεῖν οὖν ἐπὶ δόλον μὲν πόσιν τὰ τῶν προδοσίας, φόβος δὲ ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δύναμις τε ὑπερτείχισται τῇ πόλει δυσπαράλυτος, ὡς τοῦ αἴσχε-

ἀναχωρεῖν ἐκ' οἴκου, καὶ τῶ μὴ κοινωνῶν τοῖς φαύ- A domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia popularium, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus B est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuiebant: C cùm inuidia nobilitatem absumeret metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui D etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: éaque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm E experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plèbis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum alios ciuibus restituissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adisset, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De interfectis discordia Hierosolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet G hostes esse conuersos: veruntamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cũ periculo: quã secũ quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intercuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incertò exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidē ratione recta diceretur, nō ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: móxque apparuit quàm vtile fuisset eius cōsilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabāt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hísque irritabantur noxij, quæ miserāda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiē beatiores videbātur: & qui erāt in custodiis cōparatione sui cruciat⁹, sepultos quoq. fortuna-

A εἰ μὲν γὰρ αὐθωρὸν ὁρμήσαιεν ὅπῃ τὴν πόλιν, αὐτοὶ ἐφ' ἑνὸς ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀναμίξασιν ἐπ' αὐτοὺς ὀλισθρήσειν. εἰ δὲ περιμένοιεν, ὀλίγοις χρήσεσθαι, διαφθαρησομένοις ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμφω αὐτοῦ τὸν θεόν, ἀπονητὶ δωρεὰν Ῥωμαίοις παραδιδόντα Ἰουδαίους, καὶ τῷ νίκῃ ἀκινδύνως τὴν στρατιὰν χαριζόμενον. ἀλλὰ γὰρ ἀναγκαῖον ἀφθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τῷ ἐχθρῷ, καὶ τῷ μᾶλλον κακῷ στάσει χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθῆσθαι τῷ κινδύνων, ἢ θανατῶσιν αὐθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τὸ δόξαν τῆς νίκης ἐλαττόεσαν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ δι' ὅπλων σφαλερῶν, τὸ μὴ ἀσυχίας κατορθῶμα λαμπρότερον. καὶ γὰρ οὐχ ἥττων δόκησις οἴεσθαι χρὴ τῷ χεῖρα λαμφθῆναι, τοὺς ἐγκρατείᾳ καὶ σιτίοις τὰ ἴσα ἐλαφροτέρους ὄντας. ἅμα μὲν τοὺς ἀμυνομένων τῷ πολεμίων, καὶ τῷ αὐτῷ στρατιᾷ αἰσθησθῆναι ἐκ τῶν ἀνηκέστων πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τῷ ζηλοῦσθαι τοὺς θεὸν νίκην λαμπροφορήσοντας, οὐ τάχιον ἢ κατὰ καιρόν. οὐ γὰρ θεὸν κατασκευὴν ὅπλων ἢ τειχῶν δεῖσθαι, δεῖ δὲ θεὸν συλλογὴν ὑπηκόων, Ἰουδαίοις ἀχολεῖσθαι, καὶ τῷ ὑπὸ θείων ἔσεσθαι καὶ τῷ διδόναι, ἀλλὰ μὴ φυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ βαρυαλγοῦσιν, καὶ ἡμέραν οἰκτροτέραν παρεῖν, ὧν αὐτοὶ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν τοὺς ἀλόντας. εἴτε οὖν τὸ ἀσφαλὲς τῆς ποιῆς, χρεὼν τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ αἰαλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δόκησις τῷ καθορθώματος, ἀλλ' οὐ τοῖς οἴκοι τοσοῦτον ὑπομένειν, ῥηθήσεσθαι δὲ λόγους, οὐκ αὐτὸν τὴν νίκην, ἀλλὰ τὴν στάσεως. ταῦτα οὕτως ἀσμένῳ λίγοντι συνῄνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὠφελήματι τὸ στρατηγοῦ γνώμης ἀνεφαίνετο.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠυτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς ἐκφυγεῖν σπεύδοντες. χαλεπὴ δὲ ἦν ἡ φυγή, φρουρεῖς διειλημμένων τὰς ἐξόδους πάσας, καὶ τὸν ὑποπτεύοντα ἁλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀπιόντα, ἐξεργαζομένων. ὅ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξῄρητο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ δοὺς πρόδοτης, ὥστε καταλείπετο, τῷ δ' πένητι τὴν φυγὴν ὠνουμένῳ, μόνους ὑποσφάττεσθαι τοὺς πλουσίους. νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο πανπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῷ ὁρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν ἐπ' οἴκου ἀπῄεσαν. ἦν γὰρ ἐπὶ πύλαις θάνατον ἐλπὶς ταφῆς ἐπιεῖσα μᾶλλον. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξῃκειλαν, ὡς μήτε τοὺς οἴκοι ἀναιρεμένους, μήτ' ἐπὶ τὰς ὁδοὺς μεταδιδόναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς πάλαι νόμοις συγκαλύπτειν καὶ τὰς φύσεως νόμους, ἅμα τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συνεμπλέκοντες καὶ τὸ θεῖον, ὑπ' ἠλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θαπτομένοις πνεῦμα τὸ σωζόμενον, ἐν τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐπῆμεν, θάνατος ἦν· καὶ δίδοτο ἀφορμὴ ταφῆς ἐδάφους τὸ ἑτέρου χαριζόμενον. καθόλου τὸ εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτος ἀπωλέσθη πώποτε ἐν τῷ τότε συμφορᾷ, ὡς ἔλεος. ἅμα δὲ ἐλεεῖν οἰκτείρειν, ταῦτα παρεξῄει τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ δοτὸν μὲν τῷ ζῶντας ἐπὶ τοὺς ἀπηρημένους, δοτὸν δὲ τῷ νεκροῖς, ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφρειν, καὶ διὰ ὑπερβολὴν θανάτους, ὁ πρεῖττον τοῦ ἀναλωθῆναι ἐς ἀεὶ παυσομένους ἐμπεσεῖν. οὔτε ἐν ταῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, καὶ σύλησιν, καὶ τοὺς ἀταφίας ἀπο-

φαιν

φαγον δ' δαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτῶν θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δ' τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τοῦ θεοφητοῦ θεσμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λεροποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἦσαν οἷς ἀρετῆς, καὶ κακίας διεφθάρησαν, ἃ ἔδοξαν οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὸν κατ' πατρίδος θεοφιλέα τόλμης ἐξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, οὗ δεῖ τότε τὴν πόλιν ἁλίσκεσθαι, καὶ κατα- φλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, στάσις εἰ κατα- σκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκείαι θεομιάσωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέ- μενος. οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δικαίους ἑαυ- τοὺς ὑπέδοσαν.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgatibus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exu- renda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, B fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

Κεφ. κγ. Ἡ δὲ Ἰωάννης τυραννίδι, τὸ σφῶν τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους σφαττοιεύε- σθω τὸν πονηρότερον, ἀφνίαζε τ' συνταλαιπώρους. ἀεὶ δ' τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δ' αὐτῷ σφισὶν διαστοπεύτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας αὐτοποιὸν μῶμος. ἔκον δ' αὐτῷ, πῆς μὲν δίκῃ, πῆς δ' κατ' ἀνάγκην. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτην καὶ δόλῳ σφαγιάζειν. C πολλοὶ δὲ σφῶν ἀσφαλείας ἠρώμενοι τ' αὐτῷ, τοῖς αὐτοῦ ἤδη τ' βλασφήμων, ἐφ' οἷς, μὴ πολλοὺς ἀνα- φέρεσθαι. τὸ γὰρ μὴ δρασθέντα αὐτῷ κατὰ τ' χεῖρα, καὶ κατ' γαθύμιον διαφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. πολλὴ δ' μοῖ- ρα τῶν αὐτοκαδιζαιμώνων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνῳ, δεινὸν ἠρωμένων ὑποτατάχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ. τὸ πλέον δ' ἀλλαγὰ τ' μοναρχίας ἀπέ- χεπτο. ἔτι γὰρ καταλύσῃ ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτ' ἅπαξ D κεκρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτῶν σφᾶσιν ἕξειν, τὸ τ' ἀρχὴν αὐτοφόβως. σφῆσι δ' πολέμῳ ἕκαστος ὅπῃ ἐν παθεῖν, ἢ δ' ἀλλύσας ἐκυσίας ἐν αἰσχροῦ μοίρᾳ ἀδαπολίωτος ἀμείνων ἐδόκει εἶναι. στάσις ἐν Τύρῳ, τοῖς ἐκ τῶν παθεῖν ἰωάννης αὐτοβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μὲν σφῆς ἀλλήλοις αὐτοῖς δῆλα φυλακῆς ἦν, καὶ εἴ τι ἢ μικρὸν εἶπο τ' δημοκρατοῦντος τοῖς ὅπλοις. δεῖζον δ' τῶν δή- μου, καὶ πότερα πλείονα λείαν ἀξιοῦσιν αὐτοφιλονεί- κειν. ἐπεὶ δ' ἡ πόλις ἔκ τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχειμά- ζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ στάσει, καὶ σύγκρισιν μᾶλλον ἢ τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει δῃοδι- δράσκοντας ἐκ τῶν οἰκείων, ἔφυγον σφῆς τοὺς ἀλλο- φύλους, καὶ δεδρωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξιοῦτο. τίνα δ' οὐκ ἤδη κακὸν ἐπηνέγκατο σφῶν τ' τῶν ἰδίων καταλύσει.

E hilque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum populatibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum bene- F ficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quarum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse vi- G derent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriã salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decep-

Κεφ. κδ. Φρούριον ἦν ἡ πόρρω Ἱεροσολύμων, καρτερώτατον τοῦ τ' ἀρχαίων βασιλέων εἰς τὴν ὑπέρθεσιν κτή- σεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κα- τασκευασμένον, ὃ ἐκάλεῖτο μασάδα. τοῦτο θεοκαΐεν- ληφότες οἱ θεοσαγορδύμοι σικάριοι. δεῖ γὰρ αὐτοῖς τὸν πλείονος ἀφαιρεῖς. ὡς δ' τῶν ῥωμαίων ἐφα- πὰ ἠρώμενοι, στάσει δ' καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν Ἱερο- σολύμοις Ἰουδαίους ἐπύθοντο δηρημένους, ἀδροτέρων ἤπλεντο θλιμμάτων. καὶ κατ' τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄλυσιν Ἰουδαῖοι σωτηρίας ἐξόδου τ' ὑπ' αἰγυπτίους δου- λείας, ἀνέθεντες εἰς τιμὴν πάτριον γένους, κατὰ νύκ- τωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δῃαθέντες. καὶ πολίχνιον ἀπὰ κατ' ἐχυρὸν καλουμένην ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμυνόμενοι δυνάμενον φρὴν ὅπλων ἁλῶναι, καὶ συνελ- θόντες, φθάσαντες ἐσπέδασαν, καὶ τ' πόλεως ἐξέβαλον.

CAP. III. De Gadarensium deditione & strage.

A Tlo Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis nõ obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, eique sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: ni-

Cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriã salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decep-

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massâda portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & catcruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebátur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullâque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamè erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarẽtur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autẽ vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimẽtum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur veniisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatẽ ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabãt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nulláque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesum comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarẽsiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterẽt, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacẽ diligerẽt, si bellũ gerere nolẽtes quidẽ posse viderẽtur. Vespasianus autem

A τὸ δ' φυγεῖν ἦν τοῖς ὀγκωμένοις τε καὶ πλείοσι, καὶ ἐπὶ πεντακοσίους αἰχμαλώτους ἔστησαν. ἐπέφλεγον τοὺς τε οἴκους ἐξοσιδηρωμένους, καὶ τῶν καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπασάντες ἀπῆραν εἰς τὸ μασάδα. καὶ οἱ μὲν ἐλῃζόντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπέρρωσαν ἅπασαν, προσδεχθέντων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκ παντὸς οὐκ ὀλίγων. ἐκινεῖτο δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα, πάντες ὥσπερ ἐν σώματι τῷ κυκεωμένου φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεπόνει, διὰ γοῦν τὴν ἐν μητροπόλει στάσιν καὶ ταραχὴν, ἀδεσίαν εἶχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πανταχοῦ τὴν ἁρπαγὴν, ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, συναθροίζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, σπανιώτερον μὲν ἐλῃστεύοντες, πλείους δ' ληστείας, προσπίπτοντες ἐθνεσί καὶ πόλεσι, καὶ κακοῦσθαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσαντο εἰς τὸν πόλεμον καταληφθῆναι. φθάνειν δὲ ταῖς ἁμύναις εἰς ληστὰς ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς δοκοῦσι διασπόντων. οὐδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προσεχούσῃ πόλει συναπώλυτο.

Ταῦτα ὑπανασταφὼς ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὴν αὐτομόλων ἀπογνώσεως ἀπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὑποπτευθέντας, ὅπως ὑπὸ τῶν ληστῶν ἀπῶσι, καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, τὴν στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμύνειν τῇ πόλει, καὶ τὰ τοῦ δήμου σῴζουσαν λείψανα. διὰ γὰρ τὴν πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν, αἰρῆσθαι τοὺς πολλοὺς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς θρασυτάτους. ὡς δ' ἀπτέσθαι ἤδη τῆς συμφορᾶς αὐτῆς, τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσειν αἴσιον τὸ ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξειν πολιορκίας. εἰδὼς δὲ προκαταρρίψας τὸ πόλεμον, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπῶν. ἀλλὰ τῶν οἰκητόρων τὰ γαῖδα μητρόπολιν Περαίας καρτερὰν ἡλάτην ὕστερα μηνὸς, εἴσω τὴν πόλιν. καὶ δὲ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τῶν στασιωτῶν, πρεσβεύσαντες πρὸς αὐτὸν Οὐεσπασιανὸν, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ δεδιότες ὑπὲρ τῶν πολλοὶ γὰρ τὰ γαῖδα κατέχειν πλούσιοι, τούτων τὴν περιβόλαιαν ἠγνοήκεσαν οἱ δεδιφόροι, πλησίον γὰρ ἤδη ὄντος οὐδὲν ἀπεπυνθάνοντο, καὶ κατὰ χῆν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν δύνασθαι, τῷ τε σῴζοντι ἐλθεῖν πλήθει λάθρα μόνοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως. φοβούμενοι δὲ κεῖνοι τὴν δόξαν αἰσθωνται, καὶ μηδημίαν ὧδε τῷ αἰτίων εἰσπράξωσι μόνοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι δὲ τὸ δόλιον, ἔδεσε γὰρ ἐν οὐ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρώτους, ἀλλ' ἐδοκεῖ καὶ τῆς πρεσβείας αἴτιον, κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὑποβολὴν ὀργῆς τινὲς αἰχισταὶ μόνοι, διέδρασαν ἐκ τῆς πόλεως. δύνασις δὲ ἤδη τῆς ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτι δῆμος τῆς γαδάρων μετ' ὀλιγωρίας τὸν Οὐεσπασιανὸν εἰσδέξαιμην δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἵππων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τοὺς τῆς φυγάδων καταδρομάς. τὸ δὲ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τῷ τῶν εἰρηνικῶν ἀγαπᾶν, καὶ μηδὲ βουληθῆναι πολεμεῖν. ὑπανασταὸς δὲ, σὺν μὲν τοῖς ἱππεῦσι τοῖς τῆς γαδάρων, πελάσαι σὺν ἵππεῦσι πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμψας,

missso Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

καὶ ἡ τῶν ἄλλων στρατιὰ ὑπεχώρησεν εἰς καισάρειαν. οἱ δὲ φυγάδες ὡς ἀφανίσιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθάρσυνον, ἐπὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλουμένους καὶ βιαιοτάτην ἐπιφορὰν ὑπομένειν δοκοῦντας. ἐν ᾗ πολὺ πλῆθος οὐκ ὀλίγων διεφθάρη, καὶ τοὺς μὲν ἱππέας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως ἐπεπείθεσαν δεῖν τοὺς ἐπὶ τὴν πλατάνιδα. οἱ δὲ ἐπεὶ μὲν τὸ πρώτιον ὁμβολὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα καὶ ἐπισπάσασθαι πειρώμενοι αὐτοὺς ὑπὸ τὸ τεῖχος πορρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς ὑπαιθρίου τινὸς ἐπιλαυνόντων, καὶ κατεκόπτον. καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν, οἱ ἱππεῖς ὑπερτέμνοντο, ταῖς συμπλοκαῖς ὡς τὸ πολὺ διέφθειρον. ὁμόσε δὲ πλέονι τόλμης ὑπὸ θράσους μόνον οἱ Ἰουδαῖοι διεφθείροντο. πεπυκνωμένοις γὰρ ἐπεξιοῦσι τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τῇ παντοπλίᾳ ἄπορον τὸ τεῖχος μένοντες, αὐτοὶ μὲν οὐκ ἐδύναντο βέλεσι δοκοῦσιν, οὐδὲ τὴν ῥώμην τῶν φάλαγγα. ἐπιπίπτοντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις θηρίοις ὁμοιότατοι ἐπὶ τὸ σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὴ κατὰ στόμα παρόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκιδανύμενοι. ἀνεῴγει γὰρ ἡ πλατεῖα τοὺς ὑπὸ τῶν κώμων ὁρμᾶς ἐπὶ πολὺ ἐπιπλέοντας, καὶ συμπεσόντες παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐπῆπτε βαλόντες ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενοι, δυσέφικτοι ἀπῆρε τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δίεσι τοὺς πόρρωθεν αἰείρουσι, μέχρι βίᾳ διακναίοντες οἱ γυμνότατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ὅπερ ἐπὶ εἶχε τοὺς φύλακας. οὔτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ὑπὸ τῶν γαδάρων ὑπέμενον, ἀλλὰ τοὺς σφετέρους, καὶ δεξάμενοι συναπεκλείσθησαν πρὸς τοῦ δόκων. ὁ δὲ καὶ συνέβη συνωθουμένων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὴ οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἃ μὲν ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, πρόσβαλὼν ὁ πλάνιδος, καὶ μέχρι δείλης γυναίους ἀγωνισάμενος, τὸ τείχους, καὶ τὸ ἐν τῇ κώμῃ ἐπεκράτησε. τὰ μὲν οὖν ἀρχὰ πλῆθη διεφθείρετο, φυγὴ δὲν τῶν δυνατωτέρων, τοὺς δὲ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴν κώμην ἐνέφρησαν. οἱ δὲ γαδαρεῖς ἐξ αὐτοῦ τοὺς καὶ τὴν χώραν συναίσησαν. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν συμφορᾶς ἐξαίφνης ὅτι μεῖζον, τὸ δὲ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὅλεθρον λέγοντες, πάντας παντοχόθεν ἐξέσωσαν τῷ διέγνωσμένοι τε πλεῖστοι, ἔφθασαν ὅτι ἱεριχοῦντος. αὐτὴ γὰρ ἐπὶ μόνη τοὺς ἐλπίδας αὐτῷ ἐβάλλετο τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τοῖς φεύγουσι διωκαγίας τὰ θαρρηκέναι εἶπετο. καὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀπῆρε. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, τρέφειν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, ἀπτερὼ παρετάσσετο. παρόξυνε δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοῖς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχουσιν, καὶ ταῖς ὄχθαις ὑπομένουσι παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τοὺς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν πίπτοντες, εἰς τὸ ῥεῦμα καθέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διεφθάρη, μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ διαδρᾶν ἐμπηδήσαντες εἰς τὸν ἰορδάνην πλῆθος ἀνουσίους, ἄπειρον ὕδ. ἐάλωσαν δὲ ἐκεῖ διακοσίους καὶ ἑξακοσίους, λεία τε πολυτελὴς ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίους μὲν ἐν, ὀλίγῳ ἐλάττους ἦλθε ἡ πληγὴ τοῖς ἐναντίοις.

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre; priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisq; partim volêtib⁹, partim vi armatis, temerè cõtra Placidũ eiúsq; milites prosiliũt. Illi autem primo quidem impetu paululum recessêrunt; ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus lauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum; & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectẽs, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti: cum præda maxima ouium & asinorũ itémque camelorum & boũ. Iudæis quidé hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphatites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IIII. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone deciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minùs Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extéditur.

Ἐνῆν τούτῳ τῷ θερὶ τὴν γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ εὐνοίᾳ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐγχωρίων ἀφεστὼς νέρωνος, θερὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέρᾳ ἀναγέγραπται λόγῳ· ὑπὲρ δὲ τῶν ἀρχαίων ἐπὶ πλέον ἐποιήσατο τὸν λόγον εἰς τὴν ἑρμὴν τῆς πολέμου τὰ ἡγεμονίας, ἐπὶ φ θεραπευθείσας τὰς κατὰ τὴν ἀνατολὴν, ὑπολειφθείσης ἔτι τοῖς κατὰ τὴν ἰταλίαν φόβοις. ἤδη μὲν οὖν ἐπέτρεπεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηλπίσας διασφαλίζεσθαι πόλεμος τὴν πολίχνας φρουρεῖν. δέκα δὲ τάρχας μὲν πόλεως ἐγκαθίσας, ἑκατοντάρχας δ πόλεσι. πολλὰ δ αὐξήσας, καὶ τὴν παραδοθέντων. τῶν δὲ τῶν ἀρχῶν τὴν ἔργοις, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τὴν δυνάμεως, ἤγαγεν ἐπὶ τὴν καισαρείας ὑπὸ αὐτοκράτορος. εἶτα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαταστρατοπέδευσεν τῶν πόλιν, τῇ ἕβδόμῃ προῆλθεν πορθεῖν καὶ κτείνειν πάσας. καταστρεψάμενος δὲ τὰ θερὶ τῶν δεκαπόλεως τοπαρχίαν, ὑπὸ λύδδης εἰς ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ θερικυκλούμενος κατάληψις ἱδρυσάμενος οἰκήτορας τῇ θερισχυρωτάτων ἱκανοὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὑπὸ τῶν μητρόπολιν αὐτῇ εἰσόδους, τραπέσιόν τε τῆς ἕξ, καὶ τὸ πάντοθεν ἐπ αὐτῇ τὴν μὲν καταλιπὼν, θερόσφατον μὲν δ ἄλλως δυνάμεως ὑπὸ τῶν βεβλημένων τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτῶν τε καὶ τὴν γεγενημένην ἀναλῶν, καὶ τὰ πόλεις τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὑπηκόοις τόποις ἐπλείσας. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσημερίτας τῆς ἰδουμαίας, βίτασιν, καὶ καφαρτώβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἳ καταδέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινὴν. αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἤρξατο τὴν πορείας, καὶ θερὶ τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαθὼν δὲ ὑπὸ τῶν ἐκεῖθεν κατασὰς εἰς χορέαν δ ὑστέρᾳ ἡμέρᾳ μίλιος τριακοσίους). τῇ δ ἑξῆς, εἰς ἠρεμοῦντα ἀφικνεῖται, κἀκεῖθεν ἐπορεύετο εἰς τὴν ἱεριχοῦντα, τὴν ἐν τῆς πεδιάδος ἄγων δύναμιν, ἤδη τῶν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἐγχωρίου φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἀντικρὺ ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀπεφύγεν, καὶ κατελήφθη δ' οὐκ ὀλίγοι ἀναιρεῖται).

Ἦν δ πόλις ἔρημος καὶ ἐλεεινὸν, ὅτις ἰδοῦ μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν ὄρος κεῖται αὐτῇ ἐπ ἀκρωτηρίου ἔχον μικρὸν. κύκλῳ δὲ τὸ εἶδος κλίμα μέχρι τῆς σκυθοπολίτιδος γῆς, ἐκτέταται, κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτικῆς χώρας καὶ τῆς πρόσκειται τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι δὲ αὐχμηρὸν τὸ πᾶν, καὶ ἄοικητον διὰ τὴν ἀγρ-
ωστίαν. ἀπίκειται δὲ τούτῳ, τὸ ἀφ' ὃν τὸν Ἰορδάνην ὄρος,
ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείου κλιμάτων.
ἐκδρομὰς δὲ εἰς μεσημβρίαν ἔως συμβόλων, ὑπερ-
κείμενον τὴν πόλιν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δὲ ὁ λε-
γόμενος καλούμενον ὄρος, ὑπτιούμενον μέχρι τῆς
Μωαβίτιδος. ἀ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα
πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης Γενναβρᾶ, δίπλεθρον μέχρι τῆς
Ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτὸ μῆκος μὲν σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων, εὖρος δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν, μέσον
τέμνει δὲ Ἰορδάνης ποταμός. λίμνας τὸ ἔχει τὸ ἀσφαλ-
τῖτιν καὶ τὸ τιβεριάδα, φύσιν ἐναντίας. ἀ μὲν γὰρ ἀλμυ-
ρὸς καὶ ἄγονος, ἀ τιβεριὰς δὲ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος.
ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερ-
βολὴν αὐχμοῦ, φθείρει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄν-
υδρον, πλὴν τῆς Ἰορδάνου, παρὸ καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τοῖς
ὄχθαις φοίνικας ἀδιαλείπτους, καὶ πολυφορωτέ-
ρους εἶναι συμβέβηκεν. ἧττον δὲ τοὺς πόρρω κειμένους.
ἔνθεν μὲν τοι τὴν ἱερειχοῦντα, ἔστι πηγὴ διαφανὴς τε, καὶ θερμὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, ἔνθα τὴν
παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς,
στρατηγὸς ἑβραίων, πρώτην εἷλε γῆς χαναναίων δο-
ρίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρ-
χὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ ξύλων καρποὺς ἀπαμβλύ-
νειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε τὸν
ἀέρα νοσώδη τε καὶ φθαρτικὸν, ὀξημερωθῆναι τε καὶ
ἡμεροῦσθαι τοῦ αἰτίου ὑγιεινότατον, καὶ γονιμωτά-
την, ὑπὸ ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν
οὗτος ἡλίᾳ καὶ ἐλισσαῖος, ὃς ὑποδεξαμένης τοῖς ἐν τῇ
ἱερειχοῦντι, θεῖον δὲ τὴν φιλοφρονησαμένων αὐ-
τὸν τὴν αἰθρώπων, αὐτούς τε ἀμείψεται, καὶ τὴν χώ-
ραν αἰωνίᾳ χάριτι. προσελθὼν γὰρ τῇ πηγῇ, καὶ
καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα κέρας ἁλὸς ἀγγεῖον καινὸν
ἔφερεν, εἰς οὐρανὸν δεξιὰν ἀπατείνας δικαίαν,
καὶ πηγὴν αὐτοῖς μειλιχτηρίους χοὰς, τὸν ὠμὸν,
ἠτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας
ἀνοῖξαι. τὸν δ', ἱλεούσασθαι τοῦ ῥεύματα γονιμωτέ-
ρους ἀεὶς, δοῦναι τε ἅμα καρπῶν διθυίαν τοῖς
ἐπιχωρίοις, καὶ τέκνων ἀκαδοχὴν, μηδὲ ἐπιλιπεῖν
αὐτοῖς τὸ ποτὸν ὑγρότητα παρὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δί-
καιοι. ταύτας ταῖς δίκαις πολλὰ προχειρουργή-
σας, ἐξ ἐπιστήμης ἔρριψε τῇ πηγῇ, καὶ τὸ φρὰν
ἐρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ ἔκδικον ὕδωρ, ἐκ τυ-
φὸν δυστεκνίας καὶ κόρου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην
γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς οἱ καὶ μόνον
ἐφάψασθαι τῆς χώρας, νοσιμώτερον εἶναι τῆς μέχρι κόρου
χρονιζόντων. παρὸ καὶ τῆς μὲν διαφανέστερον χρωμέ-
νων, ἢ ὅσοις ἔξεστιν ὀλίγῃ τούτου δὲ τὸ ὀλίγου διαφα-
νὲς. ἀφ' ὧν γοῦν πλείονα τῆς ἄλλων ἁπάντων, καὶ πε-
δίον μὲν ἑπτακισχιλιοστὰ σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ
ἑκατόν. ἐκτρέφει τὲ ἐν αὐτῷ φοίνικας καλλίστους
τε καὶ πυκνοτάτους; τῆς δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων
ὕδατι πολλὰ τὰς γνώσεις, καὶ τὰς παρηορείας ἀλλο-
φερῆ. τούτων οἱ πότιμοι παπύμβυοι, καὶ μέλι διαφα-
νὲς αἱμάσσουσι, οὐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χείρω. ἐκ κολίτης δὲ φό-
ρος ἐν χώρᾳ φέρει ἐν ὀποβαλσάμου, ὃ δὴ τιμιώτα-
τον τῆς τῆδε καρποῦ, εὐωδέστατόν τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς
οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν τὰ, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

A torus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bactra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mõs appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet du-
B centorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatísque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt ma-
C gis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandíſque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt nõ ſolùm terræ atq; lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obrundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo
D propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſsúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipſúm quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem
E prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis auctor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur,
F exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat, palmarúmque irriguatum genera, tam ſapore quàm nominibus
G varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illũ tractũ dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ sunt cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, cáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis c L. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis L X. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen inultum ac ſterile. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima sũt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cóflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſe deuaſtatio. ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi vndiq; cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vrrobiq; auxiliariũ pariter ac Romanorũ præſidia collocat.

ὁ δ' ἀσφαλτίτης λίμνη τὰ ἀνάπαλιν ἔχει τῶν ἄλλων· τὰ μὲν γὰρ ἄλλων εἰς βάθος ἀνιεμένων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας ἐπὶ τὸν πυθμένα, καὶ τὰ βαρύτατα μάλιστα ἐπὶ τὸν βυθὸν ἐπειγόμενα, τὸ τοῦ ἀσφαλτίτου ὕδατος ἐπιπολάζον ἀνωτάτω μένει· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πλοῖα ῥᾳδίως ἐπιβαίνει τῆς λίμνης, ἐὰν μὴ πλήρη τοῦ ἀσφάλτου ᾖ· τὸ δὲ πλοῖον ἐμπλησθὲν ἀσφάλτου βαθύτερον ἐν τῷ ὕδατι γίνεται. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ θέρους ἀναβλύζει τὸ ἄσφαλτον ἐκ τοῦ βυθοῦ, καὶ συνιὸν πάντας ὁμοίως ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον ἀναγκάζει συνάγεσθαι· καλοῦσι δὲ τοῦτον οἱ ἐπιχώριοι κῆπον ἀσφάλτου. ἐπειδὰν δὲ συνέλθῃ τὸ πλῆθος, ἐπιχέουσιν αὐτῷ γυναικεῖον οὖρον καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοῖς σώμασιν ἀπόβλητα καὶ δυσῶδη· τὸ δὲ ἄσφαλτος οὐδὲν ἧττον ἐπιπολάζει τούτων πάντων, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ἐν τῷ βυθῷ μένει, τὸ δὲ ἄσφαλτος ἐπιπολάζει. ἐπειδὰν δὲ ἐπιπολάσῃ, τοὺς μὲν ἄλλους οὐκ ἐᾷ πλησιάζειν, ἀλλὰ φεύγει· ἐπὶ δὲ τὸν ναύτην ἔρχεται καὶ προσκολλᾶται τῷ σκάφει· ἐκ δὲ τούτου ἀπορρεῖ πολὺ καὶ ἀναπίμπλησιν. ἀπόνοιαν δὲ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τῷ ὑδάτων διῶσαν, τὰ ἀφιέμενα καὶ διαχεόμενα τὰ φυόμενα καὶ ἀναβλαστάνοντα, τὰς δὲ ἐκφύσεις ῥιζώσας ἔχειν ἰσχυράς, καὶ χορηγοῦσα τὰ ἐν ἀέρι δύναμιν. ἔστι καὶ δι' ὅτιον οὗτος ὁ χωρίος, οἷος μηδένα ἐρήμως ὑποδέξασθαι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸς αἰγιαλοῦ αἰτιᾶται μόνον, ἐπειδὰν ἀναθλιβόμενον, ἐπιστῇ τῷ ἀέρι, ψυχόμενον, καὶ τῷ ἐναντίᾳ πρὸς τὸ θερμὸν φύσιν λαμβάνει· καὶ μᾶλλον δ', ἐπειδὰν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσλυσιτελές. ἔστι δὲ καὶ τὸ ἀσφάλτου τοῦτο δύκρατον, ὡς λινουῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ὀδυνωμένους, νομιζόμενος τῆς ἄλλης ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πετρῶδες. τὸ δὲ μέχρι τοῦ ἰορδάνου, καὶ τῆς ἀσφαλτίτιδος, θαμαλώτερον μέν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφειμένα διὰ ἀμμουδάτων οὔσαι δυσχώρητοι διέρχονται. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μὲν ὡς ἔφην πικρά, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τῷ ὑγρῷ αὐτῆς μᾶλλον ἀφίστησι, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ βλιτιδίσασθαι ῥᾴδιον. ἀφισθμῷ γοῦν καθ' ἑστῶτα ἐπ' αὐτῆς οὐσιανασιὸς ἐπίλοιπος πᾶς τῷ νῦν οὐκ ἐπιστάμενος, δεδέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφεῖσι κατὰ τοῦ βυθοῦ, καὶ σωθῆναι πάντας ἐπινήξασθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω βιαζομένους. ἔστι δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἓξ γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τῷ ὄψεως ἀλλάσσεται, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας αὐταυγεῖ ποικίλως. τῆς μὲν οὖν ἀσφάλτου κατὰ πολλὰ μέρη, βῶλοι μέλανες ἀναδίδονται· αἱ δὲ ἐπιόντα τότε χεῦμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ἐοικυῖαι. προσπλέοντες δὲ οἱ τὸν λίμνην ἐργάται, καὶ δρεπανοῦμοι τὰ συνεχῆ τοῦτο εἰς τὰ σκάφη πληροῦσι δὲ, ἀποκόπτειν οὐ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὀδύνης προσπίπτει τῷ μυρόμενα τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμείνῃ γυναικεῖον οὖρον, καὶ σύρα, ἁλύσωσιν αὐτῷ, οἷς μόνοις εἴκει. καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν ἀνθρώπων, εἰς πολλὰ χρῶν τῷ φαρμάκων ἐμμίσγεται. ταύτης τῆς λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, κατὰ δὲ μέσην ζοάρων τὴν ἀραβίας διατείνει, εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. χιλιὰς δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲν δὴ δαίμων γῆ, καρπῶν τε φύσει, καὶ τῇ πόλεις ἐνοικίας. νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς κατηφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πόλεων ἰδίων σκιαί. ἔστι δὲ καὶ τοῖς καρποῖς ὁποῖον ἀναβλυστάνουσι, τοῖς μὲν ὄψεσι ὁμοίαν, ὁρμῶσι δὲ χερσὶν, εἰς καπνὸν ἀναλύεσθαι καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν ἱστορούμενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

ΟΔὲ ἰουσανασιὸς, πάντα χόδην ἀπειλῶν τοῖς Κιμ. ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εἰ τὴν ἐκείνου, καὶ ἐν ἀδίδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέρωθεν ἵστη καθίσταν ἔκ τε τῶν ῥωμαϊκοῦ καὶ συμμαχικῶν τάγματος πέμπει

πέμπει δὲ καὶ εἰς Γέρασα λύκιον αὐνιον, ἵππαδα μοῖραν ἐπαγαγών, καὶ συχνοὺς πεζούς. ὁ μὲν δὴ ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ δύναντο φυγεῖν ἔφθασαν. γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἠνδραπόδισατο, καὶ ταῖς κτήσεσι διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεψεν. ἐμπίπρησι δὲ τὰς οἰκίας ἐμφορήσας, ὅτι ταῖς πλείοσι κώμαις ἐχώρει φυλαὶ δύο ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορεῖ τῷ ἀθυμοτέρων. τὸ κατάλοιπον δὲ πᾶν ἐπέσπετο, καὶ διήλαυνε τὸν πολέμου, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὰ πεδία πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ταῖς ἐξόδοις ἀφῄρητο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν ἐφοβοῦντο οἱ ζηλωταί· παρεφύλασσον τοὺς δὲ οὐπω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, ἐῤῥύμῃ ἡ στρατιὰ, πάντοθεν τὴν πόλιν ἐφεστήκουσα.

Κεφ. ιθ. Οὐεσπασιανῷ δὲ εἰς καισάρειαν ἀπηρτίσθη, καὶ καταστὰς ἐζομβώρῳ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὸν τὴν ἱεροσολύμων ἐξελαύνει, ἀγγέλλεται νέρων ἀπηρημένος, ἕξ καὶ δέκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, ἐφ' οἷς οὐ λίαν ὀκνήσας ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε πεισθεὶς τοῖς νεανίσκοις, νυμφιδίῳ καὶ πυθαλλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῆς ἐξουσίας, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἀπεβουλεύθη, καὶ τελευτᾷ μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀπάντων, ἀφεθεὶς δὲ σὺν τέξασι τῶν πιστῶν ἀπολοῦσθαι, ἐν τοῖς φερασίοις ἐαυτὸν αἰσίλει. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τὸν τε κατὰ γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελέσθη, καὶ πῶς γάλβας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς αἰσθόμενος ὅτι ταπεινοφρονοῖτο, ἐδολοφονήθη καὶ μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε τούτου στρατιὰ ὅτι τοὺς αἰτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατέλυσεν. ἔπειτα τοὺς καὶ αἰτέλλιον ταράξαντας, καὶ τὸ ἐφ' ᾧ τὸ καπετώλιον συνεβούλευ, ὅπως τὸ αὐτόνιος φῆμος καὶ μουκιανὸς, διαφθείραντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, κατὰ σπείρας τὴν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διέξιμεν μὲν ἀπ' ἀκριβείας παρητησάμην, ἐπεδὴ δι' ὄχλου τοῖσιν ὄσι, καὶ πολλοῖς ἐλλείπων τὰ καὶ ῥωμαίων αὐτογράφως. σὺν αφοίας δὲ σὺν τῷ στρατεύματον, καὶ τὰ μὲν διηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπισημηνάμην. οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, αἰσθάλλετο τῷ ἱεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν πρός τινα ῥίψῃ τὸ κρατοῦν μὴ νέρωνα. αὖθις δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ὑπεμφῆναι τι πρὸς τὰ πολέμου καινὸν οὐκ ἐπιχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λυσόμενον τὰς πρὸς ἰουδαίους σπονδάς. τὸν αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα τίτῳ καὶ ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος δὲ λιὼ ὄντος, μακρᾶς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει γάλβας ἀναιρεθεὶς, μετὰ μιλῶνος ὑπατεύσας, καὶ ἴσας ἡμέρας, ὅς οὐ τῷ ἡγεμονίαν παρέλαβεν ὄθων, αὐτοκρατορεύσαντι τῷ στρατεύματον. ὁ μὲν οὖν ἀγρίππας εἰς τὸν ῥώμης ἀφικόμενος λόγον, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὸν μετακολεύ. τίτος δὲ κατὰ θάμμωνος ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὸν συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τύχας εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸ πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι πρὸς τὴν ἅλωσιν ὄντες, ὡς ἀπεκαλύπτοντο τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερίεσαν τὸν ὅτι ἰουδαίους στρατείαν, καὶ δὴ τὸν πρὸς τὰς παρὰ φόβον, τὸν ὅτι τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄφοβον ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud B Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diffidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, C nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum D incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémq; liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam populariũm, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelũcas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescere cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarũ misit, vt castellũ traderent persuasurũ: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

A Ἐπανίσταται δὲ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος, οὗτος ἦν χώρα, σίμων τις γεραστινὸς τὸ γένος, νεανίας, καὶ ἀρχὴν μὲν ἐκ ἰώσήπου ἐξεπατήσοντος ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκὴ δὲ σώματος, καὶ τόλμη διαφέρων, διὸ καὶ ὑπὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατηνῆς πρὸς τοὺς καταληφότας τὴν μασάδα λῃστὰς ἀφῖκτο. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπ' αὐτῶν διὰ ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέρασιν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, αἷς ἦγεν ἕπεσθαι, καὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὐθις δὲ ἐκ συγχρήσεως ἤθων, καὶ ὅτι πρὸς ἐδόκει, συμπεριφερόμενος αὐτοῖς ἐξίων, καὶ συνεπόρθει τὰ ἀφ' τὴν μασάδα, οὐ μὴν ὅτι τὰ μείζω προκαλεῖν ἐπειθεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἴδιοι τοῖς μὴ φρουρίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδίεσαν. ὁ δὲ τυραννίδι, καὶ μεγάλων ἐρῶν, ἐπειδὴ τὸν ἀνάνου τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφῖκται, κἀ προκηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δ' ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνέθροιζεν. ὡς δὲ ἐπ' αὐτῷ καρτερὸν τὸ συνταγμα ἦν, τὰς κώμας τὴν ὀρεινὴν κατέτρεχεν. ἀεὶ δ' προσγινομένων πλειόνων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ γειμαλώτερα. καὶ ποτὲ μὲν πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ προσῆσαν τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν δόξαν τῆς καθόλου κρατήσειν ἐφθάνετο δυνατοὶ, καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα προσιόντες. κατέτρεχε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι μεγάλης ἰδουμαίας. κώμην τινὰ καλουμένην κώφην τεῖχος καὶ τάφρον ἀσφαλείαν ἐχρῆτο. κατὰ δὲ τὴν φαρὰν πρόσω χωρούμενος φάραγγα, πολλὰ μὲν αὐθρωπίας ἀπήλαια, πολλὰ δὲ θηρῶν εἴδιμα, ταμιείοις ἐχρῆτο θησαυρῶν, κατὰ λείας ἐκδοχείοις. αἰεί τε καὶ τοὺς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῷ λόχῳ διάγοντες εἶχον ἐν ἑαυτοῖς. ἄλλος δὲ ἐν τῷ τὸ συνταγμα προσγυμνάζων, καὶ τὰς φάλαγγας κατὰ τὴν ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ξεφόμενον, ἐξίασι μετὰ πλείονων ὁπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ φάλαγγας ἀμφω, συχνοὺς μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, συνελαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. οὕπω δ' θαρρῶν τῇ δυνάμει, τῷ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέτρεπε. χθεσταθῆς δὲ πρότερον τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. ἦν δὲ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν δὲ τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δ' ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας τὸν τεῖχον ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ἀμφὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰδόντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ἦλθον ἐν μεσημβρίᾳ σπουδῇ εἰσόμενοι τὸν σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, κἄνθα συμβαλεῖν αὐτοῖς, κἀ δ' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νενικηκὼς, οὔτε νενικημένος διεχώρισθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν κώμην, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι ἀνελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλάζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρυμα. τῶν οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο, τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες. ἦν ἥκοι. φθάσας ἄμφω δὲ ἐπὶ
ἀδοκήτους, ἐφίλοκτον ἀπασαπέμφοι τὰ ξίφη, μέχρι
φυγῆς τόπον αὐτὸς ἔχων, ἐρρίμφη ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν
εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τε-
λευτᾷ. τοῖς δὲ ἰδουμαίοις ἤδη καταρρωδοῦσι τὴν ἰ-
σχὺν τοῦ σίμωνος, ἔδοξε θεὸς τοῦ συμβαλεῖν κατα-
σκέψασθαι τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ
ὑπερέτην ἑαυτὸν ἐποίμως ἐπιδίδου ἰάκωβος, εἷς
τῶν ἡγεμόνων, πεποθὼς τὴν πατρίδα παραδοῦναι
σὺν ὁρκοις πιστοῖς. ὁρμήσας γὰρ
ἀπὸ ὄλουρου, ἐν γὰρ ταύτῃ συνήθροιστο τὴν κώ-
μην τῶν τῆς ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, προῆλθεν
εἰς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ προδώσειν συνέ-
θετο τὴν αὐτοῦ πατρίδα, λαβὼν ὅρκους, ὡς ἀεὶ τιμίω-
τὸν ἔχοι τοιοῦτον. συνεργήσειν τ' ὑπέσχετο, καὶ πᾶσι τὸ
ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἱστιαθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ σίμω-
νος, καὶ λαμπρῶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσι, ἐπῆλθε πρὸς
τοὺς στρατιώτας ὑπέστρεφε, τὸ μὲν πρῶτον πολλα-
πλασίονα τὴν στρατιὰν ἐφαντάζετο τοῦ σίμωνος. ἔπειτα
δὲ ξιφουμένους τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ
πλῆθος, ἐπῆρεν ὡς τε δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ προ-
δώσειν δίκαια μάχης αὐτῷ τὴν ὅλων ἀρχήν. ἅμα
δὲ ταῦτα διαπρεπῶς ὁρμῶν, καὶ σίμωνα δ' ἀγγέλων
ἐκάλει, σπεύδων ὑπαγοῦμους τοὺς ἰδουμαίους, ὃ δὴ
καὶ ἔπραττεν. ὡς γὰρ ἤν ἤδη πλησίον ἡ στρατιὰ, φεύγει αἰσ-
θόμενος ὅτι τοιοῦτον, μὴ τὴν συμφθαρμένων ἐ-
φόβῳ. ποῖα γὰρ ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ φρὶν εἰς
χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕ-
καστοι πρὸς τὰ ἴδια.

Κεφ. λα. ΣΙμων δὲ δόξας εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
μεγαλωστὶ, καὶ παρεσκευασμένους ἀδοκήτους, φρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης ἐνέτυχε λείας,
καὶ πολυτελοῦς σπέρματος καρπόν. ὡς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώ-
ριοι τὴν χεβρὼν, οὐ μόνον τῶν τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν
αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν. ἐπιχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ
ἑπτακόσια ἔτη συνεῖθμηται. μυθεύουσι δὲ αὐτὴν ἐκ τοῦ
κτισθῆναι μετὰ τὸν κατακλυσμὸν γενέσθαι, καὶ
τὴν ἐν μεσοποταμίᾳ ἀπανάστασιν, ἣν ἐποίησαν αὐτοῦ
καταβῆναι εἰς αἴγυπτον σὺν
αὐτοῖς, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέ-
χρι τοῦ νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυ, πάνυ καλῶς
μαρμάρου ἐκ φιλοτιμίας εἰργασμένα. δείκνυ δὲ ἀπὸ
σταδίων ἓξ τοῦ ἄστεως τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ
δένδρον ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφ. λβ. ΕΝθεν ὁ σίμων ἅπασαν ἐχώρει τὴν ἰδουμαίαν, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ χώρας
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίκα γὰρ τῷ ὁπλιτῶν, τέτταρες
ἑαυτῷ συνεῖποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τοῖς ἐπιτηδείοις
ἐξαρκοῦντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ χρείας, ὠ-
μότης τε αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργὴ, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημοῦτο σὺν ἔφαρε τὴ ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλην ὄζειν ἰδεῖν ἐψιλωμένην
πᾶσαν, οὕτω τὸ κατ' ἴχνος τοῦ σίμωνος στρατιὰς ἐρημία
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατα-
σκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ φυτικὸς αὐξὰ τὴν χώραν, ἢ συμ-
πατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, ὑπὸ
τῆς πορείας, σπανιστέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τὸ εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖον τι κατελείπετο τοῖς πορ-
θουμένοις τὸ γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλω-
τὰς ἐπῆγεν, καὶ φανερῶς μὲν ἀπωδὰ τάξασθαι

A causæ nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quòd semper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimíſque promiſſis animatus, vbi ad suos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent, suadebat, eíque sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuersam multitudinē, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primúmque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiúsque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quà Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: perque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quòd aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ perusserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, nõ modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

Cap. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmq; ciuile, verumetiam per Italiam. In medio nãque Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mẽsis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit; & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. alterum verò quod Caphatin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατὰ δ' ἀγροὺς, συλλαμβάνουσι δὴ καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Σίμωνος καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας, ἃς ἐκεῖνος αὐτοῖς ἐκλεκτὰς ἐπεποιήκει. ἐπῆλθε δὲ τοῖς μὲν πρώτοις ὀργὴ κατὰ τοῦ Σίμωνος τὴν γυναῖκα ἁρπάσαντος, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον, καὶ δόντες ἀδίκου συνηδίκουν κατηγόρους τοῦ ἀνδρὸς τὰς γυναῖκας, ἐκεῖνος δὲ τὴν γυναῖκα ἱκετεύσων. οὐκ ἦν δὲ ἔλεος εἰσῆλθεν, ἀλλ' ὀργὴ ἐκεῖνον ἐξέκαιεν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἤδη, καθάπερ τὰ ζῶα τὰ θηρία, ἐπῆλθε τοῖς ἐξαίφνης ἐπιπεσοῦσιν ἡ κατάλυσις, ἐφ' οἷς εὗρε τὸν θυμὸν ἀφῆκε. δύο γὰρ ἢ τρεῖς ἐκ λαγόνος τύπτων ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ τείχους, εἶτα πρὸς τὰς πύλας ἐπορεύετο, καὶ μικροῦ δεῖν ἐξέωσε τοὺς φύλακας, εἰσπηδῆσαι βουλόμενος. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι τὰς θύρας ἐκλείουσιν, ἐκ τοῦ τείχους ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιστρέφεται, καὶ τοὺς μὲν ἐγγὺς ἑστῶτας ἀνεῖλεν, ἐπὶ δὲ τοὺς πόρρω

πλὴν ἡρωδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρουντος (ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν λῃστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἤδη τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπέκειτο ῥωμαίοις.

A præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

Κεφ. λδ'. Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐῤῥύσατο τὴν γυναῖκα τῆς ζηλωτῶν τυραννίδος, πάλιν ὑπὸ τοὺς λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεφε, καὶ συλλεγόντων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φόβῳ συνέλαγχασεν. ἐπῆτο δὲ αὐτὸς ὑπὸ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅπου τινὰ λάθοι τῆς φρουρᾶς καὶ τὴν χώραν ἁρπαγῆς διέφθειρεν. ὧν ἦν τῆς δήμου σίμωνος μὴ ἔξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὑπῆρχε κακῶν καὶ τόλμη τὸ σωτήριον τῆς γαλιλαίων διεφθάρη τὸν τε γὰρ ἰωάννου παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἕξει, καὶ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου ἐπὶ πλεῖστον ἐπαίσατο δυνάσεως ἀμείβετο, πάντα ὅπερ ἐκεῖνος ὁρᾶν, ὧν ἔκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήστοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρωτες, φόνος τε ἀδρὸς, καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συλληφθέντα κρέπτον, καὶ μὴ ἀδείας ἐναπολυπάσθαι τῆς κόρης, νέμεις συνθηρεύοντο, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καὶ ταῖς τριχώμασι δὲ μύρεσις, καὶ θεοὺς δυσωδίαν ὑποχρώσεις ὀφθαλμοὺς. οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δὴ ἀφροδισίων ἀπολαύσεις, ἀθυμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐφθείροντο δὲ εἰς πορνείαν τὴν πόλιν, καὶ πᾶσιν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικίζόμενοι δὲ τοὺς ὅπλοις, ἐφόνων τε δεξιᾶς. ἐρυθριόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὑπνώττες ἐξαίφνης, ἐμίμουν πολεμικοὺς, τότε ξίφη θρασύνοντες ὑπὸ τῶν ἐσθῆτων κρυπτόμενοι, καὶ ἀνεχόντα δὲ πλάνων. τοὺς δὲ ποδοδιώκοντας ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφθείρας τὸν ἐπὶ τοῖς τείχεσιν, εἰς τὸ θεῖον πύλαν διεθύρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν θεοὺς ῥωμαίους βεβλημένοις ἀπεκέκλειστο. ἐξεπαίζοντας δὲ τοὺς ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἐν ἰδουμαίοις ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τὸ τῆς ἰσχύος αὐτῷ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιρεῦσι τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καταπεπαυκότας ὑπὸ χεῖρα. συνῆλθε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν ἀδιαβηνῶν βασίλισσα ἰζάτη. συνεκαταίπεσον δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξέπεσον τῆς ἰωάννου χρημάτων. καὶ τὸ τῶν περιῳκοδομημένων αὐλῶν, αὐτός τε δὲ, καὶ οἱ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κεκτήσθαι. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσπεδυκὸς πλῆθος τῆς ζηλωτῆς, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς ἐξεπεφευγότας ἀθρόοι, καὶ κατέχλη αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅτι τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐχ ἧττον ἡ φοβερὰ αὐτῆς καὶ ἀδόκητος παρῆν μαχιμωτέρους οὖσιν, ὡς τὴν ἀπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς περιστάντες, αὐτούς τε ἐξαθυμήσαι, καὶ τὸ ἄστυ καταφρήσωσι. συνῆδοξε οὖν μὴ τῆς ἀρχαίων, ἐβουλεύοντο πῦρ καὶ ξύλον φυλάξαντας τὴν ὁδὸν. θεὸς δὲ ἀρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γὰρ καταλύσωσιν ἰωάννην, ἔκρινε δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μὴ ἱκετηρίαν λύτρον εἰσαγαγὼν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃνέτο δὲ ἡ βουλὴ,

CAP. IX. De Simonis geſtis, contra Zelotas.

Simon autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymam compulit pleroſque fugere, cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſque ſæuiores: quos etiam Galilęi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perſeruatio: Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptíque crines, ac fœminarum veſte induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolùm ornarum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios cœitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quíque inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatíque ab aliis, aduerſum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæteróſque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irruperè Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulſis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eóſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent, quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſęq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabat ſalutis remedium. nã vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem dispositi erant baliftas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique molliscerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

CAP. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insueris, & auri argentique stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantũ lõginquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

A κὴ τ ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐκάλουν σίμωνα εἰσιέναι, ὃν πολλὰ ἐδέησαν. συνεπαρεκάλουν δ οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἰκείας κὴ τῆς κτήσεως. ὁ δ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδόσας τὸ διανοίζεσθαι, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, κὴ κηδεμὼν δ' ὑπομένομενος. ἐπαρξάμενος δὲ τ δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ πρὸς τὰς ἑαυτοῦ δ' ωνάσεις, κὴ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' οὓς ἐκέκλητο. σίμων μὲν οὖτος ἐνεωτερίζετο πρὸς ἑαυτὸν, ἰεροσολύμων ἐκρατεῖτο δὲ ὑπὸ τῆς ζηλωτῆς πλήθους εἱργόμενος τῆς ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, κὴ τὰ τ πόλεως ἁπάντων ἐπολωλεκότος, ὥσπερ χρῆμα γὰρ τὰ σκεύη οἱ ἐκεῖ τὸν σίμωνα διήρπασαν, ἐν δεσπόρῳ τινὶ σωτηρίαν ὄντα. προσεκαλεῖτο δὲ τὸν ἱερὸν σίμωνα, τὸν δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι καταστάντες ἐπὶ τῆς στοᾶς, κὴ τῆς ἐπάλξεως, ἠμύνοντο τοὺς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἐπίπτον τῶν περὶ σίμωνα, κὴ πολλοὶ τραυματίαι κατεφέροντο. ῥᾴδίους γὰρ ἐκ δεξίου τοὺς βολοὺς οἱ ζηλωταὶ, κὴ οὐκ ἀστόχους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, κὴ πύργους ἐπὶ προκατεσκεύασαν τέτταρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρου ποιοῖντο τὰς ἀφορμάς. τὸν μὲν κὴ τὸν ἀνατολικὸν, κὴ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ τὸν ξυστοῦ καθυπερθεν, τὸν δ' ἕτερον, κὴ γωνίαν ἄλλην ὑπερκὼ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφαῖον κατεσκεύασο τῆς παστοφορίας, ἔνθα τ ἱερέων ἑπτὰς ἐξ ἕνὸς ἑκάστη ἑβδομάδα εἰστήκει, προσημαίνουσα σάλπιγγι δείλης, κὴ τελεσθῆναι αὖθις ἀεὶ ἑσπέρας, ὅτε μὲν ἀνίεσθαι τοῦ λαοῦ καταγγέλλουσα, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέκρινον δὲ ὅπλοις τοὺς πύργους, ὀξυβελέσι τε κὴ λιθοβόλοις μηχαναῖς, τούς τε τοξότας, κὴ σφενδήτας. ἔνθα δὲ τὰς μὲν προσβολὰς, ἐπιπολαίας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μᾶλλον ζομένων αὐτοῦ τ πλήθους, αὐτεῖχε δὲ ὅμως θρασυτάτῳ δ' ὠθισμῷ. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτάτω φερόμενα, πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

B

C

D

E

KΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἐπῆλθε κὴ τὸν ῥωμαίων πόλεμον παλαιά. παρῆν μὲν γὰρ ἐκ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῷ στρατοπέδῳ, πολὺ πλῆθος ἐπισυρόμενος ἕτερον. μὴ χωροῦντος δὲ τοῖς ἐνδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατώτας ἐπιβάσεις, ἅπαν ἐποιήσατο τὸν ῥώμης στρατόπεδον, κὴ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δ' ἀνδρῶν ὀφθαλμοὶ τὰ ῥωμαίων πλοῦτον θαυμάσαντες, κὴ ἐπιλαμπόντος παντοδαπῶν ἀργύρου τε κὴ χρυσοῦ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξενεχθῆναί τι, κὴ τοὺς ἐμποδὼν γενομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κὴ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

F

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὸ πλησίον ἱεροσολύμων κατεστρέφατο, ὑπέστρεφεν εἰς χρησιμωτάτους κὴ τὰς τῆς ῥώμης παρασκευὰς, κὴ συνέπλεον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν κὴ πρὶν ἀρχῆθεν ἐνδιαπερ ἄρχειν καλῶς δεδιηγμένον, εἰς ἀγανάκτησιν προσήγαγε, κὴ τὸν ὡς ἐρήμου καταμεμφόμενον τὴν ἡγεμονίας, ἠνδρώσατο διανοίαν. θεραπεύσας δ τὸν τοιοῦτον καιρὸν ἐτήρει βάσανον οὐχ οἵός τε ἦν, κὴ τ ἀσφαλοῦς πορδουμένης, ἑτέρως προσδοκῶν πολέμου

G

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ὑπὸ τῶν ἄμυναν, τοσοῦτον ἔρρωτο ἡ σύνοια τῶν δεδιηγημένων. πολλὰ δὲ φθάσαν-

παρεμ-

παυσηναι τὴν τύχην, πρὶν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλοῦτα, σφαδάζουσαν ἤδη καὶ ἐχθρὰν ὀργήν. συνιόντες δ' οἱ τε ἡγεμόνες, καὶ οἱ στρατιῶται καθ' ἑταιρείας, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ διαγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν δὴ τοὺς ῥώμης στρατιώτας ἐγκωμιάζοντες, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φήμην ὑπομένοντας, διαχεομένους οἷς εἴλοντο τὴν ἡγεμονίαν, καὶ πρὸς ὑπηδὰ λημμάτων ὑπὸ φθόνου σφᾶς αὐτοκεάζειν. αὐτοὶ δὲ τοσούτων κεχρηκότες πόνων, καὶ γηραιοὶ ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἀρχῆς παρ' αὐτοῖς ἔχοντες. τίνα δικαιότερον ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς διανοίας ἀποδώσῃ ἀμοιβὴν, εἰ τὴν νῦν κατασφαλοῦνται. τοσούτῳ δὲ ἐφ' ὑσπασιανὸν ἡγεμονίᾳ ἐπιτήδειος ἐδόκει, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τῆς ἐκείνου ἀποδεξαίτην. οὐ γὰρ δὴ μικρότερον τῆς ἀπὸ γερμανίας διαπολεμοχόνου πολέμου, οὐδὲ τῆς ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἧττον δεῖν τοῖς ὅπλοις ἀγῶνος. ἐνδοιάσαι δὲ οὐδὲν. οὐ γὰρ τὴν σύγκλητον, ἢ τὸν ῥωμαίων δῆμον αἰδέσεσθαι τὴν οὐϊτελλίου λαγνείαν, αὐτὴ τῆς οὐεσπασιανοῦ σωφροσύνης, οὐδὲ αὐτὴ μὴν ἡγεμόνα ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, ἅπαντα δὲ αὐτὴ πατρὸς αἱρεῖσθαι πρὸς ταύτην μᾶλλον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι, τὰς γηρίους τῆς βασιλείων ἐπῳδάς. εἴτε οὖν ἐμπειρίᾳ γήρως, προσήκει τὸ ἄρχειν, οὐεσπασιανὸν αὐτοὺς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκὴν τινα. καρπίσεσθαι γὰρ τὴν παρ' ἀμφοῖν ἡλικίαν τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δὲ οὐ μόνον αὐτοῖς, τότε τὸν ἰσχυὸν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε ἴδια τάγματα, καὶ τὰς ἔνδοθεν τῆς βασιλείων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τότε πρὸς πάντα, καὶ τὰς δυσπαθοῦσας τῆς ἀπὸ οὐϊτελλίου φόβους καχρίειν καὶ τοὺς δὴ τῆς ἰταλίας δὴ συμμάχους, ἀδελφὸν οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸν μὲν ἀποδεδεῖχθαι πολλοῖς τῆς ἐξ ἀξιώματος νέων, τὸν δὲ καὶ τὰ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦσθαι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς ἀποβολὴν ἡγεμονίας. καθόλου τε αὐβεβαιώσασθαι αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον ἀποδείξειν τὸν τοῦ στρατηγικώτατον στρατοῦ ἀπομοίωμα. τοιαῦτα καὶ συντροφαὶ οἱ στρατιῶται διαλάλουν. ἔπειτα συναθροισθέντες, καὶ ἀλλήλους παρακελευσάμενοι, ἀναβοῶσιν τὸν οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ πολὺ μὲν τὴν πάλαι θεὸν τῆς ὅλων, οὐδὲν γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν ἐπῃρεῖτο, ζῆν μὲν ἔργοις ἱκανὸν ἀξίοις ἡγούμενος, ἐπικίνων δὲ τῆς ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τὴν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀρνουμένῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπέκειντο, καὶ ἐνίσχυον οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, αἱρεῖν αὐτὸν ἀπειλοῦντες, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτοὺς διαπαλαίσας ὁ ἐξ ὧν ἐδόκει τὴν ἀρχὴν, τελευταῖον ὡς ἐκ θεοῦ ἔφη, εἶναι τοῖς ἐπομόσασι.

Κεφ. ζ. ΠΡοχειρομένων δὲ αὐτῷ ἤδη μεταναστῆναι καὶ τὰ ἄλλα νησιμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ ἄλλης στρατιᾶς ἀγὴν βοώσης αὐτὸν δὴ πᾶν τὸ αὐτόπαλον, αὐτὸς φροίτου τῆς ἀπ' ἀλεξανδρείας ἐπέχθη θεραπείᾳ, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τῇ αἰγύπτῳ οὖσαν, διὰ τὸν τοῦ χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι καὶ βίᾳ καθαιρήσειν ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ γὰρ αὐ-

tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatū fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gládiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

MVciano autem cæterísque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiã propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariq́ue impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorũ porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinẽ oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit mearum, cóque periculosum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptо munere principatus, operã atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione sciẽtes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

Cap. XII. Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciísque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

ξεσθαι πρὴν σιτου δτι ῥάμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τάγματα δ' ἀλεξανδρείας τάγματα προσαποσπάσαι βυλόμενος. ἐνεθυμεῖτο ἢ τὴ προβλημα ἑ χώρην ἴσχειν ἑαυτῷ δι' τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰ κατὰ μὲν γῆν δυσπρόσοδος, ἐ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὴν ἑσπέρια, προβεβλημένη τὰ αὔυδρα δ λιβύης, καὶ δὲ μεσημβρίαν, τὴν διορίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τλὺ συήνην, καὶ τοὺς ἀπλώστους τὸ ποταμοῦ καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ τὰς ἀνατολὰς, δτι τλὺ ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχρι κοπτοῦ. βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ, ἥτε μέχρι συρίας γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ὅρμων. τετείχεται μὲν οὕτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ πηλουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅτε ἀπὸ τῆς πλινθίνης ἀνάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ἔνθ' ἤδη ἐῤῥοῦσι πλοίοις οὐ περαιτέρω χωρεῖν διὰ τοὺς καταῤῥάκτας. δυσπρόσοδος δὲ λιμὴν ναυσὶ, καὶ κατ' εἰρηνην, ἀλεξανδρείας. στενὸς γὰ εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐσπλοῦν κωλυόμενος ἀφρῶν. καὶ τὸ μὲν ἑσπέριον αὐτοῦ μέρος, πόρακτα χειροκμήτοις σπίλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ προκατηρρυωμένη φάρος νησος προκειται, πύργον αἰέχουσα μέγιστον, ἐκπυρσοδίουσα τοῖς καταπλέουσιν δτι ξιακοσίους σταδίους, ὡς ἐ νυκτὶ πόῤῥωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τλὺ δυσχείμαν ἑ κατάπλου. δεῖ τοίνυν τὴν νησίδα, κατασβέλλειν χειροποιήτοις χώμασι μέγιστα προκεκατορθωμένοις δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τὰς αὐτόθεν ἔρκεσιν ἰφηνυόμενον ἐκβιαιοῦται τὸν πόρον, καὶ σφαλερὸν δὴ τοῦτο τλὺ εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοῖχος λιμένα ἀσφαλίσασθαι δόξει, καὶ ξιάκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, ὡς ὑπὲρ τὰς λείποντας τὴν χώραν πρὸς δι' ἀμμοιᾶς κατάγειν, καὶ τὰ θεῖα δίοντα τὴν ὁλκαδικὴν ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μοιρίζειν τὴν οἰκουμένην. ἐφίστο μὲν ἐν οἰκότας, τῇ ταύτῃ προσλαμβάνων ἰσχυρὸς εἰς βεβαίωσιν ἑ ὅλης ἡγεμονίας. ὑπεστέλλετο δ' αὖ δὲ δὺς τὰ δίπυρον ἑ αἴσυπτον, καὶ ἑ ἀλεξανδρέως πλοιαρίῳ ἀλεξάνδρῳ, δηλαδὴ τὰ τῆς σταπῆς προθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς ἀναγκαίως τὸ βαρὺ τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνεται. προσαναγνοὺς ἑ ὑπατικὸν ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τάτε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὁρκωσαν, ἐκάτεροι δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τλὺ ἀρετλὺ τὸ ἀνδρὸς ἐν τῆς ἰσχυρᾶς σταπιᾶς εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πιστευθεὶς ἤδη τὰ θεῖα τλὺ ἀρχλὺ, προπαρασκεύαζεν αὐτὸ καὶ τὰ πρὸς τλὺ ἄφιξιν. τεῖχος γὰ δύσπολις δὴ γέλλον αἱ φῆμαι τὸν δὺν τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσι μὲν πόλις ἑόρταζεν, διαγγελία γὰ καὶ θυσίας ἐκ αὐτὸ ἐπιτέλει. τοῖς δὲ κτ' μυσίαν, κ' πανηγύρεις τάγματα, μικρᾷ πρόσθεν πεπεισμένοις περὶ τ' οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ οὐπασασαν τ' ἡγεμονίαν ἄμυνον. ὁ γὰ αἰδὼς δόξας δατ' κρεῖσσον ἀρετὰς εἰς ἑαυτὸν παρλῶ, εἶδε πολλὰ μὲν δὴ τὸ ἀνεῖας ἀπὸ, πολλὰ γὰ νῦ δατ' τ' ἄλλων ἐπαρχειῶν πρεσβεῖαι συνῆντων, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητηρίους ψηφίσματα. παρλῶ γὰ καὶ μυριάνδρους,

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, ὁ τῆς

ὁ τῆς ἐπαρχείας ἡγεμών, τὸ θερμὸν τῆς δίκης, καὶ τοὺς κ̓ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

Κεφ. λη. ΠΡοχωρούσης ἤ παντάχοθ κ̓ νῦν τ̓ τύχης, καὶ τῆς θεσπισμάτων συνωνυμούσης ἐκ πλείονος μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Ἰώσηπῳ ἀσφαλῶς εἶν, ὡς οὐ δίκα δαιμονίᾳ θεσπροίας ἅψαιτο τ̓ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὸν εὐμεθόρμιον θεὶ ἀγῇ τὸ κεκλῆν τ̓ ὅλων ἐπ' αὐτ. ἀναμνήσει ἦ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα. πολλὰ ἤ αὐτῷ γεγόνῃ παντάχ, θεφαίνοντα τὴν τ̓ ἡγεμονίας κ̓ τὰς ἴωσήπ φωνὰς, ὃς αὐτ̓ ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα θεσείπειν ἐθάρρησεν. ἐξεπέπληκτο ἤ τ̓ ἀνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, κ̓ θεσκαλεσάμενος μυκιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι κ̓ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸ θρασύνειν ἐκέλευεν, κ̓ ὅσα τοῖς ἰωσηπείοις δι' αὐτ̓ ἐκαμψ. ἔπειθε τὰς μαντείας, αἷς αὐτὸς μὲν ὑπόπτως τὰ πλάσματ̓ δίους, ὅπου εἰχθῆναι ἤ χρόνῳ κ̓ τ̓ θεσπισμάτων θείας. αἰσχρὸν ἂν ἔφη τ̓ θεσθεασίσαντά μοι τ̓ ἀρχὴν, κ̓ δεσμώτου τύχην ὑπομεῖναι.

Κεφ. λθ. ΚΑὶ καλέσας τ̓ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τῆς εἰς τ̓ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ θεὶ αὐτὴν ἐλπίζειν παρέσῃ. συνὼν ἤ τῷ πατρὶ τίτος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ̓ ἰωσήπου κ̓ τὸ ὄνειδος ἀφῃρεθῆναι σοὶ τῷ σιδήρῳ. γνώσῃ γὰρ ὅμοιον τῷ μὴ δεθέντι τὴν ἀρχὴν, οὐ αὐτὸν μὴ λύσαντα, ἀλλὰ κόψαντα τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ὅτι τῷ μὴ δεθέντος δεθέντων θεῖτε ἦ. σωσθεὶς ἤ ζῶντα, κ̓ παρῳδηθὼν τῆς, πολέμει δίκαιος τῷ ἄλυσιν. ὁ δὲ ἰώσηπος εἰλικρὼς θεὶ τῷ θεσπισμάτων χάρας τῷ ὄνησίας, ἤδη κ̓ θεὶ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

Κεφ. μ. ΟΥεσπασιανὸς δὲ τ̓ θρασύτητος χρηματίσας, κ̓ καταφρονούμενος ἐκ τῶν τὰς ἀρχὰς δικαίως κ̓ δι' αὐτῷ ἀξίων, εἰς αὐτοχειρίαν ἀφικνεῖ ἦ. καὶ βουλόμενος ποῖ χρὴ ξέπεσθαι, θεσυρμαίτερα τῆς εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κ̓ τῷ ῥώμῃ ἔκειτο, τῷ μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρᾶν, τὰ δὲ ὑπὸ οὐιτελλίου ταραττόμενα. πέμπει δὴ μουκιανὸν εἰς τ̓ ἰταλίαν, σὺν δυοῖν ἐπικούρων τέ καὶ πεζῶν συχνῶν δύναμιν. ὁ ἤ δι' τῷ τῶ χειμῶν ἀκμὴν δύσας τὸ πέλαγος, πεζῇ τὴν θρᾴκην ἦγε δι' καππαδοκίας κ̓ φρυγίας.

Κεφ. μα. ΕΝ δὲ τούτῳ καὶ αὐτόνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ἕβδομον τάγμα τῆς κ̓ μυσίας, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οὐιτελλίῳ σὺν τάξιμῳ ἐπῆγετο. οὐιτέλλιος δὲ αὐτῷ συνανθήσοντα μὴ πολλῆς δυνάμεως καινίναν ἐκπέμπει, μέγα θαρρῶν τῇ αἰδρὶ, δι' τῷ ἐπ' ὀθωνι νίκῃ. ὁ δὲ κατὰ τῆς ῥώμης ἐλαύνων δι' ταίνιας θεὶ κρήμνα τῆς γαλλίας τὸν αὐτόνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δ' ἔστιν ἡ πόλις αὕτη τ̓ ἰταλίας. καπνὸν δὲ ἐντεῦθεν τὸ πλῆθ̓ τῆ πολεμίων, καὶ τῷ διατάξιν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάρρει, σφαλερὸν ἤ τῷ αἰσχρὸν λογιζόμενος, θεσθοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, κ̓ χιλιάρχους ἐκέλευε μεταβιβᾶναι θεὸς τὸν αὐτόνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ οὐιτελλίου θεσίγματα, τὴν δὲ θρασυτῆτ̓ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, κ̓ παρ' ᾧ μὲν ἦ λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τῷ δύναμιν, κ̓ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον θεσλαβόντας, τὴν ἀνάγκην ποιῆσαι χάριν, ἐ μέλλοντας ἥττασθ̓ τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa,& alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia)& Iosephi B dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse,& rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum C esse ait, vt qui sibi auguratus esset imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenę retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed incideri- D mus catenas. namque id agi solet in his, qui nó rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniés securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, prędmio famę donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP. XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum pedirúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem cẽturionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciãt, quòd necesse est: cũq; se multitudine superatũ iri sciãt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissent, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciséntque nisi his aduoluti tribuni supplicasset. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio trãsmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleráque multitudinem peremit. aggressus autẽ reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum x x x. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cũ Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbẽ prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiorem luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidẽ gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militib. à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutãdo, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserãt,

γνώμαις τὸν κίνδυνον φθάσαι. οὐκ ἀπιθανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν θεραπεύσειν τὰ λειπόμενα, οὐ τέλλιον δ' οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ θεὸς τὸ αἴτιον αὐτῷ μόλις μὲν τῆς δυνάμεως. ἦν δ' ἀμφὶ νύκτα ἐμπίπλασθαι μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ φόβος τοὺς ἡγεμόνας εἰ χρείττων γένοιτο. ἀπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὴν κραυγὴν ὥρμησαν αἰρεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ θεασάμενοι τοὺς χιλίαρχοι καὶ δικτάτορας αὐτοὺς. οἱ δὲ κλινάριον μὲν ἀπέχοντες, δεόμενοι δὲ τὸν θεὸν τὴν, οἷοι ἦσαν πάμπαν ἐλεεινῶ. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πρῖμος, αὐτίκα τοὺς ἀφετέρους αἰσθόμενος, καὶ μὴ τὸν ὄχλον ὅλον ὀλέσαι τοὺς ἀποστάντας. οἱ δὲ ἀθρόοι ἐπὶ ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ ἐκπλαγέντες, ἔφυγον εἰς τὸ κρεμνωτὰ καὶ τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβεῖν. Πρῖμος, ὑποτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, τὸν δὲ πόλεως ἐξαφθείρει, τὸν δὲ λοιπὸν συνέφευγεν διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. εὐθὺς δὲ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἐμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἀπόλοντο, πᾶσα δὲ οὐιτέλλιος στρατιὰ, μυριάδες ἓξ εἰς ἀριθμὸν καὶ ἑξακόσιοι. τῶν δὲ ὅπου ἦν μυσίας, αὐτάνιος ἑξακισχιλίους ἀπεβάλλει, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὸν κεκμηκότα, πέμπει πρὸς αὐτὸν ἀσπασιούμενον, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τὸ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς εὐδοσίας ἐνείδη, τὴν παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπικαλύψει.

ΑΝεθάρσησε δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τὴν ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον αὐτάνιος ὢν ἀπηγγέλθη, καὶ συναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπιτώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνομάτων προσετίθοντο, καὶ δομιτιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μείζην μοῖραν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. οὐιτέλλιος δὲ πρῶτα μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ δι' αὐτὸν ἀμφυτον ὠμότητα, διαφόρως αἵματος δίψει, τῷ στρατιωτικοῦ τε συγκαλοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφεῖναι τῷ καπιτωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τοιούτων, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῶν πλήθει φερόντων οἱ ὑπὸ δ' γερμανίας, ἐκπέμπουσαν τὸν λόφον. καὶ δομιτιανὸς μὲν σὺν πολλοῖς τῶν ἐπιλέκτων ῥωμαίων, δαιμονιώτερον διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατακόπτει καὶ σαβῖνον αἰχμητὴς ὅδε οὐιτέλλιον, αἱρεῖται. διαρπάσαντες τὸ οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιφλασι. καὶ μιᾶς ἡμέρας, εἰσελαύνει μὲν αὐτόνιος κατὰ τὴς δυνάμεως, ὑπάντων δὲ οἱ οὐιτέλλιου, καὶ ξυνῆψε κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπόλοντο πάντες. θεωρίχεται δὲ μεθύων ἐκ τῆς βασιλείας οὐιτέλλιος, καὶ διαφερόμενος ὥσπερ εἰώθει τοῖς τῶν ἀστῶν ξαπίνης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τοῦ πλήθους, καὶ παντοδαπῆς αἰκίας ἐξυβρισθείς, ἐν μέσοις τοῖς ῥώμης ἐσφάγεται, μῆνας ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε· ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ἐπιλιπὴν αὐτὸ τῇ λαγνείᾳ τὸν ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἐνεθημήθησαν. ταῦτα δ' ἕκτῃ μηνὸς ἀπελλαίῳ πέπρακτο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἴσεισι μὲν τοῖς στρατιαῖς, καὶ τοὺς σὺν αὐτονίῳ παύσας τὸ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν οὐιτέλλιου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αἱρέσεως,

φθά-

φθάνοντες τῇ θυμῷ τῶν ἀκεραίων ὀργῶσιν) καὶ προαγαγὼν τὸν δῆμον ἐπὶ, συνίστησι τῇ πλήθει μάχῃ τῆς παρούσης ἀφέξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τῷ φόβῳ, αὐτοκράτορα τε εὐθὺς ἀποκαλεῖ καὶ φήμῃ, καὶ ἅμα τὴν τε τοῦ βεβαιωτὴν ἑορτάζει, καὶ τὴν οὐϊτελλίου καταλυσιν. εἰς ἣν δ' ἀλεξάνδρειαν ἀφικόμενος τῇ οὐεσπασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς ῥώμης διαγγέλια ἦκε, καὶ φρίσσοις, ὡς πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης πεπηδώσης. μειζόν τι οὖσα μὴ τῶν ῥωμύλου ἡ πόλις, στενοῖς τε τῷ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυφομένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἅπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, οὐεσπασιανὸς ὅλῃ τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέν τοι εἰς τὸν ῥώμυλον ὥρμητο λέξασθαι τῷ χειμῶνι ἀπάγεσθαι, καὶ τάχος, τὰ μὴ τῶν ἀλεξανδρέων διώκειν. τὸν δ' υἱὸν τίτον μὴ τῶν ἀπείρου δυνάμεως ἀποστεῖλαι ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προῆλθεν μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐπιβὰς τῶν σραπαϊ μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τοῦ νείλου κατὰ τὸν μέν δίσιον νόμον, μέχρι πόλεως θμουέως. ἐκεῖθεν δ' ἐπεβάς, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιον τινὰ τανιν καλούμενον. δεύτερος αὖπαῦ σταθμὸς ἡρακλέους πόλις, καὶ ζεῖτος πλούσιον χώριον. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τῶν σραπαϊ ἀναλαβών, τῇ τρίτῃ διεξιὼν τὰς ἐμβολὰς τοῦ πηλουσίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν σφᾶ διὰ τοῦ ἐρήμου, πρὸς τῷ τοῦ κασίου διὸς ἱερῷ σραπῶ δίεται, τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ τῶν ὀσρακίνων. ἔστι ὁ σταθμὸς ὧν ἀυδρος. ἐπισιάκτοις δ' ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μὴ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀπαντᾷ, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχή, τὸ πάμπολυ σε χαίζη τίθησι σεσκευασθαι, μὴ ὧν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγωνισὰς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse dejectum festa lætitia celebrabat.

Ca. XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: B cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réique apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque C progressus, ab Alexandria ciuitate x x. stadiorum intervallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, D quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam adnectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ. ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

Cap. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmque iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicés seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera fæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præiracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

A

B

C

D

E

ΜΕΝ τῖτος ὁν φθασιλικαμὲν ἐπὶ τὸν ἐθνικὸν ὁδοιπορίαν ἐξ Αἰγύπτου διοδεύσας ἐπὶ τὴν Συρίαν μέχρι συνείας ἐρημίας, εἰς καισάρειαν παρῆν, ἐκεῖθι διατρίβειν τὰς δυνάμεις. ἐπὶ δὲ αὐτῷ καὶ τίτῳ ἀλεξάνδρειαν συγκαθισαμένῳ τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτῷς ἐπιτρέψαντος θεοῦ, συνέβη καὶ τίτῳ ἐν τῇ ἱεροσολύμοις στάσιν ἀναχωρήσασαν ξυμερῆ γνώμῃ, καθ' αὑτὴν διαστρέψαι μέρος, ὅπερ αἴτιος ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἰπεῖν καὶ δίκης ἔργον, ἡ μὲν γὰρ τῶν ζηλωτῶν διάθεσις, ὥσπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προσδιαλωβᾶται μᾶλλον ἀκριβείας, ὅθεν τὸ ἴσον, καὶ πρὸς ὃν κακὸν αὐτὴν ἐξέθη. ταύτην δὲ οὐκ ἄν μάρτυς τις εἰποὶ, στάσει στάσιν ἐγγνώσθαι. καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῆσαν, ἐσθίειν ἔξωθεν ἐπὶ τοὺς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. οὕτως ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ φρόντιστα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὁσημέραι τῷ ἰωάννῃ τολμωμένοις, οὐ γὰρ αὐτεπάγγελτος φοναὶ ἦσαν· τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτὸς μεταγνώσεσθαι τυραννίδων μὴ φέρων ὑποστρατήγειν, πάθῳ τῷ ὅλων καὶ δυνάστου ἐπιθυμίᾳ, διίσταται, προσλαβὼν ἰούδαν τὸν χελκίου καὶ σίμωνα τὸν ἐζρωνος τῷ δυνάστῃ, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἦν χοβαρεὶ πόλις οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῷ ζηλωτῇ ἐκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ ναοῦ περίβολον ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπλα τῷ ἁγίων μετώπων πήξαντες τὰ ὅπλα. πλήρης μὲν οὖν ἐκατομβῶν ὅλης ἐθαύρευν. καὶ δὴ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐμηκύνετο σεσῳσμένων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβεῖς ἡγουμένοις. ἐλίσσοντο δὲ τὴν σφαγὴν ὀρρωδοῦντες, εἰ καθίσαιμεν τὰ πολλὰ καὶ χεῖρον ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον αἱρῶν ὑπερῆρε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, ὃ καὶ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὑπ' ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὑπ' ὀργῆς πρέμοι. κακούμενος δὲ πλέον ὑπὲρ ὀλιγωθεὶς τοῖς θεοῖς ἐχάζαρον, ὅμως οὐκ αἰδῆ. συνεχῶς δὲ ἐνδρομαὶ κατ' ἀλλήλων καὶ βολαὶ ἀφίσταντο, καὶ φόνοις ἐμίαινε πανταχοῦ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ γιώρα σίμων, ὃν ἐστὶ ἀμηχανίας ὑπὸλλυ-

ἀπίστον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος προσηγάγετο, τὴν τ' ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τ' κάτω πολὺ μέρος, ἐῤῥωμένῳ ἤδη τοῖς περὶ τ' Ἰωάννην ἐβάλλετο, ὡς αὖ κἀθύπερθεν πολεμησόμενος. ἦν δ' ὑπὸ χεῖρα μὲν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκείνοις τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ἰωάννῃ δι' ἀμφοῖν ἐπῆν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαι τ' καὶ βλάπτειν δυσκόλως. ὅ καθόσον ἦττον τῷ ἀμφὶ τ' Ἐλεάζαρον ἦν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑψηλοτ' σίμωνος. πανοῦ χερεὶ ὑφ' ἑαυτοῖς κάτωθεν προσβολὰς δυμάρας ἔρχεσθαι τοὺς δ' ἄνωθεν δεῖν τ' ἱερῶν καταπαντίζοντας, ἀείσσειν τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ, καὶ καταπέλτῃ παρῆσαν ἐκ ὀλίγου, καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ τ' ἱερουργοῦντων ἀνῄρει. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυμασμένοι, ἔμας τοὺς θύειν ἐθέλοντας εἰσπρέσσειν, μετὰ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους προδιερευνώμενοι. τοὺς δ' ξένους ἀδείσειν, οἳ καίπερ δυσσυμπαθεῖς αὐτὴν τ' ἀμότητα, καὶ δι' ἀλλοκότους τ' σίσεως ἐλύμηναν. τὰ δὲ ἄλλα τ' ὁρτὴν ἕως μέχρι τ' βωμοῦ, καὶ τ' νεὼ ἀγὼν τ' θείαν ἐπορθοῦμεν, τοῖς τε ἱερεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐπίπλεε. πολλοὶ δ' ἀπόντες τῆς ἐπὶ γῆς πατρίδος, ἐκεῖ τ' ἐπιόντες ἔπεσον αὐτοῖς, καὶ τ' ἄλλοσι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέπρεσεν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δ' ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ πανταχόθεν τῶν ἁγίων πλωμάτων ἐν τοῖς θείοις ἐκρεύδοντο ῥεῖθρα.

Κεφ. β. Τί τηλικοῦτον ἀ πλημμελέστατε πόλις πεπονθυῖα ὑπὸ ῥωμαίων, οἷ σου τὰ ἐμφύλια ἐπὶ σοὶ καθαρεύσοντες εἰσῆλθον; θεοῦ γὰρ οὐκέτ' ἦς ἔτι χῶρος, οὐδ' ἐνοίκιον ἐδύνασο, τάφος οἰκείων γενομένη σωμάτων, καὶ πολέμου τ' ναὸν ἐμφυλίου πολεμήσασα πολυανδρίων. δέπαρο δ' ἀγνίσαι πάλιν ἀφ' ἁμείνονος, εἴγε ποτὲ τ' πυρδήσουσα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καὶ θρηνεῖν γὰρ καὶ τὰ παίδια τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ἃς οὐ κατολοφυρμοῖς οἰκείαν ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως προσῳμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

Κεφ. γ. Τριχῇ τῆς βληθείσης τ' πόλεως διημυθρώσαν, οἱ μὲν περὶ τ' Ἐλεάζαρον ἱερεῖς ἀπαρχὰς ἀφυλάσσοντες, καὶ τ' Ἰωάννου τ' μέθην ἔφερον. οἱ δ' συνέπιπτον διαρπάζοντες τοὺς δημότας, καὶ ἐφ' ὁ τ' σίμωνος. ἐᾶτο δ' καὶ ἐκείνῳ ζοφὴ καὶ τ' στασιαστῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἐν ἀμφοτέροθεν ἐπιχειρεῖτο, τοὺς συνόντας ὁ Ἰωάννης αὐτόθριφε, καὶ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως εἰσίοντας ἔπεσε τῷ τοῖν βάλλων, ὁπόταν δὲ ἐπὶ τὸ ἱερὸν καταπαντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἀλλοθεοθείη ποτὲ τῷ καθύπερθεν ἐπιφθόνῳ, ἐξανίπτατο δ' αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κόμαζος, ἀδείσειν τοὺς περὶ τ' σίμωνα μὴ πλείονα ἐπιφέρειν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον ξύλινα τῆς πόλεως ὑπεμπίπρασθαι οἰκίας σίτου μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων. τὸ δ' αὐτὸ πάλιν ἐπιχωρούντος ἐπὶ ὁ σίμων ἐπέρατεν, ὥσπερ ἐπιπλεῖς ῥωμαίοις ἐξηφθείσητε, ἃ ἐφαρπασάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. σανίδα γοῦν τὰ τῷ περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συνεφλεγμένα, καὶ μεσαίχμιον ἐρημίας γενέσθαι καὶ ἀδρανίας τῷ πόλει. κατακαῆναι δὲ πόλιν ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς αὖ τοῖς οὐκέτ' ὀλίγα ἐπέρασεν ἔτη πολιορκουμένοις λιμῷ ἁλόντας.

inuitatũ, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorẽ ciuitatẽ tenẽs, & inferioris plurimam partem, animoſiùs iam Ioannem eiúſque ſocios adoriebatur, quaſi deſuper impugnarentur. ſubiectus autẽ illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem eueniebat duplex pręliũ perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat. Simone celſior conſtitutus: cùm inferiores aggreſſus etiã ſola manu ſine labore prohiberet: deſuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vtebatur, ſaxorúmque tormentis: quibus nõ ſolùm bellantes vlciſcebatur, ſed multos etiam ſacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebãtur, tamen eos, qui ſacrificare cuperent recipiebãt, cũ ſuſpicione & cuſtodibus indigenas perſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent eorũ crudelitatem, pòſt exituri ſubciſiua ſeditionis opera conſumebantur. Miſſilia namque machinarum vi ad aram vſque templúmque peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrãtes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent, ante ipſas hoſtias procubuerunt: arámque vniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur: perque atria diuina, ſtagnum fecerat diuerſorũ cadauerum ſanguis. Quid tantũ paſſa es, ô miſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina ſcelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domeſticorum funerum facta ſepulchrum, & quę fanum ciuili bello tumulum conſtituerat: poteris autem denuò fieri, poteris, ſi vnquam vaſtatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda ſunt, quę dolent, lege ſcribendi: quando non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerũ hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diuiſis trifariam inſidiatoribus Eleazarus quidem eiúſque ſocij, qui ſacras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditioſos adiumento eſſet ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſubeuntes, miſſis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quoties autem deſupér inſtantium moleſtia caruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberiùs in Simonem eiúſque ſocios cum plurimis irruebat. Semper autem quantum in ciuitate populiſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniúmque vtenſilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon inſecutus agebat: veluti conſultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſuerúmque virium neruos abſcinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnũ corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmq; bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebãtur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erãt, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi cõgesta in tumulum cadauera cõculcantes dimicabãt: & ex mortuis haurientes audaciã, quos sub pedibus cernerent, iminaniùs sæuiebant: sẽpérq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermisêre: adeò vt etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Ioannes abutereretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; põtificibus placuisset, idque x x. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascẽdere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

A ὅπερ ἦκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς παρεσκεύασαν.

Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν Κεφ. ιβ'.
ὁπλιτῶν, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ
μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ γὰρ καὶ γυναῖκες ὑπ'
ἀμηχανίας τῶν ἐσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸν ἔξω-
θεν πόλεμον, ὑπ' ἐλπίδος ἔβλεπον τῆς εἰσω κακῶν ἀπαλ-
λάξοντα. κατάπληξις δ' ἐνῆν, καὶ δίος ἦν τοῖς γνησίοις,
B καὶ οὔτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, οὔτε συμβάσεως
ἐλπὶς, οὔτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν· ἐφορεῖτο γὰρ πάντα,
καὶ τὰ λοιπὰ φασιάζοντες ἀρχηγέται, τοὺς εἰρηνικὰ φρο-
νοῦντας ὡς θεοῖς αὐτομολίαν ὑπέπτευον,
εἰς κοινοὺς πολεμίους ἀνῆρουν, καὶ μόνον ἀμφότερα τὸ φο-
βεῖσθαι τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῷ μὲν μαχόμενοι,
ἀδιάλειπτοι καὶ ἴσοι κεκυνὴ, μεθ' ἡμέραν τὸ καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δὲ οἱ τῆς πανδοκείων ὀδυρμοὶ ἀεὶ
C καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἑκατέροις ἀφ' συμφοραὶ παρεῖ-
χον, τὰς δὲ οἰμωγὰς ἐκίνει οὐ κατάπληξις αὐ-
τῆς. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μειοῦντες
τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ οὔτε θεὸς τοὺς ζῶντας
ἴσον ἀιδοῦς ἔτι ἐποίουν, οὔτε θρῆνοι τῶν ἀπο-
λωλότων ταφῆς. αἴτιον δὲ ἀμφοτέροις, ἡ καθ' ἑαυτοὺς
ἀπόγνωσις ἑκάστου. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντας ἀφο-
δυμίας οἱ στασιάζοντες, ὡς ἀπολοῦμενοι πάντες ὅσοι
οὐδέπω. πατοῦντες δὲ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις σκυ-
D βριῶντες, οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τῶν ἀπόντων
τῷ ἐν ποσὶ πτώματι αὐθέντας, ἦσαν ἀχειώτερα
θεοσεβοῦντες δὲ δεῖ τι καθ' αὑτῶν ὀλίθειν,
καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρᾶν τοῖς, οὐδεμίαν ὄπτι αἰ-
δῶ, οὔτε ὠμότητος ἀφαίλιπον.

Ἀμέλει Ἰωάννης τὰ ἀφ' ὕλων εἰς πολεμικεῖον Κεφ. ιγ'.
κατασκευὴν ὀργάνων ἀπηρέσατο. δόξαι γάρ
ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσκελίξαντας τὸν ναὸν
E εἴκοσι πήχεις θεοσυφῆσαι, κατάγαμ μὲν ὄντ' ἦλθεν
μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τλῶ χρόνῳ ἄ-
λλῳ ὁ βασιλεὺς ἀγρίπας, ξύλα θέας ἄξια τλά τε
μέγεθος καὶ τὸ μεγαλοβρίσαντος δὲ τῷ πο-
λέμου τὸ ἔργον, ὁ Ἰωάννης τειῶν αὐτὰ, πύργοις κα-
τασκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος ἐφ' ὃν, θεοὶ τοὺς
ἄνω τ' καθύπερθεν ἱερεῦ μαχομένους, ἵστησί τ' θεοπα-
γῶν κατόπιν τῷ ἀμφιβόλου, τῆς θεοὶς λύσιν ἐξέ-
φρας αἴτιος, ἢπερ καὶ μόνη δ' ἀνατὸν ἦν, τῷ ἄλλων
F μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διελημμένων. καὶ ὁ μὲν τοὺς
καταστάσεσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κατέσφ
ἥλπισε τῷ ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄλγιστον αὐτῷ τὸν πόνον
ἀπέδειξε, πρὶν ὑπερῆσαι τινὰ τῶν πύργων, ῥωμαίους
ἐπαγαγών.

Ὅταν δὲ πᾶσι ἐπῳδὴ τὰ μὲν συμπήγματα τῆς δι- Κεφ. ιδ'.
ὰ μέσου θεὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ὅλη ἀφοσυλύμενα
συναστᾶν ἐπὶς εἶλεν, ὀξήλαυνε τῆς κραυγαρείας. ἐοῦ
ξία μὲν τὰ πρότερον αὐτῷ τῶν παρθένων ἐνόμισεν τ'
Ἰουδαίων τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συὸ κεφαλῆ πᾶ-
σαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὑπέσημον δ' αὖ-
δρίαν ὑπάρχον, τότε κῦ τλῶ μνήμῃ ὧν ἔπαθεν ἐκ δι-
μωνα ἧ προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον
δ' ἀμμαοῦς ἐκλῆσεν αὐτῷ συναλῆν, καὶ ὁλὰ ἰσχύν-
τος τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' αἰσζύξεμαι τῶν
τῶν λοιπῶν, θεοὶς οἷς αὖτε τῷ βασιλέων συμμαχίᾳ
πᾶσαν

πᾶσαν πλείονα, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς συρίας ἐπίκουροι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ τέταρτον τάγμα τῶν, ὅσον οὐπω ἀπὸ Ἀλεξανδρείας μετὰ Μουκιανοῦ συνέπεμψεν εἰς Ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπελθόντων μετὰ Τίτου. δισχίλιοι μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπετάγμενοι ἐπείλαντο, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' Εὐφράτου φυλάκων. φίλων δὲ δοκιμώτατος εὔνοιά τε καὶ σπουδῇ, πρέσβις Ἀλέξανδρος ἐπέτριπεν μὲν αὐτὸς τὸν ἡγεμόνα διέπειν, τότε δὲ τῶν ἐπετάγμενον ἄρχειν, κρίνας ἄξιος ἐξ ὧν ἐπιξιώσατο πρώτος ἐγχειρήσαι ἀρχὴν τῶν ἡγεμονίαν, καὶ μὴ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ συνίστατο, σύμβουλός γε μὲν τῶν τοῦ πολέμου χρείας, ἡλικίᾳ τε εὐτυχὴς, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἰπεῖν. προσῆν δὲ εἰς τὸν πολεμίαν πίστιν, προῆγον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ἐδόκουν, καὶ μεσῃτὺς ἐπετάσσοντο, ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς Τίτου ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων· κατόπιν αὐτῶν τὰ τάγματα ἱππικόν. οὗτοι δὲ ἐπὶ τῶν μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ἐπιλέκτων χιλιάρχοι, καὶ σημειῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, ἐπὶ τὸν ἀετὸν καὶ σημαίαν, καὶ ἑπόμενοι οἱ σαλπιγκταὶ τῆς σημαίας. ὅπη δὲ Τίτος, ἡ φάλαγξ τὸ σῶμα εἰς ἓξ πλατυάσασα. τὸ δὲ οἰκεῖον μὲν ἐκ μέσου τάγματος ὄπισθεν, καὶ ἐπὶ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων φύλακες οἱ οὐραγοί. προάγων δὲ τὸν δυνάμεων ἐν κόσμῳ κατὰ βαθμοὺς συνήθεις, ἐμβάλλῃ δῆλος ἦν ἐπὶ μεσοπόδος εἰς τροφὰς, κατειλημμένῳ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ τότε φρουρουμένῳ. σὺν δὲ μέσῃ ἡμέρᾳ καὶ λιτοὶ ἦσαν, ὑπὸ τὸν ἕω προέντες, καὶ δείπνου ἡμέρας ἑβδόμῃ σχεδὸν ἐπὶ τὸν Ἰουδαίων πόλεως ἀφικνοῦνται καλουμένην, ἣν τινὲς κώμην ἐκάλουν καλουμένην. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σκληρὸν, διέχοντα ἀπὸ τῆς Ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ σταδίων ἑκατόν.

Κεφ. ζ. ΑΝαλαβὼν τὸ ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἐξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων, ἦει πρὸ τῆς πόλιν σκεπτόμενος ὅπως ἐχυρότατος ἔχοι, καὶ τὰ φρούρια τῶν Ἰουδαίων, εἰ ἐκεῖθεν αὐτὸν ὁρμὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ἐπεδίδοσαν ἑαυτοῖς. πίστευσε γὰρ, ὅπερ καὶ ἐλπὶς, τοῖς στασιώταις καὶ ληστρικοῖς τῶν δήμου ὑπερπηχότα πόθῳ μὲν εἰρήνης, ἀδυνάτως δὲ ὄντα τῆς ἐπιτηδείους ἡρεῖσθαι. ἕως μὲν οὖν ὀρθίου ἐπορεύετο τῶν λεωφόρων κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς ἐπεφαίνετο τῶν πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ ψήφινον πύργον ἐπεκλίνας, πλάγιον ἦν τὸ τῶν ἐπιτίων σῶμα, προσπεσόντες ἐξαίφνης ἄφεσει, καὶ τοὺς γυναικείους καλουμένους πύργους, ὅθι τῆς αὐτῆς τῶν ἱππικῆς πόλις, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς ἐπὶ τὸν ὁδὸν ἵστορας, οὐ πιστεύοντας ἐκπλῆξαι σκευάφας τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ ἐπιστήμονες σὺν ὀλίγοις. τῶν δὲ, πρόσω μὲν οὐ χωρεῖν ἀδυνάτου, ἐπιτεταφρῦτο γὰρ ἐπὶ τὸ τεῖχος πρὸ τὰς κηπείας ἅπαντας, κήποις τὸ ὀπωροφόροις, καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τῶν δὲ πρὸς τοὺς ὀφθείσας ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐφάνη· οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς λεωφόρου, ἂν οἱ πολλοὶ μηδὲν γινώσκοντες τῆς βασιλέως κινδύνου, ἀλλ' εἰόμενοι

A plura quàm dudum, multique Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quàrtum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui
B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

CAP. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, &
C alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorũ ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusq; legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter
D cũ exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent.
E audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad
F turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ portæ est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multisque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculũ nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reuerti, etiam ipſi fugiebat. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli mométa & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito parefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter eum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cũ cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos ex ſtratagẽtes.

Cæſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis v i i. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, triſtitiam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarẽt, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtiliũ reſiderent mœnibus clauſis, remiſsísque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine sãguine oppidũ cedet. His alios atq; alios cõgregãtes exhortabãtur: raptísq;

A σωματοφυλακῆς καὶ κεῖνον αὐτὸν ἐφόβησεν. ὁ δ', καπιδὼν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κεῖτο τὸ σύζευγος, τὸν ἵππον ὑπισχνεῖται, καὶ τοῖς ἀμφὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἵπποις, μέσους ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις, διεκπαίσας πρὸς τοὺς ὀφθείσους βιαζόμενος ἐδόκει μάλιστα παρίξη μοι νεῖν, ὅπη καὶ πολίμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλλοιεν τῇ θεᾷ. τοσοῦτον γὰρ ἔβη τὸ πῖπον ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (ἀνεπλήθη γὰρ οὐκ ἐφ' ὡπλισμένοις, ἀλλὰ κατασκόπους) ἀδίκητον ἔμεινε τοῦ σώματος. καίτοι ὥσπερ ὑπτιάζεις ἀσχέτων παρῤῥοιζοῦντο πάντα. πρὸς δὲ ξίφη τοὺς καὶ πλάγιοι ἀεὶ διασκιλλων, καὶ πολλοὺς τῇ αὐτοπροσώπων αἰδοῖ πιων, ἐλαυνεν γὰρ τοὺς ἐπομένους τὸ ἵππον. τῷ δὲ κραυγὴ μὲν πρὸς τὸ φοβερὸν τοῦ καίσαρος, καὶ φυγὰ κέλευσις ὁρμὴν ἐπ' αὐτὸ. φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἄθρους, καθ' οὓς ἐπελαύνων γλίσχετο. συνήπτοντο δὲ οἱ τοῦ κινδύνου μετέχοντες καὶ πάντα, καὶ καὶ πλάγιοι νυσσόμενοι. μία δὲ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ ἵππῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ἀποτόμων, τὸν μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ θερμότερον κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴν τῶν λοιπῶν πῖπτον δὲ τὸ στρατόπεδον διασείσαι. τοῖς μὲν ἐν Ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ φρόνημα ἐπῆρται, ἐπήγρεται διανοίας ἄσκεπτος ἡδονὴ, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, θεόσκαιρος ῥοπὴ θεούξειν.

D Καῖσαρ δὲ ὡς δειπνήσας μίξει διὰ νυκτὸς τὸ ἐπὶ τὴν Ἀμμαοῦς ταῦμα, μὲν ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄραι, ἐπὶ τὸ σκοπὸν καλούμενον θέσθαι. ἔνθεν ἦν, τε πόλις ἅπασ καταφαίνετο, & τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καὶ τῷ βορείῳ κλίματι τὸ πόλεως χθαμαλὸς σωμάτιον ἐχώρει, ἐντίμως σκοπὸς ὠνόμασται. τὸ δὲ πόλεως σταδίους ἐπὶ διέχων, ἐκλήθησε προβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὁπόσον τούτων ἡμισταδίους. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετειμμένους, ἐδόκει σκήπτης ἀξίους εἶ, ὡς αὖ διαθέσεως τύχοιεν. καταρχομένων δ' ἀρτῆς δομήσεως, καὶ τὸ δίκαιον τάγμα διὰ ἱεριχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆστο τῆς ὁπλιτικῆ μοίρα φερομένου τὸν ἐμβολὸν, ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἀσπαστοῦ θορυβοποιεῖν μέρος. προστέτακτο δ' αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῆ ἱερουσαλήμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν αἴ-

F πίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Τῶν δ' αὖ ἄνω συῤῥηγμένων ἀδιάλειπτος καὶ τότε φρενῶν αἰώνιος τὸν ἐπ' ἀλλήλους ἔρωτα ὁ ἔξωθεν πόλεμος ἐκάθηνε πολὺ ἐπελθὼν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, πρὸς τοῦ δυομένους τειχῆ, κακῶς ὁμοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μάτην ἢ τί παθόντες ἀείροντο τεῖα τῶν ἀπάντων ἀπὸ δήμου σωτηρίας ἀσπὶς ἐσόμενα τείχη, καὶ τὸ πολέμου μετ' ἀδίας ἀπωλλίζοντο ἑαυτόν, οἱ δ' ὥσπερ θυατὴ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθίζοντο τειχήρεις, τὰ χεῖρε καὶ τὰς παννυχίας παρεύτες. καὶ ἀπ' ἀρᾶ ἡμῶν μόνοι ἡμᾶς ἐξεβόησαν. ῥωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας στάσεως κορδύσσουσιν ἀδαμαντῆ τὸν πόλιν. τούτοις ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρικρότει, καὶ τὰς παννυχίας

πλίτας ἁρπάσαντες, αἰφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δευτέρῳ τάγματι, καὶ δι' ἀμφοτέρων αἰχμαὶ ἐξαίσιαι, τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τὰ ὅπλα (οὔτε γὰρ θαρσεῖν τοῖς Ἰουδαίοις πρὸς ἐπιδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὁρμῆς τῇ τάσει συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῷ ἔργῳ ἀφιέμενοι πῆ μὲν αἰσχρῶς ἀπέθνησκον, πολλοὶ δὲ διὰ τὰ ὅπλα θέοντες πρὶν ἐπισπάσθαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφονεύοντο παρόμοιοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, διὰ τὸ κρατεῖν τοὺς πρώτους τῷ θαρρεῖν τοὺς δὲ ὄπισθεν πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, διὰ τὴν τύχην χρώμενοι μᾶλλον δὲ τοὺς ἐν μέσῃ συντάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμῳ τῶν ὅπλων πολεμεῖν εἰδότας, ἀξίᾳ φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προσπεσόντες οἱ Ῥωμαῖοι τῇ ἐμβολῇ εἶκον. καὶ ὁπότε μὲν ὄπισθεν οἱ καταλαμβανόμενοι, ἔτι δρόμῳ τοὺς Ἰουδαίους ἐπῆγον, καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν ἧττον ἐφυλάττοντο· ἐπίπροσθεν. ἀεὶ δὲ πλημμυρούσης τῆς ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευτῶσιν ὑπὸ τῷ στρατοπέδῳ ἔπιπτον. ἔδοξεν τότε κινδυνεύειν τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ τῆς ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε, καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀναισχυντίαν, ὑπισχνεῖτο μὲν τοῖς φεύγουσιν, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ὑπελείπετο· συχνοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ἔτρωσε, ἔπεσον δὲ πάντας, καὶ συνωθοῦντες τὴν φάραγγα. οἱ δὲ ἐν τῇ κατάντει πολλὰ κακοπαθήσαντες, ὡς διέπεσον, ἄκρας ὑπερέφοντα, καὶ μέσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἕτως ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας σκολιούς ἤδη πως τοὺς μὲν ἑαυτῶν προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ ἀπείρῳ τοῖς ἐπέχουσιν αὐτῶν ἀναταξάς, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀναφορείαν.

Κεφ. ι. Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο εὐδοκεῖ μὲν καὶ σκοπὸς καθεστήσαντος θορυβώδη, ὡς αὐτοῖς ὑπὸ τὸ τείχος καθῆστο, προσπηδῶσι πλῆθος ἀκραιφνέστερον μὴ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμύητος τῷ παραταχθέντων, ὑπὸ τοῦ μένειν τῷ ἐμβολῇ, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παρόμοιοι, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἅπαντες ἀνέφυγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει τῶν μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῶν φίλων παραινούντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἔτι κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶξαι θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων οὓς ἐχρῆν πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνει δὲ ἔννοιαν τῆς καθ' αὑτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ὑποπλεκομένου καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης διαφθορᾶς, ὀξείαν οὕτω ὑφίστασθαι χρῶσιν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἔδοξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναξέχουσιν, ἀνθίσταται, καὶ τῷ σώματι πάντα βιαζομένους ἀνῄρει, κατάτε τῆς πρώτης αὐθορμοῖς ἐμπίπλων, ἀνεώθη τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρὸς τὸ ὄρος τὸ ἔρημον, καὶ τῷ ἰσχυρῷ καταπλαγέντες, ὑπὸ ἧττον μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερα δὲ ἐγκλινοῦσιν ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων,

A armis, subitò in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem B ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudęis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus C occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione glisscente magis magisque turbati, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisque à latere ipse cum his irruens, quos circa D se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatũ est. Paulò autẽ post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes E oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie ſtãtium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus F est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga G subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugiẽtes insequebãtur. quos tamẽ aggressus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmq; inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartusdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſsêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidé lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: altum verò exercitum iuſſit totũ quod erat vſque muros ſpaciũ cõplanare.

A τὰς ὁρμὰς ὑπετέμνετο. καὶ τούτῳ αὐτοῖς ἀλωφήτους ἐποίει τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθάρσυνε τοὺς κατὰ φύσιν, πάλιν ἐμπίπτει τοῖς ἀχὴ καὶ δέος, καὶ θόρυβος τὸ πᾶν, καὶ τὸ πάλαι, δοκοῦντων αἰσθάνεσθαι μὲν οὐ τὴν ἐπὶ Ἰουδαίων ἐπιφορὰν, τὴν δὲ αὐτῶν πτῶσιν. οὐ γὰρ ἂν ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἄλλῃ διεφέροντο, μέχρι πάντες καταδύσεις ἐν μέσῳ τῷ πολέμου τὸν ἡγεμόνα τρεφόμενοι, καὶ μέγα φυσήσεις ἀμφ' αὐτῷ, B θροήσωσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ στίγματι. τοὺς δὲ ἐφ' ὧν ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς καπζόντας ἀλλήλους δεῖ τῷ καταλιπεῖν αἰσθέσθαι, πάσῃ δίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίνοντες ἅπαξ ὑπὸ τὸ κατάντες συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χωρῆντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. προσέκειτο δὴ τοῖς καθ' αὑτὸ ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τεῖχος C μέρει πάλιν δεῖν τὸ τέχνοποιεῖσθαι ἐπιμέλειν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς προτέρῳ αἰτίοις εἴργε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χεὶ μὴ τὸ θεοπρεπὲς τὶ προσῆν τούτοις, μόνῳ ὑφηγεῖσθαι φάσκειν τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς ὅλην ἐρρύσατο κινδύνου ὅλον τὸ τεῖχος, καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

Ἀνοιγόντων δὲ τοῖς βιαίοις τὴν θύραν τοῦ ναοῦ, πάλιν ἔδοξε τὸ στάσις ἐπιγείρειν, καὶ τῆς τεταγμένου ἑστάσης ἡμέρας τοῖς ἀζύμοις ἑορτὴν ἄγειν D Ἰουδαῖοι νομίζουσιν ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτης ξανθικοῦ μηνός, ἐν ᾗ δοκοῦσιν ἐλευθεροῦσθαι τὸν πρῶτον ἀπὸ Αἰγυπτίων ἀναχωρήσαντες. οἱ μὲν οὖν τὸν ἐλεάζαρον ἀνοίγοντες τὰς πύλας, εἰσέχοντο ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς ἐπὶ τὴν ἐπιβουλὴν ποιησάμενος τῷ ἑορτῷ, τὸν δὲ αὐτῶν κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄοπλοι, δόξαι αὐτοὺς παρειληφέναι τὸν ἱερόν. οἱ δὲ ὡς εἶδον εἰσ- E ιόντας τοὺς ἰδίους δικορρίφους, ἐφάνησαν ἐκπλαγέντες τὴν ταχὺ δὲ μείζων ἦν τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τῷ μὲν ἔξω τὸ στάσεως λαοῦ, καὶ πάντων ἀκριτον οἰομένων εἶναι τὸν ὄλεθρον. τῷ δὲ ζηλωτῶν ὀλίγοι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ φρυκτὸν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τῷ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες φρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τὰς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου φερόμενοι τῷ βωμῷ καταπίπτοντες, καὶ F ἐφ' τὸν ναὸν συνειλούμενοι καταπατοῦντο, ξύλοις τε αἰδήμονι παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῷ ἰσχὺν κατ' ἔχθραν καὶ ἰδίαν ὡς αἰτιασάμενοι ἀπέκτειναν οἱ δήμιοι, καὶ πᾶς ὁ φερόμενος ἐπὶ τῷ ὄλεθρον πάλαι, τηνικαῦτα ὑπηγωνισθείς, ὡς ζηλωτὴς φερὸς αἰτίαν ἀνηλίσκετο. πολλὰ δὲ ἀνῃρέθησαν τοῖς αἰσχίστοις ἐλπίζοντες, ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ φεισάμενοι ἐκ τῷ ὑπονόμων ἀφῆκαν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσώτερον ἱερὸν κατασχόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ὅλας σκευὰς πάσας, κατεδαῤῥώσαν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτω ἐκ δίμερὴς οὖσα τὸ πρότερον, εἰς δύο μέρη τέτμηται.

Ὁ δὲ τίτος ἔγνω, λύειν τὸ σκοπὸν τὴν πόλει προσπελάσαι θέλων, πρὸς μὲν τοὺς ἐκδέχοντας, ἱππέων δίκλισας ἱππέων τὸ καὶ πεζῶν ὅσους ἀρίστους ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ἄλλῃ δυνάμει, προστάξειν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους ἀφ' ἱππευσι-

κατα-

καταβληθέντος δὲ παντὸς ἔρκους καὶ φυτείας παντοίας, ὅσα κήπων φυομένη τροφὴ καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τὸ ἡμέτερον τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀπεπλάνηνται μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τοὺς δὲ πρώτους ὀχυρὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, βαθμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ Ἡρῴδου μνημείων ἃ προσέκειτο τῇ τοῦ ὄφεως ὀνομαζομένῃ κολυμβήθρᾳ. καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τῆς Ῥωμαίων ἐνέδρας συσκευάζον· τοιάδε. τῶν στασιαστῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῆς γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐμβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῆς εἰρηνικὰ φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὸν τῆς Ῥωμαίων ὄχλον, ἀφῆλλοντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπέπτησσον. οἱ δὲ ὀχυρώτεροι ὄντες τοῦ τείχους, δῆμος εἶ δοκεῖν, εἰρηνίων ἐβόων, καὶ δεξιὰς ἠτοῦντο, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ τοῖς ὀφενδόναις ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῆς πύλης. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίναντο, καὶ τοὺς ἔνδον ἐκτρέπειν, συνεχῶς τε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὁρμήσαντες, ὑπερεφρόνουν τεταγμένοις προσπίπτειν. ἦν δὲ μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτῶν, οὐκ ἐλέγετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους πρὸς πόλεμον, τοὺς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὑπὸ τὴν πρᾶξιν. πῇ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ὑπακούσεως ἀδόκητον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτοὺς ὁ Ἰώσηπος μέγιστον οὐδὲν δρᾶσαι, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας τὸν χώρον ἡμῶν ἐκέλευσεν. ἑσπέρας δὲ πρὸς τῇ δύσει τοῖς ὄρεσι προσπεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς ταῖς πύλαις ἐφάνησαν. τούτοις οἱ μὲν ἐμβεβληκότες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῆς τῶν πύλης ἐγένοντο πύργων, ἐκδύντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλήθει λιθικῶν καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείστους. ὥν γὰρ οὐ ῥᾴδιον τοῦ τείχους καταφυγεῖν τῇ κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ὁμηρίας τῶν ἡγεμόνων καὶ δι' ὃ παρακελεύεσθαι τῷ πλήθει προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου διαδεξαπέμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγάς, ἀμελεῖ ὃ οὐκ ἐλάττους αὐτοὶ διδόντες, τέλος ἀνωθοῦσι τοὺς κυκλώσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ Ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τῆς Ἑλένης μνημείων ἔπονται βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀσελγέστερον ἐξυβρίζοντες εἰς τὸν τύχην, ὅσα τε τοῖς Ῥωμαίοις δεδιττόμενοι ἀπάτη, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες ἐσήλπιζον, καὶ μὴ χαρᾶς ἀνέδων. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τῆς ταξιαρχῶν, καὶ Γαλβιάνου καὶ Σαβίνου, ἐξεδίδαξε Ἰουδαίοις μὲν οἷς ἐπίστευσε μόνη στρατηγεῖ πάντα μὴ φρονεῖν φρόνησιν καὶ σκέψεως, δόλῳ βουλάς τε συντίθεσθαι καὶ λόχους, ἔπειθε δὲ αὐτοὺς τοῖς ἐνέδραις καὶ τύχῃ, ἧς τὸ ἀφθόνιον, καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους εὔνοιά τε καὶ πίστις. Ῥωμαίοις δὲ οἷς δι' ἀταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀπιθεῖς ἀεὶ δουλεύειν καὶ τύχῃ, νῦν ὑπὸ τῆς ἐναντίων πεῖρας ἀσυνεσίᾳ, καὶ δι' ἀχειρίαν ἀκοσμίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων αἴσχιστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque oppolita quatuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpẽtium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

Cap. V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

B His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audaciſſimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componẽdo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem benuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperãtia manuũ debellantur: quod omniũ est pessimũ, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nũquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid prꝛter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autẽm scitutos esse eos ait, qui arrogãter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduertionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscerẽtur insidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliámque multitudinem cupiẽs turò traducere, militũ validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine cõtra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediísque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tãto præsidio præclusis, impediméta triũ legionũ, itémq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quę appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duũm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

CAP. VI. Descriptio Hierosolymorum.

Ciuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat cõdita, contrariis frõtibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Cõtra hũc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatẽ, & Acræ altitudinem cæsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanũ supereminẽs cerneretur. Vallis autẽ quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collẽ dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

A ἡ μεγάλη μὲν γενάρξη ἔφη τοὺς τῆς πατρίδος νόμους, μᾶλλον δ' αὐτὸς τὸν πατέρα, τὸν δὲ τὴν πληγὴν πυθόμενον, εἰ γὰρ ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, οὐδέν ποτ' ἐπλημμέλησεν ἄνευ. οἱ νόμοι δ' ἀεὶ, κἂν τοῖς ἐλαχίστοις τῆς τάξεως ὀλιγωρήσωσιν, θανάτῳ κολάζουσι. νῦν δ' ὅλην στρατιὰν ἐκκεκαυμένην λιποταξίαν. γνώσονται γοῦν τοῦτο τοὺς ἀπαιδαγωγήτους μόνους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν ὀλιγάκις Ῥωμαίοις δίχα παραγγέλματος ἀδόξητον. τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας. ἦλθεν δὲ καὶ πάντων χαλεπὸς τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρεδίδοσαν ἑαυτοὺς ὡς ὄντως ἤδη τεθνηξόμενοι δικαίως. ἀθεμιτουργήσαντες τὰ τοιαῦτα τῷ τάγματι τῷ πάντων, ἀφεὶς ὁ στρατηγὸς ἱκέτευε, καὶ ὀλίγων ἀφορμὰς χαρίσασθαι τῇ πάντων ἀπειθείᾳ κατηνάγκαζεν. ἀπαλύνων οὕτως αὐτοὺς τὸ παρὸν πλῆθος, εἰς τὸ μέλλον ἀρετάς. πείθει δὲ καίσαρ ἅμα τὰ τε ἱκεσίαις, καὶ τῷ συμφέροντι. ἦν μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἀμαθίαν φέρειν μέχρις ἔργου ἀφροσύνης, ἦν δὲ ἐπὶ πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν οὖν στρατώταις ἀπολλάττει, πολλὰ νουθετήσας αὐτοὺς εἰς σωφρονιστήριος. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖται Ἰουδαίων ἐσιόπα βουλεύων. πόσαροι δ' ἡμέρας ἐξιστοῦντος τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα, ἐκωλύοντο μὴ ἀσφαλείας τοὺς ἐπιπορεύειν, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀθροίζειν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως αὐτοπαρεξέτης τῷ τείχει καὶ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὴν φάλαγγα, τρεῖς τε πηχῶν ἐποίησεν ὑπερτειχίσματος, καὶ κατόπιν τῶν ἱππέων ζυγούμενον ἑκατέρωθεν ἑβδόμῳ καὶ μέσον εἰσήσουν οἱ τοξόται. τοιούτῳ δὲ σχήματι προφερομένου Ἰουδαίοις τοῦ ἐπιπορεύματος, τὸ τε ὑποζύγιον τῶν ζυγῶν ταλαίπωρον, καὶ ἡ πληθὺς, ἀθρόα παρῴδουν. καὶ τοὺς μὲν οὐδὲ τῶν ἀπόντων ὅσον εἰς σταδίους δύο τοῦ τείχους, καὶ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀπαρὰ τὸ ψηφῖνον καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύσαι, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀπακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τοῦ στρατοῦ, καὶ τὸ ἱππικὸν προσαγορεύθη τὸν πύργον τὸν ἵππικὸν καλούμενον ἐκτὸς τῆς πόλεως, ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μὲν οὖν δέκατον τάγμα καὶ χώραν ὅπου τὸ ἐλαιὼν καλουμένου ὄρους ἔσχε.

Τρισὶ δ' ὀχυρουμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὸ μὴ τῆς ἀβάτους φάραγξιν ἐκύκλωσε (ταύτην δὲς διῴκοδόμησε) αὐτὴ μὲν ἐπὶ δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτισο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς ὃν ἐπέλλησι καταλῆγον αἱ οἰκίαι. τοῦ δὲ λόφου, ὃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰσότερος ἦν. διὸ καὶ ὀχυρότητα, φρούριον μὲν ὑπὸ βασιλέως τοῦ Δαβίδου τὸ βασιλεῖον ἐκαλεῖτο, ἡμῖν δὲ ὑπερκείμενος ἄγορᾶς ἕνεκεν, τῷ πρώτου τὸν ἱερὸν ἐτειχίσαμεν. ὁ δὲ κάτω λόφος πρὸς ἡμῶν ἄντικρυς ἦν ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφίστατο, ἀμφίκυρτος. τούτου δ' ἀπαντικρὺ τρίτος ἦν λόφος, ταπεινότερος τε φύσει τῆς ἄκρας, καὶ πλατεῖα φάραγγι διῃρημένος ἄλλῃ τοιαύτῃ, πρὸς γε μὴν καθ' ὃν οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνοι ἐκπλήσαν, τὸ τε φάραγγα ἕνωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἄκρας κατηρτισμένην τὸ ὕψος, ἐποίησαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτο καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἦν δὲ τῷ τυροποιῶν προσαγορευομένῃ φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τὸν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι σιλωᾶς. ὕδωρ δὲ

τῷ πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τὴ καὶ πολλὴν οὖσαν καλοῦμεν. ἔξωθεν δὲ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιέχοντο, καὶ διὰ τοὺς ἑκατέρωθεν χρημνοὺς, προσιτὸν ὐδαμόθεν ἦν. τῶν δ' ἕτερον τάχα, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διὰ τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' οὗ κατεσκάλτο, δυσάλωτον ἦν. ὅσος δὲ τῷ πλησιοκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδέμητο, δαβὶδ τε καὶ σολομῶντος, ἔτι δὲ τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τῆς ἱππικοῦ καλουμένης πύργου, καὶ διατείνον ἕως τοῦ ξυστοῦ λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἕως τοῦ ἑστῶτος τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἀπαρτίζετο. κἄτα πρὸς ἕω τετραμμένον, ἀπὸ μὲν ἄκρου ἀρχόμενον πύργου, διὰ τῆς βηθσὼ καλουμένης χώρου κατατεῖνον ἕως τοῦ ἑαυτοῦ πύλης, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ἐπὶ σιλωὰμ ἀπισθίφορον πηγὴν, εἶθεν τὸ πάλιν στρέφον πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τοῦ σολομῶνος κολυμβήθρας, καὶ δήπου μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὄφλᾶς, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τοῦ ἱεροῦ συνάπτει. τὸ δὲ δεύτερον τοῦ μὲν ἀρχοῦ ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γενεαθὰ ἐκάλουν τοῦ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον κατῆει μέχρι τῆς ἀντωνίας. τὸ δ' ἑξῆς δὲ ἐκ μὲν ἀρχῆς ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τοῦ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἔπειτα τὸν ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθήκον ἀπέναντι τῆς ἑλένης μνημείων, ἀδιαβηνῶν βασιλίσσης ἦν αὕτη, ἴζατου βασιλέως θυγάτηρ, καὶ διὰ πλαισίων βασιλικῶν ἐπικαμπόμενον, ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ, κἄτα τοῦ γναφείου προσαρμόζοντος μνήματι. τὸ δὲ ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὴν καδρῶνα καλουμένην φάραγγα κατέληγεν. ἔτι τῇ προσπαθείσῃ πόλει περιέθηκεν ἀγρίππας, ἅπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πλήθει γὰρ ἐπηρχόμενον, καὶ μικρὸν ἐξέφυ τοῦ περιβόλου, καὶ τὰ ἱεροῦ τὰ προσάρκτια, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' οὐκ ὀλίγον προῆλθον καὶ τὸ τέταρτον προῳκήθη λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κεῖται δὲ μὲν ἀπέναντι τῆς ἀντωνίας, ὑποτέμνεται δὲ ὀρύγμασι βαθέσι. διετάφρευτο γὰρ δήπουθεν, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, ἧττόν τε ὦσι, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὅπερ χωρίως δὲ ὀκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθημιωδόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. δεομένων οὖν τῶν ταύτῃ σκήπτης, ὁ πατὴρ τοῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρχὴν μὲν ἔθετο περιβόλου τείχους. λίθους ἢ καὶ σιδήρῳ ῥᾳδίως, οὐθ' ὑπ' ὀργάνοις ἀσφαλῶς δυναμένους. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλέον μὲν οὐ ὡς εἰκὸς ἦν, μὴ ἐμποδισθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. οὐδὲν δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγηγερμένον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις αἴρεται. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impen-
B sis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendẽs in Essenorum portam: deinde supra fontẽ Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan
C vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenę,
D quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta
E non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis fit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas.
F Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, patet huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordię suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfeciset muros vt cœperat. Saxa enim x x. cubitis
G longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilababatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat;

totáque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmq; pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionẽ Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per lxx. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, stémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Cótra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem xxv. cubitos in latitudine itémq; longitudine habebãt, & excelsæ xxx. cubitos erant, nusquam inanes. supra solliditatem verò, saxísque adunatam compagi- nem puteus xx. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: xxv. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hãc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in mẽbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tũc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad xx. cubitos farta, per xx. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cũ id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

A ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀναπτάδαι.
τῶ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις ἕκαστοι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλίνθοις ὁμοίως αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἁρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῷ λίθῳ, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μία δὲ τοῦτον ὕψος τῷ πύργῳ, ὅπερ δὴ εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ διαύλοις ὑπόθολοι σκεπαὶ πλείσταις, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἀνόδοι. τοιοῦτος μὲν οὖν πύργος τὸ ζῖφον τεῖχος εἶχεν ἑνενήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια ζύτων, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δὲ αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων δὶς ζιακόντα ζιῶν. θαυμασίου δ' ὄντος ὅλου τοῦ ζίφου τείχους, θαυμασιώτερος αὐτὸς ἐγίνετο ὁ ψηφῖνος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. ὄντι γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, ἀραβίαν τε αὐτοῖς ἥλιον παρεῖχεν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑβραίων κληρουχίας ἔσχατα ὁκτάγωνος ὢν ὁμοίως. τούτου δ' αὖπαρε ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸ δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μεγέθους τε καὶ κάλλους ὄντων καὶ ὀχυρότητος, τῷ κτίσαντι οἰκουμένῃ διάφορον. φύσει γὰρ μεγαλόψυχος, καὶ τῇ πρὸς τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, τοῖς ἔργοις ὑπερεῖχεν ἴδια πάθη οἰκεῖα ἐναρίζετο, καὶ ζώσι τοῖς ἀνδράσι προσφιλέστατοι ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τιμὴν μνήμῃ δοὺς. τιμὴ μὲν, ὡς προεῖρηκα μόνη κτείνας δ' ἑκόντα. τοὺς δὲ ὑπερβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ὑπὸ τοῦ φίλου προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν, καὶ ἕκαστος ὕψος ζιακόντα, οὐδαμοῦ διάκενος. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ τὰς πύλας στενωτέρους εἰς ἐπιδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διῃρημένος, ὑπῆρ ὃν τύρσεις μὲν διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιβέβλητο ζιπήχεις. εἰς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὑπὲρ τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναὸν αὐτοῦ ὕψος, ἐπ' αὖθις δ' αὐτοῦ προεῖχε σοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις ἀκροπολίτου. μέσῳ δ' ὑπερῳκοδόμητο τοῦ σοᾶ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διῃρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἢπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ ὑπὲρ χῆμα παρεῖχε τῷ κτίσαντι φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ προσοχῇ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τὴν γὰρ αὐτὰ γε μιᾶ τυραννεῖον ἀπεδέχθη τῷ σίμωνι. ὁ δὲ ζίτος πύργος ἡ μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασίλις ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναὸς ἦν. εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν δὲ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τιμὴν οἴκησιν εἶχον ἐπάνω, τῷ βασιλέως οἰκείοις ὑπολαβόντες, τὴν

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κάλλος πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους ἡ τῆς γυναικὸς ὀχυρωτέρους. τοιούτου τοῦ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. περιλειπῆ δ' ὄντες οἱ ἔξω τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸ τόπον. αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διεδέδοντο, καὶ ἡ λόφος καθάπερ κορυφὴ τις ὑψηλοτέρα περιῆν εἰς ἑκατὸν πήχεις, ἐφ' ὃν οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι μετεώρου περιεπολέμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. ἦν γὰρ ἐκ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῶν αἱθεσπίοις παρῆν συμφυήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν αἰαπρυφῆ, ἔπειτα δὲ περιέξωσε χρυσὸς τοῖχος, εἰς χῆμα καὶ γωνίας ἕκαστος ἁρμόδιον ἦν συνάφειαν δ' ἁρμονίας διεφαίνετο. κάμψεσι δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς κεῖσθαι ἦν τὰ βασιλέως αὐλὴ περοίζυκτο, πάντως λόγου κρείσσων. ἔστι γὰρ πολυτελείας, οὔτε καταφανῆς τινὸς ἔλιπεν ἐπιβολή. ἀλλὰ τοιοῦτος μὲν ἅπασα ἑκατὸν πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον ἀράσσημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείλητο, καὶ θαλάμοις τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξυστὰς ἑκατοντακλίνοις. ἐν οἷς ἀνδρῶνες μὲν ἦν ποικιλίαι τῶν λίθων ἰδεῖν. συνῆκτο γὰρ πολὺς ὁ παντα χοῦ ἀναίσιος. θαυμασταὶ δ' ὀρόφαι, μῆκος τὸ δοκῶν, καὶ λαμπρότητι περικοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφορὰ κτημάτων ἀφθόνων τούτοις συρροαί. πᾶσι γε μὴν ὑπῆσκηναὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν ἑκάστοις κειμήλιον, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. περίστοα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλά, καὶ σύριγγες περὶ ἑκάστῳ διάφοροι. τὰ μὲν οὖν ὑπαίθρια, παντα χοῦ χλοερά, καὶ ποικίλη μὲν ὕλη, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, ἐκ περὶ τούτους δίοδοι βαθεῖς, καὶ διεξόδους τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ διεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ ναύματα πύργοι, πολυτελῶν ἡμέσων. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἱερωθῆναι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῶν ληστρικῶν πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. οὐ γὰρ ταῦτα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς οἰκείου βουλῆς, ἃς περιῃρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας. καὶ ὅτι μὲν ἡ αἰτίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μεταβὰν δ' ὅθι τὰ βασίλεια, καὶ τὸ ξύλινον πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφ. ιδ'. Τὸ δ' ἱερὸν ἱδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ὅθι λόφου κορυφοῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αὐτοτατον χθαμαλὸν αὐτῷ, περὶ τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πέριξ ἅπαν κρημνὸς ἦν καὶ κατάντης. ἐπὶ δὲ βασιλέως Σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' αἰατολὰς μέρος ἐπτειχίσαντος, ἐπετέθη στοὰ τῷ χώματι. καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἔξωθεν αἰεί τι τοῦ λαοῦ προσχωννυμένοις αἰσυμένου ὁ λόφος πυρμύετο. ἐξικόμενος δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος τοσοῦτον προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπῆν ὁ τῶν παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τετράγωνος δὲ ἦν κύκλῳ ὁ λόφος, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐπανησάντων ἔργον, οἷς ὁ μακροὶ μὲν ἐξαπλωθῆναι αὐτοῖς αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πᾶσῃ ὡς αἰπίμπλασαι οἰκουμένης

A vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per L V. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidã
B vertex altus propè adxxx. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidũ magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quę homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per xx. cubitos longis, latisque decem, ac per v. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósq; le formata,
C ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septẽtrionali parte positis, intus aula regia coniũgebatur: narratione omni prę stantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per x x x. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum
D varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleraq; in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliã per aliam in circulum flexæ coiunctæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis fyluisque variata.
E tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multásque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flãma consumpserit, nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit
F ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aręæ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndiq; præceps erat atq; decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat
G ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nã & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore cãdido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódq; ligno rasili erant, aptóque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsec' ornabatur. Latę autẽ per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ prænonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque sursum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis x l. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem x x v. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum c c c. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro trãsgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebãtur. erãt autẽ simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidẽ auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, ἀσμοὶ πεμπόμβοι τῷ θεῷ τούς τε ἄνω φείβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφιδείμωτο. τούτου τὸ ταπεινότατον, ἀπὸ ξιακοσίων ἀντειχέσαντο πηχῶν· κ᾽ δ᾽ τινας τόπους ἐκ πλείονος. ἀ μὲν τοι πὰν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῷ θεμελίων. ὅπῃ πολὺ γὰ ἐχωσαν τὰς φάραγγας, ἀίσωμῶ βουλόμβοι τοὺς ςενωποὺς τῷ ἄςεως. πέζαι δὲ τεσσαράκοντα πήχεῖς τὸ μέγεθος ἦσαν τῷ δομήματος. ἥ τε γὰ διαφίλεια τῆ χρημάτων, κ᾽ τ᾽ λαοῦ φιλοτιμία, λόγου μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ἐπιβολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπιζόμενὸν ἔξειν πέρας, ἀθανατῆ καὶ χρόνοις ἦν αὐύσμον. λιᾶ δ᾽ ἄξια τῆ τοιούτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. ἁπλαῖ μὲν γὰ αἱ ςοαὶ πᾶσαι. κίονες δ᾽ αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεςήκασαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μάρμαρου. κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφοντο. τύπων δ᾽ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ δύξεσον, καὶ τὸ ἀρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιάλογον. οὐδενὶ γ᾽ ἔξωθεν, οὔτε ζωγραφίας, οὔτε γλυφίδος ἔργῳ ὠρθομηλάϊςο. καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ὅλαι ξιάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ ςαδίους συνεμέξεῖτο, ὠνελαμβανομένης κ᾽ τ᾽ αὐτωνίας. τὸ δὲ ὑπαθρον ἅπαν, πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεςρωμένον. διὰ τούτου ὠρῴοντων ὅλη τὸ δύτερον ἱερὸν, δρύφακτος ὠνεβέβλητο λίθινος, ξιπήχης μὲν ὕψος, πάνυ γ᾽ χαεισίτως διάργασμένος. ἐν αὐτῷ δ᾽ εἰςήκεσαν ἐξ ἴσου διαςήμασι ςῆλαι, τ᾽ ἁγνείας ὠρονομαίνουσαν νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ γ᾽ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παεισέναι. τὸ γὰ δύτερον ἱερὸν, ἄνω ἐκαλεῖτο. ἐ τεσσαρισκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τῆ ὡρώτου, τοῦ ἔνεσον δὲ αὖ κ᾽ τοῖχος ὠνεπεφέρμενον ἰδίᾳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καθάπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ἀπὸ τῆ βαθμῆ ἐκαλύπτετο. τὸ γ᾽ ἔνδον εἴκοσι κ᾽ πέντε πηχῶν λιᾶ. ὠρὸς γὰ ὑψηλοτέρῳ διαδομιμένον τοῖς βαθμοῖς, οὐκέτ᾽ ἦν ἅπαν εἰςω καταφανὲς, κωλυπόμενον ὑπὸ τ᾽ λόφου. μ᾽ γ᾽ τοῖς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέχρι τ᾽ τοίχου διάςημα, πηχῶν ἦν δίκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνδεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες εἰςήγον ὠνεῳγότας πύλας, αἱ δὲ μὲν ἀπ᾽ ἄκρου, κ᾽ μεσημβείας ὀκτὼ, καθ᾽ ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ᾽ ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ᾽ ἀνάγκιν. διατετειχισμένου γὰ κ᾽ τοῦτο τὸ κλίμα τ᾽ γυναικὶν ἰδίου ὠρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδ᾽ δυτέραν εἶχε πύλιν. τέτμητο δ᾽ αὖτη τῆς ὡρώτης ἄπαρκτος. κἀκ τῆ ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβερινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι᾽ ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτην εἰςῆγον. κ᾽ γὰ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναῖξιν, ἀλλ᾽ οὐδὲ κ᾽ πρὸς ὀφθείσαις ἐπιβλέπειν τὸ διατείχισμα. αἰδεῖτο γὰ μὲν τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ ὠρεὶς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ γ᾽ ὠρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὴς διδόμενο ταύτη τὸ τεῖχος. αἱ ςοαὶ γ᾽ μεταξὺ τ᾽ πυλῶν ἀπὸ τ᾽ τείχους, ἔνδον ἐςραμμέναι ὠρὸς τὴν γαζοφυλακίων, ὀρόφρα μὲν καλοῖς κ᾽ μεγάλοις ἀνέῳγόν κίοσιν. ἦσαν δ᾽ ἁπλαῖ, κ᾽ ἁπλίτου μεγάθους τ᾽ κάτω κατ᾽ ἀδὲν ἀπελείποντο. τῆ δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ςενία, χρυσῷ κ᾽ ἀργύρῳ κεκαλυμμένα πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε φλιαί τε, κ᾽ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ᾽ ἡ ἔξωθεν τῷ νεὼ κορινθία χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταρρύσεις καὶ ὠρεχούσας ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάςου πυλῶν θύρας, τεσσάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάςης,

καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. μετὰ δὲ τοὺς εἰσόδους, A quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem x l. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neq; fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interiecta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctíque sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentib. auibus polluueretur. Nonnullorũ autẽ saxorum eius, longitudo quadragintaquinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partéque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀφ' ἧς ἐξικνεῖτο δέκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπιμπλατο δ' τ' ἀοικήτου & οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τ θεῷ πάντα κ τῇ θεᾷ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείργετο δ' ὁμοίως κ' πετάσμασι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκτο δ' ὑδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ κ ἄχρατον κ ἀθέατον ἦν πᾶσιν. ἁγνὸν ἦ ἄγιον ἐκαλεῖτο. πρὸ ἦ τοῦ πλούσιον τῆς κάτω ναοῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξίστοι πολλοί, κ παρ' ἑκάτερα εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τ πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ἀνάβαθρον μέρος, ἑπτὰς μὲν ἐκ ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρόσον ἦν κ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τ κάτω. συνάπτ ἦ οὕτω πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τ ὀκτὼ δὲ πήχων ἑκατ τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, ὑδὲν ὅτι εἰς ψυχῆς, ὅτι εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ ἦ χρυσοῦ σιδαρᾶς κεκαλυμμένος πάντοθεν, ἀπὸ ἧς ἑῴας αὐγὰς, πυρσοδιαστὴν ἀπέπαλλεν αὐγήν, & τ βιαζομένων ἰδεῖν ταῖς ὄψεσιν, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖνας ἀπέστρεφε. τοῖς δὲ μὴν εἰσαφικνουμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο. κ γὰ καθ' αὑτὸ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κ' κορυφὴν ἦ χρυσοῖς ὀβελοῖς αἰχμὴ τεθηλυμένοις, ὡς μή τινι πρόσαντες ὀμβρίοις μολύνοιτο τὰ ὀρνίων. τ ἦ ἐκ αὐτῶν λίθων οἱ μὲν, μῆκος πέντε κ ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἓξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαιδέκα μὲν ὕψος ἐπ' ἴσοις πήχεσιν, B δύο δὲ καὶ μῆκος ἑκατέροις ἴσον, ἀλλὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κερατοειδὴς πρόσαντες γωνίας, καὶ δόσει μισημβρίας, ἐπ' αὐτὸν εὔοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆρχε. καθαγιωτάτη δ' αὐτοῦ ἐνδέδυτο, κ οὐδὲ πώποτε ἥψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. προέστηκε δὲ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ βωμοῦ, δύλιθόν τι καὶ χαμαὶ γώνιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διείργει ἐξωτέρω τ δῆμον ἀπὸ τῆς ἱερέων. γονορρόοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δὲ ἰμμηνίοις ἀπεκέκλειστο, παρειλημμένων δὲ ταύτας οὐδὲ καθαρεῖς ἔξειν, ὃν προείπομεν ὅρον. αὐτοῖς δ' οἱ μὲν κ' πᾶν ἠγνευκότες, εἴργον τοὺς τῆς ἔνδον αὐλῆς, & τῆς ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἶργον.

C Τῶν ἦ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι ἀφ' ἑαυτῶν ἐκ ἦσαν Κεφ. Δ
Τέρσιν, παρῆσαν τὰ ἄμεμπτα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδυτῶσι τ γένους, καὶ τὰς ἀπὸ τ γένους ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἰδιώταις ἰδιωτικῆς ἐχρῶντο. τὸν γὰ ἱερέα, ὁ λευργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅλῃ ἦ τὸ θυσιαστήριον, & τ ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τῆς ἱερέων ἄμεμπτοι, θύσιον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκεστοῦ νήφοντες, δίκην τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίνειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, οὐχὶ μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλαιοτύρᾳ δὲ, τοὺς μηροὺς μὲν ἄρχει ἀμφίεσμα ἁβρὸν καλύπτων, λινοῦν τε ποδύτην ἐνδύτην ὑακίνθινον κώδυμα περιῆν ὑπερθεν ὑακίνθινον κώδυμα περιῆν ὑπερθεν ὑπερθεν ὑπερθε

δυσσε τῷ στήμονι συμπλοῦται ταινία, πέντε ἀποθεσ-
μένη ζώνας ποικίλτο, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκ-
κου, σφόδρα δὲ βύσσου, καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἐφαμεν, καὶ τὰ
τῶν ναῶν καταπετάσματα συμφαίνειν. τούτοις δὲ καὶ
ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἐφά-
νη μὴν οὐδὲν ἐνδυτὶ σφόδρα εἶχεν. δύο δ' αὐ-
τὴν ἐνεπόρπων ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο
δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες,
τοῖς ἐπωνύμοις τῶν τῆδε ἐθνῶν φυλῶν ἐπιγεγραμμέ-
νοι. καὶ δὲ ἑκάτερον ἄλλοι ἐκρεμάτο λίθοι δώδε-
κα, καὶ ἓξ εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπα-
ζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀκά-
τας, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυ-
σόλιθος, ὧν ἑφ' ἑκάστου ταλίν, εἰς τῶν ἐπωνύμων ἐγέ-
γραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν, βυσσίνη μὲν ἔσκεπε, πάσα,
κατεκέκλητο δ' ὑακίνθῳ. ἐπὶ δὲ χρυσοῦς ἄλλος δὲ στέ-
φανος, ἐν τύποις μὲν φέρων τὰς ἱερὰς γράμματα. ταῦ-
τα δ' ἓξ φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὐδὲ τὸν
ἐσθῆτα, οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιθοτέρειν δ'
ἀπελάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῆει δ'
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἦμαρ
πάντας τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τοῦ
ναοῦ τῷ τε ὅλῳ τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀπερι-
βίστερον ἐροῦμεν. οὐ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλεί-
πεται λόγος. ἡ δὲ Ἀντωνία, καὶ χωρίων μὲν δύο σοᾶν
ἔκειτο τοῦ ἀρκτώου ἱεροῦ, πρός τε ἑσπέραν, καὶ πρὸς
ἕω ἄρκτον. ἐδέδμητο δ' ἐπὶ πέτρας πεντηκοντα-
πήχους μὲν ὕψος, περιφέρους δὲ πάσης. ἦρτο δ'
ἐπὶ ἡρῴδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγα-
λόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα,
πλαγίοις κεκάλυπτο λείοις λίθοις, εἰς τε κάλλος, καὶ
εἰς ἀπολισθάνει πᾶς ὁ προσβαίνειν καὶ κατεύπρεπε-
στέρου. ἔπειτα πρὸ τοῦ πύργου δομήσας, ξυστὸν
πηχῶν τοῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν ὕψωσε-
μα τῆς ἀντωνίας, ὅλη πεντεκαίδεκα πήχεις ἠείρετο.
τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ εὐρύθμιον. με-
μέμεστο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, εὐρύ-
χωρά τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατεί-
ας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλιν εἶναι δο-
κεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλεον. πυργοειδὴς δὲ οὖ-
σα τὸ πᾶν χῆμα, καὶ γωνίαι τέσσαρσιν ἑτέρας διείλη-
πτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος,
ὁ δὲ ὅθι τῇ μεσημβρίᾳ, καὶ κατ' ἀνατολὰς γωνίᾳ
κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον
ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆπτο τοῖς τοῦ ἱε-
ροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατι-
όντες οἱ φρουροὶ, καθ' ὁ γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα
ῥωμαίων, καὶ διῃρημένοι πρὸς τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅ-
πλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μήτι νεωτερεῖν ἐπι-
φυλάττοι. φρούριον γὰρ ἐπίκειτο τῇ πόλει μὲν
τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. καὶ δὲ ταύτην οἱ τῆς
ἕωθεν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς αὖ πόλεως ἴδιον φρού-
ριον ἦν, τὰ ἡρῴδου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, δι-
ῃρητο μὲν ὡς ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψη-
λότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσῴκιστο, καὶ
μόνῳ τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκόπει. ἐδέδμητο δὲ ἡ
πόλεως, καὶ τὸ τειχῶν αὖθις εἰσαῦθις ἀπερεβίστερον ἐ-
ροῦμεν προτεθειμένῳ, ὅτι τὰ παρόντος λόγου χωρίου εἵρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque varietate coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam; in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quãdo adyta introibat. sol° autẽ atq; semel in anno intrabat, quo die cũctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstranit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem colli, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, eriã parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóq; Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII. Deditioné Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarũ, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quę non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redière. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggredetetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

A Τὸ μέχρον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ στασιάζον πλῆθος, Κεφ. ις.
θεὶ σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τ' ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῶν μυρίων, ἐφ' οἷς αὐτὸς κύριος τῶλλων. ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ συνετέλουν εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων θεσσὺς ἐδόκει, ὅτι τ σωσᾶ ἰάκωβος, καὶ σίμων υἱὸς καθλᾶ ἰωάννης ὁ τὸ ἱερὸν καταληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. θεσσηλοί δ' αὐτῷ τότε
B καὶ οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι τ διχοφρεσὶ, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τριακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι τῷ καὶ θεσσὺ ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τῷ ἰαείρου. πολεμούντων δ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέροις, καὶ τὸ μὲν σωσαδικοῦ τ λαῷ μέρος, ὑφ' ἁμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τῆς κεδρὼν, τὸν τε ἀρχαῖον τεῖχος ὃσον ὑπὸ τῆς σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὰς, ὁ μέχρι τῆς μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῆδ' ἐκφέρτην ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ
C τὴν πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων τῆς τ μονοβάζου μητρός. ὁ δ' ἰωάννης τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἐπατον οὐκ ὀλίγον, πρός τε ὀφλᾶν καὶ τὴν κεδρὼνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμωρήσαντες τῷ θεῷ ἀλλήλους πολέμῳ χώραν αἰῶσαν. ἐδόκει γὰρ θεὸς τοῖς τείχεσιν ἑστάναι τοὺς ῥωμαίων, εἴθ' ἡ
D σάσις ἥρμοζε. βεχχὺ δὲ θεὸς τὴν ὠμότητα ὑπονήψαντες ἐκδρομὴν, αἰσθόμενοι, καὶ κρᾶς πάλιν ἐφαπτίνες ἐμάχοντο, κατὰ τ δίκην πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἐνεργοῦντες. οὔτε γὰρ αὐτοὶ τὴ χεῖρα ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, οὔτε μετὰ τοῦτο ἡ πόλις ἐπιφανεστέρου πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπωτέρα τῶν θεῶν τὴν πίστιν ἀτύχησεν, οἱ δὲ ἕλοντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τ μὲν πόλιν ἡ σάσις, ῥωμαίους ἂν εἶλον τ σάσιν, ἥπερ νῦν πολὺ τῶν τχῶν
E ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αὖ τοῖς δικόμοις ῥωμαίοις θεσγράφοι. νοείτω δ' ὅπη τοῖς θεοῖς μασιν ἕκαστος ἀγῶν.

Τῶν γε μὴν ἔξω τεῖχος ὄντων ἀδιαβηνῶν, ὁ τῖτος μετ' Κεφ. ς.
ὀλίγων τῶν ἱππέων θεσιὼν ἐξῆλθεν, ἢ θεσβάλλοι τοῖς τείχεσι καταισκέπτεσθαι. ἀπορουμένῳ δ' αὐτῷ, οὔτε γὰρ κατ' τὰς φάραγγας ἦν πῃ θεσπτὸν, καὶ κατ' θάτερα τὸ θρασὺ τοῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀργάνων στερεώτερον, ἐδόκει κατ' τὸ ἰωάννου τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον θεσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ θρασὺν ἦν ἔρυμα χαμαλώτερον, καὶ τὸ λοιπὸν οὐ σεσηπὸς, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ζῆτον ἦν ἡ δ' πίστα, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δῆτ' ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπνέει. ἐν ᾧ τούτῳ θεμένου αὐτῷ τοξεύεταί τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατ' τ λαιὸν ὦμον, ἵππον μετ' τ ἰωσήπου θεσελθὼν, καὶ προσομιλοῦντι τοῖς ὅπλοις τ τείχους, οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν, διελέγετο. ἐκ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὅπλοις καίσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ὅπλων σωτηρία θεσιόντων ἀπέχοιντο, παροξυνεῖ θεὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε

σωτη-

συντάγμασι δηοῦν τὰ περὶ τῆς πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέροντας ἐπέλυσε τῷ ὕλῃ ἐγείρειν χώματα. τριχῇ δ' διατάξας τὸν στρατὸν πρὸς τὰ ἔργα, μέσοις μὲν ἔσησι τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τάς τε ἐπάλξεις ἐργοι τοὺς πολεμίων ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύοι περιφερομένους. κοπτομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν τὰ περάσεια μὲν οὐ ταχὺ γεγύμνωτο. συμφερομένων δὲ ὅπη τὰ χώματα τῷ ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἄπασης ὅπη τὸ ἔργον ὠρμημένης, ὑδὲ τὰ περὶ τῶν ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφ. ιη. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἐν ἀφθονίαις ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσαι τε δὲ περιστωμένων πρὸς βραχὺ ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι περὶ τῶν αὐτῶν αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι περιγένοιντο. ἰωάννης δὲ καί τοι χωρεῖν ὅπη τοῖς ἔξω πολεμίοις τῷ περὶ αὐτὸν ὠρμημένων, ἔμενε τὸ σίμωνος ἔμεμνε. καὶ μὲν ὁ σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἦν ἐγγὺς τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διέσησιν ὅπη τὸ τείχος, ὅσα κέρσιν τε ἀφῄρητο πρότερον, καὶ τοῖς ὅπη τῆς ἀντενίας φερομένοις ἐλόγιες ἔλαθον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν διὰ ἀπειρίαν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χρωμάσι δὲ καὶ τοξόις τοὺς χρωμένους ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ κατ' στρατιὰς ἐπεξέρχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις ἦν, ἀπὸ μὲν τῶν βυρσῶν ἡ σκέπη γέρρα χαλκοκομάτων ἐφεστῶσα μένα. τὰ δὲ ἀφετήρια, πρὸς τὰς ἐπιβολάς. θαυμαστὰ δ' πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς τάγμασι, διαφόρως δ' τῷ διαδήκατο, βιαιότερόν τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὁ μόνον τὰς ἐπάλξεις, ἀλλὰ καὶ τὸν ὅπη τείχους ἀνέτρεπον. τὰ λαμπάδια μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρῳ, δύο δὲ καὶ πλέον ἀπήσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ, ὁ τοῖς προσπίπτουσι μόνον, ὅτι πολὺ δ' καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυποστατος. οἱ γὰρ μὲν ἰουδαῖοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐφυλάττοντο τὸν πέτραν, λαθεῖν γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προφθάνειν. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπη τῶν πύργων καθεζόμενοι προεμήνυον, ὁπόταν φανείη τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ ἰὼς ἔρχεται. διίσανιο δ' καθ' ὃς ἥκοι, καὶ προσκατεκλίνοντο. σωιβαινε δ' φυλαττομένων ἄπρακτον διαπίπτειν τὸν πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δ' ῥωμαῖοι μελάγματι αὐτόν. τότε γὰρ ἐκ ἴσου ὁμοίως προορωμένης δυσόπτου. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' οὐδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα. πάσῃ γὰρ ὁπλοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν ἔργον.

Κεφ. ιθ. Τῶν δ' ἔργων συντελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμαρῦσαι οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ὅπη τῶν χωμάτων ῥιφάντες. οὐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. διέντες δ' ὀξυνεῖδαι δυναμένας τὰς ἑλεπόλεις προσῆγον, καὶ τότε ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοῖς κειροῖς ἔργοιεν ὅπη τοῦ τείχους, ἐπέλυσε τύπτειν. τειχόθεν δ' ὀξαιφνης κτύπου περιηχήσαντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, θραυμὴ τε ἦν ἅπαν τὸ ἔνδον ἤρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἐκάτεροι τὸν κίνδυνον ἐδόκουν, κοινὸν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

A suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repeturũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant, Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissẽt, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multósque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cùm si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant cõtra machinas Romanorum, contráque impulsores arietum: eósque sine intermissione telis petebant. audacissimi verò cateruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hísque appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta vtrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nõcendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vsque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati sunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignísque opera tetigerat, incensáque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælatj sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugã versa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iussit, si fortè reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioãnes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapiẽtia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῷ διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τὸ συμφέρον· ἐπεὶ τῷ πολεμίων, δίον εἰ καὶ μὴ διδοίη δι' ἔδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεός, ἐν γοῦν τῷ παρόντι, τιλὼ πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ἐπιθυμοῦσι, κατὰ ῥωμαίων συνῳδῆν. κηρύσσῃ μὲν δὴ εἶναι ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπῃ τὸ τεῖχος, ὅπερ ἔπει δὲ καὶ πρὸ ἀπίστων ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ τῷ μίσους καὶ τῷ ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, εἰ σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος πρειχόντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρέν τε παμπληθῆ καὶ τῷ μηχανημάτων ἐπίασαν, καὶ τοὺς ὑπερεῖδοντας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ τολμηρότεροι δι' ἢ σίφη προπηδῶντες, τὰ γέρρα τῷ μηχανημάτων ἐπαιράτουν, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσανίπτοντες, ὀλιγημὴ μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμη δὲ τὰ πλείω προεχώρουν. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῷ ὀργάνων τοξ τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσας, εἶργε μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. αἰείτολλε δὲ τοὺς ἀπὸ τῷ πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δὲ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. οὐ μὴν τοῖς πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆ πεντεκαιδεκάτου τάγματος κριὸς, γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀκίνδυνον ἦν. οὐδὲ γὰρ δ' ὅλου συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ προσῦχον πολύ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναπορρῆξαί τι ῥᾳδίως ἀφ' ἑαυτοῦ. παυσαμένων δὲ τῷ ἐκδρομῷ πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους διαπεπονηκότας ἐσκεδασμένους ὅπῃ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ αἰσθόμενοι καὶ δείσαντες τοὺς ἰουδαίους ἐξέπεσον, ἐκδέουσι κῦ τὸν ἱππικὸν πύργον ἅμα πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μέχρι τῷ ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς δὲ τὸν κραυγὴν αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίσαντο ταχέως, καὶ οἱ πόρρωθεν συνέθεον. ἔφθανε δὲ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τιλὼ ῥωμαίων δ' ταξίαν, καὶ τοῖς προεστηκόσι ζηλωμένοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. ἦν δὲ ἐν ᾧ περὶ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη· τῷ μὲν ὑπομενόντων. τῷ δὲ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, κῆ πολλοὶ τῷ προαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον θρασύτητι, καὶ τῷ ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἅπαντα συνεδόκουν μετὰ τῷ ὀργάνων, εἰ μὴ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας δεδιδαγμένων ἀπίστησαν οἱ πολλοί, καὶ τιλὼ σφετέραν ὑπολαμβάνειν αἱρησόμενοι. καὶ γὰρ τῷ ἐνδοξοτέρων διώκουσι κῆ ταύτῃ τιλὼ μάχην. μέχρι καίσαρ πρὸς τῷ ἱππέων δυναμενοτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῷ προμάχων αἱρεῖ. πρὸς δὲ τὸ τούτων πάθος ἐκλίναντος τῆ λοιποῦ πλήθους, ἐπόμενος συναλαύνει πάντας εἰς τιλὼ πόλιν, κἀκ τῆ πυρὸς δρασύζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῷ ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τῆ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ πῃ πρὸς τιλὼ ὅμιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγέντες. μὴ δὲ τιλὼ ἀνακωρήσαι, καὶ ἰωάννης ὁ τῷ ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τῆ τείχους γνωρίμῳ τινὶ τραπώτῃ δρασσόμενος, ὑπό τινος τῷ ἀράβων κῆ τῆ στέρνου τοξεύεται, καὶ θάνατον θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπιλιν τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών. καὶ γὰρ κατὰ τὸ χεῖρα, καὶ συνέσει δρασσιμος ἦν.

Τῇ δ'

Κεφ. κ. Τῇ δ' ὑπερούσῃ νυκτὶ, παραχρῆμα τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φόβος ἔκπληξος. ἔτυχε γὰρ πύργος ἓξ κατασκευάσας ἑκατὸν καὶ πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἐκ τῆς χώματος ὑπερίσας ἀπὸ τούτων τοὺς ὑπ' αὐτὸν τείχους ἔφιστο, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως αὐτὰ μέσης νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος φόβου, δόξαν ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τοὺς πολεμίους ὑπερχωρεῖν σφίσι δόξαι, ὑπὸ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ δ' ἦν τοῦ μάτην καὶ θορύβου ἦν, καὶ τὸ συμβὰν ἑκάστου εἰπεῖν ἔχοντος, ὑπέλαβον ἀπορούμενοι διαφέρεσθαι, μηδενὸς τὸ φανερῶς πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπιόντες, καὶ τὸ σύνθημα μὴ ἀκριβῶς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικὸν δὲ τὰ δείματα κυκλωμένοις παρέφερεν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο. τὰ μὲν οὖν ταραχῆς ἰουδαίους ἡσυχῇ τὰ λοιπὰ καρτερεῖν αὐτὸ χρῆναι, ἐκάκωσαν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τοῖς ὀργάνων τοῖς κυφοτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντιστοῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ἔτι δὲ Τίτου αὐτοῦ ἀκμὴ τοῦ ὕψους ἐφικνεῖτο, καὶ τοῖς πύργοις ἦν ἀμήχανον βλάψαι, μήτ' αὐτοῖς ῥᾳδίως ἀκμὴ τοῦ βέλους, μήτ' ἐμπρησθῆναι ἀκμὴ τοῦ σίδηρον δυναμένους, ὑπὸ καὶ τοῦ καλύπτοντο. βεβόμβηκε δ' ἐξωτέρω βοὴ, ὡς ἔτ' ἐκώλυον τοὺς κειμένους τοὺς ἐμβολεῖς, οἱ ἀβλαβεῖπτως παίοντες, ἥνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τοῦ νικᾶν τὰ τείχους ἐφιέντος (αὐτοὶ γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τὴν μεγίστην ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν) ἀπίκαμνον μὲν πάλαι φεύγοντες τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν δὲ πόλεως ἀγρυπνοῦντες, ἄλλως δ' ὑπορᾳστώνης, καὶ τῷ εἰκῇ πάντα κακῶς, ὥσπερ ὀκ αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἕτερον μετ' αὐτὸ λιπομένων δύο, μελαγχολήσαντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπεβάντων καθ' ἁρπαγὴν ὁ νικῶν καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφοίτουσιν. οἱ δὲ ἐκφεύγοντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν ὁσημέραι ἀγορὰν τῶν στρατιωτῶν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τοῦ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δὲ καὶ εἰκάδι μηνὸς, αὐτοὶ τὸ πολὺ καταστρέφουσι, καὶ τὰ προσάρκτια τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κάτω.

Κεφ. κα. Μεταστρατοπεδεύει δὲ ὁ πάππος εἰσω, καὶ τὸ ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ὑπερκὰς πᾶν τὸ μεταξύ, μέχρι τῆς κεδρῶνος. ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου τείχους ὅσον ἐξωτέρω βέλους ἦν. προσβολὰς δ' οὐδεὶς ἐποιεῖτο. μεθεσθέντες δὲ οἱ ἰουδαῖοι, καρτεροὶς ἀπημύναντο τὸ τείχους. οἱ μὲν ὑπὸ τὸ ἰωάννου ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ τῆς προσαρκτίου στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ δὲ τοῦ σίμωνος τάγμα, τῷ πρὸ τοῦ ἰωάννου τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν λαβόντες, ἐφέρετο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπεσόντες δὲ πολλάκις ἐκ τῆς πύλης, συνέβαλλον ἐπολέμουν, καὶ συνδιωχθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὴν τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τῶν ῥωμαίων ὑπερισχυόντες ὅπλοις ἀπροσμάχοις. προσῆσαν δὲ τοῦ τὸ μάχης. καὶ τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκέτο. ἰουδαίους δὲ πόλεμος δι' ἐφοδιῶν, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατήσειν. οὗτ' ἐτέρων δὲ ἦν ἀπειρία κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τει-

A Nocte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verterent, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, B eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cæ- C tera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid D proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta supererant, lassatíque plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secun- E dum omnes Iudæi relictis custodiis refugerũt: portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castra est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro sepa- F ratus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu G quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabãt. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erãt in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorũq;

CAP. VIII. De casu turris & duorum murorum obtentu.

oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullâque præliorum ſpecies aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatam iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerant, crebræq; militiæ, exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus videbatur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Denique iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, teliſque vtrinque miſſis, quidam Lõginus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in medlam aciem Iudæorum irruit: híſque diſiectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſidetabant: mórsque his leuiſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſaluti militis, quàm victoriæ cõſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam verò eſſe virtutem, ſi quis prudenter & cautè ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

CAP. IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis delituerat, fugatis cæteris formidine ſagittarum. Hi cùm paùidi ſub loricis aliquandiu quieuiſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentísque manibus Caſtor veluti ſupplex Cæſarem implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, iámq; Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille reſpondiſſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratulaturum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturũ. Sed cùm ex illis decẽ Caſtoris ſociis quinque itidẽ ſupplices eſſe ſimularẽt, cæteri nunquã ſe Romanis ſeruituros clamãt, dũ mori liberis liceat. deniq; illis ſuper hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ κῦ λόχους ἐκδρομαὶ συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. οὐδὲ ὄζιν ἦπις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νυξὶ δ' αἱ ἐπαυε μόλις ἕως ὄθεν ἀρχομένους. ἰωὴ ἦ ἀὔπνος ἀμφοτέρους ἡ νύξ, ἓ χαλεπωτέρα τ' ἡμέρας. δέος τῷ μὲν ὅσον ὕπω καταληφθήσοιτο τὸ τεῖχος. τῷ ἦ θαῤῥεῖν ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. εἶτα τοῖς ὅπλοις ἐκάτεροι ἀγωνιζόμενοι, ἐπὶ ταῖς πρώτας αὐτοὺς ἕτοιμοι θεὸς μάχην ἦσαν. καὶ θεὸς μὲν ἰουδαίοις, ἕνεκα τοῦ ὅς τις θρασυνδυσώπας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλον ἦ τῷ σίμωνος αἰδοῦς ἕκαστος αὐτῷ ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ θεὸς αὐτοχείρια ἑτοιμότατον εἶ κελεύσαντος. ῥωμαίοις δὲ, ἐπ' ἀνδρίαν τοῦ θεσπεσίου, τὸ τε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀήθεια, συνεχής τε στρατιὰ, ἓ πολυτελεῖς μελέτη, ἓ μέγεθος ἡγεμονίας, θεὸ δὲ πάντων, πῶς ἀεὶ παῖσι παρεστὼς ὧν ἀγαθοῖς ἐπαινέτης. τό, τε ὧν μεγαλοψυχίαν παρόντος ἓ συναγωνιζομένου καίσαρος, δ' ἡνὶν ἐδόκει, καὶ τῷ κελεῦσαι ἀγωνισαμένων, μάρτυς αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ' ἦν ἤδη, καὶ τὸ γνωσθῆναι καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ δ' κῦ σφαλερῶν ἀμείνους τῇ θρασυμίᾳ διεφάνησαν.

ΠΑρατάξαμένων γοῦν κῦ ταύτας τὰς ἡμέρας τῷ ἰουδαίων θεὸ τὸ τεῖχος καρπερᾷ τέχνῃ, καὶ δεκαπηχέσιν ἐπὶ πόῤῥωθεν τῷ ταγμάτων ἑκατέρων, λογχίνός τις τῷ ἱππέων ἐξαλλόμενος τῆς ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῷ ἰουδαίων φάλαγγι, ἓ διασπασθέντων θεὸς τ' ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τ μὲν κῦ σῶμα πλήξας ὑπανιπάσαντα, τὸν δ' ἀναπάσας ἐκ τ θωρηκίου τὸ δόρυ, κῦ πλαγὸν διαπείρας ἀπόμενον. ἐκ μέσου τὸ τ πολεμίων, ὁρμᾷ θεὸς εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δ' αὐτὸν θάνατος ἦν, ζηλωτὴ ἦ τῆς ἀνδρίας ἐγένοντο πολλοί. κῦ οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τῶν παθῶν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσπάσαν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κυφότατος, εἰ κῦ μὴ τῶν κτεῖναι τινὰ τῷ πολεμίων θεσπέσαι. πῶς ἦ δ' τῷ στρατιᾷ ἀσφαλείας, κ' ἧττον τ κεῖσθαι πεποίηκε, ἓ μὲν ἀθρόοι πεσὸν ὁρμὴν, δαπάνοιαν λόγων, μόνῳ δ' ἀρετῷ τῶν μὴ θεσπεσίας, ἓ τ μηδὲν τὸν δρῶντα παθεῖν, ἐκ ἀκινδυνεύοντα τῷ κῦ σφᾶς, ἐπιδεῖξαι ἀνδρίζεσθαι.

ΠΡοσιὼν δ' αὐτὸς τ βορείου τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τ ἡγεμόνιον, ἐκ ᾧ τ ἰουδαίων τὶς ἀνὴρ γένος ὄνομα κάστωρ ἐλέχθη μθ' ὁμοίων δέκα, τῷ λοιπῶν φυγόντων ἐξὶ τοὺς τοξότας. οὗτοι μέχρι μὲν τῶν ὑπονηπτάντων τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένου δὲ τὸ πύργου ἐξανίστανται, καὶ θεσπεσίως ὁ κάστωρ ταῖς χερσὶν ὡς ἱκετεύων ἔθεν, ἐκάλει τὸν καίσαρα, ἓ τῇ φωνῇ καθικνεῖσθαι ἐλέησεν σφᾶς παρεκάλει. πιστεύσας δ' ἐξ ἁπλότητος ὁ τῖτος, κῦ μετανοεῖν ἤδη τοὺς ἰουδαίους ὑπόσας, ἐπέχει μὲν τ κελεῦ τὸν ἐμβολὸν, καὶ λύει τὸ τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγει δ' ἐκέλευσεν ὅτι βούλοι τῷ καίσαρι. τὸν δ' εἰπόντος ὅτι δεξιᾷ κατασπάσαι θέλοι, ὁ τῖτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς βουλῆς ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες ταὐτ' ἤδη φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει διδόναι γε πίστιν ἐτοίμως. τῷ δέκα δ', οἱ πάντα μὲν αὐτῷ συνυπερείνοντο τὸν ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐδόκουν, πρὶν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ ἀμφιεσμένων,

ων, ἐξίβετο μὴν ἡ προσβολή. πύπτον δ' ὁ κάστωρ πρὸς τὸ σίμωνα, σχολῇ βαλδύεσθαι δοκεῖ τὸν ἐπιφερόμενον ἔλεγχον, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτοὺς διαπαίζοι τὸν ῥωμαίων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα πύπτων, καταφανὴς ἦν τοῖς ἀπροθύμοις, διὰ τὸ δεξιὰ φαλακρὸν. οἱ δ' ὥσπερ ἀλεωρακτοῦντες, ἐπὶ τὰ θωρήκια δήρων τὸ τὰ ξίφη συμπεσεῖν, καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀποσφαγμένοι κατέπιπτον θάμβος ἦν τὸν τῶν καὶ τοὺς ἄλλους εἰσιέναι τῇ τῆς αἰδοῦς φιλοτιμήματος, καὶ μὴ δυνάμενοι κατιδεῖν ἀκριβῶς τὸ γεγυμνωμένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε καὶ ἐλυποῦντο αὐτούς, καὶ τὰ πάθους ἀλέκτον. τυγχάνει δέ τις ἐν τούτῳ φυγὰς τῶν ῥίνα τὸ κάστορα κἀκεῖνος δὴ θεὸς αἰσθόμενος τὸ ὄγκος, ἐπεδείκνυ τῷ πτῶτι, καὶ οὐ δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. ἐπεὶ δὲ τὸ βαλόντα χιλιάσας κάστορ, ἔφασκε παρίσεσθαι τὸ ἰώσηπον δοῦναι τῷ κάστορι δεξιά. ἀλλ' ὁ μὴν, οὔτ' αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φοβεῖσθαι γὰρ ἤδειν ὑμᾶς τοὺς θεομήνους, καὶ τοὺς ὁρμεμένους τῷ φίλων κατέχειν. αἰνείας δέ τις τῶν δυτόλμων, αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. καὶ τῷ κάστορος κελεύοντος, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀπεδαρόμενον ὁ αἰνείας δέχεται τὸν κόλπον προσέδραμεν. ἀρ' ἀμήνος δ' ὁ κάστωρ πρόσω, ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τούτου μὲν διημάρτε τὸ φυλαξαμένου, πλήσας ὁ στρατιώτην ἕτερον προσελθόντα. συνοῦσας ὁ καίσαρ τῷ ἀπατᾶν, μὲν βλάβης μὴν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεον. τὸ δὲ ἀπηνέστερον, ἦν τοῦ ἐποπτᾶν ἦν τῷ παυσαμένῳ τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργὴ δ' χλοῦνις, ἐποιεῖτο δ' ὠναπτερίας. ὑποδιδόντα τὸ τὸ πύργου ἐμπροσθεῖν οἱ μὲν τὸν κάστορα, καὶ δι' ἃς τοὺς φλογὰς εἰς τῷ ἐπ' αὐτῷ κρυπτῷ ἀλόμενοι, πάλιν δέξαι ἀδρίας ῥωμαίους παρίχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφ. κδ'. Αἱρεῖ δὲ καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τὸ ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέρχεται μετὰ δισχιλίων σὺν ὁπλίτῃ, καὶ τὴν πρώτην αὐτὸν ὅπλεκτον, καὶ δὲ τὴν καινὴν πόλεως, ἱεροπόλια τὸ ἰῶ καὶ χαλκεῖα, τὸ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τὸ τείχους πλέον δ' ὅλως δὲ λυσιν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, οὐκ ἂν οἶμαι, τὴς ἐμὴν βλάβην τῷ κρατεῖ. νυνὶ δὲ ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἔξιν καιρὸν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' αὐτοχώρησιν δ' μὴν τὸ εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν. οὐ γὰρ ὅπλα βαλδύειν οἷς δ' ἐργατεῖν ὑπελάμβανεν. παρῄδειν γὰρ οὔτε κτείνειν πρὸ τῷ καταλαμβανομένων ἐπίστρεφεν, οὔθ' ὑποπρήσειν τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σεσωσμένοις εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίκα τὴς τὸ δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δ' ἐπὶ τὰς κτήσεις ὑπεχεῖτο δώσειν. πρὸς πλείσου γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὸν μὲν πόλιν αὐτῷ, τὸν δ' ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἑτοίμων εἶχεν εἰς ἃ προὔζητε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δ' ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀθυμίαν, καὶ τὸν πόνον, ἀδυναμίᾳ τὸ τὸν ἄλλων πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπειλοῦσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρὸς ῥωμαίους μηνοίη τὰς αὐτῷ, καὶ τοὺς ἁρπαγησομένους εἰρωνίᾳ ὑποσπάζοντες, δεσμεύοντας καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενωποὺς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia,
B cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad
C eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæ-
D uitiam: atrietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vtebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérq; flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ci-
E uitas quòd lanæ venditores erant, fabríque æratij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbássit maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastassit, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

F DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus;

alij murum per superiores portas egressi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati custodes, de muro lese demiserunt, relictísque turribus in castra recesserunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus meruentium. crescente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque scientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnésque penè qui transierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittariis, & vbi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites recessêre. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secundis rebus amentes erant, neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicátes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iamiámque serpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporũ præmunitis: ac per triduum sustinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggressum nequaquam ferre potuerunt, sed vi coacti, rursum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem statim deposuit: in Meridiana verò per turres præsidia collocauit.

ἄλλοι δ' ἔξω τοῦ τείχους καὶ τὰς αὖθις θυρεπιθέτους πύλας, θεὸς οὐ παρεχόντος οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους κατεβαλλόμενοι τῷ πύργῳ, ἀνεχώρουν εἰς τὸ στρατόπεδον. κραυγὴ δ' ἦν τῷ μὲν εἴσω πολίτῃ πολεμίους πανταχοθεν κυκλωμένους, τῶν δ' ἔξωθεν ἐπὶ τοῖς ἀπολλυμένοις διαβεβοημένων. πλησίοντες δ' ἀεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τοῦ στενοποῦ, ἐπίβωσιν τῶν πολλοῦ, καὶ θεραπεύοντες ἐξώθουν. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αἰτεῖχον. οὐ γὰρ ἦν ἄθεσμοι διαφυγαὶ τοῦ στενοῦ τοῦ τείχους. δοκοῦσι τ' ἂν καταπονηθῆναι πάντες οἱ παρόντες, μὴ θεσπεσιώτατος τοῦ τίτου. διαστήσας γὰρ ἐπ' ἄκρους τοὺς στενωποὺς τοὺς τοξότας, καὶ κατὰ τὸ μάλιστα πλῆθος ὁρῶντα τοὺς αὐτοὺς, ἀείσυλλε τοὺς βάλλοντας πολεμίους, καὶ συνῆν αὐτῷ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ κατὰ ταύτην φανεὶς τὴν μάχην. παρέμειναν δὲ συνεχῶς τοξεύοντες καθ' ὅσον, καὶ τοὺς Ἰουδαίους κωλύοντες παρόδους, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὕτω κρατήσαντες τὸ δεύτερον τείχους, ἐξεώσθησαν. τῷ δ' αὖθις ἀκμὴ μαχόμενοι ἐπῆρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς πλεῖον ἦσαν θερσαλέαν, οὔτ' αὖ ῥωμαίους εἰς πλεῖον πάλιν τολμήσειν ἐπὶ παρόδοις, οὔτ' αὖ αὐτοὺς παρόδους κτᾶσθαι δοκοῦντες. ἐπανιστὰ γὰρ αὐτοῖν τὸ γνώμας ἀβὲ τὰς θεομισίας ὁ θεὸς, καὶ οὔτε τῶν ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλέον κατέλιπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ἐφέροντα λιμὸν αὐτοῖς. ἐπὶ γὰρ παρὸν ἰδίοις ἐν τῇ δημοσίᾳ κακῷ, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνον. εἰ δ' ἄρα δὲ τοῖς ἀγαθοῖς ἐπέσχε πολιορκία καὶ εἰς τῇ ἐπιπλέον, διελύοντο πολλοί. τὸν δὲ τῷ λαοῦ φθορεῖς, ἑαυτῷ δὲ στασιασταὶ καυρισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἀξίους σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, καὶ κατ' ῥωμαίων ζῆν θεσπεσιωδύνους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ἄκαιρον ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρους ἔδοντο ἀπαναίθμον. τοιοῦτοι μὲν δὴ οἱ πρὸς τοὺς σφᾶς ἦσαν. ῥωμαίους δὲ πόλιν μὲν εἰσόδου θεομένους, ἐπάλυνον φοβεῖσθαι, καὶ τὸ καταβριφθῆναι αὐτοχείρους τοῖς σώμασιν. ἦσαν μὲν αὐτόχρημα πύλεως καρτερὰς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ θεσβαλλόντα ἡμέρᾳ οὐκ ἠνέσχοντο. ἀλλὰ βιαθέντες, ἢ καὶ θεότευκτον ἀναφεῖσαν. ὁ δὲ πάλιν τοῦ τείχους κρατήσας, τὸ θερσότερον μὲν δῆμον κατέβαλε πᾶν· ὅσοι δ' τοῦ κατεμείναν, φρουροῖς ἐκ τοῦ τείχους ἐκάτερθεν ἐπέταξεν.

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murum, & obsidione prolixa Iosephi pro deditione faciẽda, & fame obsessorum.

Ἄξας δ' ἐπανῆκε θεὸς ὀλίγον τοῦ πολιορκίαν, καὶ διωρίαν βουλῆς στασιαστῆς ἔδωκεν, ἐπὶ θεὸς τὸ καθαίρεσιν ἐσόδου τοῦ δευτέρου τείχους, ἢ δὲ τὸν δῆμον ὑποδέξαιτο (οὐ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἀφορμὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δίον κατεῖχεν τοῦ αἶπος. ἐφεῖτο γὰρ τῆς θεοδοσίας, καὶ δ' ἐν ἐδεσμάτων τοῖς στρατεύμασι ξοφαὶς, ἐν ὑπὸ τῷ τοῖς πολεμίοις ἐπιλάβοιντο τοὺς ἀγομένους ἐξαπίνης τὴν δύναμιν ἀπειθοῦς ἐκόσμῳ τ' ἀρχύετο. οἱ δ' ἄκαιρ ἴδος δαπανηλώσαντες τὰ ὅπλα διηγῆς ἰσοπαρομένα τύπας, καὶ πέρσεται θεοτήσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἀγοῖτο οἱ ἱππεῖς πανοπλισμένους. δεῖ πλεῖον δὲ τὸ θεὸ τὰς πόλεως ἀργύρου καὶ χρυσοῦ θεπλήμπλατο. καὶ δ' ὅλως ἐπόνησε, οὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις ὑπερπέσειν, οὔτε τοῖς πολεμίοις παρέχειν φοβερώτερον. κατεπλάνη γὰρ ἀφορμῶν

τότε

Ἀμήχανον δὲ τὸν τρίτον τεῖχος ἤδη προσβάλλειν ἐπενόει. καιρὸς δὲ τοῦ βουλεύματος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο. καὶ γὰρ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἐνέστηκε, καθ' ἣν ἐκ παλαιοῦ τοῦ πάσχα θύειν νομίζουσιν. ἐν ᾗ δὴ καὶ τὸν ἐκ τῶν ἐσωτάτων ἐπὶ τὰ ἔξω μεταστάντα ἐκ τῶν ἱερῶν ἀριθμὸν ὑπὲρ ἑκατὸν μυριάδας εὑρεῖν ἱστοροῦσιν. ἐπὶ τοσοῦτον ἐπλήθυνε τὸ ἔθνος ὁ θεὸς, καὶ τοσοῦτον ἐπὶ τὴν ἁλοῦσαν ἐκ πάντων ἐθνῶν συνέρρευσεν. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν πλῆθος ἐντὸς τῶν τειχῶν ὡς ἐν φρουρίῳ κατεκλείσθη, τὸ δὲ στράτευμα τὸ ῥωμαίων ἐπὶ τὸν τρίτον τεῖχος ἐπῆλθεν, ἐπὶ τὸ μὲν ἔργον ἐχώρουν οἱ ἐπὶ τοῦτο τεταγμένοι, τὸ δὲ πλῆθος ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἀπὸ βορρᾶ τῆς πόλεως ἀνέβαινε, καὶ τὸ ἐπὶ τοῦτο τεῖχος ἐπὶ τὸ ἀνατολὰς ἐπὶ τὸ ἀσσυρίων μνημεῖον ἐκαλεῖτο. ἐπὶ τὸ δὲ τὸ

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τῶ ἱερῶ τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεστὰς ἰδεῖν ἐφεστηκότων ὁπλιτῶν, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κατάλυπρον πάθοι διαφαίνετο. κατάπληξις δὲ δεινὴ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δυνάμει ὅλη ταυτὸ πᾶσιν ὁρᾶσι, καὶ τὸ κάλλος τῆς ὅπλων, καὶ τὴν εὐταξίαν τῆς αἰδοῦς. δοκοῦσι τ' αὖ μοι πρὸς ἐκεῖνα οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην ἂν παρὰ ῥωμαίοις ἀπέλπιζον. ὑποκειμένου δὲ τῆς μὴ κολάσεως οἱ παύσεσθαι, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δι' εὐσεβείας τοιᾶσδε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ στάσει τὴν πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τεῖχισμα διετέλεσαν τὰς ξοφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ ὡς οὐδὲν ἀπήντα τῷ τῶν ἰουδαίων εἰρηνικόν, διχῇ τὰ τάγματα τάττει, ἤρξατο χωμάτων, κατά τε τὸν αὐτωνίαν, καὶ τὸ τοῦ ἰωαννίου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὸν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὤετο, τὸ δὲ ἱερὸν καὶ τὸν αὐτωνίαν. οὔπω γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκάτερον δὲ μέρει, δύο χειρίδες χώματα, καθ' ἑκάστου τάγματος. καὶ τοῖς μὲν ἀπὸ τοῦ μνημείου ἐργαζομένοις, αἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὰ μὴ τῶν σίμωνος ὁπλιτικὸν, ἔργον ἐπιθέντες. τοῖς δὲ πρὸς τῇ αὐτωνίας, οἱ σὺν τῷ ἰωαννίου, καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οὐ χεῖρες μόνον αἱ ὑπλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δι' ἤδη χεῖρας μεμαθηκότες. ἦ γὰρ καθ' ἡμέραν ξυβὴ, καὶ μηχανὴ ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. ἦρχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν ἑξακόσιοι, τεσσαράκοντα δὲ τῆς λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν ἐπιεργότερα. πῶς δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτὸ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τῶν ἔνδοθεν ἰουδαίους μετέπεισε, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, αἰσθόμενοι συμβουλίαν, καὶ πολλαχοῦ γινώσκων αὐτοκράτειαν ὅπλων τὸ λόγον, αὐτούς τε σώζεσθαι παρακαλοῦντας τὴν πόλιν ἤδη παραδιδομένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθ' ἑαυτὸν τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, πάντα ἐσόμενα πρὸς ὁμόφυλον δοκεῖν αὐτοῖς.

Κεφ. κε. Ὡς δὲ εἶδεν τὸ τεῖχος, καὶ πρόσωπος ἐξωτέρω βέλους ἦ, καὶ σὺν ὑπόνοιᾳ, πολλὰ κατωκτίζετο. φείσασθαι μὲν ἑαυτῶν καὶ τοῦ δήμου, φείσασθαι δὲ τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ γηρᾶσθαι πρὸς ταῦτα, τὸ ἀλλοφύλων ἀπαιδευτότερους. ῥωμαίων μὲν γε τοῖς μὴ μετέχουσι, συγγενικῶς τὸ τῆς πολεμίων ἄγαν, καὶ μέχρι πυρὸς τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοῖς δὲ ξυμφορώτατα αὐτοῖς, κἂν σωθῶσι μόνοις ἔξοδον, ἁρπάσαι πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτῶν. ἦ μὲν τὸ κατατετρῶσθαι μὴ αὐτὸν ὁρᾶν τείχη ἀπολωλότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῆς ἐλαυνόντων ἀδυνάτους. γιγνώσκων δὲ τὸ ῥωμαίων ἰσχυὸ αὐτοπεποίθησιν, καὶ τὸ δυναμένους τούτους, οὐκ ἀπείρους αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ἐφ' ἑλευθερίᾳ καλὸν, χρεῶν γε φρονοῦσι. τὸ δ' ἄπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακρὸν ἄσαντας χρόνους, ἔπειτα ἀποσείσασθαι τὸ ζυγὸν, δυσθανατούντων οὐ φιλελεύθερον ἦν. δεῖ μέν τοι καὶ δικαίους ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑπάρχει πάντα. τί γὰρ ῥωμαίους ἐφυγαδεύσαμεν, πλὴν οἱ μή τι ἐφ' ἡδονῇ, ἢ κρύου ἄχθεσιν. μεταβολὰς γὰρ

A & vetera plena erãt mœnia, & Septẽtrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorúmque pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et forraſſe ad illam ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſerant, dandam ſibi veniam à Romanis deſperaſſent: imminente autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij, bello mori præſtabilius eſſe ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Antoniam verſus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc niſi cepiſſet, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à ſingulis legionibus ſinguli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis ſociis infeſtantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis ſociis cum multitudine Zelotarum, non ſolùm quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balliſtas trecentas, & quadraginta tormenta ſaxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſaluam fore fortunam ſciens & perituram eſſe ciuitatem, vnà & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Iudæis ſuadere ceſſabat: conſiliúmque factis admiſcens, & orationem ſæpè armis efficaciorem cognoſcens, tam ipſos vt ſaluari vellent rogabat, tradita ſibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Ioſephum allegabat, patria lingua verba facturum, ſperans eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaque Ioſephus murum circuiens, ſimúlque extra teli iactum ſtans, vnde exaudiri faciliùs poſſet, multis orabat, vt ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim ſancta reuereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manúſque ſuas ad hoc vſque cohibere. ipſos verò in his edoctos, cùm ſeruare poſſent, ſponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidiſſe firmiores, exciſis verò infirmiores ſupereſſe: Romanorúmque vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, híſque ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum ſit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. ſemel autem ſubditum, qui multo tempore paruiſſet Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, nõ quorũ in poteſtate ſunt omnia. Nam quid Romanos effugiſſe, niſi quòd propter æſtus aut frigora eſſet inutile? imò verò tranſiſſe

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum sciissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC.& XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

A πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν τ τύχην ⸗ κ θεῖος τ θεὸν ἐμ-
πδὼν ἄγοντα τὴν ἀρχὴν, νῦν ὅπ τ Ἰταλίας εἶ). νόμον γε
μὴν ἀεί φ, ⸗ θηρσὶν ἰσχυρότατον, ⸗ θηρσὶ ἀν-
θρώποις, ἔαειν τοῖς δυνατωτέροις, ⸗ τὸ κρατεῖν, παρ'
οἷς ἂν ᾖ τὴν ὅπλων, εἶ). δι' ἃ τοι ⸗ τοὺς πρεσβύτους αὐ-
τῶν, ⸗ τ ψυχαῖς, ⸗ τοῖς σώμασιν, ἔτι γ ⸗ τ ἄλλας ἀ-
φορμὰς ἀμείνους ὄντας, ἐξαρῶμαίοις, εἰκὸς ἦ εἰ μὴ τ
θεὸν ἤδεσαν σφῶν αὐτοῖς τεθ. ὑπομείναντας. αὐτοὺς γ,
πένι Ⓒ πεποιθότας αὐτοχθ. ἐαλωκυίας μὲν ἂν πλείσ⸗
τ πόλεως μέρος, τ δ' οἴκον εἰ ⸗ τὰ τείχη παρέμενεν,
ἀλώσεως χεῖρον δι' ἀμφότερα. ὁ γὰρ λιμὸς τοῖς ῥωμαίοις
τ ὁμοίαν πόλ λιμὸν, ᾧ νῦν μὲν τ δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δ'
ἀφθαρήσεσθαι ⸗ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δή ⸗ παύσαντο
ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μένοι δ' ὅπλοις εν τῇ πόλ ξι-
φήρεις, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολίμων εἶδον ἀποκα-
θαίρειν καθ' ἑκάστην ὥραν ξιφήρυμον. εἰ μὲν ⸗ πρὸς τὸν
λιμὸν ἀρᾶν τὰ ὅπλα, ⸗ μάχεσθαι δίναντο, μόνοι τε ⸗
παίδων ὅπλα εἶεν. προστιθεὶ δ' ὡς καλὸν πρὸ αἰκεί-
ας συμφορᾶς μεταβαλεῖσθαι, ⸗ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως
ἔξεστι ῥίψαι. ⸗ δὲ οὐδὲ μισοκακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους
τ ἀγωνιωμένους, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίσαιντο.
φύσει τε δὲ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶ), ⸗ πρὸς τὴν θυ-
μὸν δήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶ) μήτε τ πόλιν ἀν-
δρῶν κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ ⸗ νῦν κοι-
νῇ κρεῖττον δεξιὰν αὐτοῖς δίδοσθαι. εἰ γὰρ αὖ σώσαι
τινὰ βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, ⸗ μάλιστα μηδ' ἐν ἐλάττοσι
συμφοραῖς ὑπακουσάντων βοηθεῖν. τὸ γὰρ μὴ
ταχέως τὸ ἔσω τεῖχος ἁλῶναι, τὰ προτειχίσματα
πίστιν εἶ). κἂν ἄρρηκτον ᾖ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἰσχὺν ῥω-
μαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰώσηπον βοηθοῦν-
τα, πολλοὶ μὲν ἐσκωπτον ὄπισθεν τοῦ τείχους, πολλοὶ δ'
ἐβλασφήμουν, τινὲς δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ ὡς τῆς φα-
νερᾶς οὐκ ἐπήκουε συμβουλίας, ὅπως τὰς ὁμοφύλους με-
τάβαινεν ἰσοτιμίας. ὦ δείλαιοι βοᾶν, ⸗ τὴν ἰδίων ἀμνή-
μονες συμμάχων, ὅπλοις Ⓒ χρῆσθαι πολεμίοις ῥωμαί-
οις; τίνα γὰρ ἄλλον οὕτως εἰκότως ἔμεν. ποτὲ οὐ θεὸς ὁ
κτίσας καὶ ἀδικῶν ἰουδαίων ἔνδικος. ἢν ὑπερφρονῆτε
ὅπλων, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ παλίκοτον ἐμά-
νητε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαι-
μόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόπον δὲ χῶρον, ὑμῖν πάλαι
πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φείσ⸗ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ
λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε
μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῦ θεοῦ.
βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς κα-
λεῖτο καὶ φαραώ, βαρείᾳ χερὶ καταβαίς, ἥρπασε σάρ-
ραν βασιλίδα τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὴν μητέρα. τί οὖν ὁ
ταύτης αἰνὴρ ἀβραάμης, πρὸς πάππων ᾖ ἡμέτερος. ἆρα
τὸν ὑβρισθὲν ἡμῶν ἅπαντες τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτακοσίους
μὲν Ⓒ ἑξακοσίους ὑπάρχοις ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκά-
στου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσασθ ⸗
συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' αἰτίας τὰς χεῖρας
εἰς ὃν νεὼ ἐμιαίνετε χεῖρον ὑμεῖς, τ ἀκίνητον αὐτῷ βου-
δὸν ἐσφάζοντες. οὐ μὴν μίαν ἐπιφέρειν ἔχοντες μὲν
ἡ βασίλισσα αἰσχύμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυ-
νεῖν δὲ τ ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χεῖρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

B

C

D

E

F

G

πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν τ τύχην ⸗ κ θεῖος τ θεὸν ἐμ-
πδὼν ἄγοντα τὴν ἀρχὴν, νῦν ὅπ τ Ἰταλίας εἶ). νόμον γε
μὴν ἀεί φ, ⸗ θηρσὶν ἰσχυρότατον, ⸗ θηρσὶ ἀν-
θρώποις, ἔαειν τοῖς δυνατωτέροις, ⸗ τὸ κρατεῖν, παρ'
οἷς ἂν ᾖ τὴν ὅπλων, εἶ). δι' ἃ τοι ⸗ τοὺς πρεσβύτους αὐ-
τῶν, ⸗ τ ψυχαῖς, ⸗ τοῖς σώμασιν, ἔτι γ ⸗ τ ἄλλας ἀ-
φορμὰς ἀμείνους ὄντας, ἐξαρῶμαίοις, εἰκὸς ἦ εἰ μὴ τ
θεὸν ἤδεσαν σφῶν αὐτοῖς τεθ. ὑπομείναντας. αὐτοὺς γ,
πένι Ⓒ πεποιθότας αὐτοχθ. ἐαλωκυίας μὲν ἂν πλείσ⸗
τ πόλεως μέρος, τ δ' οἴκον εἰ ⸗ τὰ τείχη παρέμενεν,
ἀλώσεως χεῖρον δι' ἀμφότερα. ὁ γὰρ λιμὸς τοῖς ῥωμαίοις
τ ὁμοίαν πόλ λιμὸν, ᾧ νῦν μὲν τ δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δ'
ἀφθαρήσεσθαι ⸗ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δή ⸗ παύσαντο
ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μένοι δ' ὅπλοις εν τῇ πόλ ξι-
φήρεις, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολίμων εἶδον ἀποκα-
θαίρειν καθ' ἑκάστην ὥραν ξιφήρυμον. εἰ μὲν ⸗ πρὸς τὸν
λιμὸν ἀρᾶν τὰ ὅπλα, ⸗ μάχεσθαι δίναντο, μόνοι τε ⸗
παίδων ὅπλα εἶεν. προστιθεὶ δ' ὡς καλὸν πρὸ αἰκεί-
ας συμφορᾶς μεταβαλεῖσθαι, ⸗ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως
ἔξεστι ῥίψαι. ⸗ δὲ οὐδὲ μισοκακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους
τ ἀγωνιωμένους, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίσαιντο.
φύσει τε δὲ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶ), ⸗ πρὸς τὴν θυ-
μὸν δήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶ) μήτε τ πόλιν ἀν-
δρῶν κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ ⸗ νῦν κοι-
νῇ κρεῖττον δεξιὰν αὐτοῖς δίδοσθαι. εἰ γὰρ αὖ σώσαι
τινὰ βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, ⸗ μάλιστα μηδ' ἐν ἐλάττοσι
συμφοραῖς ὑπακουσάντων βοηθεῖν. τὸ γὰρ μὴ
ταχέως τὸ ἔσω τεῖχος ἁλῶναι, τὰ προτειχίσματα
πίστιν εἶ). κἂν ἄρρηκτον ᾖ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἰσχὺν ῥω-
μαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰώσηπον βοηθοῦν-
τα, πολλοὶ μὲν ἐσκωπτον ὄπισθεν τοῦ τείχους, πολλοὶ δ'
ἐβλασφήμουν, τινὲς δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ ὡς τῆς φα-
νερᾶς οὐκ ἐπήκουε συμβουλίας, ὅπως τὰς ὁμοφύλους με-
τάβαινεν ἰσοτιμίας. ὦ δείλαιοι βοᾶν, ⸗ τὴν ἰδίων ἀμνή-
μονες συμμάχων, ὅπλοις Ⓒ χρῆσθαι πολεμίοις ῥωμαί-
οις; τίνα γὰρ ἄλλον οὕτως εἰκότως ἔμεν. ποτὲ οὐ θεὸς ὁ
κτίσας καὶ ἀδικῶν ἰουδαίων ἔνδικος. ἢν ὑπερφρονῆτε
ὅπλων, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ παλίκοτον ἐμά-
νητε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαι-
μόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόπον δὲ χῶρον, ὑμῖν πάλαι
πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φείσ⸗ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ
λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε
μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῦ θεοῦ.
βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς κα-
λεῖτο καὶ φαραώ, βαρείᾳ χερὶ καταβαίς, ἥρπασε σάρ-
ραν βασιλίδα τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὴν μητέρα. τί οὖν ὁ
ταύτης αἰνὴρ ἀβραάμης, πρὸς πάππων ᾖ ἡμέτερος. ἆρα
τὸν ὑβρισθὲν ἡμῶν ἅπαντες τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτακοσίους
μὲν Ⓒ ἑξακοσίους ὑπάρχοις ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκά-
στου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσασθ ⸗
συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' αἰτίας τὰς χεῖρας
εἰς ὃν νεὼ ἐμιαίνετε χεῖρον ὑμεῖς, τ ἀκίνητον αὐτῷ βου-
δὸν ἐσφάζοντες. οὐ μὴν μίαν ἐπιφέρειν ἔχοντες μὲν
ἡ βασίλισσα αἰσχύμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυ-
νεῖν δὲ τ ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χεῖρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

κ ξέ-

καὶ δείμων ἀπὸ τῆς ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγεν ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς Ἑβραίους ἐδωρεῖτο. σιγῶ δ' ὅπως τὴν εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων; οἱ τυραννοῦμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπωκότες τὰ ἑξακόσια ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς οὐκ οἶδε τὸν ἐκ παντὸς θείου καταπλησθεῖσαν Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὸν ἀπολειφθέντα νεῖλον, τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. Τοὺς δὲ διὰ ταῦτα μὴ φονεῦσι θεσπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀναμάκτους, ἀκινδύνους οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἤγαγε. ἀλλὰ τὸν ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐστέναξε μᾶλλον ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξεν ἡ πᾶν τὸ γῆθεν ἁρπασαμένων ἔθνος. σπόμβοι δὲ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ ἀπλάγχνα μὴ τῷ σιτίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς λιτανευθείσαις ἀνακόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μυστηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ θεῖον; θεὸς δὲ ὁ ταῦτα παρασκευὴν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρεὶς, αὐτῷ κεῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσσυρίων σεναχήριμος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑποσυρόμενος τὴν δὲ ἀφειδεστέρᾳ δίσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀθρόοις ἔπεσον; οὐχ αἱ μὲν ὅπλων ἠμοῦσαι ἐν εὐχαῖς ἦσαν. ἄγγελος δὲ τοῦ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὸν ἄπειρον στρατὸν ἐλυμήνατο, καὶ μυρίαδας ἀναστὰς ἐ ἀσσυρίους, ὀκτακαὶ δέκα μυριάδας ὅλη πενταχιλίοις νεκροῖς εὗρε, μὴ δὲ τῶν καταλειπομένων ἀόπλους, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, σὺν μετανάστης οὖν ὁλοὺς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαίπτον, ἢ κῦρος τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. προὐτίμησαν γοῦν ὑπ' αὐτῷ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον σεναχήριμον. καθόλου δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι κατόρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων διέμαρτον ὅπλα ἐπάραντες τῷ θεῷ. μηδὲ γε κῦρος χρήσειν, εἰκὼν ὡς ἐδόκει τῷ κειτῇ μαχόμενοι δ' ἐπέπαυσαν ἀεί. τοῦτο μὲν ἰουδαϊκὰ βασιλεῖ βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τοῖς ἱερεμίου προφητείας, αὐτὸς τε ἁλὼν, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τοῦ ναοῦ κατασκαπτόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μᾶλλον οὗτοι ὁμοῦ βασιλεὺς ἐκεῖνος τὸ ὑμέτερον ἠγεμόνων ἦν, ὃ ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βούλεται γοῦν τὸν ἱερεμίαν οἷς ἀπεχθάνοντο μᾶλλον τοῦ θεοῦ δίκαι τοῖς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ σωθεῖεν τὴν πόλιν, οὔθ' ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀθέλησεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ ἔνδον, οὐ γὰρ ἱερωσύνῃ δι' αἱμάτων τὰς σωτηρίας ὑμῖν ἀξίως, ἐμὲ τὸν σωτηρίας ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλεσθε παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέρητε, ὧν τ' ἀρχὰ δράτε καθ' ἡμέρᾳν. τοῦτο ἢ νίκα ἀπόχου τὸ κληδόνος ὅπλοις πρὸς καθιζομένῃ τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ὀξυθυμότερος, οἱ πρόγονοι μὴ τῶν ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δὲ ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τοὺς ἐπατολόγησε καὶ τὸ ἔθνους; ἢ τῶν ὅπλων ἀσέβεια; πόθεν δ'

ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorũ sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate imperauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excidi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telisque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per triennium sex menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis cõtra Iudæorũ gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarũ impietas? Vnde

seruire cœpimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacráque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irascereturr, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

A ἠρξάμεθα δουλείας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῆς πρώτων, ὅτε ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ὑρκανοῦ μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπήιον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ Ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ζητεῖ γὰρ μετὰ πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἀμύητοι εἰς τὰ ἄγια καὶ τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' ἀπηρέτου τέλος τῆς Ἀριστοβούλου παιδός, οὐκ ἴσμεν, ἢ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσῃ πάλιν τὸ λαὸν ἔλαυνε πλημμελοῦντα. καὶ ἡρῴδης μὲν ὁ Ἀντιπάτρου σὺν Σωσίῳ, Σωσίος δ' Ῥωμαίων στρατιὰ ἦγε. πολιορκούμενοι δ' ἐπὶ μῆνας ἓξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. οὕτως οὐδέποτε τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλίσκεσθαι πάντως ἕπεται. διὸ γὰρ οἶμαι τοῖς χωρίοις ἅγιον νεμομένοις, ὅπως ἐπὶ πᾶσι τὰ τοιαῦτα τῷ θεῷ δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀθεμίτου, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστήν. ὑμῖν δὲ τί τῶν δεδογμένων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου πέπρακται; τί δὲ τῶν ὑπ' ἐκείνου κατεραμένων οὐ παραλέλοιπας; ἢ ἐπὶ τοῖς τέλειον ἁλόντων ἀσεβήσατε. καὶ τὰ κρυπτὰ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐπιορκίας, καὶ μοιχείας· ἁρπαγαῖς δὲ χαίρετε, καὶ φόνοις, καὶ ξενίας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; ἐπλήσθη δὲ πάντων τὸ ἱερὸν ἐθνῶν, καὶ χερσὶν ἐμφύλιοις ὁ θεὸς μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ Ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν παραλύοντες, εἰς τὴν ἡμετέραν νόμον. εἶτα δὴ τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὲ δίκαιοι ἱκεῖ), καὶ χεῖρα καθαρὰς τὸν βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν δὴ τὸν ἀσύριον, ὅτε τὴν μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοίᾳ δὲ τῷ ἀσυρίῳ Ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πατράσι παρέχον. καὶ τούτου τυγχάνοντες, οὔτε πορθοῦσι τὴν πόλιν, οὔτε ψαύουσι τῶν ἁγίων. δεδώκασιν δὲ ὑμῖν τὰλλα γῆς καὶ ἐλευθερίας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, καὶ τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζουσι. μανία δὲ τὸν θεὸν προσδοκᾶν δικαίοις, οἷς γε καὶ ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ Ῥωμαίων δὲ ἀμύνειν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν ἀσυρίους νυκτὸς τῷ πρώτῳ Ῥωμαῖοι προσπεσόντες διεφθείραν. ἀλλὰ τί καὶ τὴν ἡμετέραν γῆν ἐλευθερίας, ἣν Ῥωμαίοις κολάσεως ἀξίως ἔχειν, κἂν Ῥωμαίων καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐπέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἅπαν πομπήιος, ὅτε μετ' αὐτὸν αἴρει Σωσίος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν Γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε Τίτος τῇ πόλει. καίτοι μέγος μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αἰὰ κρείττος ἔλαβον τὴν πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, τῆς βασιλείας ἤρξατο. πίστῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸς γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας, τοῦ τε σιλωὰμ ὕδατα λείπουσιν ἴσασι, καὶ πᾶσι πρὸς τοῦ ἄστεος ἀπάσας, ἃς ἔξω πρὸς ἀμφορεῖς

ὠνεῖσθαι

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ ναῦν οὕτω πληθύουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἱκανοῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο παρεσκεύασθ' καὶ πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γεγονὸς μόνον, ὅθ' ὁ Ναβουχοδονόσορ Βαβυλώνιος ἐπὶ τοὺς ἐπάδυσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναόν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἠσεβηκότων πλεῖον ὑμῶν ἐλπίζω ὑμεῖς. ὅς τε ἐγὼ μεφυγάδευμαι μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐστάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. ἀλλ' εἴπερ μοὶ ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσυλητὸν φύξεται, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συγήσει. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς δαιμόνιον; ὃς τότε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τῶν σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ὅτι κρύπτεται, τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονεν πομπεύετε γὰρ τὰ δαιμόνια ποιοῦντες, καθ' ἡμέραν ἐλίττετε τὰς χεῖρον ἕξιν ποιούμενοι καταλείπεται γὰρ ὑμῖν ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον δι' ἀγάλλακτον ἐξομολογουμένοις, καὶ μεταγνοῦσιν. ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πατροπλίας, λάβετε ἤδη κατηρεμούσης αἰδοῦς παῤῥησίας, ὅτις ἐφάπτεται, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ὃν ἀπολλύετε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν ἀναθήματα. τίνι ταῦτα τὰς ὀδηγοῦ φλόγας; ταῦτα τίς μηκέτι ᾖ θέλει. καὶ τί σώζεσθε τούτων ἀξιώτερον; ἀτελεύτητοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίους ὄμμασι βλέπετε, ψυχαὶ γοῦν ὑμετέρας ὀπτεύεσθε, καὶ ἀεὶ ὀφθαλμοῖς ἐκάστῳ γλυκύθυμα τέκνα καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οἷς ἀπαλάσει μὴ μικρὸν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύσῃ μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ γένος οὐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος; καὶ τάχα δεκεῖ δι' ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτούς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τοῦμὸν αἷμα. μάχῃ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλοιτε. τοιαῦτα τῷ Ἰωσήπου μὴ δακρύων ἐμβοήσαντος, οἱ στασιασταὶ μὲν οὔτε ἐπείσθησαν, οὔτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκρινον. ὁ δὲ δῆμος ἐπινύττει πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου ποιούμενοι, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοὺς ὡς μὴ φανερὰ ὄντα ὑπὸ τῶν ληστῶν καταπίνουσι, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἀγαθοθαρσοῦντες ὁπότε κατεύξαιντο, διὰ πόλεμον πρὸς αὐθίς τοῦτο. διαφέρει γὰρ τοῖς πολλοῖς ὁ πᾶς ὡς τὴν χώραν, ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν στρατιώτας, μὴ δουλεύοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ τὸν Σίμωνα, πρεσφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σπανὶ τῆς ὑπονοίας ἔφθανον μόνον, διὰ θεὸν ἀπαφάτιον.

Κεφ. κζ. ΤΟῖς γοῦν δι' πόρεις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπόλεμον ἦν λυσιτελές. πρόφασις γὰρ αὐτομολίας, αἰτρεῖτο τὴν δι' τὴν οὐσίαν. τῇ λιμῷ δὲ, ὑπόνοια τῆς στασιωτῶν συμπλοκῆς, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξεκαίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ ὁπτῶ λιὸ ἐπειρατηδῶντες δὲ, διερεύνων τὰς οἰκίας, ἔπειδ' εὑρόντες μὲν, ὡς ἀρπεταμένους ἠλίζοντο. μὴ εὑρόντες δ' ὡς θᾶττον κρύψαντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hísque nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam ditutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me respiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicaueruut. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes ordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebãt: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullâque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexque sibi dierum commeatum præparantes, hísque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorúq; cada-

A Τεκμήριον ὃ ἦν ἔχειν κ μὴ, τὰ σώματα τ ἀθλίων, ὧν οἱ μὲν ἐπ σωζεσθ ἐς, δ' περῆν ζοφῶς ἐδόκει. οἱ πανάθλιοι ὃ ἤδη παρεφθ δύοντο, κ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ὃ λάθρα ταῖς κτήσ σι σῖτ ος ἀπηλλάξαντο μέζω, πυρῶν μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ δ πενέστεροι κριθῆς. ἔπ ῥα κατακλειόντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τ οἰκιῶν, πινές μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀέρμαστον τ σῖτον ἤσθιον, οἱ δ ἕπαστον ὡς ἦν αὐάλωτον, κ τὸ δίος παρῆκεν. Β ἑστίαν μὲν ἁπαμοῦ παρεπίθετο· ἤδ πυρὸς ἐφθόνουζες, ἐτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ζοφώδης, κ δακρύων ἄξιος ἡ θέα, τ μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων· τ δ' ἀσθενῶν ὀδυρομένων πάντων μὲν δὲ παθῶν ἐπαΐρισα) λιμός, μάλιστ δ' ἅπαντας ἀπόλλυσιν ὡς αἰδοῦς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐν ζοφῶδες ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖ). γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν, κ παῖδες πατέρων, C τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἁρπάζον ἐκ αὐτῶν τ σωμάτων τὰς τροφάς, καὶ τ φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἐφείδε τοῖς τὸ ζῆν ἀφιλέσθαι σαλαγμοῖς. τοιαῦτα δ' ἐδίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον, πανταχοῦ δ' ἐφίσαντο οἱ σασιασταί, καὶ τούτων τὰς ἁρπαγὰς ὁπότε γε κατίδοιεν ἀποκλεισμένων οἰκίαν, σημεῖον ἐπ τοῦτο, τοὺς ἔνδον τροφὴν ἁρπάζειν ζοφῶς. δ' θέως δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τ φαρύγων ἀναθλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀπέφερον. ἐτύπτοντο δ' γέροντες ἀντεχόμενοι D τ σπίων, καὶ κόμας ἐπαφείστων γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδ' τις ἐπ οἴκτος πολιᾶς ἢ νηπίου; ἀλλὰ σωρεύοντες τὰ παιδία τ ψαμμῶδ ἐπρεμάμματα, κατέφερον εἰς ἔδαφος. τοῖς ὃ φθάσασι τὴν εἴσδρομὴν αὐτῶν, καὶ προκαταπιοῦσι τὰ ἁρπαγισθέντα, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς δ' βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν περὶ ἕρευναν τροφῆς, ὀρύσσοις μὲν ἐμφεύγοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τ αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φεικτὰ δὲ καὶ ἀκουᾶς, ἔπαχέ τις εἰς ἐξομολόγησιν σίτου ἄρτου, καὶ ἵνα μιᾶς δράκα μίας κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐφείδοντο, καὶ γὰρ ἧττον ἂν ὠμὸν ἦν τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες δ' τὴν ἀπόνοιαν, καὶ προσβασανίζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἓξ ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὅπ τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ὅπ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντῶντες Ε τὰ ἤδη ἐξαπεφθεγμένα τοῖς πολεμίοις ἐδόκουν, ἁρπάζοντα τὰ κομιζόμενα. καὶ πολλάκις ἱκετεύοντι, καὶ τὸ φεικτὸν ὀμνύοντι ὄνομα τ θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι στυγνημένοις. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τὴν ἀθυμοφόρον ἔπαθον. οἱ δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπὸ ψευδεῖς ὑποκλοπὰς ἁλόντες ὑποκλεπτόμενοι, διεφθείροντο, οἱ δ' ὡς προδιδόντες ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μίσους τοῖς ὑποβλητοῖς, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκόσιν. ὁ δὲ ὑπ' σίμωνος γυμνωθεὶς, πρὸς ἰωάννην ἀπεπέμπετο, καὶ τὴν ὑπ' ἰωάννου στασιασθέντων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀπεπρόσπινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τ δημοτῶν, καὶ τὰ κτή-

ματα

μητα τῶν ἀλλίων διεμερίζοντο. καὶ τὸ μὲν κρατεῖν ἐκείνοις ἐν ἀμφοτέροις, τῇ δὲ ἀσεβημάτων ὁμονοια· καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταλαβὼν ἐν τῷ ἀλλοφύλων κακῶν ἕτερῳ μονοτρόπως ἐδύκει πονηρός. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθοῦ τινὸς, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος. καθόλου μὲν οὖν ἐπιξιένειμ τὰ ὠδυνομένα αὐτῇ, ἀδύνατον. σωμελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένει ἐξ αἰῶνος ἀρχὴν κακίας γονιμωτέραν. ὀλίγα τελεσθέντων, καὶ τὸ γένος ἐφαύλιζον τῇ Ἑβραίων, ὡς ἥκιστα ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοφύλους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, δοῦλοι, καὶ σύγκλυδες, καὶ νόθα τοῦ ἔθνους φθάρματα. τὰ μὲν γε πάλαι αὐτοὶ, ῥωμαίους ἄκοντας, ἀνάγκαν ὅπλων σωθέντας κατορθώματι, καὶ μόνον οὐχ εἵλκυσαν ὅπι τὸν ναὸν βεβηλοῦν τὸ πῦρ. ἀμέλει καὶ μόλυβδον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφιέντες, οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὠδὰ ῥωμαίους ἤρίθη. καὶ ταῦτα μὲν ἐν χερσὶν ὕστερον μὲν ἀποδείξεως τῷ πράγματι ἐροῦμεν.

Καρ. κη'. Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα προὐκόπτε, καὶ τοι πολλὰ κακουμένων ὑπὸ τοῦ τείχους τῇ τραπωτῇ, πέμψας δ' αὐτὸς μέρος τῆς ἱππικῆς ἐκέλευσε τοὺς ἐν τοῖς φάραγξι ὅπι συγκομιδῆ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῆς μαχέμων, οὐκ ἔτι ὑφαρκούμενοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες, οἷς αὐτομολεῖν ἀπέζεπε τὸ φόβος τῆς οἰκείων φθορᾶς. οὔτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μὴ γυναικῶν καὶ παίδων ἀναδιδράσκοντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐχ ὑπέμενον ὑπὲρ αὐτῆς σφαγησόμενα. τολμηροὶ δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείποντο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι γὰρ κατ' ἀνάγκην ἠμύνοντο. καὶ μὴ μόλις ἱκετεύειν ἄωρον ἐδύκει. μαστιγούμενοι δὲ καὶ πρὸς βασανιζόμενοι πρὸ θανάτου πᾶσαν αἰκίαν, ἀνεσταυροῦντο πρὸ τείχους ἀντικρύ. τὸ μὲν οὖν οἶκτος τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἐκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. οὔτε γὰρ τοὺς βίᾳ λαφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρεῖν τὴν φυλαξάντων ἐώρα, τόγε μεῖζον οὐκ ἐκέλευε. τάχα δ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὸν ὅλον ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πρόδηλον ὅμοια πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν, καὶ μῖσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, καὶ ὅσῳ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐπελείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ δὲ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὥς τι καὶ τοιοῦτον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τῆς αὐτομόλων οἰκείους ὅπι τὸ τεῖχος, καὶ τῇ δημοτῇ τοὺς ὅπι πίστιν ὡρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοῖς τῆς αὐτομολεῖν ὡρμημένοις μέχρι τἀληθὲς ἐγνώσθη, κατέργον εἶσιν. ἔνιοι δὲ καὶ πρόδρασαν, ὡς ὅπι βίαιον τιμωρίαν; ἀπάντων ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῆς πολεμίων θάνατον, τῷ λιμοῦ συγκεῖσθαι. πολλοὺς γὰρ καὶ χειροκοπῆσαι κελεύσας τίτος

uera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque diſſenſio, ſcelerum verò cõcordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, ſibi totum vendicans, non dediſſet, nequiſſimus videbatur. Et qui non accepiſſet, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruiſſet. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpeſſam puto, neque vllam nationẽ poſt hominum memoriã malicia ferociorem fuiſſe. Poſtremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & ſeruos ſe, & conuenas & degeneris gentis abortiones eſſe confeſſi ſunt. Denique ciuitatem ipſi euertêre, & Romanos inuitos hanc triſtem admittere victoriam coegêre: tardiúſque venientem in tẽplum ignem penè traxêre. Denique cùm hi arderẽ ſuperiorem ciuitatem vidiſſent, neque doluêre, neque illacrymauêre: ſed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verùm hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum documentis dicemus.

Cap. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.

TIto autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus miſſa, iuſſit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus inſidias tẽdi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda ſufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus ſuis metus. nec clàm enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eóſque latronibus relinquere non patiebantur vice ſua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, reſtabátque iam latitantes egredi, & ab hoſtibus capi. Deprehenſi autem neceſſitate repugnabant: metu ſupplicij, ſeróque videbantur ſupplicare: poſt pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci ſuffigebantur. Tito quidem miſerabilis videbatur iſta calamitas, cùm Iudæi in dies ſingulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque aſſeruare multitudinem cuſtodum videbat eſſe cuſtodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos exiſtimans ea facie remiſſuros. tanquam ſimilia paſſuros, niſi ſe dediſſent. Milites autem diuerſis modis ſuffigebant, ira & odio & ludibrij cauſa: & propter multitudinem quam cepiſſent, iam ſpacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditioſis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis ceſſit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & ſi qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonſtrabant: & qui comprehẽſi tenebantur, eos ſupplices non captiuos eſſe dicebant. Eá res multos perfugere cupientium, donec verum cognoſceretur, inhibuit. Fuerunt autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum ſupplicium properãtes. Illatam enim ab hoſtibus mortem, comparatione famis requiem eſſe ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abſcidi præcepit, eóſque ad Ioannem & Simonem intromiſit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: ſaltem nunc deſinerent admonens, néve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templū, cuius participem non habebant. ſimul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòſt ſecuturus. Ad hæc in muris ſtantes, & ipſi Cæſari, & patri eius maledicebant, mortémque ſe contemnere clamabant, eámq. ſeruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum ſperant, nec ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, perituros: mundúmq. Deo templum hoc melius eſſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret: quem ipſos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuſuros. quibus facta non adfore: finem.n. Dei eſſe. Talia conuiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos ſecum ducens, & præterea caterua ſtipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adoleſcētibus, more Macedonum inſtructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, feliciſſimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptiſſimus, tantúſque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laborémque communē eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſēre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cū totos dies ſeptem & decē laboraſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidē, qui erat ad Antoniā, & à quinta legione fuerat extructus, cōtra mediū ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, quæ ſuprà memoratis præſtat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta diſcedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioānes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres, Antoniam verſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus opera ſuſpendit: illatáque ſylua pice ac bitumine illita, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimentis,

τὴν ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτὲ μόλοι & πιστεύοιντο δι' αὐτὸν τὴν συμφορὰν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάνην, νυῦ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς αἵρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. παρδήσαν δ' ἐκ τῆς ἐν ὑστάτοις μεταμελείας, τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν ἀκρόπολιν παῤῥίδια καὶ ναὸν ἀποινώσαντες ἄλλοις. ἐφείλοντο δὲ τὰ χώματα τοῖς ἐργαζομένοις ἅμα καὶ πήγνυμι, ὡς οὐκ εἰς μακρὸν ἀκολουθήσειν ἔργοις τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὅτῳ τὰ τείχους καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐβόων. ἥρπασθαι γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς. ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δύνωνται κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπνέωσι. παῤῥίδος δ' οὐ μέλλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν ἀπολλυμένοις. καὶ ναοῦ ἀμείνω τούτου τοῦ θεοῦ, τὸν κόσμον εἶ. στοιθήσεσθαι γε μὲν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ καθοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλοάζειν ἀπειλὴν ὑστερούσαν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, εἶ τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ ἐπιφανὴς ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ περὶ αὐτὸν σῖφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλοὺς ὀλίγον ὑπὲρ ἀπαιδίας, τὸν μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τὸν ὁπλισμὸν εἶχον, ὑστεροῦντες οἱ πολλοὶ τῷ χρόνῳ. διαφερόντως δὲ μάλιστα τῷ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τὸν κομμαγηνὸν σωθέν, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ καὶ οὗτος ὅτι γήρως ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅγε πᾶς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηνικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοκνοῖεν προσιέναι τῷ τείχει. πολεμιὸς δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει θρασύβολος· κατά γε τὸν ἀκμὴν ὅσουπερ ὀλίγῳ τὸν τόλμαν ὑπερβάλλειν. μειδιάσαντος δὲ τοῦ τίτου, & κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς ἔχειν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μετὰ τῶν μακεδόνων πρὸ τοῦ τείχους. αὐτὸς μὲν οὖν ὅπλα τε ἐχρῆν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν ἰουδαίων βέλη τοξόων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὖτῶν σωστέον πάντα, πλὴν ὀλίγων. ὅπλα γὰρ αἰδῶ τῆς ὑποχείρου, προθυμίαν μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνιχνεύσεων ξαυμάσιαι πολλοὶ συνορῶντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν οἱ μέλλοιεν κρατεῖν, δίδοι τ' ἀλεξάνδρῳ τύχης.

ΤΟΙΣ δὲ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, σωτελίδη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ καὶ εἰκάδι, ταῖς δεκαπέντε συνεχῶς πονουμένοις ἡμέραις. μέγιστα γὰρ ἐχώθη τὰ τέσσαρα. καὶ θάτερον μὲν τὸ δεκὰ τὴν αὐτονίαν ὑπὸ τοῦ πομπίου τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τῆς στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου διεστῶτος ὅσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τοῦ δεκάτου δὲ τάγματι ὑπέχοντι πολὺ τούτων, καὶ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον ἦν, καὶ κολυμβήθραν ἀμύγδαλον προσαγορευομένην. τούτου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ὀπὸ τριάκοντα πήχων ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν ἰωάνης ἔνδοθεν ὑπορύξας τὸ καὶ τὴν αὐτονίαν μέχρι τῶν χωμάτων, & ἀφλαβῶς σαυροῖς τοὺς ὑπονόμους, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσσῃ δὲ καὶ ἀσβέστῳ πῦρ, καὶ τῶν σαυρῶν ὑποκαιόντων ἥτε δοκὸς

σφάλτῳ δεδεσμισμένων ὕλην εἰσπομίσας,

διώρυξ ὑπέδυνεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου A fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu
κατεσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶ- in eam aggeres decidêre. ac primo quidem
τον μετὰ τῆς κονιορτοῦ καπνὸς ἐξήρετο βαθύς, πυρου- cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm
μένου τοῦ πλάσματος τοῦ πυρός. τῆς δ' ὑλικοῦσης ὕλης ignem ruina concluderet. peresa verò materia
διαβεβρωσκομένης δὴ φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς ρω- qua premebatur, flamma iam clarior appare-
μαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αὐτίκα, ἀθυμία δ' πρὸς bat. Et Romanos repentini quidem facti stu-
τὴν ὕστερον ἐνέπιπτεν· καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ por occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè
συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ferebant, iámque se vicisse credentium & spes
ἀμυνεῖν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη B eo casu refrixit, & in posterum subuenire ad-
ἅπαξ χώμασιν καταποθέντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, uersus ignem minus vtile videbatur, etiam si
καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπερπίπτουσι χώμασιν οἱ περὶ τὸν esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Bi-
σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγόντες ταύτη τὰς ἑλε- duo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum
πόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διάσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τε- sociis aggreditur. illa enim parte Romani ad-
φθαῖος δέ τις ὑπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, moris arietibus concutere murum cœperant.
καὶ μεγάσαρθος τῶν βασιλικῶν μυριάμμης θερά- Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciui-
πων, μεθ' ὧν ἀδιαβηνὸς τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνο- tate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famu-
μα κληθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγαθὸς, ὅπερση- lis Mariamnes, cúmque his Adiabenus qui-
μαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, ἐνεπύρισαν dam, filius Nabatæi, nomen habens ex fortuna
ὑπὸ τὰς μηχανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, οὔτε Agæ ras, cuius est interpretatio claudus, raptis
τολμηρότεροι κατὰ τὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πόλεως C facibus in machinas euolarunt. hísque viris
ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους neque audaciores in illo bello extra ciuitatem
ἐξ ἐχθρῶν, οὐ πολεμίων εἶδος, οὔτε ἐδύσαν, οὔτε apparuêre, neque magis horrendi. nam velut
ἐμέλλησαν, οὔτε ἀπέστησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθο- in amicos, non in agmen hostium excurre-
ρούντες τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμε- rent, nihil cunctati sunt, aut subsitêre: sed per
νοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀναθρύπτοντες πάντοθεν, οὐ medios inimicos facto impetu, machinas in-
πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετέστησαν, ἢ δρᾴξα- cendêre. acti autem missilibus, & gladiis de-
σθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰρομένης δ' ἤδη τῆς φλογὸς, trusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm
ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τῶν σφετέρων σωμάτων ἐβοή- ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam
θουν· ἰουδαῖοι δ' ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεν- flamma, Romani quidè concurrêtes è castris,
νύειν παρασκευαζομένοις συνεπλέκοντο, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos
φειδόμενοι σωμάτων. οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις D prohibebant, manúsque cum his conferebant,
τῶν ἐπ' αὐτὰς χερμάδων ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ qui flammas extinguere conarentur propriis
δ' ἰουδαῖοι, καὶ ἀπὸ τῆς φλογὸς μετελαμβάνοντο, καὶ τοῦ corporibus nullo modo parcentes. Et illi qui-
σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοῖς χερσὶν οὐ μαθόντων. dem arietes igni subtrahere, cùm eorum teg-
διέβαινε δ' ὑπὸ τούτων ὑπὸ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς mina cremarentur: Iudæi verò etiam per flam-
ἀμυνοῦντας προσελάμβανεν. ἐν τούτῳ δ' οἱ μὲν ῥω- mas eos tetinere certabant. & quamuis feruens
μαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔρ- nacti essent ferrum, tamen arietes non amisê-
γων ἀπογνόντες, ἀνεχώρουν ὑπὸ τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι E re. Hinc autem flamma transiit in aggeres, &
δ' προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσ- auxiliãtes præueniebat incendium. Itaque Ro-
βοηθούντων, καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτοις mani flamma circũdati, quoniam seruare pos-
ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐ- se opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi
ρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φεύγουσι. τάξις δ' ἦν verò magis instabant, cùm semper eorum nu-
ἐν ἀκαθάρτῳ ἰσταμένη, πρὸ δὲ στρατοπέδου μετὰ τῶν ὅ- merus crescceret, ex ciuitate accedentibus adiu-
πλων, καὶ δεινὸς ὑπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχω- mentis, minúsque cautos haberent impetus,
ρήσαντα καθ' ἓν ὁπωστοῦν οὐκ ἀτίμως θνήσκειν. οὕτοι F freti victoria. progressi autem vsque ad muni-
τῷ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκεί- menta castrorum prælio cum eorum custodi-
σαντες, ἴσασιν. ἐπὶ τοὺς τούτων ἀνάγκῃ, πολλοὶ bus decertabant. Est enim statio pro castris per
τῶν ἔμπροσθεν ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. ἀκαθάρτου vices succedentium armatorum, & acerbissima
δ' ἐν τοῖς ὀξυβελέσι ὑπὸ τὸ τεῖχος, εἴργον τὸ προσιὸν in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de
πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυ- qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali
λακὴν τῶν σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebãt, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabãt, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebãt. Iã verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locũ aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cũ hostiũ muros obtinerent, in suis periclitarentur,

οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀτυλά- G
κτους ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον.
ἔστε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν ἔφερον. ἐπὶ
ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τῷ κακοῦσθαι. παρὼν
δ' ἤδη τῶν ὑπὸ τῆς ἀντωνίας ὅπου κινήσειε, κα-
τὰ σκεπτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλαὶ τοὺς στρατώτας φαυλίσας, οἱ κρατοῦντες τῶν
πολεμίων τειχῶν κατωκοδόμουν τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπερέχουσιν αὐτοὶ τόχλῳ,

& velut ex carcere cõtra ſe dimiſſis Iudæis, obſeſſorũ paterẽtur ipſi fortunã, ipſe cũ electis militibus hoſtes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora feriẽtur, contra eũ conuerſi durabant. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quiſquã internoſcere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tãtũ viriũ fiducia, quantum ſalutis deſperatione perſeuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præſentia periclitãtis Cęſaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuiſſe rapturos, niſi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ ſe recepiſſent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quòd tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ ſolutis machinis captũ iri ciuitatem iam deſperabãt.

Cap. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hieroſolymam triduo.

TItus autẽ cum ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicaſſe, vniuerſi verò militis impetum tolerare non poſſe, verùm ſagittis eſſe obruendos. Prudẽtiores autem rurſus aggeres fieri ſuadebant: alij & ſine aggeribus aſſideri, egreſſus eorũ tantummodo obſeruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoſte manu cõfligere: nec. n. expugnari eorũ confidentiam poſſe, quibus optatũ eſt ferro procũbere, vel etiã ſine hoc interficere, quę ęquior eſt cupiditas. Ipſi autem Tito, ceſſare quidẽ prorſus tanto cũ exercitu, honeſtũ non videbatur: & pugnare cũ his ſuperuacuũ, qui ſemetipſos perdituri eſſent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operoſum iudicabat, egreſſus verò ciuitatis obſeruari, operoſius. Nec enim circundari eã propter magnitudinẽ locorúmq. difficultatẽ, ab exercitu poſſe, & præterea ad excurſus incautũ: cõtra manifeſtam. n. viam obſeruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã neceſſitate quàm locorũ ſcientia. Si quid autẽ clã eſſet illatũ, diutiùs obſidionem trahendã, verẽdúmq. ne victorię gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici poſſe, ſed celeritatẽ ante gloriam ducẽ debere tamen ſi celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus poſſe præcludi: & Iudæos aut omnibus modis ſalute deſperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. ſe nó poſſe quieſcere. Verũ & aggeres curaturũ eſſe, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod ſi cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, eũ cõſiderare debere, ꝙ neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & ſine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile ſit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera diſtribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, nõ ſolũ rectores inter ſe, verùm ipſi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, íſq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò oſtentatio ad duces vſq. pertinebat,

Κεφλα.

Τῖτος ὁ μὲν τῇ ἡγεμόνων ἐβουλεύετο· τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόντα τὴν δύναμιν, ἐπιτίθεσθαι τῷ τείχει βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ νῦν κατάπαυσμα Ἰουδαίους τῆς σπάσεως συμπεπλέχθαι· προσιόντων ὁ ἀθρόων, οὐδὲ τὸν ἐφοδον ὅσην, καταχωννύσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῇ δ ἀσφαλεστέρᾳ, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δ καὶ δίχα τούτων προσκαθέζεσθαι μόνον φυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς εἰσομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων παρήνουν, καὶ τοῦ λιμοῦ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶ τὴν ἀπόγνωσιν, οἷς δίκη μὲν τοῦ σίδηρου πεσεῖν, ἀπόπειραν δ καὶ δίκα τούτου, πάθος χαλεπώτερον αὐτοῦ δ τὸ μὴ ἀρχῆν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ὑπ ἐδόκει φρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι φειδωτὸν, φεὺς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δ χώματα, δύσεργον ἀπόφασιν, ὕλης ἀπορία, καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσεσθαί τε γὰρ τῇ σπάσᾳ τὴν πόλιν, δι᾽ μέγεθος καὶ δυχωρίαν, ὐκ ἐμαρὲς εἶ, καὶ σφαλερὸν ἄλλως φεὺς τὰς ἐπιθέσεις· τῇ δ φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ἐπινοεῖσθαι Ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε αὐλῶνας καὶ δι᾽ ἀμπελείας. εἰ δ τι λάθοι παρεισπομπήσειτο, ῥιζοῦν ἔσεσθαι πλείω τῇ πλιορκίᾳ, δηλέναι τε μὴ τὸν δῆμον τῇ κατορθώσει αὐτῶ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τῇ χρόνου. Οὕτω γὰρ εἶ) παῦ αὐσιμον. φεὺς δ τῆς δίκλειας τὸ τεῖχος. δεῖν μέν γε εἰ καὶ τοῦ τεῖχ μετ᾽ ἀσφαλείας βέλτιστο χρήσασθαι φειτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ὕτως αὖ πάσας ἀποφεύξαι ταῖς ἐξόδους καὶ Ἰουδαίους ἢ φεὺς ἅπαντα ἀπογνόντας ἢ σωτηρίαν, παραδόσθαι ἢ πόλιν ἢλιμωττοντας χρεοθήσεσθ ῥᾳδίως. ἐδὲ γὰρ ἠρεμήσθαι αὐτοὺς ἄλλως. ἄλλα καὶ τῇ χωμάτων ἀπομελήσεσθαι πάλιν, χρῆμον τοῖς κωλύσιν ἀπωτέρους. εἰ δ τοῦ μέγα δοκεῖ καὶ δυσπιτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὕτω ῥωμαίοις τὶ μᾶλλον ἐφρῆν φρέπει, ἢ δίκα πόνου κατορθῶν τι τῶν μεγάλων οὐδὲν ῥᾴδιον, ἀλλ᾽ ἢ θεοῦ μόνῳ. τούτοις πείσας τοὺς ἡγεμόνας, ἄγειν μὲν ἐπὶ λόφου τὰς δυνάμεις ὅπῃ τὸ ἔρυμα. ὁρμὴ δ᾽ τῆς ἐμπίπλει δαιμόνιος τοὺς σπαπώτας, καὶ μερισθέντων τ φείσολον, ἐ μόνον φεὸς τάσματα ἦν ἔεις, ἀλλὰ καὶ τ ἐν αὐτοῖς τάξεων φρὸς ἀλλήλας. καὶ σπαπώτης μὲν δεκαδάρχην. δεκαδάρχης ὁ ἑκατοντάρχην, ἑκατ ὁ ἐπ᾽ ἐδαζιναρίσεσθ χιλίαρχον τ ὁ χιλιάρχων ὅπῃ τοὺς ἡγεμόνας ἔπεινεν ἡ φιλοτιμία. καὶ τ ἡγεμόνων τ ἀμιλλαί,

ἐβεά-

ἐβράβευε καὶ σαφῶς ἐδείκνυ. ἐδὲ αὐτὸς ἐκάστης ἡμέρας πολλάκις, ἐπισκοπῶν τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο, ἐπὶ τὴν κατωτέρω καὶ πόλιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὴ διὰ τοῦ κέδρωνος ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων πρὸς μεσημβρίαν ἐφέλκεται τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ ἐφεστῶτος καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἑῷον λόφον ὃς ἐπίκειται τῇ κατὰ τὴν σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἐπικλίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὴν τῆς πηγῆς κατῆκε φάραγγα. μεθ' ἣν ἀναβαίνων κατὰ τὸ ἀνάντες τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, εἶτ' ἐκβαλὼν τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν κώμης (ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ἐκεῖνο τὸ ἡρῴδου μνημεῖον ἐφεξῆς κατ' ἀνατολὰς τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ συνῆπτεν. ὅθεν πᾶν ἦρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δ' αὐτῷ προσῳκοδομήθη ξύλινα δέκα φρούρια· καὶ τούτων αἱ κύκλῳ δέκα συνεμετρήθησαν σταδίων. ξύλινα δ' ὠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέρας. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μᾶλλον εἰς ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἐπίστευσε πίστεως. ἐφειλείσας δὲ τῇ τάχει τὴν πόλιν, καὶ δύο μὲν τοῖς φρουρίοις ἐγκατέστησας, τὴν μὲν ἑσπέριον φυλακὴν τὴν νυκτὸς ἐφεῖτο αὐτὸς ἀπεσκίπτετο· τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν Ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν ἑτέρων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ φύλακες τοῖς ὕπνοις, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς περιήεσαν καὶ διάστημα τῶν φρουρίων.

Κεφ. λϛ. Ἰουδαίοις δὲ μὲν τῶν ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπίς· καὶ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ φυλὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρέφων λελυμένων· οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὥσπερ εἴδωλα καὶ τὰς ἀγορὰς ἐπελόμων· καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τοῦ πάθους καταλαμβάνοι θάπτειν τε τοὺς φθάσαντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διστονοῦν, ὥκνει δέ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατ' σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. πολλοὶ δ' ὅτι τὰς θήκας, πρὶν ὁλοκλῆσαι τὸ χρεὼν ἐφῆλθεν. οὔτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὔτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηραῖς γὰρ τοῖς ὄμμασι, καὶ σκυθρωποῖς τοῖς σώμασιν οἱ δυσθανατοῦντες, ἐφέροντο τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι. βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν ἐφεῖχε σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου γέμουσα, καὶ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰκίας, ἐσύλων τοῖς νεκροῖς, καὶ τὰ καταπεκαλύμματα τῶν σωμάτων ἐφαπτῶντες, μὴ γέλωτος ἔξηισαν, τάς τε αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. καί τινας τῶν ἐρρυμμένων ἔτι ζώντας ἐπέλαιον ὅπως πεῖρα τῆς σιδήρου. τοῖς δὲ ἱκετεύουσι χρῆσαι σφίσι δεξιᾷ καὶ ξίφος, τῆς λιμοῦ κατέλιπον ὑφηφαιροῦντες. καὶ τῶν σκηπτούχων ἕκαστος ἀτιμίας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιέσαν τοῖς στασιασταῖς ζῶντας ἐπολιπόν. οἱ δὲ τὸ μὲν ἔφθορον ἐν τῷ δημοσίῳ θησαυρῷ τοῖς νεκροῖς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν ὀσμὴν οὐ φέροντες· ἔπειθ' ὡς οὐ διήρκουν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. ἐπεὶὼν δὲ ταύτας ὁ Τίτος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν ἰχῶρα μυδῶντων τὸν ὑποῤῥέοντα τῶν σωμάτων,

A ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus æquissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Elcôn montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem
B fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. To-
C tum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fidę careret. Muro autem circuncluſa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spacia circuibant.

D Iudæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: aucta que iam fames, totas domos ac familias de pascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora versabatur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos
E quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenáque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum
F mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissimè negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret seditiosos. Illi autè, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem
G ferre nõ possent: deinde quod nõ sufficiebãt, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque saniem tabefactis corporib. defluentẽ,

CAP. XIIII. De fame Hierosolymorum & secũdo aggere extructo.

ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, lætitiæ suæ famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hierosolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatũ peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusatum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cõspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita n. Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eũ iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidã, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi verò patrẽ conclusum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiũ vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter percũtium, magis autem sui prouidẽtia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque

συνάξας, καὶ τὰς χεῖρας αἰτείνας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν οὕτως εἶχεν. Ῥωμαῖοι δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκφερομένους, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' ἀθυμίαις ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἱστάμενοι ἢ ὅπη πολὺ τοῦ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐδωδίμων ὑπηδικνύμενοι, τῶν καὶ σφᾶς κόρῳ, τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαμον. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, πῖτος οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ ἀπορρᾴζων τὸ χρεὼν ὠφελεῖν ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης προερχομένης. ἦ μὲν γὰρ ὠφελεῖ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλην ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ πρὸς μόνης ὕψους τὰ αἰτωνίας καὶ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. ὠφελεῖν δ' ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυ τοῖς ληστοῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτοῖς. μόνοις δ' ἐκείνοις ἆρα κακῶν ἀπολώλει μεταμέλεια, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πάθος αὐτοὺς ἥμερον τῆς ψυχῆς, οὔτε ἀλγηδὼν ἅπτετο τοῦ σώματος, οἱ γε καὶ νεκρῶν τὸν δῆμον ὥσπερ κυνῶν ἐσπαράττον, καὶ τὰ διασωτήρια τοῦ ἀῤῥώστου ἐνεπίπλασαν. Σίμων γοῦν ὁ ματθίου δ' Κεφ. λγ.
ὃν κατέσχε τὴν πόλιν ἀβασανίστου ἀφῆκε. βοηθοῦ πᾶσι λῷστος ἦν καὶ τοῦ ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πρὸς, καὶ τίμιος· ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένῳ τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸν σίμωνα βοηθὸν, ὃς ἐπεὶ ἔστι προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν εὐθὺς τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο, καὶ τὸν ἑαυτῷ σύμβουλον, ὡς αὐτὸς ἐξ ἁπλότητος ἐψηφισμένον. ἀχθέντα δὴ πενιχαῦτα καὶ κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἀξιώσας σωτηρίου ἑαυτοῖς. ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη ἀδελφὰς πρὸς πῖτον. ἱκετεύοντα δ' ἀναμνησθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τιμὴν ἀντ' ὧν ἀπώλεσεν αὐτὸς τὴν πόλιν, τελευταῖον αἰτεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν οὖν ὡς ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν αὐτομάτως τῶν ῥωμαίων προσχωσθείς. οὕτω γὰρ ὁ σίλων ἀναίρει τὸν βαμάδου προστάξαντος, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ δορυφόρων, ἐπιφερνούμενον εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς οὓς ἐξελθεῖν εἴασε. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τούτους ἱερεῖς τινας αἰτίας υἱὸς μασβάλου τῶν ὀπτίμων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀριστεὺς, γλίσχρ ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀναιροῦνται. τὸν δὲ τοῦ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δίκην προδοσίας, καὶ τοῖς συνομολογουμένοις, πρὸ ἐξετάσεως ἀνήσειν. Τῶν- Κεφ. λδ.
τα ὁρῶν ἰούδης ὁ υἱὸς ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τοῦ σίμωνος ἓν ὤν, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἴκτῳ τῶν ὡμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτὸν δέκα. μέχρι

τινος

τινὸς ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἐ- A tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros B quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbiâ contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romanísque eos inspectantibus custodes peremit, & per C murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur D autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque E latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos, populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam F domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga susceptit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabãtur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: doniq; duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

Κεφ. λε. Καὶ τούτῳ θεϊκῶν ἰώσηπος, οὐ γὰρ αἰεὶ παρακαλῶν, βάλλεταί τινι κεφαλικῷ λίθῳ, καὶ παραχρῆμα πίπτει καρφθείς. σκάρμοι δ' ὅτι τῷ πάσχοντι τῷ ἰουδαίων γένεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως καῖσαρ ἔπεμψε τοὺς ὑπασπίζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν θεατομένων ἐπάνω. οἱ στασιασταὶ δ' ὡς ἀπελθόντες ὃν ἐπεθύμουν μᾶλλον, μετὰ χαρᾶς αἰεβόων. διῆλθε γὰρ εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴχεσθαι τὸν ὄντα, ὃ ἐν αὐτομόλοις ἐθάρρουν. ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱόν, θεοῖς μὲν τοῖς φύλαξι, ὑπὸ ἰωταπάτων τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ὑπολαύειν. ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τοῦτον εἰληφέναι τῆς δυτικῆς ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱόν, ὑφ' οὗ ταφῆσεσθαι E προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταύτην ὅτι πλέον ὠφέλησε τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πλησμονῆς ἀνέψυξεν ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθών, τοὺς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν ἕξειν δίκας αὐτῷ δώσειν τῆς ὕβρεως. τὸν δὲ δῆμον ὅτι πίστιν προὐκαλεῖτο. θάρσος δὲ τοῦ λιμοῦ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς. Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τὸ τεῖχος ἐπήδων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅτι μάχῃ καὶ χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. συνεπέπτετο δὲ τούτοις τύχη, τοῦ ἔσω ταλαιπωτέρα, ἢ τῆς παρὰ σφίσι λιμοῦ, συντονώτερον εὕρισκον πρὸς ὄλεθρον τὸν παρὰ ῥωμαίοις κόρον. παρεληνυθὸς μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ἐμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο. πολὺν δὲ ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων ζοφερὸν G ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς οὕτω ζῶντας, ἑτέρα φορητὴ μετελάμβανε. τοῦ γὰρ παρὰ τοῖς σύροις τὸν αὐτομόλων φωρᾶν τοῦ τὴν χρυσὸν λυμαίνεσθαι χρυσοῦς ἐκλέγω. καταπίνοντες δὲ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς προήεσαν, ἐπὶ δὴ ἀνηρῶνων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα εἴκοσι,

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circunfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne supplicium, sæuísque hominibus lucrandi amor innatus est: nullàque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circunspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De sacrilegio circa templũ & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiúsque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea{que} sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

A καὶ εἴκοσιν. ἀλλά τοι τῆς δόλου ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς, αἰαπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μισθοὶ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δὲ πλῆθος ἀραβων πλῆθος, καὶ οἱ σύεδροι τοὺς ἱκέτας αἰατιμοῦντες, ἠρύων τὰς γαστέρας, καὶ τούτου τῷ πάθους οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν αἰσχίσθησαν νυκτὶ σφὸς δισχίλιοι. καὶ γοῦς τὸν ὠμότητος τῦτος, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν σφεισήσας κατακοντίσαι τινὰς αἰτίους, εἰ μὴ σφὸν πλῆθος ἐκώλυε τὸ, καὶ τῶν αἰχμαλώτων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, σφὸς ἑκατέρους ἀγανακτῶν ἔλεγεν. εἰ τῶν μὲν αὐτῶν στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν αἰδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰσθύμενοι πανοπλία ὀξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄρα, καὶ τοῖς σύεδροις, εἰ σφῶν μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ πρὸς φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ σφὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίοις ὅτι γράφουσι. καὶ δὴ τινὰ υἱὸς αὐτῶν τῷ στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τύτους μὲν οὐδ' ὑπεῖλησε θάνατον, εἴ τις ὕρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ βλάβος. τοῖς δὲ ὑπὸ τῷ ταγμάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ἐνόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. καταφρόνει δὲ ὡς ἴοιτο φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως. οὐδὲν δ' οὕτω πάθος πλεονεξία παραβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ἐνίστασται. θεὸς δὲ ἰῶ ὁ τῦ λαοῦ πάντως κατασκεύας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποτρέφων. ὁ γοῦν μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτόλμητο, καὶ τοῖς ἀλλοδαποῖς, φρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι πεσόντες, ἐσφάττον οἱ βάρβαροι. φρισκοπούμενοι δὲ μήτις ὄπιθεν ῥωμαίων ἀνέσχιζον, κἀκ τῶν σπλάγχνων τὸν μισθὸν κέρδος εἵλκον. ὀλίγοις δ' ἐνωρίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρεπλίσκεν ἐλπὶς μόνη. τῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπαναγαγόν.

Κεφ. ζ'.

Ἰωάννης δὲ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ ὧδε τῦ δήμου, πρὸς ἱεροσυλίαν ἐξέπιπτε· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε τῷ ναῷ· πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεῦη, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπέσχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τῷ σηκῷ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῷ συμφθύτων ἀκρατοφόρων. οἷς μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέπρα. πρὸς δὲ τοὺς σωθέντας, ἔλεγε, ὡς δεῖ μετὰ ἁδείας καὶ ἀγαθύμως ἔχειν τοῖς θείοις, ὑπὲρ τῷ θείου, καὶ τοῖς τῷ ναῷ στρατευομένοις, ἐξ αὐτῷ ζῆφεσθαι. δι' ἃ δὴ καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὄπιθεν σπένδειν; ἰῶ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διήνεικε τῷ πλήθει, κἀκεῖνοι δίκα φείκης, πλέον τοῦ ἐν ἠλείφοντο, καὶ

ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποσειλαίμεθ' εἰπεῖν, ἅμοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βραδυνόντων ὅπι τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατὰ κλυσθῆναι τινὶ πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδόμων μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἰῶγκε γλυκὺ ἀθεώτερα.

τῇ γοῦν

τῇ γοιᾷ τοιτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' μέρος ἐκ διηγεῖσθαι τὰς συμφορᾶς; ἀλλὰ φεὸς τίτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μανιῶδος ὁ λαζάρου φυγών, δέξασθαι μιᾶς ἐλεγθῆ σκηνοπηγίας πύλης, ἐν αὐτὸς ἐπιτρέψατο μυριάδας ἐνδεκα νεκρῶν ὅλη πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς ἄχει παντέλειαν τοῦ μηνίας. τὸ δ' ἐν πλῆθος ἐπόρευον, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφειτὸς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἐείθει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ φεοσήκοντες ἐθαπτον. ταφὴ δ' ἐν, τὸ φεοκομισαντας ἐκ τῆ ἄστεος ῥίψαι. μὴ δὲ τῆτον δέξασθαι πολλοὶ τῆ δυσημίαν, τὰς πύσας τῆ ἐπόρευον νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα δέξασθαι τῆ πύλη σκηνοφιλῶν. τῆ δ' ἄλλων ἀνεξάριθμον εἶ τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ δύνασθαι τοὺς πένητας ἐκφέρειν, ἐλεγον συσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πτώματα ἐπιπλεῖειν. καὶ τῆ μὲν σίτου τὸ μέτρον φεοσθῆναι ταλάντου, μετὰ ταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ πολλοῖν ἐπ οἷόν τε ἐν ἐπιτυχεῖν τῆς πόλεως, φεοσελθῶν τινὰς εἰς ἔσοπτον ἀνάγκης, ὡς τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθρ βοῶν, φροσφέρεσθαι τὰ ἐκ τίτων σπύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, τότε ἡμῖν ἔσεσθαι ζοφεόν. ταῦτα ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν ἀλλ' ἐπεκότουν μᾶλλον ἀνάγκης φροελθεῖν. πεπρωτο γὰρ ὑπὸ θεῶν, ὅ τε τῆτο πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ejecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorum, successione aggerũ & Sabino oppugnãte murum.

CLADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebãt, cùm & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cùm excursus etiã pugnãtium moraretur. Nam veluti per aciẽ ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autẽ cæde polluti, dexteras ad externum bellũ præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victorię maior pars eorũ, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel nõ gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, pat faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exuerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris verò offensionibus animi cessebant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus vtebantur, sed

Κεφ. α.

Α Ἰδὼ οὖν τῶν ἱεροσολύμων πάθη, ποτὲ καθ' ἡμέραν ὄντι τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, Β τῷ λιμῷ μὴ τὸν δῆμον, ἤδη καὶ κείνους τεθνηκότος. τὸ γε μὲν πλῆθος τῶν συσσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων, ὄψει τε φεικώδης ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμὴν, πρός τε τὰς ἐπιδρομὰς, ἐμποδὼν τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀτάκτου φόνῳ μὲν γεγυμνασμένους χωρεῖν τὰς, ἔδει τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δὲ ὑπερβαίνοντες, οὔτε ἐφείσαντο, οὔτε ἠλέησαν, οὔτε κλῆδόνα κακῶν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὴν εἰς τοὺς καταπεπτωκότας ὕβριν. πεπυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὑπὲρ τῶν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιοτέραν τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. οὐ γὰρ C ἐλπὶς νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δ' ὑπογώσου σωτηρίας ἐθεραπεύετο. ῥωμαῖοι μὲν καίτοι πολλὰ πρὸ τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὰ χώματα δι' ἑπτὰ μὲν καὶ εἴκοσιν ἡμέρας κειραίτης ὡς προείρηται τὴν πρὸ τοῦ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐννενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. ἣν πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ εὐθαλέσιοις κεκοσμημένα, τότε παντελῶς ἠρήμωτο, καὶ πρόπαλο τὴν ὕλην. οὐδείς τε τὴν πάλαι Ἰουδαίαν, καὶ τὰ περικαλλῆ προάστια τῆς πόλεως D ἐώρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπασχε τὴν τοτε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατεπάλαξε τὴν μεταβολὴν παρόσον ἠθύμει. πάντα γὰρ ἐλυμεῖτο τὰ σημεῖα. ὁ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ὑπ' αὐτῆς ἐξαπίνης ὀφθεὶς τῆς προειρωκότων, ἐγνώρισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Κεφ. β.

Ρωμαίοις δὲ καὶ Ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν κακῶν, Ἰώσηπος ἐνεστῶσι δίους ἀρχεῖ. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων. ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν κακείνων ὀλιγωθέντων. ὕλης γὰρ τε λοιπὸν ἐπορεία· καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλέεινοῦτο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον εἴη συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. οὐδὲ γὰρ τὰ πλησιαίτατα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχρῆτο μαλακωτέροις, ἀλλ'

ἐθεάνον-

ἐθεμέλιοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῇ μὲν χωμάτων ταῖς ὑπορυλαῖς, τῇ δὲ ὀργάνων σφύρητι τῷ τείχει, τῆς δὲ κῆ χεῖρα μάχης ταῖς τῇ συμπλεκομένων τολμαῖς πλεονεκτοῦμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λιμοῦ κῆ πολέμου, κῆ τοσούτων κακῶν διείσκοντες ἐπάνω τὸ ἀδόφημα τῆς ψυχῆς ἰουδαίοις ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τῇ ἀνδρῶν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμάς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ὑπὲ συμφοραῖς διθυμίαν εἶῆ. τί γὰ αἱ μὴ ὑποζῶναι δεξιᾷ τύχῃ χεφυρίσεις, τοὺς ὑπὸ κακῶν σφοὸς ἀλκὴν ζεπομένους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμένεστέρας ἀγὰ ταῦτα τῇ χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ δὲ σφὸς τὸν ἰωαίνλιν, κῆ τὴν αὐτονίαν ἅμα καὶ σφὸς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. κῆ φρὶν ὑπισῆναι τοὺς κελοὺς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὲν συράτησάν γε τῆς ὑπιχειρήσεως. ἀλλὰ σφελθόντες μετὰ λαμπάδων φρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχόντεφοι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεφαν. σφῶτον μὲν γὰ, οὐδὲ ὁμονοεῖν ἡ σπέψις αὐτῇ ἐδόκει, κῆ μέφος ἂν πηδώντων, καὶ ἀγαλειμμάτων, καὶ μεμελλημένως μὴ δίοις, καθόλου τ' εἰπεῖν, ἀκ ἰουδαϊκῶς. τὰ γὰ ἴδια τῷ ἤθει, ὑσέκπτο ἅμα, ἡ τόλμα, κῆ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμοῦ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ παίοντας αἀασρίφειν. ἀτονώτεφοι ἢ ἑαυτῇ φροελθόντες, ⁊ τοὺς ῥωμαίους εὖ ἐφ ἐρρωμενέστερον τῷ συνήθους σφατεταγμένους. τοῖς μὲν γὰ σώμασι, καὶ ταῖς πανοπλίαις, οὕτως ἐφεξέσαντο τὰ χώματα παίτοθεν, ὡς τῇ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παράδυσιν. τὴν δὲ ψυχὴν ἐπέφασαν ἔκαστος, μὴ μετακινηθῆναι τῆς τάξεως σφὸς θανάτου. φρὸς γὰ τὸ πάσας αὐτῇ ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα κῆ φλεγείη τὸ ἔφγα, δυνὴ τοὺς στρατιώτας ἔχειν αἰδῶς, εἰ πάντα κατασκευαν, πανουργία μὲν ἀφετῆς, διάνοια δὲ ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, ἰουδαίοις δὲ ῥωμαίων. ἅμα δέπι, καὶ τὰ ἀφετήρια συνέργει τῇ σφοπηδώντων ἐφαπόμφα, κῆ πισόν τις, τῇ μὲν ἑαυτὸν, ἐραδίον ἰῶ, ὅ τε κίνδυνος τῷ μὴ φρόσω χωρεῖν, ἐπίεις μαλακωτέφους. τῇ δ' ἐνδοτέφω βέλεσι ὑποσφαμόντων. οἱ μὲν φρὶν εἰς χεῖφας ἐλθεῖν τὴν διάταξίαν, καὶ τὸ πίνωμα τῇ πολεμίων κῆ πλαγήτης, οἱ δὲ νυτόμενοι τοῖς ξυσοῖς ἐπαλινδέφμουν. κῆ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δυλίαν, αἰεχώρουν ἀσφαλῶς. νομιζία πανέμου μινὸς ἡ ὅπιχείρησις ἰῶ. ἀναχωρησάντων δὲ τῇ ἰουδαίων, φρόσσηον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἐλεπόλεις, βαλλόμενοι πέζας τε ὑπὸ τῆς αὐτονίας, ⁊ πυρὶ κῆ σιδήρῳ, κῆ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκη βέλει. καίπερ γὰ πολὺ τῷ τείχῃ πεποιθότες, κῆ τῶν ὀργάνων κῆ φρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους σφοσάγειν. οἱ δὲ τὴν ασφάλειαν τῶν ἰουδαίων ⁊ μὴ πλαγῆναι τὴν αὐτονίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δὲ ἀδύνειαν ⁊ τείχους, κῆ σαθεφὰς ἐλπίσαντες ἔτι τοὺς θεμελίους, ἀνθεφιλωσείκουν. ἃ μὲν ὑπήκουε τὸ τυπτόμενον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κῆ φρὸς μηδὲν τῶν καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνέφρουν παρεῖχον τοὺς ἐλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, ⁊ σφοσεθεφάνοντο ταῖς πέτεφαις, ἅτινοι τοὺς θυφεοὺς ὀροφώσαντες ὑπὲφ τῶν στομάτων χεφσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπόφυλ-τον τοὺς θεμελίους, καὶ τέσσαφας γε λίθους σφοσαφτησάντες ὀξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέφους, ⁊ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κελῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς σφοτέφοις ὑπορύξειν χώμασιν ὁ ἰωάνης ὑπορύξων, ἐνδύσης κῆ διώφυχος, ὀξαπίνης κατέῤῥηξε.

eorum ſpes frangebatur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione fameque ac bello torque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſiiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiàm Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſêpſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui ceciderat, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licèt multum mœnibus Iudæi confiderent, machinaſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerêtur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaq; ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauri non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicés: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit, exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nõnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autẽ vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmq; ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmq; adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem cõtemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ marísque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidẽm prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

A Τοῦτο συμβαίτω ϖᾶσι δόξως, ἑκατέρως δηλόν- Κεφ. γ.
ση τὰ ϖρόσωπα· ἰουδαίοις μὲν γὰρ οἷς ἀθυμεῖν
εἰκὸς ἦν, τῆς παρελπίδα γεγενῆσθαι τὸ πῶμα, & μὴ ϖρο-
νοσφαλίζ ϖρὸς αὐτὸ, θαῤῥεῖν ὡς μεμουσῆσι συμβέβη-
κε δ' αἰτιωτέρα. ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν
ὅτι τῆς καταῤῥαφείσης, ταχέως ἑτέρους ὀφθῆναι τείχος,
ὅπερ ἐνέδωκεν οἱ ϖρὶ τὸν ἰωάννην αὐτοκατασκευάσαν-
τες. ἀμφοτέροις μὲν γε τῆς ϖρότερον ἡ ϖροσβολὴ κα-
ταφανὲς ἐποίησε. τότε γὰρ αἰσθάνεσθαι δεῖν τὴν καταῤῥαφθέντων ῥᾳον
B ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε ϖολλῷ τῆς ἀντω-
νίας, καὶ ταχέως τῷ ϖρόσθεν ἔσεσθαι ἐῤῥέθη, λύειν ὑπολάμ-
βανον. οἱ μὲν ἐτόλμα τῆς ἀναβάσεως ϖροὔπτος γὰρ τοῖς
ἀξιαθλίοις ἦν ἀπώλεια.

Νομίζων δ' ὁ τῖτος ἐλπίδος μάλιστα τὰς τ ϖο- Κεφ. δ.
λεμουμένων ϖροθυμίας ἐλπὶς ἡ λήξει, τάς τε
ϖροῤῥοπὰς, & τὰς ὑποχείσης ϖολλάκις μὲν λήθην ἐργά-
ζεσθαι τῆς κινδύνων, εἴσι δ' ὅτε καὶ θανάτου κ φόβους, συν-
C αγαγὼν ὅθεν ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπυνθάνετο τῆδε αὐδρῶν.
ὧν συνεπαῖραν λείων, τὸ μὲν ϖροκαλεῖσθαι ὅθεν τὰ καὶ
φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς ϖροκαλουμένους ἀ-
κλεῖς. ἀμελὴς δ' καὶ τῆς ϖροκαλοῦντι, φέρει κατάνωσιν
ἀναῤῥίας. διὰ δ' οἶμαι ϖροῤῥοπὰς εἰς μάτα τὰ σφαλε-
ρὰ τῆς ϖεῤῥαμάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτοὺς ϖεῤῥᾴδια
ἄξιοι. ὥστε ἴσως τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν τ ὅλῃ τὸ τεῖ-
χος ἄνοδον, αὐτοὺς ὑμῖν ϖροτίθημι. τὸ δ' ὅπ μάλιστα ϖρο-
σήκει μάχεσθαι τοῖς δυσπόλοις τὰς ἀρετὰς ἐφιεμένους,
D & ὅπ καλὸν ἐν ἀνελείᾳ τελευτὴ, & ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσῃ
τοῖς καταρξαμένοις τὸ ἡμιαῖον διέξιμι. ϖρῶτον μὲν ὧν
ὑμᾶς ἡγεῖσθαι ϖροῤῥοπὴ, τὸ ταῖς ἴσως δοκοῦν, ἢ ἰου-
δαίων μαγροθυμία, κ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦ-
σιν. εἰκὸς γὰρ ῥωμαίους τε ὄντας κ στρατιώτας ἐμοὶ, κ
διδασκάλοις μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἐθισμὸν δ' ἐν ϖολέ-
μῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι κ χεῖρας ἰουδαίων ἢ κ
ψυχὴν κ ταῦτα ϖρὸς τέλ ϖίκης & συνεργίᾳ μάλις ὑπὸ
E ϖ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα ϖλεῖσμαλα, ϖ ἰουδαίων ὄντ ἀ-
ϖονοίας. τὰ δ' ἐκείνων ϖάθη, ταῖς τε ἡμετέραις ἀρεταῖς,
& ϖ τῦ θεῦ συνεργίαις αὔξει). στάσις γὰρ καὶ λιμὸς, κ ϖο-
λιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων ϖίπτοντα τεῖχη, τί ἂν
ἀλλ' ἢ θεοῦ μᾶλλον μᾶλλον ἐκείνους, βοήθεια δ' ἡμετέρα.
τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν
θείαν συμμαχίαν ϖροδιδόναι, ϖεῖς ἡμᾶς οὐκ ἂν ἔπ.
πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, ἰουδαίοις μὲν οἷς ϖολλῶν ἀεὶ χύπο
οὐ φέρει τὸ λειπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ὑμᾶς δὲ μη-
κέτι τῦτο ϖάσχειν θανάτου καταφρονεῖν, κ ϖολλάκις εἰς
μέσους ἡμᾶς ἐκῤῥῆξαι, οὐκ ἐλπὶδι τῦ κρατήσαι, ἀλλὰ
F δι' φιλῶν ἐπιδεῖξιν ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τοὺς γῆς ὅλης
δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ
νικᾶν ὄνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς ϖολεμίους ϖροβάλ-
λεσθαι. ϖεῖ μᾶλλον δ' ϖ λιμὸν κατ' αὐτ, & τὴν τύχην ἀ-
ρωγοὺς καθεζομένους, μ τούτων ὅπλων κ ταῦτα δ' ὅλ-
ου τῦ ϖολέμου, τὸ ϖᾶν καταρθῶσαι δυναμένους. ἀνα-
βάντες γοῦν ὅθεν τὴν ἀντωνίαν, ἕξομεν τὴν ϖόλιν. & γὰρ
ἂν γένηταί τις ἔπ ϖρὸς τοὺς ἔνδον ἄσπερ οὐκ οἴομαι μά-
χη, τόγε κ κορυφοῦσθαι δεῖ), καὶ ϖ ἀναπνοαῖς ὅπλισθῆναι
τῆς πολεμίων, ταχέως τῷ ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. κ
ἴσως, τὸ μὲν ὑμᾶς ἀρ' τῷ ἐν πολέμῳ τελευτῷ,
κ τὴν ὅπ τοῖς ἀσεβεστάτοις ϖεσοῦσιν ἀθανασίαν ϖᾶ-

λείπω. ἰωᾶσαφάτῳ δ' ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι, τὸν κατ' εἰρηνίαν ἐν νόσου θάνατον, οἷς μ τὸ σώματ, κ ἡ

καὶ ἡ ψυχὴ πάρω καταχείνη τὸς γὰρ ἀγαθοὺς ἄνδρων. ὅπου τὰς μὲν ἐν μάχαις σὺν ἔρρω τῷ σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶ, ἄστροις ἵλεως ἐγκαθιδρύσαι μένες δὲ ἀγαθοὶ, καὶ ἥρωας ἀμείνους, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐπιφανίζουσι. τὰς δὲ ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασι συνδιακείσας, καὶ τὰ μάλιστα καταλίσθων ἢ μιασμάτων ὥστε καθαρὰς, τὴν ἐπίγνοσ ἀφανίζῃ, καὶ λήθη βαθεῖα δέχῃ λαμβάνουσα τὸ ἄμα τῷ ζῆν, καὶ τὸ σωμάτων. ἔπη δὲ μείμνησ ἀδιαφθόρου. εἰ δὲ κάκλωσαι μὲν αἰθρόπους αἰσχρὰ τελευτὴ, κρεῖττον δὲ ἐς αὐτὸ νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς ἂν ἀχθυνὲς μὴ δίδοναι τὰ χρεῖα, ὃ τις χρεὼν ὀφείλω μοι· καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἂ δυναμένων σωθῆναι τῷ ὅπλων πεπτώκοσιν διέξελθον. εἰσὶ δὲ σώζεσθαι τοῖς αἱρίζομένοις, καὶ ἐν τῷ σφαλερωτάτῳ. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν δ' ἐπιβαῖνον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν δ' ἀναλυθὲν. ὑμεῖς δὲ πλείους παρασκευάσασθε τὴν ἔφοδον, ἀλλήλοις ῥέπειν καὶ βοηθεῖν χρεών. ἐν δὲ τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ἀθρόημα, ταχέως κλάσαι τὰ ῥεύματα. καὶ τάχα μὲν ὑμῖν ἀναμάχεσθαι τὸ κατορθωμένῳ χρήσθαι, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν ἀφεῖσαι. καὶ τὸ εἰκὸς, λαθεῖν δὲ καὶ διασαμένους, ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποστῆναι ἐπὶ κακὸν ὀλίγοι φθάσαι. τὸ δὲ καταρξάμενον, καὶ κωλύσειν ἂν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, ἐν τῷ ὀκνηρὸν εἶναι. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἀρξῇ τὸν νῦν ὁμοίων, μανθάνειν δὲ ἀκολουθήσῃ καὶ τοῖς πρώτοις τὰ ἀρίστεια.

Cap. 2. Τοιαῦτα τοῦ τίτου διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἴδῃ τὸν κίνδυνον τὸ μέγεθος. τὸν δ' ἐν τῇ ἀπείρᾳ τραπόμενον τινὸς τέχνημα, γλῶς ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι πρῶτον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὑπὸ γε τὸ σωματικὸν ἕξεως ἢ δίκαιον ἦν τραπόντων ἰδεῖν μέλας μὲν γὰρ ἦν τὸ χρόα, ἰσχνὸς, τὸ σῶμα πεπλασμένος· ἀλλ' ἐφάνη τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λιπαρὸν σῶμα, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς στενότερον. πρῶτος γοῦν ἀναστὰς, ὅπλα δίδωμι καῖσαρ, ἔφη, προθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ δύναμις μὲν μου τῇ τε ἰσχύι καὶ τῇ γνώμῃ, τὴν σὴν ἀκολουθοῦσα τύχην. εἰ δὲ ἐμεσοπόλει τῆς ὑπηβολῆς, ἴδοι με, μὴ πᾶσαν τὰ παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κείσθαι τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τὴν μὲν ἀριστερᾷ χεῖρα τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς προβαλόμενος, τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξίφος ἀπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα περὶ ὥραν τὴν ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δὲ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑπτὰ μόνοι ζηλωταὶ τὴν ἀνδρείας ἡρώϊμοι. προῆγε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίᾳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, κατιόντα ἐπ' αὐτοὺς, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀτειρέσι ἔβαλλον, καὶ πέτραις ὀξυτόμοις καὶ τεχνίλοις, ἃ ἐν τῷ μὲν σώματι ἔπαιον ἐνίοις. ὁ δὲ σαβῖνος ἀπαντᾷ τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχανόμενος ὑπὸ τῆς βιαίου, οὐ πρότερον ἐπίσχε τὴν ὁρμὴν ἢ γλυφθῆναι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ ξίφασθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τὸν τε δύναμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ ἀθρόημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐφάπτησαν. εἶθα δὲ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὸν ὄντα τοῖς ἀρίστοις τὸν τύχην, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ ἀθρόα τῶν κατορθωμάτων. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι ἐκφεύξεται τὴν ὑπηβολὴν ἀσφαλῆ, καὶ πᾶσας πρὸς πύργους,

quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus ablolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manésque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabésque consumpserit: & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut seruari nequeant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vósque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestráque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabũtur. si verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licèt si quis eum antè vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua capiti prætendens, strictóque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat; sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis apperetent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licèt obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostésque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, sempérq; præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidè hic vir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis

cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

CAP. II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò excitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinquè, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerẽt prœliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontẽ vrgebant, nullúmq; inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorũ peritiã vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidẽ simul omnes excidij

A ὀργὴν ἐπ' αὐτὸ μᾶλλον ἢ φόβῳ κατέπεσον. διασπασθέντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι οὐ κατεδύοντες μόνον τὰ αὐτῶν πεπτωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ κλιναμένος, καὶ τῷ περικαλύμματι κύκλῳ τὸ σῶμα περιλαβών, τοὺς μὲν πρώτους ἠμύνατο, οὐ πολλοὺς τοῦ πλησιάσαντος ἔβλαψεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βελῶν, παρῆκε τὴν δεξιάν, καὶ τέλος περὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δι' ἀνδρίαν τύχῃ, πεσὼν δ' ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἀναλόγως. τοῦ δ' ἄλλων, τοὺς μὲν ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συνθλίψαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δὲ ὀκτὼ βαυμάτιαι κατασύροντες, ἀπεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ἕβδομῃ παρὰ μῆνα μηνὸς ἐπράχθη.

Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν περιοίκων τινὲς ὑπὸ τοῖς Κεφ. ς.
B τοῖχοις φυλάκων εἴκοσι συνεβόησαν, περὶ καλοῦντα μὲν τὸν τῆς πέμπτης τάγματος σημαφόρον, καὶ δύο τινὰς τοῦ ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα· κατὰ δὲ ὥραν τῆς νυκτὸς ἑνάτην, περιβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ δεῖ τοῦ ἱερατείου, ὑπὸ δ' αὐτοῦ βαυθάξαντες δὲ τοὺς πρώτους τοῦ φρουροῦ κοιμωμένους, κρατοῦσι δ' τείχους, κατὰ σαλπιγκτὴν σημαίνειν ἐκέλευσαν πρὸς ὃ τοῦ μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις αἰφνίδιος ἦν ἔφυλ, φρὴν τινὰ τὸ πλῆθος ὑπολαβεῖν τοῦ ὑπερβεβηκότων. ὅτε δὲ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τῷ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων
D παρεῖχε. καίσαρ δὲ τὸ σημεῖον κατακούσας, ἐξοπλίζει τήν τε δύναμιν δεῖ τάχους, καὶ μετὰ τοῦ ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς ὁπλίτους ἔχων. κατεφθάνουσιν δ' Ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κατοὶ δεῖ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ὧν ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τοῦ ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ δεξιᾶς ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στάσιασταὶ τοῦ ταγμάτων, τῷ τε Ἰωάννου, καὶ τῷ Σίμωνος, ἦρχον αὐτοὺς, οὐδεμίαν οὔτε ἰσχύος οὔτε προθυμίας ἐλλείποντες ἐμβολῆς. πάσης γὰρ ἀλύσεως
E ὑπολάβεσθαι, τὸ ῥωμαίους παριλθεῖν εἰς τὸ ἅγιον· ὁ δὲ καίπερ, τῷ κρατοῦν ἀρχῆς. συῤῥήγνυται δ' ἐκεῖ τὰς εἰσόδους, μάχη καρτερὰ, τοῦ μὲν, καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν ἐκβιαζομένων, τοῦ δ' Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς διὰ τῶν αἰτωνίας. καὶ τὰ βέλη μὲν ὧν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα ἀσαφέσιν δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ ἐκεῖ τῶν συμβολῶν, ἄφετον δὲ ὑποτρέπεσθαι ἑκάστοις μάχοντο. πεφυρμένων μὲν τοῦ αὐδρῶν καὶ ἐκεῖ τῶν στοιχείων ἀπλαγμένων, τῆς δὲ βίας ἀσημάντου προσπαίουσης δεῖ τὸ μέγεθος. φόνῳ τε δὲ ἐκατέρωθεν πολὺς, καὶ τοῦ πεσόντων τά τε σώματα καὶ τὰς στασιάσεις πατοῦντες, ἔθεσαν οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ὑφ' ὑποτρέπεσθαι βεῖσθαι ῥᾴων ὁ πόλεμος, ὧν ἐπέλυσις μὲν ἦν τοῦ πλειόνων πεπτώτων, οἰμωγαὶ δὲ τοῦ ζωπυρούντων. οὔτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀπόμενοι ῥοπῇ καὶ μεταπλώσει, μεμιγμένοι ἐμένοντο τῇ ὧν τάξεως. τοῖς δ' ὄμισθεν γινομένοις, ἡ τὸ ὑπὲκεν ἢ πλείστῳ ἀπέλιπε παρεῖναι, οὐκ οὔσης ἀναφυγῆς. οἱ δὲ κατ' αὐτοὺς διαζόμενοι, τοῖς ὀφείλεσι παρ' ἀμφοῖν, ἐδέδητο μάχη μεσαίχμιον κατέλιπον. πλείονες δὲ τῶν τοῦ Ἰουδαίων τοῖς ὄμοις τοῦ ῥωμαίων ἐπεστείλαν, κατ' ὀλίγον καὶ διάπαν ἤδη τῆς ὧν τάξεως, ἀπὸ δὲ ἑβδόμης νυκτὸς ἄχρι, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, ἐκ δ' ἀλύσεως

κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρος τῆς δυνάμεως, οὔπω γὰρ ἐπανεβεβήκεσαν τὰ τείχη, καὶ ἐκείνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν καὶ αὐτονίας ὑπολαμβάνοντες, ὅτι τῷ παρόντι ἐδόκει.

A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsētia, Antoniam obtinere.

Κεφ. ζ. Ἰουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ὑπὸ τῆς βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ἐν ἐμοὶ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρροπα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς εὐδοκιμήσαντα πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεισπίπτει δὴ πάντῃ κατὰ τὴν αὐτονίαν, διεσπασμένα, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ξίφεσι μόνος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας ἐδίωξε δὲ τὸ πλῆθος ἀθρόως, οὔτε τινὰ ἰσχὺν, οὔτε τὸ τόλμαν αἰθροπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν σπειραμνημόνων ἄλλοτε ἄλλη διέτρεχεν, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἔτερον καίσαρι θαυμασιώτερον, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις παρέστη φεικωδέστερον. ἐδιώκετο δὲ ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εὐμαρείας, ὡς ἀνωχυρον ἐξαρυγεῖν θυμὸν ὄντα. καὶ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου ξέχων, ὑπολισθαίνει πεσὼν δὲ ὕπτιος μετὰ μικροῦ τῆς πανοπλίας ἦχου, τοὺς φεύγοντας διατρέφει. καὶ τῷ μὲν ὑπὸ τῆς αὐτονίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ σφῶν τε αὐτῶν ἐνθουσιώντων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι σφίσι τε τοῖς ἀθρόοις, καὶ τοῖς ξύλοις, καὶ τῇ ῥοπῇ τοῦ σώματος πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῷ θυρεῷ διήμυνε, δόξειε δ' ἄν. πολλάκις δὲ ἀναστῆναι σπεύσας, ὑπὸ τε πλήθους τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κεφαλῇ δὲ ὅμως, σὺν πολλῷ τῷ ξίφει πολλοὺς. οὐδὲ γὰρ ἀπρόθυμος ταχέως, ταῖς τε κεφαλῇ καὶ τῷ θώρακι περιφερομένῳ, πάντα τὰ κωλύοντα σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπῆ ὁμῶν αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ ἀνδρὸς περισπασθέντος τολμήσαντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα ἀνδρὸς οὕτως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῇ βοηθείᾳ ἐθέλοντα, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ ἀνδραγαθήσας, καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγους ἀπλῆγας καταλιπών, μόλις ὑποσφάττεται, μέγιστον οὐ μόνον ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ μόνοις τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ἔθεντο, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν αὐτονίαν. ἠγωνίσαντο δὲ ὀξὺ αὐτῷ ὑπομείνασι, καὶ ταύτῃ τῇ μάχῃ, ἀλέξαι μέν τις καὶ γυφθαίῳ τὸ ἰωαίνου τάγμα τ'. ἐν δὲ τῷ αὖθις σίμωνα, μαλαχίαν τε, καὶ ὁ τὸ μέρτωνος ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰάκωβος, τῷ ἰδουμαίων ἡγεμόνι, τῷ δὲ ζηλωτῷ ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰακώβου, σίμων τε καὶ ἰούδας.

A Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

I Vlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare B cōspexit (propter Titum autem apud Antoniā stabat) subitò prosiliit, iámque Iudęos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: táque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verū & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab C homine vitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis ctustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndíque feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. D nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septerat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidē intercludebat auE xilium ferre cupiētem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine F Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Κεφ. η. Τίτος δὲ τοῖς μὲν σφῶν αὐτῷ στρατιώταις, καταπάτειν παρεσκεύαζε τοὺς θεμελίους τῆς αὐτονίας, καὶ τῇ δυνάμει πᾶσι ῥᾳδίαν τὴν ἔφοδον ἐξεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον καλεσάμενος, ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, πανήμου δὲ ὢν ἐπὶ ἀκμῇ δεκάτῃ, τὸν ἐνδιαλεχθησόμενον καλούμενον, αἰδοῖον ὑπὸ εἰσαγγελοπόνου τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ δῆμον ὅτι τούτῳ δεινὸς ἀθυμεῖν. λέγειν ἦ τοῦ ἰωαίνη, πάλιν ἐκέλευσεν αὖ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τὸ μάχεσθαι, προθύμως μὲν ὅσον βούλεται πολεμεῖν ἔξεστι,

G Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, cáq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

Cap. IIII. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

dum modò non vnà secum & ciuitas interiret simul & templum : sanctum tamen locum violare desineret , néve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet,sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur , sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit , & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignēque depellerent iam templo contiguum,Deóque vota redderent consueta.His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem cōuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato,postremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione , sanè verò,inquit Iosephus,eam puram Deo conseruasti,inuiolatáque sancta mansēre:nec in eum cuius speras auxilium,quicquam impium deliquisti : sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis : Deum verò, quem perpetua religione priuaueris,belli auxilio speras futurum ? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra , Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac deflcat ciuitatem ? cùm alieni quidem , hostésque impietatem tuam corrigant.tu verò Iudæus & inter leges educatus,illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioānes etiam pœnitere malorum,non est turpe in rebus extremis,bonúmque tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est , Iechonias rex Iudæorum : qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus,sponte ciuitate priusquam caperetur excessit , & cum cognatione sua voluntariam captiuitatem sustinuit , ne hæc sancta hostibus proderet,Deíque domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur : eúmq; memoria trāsmissa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & si periculum præsto sit:ego autem veniā quoq; tibi à Romanis spondeo , dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis ista promittam : spectaríque oporteat, quis sit author & vnde cōsilium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere,vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas,mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor , qui hæc aduersus fata suadeo , Deíque sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum propheratum , & responsum impendens miserrimæ ciuitati ? Iam tunc enim eius excidium prædixêre , cùm quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm,sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert,tótque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequēte,vox eius singultib. interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem,admirati sūt.Ioannes autē eiúsque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκαι ἦν συναπολέσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν αὐτῷ. μισέπω μὴν τοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τὸν θεὸν πλημμελεῖν. σαρῶναι δ' αὐτῷ τὰς ὑπολοίπους ἑορτὰς θυσίας ἐκτελεῖν, δι' ὧν ἂν ὑπολίπῃ Ἰουδαίων. καὶ ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ ἰωάνῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, ἐν ἐπηκόῳ τοῦτο, τάτε τῶν καίσαρος διήγγελεν ἐβεβαίζων. καὶ πολλὰ μεσοπιτνούσης φεισαμένου τοῦ παρθένου, καὶ διασκεδάσαι τὸν ναὸν ἤμελλον ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς τῶν ἐναγισμοὺς ὑποδιδόντος τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα τὸν δῆμον ὧδε λιτὰ κατήφεια, καὶ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῷ ἰωσήπῳ, καὶ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ αὖ ποτε δείσειν ἄλωσιν θεοῦ γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀπεκρᾶτο. ταῦτ' ἴσως καθαρὸν τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὸν, ἀμίαντον δὲ μὴ εἶναι τὸ ἅγιον. εἰς ὃν δὲ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδὲν ἠσέβησας· τὰς δὲ ἐθίμους θυσίας δέχεται καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ σοῦ τὰς ἀφέλητας τὴν καθ' ἡμέραν ζοφιῶ ἀσεβέστατε, τὸν νικήσοντα πολέμιον. αὐτὸν δὲ, ὃν ἀγωνίᾳ θρησκείας ἐστέρησας θεόν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις τὰς ἀμέτρους ἀναπείθης; οἳ μέχρι νῦν κινδυνεύουσι τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διαφθειρομένας θυσίας, ὑποδιδόασι τῷ θεῷ βιάζοντες. τίς οὐκ ἂν σπουδάσειεν, καὶ καταλοφύσαιτο τῆς ὧδε δίξου μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἰ γὰρ ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τοῦ σοῦ ἀσεβοῦς ἐπανορθοῦν. σὺ δ' Ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐνθρεφείς, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς χάριν χαλεπώτερος. ἀλλά τοι ἰωάνῃ καὶ μετανοοῦσι μὲν ἐκ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ἐκ ἐσχάτου, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τοῦ πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων ἰεχονίας ὃς πόλεμον στρατοῦσιν τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη φρὶν ἁλῶναι τὴν πόλεως, καὶ μετ' γλυκεῖς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον, ἵνα μὴ ὧδε δωνται ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ φειδῶν φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἅπαντων Ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπερθνητοῖς ὧδε δίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ ἰωάνη ὑπόδειγμα, καὶ προσηκόντως. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τοῖς ὑπὸ ῥωμαίων συλληφθεῖσιν ἐγγυῶμαι. μέμνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν ὧδε, καὶ Ἰουδαίῳ ὢν ἐπαγγέλλομαι, μὴ χρήσιμον εἶναι, τὸν ῥ συμβουλεύοντα, καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώ ποτε γλυκὺν ζῆν οὕτως αἰχμαλώτοις, ἵνα παύσωμαι τῶν ἡμετέρων πατρίων ὑπολείποντα. πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός γε καὶ χαλεπώτερον, ὃς αὐτικρὺς εἰμὶ ῥιφθήσομαι τὸ ὧδε, καὶ τοῖς ὑπὸ θεοῦ βιάζομαι καταπεύστοις σώζειν. τίς οὐκ οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὑπερρέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐσεσῶτα; τότε γὰρ ἄλωσιν αὐτὰς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλον τὶς ἄρξῃ φόνου. τῶν ἡμετέρων δὲ πεπραγμάτων, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν δὲ πᾶν πεπλήρωται. θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μοι ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τοῦτον μιασμάτων ῥύσασθαι τὴν πόλιν, ἁρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ καὶ δακρύων, λυγμῷ τοῦ φωνὴν αἰσχύνη. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὑπεσκέαντο τὸ πάθος, καὶ τὴν προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ ὧδε τὸν ἰωάνην πλεῖον παρωξύνατο μᾶλλον ὑπὸ τοὺς ῥωμαίους ὑπεθυμοῦτες ἱκεσίας ῥύεσθαι ἐκόντος.

Τὸν γὰ

Κεφ. θ. Τῶν γε μὴν ἀγχιστα, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν καὶ χώραν εἶχον ἑδραν, ἀπώλλυτο μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἳ καιρὸν φυλακῆς τῆς ἀδείας ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, ἓξ μὲν Ἰσμαήλου τοῦ καθ' ὑπάτους ἐν κυρήνῃ, καὶ τέτταρος Ματθίου παῖς ἕλαθρα μὴ τῶν παρὸς ἀπολλάντων, ὃν ὁ τοῦ γειτόνα σίμων ἀπέκτανε, σὺν ἕξ υἱοῖς ὡς προεῖπον. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμεταβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γνώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ τῷ χριστιανὸν ἔχειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφνας πόας ἐκεῖ σφαλεροὺ μᾶλλον διατρίβοντας καὶ ἐκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ χρόνῳ δοὺς τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν δὴ εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρησαν ἀσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὐτοῖς, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς δι' ὑποψίαν τοῦ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, ἄλλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς διαβρήσοντες τῷ φόβῳ ἕλαθρα ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ ὡς καὶ πρότερον αὐτοῖς τὸ παρόν ῥᾳγμα, ἐπηρέθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτομολῶν.

Κεφ. ι. Τῶν δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ὑπὸ τὴν γόφνας τῖτος, ἐκύκλου μετὰ τῶν ἰωσήπου παρόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι πρόθυμα, πλεῖστοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐφοίτων. μινόμιοι δ' ἀθρόοι καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὑπὲρ τοὺς ῥωμαίους δέεσθαι τῆς πόλεως, καὶ τῶν πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μή, τῶν ἱερῶν πάντων ὑπεκθεῖναι, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πλημμύσαι ῥωμαίους μὴ μεγίστης αἰτίας καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον αἰτιφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις αἰτιπεκερχότες, ὅτι τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀχυρώσεις καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, φρουριόπεδα πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμοῖς ἔτι τοῖς χεῖρας ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ προὔκοπτον εἰς τοσοῦτον βδελυρίας, ὥς τε λυθῆναι εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἡμέρας ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, ταύτῃ δὴ βδελυρωμένων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβουμένους εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε σεβασμίῳ οὐκ ἔστιν ὅς τις οὐ μετὰ τιμῆς εἰς τὸν ναὸν ἀφικόμενος, καὶ προσκυνήσει, τοὺς τε λῃστὰς ἤυχετο, πρὶν αἰκίσου πάθους μεταγνόντας. τίνες δ' ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξωτερικὸς τοὺς πρὸ τοῦ ἰωαννῆν λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν ἄφατον τοῦτον προὐβάλεσθε τῷ ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ γένος ὑπερβαίνειν προηγόρευσεν; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἀν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί νυν νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν ἐμιάνατε, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε μιάσματι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἶδα, μαρτύρομαι δὲ καὶ σφαπαὼθ ἐμὸν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post
B interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceperit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione
C discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorũ, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, &
D ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent: Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula &
E balistas & saxorum dispositas tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit, eorum qui
F non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nõne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset,
G vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, ꝙ non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hísque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cùm præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant: cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis, quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illúmque diem sibi quisque promotionis initiũ fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam: quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnãdũ intermina-

A αὐαλκάζω μαίνῃ; κἂν ἀλλάξητ' ὁ θρασὺς τὴν τάξιν τὸν τόπον, οὔτε προσβήσεταί τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὕτε ἐνυβρίσῃ. τηρήσω γ' τὸν ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα τ' ἰωσήπου διαλεγομένου τοῖς ἐκ τῆς πανηγύρεως, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατὰ δειλίαν γινομένας τὰς θρασυκλήσεις ἐδέχοντο, ὑπερηφάνευν. τίτος δ' ὡς ὕτε οἰκτον ἑαυτῷ τοὺς ἄνδρας, οὔτε φειδὼ τινὰ τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἑώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

B ΠΑσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐκ οἷόν τε ἦν μὴ χωρουμένῳ τῷ τόπῳ. ἑξήκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους θωρακίτας, πέντε δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα κερεάλιον, ἐπιτίθησι προσέταξε ταῖς φυλακαῖς περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐπάγειν. αὐτὸς δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα.

C πλέον γὰρ αὐτὸν αὐτοῦ ἔφασαν ἐπὶ τῆς ἀντωνίας καθιζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβαὶς προκινδυνεύσειν. πάντας γὰρ ὁρᾶν τοὺς καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πρὸς θεὸς ὁ καίσαρ, δι' ἃ τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπεμίμνησκεν εἰπών, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀριστείας αὐτὸς, καὶ μήτε τὴν ἀγαθῶν τισὶ ἀμίσειαν, μήτε τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμωρήτως ἐλεύθῃ, ῥᾳδίαν δ' αὐτὸς πᾶς καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὁ καὶ τὴν

D κολάζειν, καὶ τὰ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅτε τὴν πρώτην ἔπεμπεν καθ' ἣν ὥραν καὶ προεῖπεν, προεληλυθὼς δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ἦν τῆς ἀντωνίας, ἐπαφεθέντες τὸ μέλλον.

Οἱ μὲν οὖν περιφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον Κεφ. β. κοιμωμένους ὡς ἔλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσαντες μετὰ κραυγῆς διώκουσι συνεπλέκοντο. πρὸς δὲ τὴν ἐκκοιτεύουσαν βοὴν ἔδραμον οἱ λοιποὶ καὶ ἦχος ἐξέθορεν. πρῶτοι μὲν δὴ φρόντων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι

E προσιόντας· οἱ δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ σφετέρῳ τάξαντο, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τὴν μὲν γὰρ ἀλλοβοῦς διάγνωσιν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν δ' ὁμοιότητα, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως, οὐ μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὐ δὲ οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸν προσιόντα πλήττειν ἐᾶν ἔκειτο. ῥωμαίους μὲν ἓν συναπτικέτας, καὶ κατὰ συντάξεις προσπεσόντας, ἧττον ἐλανθάνε ἀγνοια. καὶ γὰρ ἂν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τ' συνθήματος ἐνῆν

F καὶ ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκιδαννύμενοι, καὶ τὰς τε προσβολὰς, καὶ τὰς ὑποχωρήσεις ἐπίδηλοι ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίας παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. ὑποτρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διὰ σκότους, ὡς ὄπισθεν ῥωμαῖον ἐξ ἐναντίας. πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐξώθησαν, ἕως ἡμέρας γλυκαινούσης, ὁ φῶς τὸ λοιπὸν ἐμάχοντο διεκρίνετο. καὶ κατὰ φάλαγγα διαστάντες, τοῖς τε βέλεσιν ἐπάλλοντες ἐχρῶντο, καὶ ταῖς ἀμιλλίαις. οὐδὲ ἔτερος ἦν οὔτ' ἔκον οὔτ' ἐκπόδιον. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος τέλος, κατ' ἄνδρα, καὶ κατὰ συντάξεις ἠγωνίζοντο ἀλλήλοις, ἕκαστος ἐκείνῃ αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἀρξειν ὑπολαμβάνων, εἰ γλαφυρὸς ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐβεβήδει τὰς ψυχὰς, ὅτε καὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τοῦ ἱεροῦ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφειτὸς, καὶ

G τοῖς μὲν θρασυνόν, τοῖς δὲ μαστιγῶν καὶ ἀπειλοῦν

ειν

ρων ἀπειλαῖς. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖστον, σταδίαιαν A
ἢ τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ ἢ, καὶ ταχέως αὐτὰς ῥοπὰς. οὐδὲ ἑτέροις γὰρ ἦν φυγῆς, οὔτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἦτο ἐκ τῆς Ἀντωνίας ὁ θόρυβος ἦν. θαρρεῖν τοῖς ὑπερέχουσι, καὶ ἑστάναι εἰ φεύγοιεν. ἦν δ' ὥσπερ ἐν πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ οὔτε τίτον, οὔτε τοὺς ἄλλους αὐτῶν ἐλάνθανεν τῶν καθ' ἑκάστην μάχην. τὸ δὲ πέμπτον ἀρξάμενοι ἐκ νυκτὸς ἐνάτης ὥρας, ἀφ' ἧς ἐπῆλθον οἱ ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' οὗ περ ἤρξαντο τόπου ἐκ συμβολῆς, καθ' ἑτέροις βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τὴν νίκην μεσην ἐν αἰχμαλώτῳ τῇ φυγατάξῃ καταλιπόντες. Ῥωμαίων μὲν ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τοῦ Σίμωνα Ἰούδας ὁ τῆς Μάρτωνος, καὶ Σίμων ὁ τῆς Ἰωσίου. τοῦ δὲ Ἰδουμαίων Ἰάκωβος καὶ Σίμων, καθ' ἑκάτερον ἦν παῖς, σῶσα δὲ ὁ Ἰάκωβος. τοῦ δὲ μετὰ Ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ Ἀλέξας. τοῦ δὲ Ζηλωτῶν, Σίμων υἱὸς Ἰαείρου.

Κεφ. ιγ. ΕΝ τούτῳ δὲ ἡ λοιπὴ τῶν Ῥωμαίων δύναμις, ἡμέρας ἐπὶ τὰ κατερειπωμένα τοὺς τῆς Ἀντωνίας θεμελίους, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατείαν ὁδὸν διέτειναντο, πλησιάσαντες δὲ τῷ ἑρκίῳ τῷ βορείῳ τὰ τείχισματα, κατέρχετο χωμάτων. τὸ μὲν ἀπέκρυπτε τῆς τοῦ ἔσω ἱεροῦ γωνίας, ἥτις ἦν κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ κατὰ τὸν βόρειον ἐξέφαινε, καὶ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν κατὰ τὸν ἀνατολικὸν στοὰν, τὴν ἔξωθεν ἱεροῦ. τὸ δὲ ἕτερον, ἐξ ἀντικρὺ τοῦ βορείου. ἀφύλακτος μὲν τοῦ πολλοῦ καμάτου καὶ παλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τὸν ὕλιν ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντι. σπανιοῦτο δὲ ἐν ὅπῃ κατ' ἐπιβουλὰς αὐτοῖ, δι' ἀφειδουσίαν τῶν κρατούντων ὄντες ἀδιάφθορι. καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας, ῥᾳδίως τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφ. ιδ. ΤΩΝ γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε ἐξέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ μὲν κομιδῆς χρόνον, ἀνέσεσαν ἐφιέντες τοὺς ἵππους ἀποχαλινωθέντες, ὃς οἱ ἰουδαῖοι καὶ σίφος σκεπτόμενοι ἥρπαζον. καὶ τοῦτο συνεχῶς γινόμενον, νομίσας καίσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειαν τῆς φρουρᾶς πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρία χαίροντας τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω ἀκριβεστέρους τοὺς λοιποὺς ἐπὶ φυλακὴν τῶν ἱππείων ἐπιστρέψαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὸν ἐπὶ θανάτῳ τῶν ἀπολεσάντων στρατιώτην σίαν, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπέρησε τοὺς ἵππους. οὐκέτι γὰρ εἴων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἦσαν τὰς χεῖρας ἐξέκοπτον. οἱ μὲν οὖν ἐπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα ἐπῆγεσαν.

Κεφ. ιε. ΜΕτὰ ἡμέρας ἡμέραν αὐτῶν τὴν ἀπόδον, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαὶ τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες τὰς καὶ τὸ ἐλαφὸν ὄρος, ῥωμαίων φυλακῆς ἐπιπόνου, ἐφ' ἑσπέρας ἀπὸ τοῦ ἡμέρας, οἰόμενοι ῥᾳδίως μὲν ἀδοκήτων, ἐπέσθαι ἐς διεκπεσεῖν ἤδη τὸ σώματος ἔντονοι ῥᾳδίως διεκπεσεῖν. ἐφεστηκότες δὲ τοῦ ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐπὶ τὴν πλησίον φρουρίαν συνδραμόντες, ἔρρωτο ἂν καὶ ἀκοπίαν τὸ ἐφιστάμενοι βιαζομένους. ἡνωμένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἀλλὰ τὸ πολλὰ παρ' ἑκατέρων ἡνιῶντο ἐφ' ἑκάτερα, ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἀπειρίᾳ τὸ πολεμεῖν ἠρωμένων. ἰουδαίων δὲ ἀφειδίᾳ τῆς ὁρμῆς, καὶ

tionibus incitaret. Quominus autem plerunque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: erâtque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniêre certa fuga cessissent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotéque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum existent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæôn montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos proloquutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

A τοῖς δημοτικοῖς ἀκαταχύτοις. ἐστρατήγει δὲ τῆς μὲν αἰδὼς, τῆς δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἀρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, καὶ κεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ διασάιμωμεν ῥῆξαι τὸ τεῖχος. καὶ τῆς ὑπὸ σπείρης τὸν ἱππέων πεδάνιον τοὔνομα, ξεπομφέων ἤδη τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατὰ φάραγγος συνωθουμένων, ῥᾴδιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων νεανίαν, εὐβαρῆ τὰ ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον δραξάμενος ἐκ τοῦ σφυροῦ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ἔχοντος ἐπέκλινε τοῦ ἵππου. τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τὸ δεξιὸς τὸν τόνον, καὶ τῷ λοιπῷ σώματος, ἐπὶ δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν δὴ ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἤνεγκε φέρων καὶ σταθεὶς τὰ αἰχμάλωτον. τοῦτος δὲ τὸν μὲν λαβόντα δ' ἀνδρείως θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα δ' ὡς τὸ τεῖχος ὀλιγῳρήσεως κολάσας κελεύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς ὡς τὸ ἱερὸν ἐγκειμάχαις ἦν, καὶ τὰ

B C χώματα κατεπήγνυ.

Ἐν ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι δὲ συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' Κεφ. ὀλίγον κορυφούμενοι δὲ πολέμῳ, καὶ τῷ παρ' ὑποπτεύοντες, καθάπερ σηπομένῳ σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προειλημμένα μέλη, φθάνοντες δὲ εἰς τὸ πρόσω νομίζειν. ἦν γὰρ βορέιος, καὶ κατὰ δύσιν σφᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τῷ αἰτωνίᾳ ἐμφράσαντες, ἔπειτα ἀπέῤῥηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τὰς ἰδίας χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἄγια. μετὰ δ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνὸς, τῷ πλησίον σφᾶς ἑστῶτι Ῥωμαίοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προσκόψαντος τοῦ πυρὸς, ἐπικόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τῷ ὀχθῷ, μήτε καθάπαξ ἐξισταμένοι τοῦ ἔργου, καὶ τὸ πρὸς τὴν αἰτωνίαν συνάφεις αὐτῶν διαρρῆγνυντες. διὸ καὶ παρὼν κωλύειν ἐπεπροθύμησαν. εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὸ νομίζειν εὐμήκεις αὐτῶν, σφίσι χρησίμους. τοῦ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, οὐ διλίπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ἦν καὶ μέσος ἐκθέοντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

D E F

Κεφ. ϛ.

Τῶν Ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, αἴρ ποτε σῶμα βραχὺ, καὶ τῷ ὄψει διάπτυφος, ἦθος τὸ ἔνεκα, καὶ τῆς ἄλλων ἀσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν κατὰ τὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωάννου μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑπερηφάνως ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τῆς δὲ ταύτῃ ὀλιγωρουμένου, οἱ πολλοὶ μᾶλλον ὑπερηφάνουν. ὅσον δ' οἱ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, πλεῖστόν γε μέντοι πάθος καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσυμβίωτος, θανάτῳ τι μὴ συμπλακῆναι, τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τῶν σωτηρίαν, τάτ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε ὀλιγωρεῖσθαι πρὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν ἐμέγα, καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ ἡττᾶσθαι σφαλερὸν, οὐκ ἀσφαλείας, ἀλλὰ θερσύτητος ἔδει. μᾶλλον δ' ὑπερβολὴ θρασύτητος, καὶ τῶν Ἰουδαίου πολλὰ καταπαρθενευόντων αὐτοῖς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἐν ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τῆς Ῥωμαίων ὑπερφανοῦς, πρόδηλος τὴν ὄνομα τῆς ἐπ' ἄλλης ἱππείων βλακεύσαντος αὐτοῦ τά τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθάδες εἶναι δοκεῖν, καὶ θρασὺ τῆς βραχύτητα τοῦ σώματος

αὐτὸ ἀσυμπλοκώς ἐπαρθῆναι, θρασυνθῆναι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα θρασεῖαν συμβαλεῖν, θρασυνθῆναι δ' ὑπὸ τῆς τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸ ὁ Ἰωνάθης ὑποσφάττει θρασυνόμενον, ἔπειτα ὀπίσω τῆς νεκροῦ, τότε ξίφος ἡμαλγμένον αἴσης,

καὶ π

καὶ τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν, ἐπηλάλαξέ τε τῇ σπαθῇ πολλὰ, καὶ πρὸς τὴν πυρὰν κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίοις ὑπεκωφώσων, ἕως αὐτὸν ἀπροσκόπτως καὶ ματαίζοντα, ὁρίσας τις ἑκατοντάρχης τοξεύσας, βέλει βάλλει. πρὸς ὃ τῶν τε ἰουδαίων καὶ τῶν ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξηρθη διάφορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐπὶ τῷ ἀλγηδόνι ὑπὸ τὸ σῶμα τοῦ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ἀποφήνας ἐπὶ πολέμῳ τέλει ὑπὸ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμεσιν.

Κεφ. ιη. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στασιασταὶ φανερῶς τοὺς ἐπὶ σῶσαι τοὺς ὑπὸ τῷ χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τῇ πρόσθεν μηνὸς ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι, δόλον ἐπεβούλευον τοιόνδε. τὸ ἐπὶ ἑσπέρᾳ στοὰ τοῦ μεταξὺ τῷ δυτῶν, καὶ τὸ ὑπ' αὐτῇ ὀροφῆς, ὕλης ἀναπλήσαν αὖης, πρὸς ᾗ ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσης, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δὴθεν ὑπεχώρουν. πρὸς ὃ τῶν ἐπὶ ἀσπίδων πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅτε τε τῇ στοᾷ ἐπήδων πρόθυμοι κλίμακας. οἱ δὲ σωφρονέστεροι ἄλογον ζοφὴν τῷ ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν τοι τῷ ἀναπηδησάντων ἡ στοά, καὶ ἐν τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρᾶσιν αὐτῇ. αἰθομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τῇ φλογὸς, τοῖς τε ἔξω τῆς κινδύνου ῥωμαίοις ἐκπληξις ἐπῆλθε δεινὴ, καὶ τοὺς προσχεθέντας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ὑπὲρ σωτηρίας εἰς τοὺς ὀφιτέρους καταπηδῶντες, ἔκλαυτο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τῶν φλόγα σιδήρῳ. φθείρεται δ' οὖν ὅμως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅτι πλεῖστον ἐκφερόμενον. καίσαρα γὰρ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκαι ὠδυρμένας ἀναβοήσεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσῆει τῷ ἀνδρὶ, καὶ μηδενὸς φειδομένου δυναμένῳ, τὸ γοερὸν ὠδυμένον τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ἐπὶ ἤ τις ἠφίει τὴν ψυχὴν ὀδυρώμενον. βοᾶν τε ἐδ αὐτοῖς καὶ φειδῶν, καὶ ζῆς φεὶ αὐτὸν ἐκ τῷ ἐνόντων ἐπαμυνεῖν ὠδακάλαν, δῆλος ἦν. τὰς δ' φωνὰς ἕκαστος, καὶ τῷ δίκαιον, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρον ἐπαίνου, δύθυμος ἀπέθνησκεν. οἶοι γὰρ ἦσαν τὸν τοῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῶν πυρὸς ἐσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῷ ἰουδαίων φειδόντες ὑπολυ μὲν αὐτοχον ἐλαφρωσόμενοι. τέλος πάντες ἔπεσον.

Κεφ. ιθ. Καὶ τελευταῖον τῆς αὐτῷ νεανίας, ὀνόματι λόγγος, ὅλον διακοσμήσας τὸ πάθος, καὶ καὶ ἀνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῷ ἀπολωλότων, ἄρις φανείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως αἰδεῖν ἀξιοῦντες, κατεβόων πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἀξίᾳ παρεκάλουν. ὁ δὲ ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταλιπεῖν τὸ ὀφίτερον κλέος, καὶ τὸ ῥωμαίων στρατιᾷ. τούτῳ πειθεῖς, καὶ ὁμοθυμαδὸν φανερὸν ἑκατέρους τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν αἱμαρεῖ τῷ δι' τοῦ πυρὸς φειδομένων, ἀρτίως τοῖς πανουργίᾳ ὁμοιούμενος. προσκαλισάμενος γάρ τινα τῷ στρατιῷ λούκιον, ᾧ συνεκτιμῶν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπειν τῷ ἐμαυτοῦ κτημάτων, εἰ προσελθὼν μὲ δίξαιο. ὃ δὲ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτῷ κατενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δὲ δίξάμενος

que cruentum gladium coruscabat: armisque cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: cóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quàm velox vltio sequeretur ostendit.

CAP. VI. Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodã.

Editiosi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, syluis aridis, itémque sulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verùm porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique subitò flamma Romanos & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. statim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere posset incendiũ, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiúsque voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasêre. obsessi autem à Iudæis, cùm diu saucij restitissent, postremò vniuersi cecidêre. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria, qui periêre, omniũ tamẽ fortissimus demonstratus. Quẽ Iudæi quidẽ, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebãt, ad se descẽdere promissã fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suã Romanámque militiã dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit, sublatóq; altius gladio, vt ab vtrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorũ autẽ quos ignis obsederat, Artorius quidã, calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurrisset, ipse quidem, qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppressus, constratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namque domos ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrè gratiã, parciùs ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt.

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filiũ coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanem habitãtium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis. cũ alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cũ cæteris obſidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidũ comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebãt. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea q; ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementiùs irritabat: cùm neque iratus, neq; miſerans eã quiſquam vellet interficere. Sed victũ quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, faméſque viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ δ' ἔαρος τῷ λιθοστρώτῳ περισταχθεὶς, ὧδε ἔληξε μανίᾳ θυμός. ἔτι τὸ παίδων περὶς κρεῶν μὴ ῥωμαίοις ἐνεπόησεν ἀθυμίαν, περὶς ἢ τὸ μέλλον ὅμως, καθ' ὁδίας φυλακὴν ποιούμενοις, καὶ περὶς ταῖς ἰουδαίων ἁπάλαις ὠφελήσεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῷ τόπων, καὶ τὸ ἦθος τ αὐθρώπων ἐβλάπτοντο κατὰ πάντα ἢ ἡσυχῇ μέχρι τ ἰωάννε πύρλε, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ περὶς σίμωνα πολέμῳ κατεσκάσεν, ὑφ' ταῖς ἐξαγούσαις ὑφ' ἕνα τὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπὸ διαφθαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις τοῖς αἰαβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ ῥωμαῖοι τ βόρειον σοὰ ἐνέπρησαν μέχρι τ αἰαβηνικῆς ἄλσεως, ὧν ἡ σωζαπτουσα γωνία τ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑφῳδόμητο, παρὸ καὶ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

Κεφ. π.

ΤΩν δ' ὑπὸ τ λιμοῦ φθειρομένων καὶ τ πόλιν, ἄπειρον μὲν ἐπῆλθε τὸ πλῆθος ἀδιήγητα δ συμβαίνε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἴ που ζοφῶδες φανείη σιτία, πόλεμος ἦν, καὶ δεῖ χρεῶν ἐχώρουν οἱ φίλτατοι περὶς ἀλλήλους, ἁρπαζοῦσι τὰ παλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τῶς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκοπιάζοντας οἱ λῃσταὶ διῃρώτων, μή τις ὑπὸ κόλποις ἔχοι ζοφερὸν, σκοπὸν οἷς τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας πεζεύοντες, ὥσπερ λυσσάοντες κυσὶν ἐφ' ἅλλοντο, καὶ παρεφέροντο, τ τε θύρας ἐσφόδρα μοι μεθυόντων ζόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦλθ' ἡ αἰάκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαροτάτοις τῷ ἀλόγων ζώων περίοφορα, συλλέγοντες ἐδίδον ὑπέρογα. ζωσῆρα γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῷ θυρεῶν ἀποδιέροντες ἐμασῶντο. ζοφὰ δ' ἦν καὶ χόρτου πᾶσι παλαιοῦ σπαράγματα τοῖς δ' ἵνας εἶναι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν πεντάρων.

Κεφ. κ.

ΚΑὶ τί δεῖ τλῶ ἐπ' ἀψύχοις αἰκίαις τῷ λιμοῦ λέγειν; εἰμὶ γὰρ αὐτῷ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἰσόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ δι' ἃ μὲν δόξαιμι τερπνὰ δίεσθαι τοῖς αὐτῶν αὐθεντόποις, κεῖν παρέλιπον τλῶ συμφορὰν ἰδίαν, εἰ μὴ τῷ κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχαῖς κατατεθνήκυῖ τῇ παρεῖσι χάριν καθυφέλμῳ τὸν λόγον, οὗ πόνον τὰ ἔργα. γυνὴ τις τῷ ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κατοικούντων, μαρία τοὔνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἴκῳ ὑσσώπου, δεῖ γένει καὶ πλούτῳ διάσημος, μετὰ τῶν λοιπῶν πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τλῶ μὲν ἄλλων κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς περαίας αἰασμὰ σπουδασταὶ μετήνεγκαν εἰς τλῶ πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τῷ κειμηλίων, κἂν ὅτι ζοφὸς διάνοιθεν, καθ' ἡμέρας ἐκπηδῶντες ἥρπαζον οἱ διαρυφέρες. δεινὴ δὲ τὸ γυναῖον ἀγανάκτησις εἰσῆει, καὶ πολλάκις λοιδορεῖσα, καὶ καταφερομένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἁρπλῶ ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐλεῶν αὐτλῶ αἴρει· καὶ τὸ μὴ δύρειν τι σπάνιον ἄλλως ἐνόπτα, πανταχόθεν δ' ἄπορον λῶ ἦδη καὶ τὸ δύρειν, ὁ λιμὸς δὲ δῃ παλάγχνων καὶ μυελῶν ἀνέχώρει.

καὶ τῷ

καὶ τῶ λιμῶ μᾶλλον ἐξήκμαιον οἱ θυμοί, σύμβουλον λαβόντα τὸν ὀργὴν μὴ τὴς ἀνάγκης, δηλῶ τὸν φύσιν ἐχάρη, καὶ τὸ τέκνον· ἐμὸν δ' αὐτῆ πᾶς ὑπομένεις, ὃν ἁρπασαμένη βρέφος ἔτι ὂν ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίων δουλεία, κἂν ζήσωμεν ἐπ' αὐτούς. φθάνει δ' ἡ δουλεία ὁ λιμός, οἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκοῦ μοι βορά, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐχθροῖς, καὶ τοῦ βίου μύθος, ἁμφοῖν ἡλείπτην τ' ἀναιδῶν συμφορᾶς. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα κλείσασα τὸ τέκνον, ἔπειτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατέφαγε, τὸ δὲ λοιπὸν καταλύψασα ἐφύλαττεν. οἱ δ' ἄνδρες δ' οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τ' ἀναμίτου κύησις ἀπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξει τὸ φαγεῖν ἑτοίμη, δηλοφάξειν αὐτή δ' ἄνδρες. ἡ δὲ καλὸν μὲν αὐτοῖς εἶπε σῶσα καλὸν τετηρηκέναι τὰ λείψανα τέκνου δικαίλυψε. τοὺς δ' ἄνδρες φεῖκε καὶ φρενᾶς ἔκστασις ἦρε, καὶ φόβος τὸ ὄψιν ἐπτοήσατο. ἡ δὲ, ἐμὸν ἔφη τοῦδε τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς θυσίαις καὶ τοῖς ἐμοὶ θρέμμασι μὴ χρήσεσθε θυσίαις, ἐγὼ μὲν ἦμαρ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν ξιφήρεις ἐξῆσαν φοβοῦντες εἰς τοῦτο δῆλοι, καὶ μόλις ταύτης τῆς μητρὸς παραχωρήσαντες. αἰσθάνεται δ' ἅπασα ἡ πόλις, καὶ φόβος ἀμφότερον ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς περ αὐτῷ καινοτομηθὲν ἔφερεν. ἀπῆλθε δὲ τῆς λιμοκτόνου ταύτης τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῆς φθασάσης, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δὲ καὶ Ῥωμαίοις διηγέλθη τὸ πάθος. τῆς δ' οἱ μὲν οἰκτείρων, οἱ δ' ἐφθονοῦν, τοῖς δὲ πολλοῖς εἰς μίσος τῶ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καῖσαρ δ' ἀπολογεῖτο καὶ θεοῖς τούτου τῆς θεᾶς, φάσκων θεὸς μὲν αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀστονομίαν προτείνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῆς τετολμημένων. τοῖς δ' αἰτοῦσι μὲν ὁμονοίας σίτων, αὐτὰ δ' εἰρήνης πόλεμον, θεοῦ κόρου δὲ καὶ δ' θλευίας, λιμὸν ἀφθονωτάτους; ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρξαμένους καίειν τὸ σωτηριώτατον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς δεῖ καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸ τῆς πανοφαγίας μύσος, αὐτῆ τῆς παρίδος πῦρ ὅμαπι, καὶ οὐ καταλείψειν δηλῶ τῆς οἰκουμένης ἥλιος καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες οὕτω ξίφονται θεοπίστου μὲν τοι θεοῦ μητέρων πατρώαις τοῖς τοιούτοις τροφαῖς, εἰ καὶ μετὰ πολιορκίαν πᾶσιν μέμφουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει καὶ τοῖς ὑπάγεσθαι τῆς αἱρήσεσθαι· οὐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα θεοπεπτωδότας ἐφ' οἷς οἴκοις δεῖ μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Κεφ. κβ. ΗΔη δὲ τῆς δύο παγκάκιστον ἀνατετραμμένου τὰ χώματα λαοῦ μιλιὸς ἐγένετο, θεοσάγην ἐκέλευσε τοῖς κριοῖς κατὰ τὸν ἑκατέρων ἐξέδραν, τῶ ἔσωθεν ἱεροῦ. θεὸς δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀδιαλείπτως σφροτάτη πασῶν ἐλίπολις τάπουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν ἐλύετο. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῆς ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῆς λίθων ἐῶ ἀμείνων. τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπερῆρτο ἕτεροι τοῖς θεμελίοις, καὶ πολλὰ παλαιπορήσαντες, τοῖς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν· εἰσήγετο δ' ὑπὸ τῆς εὐθυτέρου καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τοῦ ὑπὸ τῆς ἐργάτου, καὶ τῆς

A Plus verò quàm fames iracundia ſuccendebat. Igitur vi animi de neceſſitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miſerum te, ait infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud Romanos etiam ſi vixeris, ſeruiturus es: fames autem præuenit ſeruitutem: his verò ſeditioſi ſæuiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum:
B Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet, minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit atque dementia, viſúque ipſo diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum. come-
C dite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc ſolum timidi, víxque hoc cibi matri ceſsêre. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem
D quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priuſquam id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas. eorúmque alij non credebant alij miſerabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eiſque liberam propoſuiſſet omnium obliuionem, quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditio-
E nem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opulentia famem optaſſe: & qui propriis manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta deberi: qui nec poſt eiuſmodi clades arma de-
F ponerent. Simul hæc dicens, deſperationē hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam pertuliſſent, quibus antequam paterentur, mutare ſententiam ſperabant.

OCtauo autem die menſis Auguſti, cùm duæ legiones aggeres perfeciſſent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iuſſit: cùm quibus ante ſex, qui firmiſſimus erat aries, parietē ſine intermiſſione pulſando, nihil omnino profeciſſet. Verùm & huius & cæterorum magnitudinē ſtructura lapidum ſuperabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta ſuffodiebant: multúmque fatigati, ēxteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ ſuſtinebātur. támq; diu manſêre, donec inſtrumētorū & CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabãt. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque nõ parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderãt interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hęc autẽ ad eum profugi veniũt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérq; proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintę legionis prępositio, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templũ reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

ἢ τῷ μοχλῶν ὀπτῷ χρήσασθαι ἀπαγόντες, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ δ' ἰουδαῖοι κωλῦσαι μὲν οὐκ ἐφθασαν, αἰσθόμενοι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν αὐτομολοῦντας εἰς τοὐπίσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπερπαίζοντας αὐτῶν ἐφόνευον. πολλοὺς γ' τ κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν φθάσαι τοῖς θυρεοῖς παῖσαι τ ῥομφαίας ἔφθανον. ἐνίας δ' ἐμπύρους ὁπλίτῃ κλίμακας, ἐκβαλλόντες αὐτῶν κατέσφον. ἰῷ δ' οὐκ ὀλίγος, ἢ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' αὐτίκα πάντες τὰς σημαίας ἐκ τῶν ἐπολέμουν, δεινὸν ἡγούμενοι, καὶ πρὸς αἰχμαλώτου τούτων τιὸν ἁρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῷ σημαιῶν οἱ ἰουδαῖοι κρατῆσαι, καὶ τοὺς ἀναβαίνοντας διαφθείρουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῷ ἐπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῷ μὲν οὖν ῥωμαίων ἄφοβος οὐδεὶς ἀπέθανε. τῷ δ' στασιαστῶν, οἱ κ τὰς πρώτας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως κ πάντ', κ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τῷ τυράννου σίμωνος. ὁ δὲ πᾶς ὡς ἑώρα τ ὅλη τοῖς ἀλλοφύλοις ἱεροῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς σταπώταις γιγνόμενον καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

Ἐν δ τούτῳ πρὸς αὐτ αὐτομολοῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ' ἀμμαοῦς τῷ σίμωνος δορυφόρων ὠφονικώτατος, κ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συλλαμβάνουσι γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ μὲν κατ' ἀρχὰς ἰουδαίων ἀπεχώρουν. πᾶσι δ' κ τὸ πανοῦργημα προὐβάλλετο τῷ αἰδοῖ, καὶ τὸν ἄλλην πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτεῖναι ἑκατέρους. ὑπ' αἰδοῦς δ' ἔχθρας λέγων αὐτοῖς, ὡς οὐ προαιρέσεως παρεῖναι, κ σωτηρίας ἐκ ἀξίους τοὺς φλεγομένης ἤδη δ' αὐτοὺς τ ταχίστης ἐξαλλοιοῦσθαι. σκεπτ δ' ὅμως τ θυμοῦ ἡ πίστις, ἀφῆσε τοὺς ἄνδρας, ὡ μὲν οὐ πολλοὺς, ὡ δὲ ἐκ ἴσης μοίρας κατέλασε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δ τ πύλας οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, κ προσπεπόνθει ὁ ἄργυρος διαδίδου ταχέως εἰς τ ξυλείας τὰς φλογίας, σπάνιον ἀθρόως ἐκφερόμενον τῷ σοὶ ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μ τ σωμάτων παροῦσαι αἱ ψυχαὶ, κ ὀλίγ τ κατάπληξιν, ἀμυνεῖν μὲν ἢ σβεννύειν ὁρμῆσαι οὐδείς· αὐτὸς δ' ἑστὼς ἀφειώρων· οὐ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς ἓν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη κ τῷ ναοῦ καιομένου, τοὺς θυμοὺς ὅλῃ ῥωμαίους ἔθηγον. ἐκείνῳ μὲν οὖν τλὶ ἡμέραν, καὶ τ ὑπολοιπὸν νυκτὸς, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κ μέρος γ' οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

Τῇ δ' ὑστέρᾳ, πᾶσι μέρη τῶν δυνάμεως σθεν. κφ. δ'. νύσι τὸ κ ἐπὶ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δ' μερισέαν τῷ ταγμάτων ἔξοδον καλύσας, αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. κ συνελθόντων ἐξ τ κορυφαιοτάτων, πλείω τε ἀλιξ αἴσθοιτο τῶ πάντων τῷ στρατιωμάτων ἐπάρχοντος, κ θᾶσσ τε κεφαλὴν τὸ πίμπτον ἄγοντος τάγμα, κ λαρκίου λεπίδου τὸ δέκατον, κ πάνυ φρονιμείου τὸ πανυκαιδέκατον. πρὸς οἷς φέντιον ἰοῦλιτόριος, στρατοπεδάρχης τῷ ὑπ' ἀλιξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ μάρκος αἰτώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μ τούτοις ἐπιζότατοι καὶ χιλιάρχοι ἀθροισθέντων, βουλὴ πρῶτ τὸ ναοῦ προσυπέθη. τοῖς μὲν οὖν δόκει χρῆσθαι τῷ τῷ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τῶ ναοῦ μένοντος, ἐφ' οὗ οἱ πανταχόθεν συλλέγονται. τισὶ δὲ παρῆνουν, εἰ μὴ καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῷ τὰ ὅπλα θεῖν σώζεσθαι· εἰ δὲ

οἱ δὲ πολέμιοι, βλαβάντας καταφλέγει. φεύγειν γὰρ, ὑπὲρ ναὸν ἔφη. καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῷ ἀναγκαζόντων ἀσφάλειαν, ἐκ αὐτῶν. ὁ δὲ Τίτος οὐδ' αὐ βλαβάντας ἐπ' αὐτῷ πολεμεῖν Ἰουδαίοις φησὶν, οὐ τῷ αἰδοῖ ἀμύνεσθαι τὰ ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. Ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὸ βλάβιμον, ὥσπερ καὶ νόσον τὴν ἡγεμονίας αὐτῷ μιμίσεως. Ταῦτα μὲν οὖν ἔδοξε τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμενέστερον ἐν τῇ παρατάξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῷ αὐτοῦ βλαπτικοῖς, ὁδοποιῶν ἕνεκα τῷ ἐρείπιων προσστάξιν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκείνην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν, κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς.

Κεφ. κε. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ αἰσθαρσήσαντες ἐπικαθίσαι ἔμελλον τοῖς ἀπὸ τῆς βορείου πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. οἱ δὲ δευτέραν ὥραν. οἱ γὰρ περὶ τὸν Ἰδίλιον ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολήν. ἔφεξε δὲ μέσοι τοῖς Ἰουδαίοις καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τὸ ἴσον οὐκ ὄντι πολὺ συμμιγνοῦσι, πλήθει τε τῶν ἐπιφερόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας δὲ τὴν τάξεως τὴν ῥοπὴν καὶ σφᾶς, καθιέρα γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτωνίας, ἐπήνυτο μὴ τὴν βλάπτειν ἐπαίων. Ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἐφοδον οὐκ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τὴν φευγόντων πεσόντων, ἐξέπεσαν οἱ πολλοί. Ὑποχωρεῖσι μὲν τοῖς Ῥωμαίοις βλαπτόμενοι, προσκείμενοι. μεταβαλλομένων δ' αὖ φεύγειν πάλιν, ἕως τὴν πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν, οἱ μὲν βιαζόντες, εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφ. κς. Τίτος δ' ἀναχώρησιν εἰς τὴν αὐτωνίαν διεγνωκὼς τὴν ὑστεραίαν ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τὰς δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν φθεῖραι κατασχεῖν. τῇ δὲ ὥρᾳ κατεψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆλθε δ' ἡ ἑβδόμην χρόνων φθορὰς, ἡμέρα δεκάτη Λώου μηνὸς κατ' ἐκεῖ καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν τῷ Βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες τῷ οἰκείων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τοῦ Τίτου, πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπίστανται, καὶ τῷ τῶν ναοῦ φρουρῶν γίνεται συμβολὴ, πρὸς τοὺς ὑπερνικῶντας τὸ πῦρ τῶν ἔνδον ἱερῶν. οἱ ζεσταμένοι τοὺς Ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. οὔθ' δὲ τῷ στρατῷ τὶς, οὔτε φόβημα φειδοῦς, οὔτε δὲ τηλικούτῳ δίσας ἐγχειρήματι, δ' αἰμυλίῳ ὁρμῇ τινὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, ἀδακουφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ. εἰσπέμπει θυείδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς πρὸ τὸν ναὸν οἴκους ἐστὸν ἱερὸν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. αἰσθομένης δὲ τῆς φλογὸς, Ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τοῦ πάθους ἄξια, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνέθεον, οὔτε τοῦ ζῆν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε τεταμένοι τὴν ἰσχὺν, διὸ καὶ φυλακικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχόμενον. δραμὼν δὲ τις ἀγγέλλει Τίτῳ, κἀκεῖνος ἔτυχε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς ἔκαστα ἀκηκοὼς, ἔθει πρὸς τὸν ναὸν ἐρρωμένως τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ πᾶσα τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δὲ ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septique scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie manè cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nã cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hinc Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

Cap. 5. Quædam de templum incensum est inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabãt: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperãdum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmq; curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellique impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: pleroſque autem prædarum spes incitabat, suspicãtes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignèm iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cęsare discedebant, & stantes extrà succendere nemo prohibebat. Templũ quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quãuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Età prima quidem structione templi, quã Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως καὶ κινημένης, ὁ μὲν ἐν χερσὶ τῇ τε βοῇ καὶ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ ἀφιστάναι. ἔτι δ' ἐκείνου τὴν ἀκοὴν, μείζονι κεκαυγῇ τὰς ἀκοὰς ἑκατέρων κατεφλεγμένοις, καὶ τὰ νεύματα τῶν χειρῶν οὐ προσιέντων, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ ἐφέροντο μόνῳ. τῶν δὲ παλαιόντων εἰσιόντων οὔτε ἐφεστῶτες, εἴτε ἀπειλὴ καὶ τὰς ὁρμὰς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἰσοπαγὴς, καὶ ἐφ' ταῖς εἰσόδοις συνωθούμενοι. πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρείποις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἃ πέπονθεν συμφορᾶς ἐκείνοις ἐχώρουν. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γενόμενοι, τῷ μὲν τοῦ καίσαρος ἐπαγγέλματι προσεπειρῶντο μηδὲν κατακούειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐπισείειν παρεκελεύοντο. τῷ δὲ στασιαστῶν, ἀμυναία μὲν ἤδη τοῦ βοηθεῖν φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ φυγή. τὸ δὲ πλέον δῆμου, λαὸς ἀθυμίᾳ καὶ ἀοπλίᾳ, ὅπου καταληφθείη τοῖς ἀπαντῶσι πίπτων. καὶ ἦν μὲν τὸ βωμοῦ πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τῆς τοῦ βωμοῦ βάθρων, ἅμα τὸ ἔρρει πολύ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. χείσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνδυσιώντων τῶν στρατιωτῶν κατισχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπικρατεῖ, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἰσῆλθεν, ἐθαύμασε τὸν ναοῦ τὸ ἄγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς φήμης ἀπὸ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω δὲ κάμπου, καὶ τῆς φήμης τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης οὐδαμόθεν ὅσα, τοὺς μὲν τὸν ναὸν οἴκους ἐμμενούσης τομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δ' ἐλπίσας, σπεύδᾳ, καὶ αὐτός τε φθάνειν τοὺς στρατιώτας ἐπιφέρει τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ λιθεργὸν ἑκατοντάρχην τῷ θεῖ αὐτὸν λοιφόρον ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν εἴργειν. τῷ δὲ καὶ τὸν θεὸς ἐπίστασθαι αἰδῶ, καὶ τὸν ὑπὲρ τοὺς φόβον, σώζειν οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ θεὸς ἰουδαίοις μίσος, καὶ πολεμικὴ τῆς ὁρμῆς ἀβεβαίωτον. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγε αἰφνιδίας ἐλπὶς, δόξαι τὰ ἔνδοθεν, ὡς τὰ ἔξω πάντα χρυσοῦ πεπληρῶσθαι. φθάνει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρελθόντων, ἐκπηδήσαντος τοῦ καίσαρος θεὸς ἐποχεῖν τὸ στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τοὺς στρεφίας ἐμβαλὼν τῆς πύλης ἐκ πόρρω, ὧν ἀπίνης τ' ἔνδοθεν ἐκφαινούσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοῖς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφίστατο ἐκκαίειν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως ἄκοντος καίσαρος ἐμπιπρᾶται.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἱστοροφυσάμενος, ἔργων ὧν ἐν ὅλῳ καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τὸ σῶμα καὶ μεγέθους, ἔτι τε καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς ἐπὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστην λάβοι παραμυθίαν τλῆ εἰμαρμένου ἀφύκτου οὔσης, ὥσπερ ἀμψύχοις, οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσειε δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς ἐπεισόδου τλῆ ἀκριβείαν. καὶ μὲν δὴ χρεὼ, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν τετήρησε τλῆ αὐτλῆ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ δὴ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ἣν κατεβάλλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς ναῦ ἀναιρέσεως, ἦν γίγνεται ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, ἐπῶν δὲ, μῆνες ἑπτὰ, καὶ ἡμέραι πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

Κεφ. ιζ.

Ἀπὸ δ'

ὑπὸ τῆ πρώτερον, ἐπὶ δὲ δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος ὑποποιήσατο Ἀγγαῖος, ἕως μέχρι τοῦ τότε συμπαντὸς ἀλώσεως, ἑξακοσταετηρίδα ἕως ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραις πεντήκοντα πέντε.

A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinque.

Κεφ. κη. Καιομένου δὲ τοῦ νεὼ τὰ μὲν προσαπτόντων ἁρπαγὴ, φόνος δὲ τῆ καταλαμβανομένων μυρίος· οὔτε ἡλικίας ἐλεος, οὔτε ἱερωσύνης ὄνος· ἀλλὰ καὶ παῖδα, καὶ γέροντες, καὶ βιβλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνηρεθοντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῆει πολεμος ἀμοῦ τοὺς τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους. συνήχει δὲ ἡ φλὸξ ὅπη πλεῖον σκεφερομένη τοῖς τῆ παπτόντων στεναγμοῖς. καὶ ὄρη μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἔρεπον, πᾶσαν ἄν τις εἶδεν καίεσθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὄφελος οὐδ' ἰσχὺς ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φόβερώτερον. ἦν τε γὰρ ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἅμα συμφερομένων, καὶ τῆ στασιαστῶν πρὸς καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, τῶν ὑπολειφθέντος αὖ λαοῦ, τε τῆ μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ὄρεσι τε λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῆ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ νεὼ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἀνέτειναν. συνήχει δ' ἥτε πρεσία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὁρμήν. ἦν δὲ τὸ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γε ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἔδοξε φλέγεσθαι, πανταθεν τῶ πυρὸς καταλάμποντα. δακρυλέστερον δὲ τὸ αἷμα τὸ πυρὸς ἦν, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. οὐδαμοῦ γὰρ ἦν ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωρῶν ἐπιβαίνοντες οἱ φεύγοντας σωμάτων ὅπη τοὺς διωκομένους ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, καὶ καὶ εἰσω εἰς τὴν πόλιν. τὸ δημοτικοῦ δὲ τὸ λειφθὲν, ὅπη τὴν ἔξω σοὰ κατέφυγε.

Cvm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætatæ fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabãtur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbẽtium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentíſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nã collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flamma plenũ videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit; populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cũ nihil proficerent, igníſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeũdo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicã) omnes Iudæorũ congeſtæ diuitiæ, quòd opulẽtiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticũ, extra templũ quò cõfugerãt ex populo mulierculæ, itéque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominũ millia.

Κεφ. κθ. Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὰ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῆ νεοῦ τοὺς τε ὀβελοὺς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀναστάντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. ἐπεὶ δ' ὡς οὔτ' ἤνυόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἐπερρήγνυτο, ὅπη τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκτὼ πήχεων τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γεμὲν τῶν ὁπωσοῦν ἀξιολόγων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ δυσκαρτερῆσαι πρὸς τὴν μὴ τῆ ἄλλων τύχην, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῆ ναῶ συγκατεφλέγησαν, Μήϊρος τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ ἰώσηπος Δαλαίου. ῥωμαῖοι δὲ, μάταιον τὴν ὅπη τοῖς πέριξ φειδὼ κρίναντες, τὸ νεοῦ φλεγομένου, πάντα συνεπίπρασαν, τότε λείψανα τῆ σοᾶ, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῶν μὲν ἐπὶ τῆ ἀνατολικῶν, τὰς δὲ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ἰουδαίων σεσωρευμένος πλοῦτος, αἰσκυασμένων ἐκεῖ τῆ οἴκων τῆ δ' ἀπόρων. ἦκον δὲ καὶ ὅπη τὴν λοιπὴν σοᾶ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφύγη δ' ἐπ' αὐτὴν ὑπὸ τῆ δήμου γυναῖα καὶ παῖδια, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

Mmmm 2

Sed priuſquam de his Cæſar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum ſe ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipſa corrumperet: ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus quidam pſeudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus aſcendere ſigna ſalutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc ſubornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui ſupra timorem & cuſtodiam fierent, ſpes retineret. Citò autem in aduerſis homini perſuadetur. Quòd ſi etiam malorum inſtantium liberationem polliceatur qui fallit, neceſſariò, qui ea patitur, ſpei totus efficitur.

Cap. XII. De prodigiis excidiũ Heroſolymæ præcedentibus & præſagiis.

DEnique miſerabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram ſolitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: ſed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei diſſimulauêre: modò cùm ſupra ciuitatem ſidus ſtetit ſimile gladio, & per annum perſeuerauit, comeres modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem feſtum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis menſis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulſit, vt clariſſimus dies putaretur: & hoc vſque ad mediam permanſit horam: quod imperitis quidem bonum augurium eſſe videbatur: ſacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, ſtatim diiudicatum eſt. Eodémque feſto die etiam bos cùm ad hoſtiam duceretur, agnum in medio fani pepetit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm eſſet ænea atque grauiſſima, & ſub veſperam vix à viginti viris clauderetur, ferréſque ferro vinctis obſeraretur, peſſulóſque altos haberet in ſaxeum limen demiſſos, vno perpetuo lapide fabricatum, viſa eſt noctis hora ſexta ſponte pareſcere. His autem curriculo per cuſtodes templi magiſtratui nunciatis, aſcendit ille, vixque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem ſignum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuiſſe dicebant. Prudentiores verò templi tutamen ſponte ſua diſſolutum iri cogitabant: & hoſtium donum eſſe, portas aperiri: ſolitudinémque illo oſtento ſignari inter ſe pronunciabant. Poſt dies autem feſtos diebus paucis, viceſimoprimo die menſis Maij viſio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortaſſe quod dicturus ſum haberetur, niſi qui viderunt ſupereſſent, & clades dignæ præſagiis ſecutæ fuiſſent. namque ante ſolis occaſum viſi ſunt per inane ferri curſus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfuſæ. Feſto autem die, quem Pentecoſten vocant, nocte ſacerdotes intimum templum more ſuo ad diuinas res ecelebrandas ingreſſi, primum quidem motum quendamque ſtrepitum ſenſerunt,

A ὥρᾳ δὲ κρίσεως κεῖναι τὸ θεῖον αὐτῶν ἀπαλλάσσειν τοὺς ἡγεμόνας, φεύγοντας τοὺς ἄνδρας οἱ στρατιῶται, τὴν ἰσχὺν ὑφάπτουσι, καὶ συνεῖδεν τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐν τῇ φλογὶ δέχεσθαι λῃστάς, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ θεμιστεύεσθαι δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς.

Κεφ. λ. Τοιοῦτος μὲν ἀπωλείας, φλυάρου θεοφήτης τῆς κατάσης, καὶ ταῦτα κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ὑπὸ τῆς πόλεως· ὡς ὁ θεὸς δηλ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύῃ, δὴ-

B ξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι σοφοὶ τῆν τυράννων τότε πρὸς τὸ δῆμον θεσφῶν, θεσμοῦντες μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν καταγέλαστον, ὡς ἂν τῶν αὐτομολοῦν, καὶ τοῖς ἐπαίνοις δίους καὶ φυλακῆς μᾶλλον ἀφορίους, ἐλπὶς δ' ἀκρατὴς φειδῆς δὲ ταχέως ἀθεράπευτος τὸ συμφορᾶς. ὅταν δὲ δὴ καὶ τῶν κατεχόντων δ' ἀνάγκη ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποχάρη, τοῦ δ' ὁ πάσχων ὅλως γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸ γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι

C τοῦ θεοῦ, πανικοῦτα παρίπτειθον. τοῖς δὲ σαφέσι, καὶ προσημαίνουσι τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, οὔτε προσεῖχον, οὔτε ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφ. λα. Τοῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία ἔοικὸς, καὶ ἐπιστὰς ἐπ' ἐσιαυτὴ κομήτης. τότε δὲ πρὶν ἢ πρὸς τῆς ἅπτεσθαι πολέμου κινήματος ἀθροίζομένῳ τῷ λαῷ πρὸς

D τὸν πόλεμον τὴν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὲ ἰὼν Ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νύκτα ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς ἀπέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν ὑπὲρ λαμπρὰν λαμπρεῖν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῆς ἔκβασιν ἐκτὸν δίκαιος ἐκρίθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε πρὸς τὸν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ

E ἱερῷ μέσῳ. τῆ δ' ἀνατολικὴ πύλη τῆ ἐσωτέρου, χαλκῆ μὲν ὕσα ἡ σταρωτάτη, κλῄομένη δὲ δὶς μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπιρρωσθέσι σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἔχουσι βαθυτάτους, εἰς τὸν ἐνδὸν ὄντα λίθου καταπεμένους. ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην, αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. φραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἤγγελον τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνῳ ἀναβαὶ, μόλις αὐτὴν ἔχυσε

F κλεῖσαι. καὶ τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις καλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοίξαι γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δ', συμβάλλειν ἀπεδύοντες τὸ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνόουν, καὶ πολλοῖς δὴ ἔφασαν ἀναγκαῖαν τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ὕστερον οὐ πολλαῖς μία καὶ εἰκὰς ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. παράδοξα δ' ἂν ἐδόξειν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τῶν θεασαμένων ἰσόρροπα, καὶ τὰ ἑπακολουθήσαντα πάθη τῆ σημείων ἦν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πᾶσιν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγες σύνταλοι, διέτρεχον τὴν νεφῶν, καὶ κυκλούμενα τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς εἰσελθόντες εἰς τὸ σηκὸν ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κίνησιν αἰσθάνεσθαι φασιν καὶ κτύπου,

μεθ' δὲ

μὴ ἢ ταῦτα ἐκ φωνῆς ἀθεόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνανίου τὴν ἰδιώτην ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ δι' ἡσυχίας ἐούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐπεὶ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ὀξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μὲν ἡμέρας, καὶ νύκτωρ, καὶ πᾶσιν τοῖς συνοικοῦσιν ἀδεκάστως. τῶν δ' ὀπισθίων τινὲς δημοσίᾳ ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄθεσπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι πληγαῖς. ὁ δ' ἐφ' ἑαυτῷ φθεγξάμενος, ὥτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παρόντας, εἰ καὶ πρότερον φωναὶ δοὰν διετέλει, νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ὅτι τῶν ὑδε ῥωμαίοις ἐπάρχων, οὗτος μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγὴν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τῷ δ' ἀλβίνῳ διερομένῳ τὸς, ὅστις γὰρ ἦν ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ ὅτι ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδὲ ὁπωσοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δ' ὅλον τῆς πόλεως θρῆνον εἶχεν, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίας ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τ' μέχρι τοῦ πολέμου χρόνου, οὔτε προσῆλθέ τινι τῶν πολιτῶν, οὔθ' ὁρᾶσθαι λαλοῦν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ ἐξ ἔθους μονολετικὸς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, οὔτε τοῖς τροφῆς μεταδιδοῦσι δι' ὀλίγα. μία δὲ πρὸς πάντας ἦν, ἡ συνθροοῦσα κλαυθμὸν ὑπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει, καὶ τέτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μηδὲν πάντες εἶδον, οὔτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, οὔτε ἐκαμνε, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κλαυθμοὺς ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. προεῖπον γὰρ δὴ τὰ τείχους, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ ὀλοφυρόμενος ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ δὴ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῶν πετροβόλου φανεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, παραχρῆμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἐπὶ τοὺς κλαυθμοὺς ἐκείνους, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τοῖς ἐννοεῖν δυνηθεῖσι, τὸν μὲν θεὸν αὐθρώποις κηδόμενον, καὶ παντοίως προνοούμενα τῆς σφετέρας χάριτα σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' αὐτοῖς καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ὀλλυμένους. ὅπου γε ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τὴν καθαίρεσιν τῶν αὐτοχείρων ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν χήρηται τετράγωνον. τὸ δ' ἐπάρατον αὐτοῖς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν ταῖς ἱεραῖς βύβλοις ἐνκείμενος, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὸν κρίσιν. ἦν δ' ἄμα τὸν περὶ οὐσιανασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ὑπὸ δεικνύντος ὅτι ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις· οἱ δὲ περὶ τὰ σημεῖα,

A postea verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad festum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam &
B templum: Vox in maritos nouos nouásque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multísque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos
C ictus respondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non priùs autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum
D Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus est cuiquam, cùm in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maximè autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem,
E & quinque menses continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc si quis reputet, profectò in-
F ueniet, Deum quidem hominibus consulere modisque omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum,
G itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorũ finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multíque sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

CAP. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi daram, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titum perducti, vt ſalutem ſibi cõcederet orabant. Ille autẽ veniæ quidem tẽpus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autẽ ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſuppliciũ iubet. Sed tyranni cum ſocijs, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioãnem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporũ? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

A ἃ μὲν ἔτεινεν πρὸς ἀσφάλειαν, ἃ δ' ἐξέπλησσεν, μέχρις ὅτε ἀλώσῃ τὴς πατρίδος, καὶ τὴν σφῶν αὐτῶν ἐλπίδα, διπλῆν γενέσθαι τὴν αἰτίαν.

Ρωμαῖοι μὲν τὴν μὲν στασιαστὴν, καταπρήσαντες Κεφ. λϛ.
εἰς τὴν πόλιν, κομιδῇ ἦν ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, καὶ τὴν πύλην ἀπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θύσαντες τοῖς αὐτοκρατορικοῖς πύλαις ἐπῆρον, ἐθυσάν τε αὐταῖς αὐτόθι, καὶ τὸν πῖνον μὴ μεγίστων ἐφημαῖν ἀποφῆναι αὐτοκράτορα. τοῖς δ' ἀρπαγαῖς ὕστερον ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατῶται πάντες, ὡς τε καὶ τὴν συείαν πρὸς ἡμῶν τὴς πάλαι τιμῆς, τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσίου πωλεῖσθαι.

Τῶν δ' αὐτὰ τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων ἐξαναστρεφόντων, Κεφ. λζ.
παῖς διψήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τ' ῥωμαίων δοῦναι δεξιᾶι αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ὁμολογεῖτο. τὴν δ' τ' ἡλικίας καὶ παιδάσκης οἰκτίραντων καὶ δόντων δεξιᾶι, καβὰς αὐτὸς τε πίνῃ, καὶ ὃ φέρων ἦκεν αἴγειον πλήσας ὕδατος, ὠχρὸ φεύγων πρὸς τοὺς φυτεύοντας. τὴν δ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδεὶς ἴσχυσε, πρὸς δὲ τ' ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος οὐδὲν ἔφη ἐξαπατήσαι τ' συνθήκας. λαβεῖν δ δεξιᾶς τ' μόνον παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ καταβῶναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιστὸς ἐδόκει εἶναι. τὸ μὲν δὴ παράγγελμα ἐξὰ τ' ἡλικίαν μάλιστα τ' παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανητῶν. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμῶττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν αἰχθέντες ὑπὸ τ' φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δ τ' μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρῳχηκέναι φήσας, οἰκτρὸν δ' ὄν διὰ λόγους ἐπ' αὐτοῖς ἔσωζε, φείσασθαι δ τοῖς ἱερεῦσι τῶν παρὰ σωμάτων ἀπολέσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς αἴτιους.

Οἱ δ' πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τῶν πολέμων παυ- Κεφ. λδ.
ταχόθεν ἐκρατεῖτο, καὶ πρὸς ἐπιτειχισμένοις ἐξαφυγεῖν οὐδαμόθεν ἦν, προσκαλοῦνται τ' πόνον εἰς λόγους. ὁ δ ἐξὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸν μὲν ἄσυ πρὸς σῶσαι προαιρούμενος, καὶ τῆς φίλων ἐπαγόντων, ἤδη δὲ μᾶλλον τοῖς λῃσταῖς ὑπαλείφοντο, ἵστατο κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τὸ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ γὰρ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὐτὴ τότε μέσον τῶν τυράννων ἦν καὶ τὸ κράσπεδον. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέρωσις, βούλεται φρονεῖν Ἰουδαῖοι μὲν πρὸς σίμωνα καὶ ἰωάννην, μετάνοιαν συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ κρίσεως καταδικοῦντες αὐτῶν τὴν ἀξίωσιν. ἀγγελίας δὲ τοῖς στρατώταις πᾶσι, θυμοῦ τε καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, καὶ τὸν ἐρημωσάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τοῦ κρατεῖν, πρῶτος ἦρξε λέγειν. ἆρά γε ἤδη κακόρροθοι τῶν πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας σπουδὴν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὴν πόλιν καὶ τ' ναὸν ὀπολωλεκότες, ὀπολοῦμενοι δ καὶ αὐτοὶ δικαίως; οἱ πρῶτον μὲν ἀφ' ἧς πομπήιος ἦλθεν ὑμᾶς κρατήσας, εἰς παύσασθε νεωτεροποιίας, ἔπειτα καὶ φανερῶν ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτάρκεσε τῶν ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πίστει τοι γε σφῶν συμμάχων; καὶ τὴν πρὸ ἕξ τ' ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸς ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων καὶ μὴν ἴσε γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι δὲ τει-

δὲ τει-

Ἢ τειχῶν, καὶ τί μεῖζον ἀκεανοῦ τεῖχος, ἢ πάλυμα, ὃν ἐβρεβελλημένοι βρεττανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβονται; κατανῦσις, καρτερία ψυχῆς καὶ πανερμία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἠδεῖτε καὶ καρχηδονίους ἁλόντας. τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπῆρε καὶ ῥωμαίων, ἡ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲν ὑμῖν, τὴν τε χώραν ἐδόμεν νέμεσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις νόμοις ἐπετρέψαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπετρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τὰ ὑμῶν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπετρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας οὔτε ἐνουθετήσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν ῥᾴονα πλουσιώτεροι, καὶ θρασυδράσητε τοῖς ἡμετέροις χρήμασι καθ' ἡμῶν. ἔπρεπε τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντας, δόξαν τοὺς θρέψαντας ἐνίεσθαι τῷ κόσμῳ, καὶ δίκην τῷ ἀπιθανοτάτῳ ῥήτορι, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐναφῆκατε. ἔτι γοῦν καὶ νεφρῶνος ῥαθυμίας, καὶ καθάπερ ῥήματα, ἢ ἀσώματα, τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ εἰς ἐλπίδας ἀναιδεῖς, καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ οὐμὸς εἰς τὸν χόλον, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῷ καίσαρι, ἀλλὰ νουθετήσων. δέον γοῦν εἴπερ δόξαι ἐπανασείσαι ἔθνους σαρκὶ, δόξαι τὴν ῥίζαν ὑμῶν ἐρημεῖν, καὶ ταύτῃ ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν δ' ὅλως, ὃ γαλιλαίας ἐδήωσε καὶ τὰ πλεῖστα, δόξαν ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀδεκέα τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τῆς ἡμετέρας ὠμότητος, τῷ τόλμαν ἐπεθρύψατε. νέφρονος οἰχομένου, τοῦθ' ὅπερ ἐκελεύσατε τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, τοῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαῤῥήσατε· καὶ χωλαθείσης εἰς τὸν αἰγυπτιον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ παιδὸς, εἰς θρασυδρίαν τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκελεύστους ἀναλημπτηρίους, οὓς καὶ στρατηγοὶ φιλανθρώπους ἐπεκαλέσατε. θρασυνομοῦσης γοῦν ὑμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τῷ ἰδίῳ κατὰ ταύτην ἠρεμοῦντων πάντων, ἀριστοδουλιῶν ἢ κῆ συνηδομένων τῇ ἔξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. καὶ ἀριστοβίαι μὲν ὑμῖν μὲν θεοὶ τοῖς ἱεροῖς δ' ἀφεκτέον δόξαν τοῖς νεωτερισμοῖς, θεῖβολοι δὲ τειχῶν αὐτοικοδομοῦμενοι καιροὶ τάσδε ἦ, καὶ τυφῶνων φιλονεικίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὔτε πονηροῖς ἀρίστοις ἦκον δόξαν τὴν πόλιν ἰδεῖν, θρασὺ τῷ παιδὸς ἄκοντος, λαβὼν σκυθρωπὰ θρασυγέλματα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἤθελον. ὑμᾶς παύσασθαι θεοῦ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλοῦ πολεμούντων ἐφειδόμην, δίκαιαι αὐτόμολοις δίδωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπείροντας βασανίσας, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων θεοσέβαστον, ἀεὶ φονεύοντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέχον. καθ' ἑκάστην ἡλικίαν ὡς ἠπιάμην, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην θρέψαι καλέσαιμι. τὸ ἱερὸν πλησίον ἠνοίγην, πάλιν ἱκανῶν ἐξελαυνόμενον τῷ τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθέ γ' παρεκάλουν τῷ ἰδίων ὑμᾶς αἰτίαι, καὶ σώσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δίδους ἀδεᾶ τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας. εἰ δ' ἤθελησθε καὶ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάντων ἐφείδεσθε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρήσατε. εἶτα μαρώτατοι θεοκαλεῖσθε με θεὸς λόγους πρὸς, ἵνα τὶ σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλεσθε;

A murorum? Et qui maior Oceano murus? atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqui Carthaginenſes captos eſſe noueratis. Itaque vos cõtra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere vos non ſolùm diſcretos, ſed cum aliis etiã veſtra voluntate conceſſimus: quódq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac dónaria colligere permiſimus: eáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtráque pecunia vos contra nos inſtrueretis: Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandiẽtibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractum aliàs, malè quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cũ deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atque hanc delere ciuitatẽ, Galilæã & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtráque lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: méque ac patre meo digreſſis ad Ægyptum ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſque, nouarum rerũ gratia miſſę, murorum autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum inteſtinũ, quę ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtib. ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnátibus aliquandiu parcebam, ſpõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem ſeruaui confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgẽtes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtrę cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabam, templúmque ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis: & templum manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nũc me ad colloquiũ prouocaris, vt quid tale cõſeruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihique subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsique oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIII. De prœlia seditiosorum & successione interioris ciuitatis

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerétur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autē die Romani, versis in fugā ex inferiori ciuitate latronib⁹, ōnia Silōā vsq; igni tradidêre

οἷας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιῶ τε μὴ τὸν ναὸν στασιάζειν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ τὴν ὅπλων ἐφάπτεσθε, καὶ οὐδὲ ἐν ἐχάπις ὑπακούειν θεοῦ ἐκέτας, ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; οὐ νεκρὸς μὲν ὑμῖν ὁ δῆμος; οἴχεται δὲ ὁ ναός, ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δὲ τὰς ὑμῶν ἔχετε ἴσως ψυχάς; εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανεῖν, οὐ μᾶλλον ἐγὼ φιλονεικήσω θεοὺς τὴν διάνοιαν ὑμῶν. ῥίψατε δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ θεῶν δεσπότης, τὰ μὲν ἀνήκεστα κολάσας τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἡμαρτῆ.

Πρὸς ταῦτα ὑπολεγόντων, δεξιὰν μὲν μὴ δώσειν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδὲ πιστὸν ποιήσειν ἔξοδον· δι' ἣν τοῦτο δρᾶν σφᾶς ἐκέλευεν, χρῆσθαι δὲ τοῖς γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπολούσασθαι γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτοῖς τὴν πόλιν. θεὸς ταῦτα διαπραξάμενος πῶς; εἰ τύχην ἁλωκότων ἔχοντες αἱρέσεις αὐτῷ θεσπίζουσι νενικηκότων, κηρύξω μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὖθις, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεξιὰ ἐλπίζειν φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτούς, ὅπως ἂν δύωνται· πάντα γὰρ αὐτοὺς ἤδη θεραπεύειν πολέμου νόμῳ. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπιτρέπειν, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' ἐκείνῃ μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὸν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν· ἡ δὲ φορὰ τοῦ πυρὸς μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν ἦν. ἐνεπίμπρατο δ' οἴκοι τε γενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τῶν λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τ' ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, σὺν οἷς πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν δημοτῶν συνῆσαν, ἱκέτευσαν καὶ σφᾶσιν δεξιὰ αὐτοῖς. ὁ δὲ καίτοι σὺν πᾶσι τοῖς ὑπολοίποις διωργισμένος, οὐκ ἄλλαξε τὸ ἦθος, δίκην δὲ τοῖς ἀνδράσι καὶ τοῦτο μόνοις ἐκ φερούσαις πάντας ἔλαβε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς ὄντας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίστιν ὁμήρων παρέξοντας.

Οἱ σπασιανοὶ δὲ ὅτι τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δὴ ὀχυρότητα πολλοὶ τοὺς κτήσεις ἐπέθεντο, τοὺς τε ῥωμαίους ἐπ' αὐτοῖς ᾔεσαν, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὅσους εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τριακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν· ἐξώρησαν δὲ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν διαφθείραντες δι' ὅλης, ἕσυρον ὡς εἰ τὴν πόλιν, ὡσπερ εἷς σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς θεὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται θεὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων ὠδηγεῖτο κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸ ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀπήγαγε τῶν ῥωμαίων θεοπρεπῶς ὡς καταπροσῶν. φοβηθεὶς δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους ἀφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπάσατο ὁ ἰουδαῖος. ἔτυχε δὲ φυγόντα μὲν ἐν τῷ πολεμίων, ἀπολέσαι μὲν οὐχ ὑπέμεινε τινας. ἀξίωσε δὲ ῥωμαίων εἶναι στρατόπεδον κεῖνας, ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τὰ τε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τῆς ταύματος ἐξέβαλεν, ὥσπερ ἐν αἰχμαλώτῳ θανάτου χαλεπώτερα.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ἐνδαμόνιοι τὰς λῃστὰς ἐκ τῆς πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ λωᾶ πάντα ἐνέπρησαν.

καὶ τὰ

καὶ τῆδε μὲν ἄσμενος ἔδοντο διαπαυομένῃ, τῶν δὲ ἁρπαγῶν ἀπεμέρτατον· ἐπεὶ δὲ πάνθ' οἱ στασιασταὶ φορητοῦ ὄντες, αὐτοὶ χώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ἐῶ δὲ αὐτοῖς μετάνοια μὲν οὐδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς, καὶ μέλλοντι γῆν ἀφορᾶν τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις θυμοὶ προσῄδοντο τὸν ὀλοὸν ἕλκοντι· περιόντος μὲν γὰρ δήμου, καὶ καιομένου τοῦ ναοῦ, φλεγομένου τοῦ ἄστεος, οὐδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. καὶ μὴν ὅτε ἰάσπιος ἐπὶ ἑκατὸν ἐκεῖθεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λοφάνων τῆς πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τοῦ χαλεπαίνειν πλέον ἀπενίσκαπτε· ἐπεὶ δ' οὔτε ἀδικεῖσθαι δίκῃ τὸν ὅρκον ἐᾶν τοὺς ὑπέμενον, οὔτε πολεμεῖν ἐξ ἴσου Ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτῇ τῷ λιμῷ κατεχόμενοι τοῖς δεξιοῖς, σιδηρέοις καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρεπίοις ὑπολόχοις τοῖς αὐτομολοῦσιν ὁρμισθέντες. ἠλίσκοντο δὲ πολλοί, καὶ πάντας διαστρέπτοντες, ὑπὸ δὲ εὐδαιμονίας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτοὺς κυσὶ τοῖς νεκροῖς. ἐδόκει δὲ πᾶς ζόφος ἀπωλείας τῷ λιμοῦ κουφότερος· ὡς τε καὶ Ῥωμαίοις ἀπηλπικόσι ἤδη τὸν ἕλεον, ὅμως προσέφυγον, καὶ φονεύουσι τοῖς στασιασταῖς ἐκείνοις ἐπέπαλον. τόπος τε ὅλος τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐμὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας λιμοῦ νεκρῶν εἶχεν ἢ στάσεως, καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν, ἃ δὴ στάσις, ἃ δὴ λιμὸν δεινὰ λωλύτων.

Κεφ. λθ. ΕΘαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικόν, ἐλπὶς ἐσχάτη φεύγειν τὴν ἐπανόμων, εἰς οὓς καταφυγόντες οὐ προσεδόκων ἐρευνηθήσεσθαι· μὴ δὲ τὸν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζωξάμενον ῥωμαίων προελθόντες, διαδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δὲ ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς. οὔτε γὰρ θεὸν, οὔτε ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. πανικῶτατα γε μὴν τοὺς ὑπονομίους πεποιθότες, αὐτοὶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν καμόρων καταφυγόντας εἰς τοὺς δρυμοὺς, ἐκτεινόντες αὐτοῖς καὶ ἐσύλων. κἄν εἴ τινος δρέψειν ζοφερὰ ἁρπάζοντες, αἵματι παφυρμένα κατέπινον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ' ἄν μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ἑαυτοὺς βουλὴν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφ. μ. ΚΑῖσαρ δὲ ὡς ἀμήχανον ἦν ἄνευ χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν προσελθεῖν ὑψηλὴν οὖσαν, ἑστάναι τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μηνὸς εἰκάδι χαλεπῇ δ' ἦν ἡ ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐξημωμένων εἰς τὰ προτείχεια χώματα. τὸ μὲν οὖν ἅπαν ταλαίπωρον ἠνάριθμητο τὰ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἄπειρος τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ ἡ ξυσὸν, ὅθεν οὐ καὶ τὸν ὄφυεσιν, καὶ τὸν σίμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάνην πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνῳμοσμένοι, ἐβουλεύσαντο πρὸς ῥωμαίους σφᾶς αὐτοὺς, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐλπίσας, ὅτε ἀναδεήσεσθαι ἰδουμαίων, οἱ πολὺ τοῦ πολέμου μέρος ἦσαν, ῥᾳδίως ἐδίδου, ἀλλ' ἵν' καταπαύσῃ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

A & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus fecundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in
B extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædísque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi au-
C tem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiã desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut
D latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sira in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm
E Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, eósque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, Cap. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confuginnt aliqui Iudæorum ad Titum.
F vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidẽ legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam dum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat.
G His autem diebus, Idumæorum duces clàm cõgregati, consiliũ de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, ferò quidẽ, verũtamẽ vitã his polli-

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerét. Omnes autem suscipiebátur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sũt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccũ, quę ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorúmque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebãt. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia: licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidé machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erat. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogãtes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidé ambitu & muro, quo mœnia cingebãtur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

A κ᾽ τὰς ἄδρας αὐτῶν. ὡς δὲ σκυλαζομένων δ᾽ ἀπαγορεῦν, αἰσθάνεται σίμων, κ᾽ πάντ᾽ ἤδη τοὺς ἀπελθόντας ἐς τὸν, δ᾽ ὅτως αὐαιρεῖ τοὺς δ᾽ ἡγεμόνας, ὧν ἐπιφανέστατος ἦν ὁ τ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱργνυσι. τὸ δ᾽ πλῆθος τῆ᾽ ἰδουμαίων ἀμηχανῶν δὲ τ ἀφαίρεσιν τ ἡγεμόνων ἐκ ἀφύλακτον εἶχε, κ᾽ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀλιγωτέρας διελάμβανεν· οὐ μὴν αὐτόχθονοι φεύγειν ἐς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείστων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθαρῆναι ἦσαν. ἐλάμβανον δ᾽ ῥωμαῖοι πάντας, τῷ τὸ τίτου διὰ φιλανθρωπίαν τῆ᾽ φρότερον ἀμελήσαι τῶν προγεγραμμένων, καὶ αὐτοὶ κόρῳ τ κτείνειν ἀπηχθημένοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης πωλοῦντες, πλήθει τὸ τῆ᾽ παρασκευασθέντων, καὶ ὀλιγότητι τῆ᾽ ὠνουμένων. καὶ πρὸ δὲ φρονικηρύξας μηδένα μήτε αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐξαγάγοιεν, ἔμως καὶ τούτους ἐδέχετο· ἐπέστησε μὲν τοι τοὺς διαφερουσῶς ἀπ᾽ αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. κ᾽ τ μὲν ἀπεμποληθέντων, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τεσσαράκοντα μυρίους, οὓς διαφῆκε καίσαρ, ᾗ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφ. κ. ΕΝ δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, κ᾽ τῆ᾽ ἱερέων τὸν θ. μοῦσει πᾶς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν ἄδειαν σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ᾽ ᾧ δώσει τινὰ τῆ᾽ ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ δώσει δύο τῶν τοίχου τ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κ᾽ τὸν ναὸν κειμένας δαπλησίας, τραπέζας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντ᾽ ὁλόχρυσα, κ᾽ εὐαρώτατα. δὲ δώσει κ᾽ τὰ καταπετάσματα, κ᾽ τὰ ἐνδύματα τῆ᾽ ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῆ᾽ πρὸς τὰς ἱερουργίας σκεύη ἄλλα. συλληφθεὶς κ᾽ ὁ γαζοφύλαξ τ ἱερᾶ φωνίας ὄνομα, τοὺς τ χιτῶνας, τὰς ζώνας ἐπέδειξε τ ἱερέων, πορφύρεα τὸ πολλὴν κ᾽ κόκκον, ἃ πρὸς θυσίας ἀπέκειτο τῷ καταπετάσματος· σὺν οἷς κιννάμωμόν τ πολὺ κ᾽ κασίαν, κ᾽ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ἑσημέραι τῆ᾽ θεῷ. παρεδόθη δ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ πολλὰ κ᾽ τ ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ᾽ ἱερεὺς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτοῦ βίᾳ ληφθέντι, τὴν τῆ᾽ αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφ. κα. ΣΥντελεσμένων δ᾽ ἤδη κ᾽ τῆ᾽ χωμάτων ἑβδόμῃ μηνὸς, ἐν ὀκταικαίδεκα ἡμέραις, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῆ᾽ δ᾽ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπηγωνιάκοτες ἤδη τ πόλιν, αἰσχύνῃ τῶν τοίχων εἰς ἅλεσαν· οἱ δ᾽ ἐγκατέδυοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δ᾽ ὑφιστάντες ἐμιμοῦντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἐλεπόλεις. ἐπέκειντο δὲ καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, κ᾽ τὸ μέγιστον, δ᾽ θυμίαν τῶν ἀθύμων ἤδη, κ᾽ παρειμένων. ὡς δὲ προερράγη μέσος τι τ τείχους, καί πως τ πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν δ᾽ ὅλου τῆ᾽ ἀμυνομένων, δίος δὲ κ᾽ τῶν τυράννων ἐμπίπτει σφοδρότερον τ αἰτίαν κης. φθὰν γὰρ ἐσβῆναι τοὺς πολεμίους, ἐπάρχων τὸ καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ᾽ ἰδεῖν τοὺς πάλαι ὑβριστὰς, κ᾽ τῶν ἀσεβημάτων ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ δέους γέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἶδ καίπερ ὂν πονηροτάτους τὴν μεταβολήν. ἁρπάσαντες μὲν οὖν τὸ θεμελίωμα δραμόντες, ὅσα δύ᾽ τι τοὺς φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξῆλθον.

ὡς δ

ἐκ δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἐόντας οὐδαμοῦ, διέφυ-
γον γὰρ ὅπῃ τινὶ σιτοδίᾳ δοκοίη ἑκάστοις ἀνάγκη. προσδόκητος
δὲ, οἱ μὲν ἄλλον ἀπαξάφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγ-
γελλον, οἱ δὲ ἐμβεβληκέναι τοὺς Ῥωμαίους, οἱ δὲ ἤδη
τὸ πλησίον ἔτι ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δὲ ἀφορᾶν δοκεῖ
τοῖς πύργοις πολεμίους ἕλκοντας τὰς ὄψεις ἀ-
δίους, δοκεῖ τόμα πεσόντες, ἀναμύζον τῷ ἑαυτῶν φρε-
νοβλάβειαν. καὶ καθάπερ ὑπεκκομμένοι τὰ νεῦ-
ρα, τὰ φυγῆς ἀπόρειαν. οὕτω δὲ μάλις' ἄν τις κατα-
μάθοι τῷ τε θεῷ δύναμιν δοκοῦσαν τοῖς ἀσεβέσιν, καὶ
τὴν Ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, τὰ ἀσφαλέστε-
ρα ὑπώμοσαν ἑαυτοῖς, καὶ τοῦ πύργου κατέβησαν ἑκόν-
τες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέ ποτ' ἁλῶναι μόνῳ δ' ἐδύ-
ναντο λιμῷ. Ῥωμαῖοι δὲ τοσοῦτον ἀφεῖ τοῖς ἀδυνατέ-
τοις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνα-
τὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντες γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος
ἦσαν οἱ ξύλινοι πύργοι, οἷς ἐν αὐτοῖς διδηλώσαμεν.
καταλιπόντες δὲ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ
καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὅθεν ἀρχὴν μὲν εἰς τὰ
ὑπὸ σιλωᾶ φάραγγα καταφύγοσαν. αὖθις δ' ὀλίγον
ἀναπνεύσαντες ἀπ' ἀδοῦς, ὥρμησαν ὅπῃ τὸ τῆδε πρὸς
τεῖχισμα. χρησάμενοι δὲ τῇ τόλμῃ ἀληθεστέρᾳ τῆς
αἰσθήσεως, καταίσχησαν γὰρ ἤδη τῷ ἰσχνῷ ἅμα τῇ δίψῃ
καὶ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῆς φρουρᾶς αὖθις ὠθοῦντο), καὶ
σπασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. Ῥωμαῖοι δὲ τῆς τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε
σημαίας ἔστησαν ὅπῃ τοῦ πύργου, καὶ μὴ κρότου καὶ
χαρᾶς ἐπαύοντο ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κουφό-
τερον τοῦ πολέμου τὸ τέλος διῆκόν τε. ἀνωμωτὶ γοῦν
τῷ παλαιοτάτῳ τείχους ὅλῳ ἑαυτοὺς ἐπέστησαν, καὶ μηδένα
βλέποντες αὐτόπτην, αὐθις ἀπόρουν. ἐξυθύνοντες δὲ
τοῖς συνεσποῖς ξιφήρεις, τοῖς τε καταλαμβανομένοις
ἐφέδρων αἰδέσιν, καὶ τοῦ συμφυγόντων τὰς οἰκίας, ἀπ-
ανθρώπους ὑπεπίμπλασαν. πολλὰ δὲ περιζώστες, ὁπότ'
αὖθις παρῆθεν ἐφ' ἁρπαγὴν ἥκοντες ὅλας πατρῶν κα-
τελάμβανον, καὶ τοὺς δωμάτια πλήρη τῶν λοιμῷ πε-
φθάκοτων. ἔπειτα πρὸς τὸ ὄψιν ἀφεικότες, κενὰς χερ-
σὶν ἐξήεσαν. οὐ μᾶλλον οἰκτείροντες τοὺς οὕτως ὀλομέ-
νους, ταὐτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τὰ
ἐντυγχάνοντα διαλυόντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στεν-
ωποὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν,
ὡς πολλὰ τῆς φλεγομένης σβεσθῆναι τοῦ φόνου. καὶ οἱ
μὲν κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς ἑαυτούς. τὸ δὲ τῆς
πυκνὰ, τὸ πῦρ ἐπικρατέστερον. φλεγομένους δ' ἐπανέστελλε
ἱερόσολύμους, ἐμέσῃ χορτάσαι μιλιὰς ὁλόδυ, πολλῷ τοσ-
αύτας χρησαμένη συμφορᾶς καὶ τῶν πολιορκίαν,
ὅσους ὑπὸ τῶν πίστεως ἀγαθοῦς κεχειρώθη, πάντας ἂν
ὀλέθρους ἐνδέξειν, οὐ μᾶλλον ἀξίως κατ' ἄλλον τῆς πλι-
κούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γένος τοιαύτην ἐσηνέγκη,
ὑφ' ἧς ὠνείδισται.

Κεφ. ιγ. ΠΑρῆθον δὲ τῶν ἔσω, τότ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος
τῶν πόλιν, καὶ τοῦ πύργου ἀποδυόμενοι, οὐδὲ οἱ
πλεῖστοι καὶ φρονοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατεῖδον γὰρ
τότε ναὸν αὐτὸν ὄλον, καὶ τὸ μέγεθος ἑκείσης πό-
λεως, τῶν τε ἀκριβείαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσα μὲν εὐ-
εργὸς, ἠλίκοι δὲ ἦσαν τῶν ἀπάντων, σὺν οἷς γ' ἐπο-
λεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τοῦδε τοῦ ἁρμόσαντα
Ἰουδαίοις καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναιντ' ἄν; τότε

A cùm verò, quos antea fideles habuerant, nuſquam viderent, fugiebant quò quemque neceſſitas impuliſſet. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum ſubuerſum eſſe nunciarent, alij ſubiiſſe Romanos, ac etiã propinquare ſe quærentes, alij etiam videre hoſtes in turribus affirmarent, metu fallente conſpectum, in ora proſtrati, pro ſua dementia querebantur: ac veluti ſucciſi neruos, quà fugerent hæſitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perſpexerit contra iniuſtos, & fortunam Romanorum. Tyranni ſiquidem ſemetipſos tuitione priuauêre, ac ſponte de turribus deſcendêre: vnde vi nunquam, ſola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos inſtrumentis non potuiſſent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus ſuprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod eſt verius) Dei nutu ab his depulſi, confeſtim quidem ad vallem Siloam confugêre. rurſum autem vbi à metu paululum reſpirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vſi autem infirmiori audacia, quàm neceſſitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à cuſtodibus retruduntur, & per diuerſa diſiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani verò muris potiti, ſigna in turribus poſuêre: & plauſu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò ſenſerant leuiorem. Denique ſine ſanguine murum nacti, nouiſſimum non eſſe credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In anguſtias autem viarum ſtrictis gladiis fuſi, & quos cepiſſent interficiebant nullo diſcrimine: domóſque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vaſtantes quas prædæ cauſa penetraſſent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipſum deinde horrentes aſpectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miſerãtes idẽ etiam circa viuos patiebantur: ſed vnumquemque obuium transfigendo, & anguſta viarum cadaueribus obſtruendo, totam ciuitatem ſanguine diluêre, vt pleraq; incenſorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem veſpere ceſſabant, nocte verò creſcebat incendium. Ardentibus autem Hieroſolymis, illuxit dies Septembris menſis octauus ciuitati, tot clades cùm obſideretur expertæ, quot bonis ſi vſa eſſet ex quo fuerat condita, inuidenda fuiſſet: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, niſi quòd talem progeniem qua ſubuerſa eſt, edidit. Intro autem Titus ingreſſus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus eſt, quas tyranni per dementiã deſeruerãt. Cõſpecta quidem earũ ſolida altitudine, itémque magnitudine, ſubtilique lapidum compagine ſingulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerétur, Deo, inquit, planè adiuuãte pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab iſtis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad iſtas valerent? Tunc

quidem multa eiuſmodi cum amicis collocutus eſt: quos verò à tyrannis vinctos in caſtellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque ſubuerteret, eas turres fortunæ ſuæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuiſſet, quæ capi non potuiſſent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat ſuperſtitum multitudo, ſolos quidem armatos Cæſar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem ſaluam eſſe. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam ſenes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templũ in deſtinatũ mulieribus ambitum concluſerũt. Cuſtodem autẽ his Cæſar appoſuit vnum ex libertis. & amicum ſuum Frontonem, qui fortunam quam quiſque meritus eſſet, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque ſeditioſos, cùm alius ab alio indicaretur occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atque formoſo eſſent corpore, triumpho ſeruabat: ex reſidua multitudine ſeptem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputãdos. Plurimos autem per prouincias Titus diſtribuit, in ſpectaculis ferro & beſtiis conſumendos. Qui verò infra decimum & ſeptimum annum ætatis agerent, venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, quibus ſecernebantur à Frontone, mortui ſunt fame duodecim millia, quibus partim odio cuſtodum non præbebatur cibus, partim ipſi victus faſtidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominũ frumenti penuria.

ΕΠεὶ δ' οἱ τραπῆ μὲν ἕκαμον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῆς φερούσης ἀνεφάνετο, καλεῖ μὲν καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας αἰτιᾶται κτεῖναι, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τῶν παρηγγελμένων τύχοιεν, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνῄρουν. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐγκατέκλεισαν τῶν γυναικῶν ἀφεδρίσμασι. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, εἶτα τῶν ἀπηγμένων. φέρεται δὲ τῷ φίλων, ὅπως ἐκεῖνος τὰς ἀξίας ἑκάστῳ τύχῃ. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων εὑδόκιμουμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐκλέξας ἐπὶς τῷ θριάμβῳ, τὸ δὲ λοιποῦ πλήθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαιδέκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πλείστους δ' εἰς ἄλλας ἐπαρχίας διεδωρήσατο τῦτος, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαιδέκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν ᾗς δίκειεν ὁ φερόμενος ἡμέρας ὑπ' εὐδίας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ λιμοῦ τῷ φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ξοφῆς, οἱ δ' οὐ προσιέμενοι διδομένην. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἰῶ εὐδόκα ἐσίτου.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehenſi ſunt, nonaginta & ſeptem millium comprehẽſus eſt numerus, mortuorum verò per omne tempus obſidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, ſed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem feſtum congregati, bello ſubito circumfuſi ſunt: vbi primò quidem illis peſtifera lues ex loci angustia naſceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni ſignificare cupiens, contemnẽti nationem, à pontificibus petiit, vt ſi quo modo poſſent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies feſtus adeſſet, qui Paſcha vocatur, quando à nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias cædunt, per ſingulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt: ſolum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hoſtiarum qui dẽ ducenta & quinquaginta ſex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per ſingulas imputemus, vicies centena ac ſeptingẽta millia, ſancti omnes ac puri: nec enim leproſis ſiue vitiliginoſis, aut ſemine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menſtruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare ſacrificia permittebatur: ſed nec alienigenis quidem, niſi qui religionis cauſa veniſſent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa eſt, & farta hominibus ciuitas bello obſidebatur.

Κεφ. ιζ'

Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἁλῶναι τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐγένετο μυριάδες, καὶ ἐπ' ἀκισχίλιοι συνῆλθον. τῶν δ' ἀπολωλότων καὶ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον οὐ φύλον μὲν, ἀλλ' ἐκ ἐπιχωρίου. ἀπὸ γὰρ πάσης χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν ἄζυμον ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχύθησαν, ὡς τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν συνοχωρίαν ἠρέθιζε λοιμώδη φθορὰν, αὐθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅπου δ' ἐχώρει τοσούτους ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ κηνσίου συναριθμηθέντων, ὃς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἐβασίλευσε νέρωνι βουλόμενος καταφρονῆσαι τὸ ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπερ δύναιτο ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δ' ἐνιαύσιος ἑορτὴ, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ἄρας μέχρι δεκάτης, ἑστιᾶται δὲ ἑκάστην γίνεται θυσίαν, οὐκ ἔλαττον ἀνδρῶν δέκα (μόνοις γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται. τῶν μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῳ δέκα δ' ἀρτυμένας τῶμῳ, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ ἑξακόσιαι, καθαροὶ ἁπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονορροϊκοῖς, οὔτε γυναιξὶν ἐπημελεῖσθαι, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖν, τῶν δὲ ξένων οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι γε θρησκείας ἕνεκα παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συνελέγη. τότε γε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ δ' εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ τάχιον ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκύκλωσε.

Πᾶσιν

Κεφ. μς. Πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. δῆλα γοῦν τῷ φανερῶν, οὓς μὲν αὐτῶν, οὓς δ' ἡ λιμὸς ἀπώλεσεν, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνορύττοντες, καὶ τοῦ θάρρους ἀπαρρησιάστους, ὅσους μὲν ὑπέτυχον ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπιπαριοῦσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν ἄθρόους. τοῖς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰς ἀνάγκην νεκρῶν στοιβαζομένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν ἁπλῶς τὴν ὁδὸν ἐπλήρει τὸ κέρδος. ἀπήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπετίσατο γὰρ αὐτοὺς ὁ θεὸς ἀμφοτέρως ἀξίως. καὶ Ἰωάννης μὲν λιμοῦ τῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, καὶ πολλάκις ὑπερφάντως παρὰ ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήτας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' Ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τὰ ἔσχατα τῆς ἄστεως ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ. Ἑάλω μὲν οὕτως Ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τὸτε δεύτερον ἠρημώθη. ἀσσυρίων μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, δεύτεροι τούτοις σὺν ἡρῴδῃ σόσσιος ἑλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἕξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας καὶ χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. καὶ γὰρ δὴ τοιοῦτος. ἀφ' ὅτου ἱερέα τοῦ ὑψίστου πρῶτος ἀπέδειξε, καὶ τὸν ἱερὸν δωμεῶνα, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν πρότερον σολυμα καλουμένην πρότερον. τῶν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατῴκιζε τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τέτταρα ἔτη τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίος, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γεγομένης καταστροφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτά. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαφορητικὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπόλεσιν αὐτῆς. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim
B multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefásque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate
C luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque subuertunt.

CA. XVIII. Hierosolymæ vrbis historia breuis.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægy-
D ptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum
E ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vs-
F que ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

A

POstquam verò quos occideret quidve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantiũ, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperiũ cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituros: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

B C D E F G

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ.
δαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἁλώσεως
λόγος ζ'.

ΕΠεὶ δὲ οὔτε φονεύειν, οὔτε διαρπάζειν ἐῶν ὁ Κῆφ. α
στρατιά, πάντων τοὺς θυμοὺς ὑπελιπόντων, οὐ γὰρ
ἦν φειδοῖ τινὸς ἐμελλον ἀφίξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, καὶ
κελεύει κῆσαρ ἤδη τελεῖν τὰ πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸν ναὸν
καταστρέφειν, πύργους μόνῳ, ὅσοι τῇ ἄλλων ὑπερεῖχον
νεῶν, καταλιπόντας, φασάηλον, ἱππικὸν, μαριάμμην.
τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τελεῖ πόλιν περιέχον. τοῦ-
το μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρα-
τόπεδον· τοῖς πύργοις δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν,
οἵας πόλεως καὶ πίνα ῥώμην ἔχουσας οὔσας, ὑπέστησαν
οἱ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πό-
λεως περίβολον, οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτον-
τες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι παρασχεῖν
τοῖς προσελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐπὶ τῆς τῶν
ναστελισάντων ἀνοίας, ἱεροσολύμοις ἐγένετο, λαμπρᾶ τε
πόλει, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀκροθινίοις. κῆ-
σαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τῆς τα-
γμάτων τὸ δίκαιον, καὶ τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους
πεζῶν.

ΠΑντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διοικήσας, ἐπαι- Κεφ. β
νέσας τὸ σύμπασαν ἐπῆλθε τελεῖ στρατιὰν ὅτι τοὺς
καταπροδομένους καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀριστεύ-
σασιν ἀποδοῦναι. παυθέντος οὖν αὐτοῦ μεγάλου καὶ
μέσην τελεῖ περιόδου παρεβολὴν βήματος, κατα-
σχὼν ὅτι τούτου μὴ τῆς ἀκμῆσαν, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ
τῇ στρατιᾷ ἴλιγξε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῆς
πρὸς αὐτὸν διανοίας, ἣ χρήμασι διεπολοῦσιν. ἐπῄνει
δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ περιουσίας, ἐν ᾧ ἐν πολλοῖς
καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς αἰδοῖ
παρέσχον, τῇ μὲν παρρησίᾳ, καὶ δι' αὐτῶν τὸ κράτος αὔ-
ξοντες· φανερὸν δὲ πᾶσιν αὐθρώποις καθιστάντες, ὅ-
τι μήτε πλῆθος πολεμίων, μή τε χωρίων ὀχυρότητες,
ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῆς ἀνυπερβλήτου ἀλόγιστοι ὁρ-
μαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγχιστάσεις, δύνανται αἴποτε τὴν
ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν οἷς πολλάκις τινες τελεῖ
τύχην εὐρόντες συναγωνιζομένῳ. καλὸν μὲν οὖν ἦ-
φη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς δεδωκέναι, πολλῷ χρό-
νῳ γνωσθέν. μηδὲν γὰρ εὔξασθαί τι τούτων ἄμεινον ὅτι
εἰς αὐτὸν καθήκοντο. τοῦτο δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ
λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ τῆς
ῥωμαίων ἀρχῆς διεξοπούσοντας, αὐτῷ χειρωτησ-
σάντων, εἰς τε τελεῖ παξίδα τεταγμένων ἄσμενοι
πάντες προσίενται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῷ ἡγησομένοις ἐμ-
μένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἐλομένοις. θαυμάζειν μὲν
οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τοῦ διωκα-
τοῦ τελεῖ προθυμίαν, οὐδεὶς ἔσχε βεβαιότερον. τοῖς
μὲν τοι διαφερόντως ἀγωνισαμένοις, ὑπὸ ῥώμης
πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῷ βίον ἀρετῆς ἀσκοῦσι πεκοσμη-
κόσι, τελεῖ δ' αὐτῇ στρατιᾷ διαφανεστέραν διὰ τῆ κα-
τορθωμάτων πεποιηκόσιν, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς διδοὺς ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῆ πλέον φρονεῖν
ἑτέρου θελησάντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἀμέρτησεσθαι· πλείστῳ γὰρ αὐτῷ τούτου μήσεσθαι τελεῖ θε-
μέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῆ συσρατιωμένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτά-
νοντας.

Εὐθέως

Κεφ. γ. Ἐπ' ἔθους οὖν ἐκέλευσεν διαγνώσκειν τοῖς ὑπὸ τοῦ-
τῳ τεταγμένοις, ὅσοι τὰ λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέ-
μῳ κατορθοῦντες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τὰ
πραχθέντας, ὡς αὐτὸς θαρσυτερομένους ἐπ' οἰκείοις
κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐκόσμει χρυσοῖς, φιάλαι-
χάνιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, & σημαίας
ἐδίδου πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τά-
ξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν
λαφύρων ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, ἐδῄτας τε, καὶ τῆς ἄλ-
λης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ τετιμη-
μένων ὅπως αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πομπεύσας διὰς, ὅτι πολλῇ κατέβαινε δύ-
ψημίᾳ ἔσπευδε τὰ πρὸς θυσίας ὁπλιταίους· καὶ πολ-
λοὶ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστήκοτος, κατα-
θύτας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ δαψιλίαν εἰς εὐωχίαν.
αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ἐξ ἡμέρας συνεστιάσας, τὰ
μὲν ἄλλα στρατιὰ δαψίλειαν, ἢ καλὰς ἔχειν ἑκάστους
ἀπίνας.

Κεφ. δ. Τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐ-
πιτρέψας φυλακήν, οἱ κατ' αὐτοὺς ὑπὸ τὸν διφρά-
την ὑποστείλας, ἔνθα περ ἦσαν. μιμπιλμός δὲ
τὸ δωδεκάτου τάγματος, ὃν πρώην στρατηγοῦντος
ἐδώκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τῆς μὲν συρίας αὐτὸ παντά-
πασιν ἐξήλασεν· ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανίαις·
εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, παρὰ τὸν
διφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας τε καὶ καππα-
δοκίας. δύο δ' ἐξέωσεν αὐτῷ μόχει τῆς εἰς ἀγυπτον
ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀφ' ἑαυ-
τοῦ, καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὸν ὑπὸ τῇ θα-
λάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύ-
ρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν
αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χει-
μὼν ἐκώλυε.

Κεφ. ε. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν τῆς καισαρ τοῖς ἱεροσολύμοις
πολιορκῶν προσήρθεν, ἐν τούτῳ πᾶσι φορτη-
δὸς οὐκ ἦν ἀπλοῦς ὑπάρξαι, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς
ῥόδον διίβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ὑπὸ ζέφυρον, καὶ
πάσας τὰς ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις ἐπελθὼν δι-
πλοΐσας αὐτὸν ἀφορμίας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλ-
λάδα περιῆγεν, καληθεὶς ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκρον
ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πο-
ρείαν.

Κεφ. ς. Τῖτος δ' ἀπὸ τῆς ὑπὸ θαλάττῃ καισαρείας, ἀνα-
ζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν
ἦκε· συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεω-
ρείας ὑπάρχων, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα
διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ
πλῆθος ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολε-
μίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τοῦ γιώρα σύλληψιν ἐ-
πύθετο, τοῦτον ἡμιμόνιον τὸν ζόπυρον.

Κεφ. ζ. Σίμων οὗτος ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὑπὸ τῆς
ἄνω πόλεως ὤν, ἐπὶ τῶν τυχόντων ἐντὸς τῶν ῥωμαίων
στρατιὰ ἡμομένη, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν
φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβών, καὶ σὺν αὐτοῖς λι-
θοτόμους τε, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ὁπλιτικὸν τοῦτοις σίδηρον, ξοφίν τε ἀμφικόπην εἰς πολλὰς ἡμέ-
ρας διαμείνων, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν
τοῦ τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, προυχώρουν δὲ αὐτοῖς τῆς στρατᾶς δὲ γῆς ὑπανοιγούσης, ταύτην ὑπωμόδουν, ἐλ-
πίδι τὸ πορρωτέρω διαπεράσαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ σωπεσόμενοι τὴν ἀπόδυσιν ὑποστέλλεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat.
B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi
C pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hęc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubia-
D rum multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. xx. De nauigatione Vespasiani, deque compendio Simonis & spectaculo die natali. exhibito.

PEr idem verò tempus, quò Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde
E Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorę filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur,
F in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos turò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.
G

Vix enim paululum fossores processerant, iamque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locíque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontari sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statimque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vlrionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hęc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

CAP. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequẽti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

Ἰουδᾶι δὲ τὴν ἐλπίδα ἐπέλεγχον ἡ πεῖρα τῆς ἔργου. ὀλίγου τε γὰρ μόλις ἐφεύβαινον οἱ μεταλλεύοντες ἅτε ξοφὴ καὶ τοὺς ταμιευομένους, ἤμελλον ἐπιλείψειν. τότε δὴ τύπον ὡς δὴ ἐκπλήξεως ἀπατῶσι τοὺς ῥωμαίους δυσπρόσοπος, λάθρᾳ τοῖς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκοις, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκφαίνει τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν λαὸν ἐφέδρευε, ἐκ γῆς ἀναφανείς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος ἐφύπτιον, καὶ καθ' ἓν χώρημα ἕμφρον, ἔπειτα δὲ ἐγγύτερον προσελθόντες, ὅς τις ἔξω ἦν ἐπύθοντο. καὶ τέως μὲν οὐκ ἐθέλων αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττε· καὶ ταχὺς ἐφ' αὐτὸν ἐφαμίλλων, ἵνα τυράννου ῥοῦφος· ἦν γὰρ ἀρχὴν τῆς στρατιᾶς καταλείπων. τὸν δὲ θάμβος τε ἐπὶ αὐτῷ πᾶσιν εἶναι, τὸν μὲν ἐφυλάττε δεδεμένον, κρίσει δ' ὅπως τ' ἂν συνειλημμένος ἐθέλοι. σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατὰ τῆς πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πρόσθεν αὐτὸς ἐν ἐφόνευσεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεός, οὐ βίᾳ χειρούμενον αὐτὸς ὑπαχθέντα, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὸν τιμωρίαν ἐμβαλόντα, δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς οἰκείως ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ ἐξεφεύγῃ ποτὲ ἂν θεοῦ χόλον, οὐδὲ ἀδίκητοι δίκην χρόνῳ δὲ ῥᾴστοι τοὺς εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτόντας, καὶ χαίρων τὸν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι μὴ προσωδύνησεν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ ἐξαυτίκα κολαζόντας. ἤγετο τοῦτο μὲν ὑπὸν εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνου γῆθεν ἔξοδος, πολὺ καὶ τῆς ἄλλων συστάσεων πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθὲν πυρπολῆσαι. ἐμοὶ μὲν εἰς τὰ ἐξαίφνης ἐπαναλθόντα χαρακώματα, ὑπὸν ἐφοσιδήθη λῃστρικὸν. τοιοῦτον μὲν εἰς ὀλιγοπλοΐαν ἐν ἡμέρᾳ πεφρασμένῃ ἀζώ θεμένου προσέταξε φυλάττειν.

Κεφ. ι.

ΔΕξίλεων δ' αὐτόθι τὸν ἀδελφὸν ἠμύναν ἡμέρων ὑπαφανῶς ἐώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν ἰουδαίων πολάσεως εἰς τὸν ἐκείνου πάθη ἀπαιθείς. ὁ γὰρ ἀειθμὸς τῆδ' ἔτη ταῖς πρὸς τὸ θηρίον μάχαις, καὶ τῇ κατατμηθέντων μιᾷ, ἵνα ταῖς ἀλληλοκτονίαις αἱματοσυμβόλων, πεντακοσίους δὴ τοῖς δισχιλίους ἐφέβαλε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει τιμᾶσθαι, μᾶλλον αὐτῶν ὑπαλλυμένων τρόπος, ἢ λάσεως ἕξιν. μετὰ τοῦτο καίσαρ εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δὲ ἔξω ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος· καὶ ταύτῃ χειμασέρων ἐποήσατο τὴν διατριβήν, πλείονι χρόνῳ τῇ λαμπρότητι, ἅτε τὴν τῆς πατρὸς ἡμέρᾳ ἑορτάζων, ἵνα ταῖς τῶν θεωρῶν πολυτελείαις, καὶ ἐξ' ἄλλου δαπάναι τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ πᾶν ἀξιμαλάστων πλῆθος, τὸν αὐτὸν ζόφον εἰς ἀφάνειαν ἀπόλλυτο.

Κεφ. ιά.

ΓΕνέσθαι δ' οὐκ ἄνευ θεοῦ τὸν χειμῶν τοῦτον καὶ τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων πολιτεύμασιν, ἐπιλείμματα καὶ κίνδυνον ὀλίθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐθέτει τῶν ἀποικίων ἐπιφερόμενον· δεῖ τε τὰς ἐν τῷ παρόντι δυσβολοὺς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ δεῖ τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. ὅθεν ἀναγκαῖον ἔδοξ' εἶναι σωτόμως προσενεγκεῖν, ἵνα καὶ τῶν μὴ παρόντα ἀφικνῆται, ἀκολουθῶς ποιήσωμαι τὴν διήγησιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπαρίσταται ταῖς ἐπιμιξίαις· πλεῖστον δὲ τῇ συρίᾳ καὶ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον ὁξαιρέτως δ' ὅλῃ τῆς ἀντιοχείας ἦν πολύ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μάλιστα

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειαν τὴν ἐκεῖ καθίκησιν, οἱ μετ' A
ἀντίοχον βασιλεῖς παρέχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς
Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ
δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν λαβόντες, τῶν ἀ-
ναθημάτων ὅσα χαλκᾶ ἦν ἐποίλωσε, πάντα τοῖς ἐπ' ἀν-
τιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐ-
τῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς
πόλεως, τοῖς Ἕλλησιν μετασχεῖν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ
τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς B
τε τὸ πλῆθος ἐπιδόντων, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πο-
λυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν,
ἀφ' ἑτέρου προσαγόμενοι τοῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος
Ἑλλήνων, κἀκείνοις τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν ποιοῦν-
των. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνεκηρύχθη, νεωστὶ
δὲ εἰς τὴν συνήθειαν οὐσαν ἀσιανὸς καταπεπλεύκει, τὸ
δὲ καθ' ἡμῶν Ἰουδαίων ἅπασι πᾶσιν ἦν μισος, τότε
δή τις αὐτόχθων ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα ἀφ' ὧν πα-
τέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῆς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰου- C
δαίων, τῷ δήμῳ τῆς ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ
θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, & τοὺς ἄλ-
λους ἐνδήμους κατηγόρει, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταπρήσαι
τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παραδίδου ξένους
Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κακοιωνητικοὺς τῇ βουλομένων. ταῦτα δὲ ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατέσχεν,
ἀλλ' ὅτι μὲν τοῖς παραδοθεῖσι, πῦρ ἐνδοὺς ἐκέλευον
κομίζειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ὅτι τῷ θεάτρου κατε-
φλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο καὶ τῶν Ἰουδαίων· D
ἐκ τοῦ τάχους ἐκείνους τιμωρίᾳ φθάσαλεῖν, τὴν αὐτῶν
πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος δὲ προσπίπτειν τὴν
ὀργὴν, φθορὰ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέ-
ναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἤθη, τεκμήριον ἐμποιῶν οἰόμε-
νος τὸ ὁπλίσειν, ὥσπερ νόμος ἦν τοῖς Ἕλλησιν· ἐκέλευε
δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταυτὸ ποιεῖν· ἀναγκάζειν· φανερὸς
γὰρ γίνεσθαι τοῦ μὴ θέλειν, τοὺς ὁπλοβουλεύτους.
χωρούντων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπε- E
μειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ
στρατιώτας φθορὰ τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλε-
πὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην
οὐκ ὑπεῖκεν, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα ποιεῖν, ὅσα
καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσ-
χυρὰν ἐπέθηκεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' ἀντιοχείας καὶ λυθῆ-
ναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρ-
ξαμένην τοῦ ποιεῖσθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁ- F
μοίως, βραχύν τινα χρόνον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτι ἐν ἀν-
τιοχείᾳ Ἰουδαίοις τῇ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κα-
κῶν γενομένων, δυστυχὲς πάλιν συμφορὰ προσέπεσε,
φθόνῳ ἀφηνιάσαντες ὁπλισάντες, καὶ ταῦτα διεξέλ-
θομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταφρονεῖσθαι τὴν τοῦ ἀγω-
νος ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς
βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας,
ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν φθαρησόμενον. ταύτην ἀντίοχος τὴν
φθορὰν Ἰουδαίων κατηγόρει καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ G
φθόνου ἦν πρὸς αὐτοὺς ἀπειθοῦς, τάχιστα τῇ ἀβα-
βολῇ φθορᾷ τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέν-
τας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ'
αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ
ἐκ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐκκαύσαντας ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐωραπό-

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessêruntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempérque religione sibi sociantes magnam paganorũ multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recèns in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis inimici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediês à Romanis exceptus est.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia receperum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamè quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos susceperit, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atq; odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

A μόλις δ' αὐτῷ ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς διασχεῖν, πέμπει πολλὴν τὴν πρεσβευτὴν, ἀξιῶν διηγήσασθαι πᾶσι τὰ γεγονότα. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς Συρίας Κεσέννιον Πέτον, ἤδη μὲν οὐκ ἀσαφὴς ἐξαπέστελλε, συνίβαινε δὲ παρεῖναι μηδέπω. πυνθανόμενος δ' διὰ μέλη τὴν ζήτησιν ὁ πολλὴν, εὗρε τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτοῦ λαβόντων Ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁποιωνοῦν. ἅπαν δὲ τὸ ἔργον ἐπεσχεῖν αὐθέντας τινὲς ἀλιτήριοι, δεῖ χρεῶν ἀφαιρεῖσθαι, νομίζοντες εἰ τὴν ἀγορὰν, καὶ τὰ δημόσια κατακαῆναι γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν δι' μεταβολὴν ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ὑπ- B εφοβοῦντο, ἐν φόβοις χαλεποῖς ὑποσάλευον. τῖτος δὲ καῖσαρ τῆς παρὰ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτὸν κομισθείσης, ὅτι πάσαις μὲν πόθεν τὰς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μὲν πολλὴν αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίαν καὶ λαμπρότητα, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῆς περὶ αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον λύσασα ἀπαλλαγμόν.

Ὅτε δὲ ἀσιανὸν μὲν ἔτι μὲν ἡ μάχαιρα δύπτουσα, πάν- Cap. 1.
τες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐθέντοι ταῖς γνώμαις προεῖπον ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐπὶ τῷ πάνυ θέλειν ἀρίζειν αὐτὸ νομίζοντες, καὶ πάσης αὐτὸν ἀνάγκης ἐλεύθερον, τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγονότων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταῖον μὲν ὑπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πρεσβείαν ἀμῆ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ἀσφάλειαν πρὸς μόνον πιστεύσαντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἰσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τε- D τυχωμένος ἐπὶ μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε. τότε δὲ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ὑπολιφθεῖσαν δὲ τὴν ἀδεσίαν μὴ τῆς διατηρίας πεπτωκυῖαν. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν καθ' ὑπερβολὴν αὐτῷ πολέμων, ἐγνώκεσαν τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπυσμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοῖς ὑπεθύμουν ἀπαλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ὑπολαβεῖν ἤυχοντο. τοιαύτης δ' διανοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν καὶ τὰς αἰδεσίμους προὔχουσι τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἐδόκει μένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς ῥώμης αὐτῷ προϋπαντιᾶν ἔσπευδον. F οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τὴν ἐπιδέξεως τοῦ ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχύντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾴον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλόγαθον ἡμερότητα ἀλλήλων ἴδιαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ὑπιόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ προσιὼν ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοι- G πὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅλη ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἠρέτο παριὼν πρὸς τὴν ἑδωλὴν τῆς θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν διεγέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ὑποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν σὺν αὐτὸν ἰσαμένων διωθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφίξεως χαρ-
ιστηρίους ἐπιτελεῖ, καὶ ἑστιᾶται ἅμα τοῖς πλήθεσι πρὸς δεῖπνα, καὶ κῶμοις, καὶ φυλαῖς, καὶ φρήτραις, καὶ γαμετῶν ἀποικίαις πιθόμενος τοὺς ἑστιάτορας, πάντων τῶν θεῶν ἀπενδύτας, αὐτόν τ' ὅτι πλεῖστον χρόνον εὐεπαίσιον διαμεῖναι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων αἰεὶ γενομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος εὐαρίθμητον. ἦν μὲν οὖν ῥωμαίων πόλις ἅπασι τοῖς ἐπ' ἀσπάσιον ἐκβεβηκόσι θεοφιλεστάτη, δι' ὃν εἰς πολλοὺς δι' εὐδαιμονίαν ἐπεδίδου.

Κεφ. ια. ΠΡὸ δὲ τούτων ἐπὶ τῷ χείμωνι, ὃν οἱ ἐπ' ἀσπάσιος μὲν ἤδη ἀλεξάνδρειαν εἶχεν, Τῖτος δὲ τὴν ἱεροσολύμων περιεπάθητο πολιορκίαν, πολὺ μέρος γερμανῶν ἐπανέστη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλάται οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὰς μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς ἐνέβαλον, ὡς καὶ τὴν ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας, ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἀφαδὲς τὸ ἐπιτήδειον, καὶ ἡ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρῶτον μὲν ἡ φύσις, ἅτε λογισμῷ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μὴ μικρὰς ἐλπίδος ἐτοίμους ῥιψοκίνδυνος· ἔπειτα ἢ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἧττον αὐτῷ δουλεύειν βιαστικώτατοι δὲ μάλιστα γε πάντων οἱ κατὰ τοὺς αὐτοῖς ὅρους ἐνοικοῦντες. ὁρῶντες γὰρ τὰ ῥωμαίων ἀρχεῖα τοῖς συνεχῶς τῷ αὐτοκράτορι ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ ταραττόμενα, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης πιθανώτατον ἡγούμενοι ἂν καὶ κεφαλαιωδῶς, τὸν σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοφορίας καὶ στάσεως κατὰ φιλίαν ἀφαιρεθῆναι. ἐπῆν δὲ τὸ βούλημα, καὶ ταύτῃς αὐτοῖς ταῖς ἐλπίσιν ἐπύθοντο, καλαστικός τις, καὶ βίπλλος τῷ παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δὴ τὸν μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐφίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ τοῦ κρείττονος δ' ἀναπαύσας προαχθέντες, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον δ' ἀπροθύμως δεξιούμενοι τὴν πεῖραν, τοῖς πολλοῖς ἀφορίζειν. πολλοῦ δὴ μέρους ἤδη τῷ γερμανῶν τὴν ἀπόστασιν αἰωμολογηκότος, καὶ τῷ ἄλλων ἐκ αὐ δίκα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας ἐπὶ τοσαύτοις πόνοις χαλεπὰ πεπλίῳ καιρὰλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι γερμανίας γνωμένῳ, τὴν ὑπατον δόξαν τιμῶν, καὶ κελτῶν ἄρξαντα βρεττανίας ἐπίνικα. πορδόμενος αὐτὸ ἐκεῖνος ὅποι προστέτακτο, καὶ τὰ ἐκεῖ τὴν ἀπόστασιν τῷ γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένους αὐτοὺς ὑπέπεσεν, καὶ ὡδὶ τεταγμένους, πολύ τε πλῆθος αὐτῷ αἰωρεῖ καὶ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἀδείας πεπαυμένους, ἰσόρροπα φρονεῖν. ἔμελλον δ' καινὰ μὴ θαττον εἰς τοὺς τόπους ἐξαλαφόντας, δίκην ἐκ εἰς μακρὸν ἀφίξειν. λοιπὸν δὲ πρῶτον ἡ ἐκ τῆς ἀποστάσεως αὐτῷ ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καίσαρ παῖδα μὲν, οὐκ ὡς αὐ ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος δὲ ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἀρχὰς μέγεθος πραγμάτων ἄπαιρεν. ἔχων δ' πατρόθεν ἐμφυτον τὴν ἀνδραγαθίαν, καὶ τελειοτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ὅτι τοῖς βαρβάροις ἐν ὅροις ἤλασεν. οἱ δ' πρὸς τὴν φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποιήσαντο μὴ τὸ φόβῳ κέρδος διαφθεῖραι, τὸ χρεὼν συμφορᾶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν ὅπηθεν τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις ἄπορον ῥᾳδίως ἐπὶ ταὐτὰ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ φιλόλειπος, ὅπερ κράτιστον μὴν τῆς ἡλικίας, ἀφίκετο δ' τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην ἀνιόντι.

A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

B

Cap. XXIII. Domitiani gesta cõtra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidē apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua

C spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putaue-

D runt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iamque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem, pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui

E pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficiscí. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam,

F Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere nõ detractauit: sed à patre habẽs ingenitã fortitudinẽ & supra ætatẽ exercitatus, illico tẽdebat in Barbaros. Illi aũt expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam

G turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximásque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum, à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV. De anno sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quídve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque suscepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis cum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autè fortiter iisdem instantibus,

Τῇ δὲ προειρημένῃ γερμανῶν ἀποστάσει καὶ τὰς Κεφ. Β.
αὐτὰς ἡμέρας καὶ σκυθικὸν τόλμημα ἔσχε ῥωμαίοις συμφορᾶς. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες ἀδηλοι μὲν τὸ ἴσχυρὸν ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπυτα πτλῇ τὸ βίᾳ, καὶ χαλεπὸν δὲ τὸ παντάπασιν ἀνίλπιστον τῆς ἐφόδου ἔκπληξαντες, πολλοὺς μὲν τῇ ὀξυτῆτι τῶν ἱππικῶν φονεῦσι ῥωμαίων ἀναιροῦσι, καὶ τὸν ἡγεμόνα τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπατεύσαντα κατατοξεύσαντες μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δὲ ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέδραμον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ ἐδυνήθησαν. ὑπὸ τοσούτου δὲ τὰ ληστήματα καὶ τὴν πόρθησιν τῆς μυσίας πυθόμενος, ῥούβριον γάλλον ἐπέπεμπεν, ἀνίλιον βλησόνητα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ πλεῖστον, μὴ δίοδος εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπέθηκε ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας ἐφρόντισε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν δίοδον τελείως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν ἐν τῇ μυσίᾳ πόλεμος, τοιαύτην ἔσχε τὴν κρίσιν.

Τῖτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν Βηρυτῷ, καθὰ προεφήκαμεν. ἐκεῖθεν δὲ παρῆλθε, καὶ δι' ὧν ἦγεν πόλεων τῆς συρίας, εἰς πᾶσαις θεωρίας τὰ συντελῆ παρελυτέλει, καὶ τῷ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῷ ἀπωλείας κατεχρῶτο, θεάτρα, καὶ τινὰ πορείαν ποταμοῦ φύσιν αἰδίαν ἰσοφθόλμου. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσης ἀρχαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανέας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ τῷ φορεῖν οὐ χολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων, ἓξ ἡμέρας ἀριθμὸν, ξηρὸν παρέχεσθαι ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς ἡμιόλιας μεταβολῆς, ὁμοίως καὶ τῷ ἑβδόμῳ ἐπέδυσαν, καὶ ταύτῃ ἀεὶ τῷ τάξει ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων. ἔθνη δὲ οὐ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, διὰ τὰς ἑπτὰς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμας, οὕτως ὀνομάσαντες.

Οἱ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπὶ πλησίον ὄντα τῶν Κεφ. Γ.
ἐπιουδαίων, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπεὶ δὲ ἤδη τῷ ὑπάντησιν, καὶ ξιάκοντα σταδίων ἔτι πλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ πανταχόθεν ἐθάσαντο προσιόντα, οὐδὲ τῷ ὁδὸν ἐκατέρωθεν οὐδὲ καταστάντες, ταῖς τε δεξιαῖς προὔτειναν προσαγορεύοντες, καὶ παιδίοις ἐπιφημίσμασι χαίρουσι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῶν οὐδὲ πάσας ἅμα τὰς ἐπιφημίας δῆπτις ἐνβαλεῖν τ' πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῖτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐπέδωκε πρὸς ταύτην τ' δῆσιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῷ λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ δ' τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ ποιήσῃ, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμεινεν ἐν ἀντιοχείᾳ τῖτος, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ ζεῦγμα τὸ καὶ τ' ἐφράτην συνέτεινε τ' πορείαν. ἔνθα δὴ, ἐξ ἀδοκήτου παρθόν βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῇ καὶ τῷ ἰουδαίων νίκῃ νομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανῆλθε. τ' δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῷ ἀντιοχέων πολλὰς ποιουμένων δήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους. δύσχερη ἐποιήσατο τὴν ἀποκρισιν, εἰπὼν ἀλλ' ἦν γε παρ' αὐτῶν εἰς ἣν ἐβούλοντο ἐκχωρῆσαι τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἤρηται, καὶ δέδοται αὐτοῖς οὐδεὶς αὐτοὺς ἐπὶ τόπος. ὅθεν δυτέρωσαν οὐδὲ αὐτοὶ ἔτι ποιεῖς ἔσπευδον δίκην, τὸ πρότερον ἀμβλύνοντες. τῆς γὰρ χαλκῆς ἀξίωσιν δίλτους αἰτεῖν αὐτὸ, ἐν αἷς χάραξαι τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο τοῖς ἐπέδωσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' αὐτοχείας Ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Ἀντιόχειαν ἀπηλλάττετο.

A & crebro postulatibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant a-
B pud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam veniisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine,
D peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo
E erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quádam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tã infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cũcta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, &
G circa ostia constituta nõ palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidé coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeũt.

Κεφ. ιε. Τοῦ πλοῦ δ' αὐτοῦ καὶ νοεῖ αὐτοῦντος, ὁμοίως μὲν ἡ ῥώμη ἔδει τὸν ἐπόδοχεῖον ἔχειν, καὶ τὰς ὑπατικὰς, ὥσπερ ὅτι τὸ πατρὸς. λαμπρότατον δ' ἐν αὐτῷ πέμπειν, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπατικῶν καὶ θριάμβους. τῆς δὲ πλήθους τῆς πολιτῶν, διαμένοντα πανταχοῦ χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἔξω ἐν ταυτῷ γεγονότας. οὐ πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα καὶ κοινὸν ἄγωσιν τὸν ὅτι τοῖς καθ' ὑπερβολὴν μέρος ποιήσασθαι θείαμβον, καὶ πρὸ ἑκατέρα τῆς βουλῆς ἵδρυσαμένης. προσδιετέθη δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γίνεσθαι τῆς θεατρικῶν, οὐδὲ οἶκοι καταλέλειπτο, τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπη καὶ σπαν μόνον ἦν ὅσον προσλαμβάνειν τοὺς τόπους, τοὺς τόπους καταλήφεσιν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλείποντες. ἦν δὲ στρατοπέδου πᾶσος ἐπὶ νύκτωρ καὶ λόχος καὶ τάξις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προσ-

Cap. 15. Quo die autem ipse & nouus ingressus, similiter quidem Roma ei conuiuium præparare, & senatus, & ipse pater consulatum & triumphum. Splendidissimum autem in eo pompa, & ciuium multitudo, quæ vbique gaudium præbebat, videre eos qui foris fuerant in eadem ciuitate. Non multis autem diebus interiectis, vt & communem ciuitatis & priuatim diuitibus magnificum triumphum agerent, & ipsi ad eum diem quo pompa spectanda erat, domi nemo remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantum spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cũcta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta nõ palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidé coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeũt.

ξωδυκότος, καὶ θεὰ θύρας ὄντος, καὶ τὸ ὕπνο βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον τοῦ ἱσιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀναπαύοντο τὰς νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. ἔθει δὲ αὐτῶν ἀρχομένου ἤδη τοῦ προϊέναι ἐκεῖνος καὶ τοὺς, θύρας μὲν ἐστεφανωμένους, στρατιᾶς δ' ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχομένους, καὶ σείοντας εἰς τοὺς ἐντυχόντας εὐφημίαν.

Ibi enim ſenatus,& ducum proceres,& honorati equites,eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant,in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent,ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium,quod his ex more ab imperatore parari ſolet,dimittit.ipſe verò ad portam recedit,quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus.Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt,in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus,qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex riſſimis generibus purpuræ portari,alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia:gemmæ autem clariſſimæ tam multę, aliæ coronis aureis,aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt,vt appareret fruſtra nos earũ viquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiã ſimulacra,quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia.Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo,purpureis veſtibus atque inauratis ornata.Ipſi etiã qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti,præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Inſuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtiũ natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant.multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari qui-

A

B

C

D

E

F

G

ἐνταῦθα γὰρ ἦν βουλή, καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε δοκοὶ τῶν τιμημάτων ἱππεῖς τὴν ἀρίζιν αὐτῶν εἰμῆκον. πεποίητο δὲ βῆμα ἐπὶ τῆς στοᾶς, δίφρους αὐτοῖς ἐλεφαντίνους ἐπ' αὐτοῦ κειμένους· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθίσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διθύρως ἐπευφήμει, πολλαὶ αὐτῶν τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας δόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. ἐξαίφνης δ' αὐτῶν τὴν εὐφημίαν ἐπισχεσίας, ἔτι βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐποιήσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης εὐχὰς, καὶ τῷ φιλονεικήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἐπικαλυψάμενος εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ κἀκεῖνος. μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν εὐωχίαν εὐωχίας βεβαίους ἐξελιχθείς, τοῖς μὲν στρατιώταις ἀπέλυσεν ὅτι τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῷ αὐτοκρατόρων δίζεται θεός. θεὸς δὲ τὸν πύλῳ αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν ὑπὸ τῶ πομπεύεσθαι δι' αὐτῆς ἀεὶ τοῖς θεαμένοις, τῆς θεοσεβείας αὐτῷ τυγχάνειν. ἐνταῦθα ζορῆς τὸ θεραπολούονται, καὶ τοῖς θειακοῖς ἐδῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παιδρυμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θείαμβον ἐκ τῷ θεάτρου διὰ τῶν ἀγορῶν, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Μέγαιον δὲ κατὰ τὸν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θαυμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὸν μεγαλοφρίπειαν ἐν ἅπασιν, οἷς αὐτὴ τὸν βλεπόμενον, ἢ τὸν χρόνον ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀπαιότησιν. ἐκεῖνον γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' εὐθεόποις δαιμονίσασιν ἐκτίσθη καὶ μέρεσι, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ὀλίγης ἡμέρας ἐκείνης, αὐθεία τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρεα τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδίαις κατασκευασμάτων ὧν ὁρᾶν, οὐκ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς αὐ ἔπροι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐν πορφύραις ὑφάσματα τῆς ἀπαιωτάτης φερόμενα, τὰ δ' ἐκ ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε θεραπευτοὶ, εἴ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποικίλας, θεοῦ δὲ παρελεύχθησαν, ὥς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων ἀναίσιον ὑπελήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τῶν παρ' αὐτοῖς, μεγάθεσι θαυμαστὰ, καὶ κατὰ τέχνην οὐ παρέργως πεποιημένα. τούτων ἦν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἑκάστων ἐπικειμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθῆσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον. οἵτ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διακριθέντες, ἐξαίρετον εἶχον καὶ κατάπλητον ὄψιν αὐτοῖς τε κόσμῳ τὴν πολυτέλειαν. ὅλῃ τοῦτοις ἦν τῆς αἰχμαλώτων ἦν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῆς ἐσθῆτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν ὑπὸ κακώσεως τῆς σωμάτων ἀεικίας, ἐκλεπὲ τῆς ὄψεως. θαῦμα δὲ ἦν ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πηγμάτων κατασκευή. τὸ γὰρ μέγεθος μὲν δοῦσαν τῷ βεβαίῳ φοβερὰς ἅπαν ἀπιφήσαντα. τειώροφα γὰρ αὐτῶν τετράγωνα πολλὰ ποιοῦντες καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ ἔξω κατασκευὴν ἦν ἐσθῆνας μὲν ἐκπλήξεως· καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα ἐφειβέλλετο, καὶ χρυσοῦς τε ἐλέφας ἐπ' ἐσόπτοις ἐπὶ πᾶσι ἐφειστήκει. διὰ πολλὰ δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμεσιμένος, ἐναργεστάτην ἔφην ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν δένδρων

δυδαίμονα δηουμένην, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τέγη δὲ ὑποβαλλόντα μεγάθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλισκομένων ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων εὐρυβόλους κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰργομένην, καὶ πάντα φόνου πλησθέντα τόπον, καὶ τῷ ἀδυνάτων χεῖρας αἰτεῖν ἐπεσίας, πῦρ τε ἐπιόμενον ἱερῶν, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὑπὸ τοῖς διαπόταις, καὶ μὴ πολλὴν ἐρημίαν καινὴν, ἀστέγους ῥύακας οὐκ ὑπὸ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δι' ὅλης τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένοις αὐτοῖς τοῦ πολέμου παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῷ καταστήσασθαι ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γενόμενα τότε ἐδήλωσεν ὡς παρῆσι. τέλος δὲ ἐφ' ἑκάστῳ τῷ πραγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγὸς, ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες ἔποντο. λάφυρα δὲ τὰ ἐκ τοῦ ἄλλα χρυσοῦ ἐφέρετο. διέφερεν δὲ πάντων, τὰ ἐγκαταλειφθέντα τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱεροῦ χρυσῆ τε τράπεζα τοῦ ὅλου πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξηλλάκτο τῆς κατὰ τὸν ἡμέτερον χρῆσιν σκευωρίας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν, ἐκ τῆς βάσεως πεπηγὼς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, τελαίνης ἑπτὰ σχήματα ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπὶ ἄκρου κεκαλλευμένον. ἐπὶ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς πρὸ τῶν Ἰουδαίων ἑβδομάδος τοῦ τιμοῦ ἐμφαίζοντες. ὅτι νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τούτοις ἐφέρετο τῷ λαφύρων τελευταῖος. ὑπὸ τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα νομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μετὰ δὲ τοῦτο ἀνὴρ ἦλαυνε καὶ τοῦτος ἔποντο. δορυφόρος ἦν ὠφείπτωνεν, αὐτός τε διαφερόντως κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

Κεφ. ιη. Ἦν δὲ τῆς θεωρίας τὸ τέλος, ὑπὸ τὸν ναὸν τῆς Καπετωλίου Διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἐνταῦθα γὰρ τὸ παλαιὸν πάτριον ἐφειμένον, μένειν ἂν τὸν τῆς στρατηγοῦ τῆς πολεμίων θάνατον ἀπαγγέλητος. ὁπόταν οὖν ἐδόκει ἐνταῦθα ὁ καιρὸς, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· βέβηκεν δὲ ἐφεδρεύσας, εἰς τὸν ὑπὸ τῆς ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, ἀπιζομένων αὐτὸν ἅμα τῷ ἀγόντων. νόμος δ' ὅτι ῥωμαίοις ὑπὲρ κτείνειν τοὺς ὑπὸ κακουργίας θάνατον καταγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἐφήμησαν, ἤρχοντο τῆς θυσίας, ἃς ὑπὲρ ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες δίκαις, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοὶ ἐπὶ δεῖπνα διωχέτευον ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, διαφερόντως τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν ἐφοδιασταί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑορτάζει, ὑπέκκαυμα μὲν, τῆς τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῆς ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῆς ἐπὶ τῆς Οὐεσπασιανίας ἐλπίδων.

Κεφ. ιθ. Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐκ ἀσφαλὲς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μᾶλλον, καὶ πάσης αἰδοῦς κρείττων ὀλιγοῦς ἐπελείσετο. τῇ γὰρ οὐ τοῦ πλούτου χορηγὸς ἀκμαιότης χρησιμώτερος,

A dem fortunatiſſimam terram, totas verò interfici acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: murósque excellentes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmque intra muros infundi cædíſque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædiúmque ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atque
B amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant au-
C tem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri cõſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt
D hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hęc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autẽ adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignúmque ſpectari exhibẽs equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò poſtquam ventum eſt, conſtitêre. Erat autẽ vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſ-
E tium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa tractus: laqueo verò circundatus per forũ trahebatur, quo eũ ſimul cæderent qui ducebant. Lex autẽ Romanis eſt, ibi necare criminũ reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatũ eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauêre. híſque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſsêre. Et alios quidem epulis ipſi
F excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diẽ vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & ſpei bonę pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templũ ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effe-
G ctum eſt. Magna enim diuitiarũ largitate vſus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

ἐπὶ τῇ τοῖς ἔκπαλαι κατορθωμένοις γραφῆς τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη τῇ κατεσπάρθη, δι' ὧν τῶν θεῶν ἕκαστοι σεβάσιον ἦσαν ἐπλανῶντο τῶν οἰκουμένων, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰδεῖν πεθυμοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸ δὲ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐπιθυμοῦντος.

CAP. XXV. Herodiō & Machærus à Basso capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarúm reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

Κεφ. κ'.

Ἐς δὲ τὴν Ἰουδαίαν, ἀφίσβητὴς Λουκίλιος βάσσος ἐπιμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου Οὐετιλιανοῦ παραλαβών, τὸ μὲν εἰς τὴν Ἡρωδίου φρούριον ἀφεσπάσατο μὴ τῇ ἐχόντων. μὴ ταῦτα δ' ὄντων ὅσοι ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πολὺ δ' ἦν μέρη διηρημένοι, καὶ τὴν ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἦν αἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ δύναιτο ἰσχύσῃ πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσι ὄκνον καὶ φόβος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἦν ἀφαρκῆν ἰσχυστάτη.

Κεφ. κα'.

Ἀπὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, πανταχόθεν ὄρθιος ὄρος ἐστὶν, εἰς μέγιστον ὕψος ἐπηρμένος, ὡς ἐξ ἀρχῆς μὲν τοῦτο δυσχείρωτος· μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς φύσεως ἔξω, μηδὲ προσβατὸς· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυνόπτοις ἐχούσης τὸ βάθος ἀφιστάμεναι, μήτε προσθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωσθῆναι παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἀφιστῶσα, ὀγδοήκοντα σταδίους ἐξήκοντα, πλέθρας αὐτῆς τῶν ἀσφαλτίτην ποιουμένη λίμνην. καὶ τοῦτο δ' ἐστὶ, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τῶν ὑψηλοτάτων ἔχει κορυφὴν ἀφαιρούσαν. αἱ δ' ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν παραλείπουσι τὰς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν δυείκοσι πήχεων· τέρμα δ' ἴσται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντος. τοιούτῳ τῷ τόπῳ κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῷ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα γαβίνιος ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. ἡρώδῃ δὲ βασιλεύοντι, πάντως ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρότατης, μάλιστα καὶ διὰ τὴν ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις ἐπέβαλεν, πόλιν ἐνταῦθα κατοικίσειν, ἐξ ἧς αἴρεσις εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀπορρέειαν. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτὸν αὖθις τὸν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχεων αἴσησε, μέσον δὲ τοῦ φρουρίου, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥστε πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκεῖνον τοῦ τόπου δυσάλωτον χαρβάλλεται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐκτήσατο, καὶ πᾶν ἐπενόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ ἀφαρκῆν δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσι μηδέ-

μικλίσης πολιορκίας καταφρόνησιν.

Κεφ.κϛ. Ἔστι δὲ τοῖς βαπλείοις πήγανον, ἄξιον τῆς μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἀδρομιαῖς ὕψος καὶ πάχος ἀπολείπεται τὸ λοιπὸν δὲ ἴσον ἑκατέρωθεν τὸ μῆκος ἐκτείνεται. ἐκ δὲ τῆς ῥίζης ἀνίσχει τὸ φύλλον ἐπιμήκη καὶ ἀκανθῶδες, ὅμοιον τῷ τῆς ἐλαίας, ἀνθεῖ δὲ ἐν τοῖς θέρεσιν ὡς ῥόδα, καὶ ὁ καρπὸς ἐν βότρυσιν ὅμοιος τῷ τῆς ἀμπέλου, μέλας δὲ ὑπέρυθρος, ἡδὺς τὴν γεῦσιν, ἐὰν μὴ πρὸ ὥρας τις αὐτὸν δρέψηται· τότε γὰρ ἐμετικὸς καὶ δριμύς ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀκρωτηριάσεως τοῦ κλάδου γάλα ἐκρεῖ πολὺ καὶ παχύ, καὶ τὸ ἐπιπολάζον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀμαυροῖ τὴν ὄψιν, ἐὰν μὴ ταχέως ἀπομάξῃ τις. ἐπὶ δὲ τῶν ἑλκῶν ἐπιτιθέμενον ἰᾶται καὶ τὰ ἐπὶ τῶν σκωλήκων γινόμενα ἀποκτείνει. τὸ δὲ ξύλον τοῦ δένδρου τούτου ἐστὶν ἀσηπτότατον· ἐν γοῦν τοῖς ὑγροτάτοις τόποις ἐκ τῶν ἐτῶν ἐστιν ἰδεῖν ἀκμαῖον καὶ ἀδιάφθορον. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ πλατυτάτου τῶν βαπλείων ἐστὶν ἐλαία μεγάλη καὶ καλλικάρπος, ἣν ἐκ τῶν ἐπιχωρίων τινὲς ἀναφέρουσιν εἰς τὸν Ἀβραὰμ ἀναδεδενδρικέναι· ἐν ταύτῃ τὸν Ἰσαὰκ ἐπὶ τὴν θυσίαν ἀναβιβάσαι τὸν ξύλινον ἀνάγουσιν. ἐν δὲ τῷ τῆς ἐλαίας κορυφῇ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ κλάδου ἐπιτεθειμένη πέτρα μεγάλη, ἐφ' ἧς τὸν Ἰσαὰκ ἀναβιβάσαι τὸν ξύλινον ἀνάγουσιν. ἐν δὲ τῷ τῆς ἐλαίας κορυφῇ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ κλάδου ἐπιτεθειμένη πέτρα μεγάλη, ἐφ' ἧς τὸν Ἰσαὰκ ἀναβιβάσαι τὸν ξύλινον ἀνάγουσιν.

Κεφ.κζ. Ἐκ δὲ τῆς φαραγγος δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀρκτον ἀφιεχούσης τὴν πόλιν, βααρὰς ὀνομαζομένης τὸν τόπον, φύεται ῥίζα ὁμωνύμως λεγομένη ἀπὸ αὐτῆς φλογὶ μὲν τὸ χρῶμα ἔοικε· φέρει δὲ ἀπὸ τῆς ἑαυτῆς σάλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δὲ θηρεύειν καὶ βεβαιωθῆναι λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν ἀμήχανος· ἀλλὰ ὑποφεύγει καὶ οὐ πρότερον ἵσταται πρὶν ἄν τις οὐθρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁλισκομένοις προδηλός ἐστι θανάτος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐκπεπρισμένος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀποκινδυνεύων. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἔστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν προορύσσουσιν, ὡς εἶδον τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ οὗ τῆς ὑποδοῦσι κύνα, κἀκείνου τῷ δεσμῷ σπασάμενοι ὁρμήσαντος, ῥᾳδίως ἁλίσκεται. θνήσκει δ' ὁ θὼς ὁ κύων, ὥσπερ ἀνταποδοθεὶς τῷ μέλλοντι τοῦ βοτάνου ἀφαιρήσεσθαι. φέβεται γοῦν θὼς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, ὅσα μέλι ἰχνεύειν ἀφειδούσας. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρόν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὖθις ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσεπιχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

Κεφ.κδ. Ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τόπον, ποικίλην τὴν γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ὕδατος ἀπολείπουσι, πολλαὶ δὲ καὶ ψυχροῦ ὑδάτων ἀναδίδοσι, καὶ μόνον οὐ τῶν θαμινωτέρων λάσι πηγῶν ἀθρόαι ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς ἂν καλλιον τις θαυμάσειε· σπήλαιον γάρ τι πλησίον ὄρους κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ ἐπηρτημένον ἀπόκωλον. ταύτης αὖθις ὥσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλοιν ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄνεσις πηγὴν, ἄνεσις δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν· ἀμφοῖν ὑπερβολὴν, ποιᾶσι λουτρὸν ἥδιστον, παυσικόπους τε σπανίως πολλῷ μάλιστα ὕδωρ ἄκεσιν ἔχει. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θείου, καὶ συμπρίας μέταλλα.

Κεφ.κε. Βέλτιστος δὲ πάντη ἐπεσκεμμένος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιῆσαι τὴν ἐπίθεσιν, χώνευε τὸν φάραγγα τὸν ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς, καὶ τὴν ἔρυμνον εἶχεν, ἀπουδὴν ποιούμενος ἢ πάχος ἐξαρᾶν τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῆς ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπεγνωκότες τὴν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τὴν ξένων δεδιότες, ἐκείνους μὲν ἐξαγαγεῖν ὅλους ἄλλως οὐ νομίζοντες, ἐν τῇ κατὰ πόλεμον ἀνδρείᾳ, καὶ τοὺς κινδύνους ἐφορᾶν. τὸ δ' αἰσχρὸν ἀποφεύγειν αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ δεδιότες τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ πρόνοιαν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τὰ δίκαια δὲ ἀφίσκως ὑπολάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσαιεν. πεῖρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τοῖς ἐπὶ τὸ δεδιότας τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλίσσειν. δεδιότες δὲ πρὸς ἀνάγκην ἐποιοῦντο ταῖς ὁδοῖς αὐτὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἐθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπήγειρον.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: manssissèque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis nō est: sed tamdiu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam mulieberem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immerssa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem immineute protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò nernorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre; inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebāt.

semper autem vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis excuperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuitò gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestúmque prohibere cogitans, & in præliis semper grauiter Romanos afficiens: audaciáque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraſſet, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cùm hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersáque ciuitas in fletu erat & quæstibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorúmque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tàc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subituros, sibíque ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suũ misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clàm noctu aufugere statuêre. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasêre. reliquorum autem viri quidẽ mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ δὲ τῶ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάδιζεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ ἀφυλακτοτέροις προσπέσοιεν. τοῖς δὲ τῆ χαμαίτῃ προσβάλλοιεν, εἰ τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένας. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ τέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσῆλθε ἐκ συντυχίας ἄλλοθεν, τ παρασκόπως τῶ φρουρίω τινὶ αἰφνίδιον ἐπίστασιν τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν δὲ τῶν πολιορκουμένων νεανίας τολμῆσαί τι θρασύς, καὶ κ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γενόμενος δ' ἔσθ' ὅτε ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ὑπερφυὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιόντας καὶ κωλύειν τὴν χώραν ἐδυνήθη, καὶ κ ταῖς μάχαις πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους ἠργάσατο. τοῖς δὲ συμπαροῦσι τολμᾶσαι ἐπιτρέπειν ῥᾴδιον μὲν τὴν προσβολὴν ἀνδρῶν, ἀκίνδυνον δὲ παρέχειν τὴν ἀναχώρησιν, τῆ τελευταίᾳ ἀσπίδι. καὶ δήποτε τῆς μάχης ἠρξατο διάκρισις, καὶ γενομένης ἀποστάσεως ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἀεὶ δὲ ἀφιέμενος, καὶ νομίζων οὐκ αὖ ἔτι τῆ πολεμίων οὐδένα πώποτε μάχης ἄρξειν, μείνας τῆ πύλη ἔξω, τοῖς δὴ τῶ τείχους διαλάλει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν ἀρχαίαν ἐκ. ὁρᾶ δὲ αὐτὸν τῶ ῥωμαϊκοῦ τις στρατιώτου ῥοῦφος γυμνὸν ἀγύπλιον, καὶ μηδενὸς αὐτῶ προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ὑπερδραμὼν, συνέλαβε τοῖς ὅπλοις, ἕως κατέζησε τοῖς ὑπὸ τῆ τειχῶν ἰδίοις ἐκπλήξεις, φθάνει τὸν αἰφνιδίως μεταθεῖς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. τῶ δὲ στρατηγῶ καλέσαντος γυμνὸν ἀγαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασκέψαντος εἰς τὸ φανερώτατον τῆς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ δεῖν τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. ἀθρόα δὴ πύλις ἀνάμωξε, καὶ θρῆνος ἐπὶ μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶν. τῶτο συνιδὼν ὁ βάσσος κ τῆ πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουλησθεὶς αὐτῶν δέξασθαι τὸ ἀφελεῖσθαι, ἵνα βιασθῶσιν αὐτὴ τῆς σωτηρίας ταύτης πειρᾶσθαι τ φρουρίω ἀφέσθαι, τ ἐλπίδος οὐ διήμαρτον. ὁ μὲν γὰρ στρατάρχης καταπηγύας σταυροῦν, ὡς αὐτίκα κρεμῶν τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ἀπὸ τ φρουρίου τῶτο θεασαμένοις, οὐδὲν τὸ πλέον ἀνέστησε, καὶ ἀλαλύγμον ἀφῆκαν, οὐκ ἀναχωρεῖν ἔτι τὸ παθεῖν βουλόμενοι. ἐστεῶτα δὲ τὸν ἐλεάζαρον ἐκάλουν αὐτοὺς, μᾶλλον δὲ τὸν ἀφειδῆ ὑπομείναντα θάνατον ἢ οἶκτον, καὶ σῴζειν αὐτοὺς ἢ σωτηρίαν ἀπαιτεῖν ἢ ῥωμαίων εἰ ἄρα ἰσχύοι τ τύχη, μὴ πάντας ἤδη κεκμηκότας. οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, τ πολλὰν σῴζειν ὑπὸ ἀσπίδα δυσθυμοῦντα, τὴν δὲ μεγάλης καὶ σῴζεσθαι πολυανθρώπου συμφορᾶς, ἀπὸ τ αὐτῶ φύσιν οἰκτίζειν ἐπίδωκαν καὶ τινας ἐξαποστέλλοντες κ τάχος, διηγεῖσθαι πεπιθῆ τ ἀπόδοσιν τῶ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομιστέοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένου δὲ τῆ ῥωμαίων, καὶ τ στρατηγῶ ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῆ κάτω πόλει, τ γεγυμνωμένου ἤδη τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύνεβαινον, καὶ τοί κ νύκτα λαθόντες ἔφυγον ἅπαντες. τὰς πύλας δ' αὐτὴν ἀνοίξαντων, ἀπὸ τῆ τῶ ἐμπολιάν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε μηνύσοντες, ἐπ' οὐδὲ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἶτα καὶ δῆλόν μὴ τῶ αἰτίαν αὐτοὶ λαβόντες τ ἐκείνων δυσθρόησεν. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῆ ἐξιόντων, ἐφθασαν διακπίσασθαι καὶ διέφυγον. τῆ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἑπτακόσιοι ἐπεφάνησαν, ὀκτὼ τοῖς χιλίοις ἐπὶ πᾶσι· γυναῖα δὲ καὶ παῖδες ἠνδραπο-

ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ φρὸς τοὺς ἀλόντας τὸ A in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his
φρούριον ὁμολογίας, οἷόμυος δὴν ὁ βάσσος διαφυλάξειν, αὐτοὺς τ' ἀφῆκεν, καὶ τὸν ἐλεάζαρον ἀπέδωκε. qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Κεφ. κε. Ταῦτα δὴ διοικησάμυος, ἐπήγετο τὸ στρατεῦμα ἐπὶ τὰ φερσαγορδόμυον ἰάρδην ὄρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγελήθησαν ἠθροισμένοι, τήν τε τῶν πολιορκίας φρότερον, εἴχ τε ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶντος ἀποδραόντων. ἐλθὼν οὖν ὅτι τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψεσμένην, φρᾶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διαφεύγειν τολμῶσι τῶν ἰουδαίων, ἄφοδος ἡ φυγὴ γίγνηται διὰ τοὺς ἱππέας. τοῖς δὲ πεζοῖς ἐκέλευε διαστομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταφεύγουσιν. καθίστατο δὲ διὰ τοῦτο φρὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, τὸ δρᾶν τι γλυκαῖον, ὡς ἐκ φαβέλους ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δὴν, καὶ μὴ βοῆς αἴξαντες, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὖτις ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τῷ μὲν θάρσει, τῷ δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνῳ μὲν οὐκ ὀλίγῳ διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ φερούσῃ, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συμπέσειν πεσεῖν, ὀλίγους τε ἐκφανῆναι. τῶν ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ τοῦ ἀρεῖ παῖς, ὃν οὐ φρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἱεροσολύμων, κατά τινας διαδύς τῶν ὑπονόμων, ἔλαθεν ἀποδραί.

Κεφ. κζ. Περὶ δὲ τὸν καιρὸν ἐπέστελε καῖσαρ βάσσῳ, τὸν λιβερίῳ μαξίμῳ, ὄντι δ' ἐπὶ βοσπόρου, καλέσαι πᾶσαν ἀποδόσθαι τῶν ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατέλιπεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀφειμένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλοῦσιν ἀμμαοῦς, ἀπέχον δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας αὐτὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπιτώλιον φέρειν, ὥσπερ φρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

Κεφ. κη. Ἤδη δ' ἔτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὴν βασιλέα τῆς κομαγηνῆς αὐτίοχον, μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσεῖν διὰ τοιαύτης αἰτίας. κεστίνιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν φρὸς αὐτίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὰ σαφῆς ἠλέγχθη, γράμματα φρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν αὐτίοχον μὴ τὰ παρόντα ὑπαφανοῦς, διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συντιθέμενον φρὸς τὸν βασιλέα τὴν πάρθων ἐποιημένον· δεῖν οὖν φροκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντας τὴν φεραγμάτων ἄρξασθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ καῖσαρ τοιούτου μηνύματος αὐτῷ φερασθεὶς μὴ φεριορᾶν. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τὴν βασιλέων, ἐποίει τὸ φεᾶγμα μείζονος ἄξιον φερουσίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τῆς κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται δὲ τῷ εὐφράτῃ, ὡς ἐν τοῖς πάρθοις εἶναι τοιοῦτον διαπεπόλισται, ῥᾴδιον μὲν τῷ διαβῆναι, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πιστεῦσαι οὖν πίστις,

Cap. XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

HIs autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantùm contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. XXVII. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea quæ debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutũ autẽ receptaculũ. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quòd nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis. in campo tabernaculum posuit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quiduis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutẽ ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nulláque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos ſe tranſtulêre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepêre. Cùm autem etiã Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar

καὶ λαβὼν ἐξουσίαν φεύγειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης δὲ τῷ θεῷ τὸν αἴτιον ὑδὸν φερσδοκήτων, εἰς τὴν κομαγηνὴν ἐνέβαλε τῷ μὲν τεταγμένων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ φερὸς τέτοις λόχους, καὶ τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν δ' αὐτῷ βασιλεῖς, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης δὲ καλουμένης σόαιμος. ἐπὶ δ' αὐτοῖς τὰ φερὶ τὴν εἰσβολὴν αὐτὰ ταγώνιστα· τῷ γὰρ τὴν χώραν, ὑδὲ εἷς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. αὐτίοχος δ' ἀγγελίας ἀδοκήτως φεφανεισμένης, πολέμιν μὲν ὑδὲ ὀθόνοιαν φερὸς ῥωμαίους ἔσχεν. ἔγνω δ' πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὀπὶ χώματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ἵνας ἀφ' οἰόμενος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ὀποδεῖξαι τῆς ἐπιλογισμένης αἰτίας. καὶ φερῆλθεν ὀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους φερὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὀπὶ μὲν τὰ σαμόσατα τοὺς κατειλημμένους ὀποστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων ἔχει τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αὐτίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ὁ μὲν βασιλεὺς ὑδὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης φερήχθη φερᾶξαί τι φερὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ τύχην ἐδυσφόρει· ὅτι δίοι παθεῖν ὑπέμενε. νέοις δὲ καὶ πολέμιον ἐμπείροις, καὶ ῥώμη σωμάτων διαφέρουσιν, ὁ ῥᾴδιον ἦν τοῖς παροῦσιν αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀμαχὶ καρτερεῖν. ζώπυρος δ' ὁ φερὶ ἀλκὴν ὀπιφανὴς τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς δ' τῆς μάχης ἐκ παρ' ὀλίγον τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτὸ τὴν αἰδρίαν διαφερόντως παρέχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑαυτοὺς διελύθησαν. αὐτίοχος δ' ὑδὲ ὀθόνι τῇ μάχῃ τὸν τοῦτον καιρὸν καρτερήσῃ τὸν τρόπον, μέγεθος αἰκτὸν ὑδόκει λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, καὶ τοῦτο φερᾶξαι τὰ φερωνήματα τῷ οἰκείων ἐρεπτῷ κατάκλασιν. ὡς δὲ ἀπηγγέλθη μένης ὑπ' αὐτῷ τὰ βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ φερὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, ἅπαντα φερόδηλος ἦν ὀπάγωσις. φὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῷ συμμάχων, τοῖς φερὶ τὸν ὀπιφανῆ, σώζῃ αὐτὰς ἐκ τῷ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δίκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτῷ τὸν δύφρατην διαβάντες. ἐνθὲν ἤδη μετ' ἀδείας φερὸς τὰ βασιλεῖα τῷ πάρθων βολογάσῃ κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ἐφοβήθησαν, ἀλλ' ὡς ἐπ' τὴν παλαιὰν ἔχοντες δι' ὁμοίαν πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτίοχος δ' εἰς ταρσὸν ἀφικόμενος χιλιάρχην πέτον ὀπέμψας, δηλώσοντα αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπῆς ἔλεγεν. οὐσιανισάμενος δ' οὐχ ὑπέμενεν οὔτε φερὸς τὸ αἰσχύνην τὰ βασιλεῖα, τὰ παλαιὰ ἀξιῶν φιλίαν μᾶλλον αἰδὼ λαβεῖν, ἢ δίκῃ τὸ τῷ πολέμου φερόφασιν ἀναδέκτου ὀργὴν διαφυλάττειν. καλούμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἐπ' ὄντος αὐτοῦ τὸ διαδήματος ἀφαιρεθέντα, καὶ παρασχόντα τὸ εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τοῦτο ἐν λακεδαίμονι διέγνω, δίδουσί τε μεγάλας αὐτῷ φερσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφοβον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς φερὶ τὸν ὀπιφανῆ πυνθανόμενοι φερέτεινον σφόδρα φερὶ τὰ παρόντος δηλόσιν, αἰείθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιαθέτου φερονήσεως. ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῷ θεῷ καίσαρος διαλλαγῶν ἐγένετο βολογάσου φερὶ αὐτῷ ὀπιτεύξαντος, οὐδὲ γὰρ δὸς δμοιονοῦντας ὑπέμενον ἔξω τῆς ῥωμαίων ζωῆς ἡγεμονίας· δόντος δ' καίσαρος

ἡμέρας

ἡμέρας αὐτοῖς τ ἄδηλον, εἰς ῥώμην παρεγένοντο, τῶν παρόντων ὡς αὐτοὺς ἐκ Λακεδαίμονος δεξιῶς ἐλθόντος, πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς, κατέμειναν ἐνταῦθα.

A his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aducto, cùm omnis honor eis haberetur; ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinẽ, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia rediêre.

Κεφ. κθ. Τὸ γὰρ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος, ἔτι μὲν εἰσὶ σκύθαι, περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερον δέ που δεδηλώκαμεν. καὶ τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις ἐγνωσθέντες εἰς τὴν μήδειαν, ἐπὶ μᾶλλον ἐπὶ ταύτης ἐπὶ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν Ὑρκανῶν ἐγκαλέσοντα. τῆς παρόδου γὰρ ἐκείνου κύριος ὤν, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλῆσιν ἐπέθηκε. καὶ ἐκείνου τῷ εἰσόδου αὐτοῖς φανέντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋποπτεύσασι τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀγαθῶν μεστὴν βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς κωλύοντος ἀντίστασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν χώρας πάντος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τῷ μὲν ἄλλων ἁπάντων φειδομένων, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τῷ τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς ἀγχιμάλους τοῖς ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μετὰ πολλῆς οὖν ῥᾳστώνης ἁπαντα προϊόντες τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς Ἀρμενίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηριδάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπατεύσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, φθάσας ἐκ τῆς ζωὸς ἁλῶναι τ φθαταξέως. βρόχον γὰρ αὐτῷ τὸν ῥᾳδίως ἐμβαλὼν ἔμελλεν ὅπως ἀσφήν, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἑξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

B His manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aducto, cùm omnis honor eis haberetur; ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinẽ, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia rediêre.

Κεφ. λ. Ἐπὶ δὲ Ἰουδαίας βάσσου τελευτήσαντος, φρυκτοὺς σίλλας ἐγκαθίζει τ ἡγεμονίαν. καὶ τ μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρᾷ τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δ' μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐπράτουσιν ὅπλοις πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δ' τὸ μὲν φρούριον μάσαδα. προφήτης δ' τις καθ' ὑπόνοιαν αὐτὸ σημείων δυνατὸς αἴρει ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τ πείσαντος Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ πολεμεῖν τοῖς ἀπογραφαῖς, ὅτε κυρηνίου πεμφθεὶς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέπεσαν ὅπλα τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίων θέλουσι, καὶ πάντα ζόφον ὡς πολεμίοις προσφερόντος, καὶ τὰς μὲν κλήσεις ἁρπάζοντες, καὶ προεκαλούμενοι, τ δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἐδόκουν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοῖς ἔφασκον διαφέρειν, ἔτους ἀφθονίας τὸ μεμάχητον Ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προϊεμένους, καὶ δουλείαν αἱρουμένους τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις αἰσχρολογικότας. ἦν δ' ἄρα τ προφάσις εἰς προκάλυμμα τ ὠμότητος, καὶ τ πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, καὶ τὸ πρὸς ῥωμαίους συνῆραν τὸ πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὰ μήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐχρῶντο. κἀπὶ τῷ φάσθαι πάλιν τῷ προφάσιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὸ πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας· ἐχθρὸς γάρ πως ὁ χρόνος ἐκείνῳ παντοδαπὸς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπραχτον καταλιπεῖν· μηδ' εἴ τις ὁτιοῦν διαπλάττων ἐθελήσειε

C His manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aducto, cùm omnis honor eis haberetur; ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinẽ, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia rediêre.

CAP. XXVIII. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Silua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidẽ & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magíſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tẽpus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet,

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. A ἔχῃ αὔξησιν κακότητος. οὔτως ἰδία τι, καὶ κοινῇ
Ita & priuatim & communiter omnes vnum πάντες ἐσώσησαν, καὶ θεὸς ὑφορβαλεῖν ἀλλήλοις εἴτ' ἐ
erant, & exuperare alium alius tam impietate θεὸς τὸν θεὸν ἀσεβείας, καὶ τ' εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας,
quàm iniquitate in proximos certabant: po- ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες,
tentes quidem multitudinem malè tractan- οἱ πολλοὶ δ' τοὺς δυνατοὺς δαπανῶντες ἀπωλείας. ἦν γὰρ
do, multitudo verò ad interitum potentium ἐκείνοις μὲν ὅπλα θυμία τ' τυραννεῖν· τοῖς δ' τ' διαζῆν
properando. Illis autem erat dominandi cupi- καὶ τὰ τῶν πέλας διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οἱ σικά-
ditas, his autem vim faciendi, bonáque locu- ριοι τ' ἀθεμιστίας, καὶ τ' θεὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξα-
pletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre το ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ἔλεγχον, μήτ' ἔργον
iniquitatis in propinquos & crudelitatis au- B ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τ' ὀπιβουλευθέντων ἀθλιό-
tores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, τητος. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτῶ με-
neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus ζοντέρους. ὁ γὰρ μόνον αἱρῶν πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ
insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις μάλιστα
hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. δὲ τ' πολιτῶν τοῖς τοιούτοις θεσφιλομένοις, ἀλλὰ καὶ
Non solùm enim omnes interficiebat qui ne- κοινῇ τ' παρρησίᾳ μυρίων ἐπέπλησε κακῶν, ὁπόταν θεὸς
cessaria & profutura suaderent, tanquam ini- ἤδη ἔμελλεν αὐθέκτους ἤδη ἐ τ' θεὸν ἀσεβεῖν παλ-
micissimos maximè omnes eiusmodi impetens, μήσας. ἔφαγε τὰ δὲ ἄθεσμον παρεπέμπετο, καὶ τ' νο-
sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: C μισμένην καὶ πάτριον ἐξελήλυθεν ἀγωγίαν, ἵνα μὴ μι-
qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam κρὰ θαυμαστὸν εἰ τ' θεὸς αὐθέκτους ἡμερότητα καὶ
esset ausus impietate contemnere. Nam & mẽ- κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τ' θεὸς θεὸν δυσεβείας ὕπο
sa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque καταμανές. πάλιν τίνων ἀμείνω εἶμεν, τίνα κρεῖττον ἐκ
exterminauerat castimoniam: vt iam sit mini- ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἡδύτερον ἀπέχετο σωμά-
mè mirum, si mansuetudinis communionem των, οἳ τ' τὸν αὐθέκτους τύραννον πεῖραν ἢ αὐτοὺς φιλία,
minimè seruabat hominibus, qui Dei pieta- ποία ἢ συγγένεια θεὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους,
tem furore contempserat. Rursus Simon Gio- καὶ θεασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κα-
ræ; quid mali non commisit, quáve libero- κῶς ποιεῖν, ἀλγυνοῖς ἔργον εἶ πονηρίας ὑπελάμβανον.
rum corporum iniuria temperauit, qui eum D λαμπρὸν ἢ φέρῃ ὄνειδος ἡγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειο-
creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, τάτοις ὠμότητα. παρημελλήκατο ἢ καὶ τ' τούτων ἀπό-
quæve cognatio ad quotidianas cædes non νοιαν, ἡ τῶν Ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς
ferociores effecit? nanque alienos quidem ma- ἀρχιερέας καταφάξαντες, ἵνα μηδὲ μέρος τι τῆς
lè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitra- πρὸς θεὸν δυσεβείας ἀκαφυλάκτῃ, πᾶν ὅσον ἦν λοι-
bantur: clarissimam verò gloriam parere cru- πὸν ἐπ πολιτικοῦ κτήματος ἐξέκοψαν, καὶ τ' τιμιω-
delitatem in familiarissimos existimabant. τάτην εἰσάγαγον ἀκὶ πάντων ἀνομίαν. ὃ δὴ τὸ τῶν Ζη-
Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: E λωτῶν καλούμενον γένος ἤκμαζεν, οἳ τὴν θεοσεβεί-
illi enim sceleratissimi peremptis pontifici- αν τοῖς ἔργοις ἐπλήθυσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον
bus, ne qua pars conseruaretur pietatis in ἐξεμιμήσαντο, μηδ' ὅπερ θέατρον θεοῦ παρῆλθεν ἢ
Deum, totum quod ex ciuitatis facie super- μνήμη ἀφανὲς ἔδωκεν, αὐτοὶ ἀφανίσαντες ἀζήλωτον·
erat, abscidêre, summámque per omnia ini- καίτοι τὴν θεοσεβείαν αὐτοῖς, ὑπὸ τῶν ἐπ' ἀγα-
ustitiam induxerunt: in qua illud hominum θῷ ζηλωτυπούντων ὠνόμασεν, ἢ καθ' ὑπερβολὴν τ' ἀδι-
genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui κουμένων, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τοὺς μέχρι
nomen factis verum probauerunt. Omne enim E τῶν κακῶν ἀγαθοὺς νομίζοντες. τοιγαροῦν θεσπέσιον
malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmula- ἔκρασεν τὸ τέλος δέκατον, τε θεοῦ τὴν ἀξίαν δὴ πᾶσιν
to, quod antè commissum memoria tradidit, αὐτοῖς τιμωρίαν βεβαιώσαντος. ὅσας γὰρ αἰθέκτου
prætermisso: quamuis nomen sibi ex bono- φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσιν κατέσπευσαν
rum æmulatione imposuissent: qui eos quos εἰς αὐτούς, μέχρι τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, μὴ
læderent, propter efferam sui naturam cauil- ὑπόμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανέντες. οὐ
lando fallebant, qui malorum quæ maxima μέλει, ἀλλά τῳ φαίη τις αὖ αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν
essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ fi- ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτοῖς οὐ θεσπέσιον. τοὺς δὲ
nem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei ταῖς ἐκείνων ὠμότησι θειπιόντας, οὐ τὸ παρόν
voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura μας αἰῶνα κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν
hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad F οὖν ἐπάνειμι θεὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς
extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ διηγήσεως.
variis perempti cruciatibus pertulêre. Fortasse
dixerit aliquis minora eos quàm commisê- Ἐπὶ γὰρ τ' Ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ Κεφ. λ'
re perpessos, verùm qua tandem digna tan- τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν ῥωμαίων στρα-
tis sceleribus pœna affici poterant? De illis au- τηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τὰς μὲν χώρας ἀ-
tem qui in eorum crudelitatem inciderunt, πάσης δυσὶ σπείραις, φρουρεῖν τε τοὺς ὀπιπτεύσοντας
non est huius temporis pro merito conque- αὐτῆς μέρισιν ἐγκατέσησας. τεῖχος δὲ περι-
ri. Rursum igitur ad eam narrationis par- G
tem tedeo, vnde digressus sum. Venit enim dux
Romanorum contra Eleazarum, & qui cum
eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum
ducens, & fines quidẽ statim omnes obtinuit,
præsidiis vbiq; locis opportunissimis collo-
catis: castellũ autẽ muro circumdedit, ne quis ob-
sessorũ fugiẽdi facultatẽ haberet, vtq; custodes

βαλε κύκλῳ θεὶ πᾶν τὸ φεύγειν, ὅπως μηδενὶ τῶν πολιορκουμένων ῥᾴδιον ἐκφυγεῖν, καὶ ἐκαθέσσε

τοὺ

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατασκοπησάμενος δύσβατον τόπον, ὡς
ἀφ' ὑπὸ τοὺς τὴν πολιορκίαν ὑπομένοντας ἐκπολεμῶν,
καθ' ὃν αἱ τοῦ φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνάπτουσιν,
ἄλλως δὲ τοὺς ἀφορμὰς τῶν ὑπομενόντων δύσκολον.
ὑπὸ γὰρ τοῦ μόνου πόρρωθεν ἐκομίζετο, καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῷ ὑπὸ τούτῳ τεταγμένῳ Ἰουδαίων.
ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τῶν τόπων ἀνύδρων ἐχόντων καὶ ἀδιόδευτος. ταῦτ' οὖν Φερο
οἰκονομησάμενος ὁ σίλβας ὑπὸ τὴν πολιορκίαν ἐξέπεμπε, πολλῆς ὑπομενούσης καὶ ταλαιπωρίας δυσμενείας, διὰ τὸ ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου τοιοῦδε τὴν φύσιν ὑπάρχοντος. πέτρα οὐκ ὀλίγη τῇ περιόδῳ καὶ μέσος ὑψηλοῦ, παντοθὲν ἀφειρώσα βαθείας φάραγγας κάτωθεν ἐξ ἀορέτου τέρματος, κρημνώδεις δὲ ὁδοὶ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλοῦ δοσον κ' δύο τόπους δὲ πέτρας, εἰς ἄνοδον οὐκ εὐρρῶ παρέκουσης. ἔστι δὲ τῷ ὀδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, ἡ δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ῥᾷον προβῆναι. καλοῦσι δὲ τοῦ ἑτέραν ὄψιν, τῇ στενότητι προσκρούσεις, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλισσομένοις. κλῖμαξ γὰρ πρὸς τὰς τῷ κρημνῷ ἔξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτοῦ ἀναστρέφουσα, καὶ κ' μικρὸν ποδὸς ἐπιπεπτωκυίᾳ μόλις φαύει τῷ πρόσω. δεῖ δὲ ἀμφοτέρῳ ἐξ ἀνάγκης δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τῷ παρελθόντι πρόδηλος ὄλεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέκτηται, τῇ φοβερότητι πᾶσαν δυτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. ἐπὶ τοιαύτης οὖν ἐλθόντα σταδίους ἑξήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπὸν ὄρθιον, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συνημμένη, ἀλλ' ὥστ' εἶναι κατ' ἄκρας ὑπέδους. ὑπὸ ταύτῃ φρούριον μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φερώνιον Ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε μασάδαν. ὕστερον δὲ Ἡρῴδης τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς, οὐ τὸ χωρίου κατασκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγεν περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἐπὶ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένου, ὕψος δὲ δεκάπηχυ, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τετράκοντα δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος σύνδυο φκοδομημένα. τοῦ γὰρ κορυφοῦ πᾶσα καὶ πεδίου παντὸς οὖσα μαλακωτέρα, ἀπῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεὺς· ἵν' εἴ ποτε τῆς ἔξω τροφῆς ἔνδεια γένοιτο, μὴ δι' αὐτὴν κάμοιεν οἱ τοῦ ἀνάγκην ταπεινὰν τοῦ φρουρίου πᾶσης δυκότητος. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τοῦ τῆς ἄκρας τείχους πρὸς τοῦ ἄρκτον ἐγκλίνον. τὸ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερόν, πύργους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τετράγωνους. ἦν τοῦ οἰκημάτων σύνδυο καὶ στοαὶ καὶ βαλανεῖον κατασκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδάφη λίθου στρωτοῦ ποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τοῦ οἰκουμένων τόπων ἄλλα τε καὶ πρὸς τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς τὸ τείχους, πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἐστερνίκεν λάκκοι ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτῆρες ὑδάτων, μηχανώμενοι δεῖ χορηγίαν, ὅση τοῦ ἐκ πηγῶν ὄντι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δὲ ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τοῦ κορυφοῦ ἀνέφερεν, ὥστε ἔξωθεν ἀφανής. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανερωτάταις ὁδοῖς ἦν ὅτε χρήσασθαι βασίλεως πολεμίοις.

A perſeuerarent. ipſe verò caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtenſilium. Non ſolùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Silua obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris
B egentem, propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæque omniũ ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quòd duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem vnum, itet ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum
C ab Occidente facilius ambulati. Vocatur autem vnum coluber, ex anguſtia crebríſque flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe reuertens, paulatim rurſum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutati veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiſcit, vt quæ horrore quemuis terrere audaciſſimum poſſit. Per eiuſmodi viam cùm x x x. ſtadiis aſcenderis, quod
D reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed vt habeat in ſummo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex caſtellum ædificauit, & appellauit Maſſadam. Pòſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & x x v 11. turres quinquagenorum cubitorum in eo ſtabant: ex quibus
E aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior eſſet, culturæ deſtinauerat: vt ſi quando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia quidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmiſſimas quatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itémque balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem è ſingularibus ſaxis vndique ſubſtitutis, parietibus autem membríſque ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula verò habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnóſque puG teos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Foſſæ verò iter ex regia in arcem ſummam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem viæ facilem ſui vſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Oriẽtalis quidem via natura eſt inacceſ-
ſa, vt ſupià memorauimus. Occidentalem
verò, magna in anguſtia poſita turri conclu-
ſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio
ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe,
neque capi facilè videbatur. Inextricabilis au-
tem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat
fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impe-
tus natura ſimul & manu caſtellum erat com-
munitum. Intus autem repoſiti apparatus, ma-
gis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nã
& frumentum multum erat cõditum. & quod
in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque
multum & oleum: inſuper autem cuiuſq; legu-
minis fructus, & palmulæ coaceruatę. Cũctaq;
reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſica-
rus occupato, matura, nihilque recens depoſi-
tis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata
ſunt, ad excidium à Romanis illatum centum
annorũ tempus agebatur. Quin etiam Roma-
ni fructuum reliquias incorruptas offendêre.
Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe
exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudi-
ne ab omni terrena ac fœculẽta materia ſit re-
mota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque
armorum multitudo, ab rege condita, quæ
decem millibus virorum ſufficerent, ferrúm-
que infectum, nec non æris & plumbi mate-
ria: quippe vt magnis de cauſis factum crede-
res apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum
caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex
periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iu-
dæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui an-
tea reges fuerant, ad principatum reduceret.
Alterum verò maius atque atrocius, ab regina
Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſentẽtiam
non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba fa-
ciebat, poſtulans Herodem interfici, ſibi autem
obſecrans regnum Iudæorum donari. Et ma-
gis quis miratetur, nondum eius imperio An-
tonium paruiſſe, malè eius amore mancipa-
tum quàm non donaturum ſperaſſet. Propter
eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam
extremum belli contra Iudæos Romanis opus
reliquit. Nam quia foris iam locum omnem
muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà
diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè
procurauerat: incipit oppugnationem, vno
tãtum loco reperto, qui aggerum iactum poſ-
ſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab
Occidente, quod ad regiam ſummúmque
montem duceret, præcludebat, erat quædã con-
tinentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; por-
recta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cu-
bitis inferior, quam Leucẽ appellabant. Hanc
igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem ap-
portare militibus iuſſit: illis autem alacri ani-
mo & magna manu operãtibus, ſolidus ad du-
centos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm ne-
que firma neque ſufficiens machinis ferendis
hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribu-
nal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt,
altum itémque latum cubitis L. Erat autem &
aliarum machinarũ fabrica illis aſſimilis, quas
primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑώα δι' αὐτὴν φύσιν ὡς προεῖπομεν ἄβατός ἐστιν· τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ κρημνῷ τὸ στενότατον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἐλάττων σταδίου χιλίων, οὗ οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος γὰρ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας
B βαδίζουσιν ἐπιπόλαιτο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποίητος, τὸ φρούριον ὠχύρωτο. Κεφ. λς.

Τῶν δ' ἐνόντων ἀποκειμένων πλῆθος ἦν, ἐπὶ μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ἀφθονίαν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνος τε πολὺς καὶ ἔλαιον ἔτι δὲ παντοῖος ὀσπρίων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπισώρευτο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τῷ φρουρίου μὲν τὸν οἰκείων ἐγκρατὴς ὅλως γεγενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῆς νεωστὶ κομισθέντα ἀποδιόντα· καίτοι σχεδὸν ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας
C εἰς τὸν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν, ἑκατὸν καὶ χρόνος ἐτέλει, ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τινες ἀφειλημμένους τὸν καρπὸν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶ τὸν ἀέρα τῆς ἐρημίας, ὑψηλὸν τὸν καὶ ἄκρατον, πάσης ὄντα γεώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. διῄρητο δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργός τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅτε δὴ τῆς Ἰδουμαίας, δι' μεγάλας αἰτίας
D ἡγουμένης. λέγεται δὲ ἑαυτῷ τὸν Ἡρῴδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλῆν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντας ἐκεῖνον, τοὺς περὶ αὐτοῦ βασιλέας ὀλίγου τοῦ ἀρχαίου καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ὑπὲρ τῆς βασιλείους αἰχμῆς πλεονεξίας. αὐτὴν δὲ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπέσχεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτανίῳ λόγους προσφέρε, τὸν μὲν Ἡρῴδην ἀπελεῖν ἀξιοῦσα,
E χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τοῦ βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων δεομένης. καὶ μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ ὑπακηκόει, καίπερ ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅπως τοῦ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους Ἡρῴδης μᾶσσαδα κατασκευασάμενος, ἐμελλε ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τοῦ πρὸς Ἰουδαίους πολέμου τελουμένου.

F Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη προεπεφήκει πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμών, ἔτι τε μή τινα ἀποδρᾶναι προνοίαι ὑπῆρχεν τὴν ἀκριβεστάτην ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ, μόνον δ' ἐφ' ὃν εἶχε τόπον, ὅπου βολὴν χωμάτων διέξαδε δυνάμενον. μὴ γὰρ ἔτι κατέχοντα πύργον τὸ ἀπὸ τοῦ δύσεως ὁδὸν ἄρουσαν, εἰς τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἣν τὸς ἐξοχὴ πέτρας διμειλίου τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τῶν δ' ὕψους
G μασσάδας ξ' ἑκατὸν πήχεις ὑπερκατέβαλλεν δ' αὐτὸν ὠνόμαζον. ὅπου ταύτην οὖν ἀναβαὶ, καὶ καταχὰν αὐτὸν ὁ σίλβας, ἐπέλθοι τὸν στρατὸν χωῦ ὅπερφέρειν. τῷ δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στρεὸν εἰς ἑκατὸν πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε ἀπαρκὲς ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὃπερ βάθεσιν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συναρμοσάμενον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τὸ μὲν ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ πολυπλοκία τοῖς ὑπὸ μὲν οὐσιανασιανοῦ προτέρων,

μὴ

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ πόνου φρεσὶ τὰς πολιορκίας ἔθεντο θεῖσα. καὶ πύργος ἑξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κατατετραφαλμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ἐξυβρίσει, καὶ προβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπέστειλαν καὶ φρυκτὸν ἐπάλυσαν. ἐν ταυτῷ δὲ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευάσας μῆλον, συνεχῶς ποιεῖσθαι κελεύσας τοῦ τείχους τὰς ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀπερρήξας τι μέρος ἄνωθεν, καὶ πάρεψε. φθάνουσι δ' οἱ σιδηρεῖοι ταχέως οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῆς μηχανημάτων ἐμέλλεν ὁμοίου τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ ἐν τῷ σφοδρότατι τῶν ἐμβολῶν ὑπεκλύζη δυνάμενον, τριφὰς ἔχοντα καλλισκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ἴσου μήκους θέσει ἀλλήλαις κατὰ τομὴν συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν σιχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶχε πλάτος τείχους, ἐν μέσῳ ἀμφοῖν τὸ χῶν αἰσφόρουν. ὅπως ὑπὸ μὴ ὑφουμένου τῷ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἐτέρας δοκοὺς ἐπικαρσίως, τὰς κατὰ μῆκος κειμένας διέδυον. ἐν ᾧ οὖν ἐκείνους μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον παρεπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, θεὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ σφριφότερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἴρησθαι ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ ταῖς σφαιράταις θερσὶ πάντῃ λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους ἐπισκοπίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὶ αὐτελάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρσοῦται μᾶλλον ἢ βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξέπεμψαν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· αὖθις δὲ ἀπορρέψας ἐπ' ἐκείνους ἔλαυνε τὸν φλόγα, καὶ χαῦδον ἤδη τῶν μηχανημάτων ἐς συμπλεγησομένων, ἀπεγέμασαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον ὁτῳοῦν μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίου θεσπεσίας, καὶ πολὺς ἑαυτῷ ἐπιδύσας, τῷ τείχει φέρων αὖ τὸν θερσὶ βάλε, καὶ παῦδη ἤδη βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάσσοντο, μὴ ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διανοούμενοι, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποίησαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσι διαφθείραντες.

Κεφ. λδ'. Οὔτ' μὴν οὔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ ἐθρασυνόμενος ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμέλλεν ἐπιτρέψειν. δεῖν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς αὐαινόμενον, ἄλλον δ' αὖ δίνα σοφείας ζόφον, ὑδὲ ἀλκῆς ὑπόνοιαν, ἃ ἦν ἐμέλλοσι ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν οἱ κρατήσαντες, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτῶν πάθεσι, θάνατον καὶ παίτων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρίνας ἐν τῷ παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀθρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ἐπὶ τοῦ θερσὶν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διηγωνίσμεθα ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἀνεθέμενοι. μέγα γὰρ ἔστ' ἀληθὲς ὄζει καὶ δίκαιος ἀθρόων διανοίας, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι καλὸν τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. θεὸς ὃν ἐαυτοῦ μὴ καταψεύσωμεθα, θέσθαι μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ δὲ μετὰ δουλείας ἐλεεινοῦ πικρίας ἀπηκόους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. φρόνιμοι τὰ μὲν παίτων ἀπέσπιμθα, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πολυτάλοι. νομίζω δὲ καὶ θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἣ δ' ἡμέρα καλῶς ἐλεύθερος ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κεκτημένοις. ἡμῖν δὲ

A postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur; mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà sectæ sunt continentes composuêre: earum autem ordines erant duo similes: tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluaret, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebát, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidétia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cùm Dei vserentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam âlij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cũ his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datã, vt bene ac liberè possimus mori, quod aliis nõ euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis códitio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate cõiicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tãtorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmq; habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ita ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eũdem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatiſ ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorãtes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimùm, inquit, opinione deceptus ſum, qui putarẽ viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quã viuere. Vos autẽ ne cuilibet quidẽ homini quicquam

πρόδηλος μὲν ὅτιν, ἡ ἡμισομβρία μὲν ἡμέραν ἅλωσις· ἐλευθέρα δ' ἡ τῶ γυναίῳ θανάτου μὴ τῆς φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως δ' ἀχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς λαβεῖν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἐπινικᾶν μαχόμενοι. ἔδει μὲν δ' ἴσως, ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσαμεν, πάντα τὰ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ, καὶ τῆς τῶν πολεμίων χειρὸς, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης συγχωρήσαντος, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ παλαιὸν φίλον αὐτῷ φῦλον Ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωστο. μᾶλλον γὰρ δ' ἡμῖν ἢ μᾶλλον ζῆν ἡμῖν ἀπηχθημένος, οὐκ ἂν τοσοῦτον μὲν ἀνθρώπων ἐλεεῖν ὀλέθρον, ἐφείσατο δ' τῆς ἱερωτάτης αὐτῷ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τῶν πάντων Ἰουδαίων ἠλπίσαμεν ἐλεεῖσθαι τῆς ἐλευθερίας φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν ἡμῦνόμενοι, καὶ μηδεμιᾶς μετασχόντες, οἳ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, χρείττονα τῆς ἐλπίδων ἡ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκη παραγαγών. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τῶν φρουρίων φύσις ἀπάλωτος ὅσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ ζοφῆς ἀφθονία καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τἄλλων ἔχοντες ἅπαντα δαψιλῶς περιῤῥέουσαν, ὑπ' αὐτῆς προφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, καὶ αὐτομάτως δὴ τὸ κατασκαφὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μαινόμενοι εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, οὐκ ἂν μὲν τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῆς θεοῦ δ' ἡμῶν αὐτῶν ὑπέχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μείζονες. θηκτοὶ θῶσαν γὰρ γυναῖκες αὐχένιοι, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μᾶλ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δι' ἡμῶν χάρεσι ἀλλήλοις προσφέρωμεν, καλὸν ἐνταφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. περίεσται δὲ καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ χρήματα πυρὶ δηλωθείσομεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μήτε τῆς ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τῶν κερδῶν ἁμπτόντες. ταῖς ζοφαῖς μόναις ἐάσομεν αὐταῖς τὸ ἡμῶν τεθνηκέναι μαρτυρήσουσιν, ἐπὶ μὴ δι' ἐδωλίαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἱλόμενοι πρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μὴν κατ' αὐτὸ τὴν γνώμης προσέπιπτε τῆς παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἕτοιμοι ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γυναικοδίκους εἰσῆκεν, αὐτοὺς δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν προσθήλυν τολμὰς, οἷς τὸ ἀλλήλοις δοκεῖν ἐποικτίρειν τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. πύστους ἰδὼν ἐλεάζαρος ὑποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς βουλῆς μέτρους τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοὺς ἐῤῥωμένους τῆς λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὐκοῦν αὖπαλιν ἐπὶ ἑαυτὸν ἐπαγίσας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέρᾳ ἐπεγείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς τε ἀθανασίας, μέγα τὸ χίλιάσας, καὶ τοῖς δακρύοις ἀντεῖς ἐμβλέψας. ἔπλεῖστον, ἔφη, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τῆς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἤτε τῆς τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρε-

εἰς ἀρετὴν ὑπὲρ εἰς δειλημίαν ἀφορέσεις, οἵ γε καὶ τὸν ὑπὲρ μεγίστων ἀπαλλαγῆ κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. Νῦν γὰρ τοῦτον, μήτε μελλήσας, μήτε συμβουλὴν αἰτήσας. πάλαι γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἡμᾶς ἡ πατρὶς ἀφ' ἡλικίας, παρῄνουν τε ἡμῖν οἱ πατρῷοι καὶ θεῖοι λόγοι διατελοῦσιν, ἔρρωσίς τε καὶ φρονήματα τὰ ἡμέτερα τοῖς πρόσθεν αὐτοὺς βεβαιοῦντα, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστιν ἀθανάτοις, καὶ θάνατος. ἐσθλὸν μὲν γὰρ ἁγιότητα δοῦναι ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφῆσαι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' ἂν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῷ τούτου κακῶν συναπόλαυσαι, πάλιν δίκαιον ἐκεῖνα θεωρεῖσθαι. κοινωνία γὰρ θείῳ θνητὸν, ἀφανοῦς ὄντι. μέγα μὲν ἐν δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτὸ ὄργανον αἰθανόμενον ἀεὶ πάσας αὐτὰ κινοῦσα, καὶ θνητὰ φύσεως περιττῷ τινι ἄγουσα τὰ φανέρ' ἔσω μὲν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα τὰ καθήκοντος αὐτὴν ἔλαχε χώρου λάβῃ γῆν, καὶ ἀφορισθεῖσα ἀπολαύσῃ τοῦ οἰκείου, τὰ δὲ μακαρίας ἰσχύος καὶ παντελοῦς ἀκωλύτου μετέχῃ δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς αὐθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεὸς· οὐδὲ γὰρ ἔως ἐστὶν ἐν σώματι θεωρεῖται. ἀφανὴς γὰρ ἀφανοῦς, καὶ μὲν βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττῃ, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἀθάνατον, αἰτίαν δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅταν γὰρ αὐ ψυχὴ ἀφανὲς ἴσχῃ, τοῦτο ζῇ καὶ τέθνηκεν· ὅταν δ' αὖ ἀπαλλαγῇ, μόνον θνητὸν ἀποθνήσκει τοσοῦτον ἀθανασίας. ὑπὲρ δὲ τεκμήριον ὑμῖν ἔστω τοῦ λόγου ἐναργέστατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τοῦ σώματος αὐτὰς μὴ πειρωμένου, ἑκόντες, ἡδέως ὑμῖν ἔχουσιν αἰώνιον ἐφ' ἑαυτῆς χρόνον ἐσται. ἆρα δ' ὁμοίως ἅπασι καὶ συνηθείας πάντη μὲν διαφορωτέον, πολλὰ δὲ τοῦ ἐσομένου ἀφανίζεσι τὴν δι' ἀδείας θάνατον, ἐν ὑπνῳ γιγνόμενον αἰώνιον ἀγαπητὸν εἶναι; πῶς δὲ οὐκ αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τὸν ἀεὶ δὴ φθονοῦντ' ἐαυτοῖς ἐᾶν εἰ μὴ οὐδ' ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαρῳνημένους, ἀλλοις ἐᾶν ἀδεῶς ἐκ τοῦ θεοῦ θάνατον ἐπιεύσθαι. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ καὶ τοῖς ἀδὲ τῷ ἀλλοφύλων δόμασθαι πίστεως, ἐλεύσεσθε εἰς ἐνδεῖς τοὺς ἀστικῶν ὑπερχομένους. ἀνόητοι τὸ γὰρ ὄντες αἴδηρες ἀναβαλεῖν μὲν τὸ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσεως λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς λῦσαι τοῦ σώματος, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος πόθῳ δ' ἀθανάτου ἁγίας, φοιτέουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀφίξεσθαι· καὶ ἔστι ὁ κωλύσων οὐδείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς διδαμονίζοντες, φοιτῶσι τοὺς οἰκείους ἔτεσι δηδόασι δίκαιοι δὲ τοῦτο, οὕτω βεβαίως, καὶ ἀληθεστάτῳ τῆς ψυχαῖς τοῦ μετ' ἀλλήλων εὖ διάγειν πεπιστώκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῆς ἐξαπολλύσεως αὐτῆς, πορεύ τὸ σῶμα φθαδόντας, ὅπως δὲ καὶ καθαρτάτῳ δέπυρίσωσι τῷ σώματος τὰς ψυχὰς, ὑμνοῦσιν πολυτρόπως. ῥᾴστον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῷ ἄλλων αὐθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μπείσιον δεῦρο δημίου. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὰ ἀθανάτου τάξιν δεπολαμβάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδέσθημεν χεῖρον ἐνδῶν φρονοῦντες, καὶ δίκης τῆς ἐαυτῷ ἀπολμίας τοὺς πατρίους νόμους οἱ πᾶσιν αὐθρώποις εἰς ζῆλον ἔπουσι, αἰσχρὰς ὑφιζόντες; ἀλλ' εἶμι καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáq; malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuę sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumētum enim facit suum, latenter id mouēs, & vltra mortalē naturā gestis producens. Verūtamē cū pondere, quo in terrā detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habēs incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes: sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos; aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Atramē si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desideriū, aliis quidem prędicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiam*, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominib* ęmulādę videtur, inhonestè despiciamus? quāquā etsi cōtraria nos à principio institutisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abiumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cęſaream incolebãt Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cũ coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantũmodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cũ propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolẽtia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis accerbiſſimè trucidati sũt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorũ LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortaſſe in aliena terra, cũ nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſariũ, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortio res: ſed hæc ad paucum tẽpus cùm ſuffeciſſẽt, ſeque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorũ nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate nõ perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis nõ miſereatur? quiſve nõ antequá illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, támq; igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruari ſunt: illorum quidẽ miſertimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαῤῥ᾽ ἀνθρώπῳ, ὡς ἀρα μέγιστον ἀγαθὸν αὐθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ᾽ ὁ θάνατος, ὁ μέντοι καιρὸς ἡμᾶς εὐθυμεῖν φέρει, καρδίαις αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ᾽ αἰτίας πολυπραγμονεῖν. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικε κατὰ τοῦτο τὸ ἔθνος τοῖς Ἰουδαίων γένεσι, τοῦτο ἔθετο τὸ φῶς ὁ θεὸς, ὡς θ᾽ ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπολλάσθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι καὶ βέβαιον μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν αἰδεῖσθαι ταύτας αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθαι τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι B πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοὺς πόλεμῳ διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχύϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσοντας αὐτοὶ ἐκείνων ἐφίστασθαι, μεθ᾽ ἕξ δὲ τελεῖν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῆς καισαρέων ὁπλισάμενοι, μηδὲ χεῖρας αἴρασθαι ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὶ ῥωμαίοις ἐξῆσαν, εἰ C μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀγεννεστάτους· ἀλλὰ φόνης ὅπου καισαρεῦσιν ἦν ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ τὸ καιρῷ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τις ἐν σκυθοπόλει φάμενος ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι δίκαι τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐπέλεγσαν, ἀλλ᾽ οὐ μὴν τὴν συγγένειαν ἡμῖν ῥωμαίοις ἀμύνεσθαι. πολὺ τοίνυν ἄδικον αὐτοὺς, ὑπὲρ ἐκείνης δίκαια καὶ πίστις. ὑπὲρ αὐτῶν μέντοι παντοκρασία πίστεως καταφρονεῖσθαι, ταύτης δ᾽ συμμαχίας ἀμοιβὴν δουλαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις ἐφ᾽ ἡμῖν ἐκώλυσαν, ταῦτ᾽ D ὑπέμειναν εἰς αὐτοὺς δράσαι θελήσαντες. μακρὸν αὖ ἕκαστα νῦν ἰδίᾳ φέρειν ἑκάστων λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τὴν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ᾽ αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ αἱρήκασιν, ἡμῶν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ ξόφασιν λόγου πλάσαι δυνηθέντες, φόνου μαρτυρίου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐνέπλησαν, ὀκταχιλίους θεὸς τοὺς μυρίους ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶν ἀπο- E σφάξαντες. τὸ δὲ ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῆς μετ᾽ αἰχίας αἰχμαλώτων, ἐξ ὃν μυριάδας ἐμβαλεῖν ἐπυθανόμεθα. παρεῖναι μὲν ἴσως ἐν ἀλλοδαπῇ γῆς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπιτήδειον διαφθορὰν τοῖς πολεμίοις οὕτως ἀπόθεσιν. τοῖς δὲ ὅλη δ᾽ οἰκείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἁραμένοις, ἅπασαι τε τελεῖ ἐλπίδες νίκης ἐχυρὰς ἔθεσαν δυναμένοις οὐχ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, ἔτειχη καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα F πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδυνεύοντας ἄρρηκτον, πάντας πρὸς τελεῖ ὑπόστασιν ἐπέῤῥωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχεῖ χρόνον ἀρκέσαντα τῆς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάρσαντα, μείζονων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἦλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τελεῖ ἐκείνων διάλυσιν ἁραμένοις, οὐκ εἰς τελεῖ τῆς ὑπερασπισάντων σωτηρίας διζησομένοις. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑπερθνήσκοντας διδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τελεῖ ἐλευθερίᾳ οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῆς ὑπὸ ῥωμαίοις γενομένων, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσαι, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐπιστενάξειε πρὸς τὰ ταῦτα παθεῖν ἐκείνους ὑπομένειν. ὧν οἱ μὲν πρόθυμοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰ-

κιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ᾽ ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὖ τοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατοι ὑπολειπόμενοι τινὲς ἔτι

ζῶσι,

ζῶντας, οἱ πολλοὺς διχόθεν τοῦ θανάτου λαβεῖν οὐκ ἐ-
χρυσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῶν παντὸς ἰουδαίου γέ-
νους μητρόπολις; ἢ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν φρουρίοις,
τοσαυταῖς δ' αὐτῆς φερούσαις ἐν μεσότητι πύργοις
προβεβλημένη, μόλις ἦν ἐξουσα τοὺς εἰς τὸν πόλεμον
ἀφωπλισμένους, τοσαύτας ἂν μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα·
ἦ ἄρα αὐτὴ μαχομένη, ποῦ γέγονεν ὑμῖν ἡ τοῦ θεοῦ
ἰσχὺν οἰκείωσιν πίστεως μόνης ἀσφαλοῦς ἐν βαθροις κατ-
πάσας, ἢ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῆς ἐ-
ρημώσαντων αὐτὴν στρατοπέδου, ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐποι-
κοῦν. προσβύται δ' ὀδύνην τῇ αὐτοφθόρῳ τοῦ τεμένους πα-
ρακάθηται, καὶ γυναῖκας ἀλόχους πρὸς ὕβριν αἰσχίστην
ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημένας. ταύτας τις ἐν νῷ βαλ-
λόμενος ἡμῶν, καρτερήσας τὸν ἥλιον ὁρᾶν, καὶ δύνηται
ζῆν ἀνωδύνως; τις ἔτι ἂν παῖδες ἐχθρὸς ἢ τις ὕπνος
αὐθάδης καὶ φιλόψυχος, ὃς μὴ καὶ αὐτὸ τοῦ μέχρι νῦν
ζῆσαι μεταμοῖτο. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν
τινα ἱερὰ οἰκείαν πόλιν χαρὰν ἰδεῖν καθασκα-
πτομένην πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕτω
πως αὐσίως ἐξορυττόμενον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς οὐκ ἀ-
γώνις ἐλπὶς ἐδυσκόλυνεν οὐς τάχα που δυνήσε-
σθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνάσθαι, φερώμεθ' ἂν γέ-
γονε τινῶν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταλέ-
λοιπε, πῶς δύναμαι καλῶς ἐστὶ θανεῖν. ἐλείπομεθ' ἡμᾶς
αὐτοῖς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἡμῖν ἔξεσι
περὶ ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅτι μὲν γὰρ θανάτου ἐ-
γκρατέσθημεν, καὶ τοῖς ὀξὺ αὐτοῦ ἐγκρατέσταμεν. καὶ τὸν οὐδὲ
τοῖς δυσμενεστάτοις ὄντα ἀξιοφυγῆ. ὅθεν ἢ καὶ δουλεία, καὶ
τὰ βλέπειν γυναῖκας οἷς αἰσχύλον ἀγκρίθημεν μὴ τέκνον,
μὴ πόνων αὐθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον,
ἀλλὰ ταῦτα ἐξὸν τὴν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ
περὶ περὶ αὐτῶν θανατῶν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ'
ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέστημεν, καὶ
τὰ τελεύταια νεῦσαι σωτηρία προκαλουμένων ἡ-
μᾶς, οὐχ ὑπηκούσαμεν. πῶν τοίνυν ἐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐ-
τῶν φρόνιμος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι
μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης τῇ σωμάτων, εἰς πολλὰς ἀρκέ-
σοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηκμακότες, φέρειν τῆς ἡλι-
κίας ταῖς συμφοραῖς ἀδυναμίας. ὄψεταί τις γυναῖκα
πρὸς βίαν ἀγομένην φωνῆς ἐπακούσας τέκνου, παῖ-
δα βοῶντος χεῖρας διδόμενον, ἀλλ' ὡς εἰσὶν ἑλόθε-
ραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὸν ὑπουργῆσαι ὑμῖν ὑπουργή-
σασιν, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθνή-
σομεν, ἀλλὰ θεοὶ ἢ μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῷ ζῆν συμ-
ξέλθομεν. ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι καλοῦσι, ταῦθ' ἡμᾶς
γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων δ' ἀφαιρεῖται θεὸς
ἀπέσκληκε. τούτων ῥωμαῖοι παύσασθαι θέλουσι, καὶ μή τις
ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀποθανὼν δεδώκασι. πῶς δύνα-
μαι οὖν αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπο-
λαύσεως, ἐκπλῆξαι δ' θανάτου, καὶ θεῦμα τῆς τόλμης
καταλιπεῖν.

Κεφ. λε. ΕΤι βουλόμενος αὐτὸ προκαλεῖν, πάντες ὑπε-
τέμνοντο, καὶ πρὸς τοῦ προῆκαι ἦσαν, ἀναπαί-
του τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπήε-
σαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ τοσοῦτον ἐ-
πίδειξιν τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς δουλείας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις ἡμῶν ὀφθείη, τοσοῦτος αὐ-
τοὺς γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μοι δοκεῖ ὥσπερ ἂν τις φήθη τῇ προῆκαι
προσιόντες ἐμβαλεῖσθαι, ἀλλ' ἀτενῆ τὴν γνώμην διαφύλαξαι, οὕτω ἔχειν τῆς λόγων αἱρεσώμενοι, τὸ μὲν οἰ-
κεῖον καὶ φιλόσοφον παθοῦσι ἅπασι φθαμένοντος, καὶ λογισμῷ δ' οἷς τὰ κρείττονα βουλομένοις τοῖς φιλτά-

A viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gētis Iudææ metropolis fuit? Tātis quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autē virorū pro se pugnantiū multitudinē continens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, corū
B à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tā imbellis, aut parcus animæ, vt cum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus
C excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus eruiri: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod forte potuimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dū nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò &
D seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectū: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cùm licuit noluēre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorū iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos
E sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habēt, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hęc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante
F excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro spetata potiundi nostri voluptate, stupore mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eū orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius aliumantecapere cupiebat: hoc speciē esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis
G extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent:

habuerunt:propriũ quidem eatúmq. affectum A retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cũ amplexu dicebãt,ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur:& simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos cõfigebant: malorũ,quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationẽ habẽtes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est.Cuncti autem coniunctissimos trãsfixêre:miseri,quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere , malorum omniũ videbatur esse leuissimũ. Igitur neque horum iam factorũ dolorẽ tolerãtes,& interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tẽpus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus.vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi,cósq.complexi manibus, C parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legẽ in sua quoq.morte statuerunt,vt cui obtigisset,nouẽ peréptis semet super eos occideret. ita omnes sibi cõfidebãt, quod neq. in audẽdo, neq.in sustinẽdo facinore,præstaret ali⁹ alij.Et ad extremũ cæteri quidẽ se neci supposuere: vn⁹verò atq. nouissim⁹,circũspecta multitudine mortuorũ,ne quis fortè in multa cæde superesset,qui suæ manus egeret:vbi cognouit omnes peremptos,ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio,iuxta suos affectus occubuit.Et illi quidem perierant,nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse.Latuit autem vna mulier senior,& alia quædã Eleazari cognata,plurimum doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinq. pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi,cũ alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib.simul ac pueris.Hęc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die.Romani autem adhuc pugnã expectãres manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cũ verò hostium neminẽ viderent,sed vndiq.versum acerbam solitudinem, ignémq.intus ac silentium,quid factũ esset cõicere non poterant, & ad extremũ velut impellentes ictum arietis,vlulatum,si quem fortè prouocarent,dederunt. Clamorem autẽ sensêre mulieres,& ex cloacis emersæ,factũ Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè.Non tamẽ Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilẽ nõ credẽtes.Ignẽ verò extinguere conabantur,pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap.XXIX Interitus fugitiorum, qui in Alexandria & Thebas profugerant.

HVinsmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

τοὺς ὑπηρετουμένους. ὁμῶς γὰρ ἠπορεῖτο γυναῖκας περιπυσόμενοι, & τέκνα φεισόμενοι καλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμῶς ἢ καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦντες, συνετέλουν τὸ βέλλημα, & ὑπήκοοι ὢν πόσιν ἢ κηδὼν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, καὶ δημόσιον δὲ τὴν κοινὴν αἰτίαν ἔχοντες. καὶ πέρας, οὐδεὶς τηλικοῦτον ὑλημμάτων ὕπνον ἀρίδη. πάντες ἢ δεῖ τὴν οἰκειοτάτων διεξῆλθον· ἄθλιοι τῆς αἰτίας, οἷς αὐτὸ χρὴ γυναῖκας καὶ αὐτὴν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶ τὸ κουφότατον. οὔτοι δὴ τοίνυν & ὑπὸ τῶν πεπρωμένων ὠδύνων ἐπιφέροντες, & τοὺς αὐτομάτους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺ αὐτοῖς ἔτι χρόνον ὑπολείπωσι, ταχὺ μὴ τῶν κτῶν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ συρρύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. πλήρη δ' ὄντα αὐτὴν ἐλόμενοι δέκα τοὺς ἀπάντων σφαγεῖς ἐνόμιζον, & γυναικὶ τὶς αὐτῶν καὶ παισὶ κειμένοις ἀδελφούσας, καὶ τὰς χεῖρας ἐφεβάλλον, παρέχει ἑτοίμους τὰς σφαγὰς, τοῖς τῶν δύσλυτον ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ ἢ ἀξιόπιστοι πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλίνειν νόμον ἔθεσαν, ἵν' ὁ λοιπὸν τις ἐνέα κτείνας ἑαυτὸν δεῖ πᾶσιν αἴτιος. πάντες οὗτοι ἐδιάρρουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ἄρας, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλου διαφέρειν καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἰς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν πεπρωμένων ἀδελφούσας μή που τις ἐπὶ πολλοῖς φόνῳ τῆς αὐτὸ λείπεται χεῖρας δόμοις, ὡς ἔγνω πάσας ἀπηρτημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνέπεσεν. αἰθέρα ἢ τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῷ οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐνθυμίσεων ὑπερληφότες ἐδημίαν ψυχὴν ὑπεχώρησεν ἐξ αὐτῶν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε ἢ γυνὴ φρονοῦσά τε συγγνώμης ἑτέρα τις ἐλαζαρία, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παῖδια τοῖς ὑπονόμοις, οἷ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ὑπὸ καταρρυῆναι, τῷ ἄλλων φεύγειν τὰς διεξόδους ἐχόντων, οἱ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναριθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐφεώρθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

Οἱ ῥωμαῖοι μᾶλλον ἔτι φρονήσαντες ὑπὸ τῶν θεῶν διωκισθῆναι, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ χωμάτων ἐρύδους ταῖς διπλέθραις γεφυρώσαντες, φεῦσαλλοὺς ἐπῆσαν. βλέποντες δ' οὐδένα τῷ πολεμίων, ἀλλὰ διωλοὺς παντοχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, & τέλος εἰς ἄρσιν βολῆς ἀλαλάξαι, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. οἱ ἢ βοῆς ἀΐθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, καὶ τῷ ὑπονόμων ἀναδῦναι, τὸ φρασθὲν ὡς ἔσχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐφεώρθη, σαφῶς ἐπιστωμένης. οὐ μὴν ῥᾳδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τῶ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ ζαλόας ὕδατι δι' αὐτῶ τεμόντες, τῷ βασιλείων ἐπὶς ἐμβύσσοντο. & τῷ πλήθει τῷ περιόδων ἐλπιζόντες, ἐχ ὡς ὅτι πολεμίους πάθοιεν. ἢ ἡμιαρότητα τ' βελλήματος, καὶ τ' ἐν τοσούτοις ἀξιόπιστον ὅτι τῷ ἔρημον ἐθαύμασαν τῷ θανάτῳ καταφρόνησιν. τοιαύτης ἢ τῆς αἰδώσεως γενομένης, ὅτι μὲν τῷ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς κατάρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῷ κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα ὁλίγῳ μακρῷ τῷ πολέμῳ κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῷ ἀπωτάτω καθοικουμένων, αἴσθησιν μὴ κινδύνου παρασχεῖν δυναμένοις.

Κεφ. λζ. ΕΤι δὲ καὶ δεῖ ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν αἰγύπτῳ, μὴ ταῦτα σημεῖα φόβου τοῖς ἰουδαίων ἀνθρώποις τιθέναι. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῷ σημείῳ ἐκεῖ ὀλιγωρεῖν δυνηθεῖσιν, ἐκ ἀπόχρη τὸ σώζεσθαι πάλιν ἢ κρατοῦσι τοῖς ἐναντίοις μάχεσθαι, καὶ πολλοὺς τῷ ἀποστάτῃ προσδεξαμένοις, ἐπειδὴ δὲ ἀληθεύειν αὐτὴν ἐποίει θεὸν, καὶ ῥωμαίους μὴ μόνον κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν ἢ μόνον ἡγεῖσθαι διανοεῖσθαι. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῷ οὐκ ἀφανὴς τις ἰουδαίων ἀντέβαινεν, τοὺς μὲν ἀπέφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν παρακαλοῦντες. ἰδόντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, οὐκέτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ὑπέμιζον φανεῖσθαι, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῷ σημείῳ, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῷ κρατεῖν· καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπὶ πάντων ἤδη παφλαγόνας τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντας γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δίκης ἀπολείσθαι, τῆς αὐτοῖς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδὲν τῷ ἁμαρτήματος μετεσχηκότας. φυλάξασθαι τοίνυν τὸ ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ μὴ περὶ αὐτῶν πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων ὠμότητι. σωφρονίσαντες οὖν τὸ κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπέδοσαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς ὁρμῆς, ὅτι τοῖς σημείοις ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῷ δ' ἑξακοσίοι μὲν διὰ τὰς ἁλώσεις. ὅσοι δ' εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήκας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τὸν κραταιὸν, καὶ τὸν ὕπατον ἀπόνοιαν, ἔστι τῆς γνώμης τὸν ἰσχυρὸν χρὴ λέγειν, οὐ καταπλάγη. πάσης γὰρ ἐκ αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῷ σωμάτων διανοηθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῷ καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσουσιν, οὐδεὶς ὑπέδυνεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἀφορήτων τῆς ἀνάγκης τὸν αὐτῷ γνώμην διαφύλαξαι, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χειρούσῃ μονονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ διεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῷ παίδων ἡλικία, τοὺς θανάτους ὑπέπλαττεν. οὐδὲ γὰρ ὑπείκων τις ὑπεκθήσεσθαι, καίσαρα δεσπότην ὀνομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῷ σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπικρατεῖ. λοῦπος τότε διώκει τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεὸν τὸ κτήματος τούτου, καίσαρι κῦ τάχος ἐπίστειλεν. ὁ δὴ τῷ ἰουδαίων τὰ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος πονηρευόμενα, καὶ δύσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καὶ τινας αὐτοῖς συνεπαναστάσεσθαι, προσέταξε τῷ λοῦπῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλουμένῳ νεὼν καθαιρεῖν τῷ ἰουδαίων. ὃ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ὅλα τοιαύτην αἰτίαν, ὠνίαν τὸ καὶ τὸν ὄνικλησιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἷς τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτίοχον τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦλθεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δι' ἐκείνου πτολεμαίου φιλομήτορος αὐτὸν, ὅλα τὸν πρὸς αὐτίοχον ἀπέθετο, ὅπῃ σύμμαχον αὐτῷ ποιήσαιτο τὸ τῷ ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοῖτο τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ, νεὼν τε ποιῆσαι τοῦ θεοῦ κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θρησκεύειν τὸν

A est. Nec enim quisquã supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nã & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione ficatiorũ illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderẽt, & Romanos B quidem nihil se meliores putarent, Deũ verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidã iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidẽ mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorũ, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed cõgregatis omnibus in congregationem Iudæis, ficatiorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & C nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certã spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauẽdum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerẽt. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóq. impetu ficatios aggressi corripuêre. quorũ sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebáisque illius tractus elapsi sunt, D non multo pòst comprehẽsi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue cõfidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, nõ obstupefaciat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarẽ dominum fatererentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiã conseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciãtus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantiũ fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus E est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

CAP. XXX. Oniæ templum dirutum apud Alexandriã.

LVpus tunc Alexãdriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa F res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quòd esset apud Oniõ (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugarus, Antiocho rege Sytiæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriã venit: & à Ptolemæo G susciputur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ędificare permittet, & more patrio Deũ

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, cóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquã iubaris luce radiantem, de aurea catena suspẽdit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circũdedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudęis apud Hierosolymã degentibus, propter fugę memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id sę omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædã annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto cõstructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templũ, ex quo fuerat cõditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostẽdere. & alios quidem hęc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænũciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudęo-

θιόν. ἔστω γὰρ αὐτόχθων μὲν ἐπὶ μᾶλλον ἐπολεμώσεν τοὺς ἰουδαίους, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν παροφθικὼς· πρὸς αὐτὸν δ' ἀνοϊκειότερος ἔξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδίᾳ τῆς εὐσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πυθὼς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅλοις τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶ ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος Ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ἐμφερῆ πλησίον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεστηκότα. θυσίᾳ δὲ τὸν οἶκον ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε, χωρὶς τῆς ἐπὶ τῇ λυχνίᾳ κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ἐπιφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξαρτήσας. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὁπλίτῃ πλίνθῳ ἐπειτειχίσε πύλας ἐχούσῃ λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων ἐπίδοσιν, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσέβειαν. οὐ μὴν ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἰδίᾳ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἰουδαίους, ὀργὴν τῆς φυγῆς ὑπομνημονεύοντι. καὶ δι τὸ ἱερὸν ἐνόμιζε καταστησάμενος, εἰς αὐτὸ ἐπείσειν ἂν ἁπάντων τὸ πλῆθος. ἐλέγοντο δέ τις ἐκ παλαιᾶς προῤῥήσεως ἔτεσί που πρόσθεν, ἑξακοσίοις, ἡσαΐαν ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τόδε τὸ ναὸν τὸν ἐν αἰγύπτῳ ὑφ' ἀνδρὸς ἰουδαίου καταστενεῖ. τὸ μὲν οὖν ἦθος οὕτως ἐπεποίητο. λοῦπος δ' ὁ τῆς ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ πρὸς καίσαρος λαβὼν γράμματα, ἐπεισελθόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μετὰ βραχὺ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ἀπεῖλησε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσαιεν, οὔτε προσιέναι τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μηδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπών. χρόνος δὲ εἰς τοῦδε ἀποκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ξία καὶ διακόσια καὶ τετρακόσια.

ΗΨατο δὲ καὶ τῆς περὶ κυρήνην πόλεων ἡ τῆς συκε- Κεφ. λα.
ήων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἐληλύθει γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, καὶ ὀλίγοις τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγε εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα δρῶσα τὸ τέμενος καὶ φαντάζων. οἱ δὲ τοὺς ἀξιώμασι πρώτους τῶν κατὰ τὴν κυρήνην ἰουδαίων, καὶ ἔξοδον αὐτῷ καὶ παρασκευὴν τῆς τῶν πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν ἀνόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

ΟΔ' ἡγεμὼν τοῦ βουλεύματος ἰωνάθης, τότε μὲν Κεφ. λβ.
διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ζητήσεως γινομένης, ἥλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ Ἰουδαίων ἔλεγε καζ' ὑδόμυος, A
διδασκάλους αὐτῷ τὸ βυλεύματος γεγονέναι. θερ-
θύμως ὴ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐδέξατο κ) τῷ θερά-
γματι πολὺ ὄγκον ἐπιτίθει, μεγάλα θεσπραγω-
δῶν, ἵνα δὴ δόξειε κ) αὐτὸς Ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορ-
θωκέναι. τὸ ὴ δὴ τούτου χαλεπώτερον, θεὸς γὰρ τὸ πι-
στεύειν ῥᾳδίως, ἐπ κ) διδάσκαλος λὶ τῷ συκοφάντῃ τῆς
ψευδολογίας. πολλάσας γοῦν αὐτὸν διαμάστιγι ἀνὰ τ̃
Ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι θροσκεκρυκὼς φανερὸς B
ἐξενεμώχθ τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνε βερ-
νίκλιν ταῖς αἰτίαις συνεμπλέξας, ὑφ' οὓς μὲν θεῶν ἐ-
νέειλεν. ὅλλ δ' αὐτοῖς ἅπασιν τοὺς ἀπορείᾳ χρημάτων
ἀναιρεθέντας, ὁμοῦ ξιχιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. κ) ταῦ-
τα θεάτλων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς ὑπάτας αὐτῷ
εἰς τὰς τῦ κράτεος θεσῳδοὺς εἰσελήλυθεν. ὅπως ὴ
μηδ' ἀλλαχοῦ τινὲς τῷ Ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτὸ τὴν
ἀδικίαν, τοῤῥωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. Ὃ πάθοι τὸν
Ἰωνάθλιν καί τινας τῷ ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, C
νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ὑπέφερεν, ὃς ὶ ἀλεξαν-
δρεία τὸ κ) ῥώμη τῷ Ἰουδαίων δυσμενεστάτοις. τού-
των εἷς τῷ ἐξ ὑπάτων βυλῆς αἰτιατῶν, ἵν' ἰώσηπος ὁ
ταῦτα συγγραφεύς. ἐμὲ μὲν καζ' ἐλπίδα τῦ κατύλ-
λω τὸ συνωρίημα προσχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τ̃ ῥώ-
μλν, τοὺς δὲ τὸν Ἰωνάθλιν ἄγων δεδεμένους, κ) πέρας
φέρ τῆς ἐξετάσεως ἦν, τλὺ ὑπ' αὐτοῦ, κ) δι' αὐτῷ γνω-
μόλλν ψευδολογίαν. ἐπεὶ σαφὲς ὴ τὸ θεῶγμα ὑπο-
πλύσας, ἀναζητεῖ τλὺ ἀλήθειαν, Ὃ γοῦν ἀδίκως τλὺ D
αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενεγκόντα, τοὺς μὲν ἀφῆκεν
τῷ ἐγκλημάτων, πάνυ ἀνοσιάσαντος, δίκην δ' ἐπέ-
θηκεν Ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατεκαύθη
πρότερον ἀπειθὴς. κατύλλῳ ὴ, τότε μὲν ὑπῆρξε δεῖ τ̃
θεραπείαν τῷ αὐτοκράτορος, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι
κατηγόρου, ἢ εἰς μακρὰν ὴ νόσον καταληφθεὶς
πολυτρόπῳ, κ) δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάτ'ετο, ἐ τὸ
σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἐν τῇ τῆς ψυχῆς αὐτῷ E
νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὰρ ἐξετα ράττετο, κ) συνεχῶς
ἀνεβόα, βλέπων εἴδωλα τῷ ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐ-
φεστηκότα, κ) κατέχειν ἑαυτὸν ἐ δυνάμενος, ἐξήλλατο τ̃
δίνης, ὡς βασάνων αὐτῷ κ) πυρὸς περιφερομένων. τῷ
ὴ κακοῦ πολλλὶ ἀεὶ τλὺ ὑπόδυσιν λαμβάνοντος, κ)
τῷ ἐντέρων αὐτῷ κ) ἡφαίστου σκηπτόντων, οὕτως ἀ-
πέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου τ̃ προνοίας τῦ θεῦ τεκ-
μήριον ἡμῖν ἔθηκεν, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκλν ὑπέθηκεν.
ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ὄξειν, ἵν' ἐπιγνῶ- F
λάμεθα μὴ πάσης ἀκριβείας ἀπεδεδόσθ τοῖς βου-
λομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔδει ὁ πόλεμος ῥωμαίοις
πρὸς Ἰουδαίους ἐπολεμήθη. κ) πῶς μὲν ἡρμόνευ τοῖς
ἀναγκασομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω. ἐμὲ τ̃ ἀληθείας
δ' οὐ κὰν ὀκνήσαιμι θαῤῥεῖν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης
ἕνεκα πᾶσαν τλὺ χαφλὺ ἐσηκασάμλν.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo susciperebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctos erat calumniandi ſicatiis. Denique cùm iuſſiſſet Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infenſus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes ſimul pecuniarum copiis eximios, tria ſimul millia trucidauit. Et hæc ſecurè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæſaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quiſquam Iudæorum eius iniuſtitiam confutaret, etiam longiùs mendaciũ propagauit: ac Ionathæ nonnullíſque aliis qui comprehenſi fuerant perſuadet, nouarum rerũ acculationem viris inferre probatiſſimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per inſidias accuſati ſunt, vnus erat Ioſephus, qui hæc ſcripſit. Non tamen Catullo fictio ita vt ſperauerat ceſſit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæteróſque vinctos ducens, finémque arbitrabatur eſſe quæſtionis apud ſe ac per illum conflatam calumniam: Veſpaſianus autem rem ſuſpicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibus accuſationem illatam illos quidem Titi ſtudio criminibus ſoluit, meritò verò pœnam in Ionathan ſtatuit: priùs enim verberatus, vinus exuſtus eſt. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius caſtigationis experiretur: non multo autem pòſt, multiplici morbo & inſanabili correptꝰ, acerbiſſimè tortus eſt, nõ corporis tantum cruciatum ſuſtinens, ſed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expaueſcebat, & crebrò videbat ſibi inſtantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cúmque ſe tenere non poſſet, exiliebat ſtratis, tanquam tormentis ſibi & flammis adhibitis. Hoc autem ſemper multum proficiente malo, extíſque defluentibus, ac inteſtinis exhauſtis, ita eſt mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequiſſimos vlciſcatur. Hic nobis eſt finis hiſtoriæ, quam promiſimus nos cum omni veritate tradituros, cognoſcere cupientibus, quemadmodum hoc bellũ Romanis geſtũ eſt cum Iudæis: & qualiter ſit quidem expoſitum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam ſolam ſcopum mihi per omnia quæ ſcripſi propoſuerim.

Τέλος τῆς Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotiũ confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.c
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.2. & 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
Abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Iebosthum Sauli filium constituit regem 211.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 213.f
ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
Aber secũdi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammionem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. tum quomodo Ioabũ tractarit 228.
popularem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233.c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibiipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo a Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e. 1043.a
abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur à muliere ibid.d
abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107.c
abisace puella calefacit senem Dauidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
abrahamus quando natus 15.c
Lorum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Aegyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16.f. Aegyptiis disciplinas instituit 17.c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26.b
eius arma contra Pharaonem 928.g
abrahami domicilium, vicus 16.d
absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat idsceleribus quàm antecessores sui 285.c agnoscit suum factum & pœnitet 289.e. cedit Adadi filio bellum inferenti 290.c. eundem vincit 291.c
occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
achar furtum committit 137.c
plectitur 138.c
achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, bellóque imperitus, magnam patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
achiabus Herodis nepos aui vim prohibet 599.b
impetitur à 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.e
militibus tumultuantibus resistit 607.d
achias pontifex 181.a
achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
achilaus princeps commentariensium 241.f
achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f
achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulũ occiditur cum omni sua familia 196.f
achitophel à Dauide ad Absalomum deficit 229.d. malè consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Absalomum, & se suspendit 233.a
acmes Iuliæ famulæ dolus 595.b. 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1014.g
adadus Azaelis filius paternum in regnũ succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f

INDEX

Adadi huius posteri dicti reges Syriæ, sicut Aegypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ibid.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292.c
Ioramo insidians & Eliſæum capere conatus fruſtratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 301.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox ſignificet 5.a
lapſus & mulcta 5.e
eius ſoboles, poſteritas & mors 6.d
adar menſis 132.c.366.e.381.f 424.a
adar menſis dies XIIII. & XV. cur feſti Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid ſignificet 36.b
adomus dictus Eliaus ibid.
adoni quid ſignificet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad aſylum, & veniam commiſſi a patre impetrat 248.d
ſalutat matrem Solomonis, & Abiſaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, ſicuti ipſe alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæſtor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij ſuſpecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Aegyptius vates ſeductor Iudæorum 695.f
Aegyptij populus qualis 13.f 54.b
Aegyptiis quis aſtronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Aethiopibus 57.f
Hebræos inſequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
teſtimonium de Iudæis 1039.c
1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
ſexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e per totum
Aegyptiis gratificari volentes veritatem de geſtis Iudæorum corrupêre 1051.e
Aegyptiorum dij deſcripti 1054.c.1065
ſeruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Aegyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus eſt ibidem
Aegyptum mare totum portub. caret 894.b
Aegyptum fames occupat 44.e. 53.a
Aegypti regina Solomonem inuiſit 170.a
Aegypti deſcriptio 807.f. 895.g
Aegyptus vnde nomen acceperit 1045.f
Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode miſſorum Cæſari 539. b
Aemilius Iucundus à Iudæis occiſus 820.f
Aemilius Regulus Corduben. 653. e
Aeneas, qui Aretas poſtea dictus, Arabum rex conſtituitur 572.e
Aeoles populus 13.c
Aeratiæ quis inuentor 7.d
Aeris genus auro precioſius 221.d
Acinaces Perſicus, qualis 697. a
Aeta, petra, Sampſonis habitatio 161.c
Aeternius Fronto magiſter duarum legionum Alexandrinarum 956. f
Aethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infeſtant 57.f
quomodo à Moſe victi 58.d
Aethiopas ab Aegyptiis circumciſione accepiſſe 279.f
Agaris inſolentia ob conceptum inf ntem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio conſolatur angelus 22.b
Agatharchides hiſtoricus 1050.b
Aggæus prophera 365.f.366.e
Agiræ Nabathæi facinus 935.b
Agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
Agriculturam quis inuenerit ibid.
Agrippæ Ariſtobuli filij ſoboles 628. a. varia fortuna 629.vſque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Aſiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus 549.d
epulis præbet populo 549.d
eius in Iudæos ſtudium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accuſat 638.c
accuſati tetrarchias ac bona conſequitur 638.f
conuiuio ſumptuoſiſſimo Cæſarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiuerſator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæſ. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Siſam vinctum adſeruat 677.b
reliquis eius geſta vſque mortem 677. 678. 679. 680. & 793.795.796.801.803. 804.810.811.815.816.817.832.833.864.893. 906.907.913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ ſtolæ cuſtodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor vt Iudæorum cauſam legitimè cognoſcat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæſar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias inſtruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694. f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus eſt 698.g
Magdala certat capere 1007.venit Tyrum cum Veſpaſiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæſ. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & ſuccenditur 138.d
Alabarchiæ magiſtratus 693.f
Alanorum nationis deſcriptio 985.a irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præſidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Ieſum Ananiſ. lium miſere mulctatum dimittit 961. c
albini procuratoris direptiones & iniuſtitia 121. per totum
alcimus in pontificatum ſuccedit alias Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. pert 424.b
alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lyſimachus
alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c.
vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.c
Ionatham in ſummo honore habet 435.a. Ptolemæo Philometori hoſtis factus occiditur 437.f
alexander Ariſtobuli filius Iudæam infeſtans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot poteſt interficit 477.f
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
ſeeuri percutitur 723.f
alexandri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pſeudalexander
alexander Herodis filius Roma reuerſus ducit vxorem 549.c
accuſatus à patre cauſam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppreſſus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per ſoceram 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Eurycle aliiſque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accuſatus à patre Beryti, damnatur 578.f
ſtrangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accuſatur à patre 751.c
iterum accuſatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accuſatur 759.g
ſtrangulatur 761.f
eius ſoboles 782.a
alexandri Herodis filij poſteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem inſidiantem interimit 456.a
circumuenit aſtu Ptolemæum Lathurum, à quo poſtea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.c
præliatur cum ſuis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis cauſa Thracides dictus aliáque geſta & mors 463.464. 713.714. 715.716.
alexander Lyſimachus Alabarcha ſolutus vinculis à Claudio 673.c
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.c
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Aegyptum & Phœnice translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno ſuccedens quas tulerit victorias 38.d
Damaſcum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hieroſolymis deo immolat, Danielíſque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque poſtularant conceſſit 385.c.816.b
eo mor-

eo mortuo quomodo regna eius occuparit 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 417.f
Alexander Zebinas Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b 513.b
Alexandra Phaselis filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922. c
alexandrini quamdiu cesserint Iudaorũ solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomem vxorem 583.b. 223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, aliſai 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
alituus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631. a
altibemus præ timore obriguit 744. c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153. d. eorum rex captus & occisus 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
Dauid cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
amalecitis regio ibid.
amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
amaræi filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
amaramus seditiosus exulat 682.c
amarinus constituitur rex 284.f
amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Absolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatu regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315 b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficitúrque 317 b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459. b
ambitio quantum malum 215.b per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619. a
amenophis regni terminus 141.b
ameſſes regni terminus ibid.
amias Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f. 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius infidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Absalomo 227. d
amoræi cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatẽ non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
restituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedrach es 346. a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 412.g.458.d
ananias Pharisæus Iosepho se opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúsque seruorum iniquitas 698 d. 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 828.f
apparatum belli rursus amittere noluit 829 a
milites contra Simonem Giorę mittit ibid.e
ananus pontifex, eiúsque gesta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 882.g. eiúsque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.e. eo priuatur 619.c
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 916.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b exercitum ducit in Hebræos 203. f. 205. d
andromacho amicitiam renunciat Herodes 567. g
andronicus Messalami filius orator 434. a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.c
anilæi & Asinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
animi vnde tertissimum argumentum colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165. b
annibas seditiosus plectitur 682.c
annius Minutianus 613.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur. 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex aegypto vsque ad templi Solomonis extructionem 700 d
antejj interitus 661.f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accusat Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 491.d
reducitur in regnum per Parthos 494. e. amputat Hyrcano auriculas 497. e. accusatur Romæ, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500 c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508. b. 510 e. per totum.
antipatri & Hyrcanum accusat 724.g. vnctur ab Herode 729. d. rex constituitur 732. d. quàm insolens ex vnica victoria factus 738. d. dat se vinciendum Sosio 741. d. securi percutitur ibid. f

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præfectus 452.b
quomodo à fratre & cur occiſus 454. f.712.e
antiochia Myg doniæ vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium iectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidonis & Apameis pepercerunt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſium petitiones apud Titum 976.c
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Epcæro & Philippo fratribus ibidem.460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens sex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Tryphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407.g
vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum, aliáque eius geſta 1087. 1088.1089.1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto conſentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421 g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709. 6
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716. a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonem perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449.
per totum regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Syriæ occupat & Heracleonis inſidiis occiſus 451.d
antiochus, Agrippa & Sohemus Veſpaſiano in auxilium miſerunt bina millia peditum, & ſagittarios equites mille 834.f
antipas Herodis fil. conſtituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
antipas pro Antipatro fratre rex conſtituitur teſtamento 771.f
tetrarchia inſtituitur 773.g
antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469.b
antipas regij generis vir comprehenſus cuſtodiæ traditur 871.g
occiditur 872.
antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infeſtat ibid. 568.c.574.e
malicia eius 582. per totum.
eius in patrem inſidiæ 585.a.587.588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratrib. inſidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occiſorum liberis etiam male vult, & conſpirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias ſtruit 767.c. cauſam dicit 769.770. per totũ.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum reſtituit 717.f.718. per totum, aliáque eius geſta 722.
vſque 727
antipater accuſatus, declaratur præfectus Iudææ à Iulio Cæſ. & Hieroſolymorum muros reficit, & filiis ſuis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo ſe ſuóſque euexerit, & Ariſtobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius autoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæſari, aliáque eius geſta ibidem. & 480
dynaſta & procurator Iudææ conſtituitur à Cæſare 481.e
ſuos liberos adgubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accuſat Archelaſi 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766 b
antipatris ciuitas ædificatur 559. f
antiphilus cum ſuo fratre venenum apparârunt in Herodis interitum 588.f
antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas hiſtorias 702.e
antonia Druſi maioris vxor, Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.c
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani deſcriptio 919.c
antonia porticus incenſa, & præſidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f 624.d.746.d
antonię fundamenta ſubuerſa 951 c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Aſiam proficiſcitur, & Herodem defendit 491.g.729.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phaſaelum tetrarchas conſtituit 494.a
ad regium faſtigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
ſubigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cęſare 524.a
occiſus 524. e. qualem operam Gabinio præſtiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio à Iotapateno inſidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alę equitum contra Romanos 831.b
eius geſta ibid.
Antonius Primus è Mœſia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius geſta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amiſit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas miſſus cum duobus millibus ſagittariorum 859. d
Aod. vide Iodes
Apachnę regni termini 1040.b
Apania obſidione liberata 727 c
Apellæus, menſis 370.a.409.b
Aphrica vnde ſic denominata 24.e
Aphri & Aethiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
Apion grammaticus res Aegyptiacas conſcripſit 1060.b
eius portentoſa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062. per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063.1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentiſſimè fingit 1065.1066.1067. per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodeti Gazarænorum ducis prælium cum Iamnæo, & mors 459. c
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Machabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
Apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.1077.
Aponius ſenator ſuaciatur 671. e
Apſanes Iudæis præficitur 159.a
Aquila aurea ſupra portam poſita deicitur 596.b.772.e
Aquila quare Romanorum inſigne 838.b
Aquila Caligulæ interfector 660. e

Ara tabernaculi, & Arula ſuffumigatoria 81.f
arabia, confinis Iudææ 469.c
arabes quâ ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes Hebræos ſubigunt 153.d. ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 515. f
arabum Iudæam deuaſtantium ſæuitia 609 c
arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viſcera patefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes vbi mortuus ibid.d
araſci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
arca Noe 8.e
arcæ Noe reliquiæ vbi ſeruentur 684. e
arcæ tabernaculi forma 81.f
arca, in poteſtatem hoſtium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110. b
archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c. 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g eius prudentia 756. 757
archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a. accuſatur apud Auguſtum 60 .e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611 e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 6 8.e a fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773 g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 783.a. eius reditus quanti ibid.b
archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e.470 b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Aeneas conſtituitur Arabum rex 592.e.confirmatur 577.d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d.716.a. cum Herode bellatur 626.b.& Iudææ infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
Aretas Petræus Roma auxiliatur 609.a
argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.c
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 405.
Ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d.780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514.d.ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.514.g
ariſtobulus Alexandri Lamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. quale donum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptanerit 471 e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e. vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Româ ducit vxorem 549.c. conijcitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580 b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796 c
ariſtobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominiis multis donatur à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455 g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714. a
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15 a
arnon fluuius 110 c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 617.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale comunitum inſtruxerit 373. b. accuſat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374. b. Amanen in ſummo habet honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 380. b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
artemiſius menſis 259.c
arrorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 951.g
arucæus Arcen condidit 14.d
arudæus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
arunm loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reip. ſtatum mutauit 367.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 818. c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac victoria ibidem, mors 284. d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831.a. eius ſitus ib.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curę obſequitur Danieli 546.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g.filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananęa 142. a
aſię quingentas ciuitates vni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
aſineus & Aniłæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646.647.648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoris ciuitas 152.c
aſoſra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus 18.a.773.a
aſphaltites lacus repletus cadauer. 890. a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891. b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661. d
aſſamonæi principatus quando defierit 508.b
aſſamonæorum familię quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 701 a
aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni termini 1040.b
aſſuras, Aſſyrij 14.f
aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331.c
aſtabarri populus 14.b
aſtapus fluuius 58.f
aſtartes templum 209.a
aſtartis rex Tyriorum, eiuſque ſucceſſores enumerati 1043.a

Astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi credi ti 1068 c. ſcriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e. 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodem odium & Aretam 572.b. reditus cum vtroque in gratiam 577.d. confirmat teſtamentum Herodis 611.e. in Italiam proficiſcitur 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 914.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, vnde ſe regem futurum cognoſcit 306.b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex 313.f moritur 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorum feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babilonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339.340. 341 per totum.
babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & quãta fuerit 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
bacca vicus 833.g
bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421. f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f.425.d. adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430. b
bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
bæonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 506.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343 g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur 311.d
balachus Moabitarum rex Balamum ad Iſraelitas execrandum mittit 112. d
baladas Babylonſorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum conſilium dat Madiantis 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſamum vbi proueniat 473.b
balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.c
baraſa expugnata coneremata 417.c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. liberatur à carcere 343.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. regnum occupat ibidem
baſanæ impietas à Gimone propheta grauiter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 285.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
baranææ, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis, centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15 f
bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 34.c. filij decem 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarum fortitudo & peritia militaris 148. c. cædes omnium vſque ad ſexcentos viros 149.a quomodo ea tribus reſtituta 149. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes fil. adacta nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. fit exoſa Glaphyræ 564. b. datur alij marito 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis recurſus 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudæis 1044. a. Græcos ſcriptores texuit ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorum 972 e
berytus quomodo ab Agrippa exornata 678.b
berzellæus quantis beneficiis inuenit Dauidem regno pulſum 231. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
beſarra oppidum 1007.e
beſeleel architectus 88.c.98.e
betſemmathe vxor Eſau 28.b
bethalaga vicus 439.b
bethel quid ſignificet 28.g
bethenabem vicus 889.a
bethleem toparchia 890.d
bethmaus vicus 1003.e
bethora locus 139.f
bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
bethſama vicus 170.g
bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171. b
bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana, ciuitas 141.g
bethſuritarum dedicio 420.d
bettæa capta & prædata 222.c
bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
borceos vicus 833.c
bouis coniugetæ nexa quomodo vindicanda 128.d
boz columna veſtibuli templi 261.b
bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a
britannicus Claud. Cæſaris filius 644. a
britannic. Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
broccus trib. plebis 670.b
buccinarum excogitatio & vſus 97. b
burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.e

Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare prouinciam occupat 488.f
cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902. c
cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902. a
cædeſa ciuitas 140.b
cænopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
cæron regio amomi ferax. 614 c
cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 781. f
Archelao ethnarchiam ſeu mediam regni partem dedit ibidem.
eius promiſſio Archelao facta ibid.
reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuiſit ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783 b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno auulſas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inſerit 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269. b
cæſarea conditur 746.e. 747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudææ maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibid.d
cæſennius Petus rector Syriæ 974.a
ceſennius Petus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæſoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619 c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius poſteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
caius Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occiſæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæſar Deum ſe vocari voluit 790.d. Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit ibidem. e
caij literæ ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananææ 99.a
calidæ ad Baias 638.e
calidæ ad Emmauntem 619.d
calidæ apud Callirrhoen 598.a
caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 634.e
deſignatur Cæſar à Tiberio 638.f
occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b.643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes ſeuitia, & diuini honoris vendicatio, inſaniæque tum coniuratio in ipſum, & eius interitus 652. vſque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
calliſtus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005. b
cana ſeu Canatha 741 e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
capharſaba, campi nomen 519.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carræ, Meſopotamiæ ciuitas 15.e
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
carus, delicię Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
caſpię portæ 625.a
caſſius Chærea 653.654.655 per totum. occiditur 673.a
caſſius quę geſſerit in Iudæa 479 e
affligit Iudæos 489. b
caſſius Longinus Syriæ præſes 544.d
caſſius Iulio Cęſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728. per totum. occiſus 729.e
caſtor rerum Iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudæi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a
tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem. d
cedaſa vrbs 441 e
celadus Auguſti libertus 613.a
quę Cæſaris nomine cum falſo Alexandro egerit 783.g
celer accuſatus Romæ cauſam dicit, & plectitur 695.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad ſupplicium Hieroſolym. mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem reſtituit 151.a
ceſtius Gallus Syriæ præſes inuadit Galilæam 1015.b, 1023.d
Ceſt. Feſtus à Claudio in Iudæam procurator præmiſſus 793.e
eius malitia 799.a
ceſtius Saulum cum cęteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur ſic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b. 1016.c
Chęrea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 668.d
chalamas Syrorum tranſeuphratenſium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 245.g
chaldæi, populus 14.g
chaldæorum conſenſus cum ſacris literis 1046.d
chamis patris irriſor 14.e
chananæus, chanaan 14. a
chananæorum terræ præſtantia 98 e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 371.c
chasleus menſis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum deſcriptio 263.e
chetim quid Hebræis ſignificet 13.d
chetimus, & Chetima inſula ibid.
chetomene qualis veſtitus 84.c
cheton quid ſignificet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius inſignis 260.g
Chriſtus & chriſtiani 612.g. 623.a
chuſarthes Aſſyriorum rex Hebræos ſibi ſubiicit 150. e
chuſus, chuſæi 14. a
chuſis amicus Dauidis conſtantiſſimus quomodo ſe geſſerit apud Abeſalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæſtinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83 e
cinnyra, inſtrumentum muſicum 243 a
cinyra fabula 659.d
circenſes ludi 654.b
circumciſionis prima inſtitutio 19. e. 21. e.
ciſus Saulis pater 174. e
citharæ quis inuentor 7. d
ciuitatem quis primus inſtituerit 7. e
claudius à militibus conſtituitur Cæſ. 664.d
claudius Agrippam ad ſenatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobiliſſimos interfici iuſſit 795 g
claudius quandiu imperium adminiſtrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuighum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Ariſtotelem præceptorem ſuum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655 c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antonium in ſui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariammem cum filio ad ſe vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513 vſque 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f 742.a. Herodem ad ſtuprum ſollicitat 518. d. occiditur 524. e. 745. f
clitus Tiberienſis altera manu mulctatur 1022.a.828.e
cluuius 659.c.

coloſſus Cæſaris 747.g
comagenenſium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum amborum qui de cauſa in Meſſada incorruptus manſerit 988.c
conon Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præfeitur 616.b.618.g
coponius procurator conſtitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo ſe liberent 109.c
coreæ, loci nomen 718.e
cores ſeditionem contra Moyſem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Fauſtus Syllę filius qualem ſe pręſtiterit in expugnatione templi 474.c
corona triplex pontificis 86.a
corręi, locus 172.d
corus menſura qualis 100 b. 536.f
coſtobarus Idumęę Gazę prefectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
coſtobarus & Saulus fratres vna cum Philippo ad Ceſtium transfugiunt 821. g.
coturnices vbi copioſè inueniantur 72. c
cotys Armenię rex 678.d
craſſus in Parthos proficiſcens Hieroſolymitanum templum ſpoliat periurus 478.c. cum omnibus ſuis copiis perit 479.c
craſſus in Syrię prouinciam Gabinio ſuccedens quid geſſerit 723.b
cretenſes moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 650 b
cumanus Iudęę prefes conſtituitur 690. d. 794.a. & quid ſub eo Iudęis acciderit ibid. & 691. f. & 692.a. accuſatur à Iudęis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuſpius Eadus Iudęorum regno prefficitur 680. d. ſeditioſos punit 681.c. 690.a
cydneſſa Tyriorum vicus 869.c
cyprus inſula 13.d
cyprus prefidij locus in finibus Hierichuntis 616.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaſaeli filia 628.a
cypron, caſtellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenęi, Marmaridę & terribiles Syrres quemadmodum Romanis ſubditi 807. d
cyrus Perſarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudęis Hieroſolyma repetere permittit, templúmque reſtituere, ac vaſa templi eis reddit, multáque pręſtat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D

DAbariteni vxorem Ptolemęi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbę deſcriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon prępcipitatus 869.a
dagonis templum exuſtum 436.e
dalale meretrix Sampſonis 162.b
dalmatas bellicoſiſſimos ſub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damaſcus à quo condita 15.a
damaſcus imperio Dauidis ſubiicitur 222.b
damaſcus à Metello & Lollio capta eſt 471.a
damaſcenorũ in Iudęos ſeueritas 1000.c. 822.a. 992.d
dana oppidum 150.d.236.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinem & ſtudia 346.a. inſomnia diuina videt 246.f. regi ſomnia interpretatur 347. f. 348.a. Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d. abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f. 353.a apud Ecbatana turrim ędificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cęteros prophetas ſuperauerit 353.e. 354. 355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitę à Chanaanęis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem mox ipſe poſtea leonibus obiicit 352. b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum prefectus ſub Agrippa 810 g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quęſtionem proponit quęnam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b. & .f commonitus vero à Zorobabele Iudęos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 362.e. 367.d mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathami ũ. cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164 e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a. eius magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e ſocerum fugit 191.192.193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Getam, & inſanum ſe fingit 195 e fugit inde aliò atque aliò ibid. Ciſſanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203. d iungit ſe Ancho contra Hebræos 203. f. 206. e. abducuntur ei ambæ vxores captæ 207. b Paleſtinos cædit & vxores recuperat 207. c. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211. d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij a 3.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 215. a. dominorum ſuorum occiſores punit 215.d.216. g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217. a. Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicit am cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218. c. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adarzarúmque Sophenorum regem 221.d. Thæuonem in amicitiam recipit, Damęam ſubigit, & officia diſtribuit 222. e. 241.c. Ionathę poſteros beneficiis afficit 223.b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ deperduntur 225.e. 814.e Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriámque interficiendum curat 225. b. per totum. Ammanitas excidit 228 b. à filijs moleſtatur 227. e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e patienter audit conuicientem Semeim 230. e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233. b. prior filium aggreditur 283.d. occiſum luget 245.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo defic unt autore Sabæo 238. c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f fortiſſimi viri ipſius qui 245. per totum. populum recenſendo deum offendit 244. b. è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244. e. 245. c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibid. e. 246. b. alioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246. g. Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum. Dauidis principium alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub moriem Solomoni commiſerit 250.g.251.a expirat ac ſepelitur, maximúſq. cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241 g
Debora prophetiſſa 151.d
Decimę dare 28.e.28.f.109.a
Decius Mundus, quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid pręmij fuerit apud C. Caligulam 661.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436. d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur, & Alexandrum Iannęum ſuperat 440. b. 461. a. contra fratrem pugnans captivus ducitur ad Parthos ib.f Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudæique 438.b. vincitur à Tryphone 440.d. capitur à Parthis 443.f dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450. c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliotheçam Ptolemæo Philadelphio comparaueris

parauerit 389. d. legem Iudæorum transſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda, quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra, locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus condiderit 4.b
diglath, quid ſignificet 5.c
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.c
Dina Iacobi filia 31.b ſtupratur, quapropter Sicimitæ vniuerſi trucidantur 33.c.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciſſ. à Phariſæis interficitur 716.f
dionyſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
diophantus notarius ſceleratus 574.e
diſciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
diſciplinas à Chaldæis ad Aegyptios, ab his ad Græcos eſſe deductas 17.c
diſſimilium communionem etiam natura horrere 123.f
dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
dius menſis 9.a
doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector inſinuatur 903.a
domitiano Germani ſubiiciuntur & Galli 975.f
domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adequitabat 979.d
domitius Aenobarbus 694.a
domitius Aenobarbi filius ibid.
domitius Nero conſalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, viróſque illuſtriſſ. trucidat ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
domitij Sabini fortitudo 926.b
dora Phœnices vrbs 1000.e
doræ ciuitatis ſitus 1067.b
doras Hieroſolymitanus pontificem perimit 695.b
doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d. 766 b
doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
Doſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
draconis leges de ſupplicijs antiquiſſ. 105.c
druma Gedeonis concubina 155.f
druſilla Agrippæ filia 628.a
druſium turris 747.e
druſus Agippæ filius 628.a
druſus Neronis filius 629.a.634.c
druſus turris 538.g
drymos loci nomen 730.c
dyſtrus menſis 132.c.366.c.381.f

E

EButius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.c. Gamalæ occiſus 865.c
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vnà omnis eius ſoboles tollitur per Zimarem 284.d.&e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g fit pontif. 110.c
eleazarus pont. moritur 145.b
eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
eleazar, quidam arreptitiorum medicus 258.a
eleazarus Auranes Mathiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confoſſo opprimitur 420.c
eleazarus phariſæus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.e. priuatur pontifie. ibid.g
eleazarus gigas, quàm vaſto fuerit corpore 625.d
eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a. 796.d
eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g reiecit Cæſaris hoſtias ibid.
eleaz. Semęi facinus memorabile 844.d
eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812.e
eleazari Simonis filij factio 904.c. 905.e
eleaz. Simonis Gioræ ſocij mors 895.a
eleazarus ſicariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e
eius ad ſuos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990.g.991.992. per totum
elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
eleutherus fluuius 742.b
eleutheri equites 731.b
eliabus architectus 78.b.88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium iam factum Aegyptijs 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e
occiditur 337.d
eliacimus Ioachini filius in pontificatum patri ſuccedit 370.f
elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285.e. 286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300. b
eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphaei filium ſceleratum regem 307.b
elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
elis pontifex princeps Hebræorum 163.c
filij eius ſceleratí 165.a
exitium ſuum cognouit 166.a
ipſius & filiorum mors 166. d. & f.
eliſæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam ſuppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Iſraelitarum 308.b
Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit 316. a
elymus, elymi 14.f
emian zona ſacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
emmaus vicus, Vide etiam Ammaus.
engaddi à ſicariis inuaditur 887.f
eniachin tribus ſacrata 872.f
enochi mors nemini cognita 9.d
enoſa ciuitas 7.c
epaphroditus 2.b
ephodes, veſtitus 85.b
ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
ephorus Heſſaicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
ephremes Ioſephi filius 44.d
ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Ioſepho 53. e
ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicurçorum error refutatur 315.b
epiphania, ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæſennio Peto pugna forti obſiſtunt 984.c
à Vologeſo Parthorum rege magnificè excipiuntur ib. e. Romam ad Veſpaſianum veniunt 985.a
epomidis deſcriptio 85.f
epulę ferales Iudęorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo ſuccedit 1003.d
erebinthonicus vicus 937.b
erica prętorianorum Achazę prefectus occiditur 321.f
eſaias prodigium Ezechię regi exhibet 331. c. obiurgat eundem propter theſauros Babyloniis monſtratos 331. d
eſaiæ prophetiam cognouiſſe & credidiſſe Cyrum regem 357.c
eſaiæ vaticinium deprauatum 996.c
eſai nauitas 26. d. vxores 27.a

circumuenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconciliatur 31.f
partitur cum fratre habitationem, vo-
catúrque Adomus 36.a
Eſdras Iudæorum apud Babylonem de-
gentium pontifex, à Xerxe quæ &
quanta impetrauerit 367.f.368.a
quomodo populum mundauerit, &
legem ei prælegerit, ac rempublic. re-
formarit, mortuúſque ſit 368 369.370
per totum.
Eſcon puteus 26.g
Eſther puella quali fuerit forma 374.b
ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur
regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cogno-
ſcens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Eſſen, veſtis qualis 85.c.90.b
Eſſenorum ſecta 617.c. 781. 786. 787.
per totum. eorum mirabil s conſtan-
tia, & virtus in bello cum Romanis
757.e. opinio de animæ diuinitate
ibid.g. aliud eorum & diuerſum col-
legium 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis ſectator præ-
ficitur exercitui 233.d
Eua quid ſignificet 5.b
eius lapſus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentio-
nem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in hiſtoria Iudæorum
venia concedenda quod Hebraicè ne-
ſciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impoſtor maxi-
mus Herodem circumuenit, & do-
mum eius ſubuertit 573.f. 758.e. 759.f
eutychus Agrippę libertus & auriga in
vinculis detentus 631.b
aperit Neroni malcuolentiam Agrip-
pę 633.a
eutychus, auriga Caij Cęſ. 672.a
exęcantis aliquem pœna 118.c
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazę filius regnum obtinet
paternum Hieroſolymis religionem
collapſam reſtituit 323. per tot.
Paleſtinos bello vincit ibid.
à Senacheribo oppugnatur 328.a
in ſummam adactus deſperationem
Eſaiam implorat 329.d
poſteritatem à Deo exorat 331.a
moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur
725.f

F

Fabatus Auguſti ſeruus 587.a
Fabatus procurator Cęſaris, pecuniis
corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 551.e
fati potentię nemo poteſt reſiſtere 580.d
fauces locus 98.b
fauſtus Cornelius primus Hieroſolyma
conſcendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iu-
dęos miſſus 795.g
felix prefectus militum Romanorum in-
uadens Phaſaelum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris geſta 796. per
totum. vide Cl. Felix
ferrei montis ſitus 891.a
feſtus procurator ſucceſſit Felici 798.a
vide Porcius
feſtorum deſcriptio 92.f.93 per tot.
filij contumaces & proterui in parentes
quomodo mulctandi 126.e
filiorum Iſraelis iura 121.
Flaccus Syriæ præſes 619.f
Flauius Ioſephus. vide Ioſephus
Flauius Sylua in adminiſtratione Iudæę
Baſſo ſuccedit 985.d
contra Maſſadam militem mouet i-
bid. & 986.g. Maſſadam occupat &
præſidium imponit, cum exercitu ad
Cæſarem redit 994.g
fletus, ſylua 219.c
florus templi theſauris fruſtra inhiat, à
cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaricia in oppreſ-
ſione Hieroſolymorum 802.f
mendacium apud Ceſtium 803. per
totum. vide Geſſius
fortes vere qui 206.e
fortunatus Agrippę libertus Romam miſ-
ſus à ſuo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipſe ſocia-
uit 1097.a
frontonis geſta in cuſtodia 568.b
Fructus intempeſtiuus & præmaturus
123.d
furij centurionis animoſitas 720.b
furum pœna 127.c

G

Gaba, quid ſignificet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur ſic voca-
ta 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ,
& quomodo ea propter mulctati 147.
148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ aſtu fœdus ineunt cum Ieſu
138.f. qui ipſis contra Hieroſolymita-
rum regem ſuccurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius prefectus militum Pompeij
473.c. eius geſta 476.477.478. per to-
tum.
gabinius Scauro ſuccedens quid geſſerit
clari 721.722. per tot. 960.e
gadara reſtaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Veſpaſia-
num mittunt, ſęque dedunt 888.e
gadarenſes Herodem fruſtra apud Cęſa-
rem accuſant 540.b
gadæ natiuitas 30.g
& filij ſeptem 32.c
gadus prophetа Dauidi vnius è tribus
malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba Imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem.
896.d
gales inſectans Abimelechum Gedeo-
nis nothum, proditur à Zebello
156.f
galgala quid ſignificet 137.d
galilæę & regionis trâs Iordanem quan-
ti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 831.f
galilææ vtriuſque deſcriptio ibid.
calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis ſubacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum confli-
ctus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnaciſſimi & omni
tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ ecciſa
848.g
galilæorum noua inuenta & factiones
Hieroſolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum deſiit ibid.
galliæ ſitus deſcriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam
865.e
gallos ſub mille & ducentis militibus
ſeruire, quibus penè plures habuerint
ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000.f
gamalenſium cum Romanis acres con-
flictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cædes a Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 389.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa
1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ
146.a
gazæi à Iamneo obſeſſi capiique 459.c
Gazara Paleſtinæ vrbs à Salomone ędi-
ficata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute
exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod.
567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d.
869.d. eiuſdem nominis deſcriptio
ibid.
gentium enumeratio quæ Romano im-
perio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum mo-
re circunciderunt, enumeratio
1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis auto-
ribus nomina ſunt indita 12.f. 13.14.
per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudęos coha-
bitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ frater 694.a
germanus augur vinctus Agrippæ vinc-
ticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romano-
rum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile
ab Antonio primo & Mutiano ſedan-
tur 893.d
Germani Capitolij collem occupant
902.e
germani viribus corporum laudati 962.
g
germanorum magna ex parte defectio à
Romanis 975.b
defectionis cauſæ ibid.
gerſus Moyſis filius 61.a
geſſius Florus Iudææ procurator quomo-
do Iudæos ad arma contra Romanos
capeſſenda compulerit 702.d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſuc-
ceſſit, crudelitas, impudentia & ver-
ſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 799.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos
801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hel rone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita
17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum
maneant vaticinatur 223.f
ginea vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum
868.c

giſcala

Giſcala ſuccenditur & diruitur 1001.e
Giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædáque populanbus conceditur 828. per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelão Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudęos profugos ib.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabęo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 875.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Iorami Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g. 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadæ 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudęorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem.
philoſophi primi Aegyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034.e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorum legiſlatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077.& ſeqq. per totum. eorum legiſlatores poetis poteſtatem dederunt vt quos vellent deos introducerent. rhetorib. verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grădo apud Aegyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ędificauit 897.e
gratus militum præfectus. Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gemnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibid.
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 169.e
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecataeus Abderita 1048.b. 1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatontomachi Alexandri Iamnęi 437.f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcaues Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helenę Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamnię 630.c
Hermęus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.e
Hermogenes Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hieroſolymorum dux conſtituitur, Ezechiináque cum aliis prędonibus afficit ſupplicio 485.b
infantum ob cędem exoſus dicit cauſam 484.b
præficitur Cęliſyrię 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & aſſequitur 489.c
Malichum trucidat 490.f
Antigonũ Ariſtobuli profligat 491.d
vxores & liberos ſibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid.e. & 492.a
accuſatus tetrarcha conſtituitur 494.a
ſtrenue pugnat ibidem.
elabitur ex hoſtium inſidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vſque Romam 498.d
rex Iudææ à ſenatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigioſe ſeruatus bis 505.c.& f
Hieroſolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Ariſtobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad ſtuprũ ſolicitatur 518.e
bellum Aretę infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excuſarit apud Cęſarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnifice donatur à Cęſare 529.a.530.b
necata à ſe vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cędem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in ſuam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti ſuccurrit 536.b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537.g
Cęſaream condiderit, & à Cęſare ſit muneratus 539.b. 540.541
ſalutat Agrippam 540.b
extruit templum Cęſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hieroſolymis ſumtuoſiſs. 543.e
legem ſtatuit de furibus nouam 548.a
nauigat ad Cæſ. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem ſuis remittit 551.d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554.c
filios ſuos apud Cæſ. accuſat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij. ibid. pecuniis deſtitutus Dauidis ſepulchrum recludit 563.b. omnes coniunctos habet ſuſpectos 565.566.567.568.569. à Syllæo iniquè accuſatur apud Cæſarem 572.a
accuſat filios apud conſilium Berytenſe 578.a
ſtrangulat 580.b
liberis ipſorum proſpicit 583.f
quas ipſe vxores habuerit & ſoboles ib.627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus teſtamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
ſub mortem liberaliſſimus & crudeliſs. 598.b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrũ iubet occidi 599.d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600.c
teſtamento eius confirmato quantum filiis ipſius patrimonium ſuperfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & ſtrenue agit 725.f. accuſatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accuſatur ib.e
quomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f. 731.732. ædificat & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e.
rex Iud. conſtituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a.& ſeq. fratris mortem vlciſcitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat ſibi Iulium Cæſ. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748.& ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
diſſidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750.751. conciliatur filiis 751.g
iterum diſſidet cum ipſis 755.c
accuſat filios apud Cæſ. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
occiſorum liberis proſpicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 761.a
eius domus iterum contubabat diſſidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accuſat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
inſtaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c

INDEX

Vitellij iram in ſe concitat 625.e
bello ab Areta ſuperatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæſare ob auaritiam increpitus, in Hiſpaniam cum vxore fugit 790. d
quando deceſſerit & quos liberos reliquerit 793.f
herodias Agrippæ ſoror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio proſequuta fratrem ſe ſuúmque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a. eius exprobrationes & ſtimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem oſtendunt 1035.a. Romanorum non meminiſſe 1038.g
herodotus erroris argutus 279.a
herodotus Halicarnaſſeus Iudęorũ gentem non ignorauit 1047.a
heroum oppidum 52. d
heſiodus ab Acuſilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
hettan prędium 627.a
hezarbunis dux captus 155.b
hieremię prophętę vaticinium & epiecdion Ioſię conſcriptum 335.f. & ſeqq. damnatur, iterum abſoluitur 336.f
aufugit 337.b
Hieremias in carcerem coniectus torquetur 339. e
in cœnoſum puteum prefocandus demittitur, verum rurſus liberatur, 339.f. non vult proficiſci Babylonem 343. b. donatur magnis munerib. & alia eius geſta ibid.c
Hieremias conſulens Ioanni Careę abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112. a
excinditur, & reſtaurator ipſius diris deuouetur 137.b
hierichus deſolata 890. f
eius agri deſcriptio ibid.g
hierichontis fons ex peſtilenti & infrugifero ſaluberrimus, & feraciſſimus ab Heliſęo factus 891. d
hierichontij agri bonitas 141.c. 473.b. 518. d
hieroboamus Nabathęi filius vaticinio cognoſcens ſe futurum regem populum ad defectionem ſolicitat, effugit Solomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duáſque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pſeudopropheta ſeducitur 277.g. 278.a
filio ſuo ęgrotante quid reſponſi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni ſucceſſore Nadabo 282. c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
hieroboamus Ioę filius regnum Iſraelitarum excipit 316.b
Syriam ſuo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio hęrede relicto 318. f
hieronymus hiſtoricus Iudęorum 1050.f
hieroſolymę rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hieroſolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hieroſolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
Hieroſolymorum theſauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum ſpacium diruuntur per Ioam 317.e
hieroſolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335 f
hieroſolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vaſtatio 342. per totum
hieroſolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius ſpoliatur & prophanatur 409. a
reſtituitur tam vrbs quàm templum 415. d
hieroſolyma & templum à Pompeio ex pugnata 473.e
hieroſolyma diripitur à Parthis 497.d
hieroſolyma eiúſque templum cur deus auerſatus 695.d
hieroſolyma ad ſummum felicitatis euaſiſſe faſtigium, & ad extremam eſſe deiecta miſeriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709. c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Heróde 741.a. per totum
hieroſolyma Iudææ vmbilicus, eiúſque ſitus 883. g
deſcriptio 912.e. per totum & 1049. c
hieroſolyma bello, dominatione, ſeditione laborat 887. g
hieroſolyma quando & quoties capta vaſtata 969. e
quando in ea templum ædificatum ibid.e. eius origo & finis ibid.f
hieroſolyma non idem voce Iudaica quod Græca ſignificat 1059.d
hieroſolymitanis fame laborãtibus ſuccurrit Helena 686.
hieroſolymitanorum ſupplicatio 795.b
hieroſolymitani officioſe Agrippæ, & Politiano obuiam progreſſi 803.e
hieroſolymitanorum & Romanorum ſeditio 811. a
Hieroſolymitanorum luctus publicus 813. e
hieroſolymitanorum turbæ & indignationes propter Ioſephum 856.d
hieroſolymitanorum miſerabilis clades, & fuga ad Veſpaſianum 886.d.e
hieroſolymitani prima aggreſſione ſuperiores 907.f
in legionẽ decimam excurrunt 909.a
eorum inſidię contra Romanos 911.b
ſeditiónes perpetuę 920.d. per tot.
conflictus cum Romanis 920.d.& ſeq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926. e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad ſuum excidium coegere 933.b
hieroſolymitanorum calamitas, & clades miſerrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 535.e
fames 937. d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viſcera duorum millium patefacta ſunt 940.a
famis incrementum horribile 941.c
Hieroſolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941. a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943.c. pugna magna & ferox 946d
mendacia inter ſeditioſos 949 c
pertinacia inſana ibid. pugna atrox circa cuſtodias 950.d
pugna circa templum 951.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a. circa templum 459.c
ſtrages & fuga incenſo templo 459.a
ſex millia in porticũm confugiunt, ſéque ſaluari ex propheta falſo ſeducuntur 459 &960. a
plurimi confugiunt ad Titum 966 b
infinita multitudo venit ibid. ſtrages crudeliſſima, incendium, fames, captiuitáſque 967.968. per totum
Hieroſolymitani ſoli quanta bonitate 141.e
hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin. menſura qualis 88.d
hippeni Iudæos ſuos cohabitatores male tractant 85.d
hippici turris deſcriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hieroſolymis conferret 1042. c. mulctatus quod Salomoni propoſita ænigmata ſoluere non potuit ibid.f.eius geſta ibid.
Vide etiam Iromus
hiſpani quando & quemadmodum Romanis ſubditi 906.g
hiſtoria apud Barbaros ſolennior quàm Græcos 1038.b
hiſtoriæ ſcriptori quæ curanda 468.b
hiſtoriæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis verò negligi 707.a
hiſtoriæ veræ quod indicium 1035.c
hiſtoriarum ſcriptoribus non idem ſcopus 1. in principio
hiſtoricus mendax quantum à falſario inſtrumentorum differat 1024.c
hiſtoricus quis laude dignus 706.f
hiſtorici quod officium 1024.f
holocautoma ſacrificium cur dictum 91. a
homeri poemate nullum vetuſtius 1034.d
quomodo conſeruarum ibid.
homicidarum inuitorum aſyla 18.d
homicidij incerti inquiſitio' qualis ſit 112.f.113.a
hominis creatio 4.e
hominis ætatis quis terminus præſcriptus 8.e.15. e
homines quando de generare à virtutibus ad vitia cœperint 7.e
hominum cõmercia quibus vitanda 94.e
hominum ingenium quàm ſit malũ 197.a
homonœa, loci nomen 1010.e
hortos penſiles à Nabuchodonoſoro extructos 310.a
hoſpitij reuerentia 20.a.147.d
hyc vocis ſignificatio 1040 e
hyoſcyami deſcriptio 86.b
hyperberetæus menſis 92. c. 263. b. 286. b
hyrcanium vicus 742.d
hyrcanus Alexandri Iannæi filius conſtituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ocioſam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam fruſtra ambit 471.b
diſceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481. e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæſ. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.732.e

a Par-

à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur, à quo perfidè tractatur 511. per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitã fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudææ 726.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a
pacem ab eo redimit ecc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d
Samariam obsidet & radicitus tollit, cúmque deo colloquitur 452.per totum. eius felicitas & mors 454.a
somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabiſſa ciuitas, & Iabiſſenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 199.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci nativitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel bid.
defodit Labani Deos 34. b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatũ in Aegyptũ 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
Iacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096.b
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit. 383.b. Alexandro magno negatorum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
Iadon propheta Hieroboami idololatriã obiurgat 278.e. discerpitur à leone 277.b
Iahel. vide Iale
Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157. c
Iale Syſatem occidit 153.b
Ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
Ianiæ regni termini 1040.b
Iannæus Alexander. quære Alexander
Iapha vicus 1016. d
Iaphæ munitiones 848.a
Iaphetus filius Noë 11. d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f. 13.a
Iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158. a
victor filiam suam deo mactat ibidem. e
Iar, mensis 259. c
Iardan vicus 833. f
Iason, alias Iesus, Onię pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. c
Iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
Iauanes Iapheti filius 13.a
Iazarus pontificatu priuatur 618.e
Iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298. c
Iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416. c
Iberi, populus 13. b
Ibes serpentibus infestæ 58.d
Ides scelus & supplicium 622. 623
Idumæa vnde dicta 36. a
Dauidi subdita 222.f
eius tumultus 779 g
Idumæi, quomodo circuncisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibid.g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum vigintiquinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897. e. ad Titum supplices veniunt 965. g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Iebostus Sauli filius cõstituitur rex 212.c
amittit regnum 214. b
occiditur per insidias 216. c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias. vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iessæus filius Obedæ 164.e
Iessæi filij qui 186. c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymę excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
Iesus dictus Onię frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
Iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75. a
Chananææ explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118. c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitq; quinque reges 139. b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam dividit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananeorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 517.d
Iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878. 879. per totum
mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b
Iesu Saphiæ filij facinora 1003.c. & 1008. 1009. 1020. 121. per totum
Iesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.c
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858. 860. per totum
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310 a
Bali sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297. a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207. f. 208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 865. f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991. e
Iniuria maxima quæ 128. d
Inuenta debere restimi 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Dauidis 282.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 215.216. per totum
ingeniosum commentum fingit 228.b
Abesalomum interimit 234.c
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, capútque ipsius ad regem defert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.c
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasúmque regno præficit 312.a.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis nativitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.c
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Aegyptiis factum 336.a
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d

INDEX.

Ioacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
Ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenę regionum rector designatus 822.e
Ioannes Aſamonæi fil. occiſus 710.b
Ioannis Baptiſtæ interitus 626 f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hieroſolymitanorum fideliter conſulit Godoliæ 343.g
Iſmaelem Godoliæ interfectorem perſequitur 344 e
conſulit Hieremiam, & ipſum in Aegyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum Ionathæ 283.c
Ioannes Effæus Tamnam miſſus, vt toparchiam adminiſtraret 822.c
Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabenſibus Amaræis occiditur 428.c
Ioannes Idumęorum dux ab Arabe quodam ſagitta occiſus 912.g
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu ſuccedit patri, & fratrem in templo occidit 582.c
moritur 383.b
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum ſecum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.c. 431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
ſociat ſe Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deſeritur à ſuis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giſcalenſis facinora 1001. 1003. 1004. 1005. 1006. 1013. 1014. 1016. per totum. Giſcalam Ioſephi iuſſu muro cinxit 813.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.a
ad defectionem incitat 858 d
Titum fallere conabatur 869 d
Hieroſolymam fugit 869.f
eius excuſatio apud Hieroſolymitanos 870.f
Hieroſolymitanis exitij cauſa 876.a
malitia, crudelitas & geſta 887 897. 898. 920. 923. 925 931. 932. 933. 936. 940. 943. & ſeqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas ſeu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
b. contemnit Amaſiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
Ioaſus Ochoſiæ filius quomodo à Gotoliæ ſæuitia ſeruatus, & rex conſtitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314 d
Zachariam Ioadi filium in ipſo templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
Ioazarus dux miſſus contra Ioſephum Matthiæ filium 827.c
Ioazarus Ioſepho inuidet 1013.c
Ioazarus priuatur pontificatu 618.e
Ioazas Ieu filius regnum paternum aſſequitur 313.g 315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
Ioazus Ioſiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Iobacchus torrens 33.b. 111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelus quid ſignificet 96.c
Iobeli anni remiſſio & libertas ibid.
Iochabel mater Moyſis 55.f
Iodes à Moabitis oppreſſos Hebræos libertati reſtituit 151.d
Iohel Samuelis fil. quomodo ſe in principatu geſſerit 173.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amaſiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas miſſus ſit, & in mare proiectus ac à ceto hauſtus poſt triduum viuus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde ſic dicta 13.a
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550. e
Ionum in Iudæos odium 398.d
Ionatas Anani fil. 676.c
pontificatum oblatum reſpuit ibid.
& eius geſta 795 d
Ionathas Aſamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
Ionathas Sauli filius caſtrum Palæſtinorum expugnat 179.c
hoſtes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animoſitas & honeſtas 181. f
amor in Dauidem 191.c. 193.c
fœdus cum eo 193.f
cadit in pugna contra Paleſtinos 208.c
eius poſteri quo honore à Dauide affecti 213.b
Ionathæ cuiuſdam Sadducęi cum Phariſæis contentio 453. f
Ionathas homo viliſſ. prouocat ad ſingulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Priſco centurione ſagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ ſuccedit imperij adminiſtratione 428.a
Ionathas Phariſæus 1013.f
inſidiatur Ioſepho, ſeruatur 1018. 1019. iterum inſidiatur eidem 1020. 1021.
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Maſſadam ædificauit, & nomen id impoſuit 987. d
Ionathas qui aliàs Ionadab, ſocius Ammonis 228.d
ſolatur Dauidem 227. f
Ionathas Samæ fil. ſternit virum ſex cubitorum 242. f
Ionathas ſicariorum princeps circa Cyrenen 996. e
eius ſupplicium 997.d
Ioppe à Ceſtij militibus capta, direpta & incenſa 818. a
bis à Romanis funditus exciſa 855.g
eius ſitus deſcriptus ibid. c
Ioppenſium interfectorum quot millia 818. a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum ſuccedit 300 a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Eliſæo cauet Syrorum inſidias 303. c
fame vrgente Eliſæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304. b
liberatur ab obſidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ ſagitta vulneratur 308 a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Ioſaphati fil. ſuccedit in regnum paternum 301.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliique gentes aliquot 307.a
cognoſcit ſuum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pio merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & curſus 861.a
Ioſabetha Ochoziæ ſoror germana quomodo Ioaſum ſeruarit 311. g. 312. a
Ioſadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 341.e
eximitur vinculis 343.a
Ioſaphatus à commentariis Dauidis 221.g
Ioſaphatus Aſani fil. in regnum paternum ſuccedit 285.c
præſidia vrbib. ſuis imponit, & collapſam religionem reſtituit 293.a
quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iuſtitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas cita ſanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Ioſephus Antipatri filius 719.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non ſatis continens 516.b
Ioſephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 770.f
Ioſephus Cabeus pontifex 697.f
priuatur munere ib.
Ioſephus Caiaphas. quære Caiaphas
Ioſephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.d
Ioſephi Dalæi fatum miſerabile 450.e
Ioſephus Ellenſi filius 589.d
Ioſephus & Ieſus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Ioſephus Gorionis filius belli dux contra Ceſtium 812.e
Ioſephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Ioſephus Itaburij montis planitiem muro circundedit 861.
interfectus Gamalæ 867.c
Ioſepho Matthiæ filio quæ cauſa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici hiſtoriæ deſcriptionis 1.c
ſuam hiſtoriam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipſius genus, filij inſtitutio & doctrina, profectio Romam 958
naufragium paſſus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipſius tutelæ 1003.b
in quibus verſatus ſit periculis 1004. 1005. bello neceſſaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis inſidias effugit & Ieſu latronum principis 1005.f
ignoſcit capto Ieſu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
inſidiis, calumniis variis petitus cuſit 1008 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberienſes cohibet 1011. d. ciuitates munit 1013.a
inſidias patitur, & ſummo conſolatur 1014.e
aſtutia eius in cognoſcendis inſidiis 1016.a
Ioannis conſiliis contra ipſum quomodo occurrerit 1017.e
Ionatham inſidiatorem ſeruat, & legatos mittit Hieroſolyma 1021.e
in ſe-

in salutis discrimen incidit 1019.f
accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionadam Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1016.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accusatur 1030.e
vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705.706 707.708 per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalæi subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839.840. 841.842 per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è Vatenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ibid.
eius oratio philosophica ad socios 852.a. eius socij cum ipso cedes mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 854.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.c
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra obsecrat 965.b
Iosephus Medicaster defectionis autor 1012.f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Aegyptum 39.c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Aegypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Iosephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
festiuum eius responsum 40..e
vxores & liberi 403.e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333.334. per totum moritur 335.e
Iosue. vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tribus pendere cogit, 320.e
filio Achaze successore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156.a
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845. 846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110.c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b. 259.a
quibus donis fuit remuneratus à Solomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21.e
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid.c. moritur 34.c
Isacharis sors 141.g
Isboseth. vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19.d
Arabum autor est 21.f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c.
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regij generis Iudæus Godoliam interficit 344.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33.c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptijs, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Aegypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Aegyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannáq; 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.e. 98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amorræos extinguunt 111. per tot. à Madianitarum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananeam, & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa Iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post Iesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabita subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, sed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæstinis 208.b
ciuili bello laborant 212.
Israelitæ quot annis post Iesum nequiuerint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324.g
Itaburius mons 141.g
situs 866.f
Italiæ bella ciuilia 896.d
Ithaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
Ithamari domus priuatur sacerdotio 254.c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal. & eius inuenta 7.d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
Iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
Iudæa latronibus expletur 658.d
Iudææ regio vbi præstantissima 719.b
Iudææ descriptio 833.d
Iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hierosolymis interiret 888.c
Iudæus viuus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d

INDEX

Iudæi quando primum cœperint appellari 372. b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357. b
impediuntur ab ædificando 360. a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes fact. iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262. f
quando templum absoluerint 366. e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368. f
armati laborant 372. d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376. a
quomodo à Bagose tractati 382. f
quomodo ab Alexandro Magno 385. d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392. b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397. 398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422. a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424. c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425. e
quando primum Romanis subditi 475. c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485. e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum, 433. g. 434. a
Iudæorum sectæ quot 442. d
Iudæi quàm sint religiosi 474. b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561. d
Iudæi seditionem excitant 596. 601. 604 605. 600. 607. 608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621. b. 640. a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695. a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649. c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649. e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682. a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691. a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695. g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700. c
Iudæorum epulæ ferales 775. a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781. f
Iudæi Petronio supplicant 791. b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calimitas 794. a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797. d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798. b
alia sub Floro Cæsareę 799. b
Iudæorum dispersio in totum 809. d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810. f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814. d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817. b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818. e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830. e
Iudæi à Romanis profligantur 831. d. 848. c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibid. f
Iudæorum in Massada immane facinus 994. b
Iudæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995. d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033. a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033. c. 1038. b
eorum apud antiquissimos nomina 1040. g. eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188. e
eorum leges optimæ 1080. f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316. c
Iudas, Iudæi 14. b
Iudæ portio in terra Chananæa 141. e
Iudæ natiuitas 30. f
consilium de fratris cæde vitanda 39. b
homo vehemens 46. d
filij tres 52. b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145. e
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249. e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709. c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441. d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382. e
Iudas Essæus propheta 713. c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607. d
tumultum excitat 780. a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616. c
eius secta 617. b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983. d
Iudas Iudę filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938. g
Iudas Macchabæus 410. g
Patri in administratione succedit 412. d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid. e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414. e
itidem Lysiam 415. b
templum purgat & instaurat ibid. d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416. b
Nicanorem cum suis copiis delet 423. f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424. b
cadit 415 e
Iudas Sepphoræi sophista 772. b
Iudas vates 455. b
Iudicum status quis 178 e
Iulia vxor Cæs. Augusti 559 d
Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 599. f
Iuliani centurionis fortitudo & fatum 947. a
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Aegypti s gerit 479. f
amicus & beneficus est in Iudæos 482. a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485. d
occiditur 489 a
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Antonium 524. a
occidit eum cum Cleopatra 528 e
Iulius Capella 1000. f
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667. c
interficitur & ipse 973. b
Iupiter Olympius 632. e
Iurisiurandi modus 24. f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964. d

L

Labanus Batuelis filius 15. f
doloſe cum Iacobo agit 30. c
persequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407. b
Lacedæmonij cum Iudæis ſocietatem & fœdus faciunt 442. b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805. e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7. d
Largius Lepidas decimæ legionis præpoſitus 956. f
Latopolis 65. c
Latronum colluuies Hieroſolymis 871. e. 872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694. f. 695. f. 999. f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occiſus 653. f. 656. c
Leproſi quatuor Syrorum caſtra vrgente inedia inuadunt 304. f
Leproſorum conditio 94. c
& quod al. cubi ſint in precio ib. e
Leuces loci deſcriptio 988. f
Leui, militum præfectus 1013. b
Leuis natiuitas 30. e
vlciſcitur ſororis ſtuprum 34. a
filij ipſius tres 52. a
Leuias traditur 871. g
occiditur 872. a
Leuitę vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147. c
Leuitæ eius prudentia ib. e
Leuitarum numerus 97. a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108. g. 109. a
earum ciuitatum nomina 142. c
Leuitæ vſum veſtis lineæ impetrant 699. d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94. a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 391. e. 397. c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſſe 1070. d
Leges Moyſis ad mores pietatémque pertinentes 121. a. 122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30. e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036. e
Libertus Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudęis ſtipendium indixit 583. d

Lybia dicitur Aphrica 24. d
Libys, Libya 14. a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11. b
longinus tribunus à Iudæis occisus 810. f
longini equitis Romani forte factum 924. c
Longini iuuenis Romani facinus 913. f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15. g
captiuus abducitur 18. a
seruatur de excidio Sodomitarũ 20. d
filiæ cum patre coeunt ibid. f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980. b
Machærunta quoque 983. a
Iardem Syluam oppugnat 983. b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit 893. a
Luctus tempus 126. d
Ludas, Ludi 15. a
Ludi Circenses 654. b
luminum festiuitas, & eius institutio 415. c
lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 995. e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
lustrandi populum modus 109. g. 110. a
lustrationis tabernaculi modus 88. c
lydda ciuitas à Cestio exusta 818. e
lydi olim Ludi dicti 15. a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490. d
interficitur à Cleopatra 519. a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730. c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413. d
lysias vincitur à Iuda Macchabæo 419. b
occiditur à Demetrio 421. g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459. c
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388. a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058. 1059. 1060. 1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

MAcedones transisse pedites mare Pamphylium 68. b
Macedones quando Romanis subditi 806. a
Macedones Aegyptios subiugarunt 1068. e
Macchabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a
vbi historia Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 503. d 738. b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi constantia 1094. b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 816. b
Machærus quomodo capta à Romanis 982. c. situs eius descriptus 980. c
Macho capta & deprædata 222. c
Macro præfectus prætorianorum militum 633. b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114. 115. per tot. cæduntur cum suis regibus 117. f
Madianitæ Hebræos subigunt 153. d
cæduntur maxima strage 155. a
Madiana ciuitas 59. d
Madus, Madæi 13. a
Magnus campus regio 1014. e
eiúsque descriptio 891. a
Magoges & Magogæ populi 13. a
Magus Aegyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 797. a
cum paucis fugit ibid. d
Magi & latrones rerum Iudęos afflixerunt 797. c
Magorum turba in Iudęa 694. g 695. e
Malichus exactionum collector pro Cassio 727. d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727. e. 728. a
Malichi Arabum regis perfidia 494. a 733. b
Malchus Arabię rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834. f
Malichus Iudęorum dux 721. e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Lanneum 476. c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid. f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594. b
Man vox interrogatiua 73. c
Manachases vestis qualis 84. b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542. a
Manahemus Iudę Galilęi fil. Massadam inuadit 811. g. 812. a
velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibid.
interficitur 813. a
Manahemus occiso Seleuco regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur 320. b
Manasses Ioseph filius 44. d. 52. b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 59. c
censetur loco Leui 96. f
Manassę pars dimidia Chananęę 141. d
Manasses Ezechię filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot. moritur relicto successore regni filio 332. g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384. b
Manasses fit pontifex 401. b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 812. c
Mandra, locus 344. f
Mane, quę diei pars 4. c
Manethon Aegyptius historicus 1039. d
eius historię compendium 1039. 1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Iudęorum confirmat 1042. a
AEgyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052. a
eius historia emendata ibidem. & 1054. a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
Manna qualis cibus 72. g
Mannęus Lazari ad Titum profugit 941. a
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160. a
Mar locus cur sic vocatus 70. c
Mara quid significet 163. c
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchę fil. 673. e
M. Antonius. quęre Antonius.
M. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956. f
Mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363. f. 367. d
Mardochæus Esteræ patruus 374. b
regi insidias prodit 374. g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376. c
afficitur summo honore 379. b
Amanis potestatem & bona accipit 380. b
Mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67. e. 68. b
Mare vas templi cur sic dictum 261. b
& quam fueris capax, eiúsque vius ibid.
Mareone Græcis Samaria 283. a
Maresa vrbs 283. a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comędentis filium 955. a
Martamne Agrippæ filia 628. a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, vxor Herodis 512. b
occiditur à marito 530. b
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729. d
eius insolentia in maritum 730. a
occiditur 730. g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693. f
Mariamne Moysis soror 56. b
moritur 109. f
Mariammes turris descriptio 914. g
Mariammes turris descriptio 914. g
Marisa ciuitas deuastatur 732. d
Marsonane, mensis 9. a
Marsus Syriæ præficitur 676. e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677. d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678. e
Marsias Agrippæ libertus 630. b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636. d
Marthace Archelai mater moritur 607. e
Marullus præses Iudææ constituitur 637. c
Massabazanes quid 84. e
Massadæ castelli descriptio 887. f
Massatæ castelli situs descript. 986. g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988. c
Masnaemphithes pileus 84. e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171. g.
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709. b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313. b
Matthias Anani fit pontifex 676. e
priuatur sacerdotio 678. f.
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, verámque religionem fortiter tuetur 410 g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412. d
Matthias Margaloti seditionem mouet 596. a
exuritur viuus 597. e
Matthias Margali sophista 772. b
Matthias pontifex mittitur vt Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 898. a
Matthias Theophili constituitur pontifex 589 c. priuatur eo munere 597. c
Matthię Boethi mors crudelissima 938. c
Maxilla, locus 161. g. 162. a
Manaca ciuitas 13. b

Madabenſes Amaræi, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450. d
Medimnus Atticus & Siculus 100.b
Medi populus 13. a
Medi quòd in Aſia regnauerunt Græcis cogniti 1038. f
Megaſſari facinus audax 935. b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575. a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f 192.b. datur alij nuptum 202.a ridet maritum 220. d
Melchiſedecus rex Solymę Abrahamum conuiuio excipit 18.d
Meliis impoſuit Pſeudalexander 783.c
Memnonis ſepulchri deſcriptio 790. g 791. a
Memphiboſtus Ionathę filius humaniſſime à Dauide habitus 223. c delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724. c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042. g
Mendæ ciuitas 355.d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit à patriis legibus 408. d abducitur captiuus & occiditur 421.c vide Onias
Menſa tabernaculi 83. b
Menſæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ deſcriptio 403. d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9. a
Menſuras quis excogitarit 7. c
Meroé vnde dicta 58. f
Meſas, Meſanæi 15. a
Meſchus, Meſchini 13. b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24. f
Meſre, Meſræi 13.f
Meſræi filij quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493. g
Meſſalina à marito Claudio Cæſ. ob zelotypiam trucidata 694. a
Methir, tunica pontificalis 84. f
Metilius præfectus à cæde reſeruatus 813. d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid. b
Michæas propheta, vulnerare ipſum nolenti male ominatur, 292. e Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid. g Achabo interitum prædicit 294.d
Michæas propheta 336. g
Michole vxor Dauidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462. a
Militis cuiuſdam facinus contra ſenatum Romanum 792. g
Militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691.b
militis Moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid. c
militiæ qui non commodi 129. f & qui ab ea immunes ibidem. g & ſeq.
Mina quantum pendeat apud Iudæos 478. c
Minæus Aegypti rex, Memphis conditor 268. f
M. Minucianus 660. a. 671.e
Miſael appellatur Miſaches 346.a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò neceſſitatis peruenerit 300. c
Miſenum oppidum 652. c
Mithridates ærarij Cyri præfectus 318.b
Mithridates occiſus 473.b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Aegyptios vincit 480. b eius geſta 714.a
Mithridates quomodo ab Anilęo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051.a
Moabitæ penitus fracti à Dauide 221.d
Moabitæ & Ammanitæ ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.e iterum ſternuntur & prædantur 301. d
Moabus, Moabitæ 21. a
Molonis mendacia de Iudæis 1061. d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685. c eius regnum 920. c
Monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684. f rex fit 689. e
Mons Samaron, locus 281.b
Montem in alium locum deuolutum 319. f
Mortem præter Dei voluntatem non venire 132. b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis natiuitas 55.a quomodo ſeruatus 56. b cur ſic vocatus ibid.f adoptatur à regina 57. b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid. c præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello vincit 58. b ducit Tharbin vxorem 59. b fugit Aegyptios ibid. c Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid. f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60. b confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61. f edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid. edit prodigia apud Pharaothem 61.f 62. 63. educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid. e traducit eos per mare rubrum incolumes 67. d aquam amaram facit potabilem 70. 71. a. coturnices & manna impetrat à deo 72. e ex petra aquam elicit 73. f cum Amalecitis pugnat 75. b decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96. g quadraginta diebus in Sina detinetur 97 c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87.e dedicato templo victimas offert 89.a in tabernaculo Deum conſulit 90.f tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque neceſſaria 96. f. mittit exploratores in Chananæam 98.d Coræ factionem compeſcit 104. d eius iuſtitia 106. f. luſtrat populum 109.g. Schonem & Ogem reges delet 111. per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117. e. Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid.g morituras quid ſuis prædixerit 119.b quas leges præſcripſerit 120. f vſque 136 exhortatur Ieſum vt in Chananæos exercitum ducat 131.a nube circundatus diſparuit 131.d lugetur triginta diebus á populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84.d vir admirandus 99.f
moſeos quinque librorum ſcopus 1036.f
moſes apud manethonem prius Oſarſiphus, ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moſes Aegyptiis vir diuinus habitus 1056 d. eius tempora quibus vixit deſcripta ibid. eius virtus & geſta 1070.1071. per totum
moſollani Iudæi nobile factum 1049.f
muchęus fert ſententiam contra Vaſten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuerſorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam conſtupraret 622.f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937. b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum partiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 163.c quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans á Saulo occiditur 178.b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabæotes, Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g quid ſignificet 201.c moritur ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243.a
nabrodes, qualis vir 11. f. 14.b
nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Aegypti regem 335.d Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337. d duces eius qui vrbem Hieroſolyma ceperunt 341.b quomodo captum Sedeciam tractarit 142.e Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducédum curat 342. a Cœlen Syriam ac Aegyptum perdomat 345.c iudæorũ nobiliumquorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid.f ſomnium, cuius erat obliuius, vult ſibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346. f. moritur 349. c. geſtorum eius repetitio 350. d. poſterorum eius finis 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundũ lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæſus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. quot habuerit liberos ibid.

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditurque cum omni familia 282. d
Naim vicus 894. d
Nais à Caine condita 7. d
Nais vicus 691. e
Narbathæ regionis situs 799. f
Narbathene toparchia. à Cestij equitibus vastata 818. a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807. d
Nathan propheta 220. e mittitur ad Dauidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247. c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321. a
Nazarei deo deuoti 109. b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839. g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205. e
Nechias qui & Pharao Sarah rapuit 928. f
Nechaos Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 345. e captiuum abducit Ioacum filium eius 356. a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336. c
vincit ibid.
Necmias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371. d
Neerda vrbs 644. c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242. e
Nephtsalimi natiuitas 30. f
filij eius 52. c
Nephthalitarum sors 142. a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795. g
Neronis imperium quandiu duranerit 893. b
Nero contemptor nationis Iudaeorum 968. e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830. a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid. c
Nero. quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 658. f
Neruis cur Iudæi abstineant 33. c
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 844. e
Nicanor perfidus contra Iudam Machabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423. f
Nicanor amicus Titi sagitta vulnerat 920. g
Nicaule regina Aegypti 269. b
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398. e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563 c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575. g
sententia de duobus eius filiis damnandis 578. f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591. c
patrocinatur Archelao 604. e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550. g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782. f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822. d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831. f
iterum fugit 832. a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831. b
quomodo occisus 886. c
Nigusar Aholamarodachi filius regnum paternum accipit 350. d
Nilus fluuius 5. d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894. b
Ninum quis condiderit 14. f
Ninus regia Assyriorum 330. d
Nisan, mensis 9. a 64. g. 93. a. 366. f
Nisibis regio 687. e
Nisibis vrbs 644. d
Noba oppidum sacerdotum 195. a excinditur cum vniuersis habitatoribus 196. f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104. f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 98. a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8. c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8. c
eius filij quales 11. d
vini vsus repertor inebriatur 14. e
Norbani interitus 661. e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97. b. 99. c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692. b
& eius gesta 795. c
Nymphidius homo nequiss. 823. c

O

OBadamus arcam hospitatur 21. a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164. e
Obedias, iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286. e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 303. b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 318. a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566. b
superat Alexandrum Hyrcani 714. d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293. f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295. f
ex casu moritur 299. b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307. g
sagitta ictus ab Ieu perit 309. e
cognati ipsius interimuntur 310. f
Octauia Claudij Cæs. filia 694. a
Officiosi quando plerunque sint homines 105. e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495. f
Oges rex exciditur 111. e
quantus vir fuerit & quanta eius dicio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334. b
Oliueti mons 695. e
Olurus vicus 891. b
Olympus ad Cæs. mittitur 760. c
Olympius Iupiter 652. e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064. c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 433. a
Onias Onię fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios, ciuitate eiectos 708. e
Oniæ, filij, Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407. c
Menelaus dici voluit 488. c
vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 393. a 401. b
Onias alius pont. 407. a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 996. a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064.
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470. d
Oniæ regio 480. d
Ophnes scelestus filius Elis 164. f. 165. a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24. d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473. b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quando 173. d. 367. a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154. a
Oribus rex occisus 155. b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807. c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620. g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323. a
vitus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & perfidem 324. g. 325. a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893. d. 896. d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15. a
Oza attingens arcam exanimatur 219. g
Ozæ percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 327. g
natura bonus & gnarus multis de rebus gentibus vrbem restaurat 329. a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 329. f. 330. a

P

PAcorus rex Mediæ 688. a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985. c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730. d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudæam ibid.
insidiatur Phasaelo 495. c. 730. g 731. a
& Herodi 731. g
rex Syriam occupat 494. d
occiditur 503. d
Patina Claudij Cæs. vxor 694. a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66. g
Palæstinos Sampson vexat 161. c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166. b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170. c
Palæstini cum Iudæis prælientes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173.
iterum bellum eis inferunt 187. d
cæduntur 189. d

INDEX

denuo redintegrant bellum, ſed infeliciter 191. g
Cillanorum agrum inuadunt 197. g
Saulı ditionem inuadunt 199. a
eum cum filiis occidunt 208 e
Palæſtinos Dauid ſuperat 219 c
penitus ſubigit 221 c
Pallas Neronis libertus 696. f
Palmarum fructus præſtantia 619. a
Palmira vrbs 268. f
Pamphylium mare Macedonibus tranſitum præbuiſſe 68. b
Panes propoſitionis 83. d. 93. f
Panium, locus 541. c. 746. g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860. g
Pannychis concubina 757 g
Paphlagones populus 13 c
Papinius tribunus 655. c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem geſſerit 505. d. 739 c
occiditur 740. b
Paradiſi deſcriptio 5. b
Parricidium quam graue ſit crimen 593. c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanumque cum Phaſaelo captiuos abducunt 494. c. 496. a
Hieroſolyma diripiunt 497. c
proſligantur 503. d
Partium mutabilitas 619. f
Parthi Armeniam bello amittunt 625. b
Paſchæ inſtitutio & celebratio 65. a. 93. a 136. b. 602. a
Paſini caſtrum 15. a
Patriæ cauſa nihil non faciendum 206. a
Paulina quomodo à Mundo conſtupratа 622. f
Paulinus Lupo in adminiſtratione Alexandriæ ſuccedit 996. d
templum Oniæ penitus ſpoliat, & inacceſſum facit ibid.
Pauſanias Ceraſtę fil. Philippi Macedonis interfector 383 c
Peccata vnde maxime naſcantur 184. e
Pecoribus olim omnis barbarorum poſſeſſio conſtabat 60. b
Pecuniam publicam nullam eſſe Iudęis, quam ſacram illorum templi 478. f
Pecuniam votiuam vbi depoſuerint Iudæi 644. d
Pedanius legatus 760. e
Pedanij equitis forte factum 952. a
Peluſium vrbs 184 c. 894. b
Peluſium capitur 480. d. 724. c
Pentecoſtes feſtiuitate Iudæos iter non facere 450. b
Pentecoſte vnde dicta 778. g
Peræa regionis deſcriptio 833. c
Percuſſus in rixa quomodo vindicandus 128. a
Perſæ populus 14. f
Perſarum mos in bibendo 373. d
Perſarum lex de vxoribus ibid. e
Perſarum contra Græcos expeditio 1034. c.
contra Aegyptios 1068. b
Perſæ in Aſia regnauerunt 1038. f
Perſicarum rerum ſcriptores probatiſſimi inter ſe diſcordant 1035. a
Peſtis quam ſæua inuaſerit Dauidis regnum propter recenſitum populum 244. f
Petephres liberaliter tractat Ioſephum 39. f
Petilius Cerealis proconſul Germanos ad ſobrietatem coegit 975. e
Petra magna, locus 198. g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110. b
Petra, quæ Receme 117. e
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536. c
Petronius præſes Syriæ conſtituitur 649. f
gratificatur Iudæis cum ſuo periculo 641. d
Petronij epiſtola ad Doritas pro Iudæis 675. f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790. c
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæſaris ſtatuas recipiendas 791. c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem ſuccedit, trucidatur 320. d
Phaceias Romelię fil. vir impius, regnum Iſraelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321. d
Phalec quid ſignificet 15. b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanius Samuelis filius è rure abſtractus ad pontificatum 872. f
Phanaſus pontifex a ſeditioſis conſtituitur 700. b
Phanuel Iudæus cur ſic dictus 33. c
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando ſic appellari deſierunt 268. f
Pharaothes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiſcit 17. a
Pharaothis duritas & malitia in Hebręos 61 62. 63. 64. 65. per totum
dimiſſos inſequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67. f
Pharæ filij duo 52. b
Phari inſulæ deſcriptio 894. c
Phariſæorum ſecta 442. d
autoritas 453. b. 463 e
Phariſæorum ſecta qualis 585. f
Phariſæi 617. c
Phariſęorum exiſtimatio 716. e
& quomodo ſe geſſerint regnante Alexandra ibid.
Pharmuthi menſis 64. g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473. b
Phaſaelus Antipatri fil. 723. d
præficitur militibus 725. e
ſuperat Felicem 729. a
accuſatur a Iudæis ibid. e
circumuenitur à Pacoro 730. g
occidit ſeſe 732. e
Phaſaelus ciuitas 748. c
Phaſaelus, turris & oppidum 560. a. 606. b 748. b. 779 b. 914. e
Pheroręs Antipatri filio committitur cura commeatus 502. c
donatur ei caput Pappi præciſum 506. a
aſſequitur tetrarchiam 541. b
Herodis filiam vnam reſpuis vxorem ducere 564 b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accuſat ipſius filio 565. b
Salomen accuſat Herodi 565 f
diſſidet ficte cum Antipatro patris filio 585. c
moritur, & vxor eius accuſatur veneficij 587 d
Pheroras Antipatri filius 723. d
quid geſſerit 736. f
odit Herodis filios 754. g
accuſat Salomen 755. c
ſeipſum prodit & reconciliatur Herodi 757. g
reiicitur ab eodem & moritur 764. f
Pheroręs vxoris inſolentia 761. e
Phiala lacus 850. f
Philadelphenſium cum Iudęis diſſidium 682. b
Philippus Prolemęi Minnęi filius 723. g
Philippus Amyntæ filius cæſus 659. d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ partim imperans Antiochum Cyzicenu ſuperat 459 g. 490. a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus conſtituitur 461. f
Philippus Archelai frater, quamobrem a Varo Romam præmiſſus 712. a
Philippus Herodis filius conſtituitur tetrarcha 599. f
ſuccurrit fratri Archelao 610. b
portionem regni paterni conſequitur 611 e
calumniatur à fratre Antipatro 767. c
Philippo Herodis fil. o quę regiones cęſerint 782. g
Cæſaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789. b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honeſtus fuerit vir 615. f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarū præfectus 584. f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001. f
quomodo in periculis ſeruatus, euſque geſta 1003. a. 1012 d
filię eius duę in excidio Gamalę ſeruatę 868 b
Philippi Macedonis interitus 383. d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419. b
regnum affectans afficitur ſupplicio 421. d
Philiſtinus Philiſtini 14 c
Philo Iudęorū legatus à Caligula repulſus 649. c
Philo hiſtoricus 1051. b
Philoſophiæ tria genera apud Iudęos 784. g
Philoſophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047 g
Philoſophorum de Deo diſcordes ſententię 1071. f
Philoſtephanus Ptolemęi Lathuri dux 457. g
Philoſtratus hiſtoricus 1045. b
Phineas ſacrę pecunię cuſtos 966. d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116. f. 117. c
Phinees domus ſacerdotio donata 254. c
Phinees filius Elis pontificis malus 164. f
Phineeſes legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143. e. ſuccedit patri in pontificatum 141. b
Phiſon fluuius, & quid ſignificet 5. c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 916 c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038. e
Phœnicum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1031. g
teſtimonium de Iudæis 1039. c. 1041. 1043. per totum
Phœnicum hiſtoriæ 1046. a
Phora quid ſignificet 5 c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511. d
à ſuo filio occiſus 619 f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miſcetur, exul perit 619. f 620. a
Phruræa feſti dies 382. d
Phryges populus 13. c
Phuies Phuti 31. g
Phyſcon Ptolemęi Epiphanis filius 488. a
Pilatus à Tiberio in Iudęam miſſus 789 c

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæſareæ egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæſa. imagines 789.c
tum. Ius alius ob Corban theſauro ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeij 473.f
Piſtus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur à Caſſio 479.d
Placidi & Ioſephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occupauit 866.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 700.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071. f.1076. d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines ficus 894.b
Plinorum apud Dracos ſecta 618.b
Polemon, Ponti regulus 676.d
Polemon circumciſionem admittit & Berenicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.c
eius oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b 541.f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ geſſerit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718.d
Hieroſolyma capit 719.c.720.b
Q Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis ſummi qualis electio 1073.c
Pontifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 872.c
Pontificum & ſacerdotum diſſidium 696.c
Pontificum iniquitas 698.d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quotque fuerint ab Aarone vſque ad finem belli Iudæorum cum Romanis 700.a 701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primùm ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præfidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g accuſatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Porcius feſtus Iudææ procurator, & quæ ſub eo ſint geſta 696.c. quære feſtus
Poſidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in caſtris Rom. deſcriptio 835.e
Prandium qua hora ſumunt Iudæi ſabbato 1020.d
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 960.d
Priſcus centurio Ionatham Iudæum ſagitta tranſfixit 953.a
Priſcus ſextæ legionis dux à Iudæis occiſus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.e
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu vbi multi ſint correpti 192.f
Proſeucha, domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundũ & omnia regnat 355.a
Pſeudalexandri geſta 612.c
quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falſus
Pſeudopropheta Hieroboami ſeductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator a Ioanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Ioſephum 402.c
Ptolemæi Euergetis geſta poſt captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hieroſolyma 388.a
traducit Iudæos in Aegyptum 388.d
eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
diſſidens cum matre regno priuatur 452.g.456. obſidet Ptolemaidẽ 457. d. Aſochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamnæum vincit, & quanta eius ſæuitia 458.a
Ptolemæus Mẽnæus quomodo ſe à ſupplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus t. Iudæos in Aegypto ſeruientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389. vſque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur ſimul, viciſque Alexandrum, & moritur 436.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & iniuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum cluſerit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Aegypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri fictentis aſtutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 612.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares, vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum ſcripta 1046.f
multas Iudæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de diuina natura ſententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ à Ioſia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c. cognouit cauſam Antipatri 590. vſque 594. & inde ſeditioſos Iudæos expugnat 609.b
Quirinius ab Auguſto mittitur ad cenſendam Iudeam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135.a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga ſororem 30.f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit vxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Raſcis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 328.c
ipſe cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Raſcis Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 320.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in con-

mabium Iſaco 24.c
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemos rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permiſſum 532.d
Rex quis & qualis ſit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet eſſe ignauis 206.d
Regibus ſubditi quæ ferant 773.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Salomoni in regnum ſuccedit, inſolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúſque ſuum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, ádque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Suſaco 279.d
pro aureis ſcutis amiſſis ærea ſubſtituit & moritur ibid.f
Roma ſub Veſpaſiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum diſſidium inter ſe 427.b
Romani Germanos captiuos vbiq; circunduxere 807.a
Romani in præſidio Maſſadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum ſtratagemà in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæſa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipſorum caſtrorum deſcriptio 835.c
Romanorum induſtria in ſeruis domeſticis inſtituendis 835.a
diſciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giſcalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hieroſolymæ potiuntur, eiúſque partem maximà diruunt 913.d
cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 625 d.
alterum murum capiunt 925.d
Romanos ſancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de ſuis moribus derogaſſe 930 d
illacrymaſſe incendio Hieroſolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hieroſolymam capi deſperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa cuſtodias pugnam atrocem inſtaurant 950.d
Romanorum notitia ſero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare conſtruunt ſuper ripa Iordanis 143.c
Rubelus, aliàs Ruben naſcitur 30.e
eius pietas in fratrem Ioſephum 38.c
ſe ac fratres proditionis inſimulatos excuſat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas ſuperat 976.b
Rufus magiſter equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macharuntis deſcripta 981.a
Ruthes amor erga ſocrum ſuam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

SAba Aethiopum regia, quàm valida vocatur poſtea Meroe 58.b
Sabæus ſeditioſus perſuadet decem tribubus defectionem à Dauid 238.b
Sabas, Sabæi 14.a
ſabathes, Sabathæi ibid.b
ſabactas, Sabacteni ibid.
ſabathes Commentarienſium princeps 241.f
ſabba menſis 110.c
ſabbæus orator ſupplicio addicitur 434.c
ſabaticus annus 486.f
ſabbaticus amnis à Tito ſpectatus 976. c
ſabbatum & eius vacatio à laboribus ſeruatur 4.f. 719.f
ſabbatum magno malo obſeruatum 411. d negligendum aliquando ibid. & 428.d
ſabbion Alexandram Herodi prodit 321
ſabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
ſabinus procurator Syriæ Hieroſolymis regiam occupat 693.a
vexat Iudæos propter auaritiam ſuam 779.f
ſabini Syri forma, habitus & fortitudo inſignis 945.d
ſabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902. e
ſabuchadus eunuchus indicat regi, crucé in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi ſuſpendio 379.g
ſaccheus transfiga Ioſepho prodit inſidias Ioannis 1017.b
ſacerdotis ſacrificaturi habitus 84.b
ſacerdotum caſtitas & connubium 91.e
ſacerdotum & pontificis cum eorum veſtitu & inſignibus deſcriptio 918.e
ſacerdotum immunitas 53.b
ſacerdotum mos Hieroſolymis 898.d
ſacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
ſacerdotibus quæ cedant 109.a
ſacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93.94 per totum
ſacrorum ſcribæ 54.e
ſadæus Xerxis præfectus 371.e
ſadocus pontifex conſtituitur 222.g.241. f.250. e.
ſaddocus nouas res molitur 616.c
ſadducæorum ſecta 442.d.617.c.784.g
ſalampſo Herodis filia 627.f
ſalmanaſar Cuthæos in Iudæam transfert 345.e.364.g
ſalmanaſaris contra Iſraelitas victoria 359. a
ſalome, aliàs Alexandra, vxor Ariſtobuli, ſoluit vinculis fr. marti defuncti 456.b
ſalome quæ Iuliæ Auguſti coniugi teſtamento reliquerit 789.a. eius reditus erant ſexaginta talenta 783.b
ſalome Antipatri filia 723.d. ſoror Herodis prodit Ioſephum maritum ſuum fratri 517.b. alteri marito Coſtobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & eorũ vxores 553.e 594 f. accuſatur Herodi 566 b. Alexæ iungitur connubio 583.b
ſalome vxor Herodis moritur 619.a
ſalomon promittitur Dauidi ſucceſſor & templi extructor 220.g
naſcitur 227. g. inſtruit cum patet 246.b. conſtituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus ſe de hoſtibus ſit vltus 254.b. regis Aegypti filiam ducit vxorem 255.c. petit à deo & accepit ſapientiam ibid. e. controuerſiam mulierum duarum diiudicat 250.d. topar-chas quos habuerit & quantas diuitias ſapientiámque ac philoſophiam 256. f. conjurationes & incantationes compoſuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & conceſſio 258. 259. per totum. templum cum vaſis quomodo extruxerit & arcã eò tranſtulerit 259. vſque 266. ſomnium videt & regiam extruit cum domo reginæ 265. g. 266. quibus donis remuneraverit Iromum 1042. d
Hieroſolyma muris & turribus inſtaurat & vrbes condit 268.c
ingentes theſauros ex Aurea terra & aliunde accipit 231.a
quali ſatellitio ſtipatus inceſſerit ib.g
quanta opulentia Hieroſolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores D c c. & concubinas c c c. 272.d
prædicitur ei filium ipſius pœnas pro ſe daturum ib. multis hoſtibus à deo excitatis infeſtatur 275.a
moritur Roboamo ſucceſſore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hieroſolymis 1042 b
Salpadis filiarum hæreditatis ius 118.f
Saltus regis geſta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samæas vir iuſtus accuſat Herodem, & vaticinatur Iudæis mala immiocentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria quæ Mareone vnde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata ſolo æquatur 451.e
Samaria vrbs. vide Sebaſte 531.b
Samariæ regionis deſcriptio 833.d & quid à Iudæa diſcrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b
accuſantur apud Darium ib.c
Samaritæ Iudæos infeſtant 401.a
Iudæos ſe eſſe negant agentes feliciter 410.a
Samarita diſſidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in feſto Azymorum 619.a
Samaritanorum ſeditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum diſſidium 691.d
Samoſata capitur 738.e
Samoſatæ ciuitatis ſitus 983.g
Sampſigeramus Emeſinorum rex 678.d
Sampſon quid ſignificet, & quomodo natus 160.c
connubium & geſta eius 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c
conſilium de libertate recuperanda 171
Samuel ſenio grauatus filiis reip. adminiſtrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum in unxit regem 175. d. oſtento indicat Hebræis deum iratum propter regem peritum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amiſſionem nunciat 185. d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200. b. ab vmbris revocatur per ventriloquum 204.e

Sama-

Sanaballetes Dinij præfectus dat filiam suam Nicaſo vxorem Manaſſi fratri laddi pont. 383.b
deficit a Dario, Manaſſi templum &, ſacerdotium cõfert, moritúrque 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus in erdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus ſcriba 313 g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adduxit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonyches XII. cum veſtitu pont. 90 a quibus inſcripta ſunt nomina filiorũ Iacobi, in Eſſene 85.d
quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruaſtant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.761.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris quærens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quãm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat & aram extruit 181. f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a, commouetur contra Dauidem 189.c. inſidiatur vitæ ipſius 190. a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum ſuis filiis in prælio 208. f. ipſius progenies datur ad ſupplicii Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33 e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 103.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856. g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b, expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid.c. expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudelitérque tractatur 341.c. moritur 343.a
ſedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
ſehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
ſeianus Neronis inſidiãs occiditur 632 d
Seir quid ſignificet 632.d
ſelene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
ſelennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
ſeleſmus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320.b
ſeleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
ſeleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
ſeleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
ſeleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
ſeleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
ſeleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
ſemechoniris lacus deſcriptio 863.b
ſemeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255 b
ſenaar campus 12.c
ſenacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328 a per totum, re infecta domum ſe recipit 329.e. à filiis ſenioribus occiditur 330.d
ſenacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
ſenatus contra Claudium in Capitoliũ conuenit 792.c
ſenatus Romani & plebis diſſidiũ 671.c
ſenis cuiuſdam magnanimitas 503.a
ſenis cuiuſdam ſeueritas 737.b
ſenius Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
ſephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e
1023.c. capta incendio abſumitur 609. b.781.a
ſephoris cũ tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 827.d
ſepphoris ciuitas Galilæę maxima 832.e
ſepphoritæ à ſeditioſis moleſtãtur 1000.e
ſepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1027.d
ſepphoritæ à Ioſephi militibus ſpoliantur. prædáque redditur 828.e
ſepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
ſeptimus annus 711.c
ſeptimi anni remiſſio 96 b
ſeptimi diei obſeruatio 719.f
ſeptuaginta interpretes legem tantũ Iudęorũ in Græcã linguã tranſtuliſſe 2.d
ſeptuaginta interpretes legis trãsferendę cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403 a. quomodo excepti & tractati 395.396 397. per totum
ſerebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052 c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d 725 g interficitur a Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti 697.a eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386 c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid perierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005.c.1019.f
Silas Ioſepho de inſidiis & perfidia Ioannis Giſcaleni ſcribit 816.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
Silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij ſex 52.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis tribus facta poſt Ieſum mortuum 145.c
Simonis Aſamonæi filij geſta 710.d
Simon Boethi filius pontifex conſtituitur 537.c
priuatur ſacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619.c
Simon Canthara conſtituitur pontif 675. c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſſæus Herodi ſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Ioſepho 1013. d. capitur à Ioſep. 1024. a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 819 a
cum latronibus qui erant Maſſadæ, Idumæam populatur ibid.b
ex Acrabatena toparchia pulſus eſt ab Anano pontifice 894. a. eius geſta ibidem & 895.896.897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931. f. 932. g. 938. e. 846. c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſeruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a

INDEX

Simon Iuſtus pontifex 392.a.401.b 407 d eius filij tres, omnes pontifices 408 c
Simon Mat hes Matthæi fil. 410.g ſtrenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hoſtes vincit 416.e
Simon quidam Eſſenus Archelai ſomniorum interpres 784.e
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filij & totius familiæ ſuæ fatum miſerabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b.91.e
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen cliui, & quid ſignificet 298.c
Siſa Dauidis ſit Scriba 222.g
Siſines Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus ſtrenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis cauſæ 1079.e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Aſſyriis 17.e excidium ipſorum 20.c
Sodomiticæ terræ deſcriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Soganc & Seleucia rebellant 863.b earum ſitus ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emeſæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis ſeptem puerorum 1095.f eius animoſa oratio ad Iacobum filiũ natu minimum 1096.c
Solomonæ marris Macchabæorum laudes 1097.1098.& ſeqq. eius immania ſupplicia & inſignis toleran. 1099. 1100
Solyma quæ Hieroſolyma 18.d.& 8.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophiſtæ concitant tumultum 772.a
Soſius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum ſupplicem factum irridet & vinctum cuſtodit 507.d Hieroſolymis diſcedit 508.a quomodo ſe geſſerit in expugnandis Hieroſolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spaſini caſtrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus cuſtodiat 544.e
Stratonis turris, poſtea Cæſaria 535.a 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incenſum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Suſa ſcribis præficitur 241.f
Suſacus Aegyptiorum rex Hieroſolyma ſpoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hieroſolymam in deditionem accipit, templúmq; ſpoliat ac theſauros Solomonis aufert 279.d & quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio fruſtratur 566.e latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæſari Herodem 571.g.572.a accuſatur apud eundem per Nicolaũ, & damnatur capitis 576.b.577.b iterum accuſatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria ſubditur Dauidis imperio 222.b Iudæos apud ſe habitantes occidit 992.d
Syrus Meſopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vaſtant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis diſſidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis diſſidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quę à Iudæis vaſtabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940.a
Syſares dux Iabini exercitus quomodo occiſus 153.b

T

TAbernaculi vaſorum deſcrip. 82 83
Tabernaculi inſtitutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illuſtratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes ſinguli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum feſtiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 82.e
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum ſitus 817.f
Tarichearum incolæ quingenti & ſex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalaſſar Aſſyriorum rex quomodo Iſraelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempeſtatis horrendæ deſcriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383. f. 386. f
Templum Chuthęorum Garizin quando deſolatum 450.d
Templi ſtructuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vaſis deſcriptio 259.c.260.261.262. per totum templo abſoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis ſpoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hieroſ. inſtauratur 364.f 365. d. ſpoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c reſtituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415. d
Templi Hieroſolymitani deſcriptio 915. f. 916.917.918. per totum
Templi incenſi fatalis dies 957.d cauſa & principium ibid. tempus à prima conſtructione per Solomonem vſque ad excidium 958.g.
Templi Hieroſolymis conſtructio & ſacrorum ratio expoſi a 1066. ianuarum deſcriptio 1067.c
Tephthæi Garſenſis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculoſa antiquitas 891.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Teſtes qui ſint, qui minus 122.e
Teſtis falſi pœna ibid.
Thadamora vrbs 168.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abeſalomi germana 218.f ſtupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 141.b toparchia 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moyſi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15. c. migrat Carthas ibidem moritur ibid.
Tharſices Aethiopum rex 330.a
Tharſus. Tharſenſes 13.c
Tharſus Ciliciæ vrbs ib.
Thaumaſtus Caij ſeruus 633.d oblatę Agrippę aquę quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. deſcriptio 659.b
Thebethus menſis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 832.g
Themoſis regis geſta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infectatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannęi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani geſta 714.b
Theodoſius orator ſupplicio addict. 434. c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c ſubmouetur pontificatu, 678.b
Theophilus Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Theophraſtus Iudęorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermuſa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moyſen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas pręſtigiator ſeducit Iudęorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.c
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus. Thobeli populus 13.b
Thobię filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hieroſolymorum expugnandorum 708.c
Tholomęus latronum princeps plectitur 681.c
Thraces populus 13.b
Thraces aſperrimos Rom. ſubditos 1066.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam falſus accuſatur 1051.b
Thuri, menſis 149.b
Thygrammes, Thygrammęi 3.c
Tiberias vrbs 1034.c a quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis ſeditio & ſectæ tres 1008.c
Tiberias iterum rebellauit Ioſepho, & iterum recuperatur 827.c
Tiberienſes Veſpaſiano ſe dedunt 859.d
Tiberienſis lacus Aſphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberienſium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberienſibus ſpoliatis præda reddita 818.f

Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690 b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius. vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619. b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Timaus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848. a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seqq.920. 921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937.per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960. 962 vsque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 813.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis, descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector co[illegible] Iapham ciuitatem à Vespasiano m[illegible]us 848.a. Tiberiadē missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405 g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris: Floro pecunia corrupti 819.
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quantoipsi malo fuerit 575.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 255.e

V

VAlerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 897.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum ex bellum Izatæ indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 710.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815 g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373 d incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128. b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204 c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potētia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030 a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837 838.vsque 845. 850.851.852. 853. 854. 855 856.857.858 & 860.861. vsque 870. & 885.vsque 902.
Vespera, quæ dici pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96. a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 813.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone defecit 890.b
Vini potentia 360 g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c
exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d. 902.d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio Primo obuiam mittit 901.f.
exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e. 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

XAloth vicus 831.g
Xanthicus mensis 9. a. 64. g. 93. a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367. f. 368. 369. 370. 371.372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

ZAbadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio diruta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscēs & Moysi obloquens occiditur à Phince 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 873.d
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidit Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e

Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986. e. eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos a Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.e
princeps Iudæorum captiuorum 96. d.363.f

FINIS.